

Φόρουμ Δημόσιας Υγείας & Κοινωνικής Ιατρικής

Γ. Δημολιάτης • Π. Γαλάνης • Ε. Γελαστοπούλου • Β. Ευαγγέλου

Μ. Καντζανού • Α. Λάγιου • Ε. Νένα • Ε. Ντζάνη • Τ. Παναγιωτόπουλος

Γ. Ραχιώτης • Ε. Σμυρνάκης • Α.-Μ. Χάιδιτς • Χ. Λιονής

ΛΕΞΙΚΟ ΟΡΩΝ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΔΗΜΙΟΛΟΓΙΑΣ

Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά
Συγγράμματα και Βοηθήματα
www.kallipos.gr

HEALLINK
Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
ανάπτυξη των κοινωνικών δεξιοτήτων
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
ΠΡΟΤΥΠΟ ΚΑΙ ΚΑΛΩΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

έκδοση 1η • Αθήνα 2015

και εκάλεσεν Αδάμ ονόματα πάσι τοις κτήνεσι και πάσι τοις πετεινοίς του ουρανού και πάσι τοις θηρίοις τού αγρού Γένεσις • παλαιότερη έκφραση ισοδύναμη ήταν και τα όνομα και ονοματολογία για τις σημασίες όρος και ορολογία MeSH Hellas • αρχή σοφίας ονομάτων επίσκεψις Αντισθένης • όνομα διδασκαλικόν τι εστίν όργανον και διακριτικόν της ουσίας Πλάτων • πάντες άνθρωποι του ειδέναι ορέγονται φύσει Αριστοτέλης • αρχή παιδεύσεως η των ονομάτων επίσκεψις Επίκτητος • τα πάντα ρει Ηράκλειτος • τα μεν γαρ ονόματα φύσιος νομοθετήματά εστι, τα δα είδεα ού νομοθετήματα, αλλά βλαστήματα Ιπποκράτης • όρος εστί λόγος το είναι δηλών· ποίον εστιν εκείνο καθ' ού εστιν ο λόγος καθ' εκάστου πράγματος εν όνομα, ίνα μήτε παρά την ομωνυμίαν ασάφειά τις γένηται μήτε παραλείπηται τι πράγμα | αρκεί τούνομα μόνον ειπόντα και το σημαινόμενον εξ αυτού προέρχεσθαι | ών μεν αν έχωμεν ονόματα πραγμάτων παρά τοις πρεσβυτέροις ειρημένα χρήσθαι τούτοις | περί των ονομάτων οίς οι παλαιοί μεν εχρώντο του δηλώσαι το νοούμενον, οι νεώτεροι δε ολίγου δειν άπαντες εν τοις ονόμασι κατατρίβουσι τον εαυτών βίον, αμελήσαντες των πραγμάτων Γαληνός • ορισμός εστι λόγος σύντομος δηλωτικός της φύσεως του υποκειμένου πράγματος, τουτέστιν ο λόγος ο δι' ολίγου σημαίνων την φύσιν του υποκειμένου πράγματος, οίον άνθρωπος εστι ζών λογικόν, θνητόν, νου και επιστήμης δεκτικόν Δαμασκηνός • όρος εστί λόγος σύντομος, δηλωτικός της φύσεως του υποκειμένου πράγματος Fragmenta • μ' έρρηξεν εις την κεφαλή φοβερόν κατάστιχον όλων των ανθρωπίνων νόσων εις από τους εδώ ιατρούς και με παρακαλεί να του φτιάσω νέαν ονοματοθεσίαν ελληνική· το κακόν είναι ότι πολλοί των τοιούτων φαντάζονται ότι δια να θέσει τις ονόματα αρκεί να γνωρίζη την γλώσσαν Κοραής • [επιτροπή] ίνα συνάξει λέξεις ιατρικάς και ούτω να σχηματίσει αν όχι ιατρικόν λεξικόν, τουλάχιστον έλεγchon ιατρικών λέξεων δια να ευκολυνθεί η ιατρική γλώσσα Βούρος • η γλώσσα τους, όσο διαφορετική κι αν είναι από τη δική μας, επιδέχεται πάντοτε μετάφραση· η δυνατότητα μετάφρασης συνεπάγεται πάντοτε την ύπαρξη μιας αναλλοίωτης· μεταφράζω σημαίνει ακριβώς αποκαλύπτω αυτήν την αναλλοίωτη Poincare • οι ονοματολόγοι, των νεωτέρων ιδία εποχών, εισίν υπό πολλάς επόψεις οι κυριώτεροι ππαίσται δια την δημιουργίαν περιπτώων λέξεων και την αθέτησιν των νόμων της αναλογίας και της ορθογραφίας Röse • ο άνθρωπος εξ ανατροφής διατελεί διηνεκώς υπό την πανίσχυρον επίδρασιν της λέξεως De Bary • ευθύνην ήν φέρει και την προσοχήν ήν δέον να καταβάλη περί την ονοματολογίαν ο κατά πρώτον εισάγων εννοίας και όρους επιστημονικούς εν οιαδήποτε χώρα Μηλιαράκης • οι μεταφραστές είναι προδότες Jones • ομολογούμεν ότι το έργον όπερ ανελάβομεν είνε βαρύτατον, επίμοχθον και πολλής δεόμενον εισέτι εργασίας Ροντόπουλος • ο μεταφραστής μεσολαβεί ανάμεσα σε δύο κόσμους· έργο και σοβαρό και δύσκολο Κακριδής • η μετάφραση πετυχαίνει αν ο αναγνώστης ξεχάσει το μεταφραστή Καζαντζάκης-Κακριδής • λέγοντας σχεδόν το ίδιο: εμπειρίες μετάφρασης Eco • η έρευνα και η τεχνολογία που τη συνοδεύει συνεχώς παράγουν νέες σημασίες, ουσίες, εργαλεία, όργανα, μηχανήματα: όλ' αυτά πρέπει να οριστούν και ονομαστούν μονοσήμαντα ώστε ν' αποτρέπεται η σύγχυση | τι ακριβώς σημαίνει ν' ασχοληθεί κανείς με την ορολογία γίνεται αντιληπτό μόνον όταν έχει προχωρήσει τόσο ώστε να μη μπορεί να οπισθοχωρήσει | η αντιπαράθεση μεταξύ «κορυφαίων» οδηγεί συχνότερα σε λογομαχίες γοήτρου και κατ' εξαίρεση σε απαραίτητη για την κατάρτιση της ορολογίας μιας επιστήμης συναίνεση Σάμιος • η γλώσσα εκφράζει την εξωγλωσσική πραγματικότητα, δεν την δημιουργεί Πεπελάσης • απ' τη λέξη τριανταφυλλιά ποτέ κανείς δεν μπόρεσε να κόψει ένα τριαντάφυλλο Καρούσος • οι όροι δεν μεταφράζονται, οι όροι αποδίδονται, αφού κατανοηθεί η έννοια που κατασημαίνουν Βαλεοντής • αν ο αναγνώστης δεν καταλάβει ότι το μετάφρασμα δεν είχε αρχικά γραφτεί στη γλώσσα του Δημολιάτης και συν •

Φόρουμ Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Ιατρικής

**ΛΕΞΙΚΟ ΟΡΩΝ ΥΓΙΕΙΝΗΣ
ΚΑΙ
ΕΠΙΔΗΜΙΟΛΟΓΙΑΣ**

έκδοση 1η

**Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά
Συγγράμματα και Βοηθήματα**
www.kallipos.gr

Εκδόσεις ΚΑΛΛΙΠΟΣ
Κωδικός Συγγράμματος: 15373

ΛΕΞΙΚΟ ΟΡΩΝ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΔΗΜΙΟΛΟΓΙΑΣ

Συγγραφή

Γιάνης Δημολιάτης
(κύριος συγγραφέας)

Πέτρος Γαλάνης, Ελένη Γελαστοπούλου, Βαγγέλης Ευαγγέλου, Μαρία Καντζανού,
Αρετή Λάγιου, Ευαγγελία Νένα, Ευαγγελία Ντζάνη, Τάκης Παναγιωτόπουλος,
Γεώργιος Ραχιώτης, Εμμανουήλ Σμυρνάκης, Άννα-Μπετίνα Χάιδιτς
(συσυγγραφείς)

Κριτικός αναγνώστης

Χρήστος Λιονής

Συντελεστές έκδοσης

Γλωσσική επιμέλεια: Γιάνης Δημολιάτης

Γραφιστική επιμέλεια: Δημήτρης Αναπλιώτης - DESIGNCLUB

Τεχνική επεξεργασία: Δημήτρης Αναπλιώτης - DESIGNCLUB

Εξώφυλλο

σύνθεση: Γιάνης Δημολιάτης
σύνθεση: Δημήτρης Αναπλιώτης- DESIGNCLUB

Υπόβαθρο: [βλέπε επόμενη σελίδα](#)

Φωτογραφία Εξωφύλλου

Ο Αδάμ δίδων εις τα ζώα τα ονόματα αυτών. Σύγχρονη (2010) ιστορία του χωρίου της Παλαιάς Διαθήκης «καὶ ἐκάλεσεν Ἀδὰμ ὀνόματα πᾶσι τοῖς κτήνεσι καὶ πᾶσι τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ καὶ πᾶσι τοῖς θηρίοις τοῦ ἀγροῦ» (Γένεσις 2.20), διὰ χειρὸς Γεωργίου Νικολακόπουλου. Ιερός ναός Αγίων Ταξιάρχων Μιχαήλ και Γαβριήλ, Μικρό Πάπιγκο Ιωαννίνων.
Φωτογράφιση: Γιάνης Δημολιάτης, 28-10-2015

ISBN: 978-960-603-104-5

Copyright © ΣΕΑΒ, 2015

Το παρόν έργο αδειοδοτείται υπό τους όρους της άδειας Creative Commons Αναφορά Δημιουργού - Μη Εμπορική Χρήση - Παρόμοια Διανομή 3.0. Για να δείτε ένα αντίγραφο της άδειας αυτής επισκεφτείτε τον ιστότοπο

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/gr/>

Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών
Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο
Ηρώων Πολυτεχνείου 9, 15780 Ζωγράφου
www.kallipos.gr

Υπόβαθρο εξωφύλλου

Αποσπάσματα από τις εξής πηγές (αλφαβητικά: στο υπόβαθρο η παράθεση είναι κυρίως χρονολογική).

Αντισθένης: Αθηναίος κυνικός φιλόσοφος.

Αριστοτέλης: *Μετά τα Φυσικά*, Α980α

Βαλεοντής: Αλληλογραφία του μαζί μας, βλέπε Παράρτημα 4β.

Βούρος: Γεράσιμος Ρηγάτος. *Η ιστορία της Ιατρικής Εταιρείας Αθηνών, 1835-1985*. Αθήνα 1985, σελ. 39.

Γαληνός: Δημήτριος Καραμπερόπουλος. *Ετυμολογική ερμηνεία της αρχαίας ιατρικής ορολογίας (σύμφωνα με αρχαία κείμενα)*, Αθήνα 2009.

Γένησις: *Παλαιά Διαθήκη*, Γένησις 2.20. (Ο κόσμος ξεκίνησε τη ζωή του με μια ορο-δοσία...)

Δαμασκηνός: Ιωάννης Δαμασκηνός. *Πίναξ σὺν Θεῷ τῶν φιλοσόφων κεφαλαίων τοῦ Δαμασκηνοῦ*, 8 Περί ορισμού: 8.2., [www](#)

Δημολιάτης: Δημολιάτης και συν. *Προς ένα Λεξικό ὀρων επιδημιολογίας και δημόσιας υγείας*. Εισήγηση στο 10^ο Συνέδριο της Ελληνικής Εταιρείας Ορολογίας «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»: Αξίωμα Α8. [PDF](#).

Επίκτητος: *Διατριβαί*, I.17,12

Ηράκλειτος: Προσωκρατικός φιλόσοφος που έζησε τον 6ο με 5ο π.Χ. αιώνα στην Έφεσο (Ιωνία της Μικράς Ασίας).

Ιπποκράτης: *Περί Τέχνης* 2, τελευταία πρόταση.

Καζαντζάκης-Κακριδής: *Ομήρου Ιλιάδα*, Μετάφραση, Αθήνα 1962, σελίδα 13.

Κακριδής: Ι Θ Κακριδής, *Το μεταφραστικό Πρόβλημα*, Βιβλιοπωλείον της Εστίας, Αθήνα 2000, ε' έκδοση, σελίδες 5-11, 17-21.

Καρούζος: Νίκος Καρούζος (1926–1990), ποιητής της πρώτης μεταπολεμικής γενιάς.

Κοραής: Επιστολή προς τον φίλο Α. Βασιλείου, 21-4-1808. Στο: Πεπελάσης (βλέπε)

Μηλιαράκης: Καλοπίσης Γ. Στοχαστική ανάπτυξη: αδόκιμη, άστοχη και παραπλανητική η χρησιμοποίηση των ὀρων αιφόρος, αιφορικός, αιφορία για χαρακτηρισμό της ανάπτυξης. *Νέα Οικολογία* 1999, 173: 48-49.

Πεπελάσης: Αδαμάντιος Πεπελάσης. Ένα λεξιλόγιο, μια προοπτική. *Το Βήμα* 19-5-1991:Β12/36.

Πλάτων: *Κρατύλος ή Περί ορθότητος ονομάτων*, 388 b-c.

Ροντόπουλος: Π.Ι. Ροντόπουλος. *Λεξικόν των Ιατρικών Ὄρων*. Αθήνα, Καμινάρης, 1940: Εισαγωγή, σελίδα η.

Σάμιος: Βύρων Σάμιος. (α) Πρόλογος έκδοσης 1991, (β) Πρόλογος συμπληρώματος. ΙΑΤΡΟΤΕΚ, *MeSH-Hellas Βιοϊατρική Ορολογία, Ελληνοαγγλικό - Αγγλοελληνικό Λεξιλόγιο*, ΒΗΤΑ, Αθήνα, 1991 (Συμπλήρωμα: 1997).

De Bary: Καλοπίσης Γ. Βλέπε Μηλιαράκης, πιο πάνω.

Eco: Umberto Eco. *Εμπειρίες μετάφρασης: λέγοντας σχεδόν το ίδιο*. Μετάφραση Έφη Καλιφατίδη. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2003.

Fragmenta: *Fragmenta philosophica*, παράγραφος 9, “Όροι διάφοροι”. [www](#).

Jones: Jones WHS. *Hippocrates with an English translation*, volume I. Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, London, σελίδες 10-11

MeSH Hellas: ΙΑΤΡΟΤΕΚ. *MeSH-Hellas Βιοϊατρική Ορολογία, Ελληνοαγγλικό- Αγγλοελληνικό Λεξιλόγιο*. ΒΗΤΑ, Αθήνα 1997, Συμπλήρωμα: xxiii.

Poincare: Poincare H. *La valeur de la science*, Flammarion 1905. Μετάφραση Στέλιος Τσεκούρας, *Η αξία της επιστήμης*, Εκδόσεις Κάτοπτρο, Αθήνα 1997, σελίδα 183.

Röse: Ροντόπουλος, ό.π., σελίδα ιη'.

Περιεχόμενα

Πίνακας συντομεύσεων - ακρωνύμια	9
ΠΡΟΛΟΓΟΙ	12
Καλοτάξιδο! Πρόλογος του Φόρουμ Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Ιατρικής	12
Προς μια ανθρώπινη μετάφραση	13
Εισαγωγή Το πρώτο (μεγάλο) βήμα έγινε!	16
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	16
1. Η ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ	16
1α. Παρούσα κατάσταση της ορολογίας στο πεδίο «Υγεία»	16
1β. Παρούσα κατάσταση της ορολογίας στο πεδίο «Υγιεινή»	17
1γ. Συμπέρασμα	18
2. Η ΑΝΑΘΕΣΗ	19
3. Η ΜΕΘΟΔΟΣ	19
4. ΕΡΓΟ ΠΟΥ ΕΠΡΕΠΕ ΝΑ ΓΙΝΕΙ	26
5. ΕΡΓΟ ΠΟΥ ΕΓΙΝΕ	27
6. ΕΡΓΟ ΠΟΥ ΜΕΝΕΙ ΝΑ ΓΙΝΕΙ	27
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	29
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1	30
Η ΕΠΟΠΟΙΑ ΤΟΥ ΙΑΤΡΟΤΕΚ	30
1.1 Αδαμάντιος Πεπελάσης. Ένα λεξιλόγιο, μια προοπτική, 1991	30
1.2 Αναστάσιος Γερμενής. Τιμητική Εκδήλωση για τους Πρωτεργάτες του ΙΑΤΡΟΤΕΚ	31
1.2.1 Πρόγραμμα Ορολογίας ΓΚΑΥΚΑ Ι	31
1.2.2 Πρόγραμμα Τεκμηρίωσης ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ Ι	32
1.2.3 Πρόγραμμα Τεκμηρίωσης ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ ΙΙ	33
1.2.4 Ιατροβιβλιογραφία	33
1.2.5 Επίλογος	33
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2	34
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	34
Σημειώσεις	34
2.Α. Βοηθήματα που χρησιμοποιήθηκαν στην Εισαγωγή του παρόντος Λεξικού	34
2.Β. Λεξιλόγια που συγχωνεύτηκαν στο παρόν Λεξικό	35
2.Γ. Βοηθήματα που χρησιμοποιήθηκαν για την απόδοση των όρων στο: Υγεία 21	36
2.Δ. Βοηθήματα που χρησιμοποιήθηκαν για την απόδοση των όρων στο Συστηματική αποτίμηση τεκμηρίων για την αποτελεσματικότητα της ψυχοθεραπείας.	37
2.Ε Βοηθήματα που χρησιμοποιήθηκαν για την απόδοση των όρων στο Εισαγωγή στη Σύγχρονη Επιδημιολογία.	38
2.Ζ. Βοηθήματα που χρησιμοποιήθηκαν για την απόδοση των όρων στο Λεξικό 100 επιδημιολογικών όρων.	39
2.Η. Βοηθήματα που χρησιμοποιήθηκαν για την απόδοση των όρων στο Η τέχνη να είσαι δάσκαλος.	39
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3	41
ΟΙ ΑΡΧΕΣ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΟΡΩΝ	41
Οι 7 κατά ISO διεθνώς τυποποιημένες διαγλωσσικές αρχές σχηματισμού όρων ΔιΣΚΟΠΟρΕ -	41
Τέσσερις επιπλέον αρχές οροδοσίας	43
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4	44
ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΜΕ ΠΡΟΕΔΡΟ ΤΗΣ ΕΛΕΤΟ	44
Α. Ένα λεξικό ορολογίας είναι κάτι πολύ περισσότερο από "άθροισμα γλωσσarίων"	46

B. Οι όροι δεν μεταφράζονται! Οι όροι αποδίδονται, αφού κατανοηθεί η έννοια που κατασημαίνουν.....	47
1. Τι είναι όρος; Και τι ορισμός;	48
2. Μονολεξικοί όροι (μονόλεκτα).....	52
3. Σύνθετες λέξεις (δίλεξικοί όροι, δίλεκτα).....	52
4. Ολιγολεξικοί όροι	52
5. Πολυλεξικοί όροι	54
6. Το μήκος του όρου (ν-λεκτικότητα).....	54
7. Ρήματα, επίθετα, επιρρήματα	57
8. Όροι και ψευδοόροι	57
9. Λημματογράφηση όρων (καταχώρηση).....	58
10. Με εισαγωγικά ή χωρίς;	59
11. Ενωτικά, χωριστικά, και παύλες	59
12. Σύνταξη θέσης – Συνώνυμα και ταυτόσημα	60
13. Ενικός ή Πληθυντικός;	61
14. Αγγλικούρες: Ελλειπτικά και Ομόηχα	61
15. Ονόματα ερευνητών: του, κατά; ή τίποτα;	61
16. Μη κύρια ονόματα: Άρθρο και Γενική και Γενικές.....	62
17. Χασμωδίες	63
18. Επιτρέπονται προσθήκες;	63
19. Η κατάχρηση του "-ποίηση"	63
20. Το εσκαμοτάρισμα των όρων	64
21. Αόριστος ή Παρακείμενος;	65
22. proportion, rate, ratio	65
23. Η αρχή της αρμοδιότητας	67
24. Η αρχή του Μέλλοντος.....	67
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 5	70
ΕΝΔΙΑΜΕΣΗ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΚΡΙΤΙΚΟΥ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗ	70
α. Ενδιάμεση Αναφορά	70
β. Δευτερολογία	71
γ. Τελική αξιολόγηση.....	72
Πως να αξιοποιήσετε το Λεξικό που ακολουθεί και πώς να το βελτιώσετε!.....	75
ΑΓΓΛΟΕΛΛΗΝΙΚΟ ΛΕΞΙΚΟ ΟΡΩΝ ΥΓΙΕΙΝΗΣ & ΕΠΙΔΗΜΙΟΛΟΓΙΑΣ.....	76

ΠΑΡΑΚΛΗΣΗ

Είναι σχεδόν αδύνατο να μην εντοπίσετε λάθη, σας ζητούμε συγγνώμη.
Διορθώστε, προτείνετε, επιχειρηματολογήστε: κλικ [εδώ](#).

Πίνακας συντομεύσεων - ακρωνύμια

Τα μη τονούμενα αρχικά ονομάτων, πχ AB, σημαίνουν συγγραφέα λεξιλογίου. Τα τονούμενα αρχικά ονομάτων, πχ ΑΑ', σημαίνουν συσσυγγραφέα-συντάκτη του παρόντος Λεξικού.

AB	Απόστολος Βανταράκης. Προσωπικό λεξιλόγιο.
ΑΑ'	Αρετή Λάγιου. Καθηγήτρια Επιδημιολογίας & Πρόληψης Καρκίνου και Πρόεδρος του Τμήματος Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Υγείας του ΤΕΙ-Αθηνών. Μέλος της συντακτικής ομάδας.
ΑΧ	Άγγελος Χατζάκης [επιμέλεια]. Aschengrau, Ann. <i>Επιδημιολογία</i> . Ιατρικές Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδης Αθήνα 2012. www
ΒΟ	ΙΑΤΡΟΤΕΚ· <i>MeSH-Hellas Βιοϊατρική Ορολογία, Ελληνοαγγλικό- Αγγλοελληνικό Λεξιλόγιο</i> · ΒΗΤΑ· Αθήνα 1991 (α τόμος), 1997 (β' τόμος: Συμπλήρωμα). www
ΓΔ'	Γιάνης Δημολιάτης. MD, MPH, MMedEd, PhD. Αναπληρωτής Καθηγητής Υγιεινής και Ιατρικής Εκπαίδευσης, Διευθυντής. Τμήμα Ιατρικής, Σχολή Επιστημών Υγείας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων. Μέλος της συντακτικής ομάδας.
ΓΔ1	Γιάνης Δημολιάτης και συν. (μτφ, επιμ): <i>Υγεία 21: υγεία για όλους τον 21ο αιώνα</i> . Τυπωθήτω-Δαρδανός, Αθήνα 2002: 346-380, 390-442. www
ΓΔ2	Γιάνης Δημολιάτης (μετάφραση, επιμέλεια): <i>Η Τέχνη Να Είσαι Δάσκαλος</i> , Παρισιάνος, Αθήνα 2007: σελίδες 122. Τίτλος πρωτοτύπου: Howard Barrows, <i>The Tutorial Process</i> , Southern Illinois University 1992. www
ΓΡ'	Γιώργος Ραχιώτης. Επίκουρος καθηγητής Επιδημιολογίας και Επαγγελματικής Υγιεινής του Ιατρικού Τμήματος Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Μέλος της συντακτικής ομάδας.
ΓΣ	Γεώργιος Σιάμπος. <i>Δημογραφία</i> . Το Οικονομικό, Αθήνα 1993.
ΔΒ	Δημήτρης Βασιλόπουλος. <i>Αρχές και Μέθοδοι της Ιατρικής Εκπαιδύσεως</i> . Εκδόσεις Σμίλη, Αθήνα 1998
ΔΓ	Δημήτριος Γεώργας. <i>Κοινωνική Ψυχολογία</i> , τόμοι Α' Β', γ' έκδοση, Αθήνα 1990. Σημείωση: σε κάποιους όρους μας ενσωματώθηκε από τον Γ Δημολιάτη (ΓΔ') και η αντίστοιχη απόδοσή τους στο βιβλίο αυτό.
ΔΔ	Αφροδίτη Δαΐκου, Σπύρος Δοντάς (σύνταξη). <i>Αγγλοελληνικό - Ελληνοαγγλικό λεξιλόγιο όρων βιομηχανικής υγιεινής & ασφάλειας</i> . Ελληνικό Ινστιτούτο Υγιεινής & Ασφάλειας της Εργασίας (ΕΛΙΝΥΑΕ). Αθήνα 2008. Σημείωση: το <i>Λεξικό</i> αυτό δεν συγχωνεύτηκε ολόκληρο αλλά περί τους 2000 όρους του, που επέλεξαν οι Ε. Νένα και Γ. Ραχιώτης (ΝΡ'). www
ΔΧΑ	Γιάννης Δημολιάτης, Σπυριδούλα Χουλιάρα, Παναγιώτης Αναστασόπουλος (μτφ, επιμ): <i>Εισαγωγή στη Σύγχρονη Επιδημιολογία</i> . Λίτσας, Αθήνα 1992: 167-181. www
ΕΓ'	Ελένη Γελαστοπούλου. MD, PhD. Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Εργαστήριο Υγιεινής, Τμήμα Ιατρικής, Σχολή Επιστημών Υγείας, Πανεπιστήμιο Πατρών. Μέλος της συντακτικής ομάδας.
ΕΔ	Έλενα Δραγκιώτη. <i>Συστηματική αποτίμηση τεκμηρίων για την αποτελεσματικότητα της ψυχοθεραπείας</i> . Διδακτορική Διατριβή. Ιωάννινα 2014: 15-27: Απόδοση και ερμηνεία των όρων που χρησιμοποιούνται στη μελέτη (συντομογραφίες, αγγλοελληνική ορολογία και ερμηνευτήριο, ελληνοαγγλική ορολογία, βιβλιογραφία). www
ΕΛΕΤΟ	Ελληνική Εταιρεία Ορολογίας. www
ΕΛΙΝΥΑΕ	Ελληνικό Ινστιτούτο Υγιεινής & Ασφάλειας της Εργασίας. www
ΕΝ	Σιόντης Κ, Παναγιώτου Ο, Ντζάνη Ε. Ερμηνευτήριο αγγλικών-ελληνικών όρων. Στο Ιωαννίδης Ι, Ντζάνη Ε, Ευαγγέλου Ε (επιμέλεια): <i>Οδηγός στην Ιατρική Βιβλιογραφία</i> . Παρισιάνος, Αθήνα, 2012: 743-764. www
ΕΝ'	Ευαγγελία Ντζάνη. MD, PhD. Επίκουρη Καθηγήτρια Επιδημιολογίας στο Εργαστήριο Υγιεινής και Επιδημιολογίας του Τμήματος Ιατρικής της Σχολής Επιστημών Υγείας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Μέλος της συντακτικής ομάδας.

ΕΠ	Πετρίδου Ε, Σκαλκίδης Η, Δικαλιώτη ΣΚ: Λεξικό 100 επιδημιολογικών όρων. <i>Αρχαία Ελληνικής Ιατρικής</i> 2007, 24(4): 353-362. www
ΕΣΙ	Ελληνικό Στατιστικό Ινστιτούτο. <i>Λεξικό Στατιστικής Ορολογίας</i> . Έκδοση ΕΣΙ. Αθήνα 2008 (www , σελίδα 4 και οπισθόφυλλο). Το <i>Λεξικό</i> του ΕΣΙ δεν συγχωνεύτηκε στο <i>Λεξικό</i> μας, αλλά σε περίπου 500 όρους μας ενσωματώθηκε και η αντίστοιχη απόδοσή τους από το ΕΣΙ, από τους Α-Μ Χάιδιτς (ΜΧ') και Κ Μπουγιούκα, μεταπτυχιακό φοιτητή.
ΙΑΤΡΟΤΕΚ	Κέντρο Ελληνικής Ιατρικής Πληροφόρησης, Ορολογίας, και Τεκμηρίωσης. www
ΙΩ	Ιωάννης Π.Α. Ιωαννίδης. <i>Αρχές Αποδεικτικής Ιατρικής</i> . Λίτσας 2000: 313-322. www
ΚΜ	Χαρίλαος Κουτής, Μπαμπάτσικου. Προσωπικό λεξιλόγιο.
ΚΜΧ	Κόκκαλη Σ, Μπίρτσου Χ, Χάιδιτς Α-Μ (ελληνική μετάφραση και επιμέλεια): CONSORT 2010 Ενισχυμένα Πρότυπα Αναφοράς Δοκιμών. <i>Αρχαία Ελληνικής Ιατρικής</i> 2011, τόμος 28, συμπληρωματικό τεύχος 1. www
ΛΝ'	Ευαγγελία Νένα. Επίκουρη Καθηγήτρια Δημόσιας Υγιεινής με έμφαση στην Κοινωνική Ιατρική του Τμήματος Ιατρικής του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης (ΔΠΘ). Μέλος της συντακτικής ομάδας.
ΜΚ'	Μαρία Καντζανού. MD, PhD. Επίκουρη Καθηγήτρια Επιδημιολογίας και Προληπτικής Ιατρικής του Εργαστηρίου Υγιεινής, Επιδημιολογίας & Ιατρικής Στατιστικής της Ιατρικής Σχολής Αθηνών. Μέλος της συντακτικής ομάδας.
ΜΣ	Anne Stephenson. Εγχειρίδιο γενικής ιατρικής. Μετάφραση-επιμέλεια: Αλέξης Μπένος, Εμμανουήλ Σμυρνάκης. University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2012. 422 σ. ISBN 978-960-12-2090-1. www
ΜΣ'	Μανόλης Σμυρνάκης. MD, PhD, Γενικός Γιατρός. Λέκτορας Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας του Εργαστηρίου Υγιεινής του Τμήματος Ιατρικής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Μέλος της συντακτικής ομάδας.
ΜΧ'	Μπετίνα Χάιδιτς. Στατιστικός, MSc, PhD. Επίκουρη Καθηγήτρια Υγιεινής και Ιατρικής Στατιστικής του Εργαστηρίου Υγιεινής της Ιατρικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Μέλος της συντακτικής ομάδας.
ΝΡ'	Ευαγγελία Νένα και Γιώργος Ραχιώτης. Επέλεξαν από κοινού τους όρους από το λεξιλόγιο των ΔΔ που περιλήφθηκαν στο <i>Λεξικό</i> μας. Με ΝΡ' σημαίνεται εναλλακτική απόδοση όρου του λεξιλογίου αυτού. Μέλη της συντακτικής ομάδας.
ΟΧ	(α): Stavropoulos DN & Hornby AS. <i>Oxford English- Greek Learner's Dictionary</i> . Oxford, 1999. (β): Stavropoulos DN. <i>Oxford Greek- English Learner's Dictionary</i> . Oxford, 1998.
ΠΓ'	Πέτρος Γαλάνης. Νοσηλευτής Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΚΠΑ). Διδάκτωρ Δημόσιας Υγείας. Επιστημονικός συνεργάτης, Εργαστήριο Οργάνωσης και Αξιολόγησης Υπηρεσιών Υγείας, Τμήμα Νοσηλευτικής ΕΚΠΑ. Μέλος της συντακτικής ομάδας.
ΣΓ1	Γαλάνης Π, Σπάρος Λ. <i>Εγχειρίδιο Επιδημιολογίας</i> . ΒΗΤΑ Ιατρικές Εκδόσεις, Αθήνα, 2010. www
ΣΓ2	Γαλάνης Π, Σπάρος Λ. <i>Κλινική και Επιδημιολογική Έρευνα. Βασικές Έννοιες Επιδημιολογίας</i> . ΒΗΤΑ Ιατρικές Εκδόσεις, Αθήνα, 2012. www
ΣΓ3	Γαλάνης Π. <i>Μεθοδολογία ανάλυσης δεδομένων στις επιστήμες υγείας. Εφαρμογές με το IBM SPSS Statistics</i> . Εκδόσεις Πασχαλίδης & Broken Hill Publishers LTD, Αθήνα, 2015. www
ΣΓ12	ΣΓ1+ΣΓ2
ΣΓ13	ΣΓ1+ΣΓ3
ΣΓ23	ΣΓ2+ΣΓ3
ΣΓ123	ΣΓ1+ΣΓ2+ ΣΓ3
ΣΠ	Βασίλης Γ Σταυρινός (καθηγητής Στατιστικής, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο) & Δημοσθένης Β Παναγιωτάκος (λέκτορας Βιοστατιστικής & Επιδημιολογίας, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο). <i>Βιοστατιστική</i> , 1 ^η έκδοση, Gutenberg, Αθήνα 2007, σελίδες 464: Ορολογία: 427-430. www
ΤΛ	Τριχόπουλος Δ, Λάγιου Π. <i>Γενική και κλινική Επιδημιολογία: Αρχές, μέθοδοι και εφαρμογές στην ιατρική έρευνα και τη δημόσια υγεία</i> . 2η έκδοση, Εκδόσεις Παρισιάνου, Αθήνα, 2011. www

ΤΠ	Τάκης Παναγιωτόπουλος, Καθηγητής Τομέα Υγείας του Παιδιού Εθνικής Σχολής Δημόσιας Υγείας, συγγραφέας λεξιλογίου.
ΤΠ΄	Τάκης Παναγιωτόπουλος, Καθηγητής Τομέα Υγείας του Παιδιού Εθνικής Σχολής Δημόσιας Υγείας. Μέλος της συντακτικής ομάδας.
DoE	Porta M (edr). <i>A Dictionary of Epidemiology</i> , International Epidemiological Association (IEA), 6 th edition, Oxford 2014. www
MeSH	Medical Subject Headings. www
Syn	Synonym

ΠΑΡΑΚΛΗΣΗ

Είναι σχεδόν αδύνατο να μην εντοπίσετε λάθη, σας ζητούμε συγγνώμη.
Διορθώστε, προτείνετε, επιχειρηματολογήστε: κλικ [εδώ](#).

ΠΡΟΛΟΓΟΙ

Καλοτάξιδο !

Πρόλογος του Φόρουμ Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Ιατρικής

Το Φόρουμ Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Ιατρικής ιδρύθηκε το 2009 από τα μέλη διδακτικού και ερευνητικού προσωπικού (ΔΕΠ) των Εργαστηρίων Υγιεινής και Επιδημιολογίας των Ιατρικών Σχολών της χώρας και στην συνέχεια επεκτάθηκε περιλαμβάνοντας όλα τα τμήματα Δημόσιας Υγείας και Υγιεινής των πανεπιστημίων και ΤΕΙ της χώρας και την Εθνική Σχολή Δημόσιας Υγείας. Κύριος στόχος του Φόρουμ ήταν να αναπτυχθεί μια πλατφόρμα επικοινωνίας των μελών ΔΕΠ που ασχολούνται με τη Δημόσια Υγεία με επιμέρους στόχους:

1. Ανάπτυξη δικτύου επιστημόνων με συναφή επιστημονικά αντικείμενα και στόχο την ανταλλαγή εμπειριών και απόψεων και τη διαμόρφωση κοινής πολιτικής σε θέματα Δημόσιας Υγείας.
2. Ανάπτυξη δικτύου εργαστηρίων και ερευνητικών υποδομών με στόχο την ανάπτυξη κοινών ερευνητικών ενδιαφερόντων και πρωτοκόλλων και την προώθηση κοινών ερευνητικών προγραμμάτων με συμπληρωματικές δράσεις σε θέματα Δημόσιας Υγείας.
3. Αποτύπωση των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων και προσπάθεια εναρμόνισης σε επίπεδο χώρας και συντονισμός δραστηριοτήτων σε θέματα εκπαίδευσης, μετεκπαίδευσης και έρευνας.
4. Δημιουργία ομάδων εργασίας για τη συζήτηση εξειδικευμένων θεμάτων Δημόσιας Υγείας με τελικό στόχο την παραγωγή θέσεων.
5. Προώθηση θεσμικών αλλαγών και άλλων παρεμβάσεων για τη βελτίωση της Δημόσιας Υγείας στη χώρα μας.
6. Προώθηση της επιστημονικής επικοινωνίας σε θέματα Κοινωνικής Ιατρικής και Δημόσιας Υγείας.

Στα επόμενα χρόνια δημιουργήθηκαν τρεις ομάδες εργασίας. Η πρώτη για την καταγραφή του εξοπλισμού των εργαστηρίων με σκοπό την προώθηση της συνεργασίας στην έρευνα. Η δεύτερη για τη δημιουργία ξενόγλωσσου περιοδικού του Φόρουμ Δημόσιας Υγείας. Και η τρίτη για τη συλλογή και συγκριτική απεικόνιση των προγραμμάτων σπουδών των μαθημάτων υγιεινής και επιδημιολογίας, με σκοπό την εναρμόνισή τους.

Στα πλαίσια της τρίτης ομάδας εργασίας, έγιναν αμέσως εμφανείς οι διαφορές στη χρήση όρων στην επιδημιολογία από τα Εργαστήρια Υγιεινής και Επιδημιολογίας των σχολών της χώρας. Στις συναντήσεις μελών στα επόμενα συνέδρια του Φόρουμ το θέμα συζητήθηκε και τέθηκε ως προτεραιότητα, με αποτέλεσμα το 2013 να ανατεθεί σε ομάδα εργασίας με επικεφαλής τους κύριο Δημολιάτη και κυρία Καντζανού να εργαστούν προς την κατεύθυνση ενός λεξικού απόδοσης των όρων που χρησιμοποιούνται στην Επιδημιολογία και στην Δημόσια Υγεία. Η κατεύθυνση που δόθηκε ήταν να συγκεντρωθεί ό,τι υπήρχε μέχρι τότε και να αποτελέσει τη βάση του εγχειρήματος. Στη συνέχεια οι επικεφαλής δημιούργησαν πολυμελή ομάδα εργασίας, η οποία στα πλαίσια του προγράμματος «Κάλλιπος» έφερε εις πέρας το πρώτο *Λεξικό Όρων Υγιεινής και Επιδημιολογίας*. Ήταν μια επίπονη συστηματική προσπάθεια και το αποτέλεσμα δικαιώνει τους κόπους των συναδέλφων που δούλεψαν για το σκοπό αυτό. Το *Λεξικό* έρχεται να καλύψει ένα μεγάλο κενό στη χώρα μας και θα χρησιμοποιηθεί τόσο από την ακαδημαϊκή κοινότητα και τους φοιτητές όσο πιστεύουμε και από το ευρύτερο κοινό.

Η πρώτη έκδοση του *Λεξικού* είναι η αρχή. Η προσπάθεια πρέπει να συνεχιστεί με την επίτευξη **ομοφωνίας** στη χρήση των όρων από τα μέλη του Φόρουμ καταρχήν αλλά και από την ευρύτερη επιστημονική κοινότητα στη συνέχεια. Στις επόμενες συναντήσεις του Φόρουμ να αναζητηθούν τρόποι επίτευξης της «ομοφωνίας των ειδικών», ώστε μια δεύτερη βελτιωμένη έκδοση να ακολουθήσει. Το ίδιο και κάθε συνάδελφος προσωπικά, αυτό ας είναι μέλημά του και συμβολή του.¹

Θέλουμε να ευχαριστήσουμε όλους τους συναδέλφους που δούλεψαν για το *Λεξικό* καθώς και όσους προηγήθηκαν και σε αυτούς βασίστηκε το *Λεξικό*, και να του ευχηθούμε καλοτάξιδο!

¹ Βήμα διαλόγου [εδώ](#) (σημείωση ΓΔ').

Προς μια ανθρώπινη μετάφραση

*Όρος ἐστὶ λόγος τὸ εἶναι δηλῶν.
Γαληνός²*

Από τον 17ο αιώνα και μετά, η επιστημονική γνώση διπλασιάζεται κάθε 15-20 χρόνια. Σήμερα, οι πρωτοετείς φοιτητές των Βιοϊατρικών Επιστημών εκτιμάται ότι έρχονται αντιμέτωποι με περισσότερες νέες λέξεις και όρους απ' όσες οι συνάδελφοί τους που σπουδάζουν μια ξένη γλώσσα στο πανεπιστήμιο. Το γεγονός αυτό, σε συνάρτηση με την επικράτηση της αγγλικής, έχει επιφέρει, ιδιαίτερα μετά τα μέσα του 20ού αιώνα, σημαντικές αλλαγές στον χώρο της Ορολογίας των Βιοϊατρικών Επιστημών, της μετάφρασης των επιστημονικών όρων, αλλά και γενικότερα της μετάφρασης των επιστημονικών κειμένων. Οι αλλαγές αυτές συμποσούνται στην εξάλειψη της διάκρισης ανάμεσα στην *ανθρώπινη* και στη *μηχανιστική* μετάφραση. Η πρωτόγνωρη πρόοδος της γλωσσολογίας, ιδιαίτερα της θεωρητικής σημασιολογίας και της γραμματικής, κατά την περίοδο αυτή, συνέβαλαν ώστε να αναπτυχθεί τα μέγιστα η αυτόματη, εμπειρική μετάφραση. Η ανθρώπινη μετάφραση, όμως, δηλαδή η μετάφραση που δεν περιορίζεται αποκλειστικά στη γλώσσα, αλλά η μετάφραση που εκπηγάζει από την εκ των ένδον βιωμένη πραγματικότητα του συγγραφέα, του μεταφραστή και του αναγνώστη του μεταφρασμένου κειμένου, έχασε τα θεωρητικά της ερείσματα. Υπό αυτές τις συνθήκες, η επιστημονική μετάφραση, τόσο παλιά όσο και η ίδια η Επιστήμη, προσεγγίζεται πλέον αμιγώς τεχνοκρατικά, διαμορφώνοντας επιστημονικές γλώσσες στερημένες από τα γοητευτικά αισθητικά τους γνωρίσματα (λιτότητα, συνοχή, ακριβορρημοσύνη), αλλά πολλές φορές κι απ' αυτό το βασικό τους χαρακτηριστικό να διαχειρίζονται μ' ένα δικό τους τρόπο την ασάφεια και την ανακρίβεια.

Εντούτοις, κάθε λέξη, κάθε όρος που μεταφράζεται, φέρει το γνωστικό και βιωματικό φορτίο του αρχικού του εμπνευστή, του μεταφραστή, αλλά και του μελλοντικού του χρήστη. Ο τελευταίος θα τον εντάξει στο δικό του επιστημονικό λόγο, τα υφολογικά και μορφοσυντακτικά χαρακτηριστικά του οποίου πρέπει, αναγκαστικά, να συνάδουν με τις ιδιαιτερότητες της γλώσσας προορισμού. Αν οι επιστημονικές έννοιες, τις οποίες αποδίδουν οι μεταφρασμένοι όροι, δεν επιτυγχάνουν να ενταχθούν στο πλαίσιο λειτουργίας της γλώσσας προορισμού, ενδέχεται να λειτουργούν αρκετά αποτελεσματικά ως στοιχεία γνώσης, θα είναι όμως πολύ δύσκολο να αποτελέσουν στοιχεία σκέψης ικανά για την παραγωγή πιο σύνθετων δομών γνώσης, πολύ δε περισσότερο για τη διατύπωση επιστημονικής θεωρίας.

Οι όροι δεν είναι αυτόνομες επικοινωνιακές οντότητες. Αντίθετα, αποτελούν τις ψηφίδες ενός συνεκτικού συστήματος εννοιών, πραγμάτων, ιδεών, αξιών, διαμόρφωσης ερωτημάτων και επίλυσης προβλημάτων, συστήματος που συνιστά τη διαδικασία τής εν τω βάθει κατανόησης της Επιστήμης. Η εγκατάσταση αυτού του συστήματος επιτρέπει τη μετάβαση από τη συγκεκριμένη στην αφηρημένη επιστημονική σκέψη και αποτελεί την προϋπόθεση για την απόκτηση αλλά και την παραγωγή νέας γνώσης, που με τη σειρά της αποτελεί το περιεχόμενο της γλώσσας. Η ανάπτυξη της επιστημονικής γλώσσας είναι αφ' εαυτής μια νοητική λειτουργία. Παράλληλα, όμως, αποτελεί το εργαλείο που επιτρέπει στον αναγνώστη να διαλογίζεται υπό κίνδυνο και ασάφεια, μ' άλλα λόγια, που τον βοηθά να αναπτύξει επιστημονική σκέψη και επιστημονικό λόγο. Η ποιότητα της μάθησης, κατά συνέπεια, είναι άρρηκτα συνυφασμένη με την ποιότητα της γλώσσας, και η ποιότητα της Ιατρικής, γενικότερα, είναι συνάρτηση του λόγου κι όχι απλά της γλώσσας των λειτουργών της. Η υποβάθμιση αυτής που η D. Seleskovitch (Σορβώνη) αποκαλεί *ανθρώπινη μετάφραση* (traduction humaine)³ αποστερεί τη διαδικασία της από την ενδογενή επιστημονική της προσέγγιση και περιορίζει τη γλώσσα προορισμού στον εμπειρισμό.

Όπως φαίνεται και από τα παραπάνω, η εγκατεστημένη πλέον αντίφαση μεταξύ ανθρώπινης και μηχανιστικής μετάφρασης δεν αφορά μόνο την κοινή γλώσσα. Το γεγονός ότι η επιστημονική γλώσσα είναι μια «τεχνική» γλώσσα, δεν συνεπάγεται αυτομάτως ότι είναι μια κλειστή γλώσσα. Η αυτονομία της ειδικής επιστημονικής γλώσσας είναι σχετική. Ανάλογα με τη χρήση της, η ειδική επιστημονική γλώσσα βρίσκεται σε άλλοτε άλλου βαθμού αλληλεξάρτηση με την κοινή γλώσσα. Οι όροι δεν υπάρχουν εν κενώ ούτε στέκουν μετέωροι. Η ορολογία είναι υποσύνολο της κοινής γλώσσας. Οι μεταφρασμένοι βιοϊατρικοί όροι ελάχιστα απευθύνονται στους ειδικούς που εξ ορισμού γνωρίζουν καλά τα σημαινόμενα των αντίστοιχων αγγλικών. Πολύ περισσότερο αφορούν την εκπαίδευση των βιοϊατρικών επιστημόνων, κατά κύριο λόγο την προπτυχια-

² Γαληνού, *Όροι ιατρικοί*, Kuehn GC (ed) *Claudi Galeni Opera omnia*, Lipsiae 1821-1830, ανατύπωση Georg Olms Verlag, Hildesheim, Zurich, New York, 1997.

³ Κουτσοβίτης Β. *Θεωρία της Μετάφρασης*. Ελληνικές Πανεπιστημιακές Εκδόσεις, Αθήνα 1994.

κή,⁴ λαμβανομένου υπόψη ότι οι συνθετότερες νοητικές λειτουργίες συναρτώνται άμεσα με την προϋπάρχουσα γνώση και, γενικότερα, με την πολιτισμική υποδομή που έχουν ήδη αποκτήσει οι εκπαιδευόμενοι μέσω της μητρικής τους γλώσσας.⁵ Σε μεγάλο βαθμό η μετάφραση των βιοϊατρικών όρων ενδιαφέρει τη διεπιστημονική επικοινωνία στο χώρο της γλώσσας προορισμού, ενώ είναι ο μεσολαβητής της επικοινωνίας της Επιστήμης με την κοινωνία, στην οποία η πρώτη αναφέρεται. Κατά συνέπεια, η διαδικασία της μετάφρασης των επιστημονικών όρων δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι ολοκληρώνεται μέσα στα όρια της γλώσσας του πρωτοτύπου και της γλώσσας προορισμού. Ήδη από τα ρωμαϊκά χρόνια ο Κικέρωνας σημειώνει ότι: «*Είμαστε υποχρεωμένοι να δημιουργούμε λεξιλόγιο και να βρίσκουμε ονόματα για τις νέες ανακαλύψεις. Αυτό δεν εντυπωσιάζει κανέναν στοιχειωδώς ενημερωμένο άνθρωπο, όταν αναλογίζεται ότι σε κάθε τομέα της γνώσης πέραν των στοιχειωδών, πρέπει να υπάρχει ένα μεγάλο ποσοστό “νέου” στο λεξιλόγιό του. Αυτό το “νέο” ξεπερνά την αναγκαιότητα του κάθε τομέα της γνώσης, προκειμένου να εκφράζει τις αντιλήψεις που πραγματεύεται*» (De Finibus III, 3).⁶ Έτσι, καμιά τέτοια προσπάθεια, όπως η ανά χειράς, δεν μπορεί να αντιμετωπίζεται ως ένα ακόμη τεχνικό (επιστημονικό, έστω) συμβάν, αλλά ως κατ’ ουσίαν πολιτισμική πράξη.

Οι διαστάσεις αυτής της πράξης γιγαντώνονται, αν αναλογιστεί κανείς ότι η νεοελληνική γλώσσα, η νεοελληνική παιδεία, ακόμη και η ίδια η διαμόρφωση του νεοελληνικού έθνους και η ένταξη του νεοελληνικού πολιτισμού στο σύγχρονο Δυτικό πολιτισμικό πλαίσιο είναι αρχέγονα και ανεξίτηλα συνδεδεμένες με τη μετάφραση. Η γενικότερη κουλτούρα μας, όμως, δεν παύει να υπαγορεύει μια διαφορετική από την επικρατούσα αντίληψη, επικοινωνία και αλληλεπίδραση με την Επιστήμη. Εξ ορισμού και εκ των πραγμάτων, οι φοιτητές μας δεν μοιράζονται το ίδιο ακριβώς σύστημα εννοιών, συμβόλων και πρακτικών με την Επιστήμη του Δυτικού Κόσμου. Η θεώρηση της φύσης και του ανθρώπου, καθώς και η ανθρωπιστική στάση των Ελλήνων σπουδαστών απέναντι στην Ιατρική είναι διαφορετική, τόσο από την αντίστοιχη των νέων που έχουν ανδρωθεί μέσα στα εκπαιδευτικά συστήματα των αγγλόφωνων χωρών, όσο και από εκείνη που υπαγορεύει ο άκρατος τεχνολογικός πολιτισμός της παγκοσμιοποίησης και την οποία διακινεί η lingua franca των Επιστημών και της Ιατρικής αγγλική γλώσσα. Κατά συνέπεια, η γλώσσα της εκπαίδευσής τους, σημαντικό μέρος της οποίας είναι προϊόν μεταφράσεων, πρέπει να τους δώσει την ευκαιρία να συναντηθούν με τις προσδοκίες του σύγχρονου ρεύματος της Επιστήμης, αλλά και να τους επιτρέψει επίσης να προσεγγίσουν τα εθνικά τους πρότυπα, διατηρώντας την πολιτισμική και τη γλωσσική τους ταυτότητα.⁷

Στη χώρα μας, το ζήτημα της Ορολογίας συμπλέχθηκε με τα γενικότερα προβλήματα συγκρότησης του νεοελληνικού κράτους και του συστήματος παιδείας, αλλά και με τις διαχρονικές περιπέτειες της ελληνικής γλώσσας. Το ειδικότερο ζήτημα της Βιοϊατρικής Ορολογίας συναρτάται, βεβαίως, και με τα θέματα που αντιμετωπίζει η βιοϊατρική έρευνα. Όλ’ αυτά κάνουν αρκετά πιο δύσκολη τη θέση του Έλληνα μεταφραστή από εκείνη κάποιου ξένου συναδέλφου του κι ίσως αυτός να είναι ένας από τους λόγους που η μετάφραση της σύγχρονης Βιοϊατρικής Ορολογίας στα Ελληνικά υπολείπεται σημαντικά εκείνης των άλλων επιστημών. Το ευτυχές, κατά τη γνώμη του υπογράφοντος, είναι ότι το έργο αυτό, τις λίγες φορές που επιχειρήθηκε μεθοδικά και συστηματικά, το επωμίστηκαν επιστήμονες του χώρου με ικανή γλωσσική παιδεία και συνείδηση των υψηλών απαιτήσεων και της προσφοράς του συγκεκριμένου μεταφραστικού έργου.⁸ Μ’ αυτό τον τρόπο αποφεύχθηκαν τα προβλήματα που παρεισέφρυσαν, σε πολλές άλλες περιπτώσεις, λόγω του ελληνοκεντρισμού και του επιστημονισμού απ’ τη μια μεριά (λογοτεχνική μετάφραση) και του ακραίου εμπειρισμού από την άλλη (μετάφραση τεχνικών όρων). Παρά ταύτα, ούτε οι σύγχρονες μεταφράσεις βιοϊατρικών κειμένων ούτε τα πρωτότυπα ελληνικά βιοϊατρικά κείμενα φαίνεται ότι ενσωματώνουν το αποτέλεσμα της μέχρι τώρα προσπάθειας μετάφρασης των βιοϊατρικών όρων. Πολύ δε περισσότερο δεν μπορεί να ισχυριστεί κανείς ότι πίσω από τις ελληνικές μεταφράσεις βιοϊατρικών κειμένων υπάρχει μια, χαλαρή έστω, μεταφραστική θεωρία. Προφανώς, αυτό δεν μπορεί να καταλογιστεί στην έκταση ή στην ποιότητα της προσπάθειας εκείνης του ΙΑΠΡΟΤΕΚ ή ακόμη και των μελλοντικών προσπαθειών, όπως η παρούσα, που θεωρώ ότι κινείται μέσα στο ίδιο αναφορικό πλαίσιο μετάφρασης των βιοϊατρικών όρων στα Ελληνικά. Επιμένω, εντούτοις, να ελπίζω ότι η ύπαρξη ενός τέτοιου εργαλείου μπορεί να αποτελέσει βάση και ερέθισμα για τη διαμόρφωση μιας ανθρωπο-

⁴ Council of Europe - Parliamentary Assembly. *The place of mother tongue in school education*. Report of the Committee on Culture, Science and Education, Doc. 10837, 7 February 2006.

⁵ American Association for the Advancement of Science (AAAS). *Science for all Americans*. Washington, DC, 1989.

⁶ Μετάφραση από την αγγλική απόδοση που παρατίθεται στο: NYBAKKEN OE. *Greek and Latin in Scientific Terminology*. Iowa: Iowa State University Press, Ames, 1959.

⁷ Γερμενής ΑΕ. *Γλώσσα και Λόγος στην Ιατρική Εκπαίδευση*. Στο: Παναγοπούλου-Κουτνατζή Φ. (επιμ. έκδ.) *Ηθική & Δεοντολογία της Υγείας – Liber amicorum Ελένης Βαλάσση-Αδάμ*. Εκδόσεις Πασχαλίδη, Αθήνα 2012

⁸ Γερμενής ΑΕ. Εισήγηση στην τιμητική εκδήλωση για τους πρωτεργάτες του ΙΑΠΡΟΤΕΚ. <http://www.iatrotek.org/iatrotek01.asp>

κεντρικής ελληνικής βιοϊατρικής γλώσσας αντάξιας εκείνης που συνέβαλε στη διαμόρφωση της Δυτικής Επιστήμης δανείζοντάς της τόσα και τόσα γλωσσικά στοιχεία: απλώς, επειδή πολιτισμός είναι η διαφορετικότητα.

*Αναστάσιος Ε. Γερμενής
Καθηγητής Ανοσολογίας
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας*

Εισαγωγή

Το πρώτο (μεγάλο) βήμα έγινε!

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

*καὶ ἐκάλεσεν Ἀδὰμ ὀνόματα πᾶσι τοῖς κτήνεσι καὶ
πᾶσι τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ καὶ πᾶσι τοῖς θηρίοις τοῦ ἀγροῦ
Γένεσις*

Στο τέταρτο συνέδριο του Φόρουμ Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Ιατρικής συγκροτήθηκε διμελής ομάδα εργασίας για τυποποίηση της ορολογίας της Επιδημιολογίας και Δημόσιας Υγείας (23-11-2013). Από κάθε συνάδελφο του Φόρουμ ζητήθηκε αντίγραφο του λεξιλογίου (ὄρων, συντομογραφιών, ορισμών ή ερμηνειών) που τυχόν διαθέτει. Η ομάδα εργασίας ανασυγκροτήθηκε σε πολυμελή συγγραφική ομάδα που υπέβαλε (22-5-2014) πρόταση έκδοσης του *Λεξικού* από τον φορέα έκδοσης πανεπιστημιακών συγγραμμάτων «ΚΑΛΛΙΠΟΣ», από τον οποίο η πρόταση κρίθηκε άμεσα χρηματοδοτούμενη, συνεργάστηκε με την ΕΛΕΤΟ για τις προδιαγραφές ενός πρότυπου λεξικού, και, υπό την καθοδήγηση αξιωμάτων, αρχών και κανόνων, συγχώνευσε τα διαθέσιμα λεξιλόγια σε ένα ενιαίο αγγλοελληνικό λεξιλόγιο 7528 λημμάτων (5227 ὄρων: 2301 καταχωρήθηκαν διπλά, πχ «cohort study» και «study, cohort»), 676 ορισμών ή/και ερμηνειών, και 653 επιχειρημάτων υπέρ της μιας ή της άλλης απόδοσης. Σε κάθε απόδοση καταχωρείται ονομαστικά η συχνότητά της στις πηγές μας. Έτσι ο αναγνώστης θα μπορεί να γνωρίζει όχι μόνο πόσοι αλλά και ποιοι απέδωσαν έτσι έναν ὄρο, συμβουλευόμενος δε και τους ορισμούς και τη συζήτηση, όπου υπάρχουν, θα μπορεί να πάρει με αρκετά τεκμήρια τις αποφάσεις του.

Το πόνημα πρέπει να τεθεί υπόψη του συνόλου του Φόρουμ (το σύνολο των ειδικών του πεδίου), να ομοφωνήσουν σε μία ει δυνατόν απόδοση ανά ὄρο, και προχωρήσουν σε 2^η έκδοση. Κάθε διδακτορική διατριβή να προτάσσει ειδικό κεφάλαιο με αγγλοελληνικό και ελληνοαγγλικό λεξιλόγιο ὄρων, ορισμών και ερμηνειών από το παρόν *Λεξικό* (αναφέροντας και την αιτιολογία της επιλογής μίας από τις πολλές αποδόσεις) ή από άλλη πηγή (αναφέροντάς την) αν το *Λεξικό* δεν έχει τον ὄρο. Κάλυψη όλων των υποπεριοχών που έμειναν ακάλυπτες στην 1^η έκδοση (Νερό, Διατροφή, κτλ), και αποδελτίωση όλων των συγγραφέων. Ενσωμάτωση δε του έγκυρου λεξικού του ΙΑΤΡΟΤΕΚ *MeSH-Hellas Βιοϊατρική Ορολογία* θα οδηγούσε σε ένα *Γενικό Λεξικό Ὁρων, Ορισμών και Ερμηνειών του ευρύτερου χώρου της Υγείας*.

1. Η ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ

*τὰ μὲν γὰρ ὀνόματα φύσιος νομοθετήματά ἐστι,
τὰ δὲ εἶδεα οὐ νομοθετήματα, ἀλλὰ βλαστήματα*

Ἱπποκράτης

1α. Παρούσα κατάσταση της ορολογίας στο πεδίο «Υγεία»

Από συστάσεως νεοελληνικού κράτους και η προσπάθεια σύνταξης ιατρικής ορολογίας. Ο γιατρός Ιωάννης Βούρος πρότεινε το 1836 στην προ έτους ιδρυθείσα Ιατρική Εταιρεία Αθηνών τη σύσταση επιτροπής «ίνα συνάξει λέξεις ιατρικάς και ούτω να σχηματίσει αν όχι ιατρικόν λεξικόν, τουλάχιστον ελεγχον ιατρικῶν λέξεων διά να ευκολυνθῆι η ιατρική γλώσσα».⁹ Πλην, «η ελληνική ιατρική αξιώθηκε [μεν] να έχει σοφούς γιατρούς, όχι όμως διατεθειμένους να εργαστούν για τη σύνταξη λεξιλογίου ιατρικῶν ὄρων. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι από τα μέσα του περασμένου αιώνα πολλοί μεμονωμένοι συγγραφείς ασχολήθηκαν δόκιμα με την ορολογία της ειδικότητάς τους και μας παρέδωσαν ὄρους άσπογους. Αντίθετα, οι επιτροπές που σχηματίστηκαν με τη συμμετοχή «κορυφαίων επιστημόνων» της ιατρικής δεν κατάφεραν να δημοσιεύσουν κάτι ανάλογο».¹⁰

⁹ Γεράσιμος Ρηγάτος. *Η Ιστορία της Ιατρικής Εταιρείας Αθηνών, 1835-1985*. Αθήνα 1985, σελ. 39.

¹⁰ Σάμιος Β. Πρόλογος έκδοσης 1991. ΙΑΤΡΟΤΕΚ, *MeSH-Hellas Βιοϊατρική Ορολογία, Ελληνοαγγλικό - Αγγλοελληνικό*

Εκτός από μία, που κατόρθωσε το ακατόρθωτο: Η Ομάδα Ορολογίας του Κέντρου Ελληνικής Ιατρικής Πληροφόρησης, Ορολογίας, και Τεκμηρίωσης (ΙΑΤΡΟΤΕΚ), που ίδρυσε η Εταιρία Ιατρικών Σπουδών το 1984, παρέδωσε το 1991 εξελληνισμένους τους τότε 25.000 περίπου όρους του Medical Subject Headings (MeSH) του Index Medicus που εκδίδει η Εθνική Ιατρική Βιβλιοθήκη των ΗΠΑ, και 6 χρόνια αργότερα άλλους 3.500 που είχαν στο μεταξύ προστεθεί.¹¹ Τα Παραρτήματα 1.1 και 1.2 αποτελούν τεκμήρια της εποποιίας εκείνης. Ατυχώς ο εύγλωττος τίτλος της έξωθεν καλής μαρτυρίας, «Ένα λεξιλόγιο, μια προοπτική», έμελλε να ακολουθηθεί από μνημόσυνο των πρωτεργατών του ΙΑΤΡΟΤΕΚ (Παράρτημα 1.2).¹² Ίσως από «κόπωση μάχης» των πρωτοπόρων, ίσως που δεν πρόσεξαν εξίσου (ή και περισσότερο) να αναπαράγουν εαυτούς στην επόμενη γενιά, ίσως γιατί το πολιτισμικό σοκ από την εντωμεταξύ θελλώδη εισβολή (κι επιβολή) του Internet κατέστησε αδύνατο κάτι τέτοιο (τουλάχιστον ώσπου τα πράγματα να καταλαγιάσουν), ίσως γιατί η σύνοδος των πλανητών¹³ συμβαίνει μια στο τόσο, ίσως για άλλους λόγους, η έμπνευση εκείνη δεν είχε συνέχεια.

Ωστόσο, ακόμα και το κλασικό αυτό έργο του ΙΑΤΡΟΤΕΚ, την ορολογία στο πεδίο της Υγιεινής «ελάχιστα βοήθησε, καθώς θεμελιώδεις επιδημιολογικοί όροι (επιπολασμός, επίπτωση) δεν έγινε κατορθωτό να ανευρεθούν στα λήματά του»¹⁴ (πρωτοεμφανίστηκαν στο συμπλήρωμά του). Τόσο αυτό όσο και τα λεξικά μεμονωμένων συγγραφέων (Ροντόπουλου,¹⁵ Γκέλη,¹⁶ Μιχαηλίδη,¹⁷ Κατούλη¹⁸) είναι ιατροκεντρικά, νοσοκεντρικά προσανατολισμένα (διάγνωση και θεραπεία νοσημάτων), όχι υγειοκεντρικά, υγειοκεντρικά (υγεία, υγιεινή). Ίσως διότι «η σύγχρονη Επιδημιολογία είναι επιστήμη «εν τω γεννάσθαι» και η ορολογία της δεν έχει ακόμα μονοσήμαντα παγιωθεί (βλέπε πχ J M Last, *A Dictionary of Epidemiology*, a handbook sponsored by International Epidemiological Association)»,¹⁹ ίσως για άλλους λόγους.

Το κενό έρχεται να καλύψει το παρόν *Λεξικό Όρων Υγιεινής και Επιδημιολογίας*. Δεν γνωρίζομε αν σήμερα που το αποπειρώμαστε ο διαδικτυακός τυφώνας έχει καταλαγιάσει. Θεωρούμε πάντως το *Λεξικό* μας όχι τόσο συνέχεια (θα ήταν πολύ μεγάλη κουβέντα) όσο ένα ακόμα συμπλήρωμα των επιτευγμάτων εκείνων του ΙΑΤΡΟΤΕΚ.

1β. Παρούσα κατάσταση της ορολογίας στο πεδίο «Υγιεινή»²⁰

Θεμέλιος λίθος της σύγχρονης Επιδημιολογίας και Δημόσιας Υγείας είναι το incidence, που ορίζεται ως «η συχνότητα εκδήλωσης της νόσου»,²¹ «ο αριθμός νέων περιπτώσεων νόσου σε μια συγκεκριμένη περίοδο»,²² «η συχνότητα [εμφάνισης] ενός νοσήματος ή άλλου ιατρικού φαινομένου σε ένα πληθυσμό κατά τη διάρκεια του χρόνου, [...] μετράται σε περιστατικά ανά προσωπο-χρόνο (person-time) παρακολούθησης, [...] έχει λοιπόν διαστάσεις αντίστροφου χρόνου»²³, δηλαδή t^{-1} , $t = \text{χρόνος}$. Για την απόδοση του θεμέλιου αυτού λίθου στα ελληνικά χρησιμοποιείται από τους επιδημιολόγους ο όρος «επίπτωση». Ωστόσο:

(α) Στο 5^ο συνέδριο του Φόρουμ, το πρώτο στρογγυλό τραπέζι είχε τίτλο «Έκθεση σε Ρυπαντές Φυσικής

Λεξιλόγιο, ΒΗΤΑ, Αθήνα, 1991.

¹¹ ΙΑΤΡΟΤΕΚ. *MeSH-Hellas Βιοϊατρική Ορολογία, Ελληνοαγγλικό-Αγγλοελληνικό Λεξιλόγιο*. Εκδόσεις ΒΗΤΑ, Αθήνα 1991 (α' τόμος), 1997 (β' τόμος: "Συμπλήρωμα")

¹² Γερμενής Α., Εισήγηση στην τιμητική εκδήλωση για τους πρωτεργάτες του ΙΑΤΡΟΤΕΚ. www.iatrotek.org/iatrotek01.asp. Βλέπε **Παράρτημα 1.2**. Η εισήγησή του εκείνη ήταν η αιτία να του ζητήσομε να προλογίσει το παρόν *Λεξικό*, το έπραξε ευχαρίστως και τον ευχαριστούμε για τη Θεωρία της μετάφρασης που απαίτησε και από εμάς.

¹³ «Σ' εκείνη την ιστορική, θα έλεγα, σύναξη [γενική συνέλευση της Εταιρείας Ιατρικών Σπουδών του 1984] διατυπώθηκε το αίτημα, εκφράστηκε ομόφωνα η βούληση, βρέθηκαν οι εθελοντές, υπήρχαν τα χρήματα, υπήρχε και οι άγνοια των δυσκολιών.» (Βύρων Σάμιος. Πρόλογος έκδοσης 1991, 3^η §)

¹⁴ Δημολιάτης Γ, Χουλιάρα Σ, Αναστασόπουλος Π (μτφ, επιμ). *Εισαγωγή στη Σύγχρονη Επιδημιολογία*. Λίτσας, Αθήνα 1992: 168.

¹⁵ Ροντόπουλος Π. *Λεξικόν των Ιατρικών Όρων*. Αθήνα, Καμινάρης, 1940.

¹⁶ Γκέλης Δ. *Λεξικόν Ιατρικών Όρων - Αγγλοελληνικόν & Ελληνοαγγλικόν*. Αθήνα 1978.

¹⁷ Μιχαηλίδης Γ. *Αγγλοελληνικόν Λεξικόν των Ιατρικών Όρων*. Κωνσταντάρας, Αθήνα 1992.

¹⁸ Κατούλης Α. *Dorland's Ιατρικό Λεξικό - Αγγλοελληνικόν & Ελληνοαγγλικόν*. Πασχαλίδης, Αθήνα 1997.

¹⁹ Δημολιάτης και συν, 1992, ό.π.

²⁰ Ορίζεται ως οτιδήποτε σχετίζεται με την υγεία που δεν είναι διάγνωση και θεραπεία (που αποτελούν το πεδίο της ιατρικής).

²¹ Δημολιάτης και συν., 1992, ό.π.: 170.

²² Σιόντης Κ, Παναγιώτου Ο, Ντζάνη Ε. Ερμηνευτήριο αγγλικών-ελληνικών όρων. Στο Ιωαννίδης, Ε Ντζάνη, Ε Ευαγγέλου (επιμέλεια): *Οδηγός στην Ιατρική Βιβλιογραφία*. Παρισιάνος, Αθήνα, 2012: 743-764

²³ Ιωαννίδης Ι Π-Α. *Αρχές Αποδεικτικής Ιατρικής - Επιδημιολογία, Δημόσια Υγιεινή & Μέθοδοι Έρευνας*. Λίτσας, Αθήνα 2000: "Βασικές έννοιες".

και Ανθρωπογενούς Προέλευσης: Επιπτώσεις επί της Υγείας». Ένας ομιλητής (Μ. Κουρέας) παρουσίασε τις «Επιπτώσεις στην ανθρώπινη υγεία από την έκθεση σε παρασιτοκτόνα», «επιπτώσεις στο νευρικό σύστημα», «επιπτώσεις στο ανοσοποιητικό σύστημα», όπου η σημασία του όρου «επιπτώσεις» δεν είναι η της συχνότητας (incidence) αλλά η των συνεπειών.

(β) Λίγους μήνες μετά την ανάθεση της συγγραφής του *Λεξικού*, ρωτήθηκαν 55 μέλη του Φόρουμ να συμπληρώσουν ηλεκτρονικά και ανώνυμα τη λέξη που λείπει στη φράση: «*Η ευρεία χρήση των σύγχρονων τεχνικών υποβοηθούμενης αναπαραγωγής παρέχει την ευκαιρία απόκτησης παιδιού σε πολλά υπογόνιμα ζευγάρια, αυξάνοντας _____ των πολύδυμων κυήσεων και γενικά των κυήσεων υψηλού κινδύνου.*» Δεν δόθηκε η πηγή του αποσπάσματος για να μη προκαταλάβει τους ερωτώμενους. Ρωτήθηκαν «ό,τι το γλωσσικό σας αισθητήριο θα έβαζε στη θέση της λέξης που λείπει». Απάντησαν 48 (87%): την πιθανότητα 28 (58%), τη συχνότητα 15 (31%), το ποσοστό 2 (4%), τον κίνδυνο 2 (4%), τον αριθμό 1 (2%). Κανένας δεν έγραψε 'την επίπτωση' που είχε το πρωτότυπο.²⁴ Παρότι όλοι επιδημιολόγοι, κανενός ο νους δεν πήγε **αυτόματα** στον ακρογωνιαίο λίθο της επιδημιολογίας, τον θεμέλιο. Το φυσικό και αβίαστο γλωσσικό αισθητήριο ακόμα και αυτών παρέμεινε ανεπηρέαστο από την καθημερινή επαγγελματική ενασχόληση με θεμελιώδη συγχυτικό τού γλωσσικού αισθητηρίου παράγοντα. Στα ελληνικά, επίπτωση δεν σημαίνει συχνότητα. Ούτε για τους ειδικούς. Σημαίνει συνέπεια, καλύτερα συνέπειες (συχνότερα αρνητικές παρά θετικές). Οπότε, γιατί μεταφράζουμε το incidence επίπτωση; Και ποιες οι επιπτώσεις (οι συνέπειες) στους φοιτητές μας, στους συναδέλφους μας, στους συναδέλφους των άλλων επιστημών, στον γενικό πληθυσμό, από την παραβίαση της διαφάνειας του όρου;

(γ) Στην ελληνική ψυχιατρική βιβλιογραφία για τον όρο incidence χρησιμοποιείται το «επέλευση» και για τον όρο prevalence το «επικράτηση».²⁵

(δ) Τέλος, το «*Λεξικό των Ιατρικών Όρων*» του Γ Μιχαηλίδη που από τους καθηγητές ξένων γλωσσών χορηγείται στους φοιτητές ιατρικής Αθήνας και Ιωαννίνων (και ίσως και άλλων σχολών), αποδίδει τον όρο incidence ως «1 πρόσπτωσης, 2 συχνότης.» και τον όρο incidence of disease ως «η συχνότης της νόσου»:

incidence (ίνσιδενς). 1. Πρόσπτωσης. 2. Συχνότης, ως η συχνότης της νόσου. / **angle of-**. Γωνία προσπτώσεως των ακτίνων. / **-of disease**. Η συχνότης της νόσου. / **point of-**. Σημείον προσπτώσεως των ακτίνων.

incident (ίνσιδεντ). 1. Προσπίπτων, παρεμπίπτων· τυχαίος. 2. Περιστατικών, περίπτωσις, επεισόδιον, συμβάν. 3. Κεντρομόλος. 4. Συνήθης.

prevalence (πρέβαλενς). 1. Η συχνότης της νόσου. 2. Επικράτησις, υπερίσχυσις.

Τα λήμματα incidence, incident και prevalence στο *Λεξικό των Ιατρικών Όρων* του Γ. Μιχαηλίδη²⁶

Αν αυτά συμβαίνουν με τον θεμελιώδη όρο, φαντάζεται κανείς τι (μπορεί να) συμβαίνει με τους υπόλοιπους.

1γ. Συμπέρασμα

Δεν είναι μόνον ότι τα υπάρχοντα λεξικά δεν καλύπτουν το χώρο της Υγιεινής, είναι και ότι οι ειδικοί της Υγιεινής δεν έχουν ακόμα βρει τον τρόπο να επικοινωνούν μονοσήμαντα μεταξύ τους. Δύο πολύ ισχυροί λόγοι για ένα *Λεξικό Όρων Υγιεινής και Επιδημιολογίας*.

²⁴ Πετρίδου Ε., Χρούσος Γ. (συντονιστές). *Ατζέντα Κοινωνικής Παιδιατρικής στην Ελλάδα του 2013: Θέματα Περιγεννητικής Φροντίδας*. *Λευκή Βίβλος: Έκθεση με βάση τις γνώμες ειδικών*. Ελληνική Εταιρία Κοινωνικής Παιδιατρικής και Προαγωγής της Υγείας, 25^ο Συνέδριο, Ιθάκη, Αύγουστος 2013, σελίδα 84, Κεφάλαιο “6 Νεογνά Υψηλού Κινδύνου”, 1η εισαγωγική παράγραφος.

²⁵ Βλέπε συζήτηση στο λήμμα incidence του *Λεξικού*.

²⁶ Μιχαηλίδης Γ. (επιμ. Νέλλης Βέζου-Μαγκούτη) *Λεξικό των Ιατρικών Όρων*. Κωνσταντάρας, Αθήνα 2005.

2. Η ΑΝΑΘΕΣΗ

*ἀρχή σοφίας ἢ τῶν ὀνομάτων ἐπίσκεψις
Ἀντισθένης*

Το Φόρουμ Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Ιατρικής (στο εξής Φόρουμ) δημιουργήθηκε τον Οκτώβριο του 2009 από μέλη διδακτικού και ερευνητικού προσωπικού (ΔΕΠ) των Εργαστηρίων Υγιεινής, Επιδημιολογίας και Κοινωνικής Ιατρικής των Ιατρικών Τμημάτων των Πανεπιστημίων, με σκοπό την ανταλλαγή εμπειριών και απόψεων, την ανάπτυξη κοινών ερευνητικών ενδιαφερόντων, την εναρμόνιση των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων, τη διαμόρφωση θέσεων και κοινής πολιτικής σε θέματα Δημόσιας Υγείας και την προώθηση αλλαγών για βελτίωσή της στη χώρα μας. Στη συνάντηση των μελών του Φόρουμ (23/11/2013), κατά τη διάρκεια του 4^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου (Αθήνα, 22-24/11/2013), ο καθηγητής Κοινωνικής και Οικογενειακής Ιατρικής του Πανεπιστημίου Κρήτης κ Χρήστος Λιονής πρότεινε τη δημιουργία Επιτροπής που θα ασχοληθεί με την τυποποίηση της ορολογίας που χρησιμοποιείται στην Επιδημιολογία και τη Δημόσια Υγεία, και αποφασίστηκε ομάδα εργασίας με επικεφαλής τους κ. Δημολιάτη (Ιατρική Σχολή Ιωαννίνων) και κ. Καντζανού (Ιατρική Σχολή Αθηνών).²⁷

3. Η ΜΕΘΟΔΟΣ

*ο άνθρωπος εξ ανατροφής διατελεί διηλεκώς
υπό την πανίσχυρον επίδρασιν της λέξεως*

*De Bary*²⁸

Συνοπτικά, η απάντηση στο ερώτημα «ποια πολιτική πρέπει ν' ακολουθεί μια κοινωνία στη μετάφραση έργων από τις σύγχρονες της ξένες γλώσσες»²⁹ ήταν: συγχώνευση από διευρυμένη συγγραφική ομάδα των διαθέσιμων λεξιλογίων σε ένα ενιαίο δίγλωσσο λεξιλόγιο όρων (και ορισμών και ερμηνειών, όπου εφικτό) ώστε να είναι δυνατή η 1η έκδοσή του, με μέγιστη εκμετάλλευση των ηλεκτρονικών δυνατοτήτων (ευκολία, αναζήτησης, διαδραστικότητα, κτλ).

Μεθοδολογικά, ακολουθήθηκαν οι αρχές μιας συστηματικής ανασκόπησης: αναζήτηση και συγκέντρωση του υπάρχοντος υλικού, αποδοχή επί ομοφωνίας, διαπραγμάτευση επί διαφωνιών και επίλυση, τελική πρόταση, κοινοποίηση προς όλα τα μέλη του Φόρουμ, απόφαση σε επόμενη συνάντηση τους. Για το σκοπό αυτό, από τα μέλη του Φόρουμ ζητήθηκε αντίγραφο του λεξιλογίου όρων ή/και συντομογραφιών ή/και ορισμών ή/και ερμηνειών που τυχόν διαθέτει. Συγκεντρώθηκαν λεξιλόγια των συναδέλφων (αλφαβητικά): Βανταράκη (ΑΒ), Βασιλόπουλου (ΔΒ), Δημολιάτη (ΓΔ1, ΓΔ2, ΔΧΑ), Δραγκιώτη (ΕΔ), Δαΐκου-Δοντά (ΔΔ), Ιωαννίδη (ΙΩ), Κουτή-Μπαμπάτσικου (ΚΜ), Ντζάνη (ΕΝ), Παναγιωτόπουλου (ΤΠ), Πετρίδου (ΕΠ), Σιάμπου (ΓΣ), Σμυρνάκη (ΜΣ), Σπάρου-Γαλάνη (ΣΓ1, ΣΓ2, ΣΓ3), Σταυριανού-Παναγιωτάκου (ΣΠ), Τριχόπουλου-Λάγιου (ΤΛ), Κόκκαλη-Μπίρτσου-Χαΐδιτς (ΚΜΧ), Χατζάκη (ΑΧ), ενώ περί τα 500 λήμματα μας διασταυρώθηκαν και με το *Λεξικό Στατιστικών Όρων* του Ελληνικού Στατιστικού Ινστιτούτου (ΕΣΙ).³⁰

Η αρχική διμελής ομάδα εργασίας ανασυγκροτήθηκε σε 10μελή συγγραφική ομάδα (καταβλήθηκε κάθε προσπάθεια να αντιπροσωπεύει όλο το φάσμα του Φόρουμ) από τους Γιάνη Δημολιάτη (κύριο συγγραφέα), Πέτρο Γαλάνη, Ελένη Γελαστοπούλου, Μαρία Καντζανού, Αρετή Λάγιου, Ευαγγελία Νένα, Ευαγγελία Ντζάνη, Γεώργιο Ραχιώτη, Εμμανουήλ Σμυρνάκη, και Άννα-Μπετίνα Χαΐδιτς (συ-συγγραφείς) και υποβλήθηκε εμπρόθεσμα (22-5-2014) πρόταση έκδοσης του Λεξικού από τον φορέα έκδοσης πανεπιστημιακών συγγραμμάτων «ΚΑΛΛΙΠΟΣ», από τον οποίο και αξιολογήθηκε ως άμεσα χρηματοδοτούμενη, όρισε δε ως κριτικό

²⁷ https://dl.dropboxusercontent.com/u/7661680/Forum/F4/Praktika-sinantisis_20131123.docx

²⁸ Καλοπίσης Γ. Στοχαστική ανάπτυξη: αδόκιμη, άστοχη και παραπλανητική η χρησιμοποίηση των όρων αειφόρος, αειφορικός, αειφορία για χαρακτηρισμό της ανάπτυξης. *Νέα Οικολογία* 1999, 173: 48-49: «Ο καθηγητής Σπυρ. Μηλιαράκης στον πρόλογό του του κλασικού του Εγχειριδίου Βοτανικής (1910), αναφερόμενος σε θέματα ονοματολογίας και επιστημονικών όρων, αναφέρει: “Το λεχθέν υπό του μεγάλου Βοτανικού De Bary, ότι ‘ο άνθρωπος εξ ανατροφής διατελεί διηλεκώς υπό την πανίσχυρον επίδρασιν της λέξεως’, υποδεικνύει την ευθύνην ἢν φέρει και την προσοχήν ἢν δέον να καταβάλῃ περί την ονοματολογίαν ο κατά πρώτον εισάγων εννοίας και όρους επιστημονικούς εν οιαδήποτε χώρα”».

²⁹ «Το ερώτημα ποια πολιτική πρέπει ν' ακολουθεί μια κοινωνία, που προσπαθεί να δημιουργήσει ἢ ν' αναστήσει μια παιδεία, στη μετάφραση έργων από τις σύγχρονες της ξένες γλώσσες» συζητά ο G P Henderson στο *The revival of Greek thought 1620-1830*, State University of New York 1970, μετάφραση Φ Κ Βώρος, *Η αναβίωση του ελληνικού στοχασμού 1620-1830*, Ακαδημία Αθηνών, Αθήνα 1977: κεφάλαιο «Το πρόβλημα των μεταφράσεων»: σελίδα 115.

³⁰ Οι πλήρεις πηγές παρουσιάζονται στο Παράρτημα 2: Βιβλιογραφία, μέρος Β.

μας αναγνώστη τον καθηγητή Χρήστο Λιονή. Στην πορεία η ομάδα εμπλουτίστηκε και με τους Ευάγγελο Ευαγγέλου και Τάκη Παναγιωτόπουλο.

Τέλος, η ομάδα αποκατέστησε επαφή και ικανή συνεργασία με την Ελληνική Εταιρία Ορολογίας (ΕΛΕΤΟ) για τις προδιαγραφές ενός πρότυπου λεξικού, μια από τις πιο πετυχημένες και ευτυχείς αποφάσεις που εξόπλισε την ομάδα με αρχές και κανόνες οροδοσίας (βλέπε στη συνέχεια). Η ομάδα επίσης ενδιαφέρθηκε να γίνει, ατομικά και συλλογικά, μέλος της ΕΛΕΤΟ και να συμβάλλει στις εργασίες της· ως αρχή, θα πάρει μέρος στο 10^ο συνέδριό της (12-14/11/2015) παρουσιάζοντας το παρόν Λεξικό.³¹

ΑΞΙΩΜΑΤΑ, ΑΡΧΕΣ, ΚΑΝΟΝΕΣ

*την ευθύνην ἣν φέρει και την προσοχήν ἣν δέον να καταβάλῃ περί την ονοματολογία
ο κατά πρώτον εισάγων εννοίας και όρους επιστημονικούς εν οιαδήποτε χώρα
Μηλιαράκης*

Η συγχώνευση των επιμέρους σε ενιαίο λεξιλόγιο όφειλε να καθοδηγηθεί από γλωσσικά αξιώματα, αρχές οροδοσίας και πρακτικούς κανόνες. Οι όροι πριν να είναι οτιδήποτε άλλο είναι γλώσσα· συνεπώς τα γλωσσικά αξιώματα πρυτάνευσαν. Για τις αρχές οροδοσίας δεν χρειάστηκε να (ξαν)ανακαλύψουμε τον τροχό: υιοθετήσαμε τις διεθνώς τυποποιημένες (κατά ISO) διαγλωσσικές αρχές σχηματισμού όρων, προσαρμοσμένες στην, και για την, ελληνική γλώσσα από την ΕΛΕΤΟ. Η τελευταία μάς τροφοδότησε και με πρόσθετους κανόνες.

ΑΞΙΩΜΑΤΑ

- A1. Κάθε **φυσική** (ανθρώπινη) γλώσσα είναι μεγάλη εξορισμού. Δεν υπάρχουν μικρές και μεγάλες (φυσικές) γλώσσες.³²
- A2. Κάθε φυσική γλώσσα μπορεί να σημάνει οποιοδήποτε **σημαινόμενο**.³³
- A3. Κάθε φυσική γλώσσα, οσοδήποτε διαφορετική από τη γλώσσα προορισμού, επιδέχεται πάντοτε **μετάφραση**.³⁴
- A4. Μετάφραση είναι η αποκάλυψη (όχι η παραγωγή) της **αναλλοίωτης** (του σημαίνοντος) στη γλώσσα προέλευσης και η μεταφορά της (η απόδοσή της με το κατάλληλο σημαίνον) στη γλώσσα προορισμού.³⁵
- A5. Οι λέξεις αφ' εαυτών στερούνται νοήματος. Είναι τα συμφραζόμενα, το **πεδίο ορισμού** τους, που καθορίζει το νόημά τους.³⁶

³¹ Δημολιάτης Γ, Γαλάνης Π, Γελαστοπούλου Ε, Καντζανού Μ, Λάγιου Α, Νένα Ε, Ντζάνη Ε, Ραχιώτης Γ, Σμυρνάκης Ε, Χάιδις Α-Μ, Λιονής Χ. Προς ένα Λεξικό όρων επιδημιολογίας και δημόσιας υγείας. Ελληνική Εταιρεία Ορολογίας, 10^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία», 12–14 Νοεμβρίου 2015, Αθήνα: Θεματική ενότητα "Ορολογία συγκεκριμένων θεματικών πεδίων – Λεξικογραφικές και ορογραφικές μελέτες", Περίληψη 24. Πλήρες κείμενο [PDF](#).

³² Κοινός τόπος πια στη Γλωσσολογία.

³³ Κι αυτό κοινός τόπος στη Γλωσσολογία. Αν σε μια φυσική γλώσσα δεν υπάρχει κάποιο σημαίνον, η γλωσσική κοινότητα που τη χρησιμοποιεί δεν διαθέτει το αντίστοιχο σημαίνόμενο για να το σημάνει. Μόλις με οποιοδήποτε τρόπο το αποκτήσει, η γλώσσα αυτόματα παράγει με έναν από τους παραγωγούς μηχανισμούς της το αντίστοιχο σημαίνον.

³⁴ Κανέναν ίσως δεν διατύπωσε καλύτερα τον ορισμό της μετάφρασης από τον Γάλλο μαθηματικό Henri Poincaré στο *Η αξία της Επιστήμης* (γράφτηκε το 1905), Κάτοπτρο, Αθήνα 1997, σελίδα 183: «[Αν κάτι είναι γραμμένο από] όντα οι αισθήσεις των οποίων να είναι ανάλογες με τις δικές μας, και τα οποία να είναι ευαίσθητα στις ίδιες εντυπώσεις, και να αποδέχονται τις αρχές της δικής μας λογικής, τότε θα μπορούμε να συμπεράνουμε ότι η γλώσσα τους, όσο διαφορετική κι αν είναι από τη δική μας, θα επιδέχεται πάντοτε μετάφραση. Κι όμως η δυνατότητα μετάφρασης συνεπάγεται πάντοτε την ύπαρξη μιας “αναλλοίωτης”. Μεταφράζω σημαίνει ακριβώς αποκαλύπτω αυτήν την αναλλοίωτη. Έτσι, αποκρυπτογραφώ ένα κρυπτογραφημένο έγγραφο σημαίνει αναζητώ ό,τι παραμένει αναλλοίωτο μέσα σ’ αυτό» (οι υπογραμμίσεις δικές μας).

³⁵ Πόρισμα: Αν η κατά Πουανκαρέ αναλλοίωτη κάθε φυσικής γλώσσας είναι τα σημαίνόμενά της, τότε αυτή η αναλλοίωτη μπορεί να αποδοθεί σε κάθε άλλη φυσική γλώσσα με τα αντίστοιχα δικά της σημαίνοντα. Πόρισμα: Αν δεν έχει αποδοθεί, είτε η αναλλοίωτη της γλώσσας προέλευσης δεν έχει κατανοηθεί (ο μεταφραστής αγνοεί εκείνο που πρόκειται να μεταφράσει) είτε η ακριβής σήμανση αυτής της αναλλοίωτης στη γλώσσα προορισμού δεν έχει ανευρεθεί (ο μεταφραστής σημαίνει εκείνο που υποτίθεται έχει κατανοήσει στη γλώσσα προέλευσης ελαφρά τη καρδία, με το πρώτο που βρήκε στο Λεξικό ή με το πρώτο που του ήρθε στο νου) είτε και τα δύο (ούτε την αναλλοίωτη, το σημαίνόμενο, κατανόησε, ούτε το ακριβές σημαίνον εντόπισε).

³⁶ Πόρισμα: Το πρόβλημα της ασάφειας των σύνθετων αγγλικών όρων τριών λέξεων ("**το πρόβλημα των τριών**") λύνεται με προσφυγή στο πεδίο ορισμού τους στη γλώσσα προέλευσης και στο γλωσσικό αισθητήριο και την κοινή λογική (η

- A6. Τα πάντα **ρει**.³⁷ Καί η γλώσσα.³⁸ (και όχι μόνον η γραφή της)
- A7. Ο μεταφραστής πάντα διατρέχει τον κίνδυνο να **προδώσει** την αναλλοίωτη της γλώσσας προέλευσης, μη λέγοντας στη γλώσσα προορισμού το ίδιο, ίσως ούτε «σχεδόν το ίδιο».³⁹
- A8. Ο μεταφραστής **μεσολαβεί** ανάμεσα σε δύο κόσμους.⁴⁰⁻⁴¹ Η μετάφραση, έργο καί σοβαρό καί δύσκολο, πετυχαίνει αν ο αναγνώστης ξεχάσει το μεταφραστή από την πρώτη στιγμή που θ' αρχίσει να διαβάζει ως την τελευταία,⁴² αν δηλαδή ο αναγνώστης δεν καταλάβει ότι το μετάφρασμα που διαβάζει δεν είχε αρχικά γραφτεί στη γλώσσα του.
- A9. Επειδή οι Αγγλόγλωσσοι, υπό την κυριαρχία του **Οικονομισμού**, του κύριου και κυρίαρχου προϊόντος του αγγλικού πολιτισμού, αλλάζουν κάθε τόσο μόδες (διαφοροποίηση προϊόντος, ώστε «πώς να πουλήσετε οτιδήποτε σε οποιονδήποτε»), δεν σημαίνει ότι θα αλλάζομε κι εμείς. Μεταφράζομε σημαίνοντα, όχι σημαίνοντα.⁴³
- A10. Πρόβλημα ορολογίας μπορεί να έχει όχι μόνον η γλώσσα προορισμού, αλλά και η γλώσσα **προέλευσης**, η οποία επιπλέον μπορεί να μην είναι μία αλλά πολλές (διάλεκτοι τουλάχιστον) (variable και variate, occurrence και incidence, cause και determinant, κτλ)
- A11. Οι **παγίδες** των δάνειων και αντιδάνειων, των ομόηχων και ομόγραφων караδοκούν σε κάθε βήμα του μεταφραστή.⁴⁴
- A12. Ο μεταφραστής, τέλος, διατρέχει τον κίνδυνο του συστηματικού σφάλματος "ο αναγνώστης είναι μάντης" (μη μεταφράζοντας εκείνα που χρειάζονται μετάφραση), και του "ο αναγνώστης είναι βλάκας" (μεταφράζοντας κι εκείνα που δεν χρειάζονται μετάφραση).

ΑΡΧΕΣ ΟΡΟΔΟΣΙΑΣ

Οι 7 κατά ISO διεθνώς τυποποιημένες διαγλωσσικές αρχές σχηματισμού όρων, με βάση την περιγραφή τους από τον πρόεδρο της ΕΛΕΤΟ Κώστα Βαλεοντή είναι οι αρχές ΔιΣΚΟΠΟΡΕ (μνημονικός συμβολισμός των αρχών με τη σειρά που έχουν γραφεί στο πρότυπο του ΕΛΟΤ):⁴⁵

O1: **Διαφάνεια** (transparency): ο όρος αφήνει να διαφανεί, έστω και μερικά, η έννοια την οποία κατασημαί-

απόδοση πρέπει να βγάζει νόημα, όχι μάτι...) στη γλώσσα προορισμού: Π.χ. "total quality management" = διαχείριση "ολικής ποιότητας" ή "(συν)ολική διαχείριση" της ποιότητας; Το γλωσσικό αισθητήριο της Ελληνικής σκαλώνει στην πρώτη απόδοση, δεν υπάρχει μερική και ολική ποιότητα (η ποιότητα ή υπάρχει ή δεν υπάρχει), υπάρχει όμως συνολική (σφαιρική) ή μερική (αποσπασματική) ή καμία διαχείρισή της...

³⁷ Ηράκλειτος. Τα πάντα ρει, μηδέποτε κατά τ' αυτό μένειν. <https://el.wikipedia.org/wiki/Ηράκλειτος>

³⁸ «Ο μεταφραστής συχνά περιέρχεται σε αμηχανία πώς ν' αποδώσει ημιτεχνικούς όρους που ανήκαν σε μιαν εποχή που οι υποκείμενες ιδέες βρίσκονταν σ' ένα μεταβατικό στάδιο, ή που ήταν μεν σύγχρονες αλλά που το πέραςμα του χρόνου τις έχει αλλοιώσει ... Στη δουλιά μου συνέχεια εντυπωσιάζομαι, και καταθλιβομαι, από την αλήθεια της παροιμίας "Οι μεταφραστές είναι προδότες"» (Jones WHS. *Hippocrates with an English translation*, volume I. Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, London, σελίδες 10-11).

³⁹ Eco U. *Εμπειρίες μετάφρασης: λέγοντας σχεδόν το ίδιο*. Μετάφραση Έφη Καλιφατίδη. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2003.

⁴⁰ «[είς από τους εδώ ιατρούς] μ' έρρηξεν εις την κεφαλή φοβερόν κατάστιχον όλων των ανθρωπίνων νόσων και με παρακαλεί να του φτιάσω νέαν ονοματοθεσίαν ελληνική· το κακόν είναι ότι πολλοί των τοιούτων φαντάζονται ότι δια να θέσει τις ονόματα αρκεί να γνωρίζη την γλώσσαν.» (Κοραής, επιστολή προς τον φίλο Α Βασιλείου, 21-4-1808. Στο: Πεπελάσης Α. Ένα λεξιλόγιο, μια προοπτική. *Το Βήμα* 19-5-1991:Β12/36. Η ορθογραφία είναι του Κοραή ή του Πεπελάση, βλέπε Παράρτημα 1.1)

⁴¹ Κακριδής Ι. *Το μεταφραστικό Πρόβλημα*, Βιβλιοπωλείον της Εστίας, Αθήνα 2000, ε' έκδοση, σελίδες 5-11, 17-21.

⁴² Καζαντζάκης Ν, Κακριδής Ι (μτφ). *Ομήρου Ιλιάδα*. Αθήνα 1962, σελίδα 13.

⁴³ Η καλά γνωστή variable έγινε τελευταία variate με το ίδιο ακριβώς περιεχόμενο (για το ίδιο σημαίνόμενο, για την ίδια αναλλοίωτη, για την ίδια έννοια). Αφού η αναλλοίωτη δεν άλλαξε και εμείς έχουμε σημαίνον γι αυτήν ('μεταβλητή'), δεν είμαστε καθόλου υποχρεωμένοι να επινοήσομε νέο σημαίνον επειδή, για όποιους λόγους, το έκαναν στη γλώσσα προέλευσης.

⁴⁴ Κλασική ομόηχη (και αρκετά ομόγραφη) παγίδα είναι το περίφημο "γλωσσάρι(ο)" που παραπέμπει συνειρμικά σε μικρή γλώσσα, παραβιάζοντας ευθέως το πρώτο αξίωμα, και που βγάζει μάτι αλλά όχι νόημα (παραβίαση του Α5): πολύ απλά έτυχε το glossary (από το gloss = σχόλιο, ερμηνεία) να μοιάζει τόσο πολύ με το (υποτιθέμενο) γλωσσάρι(ο)... Ένα διάσημο τέτοιο gloss (σχόλιο) ήταν το περίφημο μεγάλο θεώρημα του Fermat, γραμμένο στο περιθώριο των *Αριθμητικών* του Διόφαντου.

⁴⁵ Βαλεοντής Κ. Οι διεθνώς τυποποιημένες διαγλωσσικές «αρχές σχηματισμού όρων» (κατά ISO). ΕΛΕΤΟ, *Ορόγραμμα* 2010, 102: 1-2.

νει, χωρίς κανέναν ορισμό.⁴⁶

- O2: **Συνέπεια** (consistency): κάθε νεοδημιουργούμενος όρος οφείλει να εντάσσεται στο, και να είναι συνεπής με το, σύστημα εννοιών ενός θεματικού πεδίου, που αποδίδεται με ένα σύστημα όρων.
- O3: **Καταλληλότητα** (appropriateness): τα σημασιολογικά σχήματα οροδοσίας πρέπει να είναι οικεία και καθιερωμένα στη γλώσσα προορισμού, η ανατροπή τους συντελεί στο σχηματισμό όρων που προκαλούν σύγχυση.
- O4: **Οικονομία** (economy): ο όρος να είναι όσο το δυνατόν πιο συνοπτικός.
- O5: **Παραγωγικότητα** και συνθετικότητα (derivability and compoundability): προτιμώνται όροι που ευνοούν τη δημιουργία παράγωγων και σύνθετων, σύμφωνα με τους κανόνες της γλώσσας.
- O6: **Ορθότητα** (correctness): προτιμώνται σχηματισμοί όρων που συμμορφώνονται με τα μορφολογικά, μορφοσυντακτικά και φωνολογικά πρότυπα της αντίστοιχης γλώσσας.
- O7: **Εντοπιότητα** (preference for native language): έναντι των άμεσων δανείων, δίνεται προτεραιότητα στη γλώσσα του τόπου όπου θα χρησιμοποιηθεί ο όρος.

Παρόλο που στο πρότυπο, διεθνές (ISO) και ελληνικό (ΕΛΟΤ), δεν καθορίζεται **βαρύτητα** ή **προτεραιότητα** κατά την τήρηση των παραπάνω αρχών, στην πράξη της οροδοσίας, όπως αυτή εφαρμόζεται από τα όργανα της ΕΛΕΤΟ, οι αρχές της Εντοπιότητας, της Ορθότητας και της Καταλληλότητας θεωρούνται *θεμελιώδεις* και πρέπει οπωσδήποτε να πληρούνται από τον εξεταζόμενο υποψήφιο όρο. Από τις υπόλοιπες τέσσερις αρχές μπορεί να δοθεί προτεραιότητα σε κάποια, ή κάποιες, ανάλογα με την περίπτωση. Για παράδειγμα, όταν πρόκειται για έννοια πολύ βασική σε ένα θεματικό πεδίο, η οποία αποτελεί, ή προβλέπεται ότι θα αποτελέσει, *βάση* για πολλές άλλες έννοιες του πεδίου (στην ονοματοδοσία των οποίων θα συμμετάσχει ο όρος), οι αρχές της Οικονομίας και της Παραγωγικότητας έχουν προτεραιότητα, ενώ όταν πρόκειται για έννοια που βρίσκεται σε προβλέψιμη θέση ενός ήδη υπάρχοντος συστήματος εννοιών, η ονοματοδότηση των οποίων έχει γίνει ήδη με ένα *σύστημα όρων*, θα προηγηθεί η αρχή της Συνέπειας.⁴⁷

Θα έπρεπε δε να προσθέσουμε ακόμα τέσσερις αρχές, μη άμεσα γλωσσικές, σε τελευταία όμως ανάλυση επίσης γλωσσικές, για την περίπτωση που υπάρχουν διαφορετικές αποδόσεις (σημαίνοντα) του ίδιου φαινομένου (σημαινόμενου, αναλλοίωτης) από περισσότερους του ενός καθ' ύλην αρμόδιους ίδιου ή διαφορετικού επιπέδου ή από περισσότερους του ενός επιστημονικούς τομείς:

- O8: **Διεπιστημονικότητα**: σε περίπτωση που υπάρχουν διαφορετικές αποδόσεις από περισσότερους του ενός «άσχετους» επιστημονικούς τομείς, η απόδοση ενός όρου που περιγράφει ίδιο φαινόμενο, ίδια κατά Πουανκαρέ αναλλοίωτη, θα πρέπει να είναι ίδια σε όλους τους τομείς.⁴⁸ Η Φύση είναι μία, η Επιστήμη, στην ουσία της, είναι μία (και μέχρι τη διάσπαση της Φιλοσοφίας στα επιμέρους της ήταν μία⁴⁹), οι όροι οφείλουν να τη διατρέχουν ίδιοι, αλλιώς υψώνουν **διεπιστημονικά τείχη**.⁵⁰
- O9: **Ιεραρχία**: σε περίπτωση που υπάρχουν διαφορετικές αποδόσεις από περισσότερους του ενός καθ' ύλην αρμόδιους διαφορετικού επιπέδου, η απόδοση του πρώτου τη τάξει υπερικχύει της του δεύτερου τη τάξει, αυτή της του τρίτου κοκ. Για παράδειγμα, η απόδοση ενός όρου από το Ελληνικό Στατιστικό

⁴⁶ Η **επικοινωνιακή ισχύς** (αριθμός αυτών που κατανοούν την ίδια έννοια προς τον αριθμό των ομόγλωσσων) θα μπορούσε να αποτελεί μέτρο της διαφάνειας του όρου, της ικανότητάς του να αποκαλύπτει την έννοια που σημαίνει χωρίς προσφυγή στον ορισμό (Δημολιάτης και συν.: *Υγεία 21: υγεία για όλους τον 21ο αιώνα*. Τυπωθήτω, Αθήνα 2002: 363, τέλος σημ. 3). Για τις ανάγκες σύνταξης του Λεξικού μας, μέγιστη δυνατή διαφάνεια σημαίνει όλοι οι ομόγλωσσοι (οι χρήστες της κοινής νεοελληνικής) να κατανοούν μια έννοια χωρίς κανέναν ορισμό· αν όχι, τουλάχιστον όλοι οι επιστήμονες (διεπιστημονικότητα)· αν όχι, τουλάχιστον όλοι οι ειδικοί ενός υποκλάδου (μονο-επιστημονικότητα, πχ, εντός του κλάδου της υγείας)· αν όχι, τουλάχιστον όλοι οι ειδικοί ενός υποκλάδου (ενδοεπιδημιολογική), κι αν όχι, έστω ένας (ατομική). Δηλαδή η ιεραρχία της διαφάνειας είναι: (γλωσσικά) κοινοτική > διεπιστημονική > μονοεπιστημονική > υποεπιστημονική > ... > ατομική.

⁴⁷ Βαλεοντής, ό.π.

⁴⁸ «Δε διστάζουμε να πούμε πως η συνεργασία πρέπει να επεκταθεί και προς οποιαδήποτε επιστημονική ομάδα άλλης επιστήμης, αρκεί να διαθέτει κάποιο όργανο για τη διαμόρφωση της ορολογίας της· και θα αποτελέσει μεγάλο ευτύχημα να βρεθεί αρμόδιος κρατικός φορέας που θα θέσει μια τέτοια προσπάθεια υπό την αιγίδα του.» (Βύρων Σάμιος, Πρόλογος έκδοσης 1991. ΙΑΤΡΟΤΕΚ, *MeSH-Hellas Βιοϊατρική Ορολογία, Ελληνοαγγλικό - Αγγλοελληνικό Λεξιλόγιο*, ΒΗΤΑ, Αθήνα, 1991)

⁴⁹ Ράσελ Μ. *Τα προβλήματα της Φιλοσοφίας*. Εκδόσεις Αρσενίδη, Αθήνα 2008.

⁵⁰ Επειδή «τα Μαθηματικά έκαναν την Φυσική επιστήμη, η Φυσική τη Χημεία, η Χημεία τη Βιολογία, κοκ» (η ρήση ανήκει στον καθηγητή Φυσικοχημείας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων Γιάννη Δημητρόπουλο), μεταξύ των επιστημών φαίνεται πως θα πρέπει να ισχύει η ιεραρχία: Μαθηματικά > Φυσική > Χημεία > Βιολογία > Ψυχολογία > Οικονομία > Κοινωνιολογία > Πολιτική > Ηθική.

Ινστιτούτο θα πρέπει να υπερισχύει της απόδοσής του από τους Οικονομέτρους και τους Βιομέτρους (Βιοστατιστικούς). Σε περίπτωση που κάποιος κατώτερος τη τάξει πληροί καλύτερα τις υπόλοιπες αρχές, ο πρώτος τη τάξει οφείλει να αναθεωρήσει την απόδοσή του. Η αρχή αυτή οφείλει να λειτουργεί ως ασφαλιστική δικλείδα έναντι μιας αντίθετης αρχής που θα μπορούσε να ονομαστεί Αρχή της Αναρχίας: στατιστικές τεχνικές χρησιμοποιεί κάθε κλάδος του επιστητού· αν κάθε κλάδος απέδιδε κάθε στατιστική έννοια με τους δικούς του όρους, θα διακινδυνεύαμε για την ίδια έννοια να έχουμε τόσους όρους όσοι και οι κλάδοι· ασυννευσιότητα πλήρης εκεί που οφείλει να υπάρχει πλήρης συνεννόηση: μεταξύ των κλάδων θα υπήρχε χάσμα ορολογίας για ταυτότητα εννοιολογίας, ένα από τα χειρότερα εμπόδια στη διάδοση της γνώσης αν όχι και στην παραγωγή της.

O10: Αρχαιότητα (προς τα πίσω διαχρονία): σε περίπτωση που υπάρχουν διαφορετικές αποδόσεις από περισσότερους του ενός καθ' ύλην αρμόδιους ίδιου επιπέδου, η χρονολογικά πρώτη απόδοση, η αρχαιότερη, η 'μαρτυρημένη', η 'δεδηλωμένη', υπερισχύει της χρονολογικά δεύτερης, αυτή της τρίτης κοκ. Η πρώτη απόδοση ενός όρου από τους, πχ, Οικονομέτρους έχει προτεραιότητα έναντι μιας επόμενης απόδοσής του από τους Βιομέτρους (Βιοστατιστικούς), εκτός αν η δεύτερη πληροί καλύτερα τις υπόλοιπες αρχές, οπότε οι πρώτοι οφείλουν να αναθεωρήσουν την απόδοσή τους.

O11: Μέλλον (πρόσω διαχρονία): Όταν το παρελθόν της γλώσσας (πχ, πρόθεμα εκ-) δια του παρόντος (εκ- προς ξε-) πάει στο μέλλον (ξε-), η οροδοσία οφείλει να διευκολύνει τον τοκετό. Ο οροδοτής οφείλει να κολυμπά μέσα στη γλώσσα του λαού του, του λαού τού ζώντος και του μέλλοντος περισσότερο ίσως από ό,τι του ζώντος και του παρελθόντος, να αναπνέει το «πού το πάει», εκ των μελλόντων τα προσερχόμενα να αντιλαμβάνεται, τη μυστική που τούς έρχεται των πλησιαζόντων γεγονότων βοή να συλλαμβάνει (**Καβάφης**). Διαπάλη παρελθόντος (αρχαιότητας) – μέλλοντος (νεοτερικότητας). Η αρχή αυτή οφείλει να λειτουργεί ως ασφαλιστική δικλείδα (ή και αντίπαλο δέος) της Αρχής της Αρχαιότητας: Πότε η τελευταία θα πρέπει να υποχωρεί στην πρώτη; Πότε είναι ακόμα νωρίς για τη νεοτερικότητα και πότε είναι πια (πολύ) αργά για την αρχαιότητα; Πότε η αρχαιότητα καταλήγει σε χάσμα ορολογίας για ταυτότητα εννοιολογίας (οι κατασημάνσεις αλλάζουν, οι έννοιες όχι), ένα από τα χειρότερα εμπόδια στη διάδοση της γνώσης αν όχι και στην παραγωγή της;

Λεπτομέρειες και παραδείγματα όρων που συμφωνούν με, ή παραβιάζουν, τις αρχές στο Παράρτημα 3.

ΚΑΝΟΝΕΣ ⁵¹

1. Ένα **λεξικό ορολογίας** είναι κάτι πολύ περισσότερο από άθροισμα λεξιλογίων. Γλωσσική επιμέλεια ενός λεξικού ορολογίας είναι η **ορολογική επιμέλεια** σε όλη τη διάρκεια της σύνταξής του, σύμφωνα με τις διαγλωσσικές αρχές της Ορολογίας, συν μια τελική **γενική ανασκόπησή** του από ειδικό ορολόγο (επιστήμονα που ασχολείται ειδικά με το επιστημονικό πεδίο Ορολογία).
2. Η **Ορολογία** (ως επιστημονική ενασχόληση) και ιδιαίτερα η οροδοσία **απαιτούν** πλήρη γνώση της μελετώμενης έννοιας, κατανόηση τού (συνήθως) προϋπάρχοντος ξενόγλωσσου όρου και των στοιχείων σχηματισμού του, και πολύ καλή γνώση της ελληνικής γλώσσας.
3. Η **σύνταξη ενός λεξικού ορολογίας** προϋποθέτει τις έννοιες και τους όρους της Ορολογίας.
4. Το **ορολογικό λήμμα**, σε αντίθεση με τα λήμματα ενός γενικού λεξικού, αφορά μία και μόνο μία έννοια. Ο γενικός κανόνας είναι: Όρος και λήμμα για μία και μόνη έννοια (εξαιρέσεις μόνο σε περιπτώσεις όπου ο όρος εκφράζεται στον πληθυντικό αριθμό). Τα ορολογικά «συνώνυμα» είναι «ταυτόσημα», ενώ τα «συνώνυμα» των γενικών λεξικών είναι «οιονεί συνώνυμα». Η Ορολογία δεν δέχεται ως συνώνυμα όρους που δεν αντιπροσωπεύουν ακριβώς την ίδια έννοια.⁵²
5. Η **οροδοσία δεν αρχίζει από τον όρο**, αλλά από τον ορισμό, ο ορισμός από την έννοια, η έννοια από το χαρακτηριστικό, και το χαρακτηριστικό από το αντικείμενο. Η οροδοσία αρχίζει από το αντικείμενο και τελειώνει με τον όρο. Γι' αυτό και οροδοτές δεν μπορεί να είναι παρά οι γνώστες του αντικειμένου, οι ειδικοί του πεδίου.
 - **αντικείμενο** = κάθε τι αντιληπτό μέσω των αισθήσεων ή συλληπτό μέσω του νου (υλικό, άυλο, ή φανταστικό).
 - **χαρακτηριστικό** = νοητική αφαίρεση μιας ιδιότητας ενός αντικειμένου ή ενός συνόλου αντικειμέ-

⁵¹ Με βάση την εκτεταμένη αλληλογραφία μας (βλέπε Παράρτημα 4) με τον πρόεδρο της ΕΛΕΤΟ Κώστα Βαλεοντή, τον οποίο και από τη θέση αυτή ευχαριστούμε.

⁵² Το πιο έγκυρο και πρόσφατο διεθνές λεξικό του χώρου (DoE) χρησιμοποιεί το Syn(onym).

νων.

- **έννοια** = μονάδα γνώσης που δημιουργείται από ένα μοναδικό συνδυασμό χαρακτηριστικών: «πλανήτης», «Κρόνος», «πύργος», «Λευκός Πύργος». Οι έννοιες δεν συνδέονται κατ' ανάγκη με συγκεκριμένες γλώσσες, επηρεάζονται όμως από το κοινωνικό ή πολιτισμικό υπόβαθρο που συχνά οδηγεί σε διαφορετικές κατηγοριοποιήσεις.
 - **ατομική έννοια** = έννοια που αντιστοιχεί σε ένα και μόνο αντικείμενο: «Κρόνος», «Λευκός Πύργος». Οι ατομικές έννοιες παριστάνονται, συνήθως, με ονόματα.
 - **γενική έννοια** = έννοια που αντιστοιχεί σε δύο ή περισσότερα αντικείμενα τα οποία αποτελούν ομάδα λόγω κοινών ιδιοτήτων: «πλανήτης», «πύργος».
 - **ορισμός** = παράσταση μιας έννοιας μέσω μιας περιγραφικής δήλωσης που εξυπηρετεί τη διαφοροποίησή της από συναφείς έννοιες. Ο ορισμός μπορεί να υποκαταστήσει πλήρως τον όρο μέσα σε ένα κείμενο, χωρίς να μεταβάλλεται καθόλου το νόημα του κειμένου (*αρχή της υποκατάστασης*).
 - **κατασήμανση** = παράσταση μιας έννοιας με ένα σημείο (σημάδι) που την υποδηλώνει. Διακρίνονται τρεις κατασημάνσεις: σύμβολα, ονόματα, και όροι.
 - **όνομα (κατονομασία)** = λεκτική κατασήμανση μιας ατομικής έννοιας.
 - **όρος** = λεκτική κατασήμανση μιας γενικής έννοιας σε είδιο (δεν είναι ορθογραφικό λάθος) θεματικό πεδίο. Η έννοια δεν γίνεται πλήρως κατανοητή από τον όρο· δεν είναι αυτός ο ρόλος του όρου· αυτός είναι ο ρόλος του ορισμού. Η Ορολογία είναι εννοιοστρεφής· πίσω από τον όρο υπάρχει πάντα μία έννοια· όρος είναι κάθε λέξη ή φράση (λεκτική κατασήμανση) που έχει πίσω της (παριστάνει, κατασημαίνει) μια γενική έννοια. Δεν υπάρχει όρος μόνο αν δεν υπάρχει αντίστοιχη έννοια. Δεν υπάρχει όρος για κάθε έννοια, αλλά δεν μπορεί να υπάρξει όρος χωρίς να υπάρχει έννοια.
 - **απλός όρος** = όρος που περιλαμβάνει μόνο μία ρίζα (: ήχος, φως)
 - **σύμπλοκος όρος** = όρος που περιλαμβάνει δύο ή περισσότερες ρίζες (: ηχοαπορρόφηση, ταχύτητα του ήχου, φωτοβολία, υπέρυθρο φως).
6. Οι **ελάχιστες πληροφορίες** που πρέπει να περιέχει το λήμμα ενός δίγλωσσου λεξικού όρων είναι: ο προτιμώμενος όρος στην καθεμιά από τις δύο γλώσσες, αποδεκτά συνώνυμα (δηλαδή, ταυτόσημα) εάν υπάρχουν, και οι πηγές αναφοράς (κείμενα, βιβλία, βάσεις όρων).⁵³
7. Όλοι οι όροι που χρησιμοποιούνται σε ένα θεματικό πεδίο, αποκλειστικά ή μη, είναι όροι του πεδίου, και, εφόσον αποδίδουν έννοιες που χρησιμοποιούνται στο πεδίο, περιλαμβάνονται στο **λεξικό όρων του πεδίου**· ακόμα και μια κοινή πολύσημη λέξη που στο πεδίο χρησιμοποιείται με μία και μόνη από τις σημασίες της.
8. **Οι όροι δεν μεταφράζονται**. Αποδίδονται με ισοδύναμους όρους της γλώσσας στόχου, αφού κατανοηθεί η έννοια που κατασημαίνουν. Η μετάφραση είναι διεργασία που επιτελείται σε στάθμη κειμένου, όχι όρων. Η μεταφραστική μονάδα δεν είναι η λέξη, ούτε ο όρος. Είναι ευρύτερο τμήμα κειμένου που αποτελείται από όρους και από λειτουργικές λέξεις και έχει ορισμένο νόημα.
9. Ο **μεταφραστής** δεν έχει δικαίωμα να επέμβει στους όρους και να τους αποδώσει με δικές του λέξεις. Πρέπει να διακρίνει τον ξενόγλωσσο όρο και να αναζητήσει τον ισοδύναμο ελληνικό τον οποίο έχουν συμφωνήσει οι ειδικοί του πεδίου. Ο μεταφραστής που προσπαθεί να «μεταφράσει» τους όρους και όχι, αφού τους διακρίνει, να τους αναζητήσει σε ειδικούς ορολογικούς πόρους (ειδικά λεξικά, λεξιλόγια, βάσεις όρων κτλ.) και να καταλάβει την έννοιά τους ή να ζητήσει τη γνώμη ενός ειδικού του πεδίου είναι κακός μεταφραστής.
10. Κατά την **πρωτογενή οροδοσία** στη γλώσσα πηγή, ο όρος επιλέγεται αυθαίρετα (με βάση κάποιο ή κάποια από τα χαρακτηριστικά της έννοιας) από τον ειδικό ή τους ειδικούς που εισήγαγαν τη νέα έννοια.
11. Κατά την **δευτερογενή οροδοσία** σε μια γλώσσα στόχο, καλούνται οι ειδικοί της γλώσσας στόχου όχι να μεταφράσουν τον όρο αλλά να τον **ισοδυναμήσουν** με έναν όρο της γλώσσας στόχου (ισοδυναμώ = αντιστοιχίζω με κάτι ισοδύναμο)· να επιλέξουν δηλαδή τη λέξη ή τη φράση της γλώσσας στόχου που στο εξής θα αποτελεί τον ισοδύναμο όρο της γλώσσας στόχου που κατασημαίνει την ίδια έννοια. Μόνον εάν ο ίδιος ο μεταφραστής είναι και **ειδικός του πεδίου** έχει δικαίωμα να προβεί σε δευτερογενή οροδοσία, η οποία επίσης πρέπει να γίνει αποδεκτή από την υπόλοιπη κοινότητα των ειδικών του πεδίου.
12. **Επέμβαση στους όρους των πηγών** (στα πρωτότυπα κείμενα της γλώσσας πηγής) επιτρέπεται μόνον σε περιπτώσεις ανάγκης διόρθωσης εμφανούς λάθους. Οι πηγές είναι αυτές που είναι.
13. Δεν υπάρχει κανένας περιορισμός στο **μήκος ενός όρου** πέραν της γλωσσικής οικονομίας. Όταν μια λέξη ή

⁵³ Διαβαθμίσεις **αποδεκτότητας** όρου: προτιμώμενος (ο κύριος όρος για δεδομένη έννοια), δεκτός (συνώνυμο ενός προτιμώμενου όρου), αδόκιμος (μη συνιστώμενος όρος), απαρχαιωμένος (όρος που δεν είναι πια σε κοινή χρήση).

μια φράση, οσοδήποτε μικρή ή μεγάλη, παριστάνει μία έννοια, είναι όρος. Ένα πολύλεκτο δεν είναι όρος, αλλά ορισμός, μόνο εάν πληροί τον ορισμό του ορισμού (περιγράφει πλήρως την έννοια [ο όρος όχι, βλέπε πιο πάνω] και την διαφοροποιεί από συναφείς έννοιες). Επειδή η κατασήμανση (όνωμα ή όρος) και ο ορισμός είναι ισοδύναμες παραστάσεις της ίδιας έννοιας, ένας ορισμός μπορεί να χρησιμεύσει και ως όρος εάν δεν υπάρχει όρος για την συγκεκριμένη έννοια και δεν μπορεί (για οποιοδήποτε λόγο) να υπάρξει. Εφόσον δεν έχει σχηματιστεί σύντομος όρος για μια νέα έννοια, ακόμα και ο ορισμός της μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως όρος (αρχή της υποκατάστασης), παρότι δεν θα πληροί την αρχή της γλωσσικής οικονομίας.

14. Δεν υπάρχει έννοια «**κέντρο βάρους**» ενός όρου, ούτε καμιά αναλογία προς την έννοια της Φυσικής «κέντρο βάρους». Υπάρχουν τα δύο άμεσα συνθετικά του σύμπλοκου όρου: το προσδιοριζόμενο συνθετικό και το προσδιοριστικό συνθετικό. Στην περίπτωση πολυλεκτικού σύμπλοκου όρου τα συνθετικά αυτά αποτελούνται από μία ή περισσότερες λέξεις. Η αναγνώριση και η μελέτη των συνθετικών αυτών αποτελούν την ορολογική ανάλυση του όρου, αλλά τα συνθετικά αυτά δεν χρησιμοποιούνται στην καταχώρηση του όρου στα λεξικά και στα γλωσσάρια.
15. Οι όροι **λημματογραφούνται** με όλες τις λέξεις τους στη σειρά με την οποία ακριβώς χρησιμοποιούνται.
16. Όλοι οι όροι γράφονται με όλα τα γράμματά τους **πεζά**, εκτός αν υπάρχει ειδικός λόγος κάποια από αυτά να είναι κεφαλαία (αρχικά ονομάτων, ειδικές εντολές, αρκτικόλεξα, ακρώνυμα).
17. **Ρήματα, επίθετα, και επιρρήματα** μπορεί να είναι όροι (ψηφιακοποιώ, τριφασικός, ανεξαρτήτως κώδικα, αντίστοιχα).
18. Οι **τιμές** που μπορεί να πάρει ένα μέγεθος είναι έννοιες και αποδίδονται με όρους.
19. Κάθε **αριθμός** είναι μια ατομική έννοια και παριστάνεται (κατασημαίνεται) με ένα όνομα ή ένα σύμβολο.
20. Κανονικά, τα **εισαγωγικά** χρησιμοποιούνται μόνο για την απόδοση κυριολεκτημάτων· π.χ. σήμα «CE», ψήφος «NAI». Ο όρος ««διόρθωση συνέχειας» του Yates» μπορεί να σταθεί με την έννοια «αυτό που αποκαλεί ο Yates «διόρθωση συνέχειας»». Αν, όμως, υπάρχουν και άλλες διορθώσεις συνέχειας (από άλλους) τότε καταλληλότερος θα ήταν ο όρος διόρθωση συνέχειας κατά Yates (βλέπε και Ονόματα ερευνητών).
21. Το **ενωτικό** (-) ενώνει δύο λέξεις και τις κάνει μία που κατασημαίνει μία έννοια, ενώ η **παύλα** (-) χωρίζει δύο λέξεις που κατασημαίνουν δύο έννοιες.
22. Στην αγγλική τα **επιθετοποιημένα ουσιαστικά** (ουσιαστικό πριν από ουσιαστικό) γράφονται στον ενικό (mortality ratio, όχι mortalities ratio), αλλά αποδίδονται στον πληθυντικό (λόγος θνησιμοτήτων, όχι λόγος θνησιμότητας· ο λόγος στα ελληνικά είναι λόγος δύο πραγμάτων, όχι ενός).
23. Τα **ελλειπτικά** (ουσιαστικά που δεν έχουν ενικό ή πληθυντικό) αποτελούν μεταφραστική παγίδα. Δεν αποδίδουμε αγγλικούς πληθυντικούς με ελληνικούς πληθυντικούς όταν αυτοί δεν έχουν νόημα στην ελληνική, κι αντίστροφα (our lives = “η ζωή μας”, όχι “οι ζωές μας”: στην ελληνική ο καθένας μας δικαιούται μία ζωή).
24. Τα **ομόηχα** (δάνεια και μη) αποτελούν μεταφραστική παγίδα. Δεν αποδίδουμε ποτέ χωρίς προσφυγή στον ορισμό (pathologist = παθολογοανατόμος, όχι παθολόγος· ethics = δεοντολογία, όχι ηθική· congenital = εκγενετής, όχι συγγενής· glossary [ψευδοδάνειο] = ερμηνευτήριο, όχι γλωσσάρι[ο]).
25. **Ονόματα ερευνητών**: Αν ο αγγλικός όρος έχει το κύριο όνομα σε γενική, το αποδίδουμε με γενική (Archimedes' principle = αρχή του Αρχιμήδη). Αν ο αγγλικός όρος αφορά *φαινόμενο, διεργασία, μέθοδο* κτλ. που πήρε το όνομα του ερευνητή (χωρίς αυτό να εκφράζεται σε γενική πτώση), το αποδίδουμε χωρίς προσθήκη (Fourier transform = μετασχηματισμός Φουριέ). Αν ο αγγλικός όρος έχει το όνομα προσώπου ή οργανισμού που επινόησε κάποια μέθοδο ή εξήγησε ένα φαινόμενο με τον δικό του τρόπο, αλλά ενδέχεται να υπάρχουν και άλλες μέθοδοι ή άλλοι τρόποι, χρησιμοποιούμε την πρόθεση κατά (ISO owner identifier = αναγνωριστικό ιδιοκτήτη κατά ISO).
26. Κατά κανόνα, οι όροι δεν περιέχουν **άρθρα**. Σε ένα μικρό ποσοστό όρων χρησιμοποιείται *σύναρθρη Γενική* (γενική πτώση με το *οριστικό* άρθρο της): Γενική ενός *βασικού φυσικού μεγέθους* προκειμένου να εκφραστεί κάποια θεμελιώδης ιδιότητά του (speed of light = ταχύτητα του φωτός). Γενική του *δημιουργού* ή της *ιδιότητας* που συνοδεύει κάποιο νόμο (αρχή, θεώρημα, μέθοδο κτλ. Archimedes' principle = αρχή του Αρχιμήδη). Γενική του ονόματος *συγκεκριμένης* οντότητας (τομέα, οργανισμού, επιτροπής, συστήματος κτλ.) της οποίας επιδιώκεται να τονιστεί ο μοναδικός χαρακτήρας (Council decisions = αποφάσεις του Συμβουλίου). Γενική ενός *ακρωνύμιου* που από τη φύση του είναι άπρωτο για να φανεί ότι αυτό βρίσκεται σε Γενική πτώση (IUT inactivity = ανενεργότητα της IUT).
27. Τα διεθνοποιημένα ελληνικά **προθήματα** (τηλε-, μετα-, βιο- κτλ) και τα προθήματα των μονάδων του Διεθνούς Συστήματος Μονάδων (SI) (χιλιο-, μεγα-, νανο-, τερα- κτλ) τα διατηρούμε αναλλοίωτα (μετααρχείο, τηλεειδοποίηση, μεγαώμ κτλ). Επίσης, κατά κανόνα «εκ-» και αν χρειαστεί «ξε-».
28. **Διευκρίνιση** που δεν υπάρχει στο πρωτότυπο επιτρέπεται, αλλά όχι πολύ συχνά, αρκεί να σημαίνεται ότι πρόκειται για πληροφορία και όχι για μέρος του όρου, πχ. σε { } : removal = αφαίρεση {υλικού}, ενώ σε ()

εγκλείουμε μέρος του όρου που μπορεί και να παραλείπεται στη χρήση: (electric) current = (ηλεκτρικό) ρεύμα.

29. Το «-ποίηση», ως δεύτερο συνθετικό σύνθετων λέξεων, ενδείκνυται όταν χρησιμοποιείται κυριολεκτικά. Αποφυγή κατά το δυνατόν ανάλογα με την έννοια (προτύπωση αντί προτυποποίηση)
30. Η **παθητική μετοχή**, ως προσδιοριστικό συνθετικό αποδίδεται με μετοχή παθητικού ενεστώτα (propagated wave = διαδιδόμενο κύμα)· κατά κανόνα, αποφεύγουμε ολόκληρες αναφορικές προτάσεις.
31. Κατά κανόνα: **proportion** = αναλογία, **rate** = ρυθμός (ο ρυθμός είναι πηλίκο, αλλά κάθε πηλίκο δεν είναι ρυθμός), **ratio** = λόγος (ο λόγος είναι πηλίκο, αλλά κάθε πηλίκο δεν είναι λόγος), **quotient** = πηλίκο (το αποτέλεσμα της διαίρεσης δύο μεγεθών, ομοειδών ή όχι), **factor** = παράγοντας, **coefficient** = συντελεστής, **index** = δείκτης.
32. Αποδεχόμαστε τους όρους που ανήκουν πρωταρχικά σε άλλο θεματικό πεδίο και έχουν καθιερωθεί από τους ειδικούς του πεδίου αυτού, εκτός εάν υπάρχει σοβαρό λάθος σε κάποιον από τους όρους αυτούς ή, στο δικό μας πεδίο, υπάρχει ανάγκη επιλογής διαφορετικού όρου, π.χ. για την αποφυγή ομωνυμίας. (**αρχή της διαθεματικότητας**, της διεπιστημονικότητας).
33. **Υπεύθυνοι της ορολογίας** κάθε θεματικού πεδίου είναι οι ειδικοί του πεδίου. Αν αυτοί έχουν καθιερώσει κάποιους όρους δεν μπορούμε να τους επιβάλουμε να τους αλλάξουν, εκτός αν κάποιο συλλογικό όργανό τους ασχοληθεί και προτείνει τις αλλαγές και τις αποδεχτούν όλοι. Ένας από τους εμφανείς «δρόμους» της γλωσσικής αλλαγής είναι: λάθος (από κάποιο μέλος της κοινότητας) > επανάληψη του λάθους > διάδοση του λάθους στην κοινότητα > αποδοχή του λάθους ως ορθού > καθιέρωση > λεξικογράφηση. Οι ειδικοί των θεματικών πεδίων είναι οι υπεύθυνοι να επαγρυπνούν ώστε να αποφεύγονται ή να ελαχιστοποιούνται τα φαινόμενα προβληματικής οροδοσίας.
34. Αξιοποιώντας με τον καλύτερο τρόπο τα κεκτημένα του παρελθόντος, καλλιεργούμε το παρόν, καθιστώντας το κατάλληλο για την ευδοκίμηση του μέλλοντος (**αρχή του μέλλοντος**).
- Και μόνο η σύνταξη του καταλόγου των κανόνων (που και αυτός χρειάζεται παραπέρα επεξεργασία), αποτελεί για μάς άθλο. Και δίδαγμα. Μπορεί να είμαστε ειδικοί του πεδίου, δεν είμαστε όμως και επιστήμονες που ασχολούνται ειδικά με το επιστημονικό πεδίο Ορολογία. Δηλαδή, αν πρόκειται να προχωρήσουμε στη δεύτερη έκδοση του *Λεξικού* (και πρέπει), **χρειαζόμαστε σπουδές**.

4. ΕΡΓΟ ΠΟΥ ΕΠΡΕΠΕ ΝΑ ΓΙΝΕΙ

*ἀρχή παιδείσεως ἢ τῶν ὀνομάτων ἐπίσκεψις
Επίκτητος*

Κάθε όρος του *Λεξικού* μας θα έπρεπε να ελεγχθεί αν πληροί τα αξιώματα τις αρχές και τους κανόνες που προηγήθηκαν και να αποφασιστεί από όλο το σώμα των ειδικών η προτιμώμενη και, αν υπάρχει, η αποδεκτή συνώνυμη απόδοσή του.

Πληροί η απόδοση «επίπτωση» του θεμελιώδους όρου της Επιδημιολογίας «incidence» που συζητήθηκε στο 1β τα αξιώματα, τις αρχές και τους κανόνες οροδοσίας; Η αναλλοίωτη (το σημαινόμοιο, η έννοια) «t¹» έχει ήδη αποδοθεί από τη Φυσική ως «συχνότητα», συνεπώς η εισαγωγή νέου όρου παραβιάζει τις αρχές της διεπιστημονικότητας (διαθεματικότητας), της ιεραρχίας, της χρονικότητας, της διαφάνειας, της καταλληλότητας και ίσως και άλλες. Όχι μόνον οι φοιτητές δυσκολεύονται να κατανοήσουν ότι μιλάμε με άλλες λέξεις για πράγματα που ήδη γνωρίζουν, αλλά και οι ίδιοι οι επιδημιολόγοι έχουν το ίδιο πρόβλημα. Ο όρος «επίπτωση» προκαλεί και στους ίδιους σύγχυση.

Παρόμοια ανάλυση για όλους τους όρους αν επιχειρούνταν, και στη συνέχεια ομοφωνία ορισμών και όρων, θα οδηγούσε το όλο έργο στις καλές οδούς. Αναγκαστικά περιοριστήκαμε στην περιγραφή της παρούσας κατάστασης.

Και είμαστε ιδιαίτερα ευγνώμονες στις ασφικτικές όπως αποδείχτηκε προθεσμίες του «Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα «ΚΑΛΛΙΠΟΣ»». Χάρη σ' αυτές το (μεγάλο) πρώτο βήμα έγινε. Χωρίς αυτές, το τέλειο θα ήταν ο εχθρός του καλού.

5. ΕΡΓΟ ΠΟΥ ΕΓΙΝΕ

*τι ακριβώς σημαίνει ν' ασχοληθεί κανείς με την ορολογία γίνεται αντιληπτό
μόνον όταν έχει προχωρήσει τόσο ώστε να μη μπορεί να οπισθοχωρήσει*

Σάμιος

Συγχωνεύτηκαν τα διαθέσιμα λεξιλόγια σε ένα ενιαίο αγγλοελληνικό λεξιλόγιο 7528 λημμάτων (5227 όρων: 2301 καταχωρήθηκαν διπλά, πχ “cohort study” και “study, cohort”), 676 ορισμών ή/και ερμηνειών,⁵⁴ και 653 επιχειρημάτων υπέρ της μιας ή της άλλης απόδοσης.⁵⁵ Σε κάθε απόδοση καταχωρείται ονομαστικά η συχνότητα της στις πηγές μας (Παράρτημα 2.B). Έτσι ο αναγνώστης θα μπορεί να γνωρίζει όχι μόνο πόσοι αλλά και ποιοι απέδωσαν όπως απέδωσαν έναν όρο (Πίνακας συντομεύσεων - ακρωνύμια, αμέσως μετά τα Περιεχόμενα), συμβουλευόμενος δε και τους ορισμούς και τη συζήτηση, όπου υπάρχουν, θα μπορεί να πάρει με αρκετά τεκμήρια τις αποφάσεις του.

Οι **αγγλικοί** όροι καταχωρήθηκαν αλφαβητικά και με όλα τα γράμματά τους πεζά, εκτός στα κύρια ονόματα. Το κόμμα χωρίζει το ουσιαστικό από το επίθετο σύνθετων αγγλικών όρων («ουσιαστικό, επίθετο» = «επίθετο ουσιαστικό»: βλέπε και υποσημείωση 2 στο “Ερώτημα 9. Λημματογράφηση όρων” στο Παράρτημα 4B9).

Ακολουθεί η **ελληνική** απόδοση (ή αποδόσεις) των αγγλικών όρων. Η άνω τελεία χωρίζει συνώνυμες αποδόσεις. Η συχνότερη απόδοση καταχωρείται πρώτη και αλφαβητικά οι συγγραφείς ή/και συντάκτες που προτείνουν την απόδοση αυτή. Η αμέσως λιγότερο συχνή απόδοση καταχωρείται δεύτερη και αλφαβητικά οι συγγραφείς ή/και συντάκτες που την προτίμησαν, κοκ. Για παράδειγμα το «accuracy = {ακρίβεια ΔΔ· ακρίβεια ΙΩ· ακρίβεια, αυθεντικότητα ΑΧ· αυθεντικότητα ΓΔ2· αυθεντικότητα ΕΔ· αυθεντικότητα ΚΜ· αυθεντικότητα ΣΓ12· αυθεντικότητα ΤΛ}» έγινε «accuracy = {αυθεντικότητα ΑΧ ΓΔ2 ΕΔ ΚΜ ΣΓ12 ΤΛ· ακρίβεια ΑΧ ΔΔ ΙΩ}». Το ακόμα πιο συνοπτικό «αυθεντικότητα 7· ακρίβεια 3» θα ήταν πληροφοριακά φτωχότερο (δεν φαίνεται ποιος είτε τι) και ίσως παραπλανητικό (η συχνότητα εξαρτάται από το ποια λεξιλόγια συγκεντρώσαμε).

Ακολουθούν τα πεδία **ορισμός ή/και ερμηνεία** και **συζήτηση** που περιέχουν κανονικό κείμενο και ισχύει ό,τι για τα κείμενα.

Τα σύμβολα **:=, :≈, :~** χωρίζουν τα τέσσερα αυτά πεδία ως εξής:

ΑΓΓΛΙΚΟΣ ΟΡΟΣ := ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΟΣ :≈ ΟΡΙΣΜΟΣ ή/και ΕΡΜΗΝΕΙΑ :~ ΣΥΖΗΤΗΣΗ.

6. ΕΡΓΟ ΠΟΥ ΜΕΝΕΙ ΝΑ ΓΙΝΕΙ

*ομολογούμεν ότι το έργον όπερ ανελάβομεν είνε βαρύτατον,
επίμοχθον και πολλής δεόμενον εισέτι εργασίας*

Ροντόπουλος

Στην 1^η έκδοση περιοριστήκαμε σε μια επαρκώς καλή σύνθεση της παρούσας κατάστασης, θα πρέπει όμως να αποφασιστεί ποιος όρος θα επιλεγεί, ποιος ορισμός, ποια ερμηνεία, και γιατί (με ποιο σκεπτικό). Η παραπάνω κατανομή συχνότητων είναι η εύκολη (και όχι και τόσο άσχημη) λύση για την επιλογή όρου, ορθότερα όμως πρέπει για κάθε όρο να ελεγχθεί αν πληροί τα αξιώματα τις αρχές και τους κανόνες οροδοσίας.

Το πόνημα πρέπει να τεθεί υπόψη του συνόλου του Φόρουμ (το **σύνολο των ειδικών** του πεδίου, εντός και εκτός Ελλάδος) και να κληθούν όλοι, ιδίως οι καθηγητές πρώτης βαθμίδας, να κρίνουν, ώστε, μελλοντικά, να είναι δυνατή η 2^η έκδοση. Ένα καλό μέτρο διαρκείας προς την ίδια κατεύθυνση είναι **κάθε διδακτορική διατριβή** που καθοδηγείται από μέλη του Φόρουμ να προτάσσει ειδικό κεφάλαιο με αγγλοελληνικό και ελληνοαγγλικό λεξιλόγιο όρων, ορισμών και ερμηνειών από το παρόν *Λεξικό* (αναφέροντας και την αιτιολογία της επιλογής μίας από τις πολλές αποδόσεις) ή από άλλη πηγή (αναφέροντάς την) αν το *Λεξικό* δεν έχει τον όρο.⁵⁶

⁵⁴ Η διαφορά ορισμού (a statement of the meaning) και ερμηνείας (explanation, remarks, brief discussion, illustrative examples, comments, admonitions, notes about use and abuse: δηλαδή glosses) εξηγείται στο *A Dictionary of Epidemiology*, IEA, 6th edition, Oxford 2014: xx.

⁵⁵ Μη νομιστεί ότι αυτό που έγινε ήταν λίγο ή μικρό ή εύκολο (αλλ' αυτό όποιος δεν έχει κάνει αυτή τη δουλειά δεν μπορεί να το καταλάβει). Ο αλγόριθμος συγχώνευσης, ηλεκτρονικός και χειροποίητος, δεν ήταν εύκολη υπόθεση. Έπρεπε να ετοιμαστούν όλα τα αρχεία για μαζική ηλεκτρονική συγχώνευση (με συναρτήσεις στο Excel), και ύστερα να ελεγχθούν μία-μία οι συχνότητες και η κατανομή τους.

⁵⁶ Ένα παράδειγμα αποτελεί η διατριβή “Συστηματική αποτίμηση τεκμηρίων για την αποτελεσματικότητα της ψυχοθεραπείας”, σελίδες 14-27 (www).

Πλήρες αντίγραφο του κεφαλαίου αυτού καταχωρείται στο ηλεκτρονικό βήμα, ώστε να είναι διαθέσιμο στην επιτροπή σύνταξης της δεύτερης έκδοσης. Το ίδιο θα πρέπει να γίνεται και με **κάθε βιβλίο** στην έκδοση του οποίου συμμετέχουν μέλη του Φόρουμ. Τέλος ένα εξίσου καλό συνεχές μέτρο, η αξιοποίηση του διαδικτύου, το **ηλεκτρονικό βήμα**, [εδώ](#), έχει ήδη ξεκινήσει, είναι ανοιχτό σε όλους και, επίσης, έχει το πλεονέκτημα οποιoσδήποτε να μπορεί να παρακολουθεί οποτεδήποτε, [εδώ](#), όλες τις μέχρι εκείνη τη στιγμή προτάσεις για όλους τους όρους. Ας είναι τα μέλη του Φόρουμ τα πρώτα που θα ανεβούν στο βήμα να κρίνουν (review) **ο καθένας** τους όρους του δικού του υποπεδίου - μην αφήνοντας για αύριο αυτό που πρέπει να κάνουν σήμερα!

Αν το πεδίο «Επιδημιολογία και Δημόσια Υγεία» οριστεί ως κάθε τι που σχετίζεται με υγεία και δεν είναι διάγνωση και θεραπεία (που είναι το πεδίο της Ιατρικής), υπάρχουν ολόκληρες περιοχές του πεδίου ή/και των ενδιαφερόντων των μελών του Φόρουμ που **απουσιάζουν** από την 1^η έκδοση του *Λεξικού* (Νερό, Διατροφή, Οικονομικά, Κοινωνιολογία, Ψυχολογία, Νομικά, Πολιτική, Φιλοσοφία, Ηθική, κτλ). Υπάρχουν επίσης συγγραφείς που δεν έχουν αποδελτιωθεί (Βαλαώρας, Κατσουγιαννόπουλος, Κονδάκης, για να περιοριστώ στους παλαιότερους). Η κάλυψή τους αποτελεί έργο επόμενης έκδοσης. Στο μεταξύ, παρακαλούνται οι συνάδελφοι αυτοί να αξιοποιήσουν το ηλεκτρονικό βήμα, [εδώ](#), παρακολουθώντας οποτεδήποτε όλες τις τρέχουσες προτάσεις [εδώ](#).

Τέλος, αν ενσωματωθούν και τα πεδία «διάγνωση» και «θεραπεία», με καλύτερη λύση την ενσωμάτωση του έγκυρου λεξικού του ΙΑΤΡΟΤΕΚ *MeSH-Hellas Βιοϊατρική Ορολογία*,⁵⁷ τότε ολόκληρος ο τομέας υγείας θα μπορούσε να καλυφθεί από ένα *Γενικό Λεξικό Όρων, Ορισμών και Ερμηνειών του ευρύτερου χώρου της Υγείας*.

ΠΑΡΑΚΛΗΣΗ

Είναι σχεδόν αδύνατο να μην εντοπίσετε λάθη, σας ζητούμε συγγνώμη.

Διορθώστε, προτείνετε, επιχειρηματολογήστε: κλικ [εδώ](#).

⁵⁷ Η σημαντική προσπάθεια που καταβλήθηκε από όλες τις μεριές ώστε αυτό να συμπεριληφθεί ήδη από την 1^η μας έκδοση, που τότε θα ήταν *Γενικό Λεξικό Όρων, Ορισμών και Ερμηνειών του ευρύτερου χώρου της Υγείας*, δεν καρποφόρησε για τεχνικούς λόγους, αλλά οφείλει να καρποφορήσει στη δεύτερη έκδοση: ο χώρος της υγείας είναι ένας και ενιαίος.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

*το κακόν είναι ότι πολλοί φαντάζονται ότι δια να
θέσει τις ονόματα αρκεί να γνωρίζη την γλώσσαν*

Κοραής

- Το Φόρουμ, για το έργο που μας ανέθεσε.
- Τους συγγραφείς, που μας έδωσαν λεξιλόγιά τους.
- Τις εκδόσεις «ΚΑΛΛΙΠΟΣ», χωρίς αυτές ένα καλό έργο, κυνηγώντας το τέλειο, δεν θα είχε γίνει.
- Τον Πρόεδρο της ΕΛΕΤΟ κ Κώστα Βαλεοντή, για την άδεια αναπαραγωγής της αλληλογραφίας μας μαζί με τις εικόνες που τη συνόδευαν: χωρίς την καθοδήγησή του θα ήμασταν πολύ πιο ερασιτέχνες, καλή αντάμωση στο 10ο συνέδριο, και πολύ θα χαρούμε αν έχουμε την τύχη να είναι ο «ειδικός ορολόγος για την τελική γενική ανασκόπηση» της 2ης έκδοσης του *Λεξικού* μας.
- Τον σύνδεσμο της παλιάς φρουράς με την παρούσα προσπάθεια, φίλο Τάσο Γερμενή, για τον πρόλογο του και την άδεια του να συμπεριλάβομε την ομιλία του για τους πρωτεργάτες του ΙΑΤΡΟΤΕΚ (Παράρτημα 1.2).
- Τη Μυρτώ Κρανά για την πρώτη κατανομή συχνοτήτων των ελληνικών αποδόσεων και τη δακτυλογράφηση δύο λεξιλογίων (Παράρτημα 2.Β: ΓΣ, ΣΠ).
- Τον Κώστα Μπουγιούκα, για την ενσωμάτωση όρων του *Λεξικού Στατιστικής Ορολογίας* (Παράρτημα 2.Β: ΕΣΙ).
- Τους μαθηματικούς Μαρία και Απόστολο Θωμά για την απόδοση των όρων proportion, rate, ratio κτό.
- Τον κριτικό μας αναγνώστη, και πρώτον προτείναντα, Χρήστο Λιονή.
- Τους συνεργάτες – συγγραφείς – συντάκτες του *Λεξικού*, για τ' ωραίο το ταξίδι μου μαζί τους.
- Τη Νατάσα Βασιλάκου των εκδόσεων ΒΗΤΑ, για τη συνεργασία μας.
- Την εφημερίδα ΤΟ ΒΗΜΑ, για την άδεια αναπαραγωγής του άρθρου του Παραρτήματος 1.1.
- Το ΙΑΤΡΟΤΕΚ, για την άδεια ενσωμάτωσης της ομιλίας του Α. Ε. Γερμενή στο Παράρτημα 1.2.
- Τους συναδέλφους μου στο Εργαστήριο Υγιεινής και Επιδημιολογίας στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων για την κατανόησή τους για την εξαφάνισή μου (ξέρουν αυτοί...)
- Την οικογένειά μου για την ανοχή της, ιδιαίτερα τη σύζυγό μου, την ευχαριστώ. _
- Σε σένα, αναγνώστη, η τελευταία μου παράκληση!

Για τη Συγγραφική Ομάδα

Γιάννης Δημολιάτης, κύριος συγγραφέας

Γιάννενα 31-10-2015

ΠΑΡΑΚΛΗΣΗ

Είναι σχεδόν αδύνατο να μην εντοπίσετε λάθη, σας ζητούμε συγνώμη.

Διορθώστε, προτείνετε, επιχειρηματολογήστε: κλικ [εδώ](#).

Η ΕΠΟΠΟΙΑ ΤΟΥ ΙΑΤΡΟΤΕΚ

1.1 Αδαμάντιος Πεπελάσης. Ένα λεξιλόγιο, μια προοπτική, 1991

Με την άδεια της εφημερίδας ΤΟ ΒΗΜΑ, που και από τη θέση αυτή ευχαριστούμε. Ευχαριστίες στον πρόεδρο της ΕΛΕΤΟ Κώστα Βαλεοντή που μας το διαβίβασε.

ΤΟ ΒΗΜΑ

Ένα λεξιλόγιο μια προοπτική,

Του ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΥ ΠΕΠΕΛΑΣΗ

«Όρος επί λόγος σύντομος, δηλωτικός της φύσεως του υποκειμένου πρόσημα» ΛΑΜΠΡΚΙΟΣ

ΕΝΕΙΜΑΙ δέβια γιατρός, ούτε γλωσσολόγος, έφτασε όμως στα χέρια μου ανέλεος παρρησία καλαισθητή έκδοση, μεγάλου σχήματος, μαζί με θέματα ευχαριστίες για την «αρωγή μου», που όπως έγραφε έκανε δυνατή την κυκλοφορία του Λεξιλογίου Βιοιατρικής Ορολογίας.

Έργο συλλογικό, που εκδόθηκε το Κέντρο Ελληνικής Ιατρικής Πληροφόρησης, Ορολογίας και Τεχνολογίας, που διατηρεί και συντηρεί Η Εταιρεία Ιατρικών Σπουδών.

Κάποια μέρα γύρω στα 1978, στο παραδοσιακό κτίριο της Αγροτικής Τράπεζας της οποίας τότε ήμουν Διοικητής, δέχτηκα την επίσκεψη φίλου μου γιατρού, του Βήθωνα Σαμίου. Με μεγάλο διαταγμό δείχνοντάς μου το περιοδικό Ιατρική ζήτησε να τους δώσουμε κάποια διαφημιστική καταχώρηση «για να αντιπεξέλλουν στο έργο που είναι ανάλογο». Και το έργο αυτό ήταν συνέχιση της έκδοσης του περιοδικού και η σύνταξη Λεξιλογίου, ελληνοαγγλικού βιοιατρικών όρων. Το τελευταίο ήταν απαραίτητο και για τη λειτουργία Βάσης Ελληνικής Ιατρικής Βιβλιογραφίας. Και τα δύο έργα, μου εξήγησε, ήταν απαραίτητα εργαλεία της σύγχρονης Ιατρικής και έλειπαν από τη χώρα μας. Ο φίλος μου γιατρός, πήρε με ενθουσιασμό και πεποισότητα για το έργο τους, αλλά και με κάποια διατακτικότητα για το αν απεικονίζονταν στο σωστό πρόσωπο.

Δεν ξέρω τότε τι ήταν εκείνο που με έκανε να φανώ «αρωγός».

Πήρασαν χρόνια, μεσολάβησαν πολλά γεγονότα. Ο Βήθων Σάμιος ήθελε πάλι τέλος του 1988 να με βρει αυτή τη φορά στο Γραφείο της Διοίκησης της Εμπορικής Τράπεζας, «Τα καταφέραμε» μου λέει «το Λεξιλόγιο είναι έτοιμο». Σχεδόν είχα ξεχάσει περί τίνος επρόκειτο. Μου εξήγησε πως το έργο ολοκληρώθηκε, αλλά βρισκόταν ακόμα στη μνήμη του ηλεκτρονικού υπολογιστή.

Με τις αλλεπάλληλες κυβερνητικές αλλαγές που μεσολάβησαν άλλαξαν και οι Διοικητές των Τραπεζών. Οι δυο επόμενοι συνάδελφοί μου, όπως πληροφορήθηκα, όχι μόνο έδωσαν τα χρήματα, αλλά και κάλεσαν την άνοδο του τιμαριθμού. Χαίρομαι που η αρχική εισήγηση μου είχε αίσιο πέρας.

Η έκδοση είναι άριστη από κάθε πλευρά. Προσεκτικά και τον μη ειδικό. Το ίδιο το Λεξιλόγιο θα το κρίνουν οι ειδικοί. Άλλωστε, οι συντάκτες του το επιθύμησαν γιατί έχουν εννοιασμένο και ειδικό έντυπο για τις παρατηρήσεις των αναγνωστών. Ό,τι ακολουθεί δεν αποτελεί, λοιπόν, κριτική του Λεξιλογίου. Στην εισαγωγή όμως δόθηκαν κάποια ενδιαφέροντα σημεία τα οποία και σταχυολόγησα:

Ορολογία, χρόνιο και άλυτο πρόβλημα. Το θέμα της δημιουργίας ενιαίας ιατρικής ορολογίας στη σύγχρονη γλώσσα μας έχει τεθεί πολύ πριν από τη σύσταση του νεότερου ελληνικού κράτους.

Ματρωρία της πιο παλιάς απόπειρας ονοματοματικής ελληνικής ιατρικής ορολογίας βρίσκεται σε επιστολή του Κορρή προς τον φίλο Α. Βασιλείου, με ημερομηνία 21.4.1808.

Γράφει λοιπόν ο Α. Κορρή:

«...αλλά μ' έρωσεν εις την κεφαλή, ως κεραυνόν απ' ουρανού, ταύτας τας ημέρας φοβερόν κατάστροχον όλων των ανθρώπινων νόσων, εις από τους εδών ιατρούς, και με παρακαλεί και σπύς να τον πρώτον νέον ονοματοποιήσαν ελληνική, διά να την μεταχειρισθής εις την οποία μέλει να εκδώση Νοσογραφίαν. Το κακόν είναι ότι πολλοί των τούτων φαντάζονται ότι διά να θέση τις ονόματα αρκεί να γνωρίζη την γλώσσαν. Υπομονή πλέον, γράμμενον μη όσον (γιαζιλμής) να τελειώσω τον παλιμόν μου όσον με γήρας πολυμυχότερον».

Η γλώσσα εκφράζει την εξηλωσιστική πραγματι-

κότητα, δεν την δημιουργεί. Όπως λέει και ο ποιητής «Απ' τη λέξη τριανταφυλλά ποτέ κανείς δεν μύρισε να κόψει ένα τριαντάφυλλο» (Κ. Καρούσος).

Ενδιαφέρον είναι και το ακόλουθο απόσπασμα της εισαγωγής με παραθέματα λόγων για την οροπλαστική δύναμη της γλώσσας μας:

«Η οροπλαστική δύναμη της ελληνικής γλώσσας. Ηικανότητα της ελληνικής γλώσσας για τη δημιουργία ιατρικών όρων και ονομάτων είναι θεμελιωμένη ιστορικά αλλά και πρακτικά. Για την εδραίωση της άποψης ότι η ελληνική γλώσσα, η πάντα ζωντανή, διατηρεί την οροπλαστική της δύναμη, σταχυολογούμε μερικά αποσπάσματα από την "Ιστορία της Ελληνικής Ιατρικής Ορολογίας", που αντι εισαγωγής παραθέτει ο Ροζιτάκης στο Λεξικόν των Ιατρικών Όρων. Ο Ροζιτάκης παραθέτει, απόσπασμα του Rose (1907) από υπόμνημά του γραμμένο στα ελληνικά προς τους Πρωτόνους των γερμανικών Πανεπιστημίων: "...δεν υπήρξε δε, ουδέ υπάρχει, γλώσσα άλλη επιδοκτική μείζονος ποικιλίας και μείζονος ακριβείας και ήπρους εκφράσεως, ουδέ μείζονος συνθετικής ευλογίας, όσον η Αττική».

Η προσπάθεια δημιουργίας δόκιμης σύγχρονης επιστημονικής ορολογίας πολύ απέχει από την απλή συλλογή μαρτυρημένων όρων. Γι' αυτό, αν και σε περιορισμένο βαθμό, κάποτε χρειάστηκε να καταφύγουν σε νεολογισμούς για χάρη και των άλλων αρετών που πρέπει να διακρίνουν την ορολογία.

Η σχετικά πρόσφατη γενικευμένη χρήση της δημοτικής και στην ιατρική αθρογραφία αποτελεί σε πρόσθετη δυσκολία, γιατί ακόμα βρισκόμαστε σε μεταβατικό στάδιο. Έτσι λοιπόν κινήθηκαν με προσοχή για να συζητηθούν και να θεμελιωθούν για όρους οδοντικής, οφθαλμολογίας, παιδιατρικής, αντιδρώσεως, παραιοφωτισμού αλλά και σε διάφορο βαθμό καθιερωμένους. Εγγεγραμμά δύσκολο και συχνά οδοντορρ, γιατί αν η προσρμογή ενός όρου στο μορφολογικό σύστημα της δημοτικής είναι πλαστική χειραίηση, η αποβολή ενός έδω απολιθωμένου όρου θυμίζει συχνά ακρωτηριασμό. Το «κατά πλάσας σκλήρονες» εύκολα γίνεται «σκληρόνηση κατά πλάσας», αλλά ο «οδός» γιαν να γίνει «όδον», ο «οφθαλμός» «μύτι», το «γέμειστον» «ομοίωτρο» απαιτεί τόση, γ' αυτό και οι σχετικές προτάσεις υπήρξαν ελάχιστες. Οι σύνθετοι όμως όροι προέρχονται από το παλαιότερο θέμα π.χ. «οδοντογιατρός», «οφθαλμιατρός», κ.ά. Έτσι ο ιατρικός λόγος εμπλουτίζεται.

Η ορολογία είναι γλωσσικός κώδικας επικοινωνίας. Ό,τι μέλεται από το σύνολο σχεδόν των χρηστών ενός κλάδου της επιστήμης και της τεχνολογίας δεν μπορεί να αποκλειστεί από τον γλωσσικό λόγο για οποιαδήποτε μη γλωσσική αιτία.

Η επαναφορά στη γλώσσα μας αντιδένειων όρων απαιτεί πρόσθετη προσοχή, γιατί οι όροι αυτοί στα ελληνικά μπορεί να έχουν χρησιμοποιηθεί για την κλίτη διαφορετικές σημασίες. Οι Άγγλοι χρησιμοποιούν τον όρο oligomenopthea, ενώ εμείς για την ίδια σημασία χρησιμοποιούμε τον ορθότερο «αραιομυρία», αφού η διαφορά εντοπίζεται στη συχνότητα εμφάνισης της περιόδου και όχι στην αμύδρεια. Τη μείωση της αμύδρειας ορθά καλούμε «ολιγομυρία» και οι Άγγλοι υπονομεποπθεα. Ο κίνδυνος σύγχυσης είναι προφανής.

Σκέφτηκα πως ίσως οι προβληματισμοί που γεννήθηκαν κατά τη δεκαετία περίπου αναζήηση των συντακτών με τη γλώσσα μας να είχαν γενικότερο ενδιαφέρον και τους παρέθετα.

Όταν τελειωσα το ξεφύλλισμα του λεξιλογίου, τηλεφώνησα στον φίλο μου τον κ. Σάμιο να τον ευχαριστήσω με τη σειρά μου για τα καλά του λόγια. Πριν κλείσω το τηλέφωνο τον ρώτησα: «Τι καθόρισατε εσείς απ' αυτή τη δεκάχρονη αναζήηση με την ορολογία». Η απάντηση υπήρξε ακραία, σύντομη και αποστοματική. «Μάθαμε καλύτερα τη γλώσσα μας».

1.2 Αναστάσιος Γερμενής. Τιμητική Εκδήλωση για τους Προτεργάτες του ΙΑΤΡΟΤΕΚ

Με την άδεια του ομιλητή και του ΙΑΤΡΟΤΕΚ, που και από τη θέση αυτή ευχαριστούμε.

iatrotek on-line

<http://www.iatrotek.org/iatrotek01.asp>

Η ιδέα του ΙΑΤΡΟΤΕΚ (Κέντρο Ελληνικής Ιατρικής Πληροφόρησης, Ορολογίας, και Τεκμηρίωσης) φαίνεται να ξεκινάει από μια πρόταση του κ. Ν. Τζαμουράνη στη Γενική Συνέλευση της Εταιρείας Ιατρικών Σπουδών (ΕΙΣ), το Μάρτη του 1980, να αναλάβει η Εταιρεία τη σύνταξη καταλόγου δόκιμης σύγχρονης βιοϊατρικής ορολογίας, χωρίς συνωνυμίες, αποδεκτής από τους χρήστες, με σκοπό να αποτελέσει τον κατάλογο ελεγχομένων όρων για την ανάπτυξη Βάσης Δεδομένων της Ελληνικής Ιατρικής Αρθρογραφίας. Το Διοικητικό Συμβούλιο που προέκυψε από εκείνη τη Γενική Συνέλευση, ανέθεσε σε ομάδα μελών της, με επιστημονικά υπεύθυνο τον κ. Βύρωνα Σάμιο, να ασχοληθεί με το θέμα. Και η ομάδα φαίνεται πως ήταν, όχι μόνο πρόθυμη, αλλά και, από κάθε άποψη, έτοιμη. Γιατί, δεν εξηγείται αλλιώς το ότι, τρεις μόλις μήνες μετά, παρατηρείται μια εντονότατη και σε υψηλό επίπεδο κινητοποίηση, με στόχο, τόσο την εξεύρεση των απαραίτητων οικονομικών πόρων, όσο και τη διασύνδεση του προγράμματος με όλους τους συναφείς φορείς και οργανισμούς, εντός και εκτός Ελλάδος. Η ανταπόκριση της Ακαδημίας Αθηνών και του τότε Υπουργείου Συντονισμού ήταν άμεση και θερμή.

Έτσι, μέσα σε πολύ λίγο χρόνο, το ΙΑΤΡΟΤΕΚ βρίσκεται να έχει έναν κανονισμό λειτουργίας, στον οποίο ο σκοπός και οι στόχοι του περιγράφουν ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο δραστηριοτήτων, πολύ πιο φιλόδοξο από την αρχική ιδέα. Το ενδιαφέρον, στην περιγραφή των στόχων του ΙΑΤΡΟΤΕΚ, ήταν ότι σε μια εποχή που σε κανένα νοσοκομείο της χώρας δεν υπήρχε ακόμη ηλεκτρονικός υπολογιστής, τα στελέχη της είχαν προβλέψει, όχι μόνο ότι ένα τέτοιο έργο θα ήταν αδύνατο να διεκπεραιωθεί χωρίς τη βοήθεια της Πληροφορικής, αλλά και ότι η Πληροφορική καθαυτήν θα έπρεπε να αντιμετωπιστεί ως κεντρική υπόθεση εκσυγχρονισμού στον ευρύτερο χώρο της υγείας.

Οι δραστηριότητες του ΙΑΤΡΟΤΕΚ οργανώθηκαν σε τέσσερα προγράμματα.

1.2.1 Πρόγραμμα Ορολογίας ΓΚΑΥΚΑ Ι

Αντιπροσωπεύει την πιο επιτυχημένη δραστηριότητα του ΙΑΤΡΟΤΕΚ και είναι εκείνο που άφησε πίσω του ένα έργο πραγματικά εθνικής σημασίας. Το έργο αυτό έγκειται στη μετάφραση του Θεματικού Ιατρικού Κεφαλαιοκαταλόγου (Medical Subject Heading) του Index Medicus, μετά από άδεια της National Library of Medicine των ΗΠΑ. Η σκοπιμότητα του έργου έγκειται, πρωτογενώς, στη διαμόρφωση μιας τυποποιημένης ορολογίας, που ήταν απαραίτητη, τόσο για την τεκμηρίωση, όσο και για την εύκολη και ακριβή ανάκτηση των άρθρων από τα αρχεία των ηλεκτρονικών υπολογιστών. Για τη διεκπεραίωση του έργου, εκτός από την Ομάδα Ορολογίας, εργάστηκαν 160 περίπου εισηγητές και καταναλώθηκαν περί τις 10.000 ανθρωποώρες εργασίας, κατανεμημένες, κατά το μεγαλύτερο μέρος τους στις περίφημες «συναντήσεις της Τρίτης», που συνεχίστηκαν αδιάλειπτα από το 1980 μέχρι το 1996.

Το αποτέλεσμα ήταν η έκδοση, το 1991, του *MeSH-HELLAS*, του *Ελληνοαγγλικού και Αγγλοελληνικού Λεξιλογίου Βιοϊατρικής Ορολογίας*, που περιείχε 25.000 λήμματα περίπου και του *Συμπληρώματός* του, το 1997, με άλλους 3.500 όρους. Το έργο βραβεύθηκε από την Ακαδημία Αθηνών.

Ενόψη της τεράστιας εξέλιξης της τεχνολογίας των βάσεων δεδομένων, που παρατηρήθηκε στα χρόνια που μεσολάβησαν, μια επιπόλαιη ματιά στην παραπάνω τεχνοκρατική αντίληψη της δημιουργίας του *MeSH-HELLAS*, θάταν εύκολο να υποβαθμίσει την αξία του. Οι εκτιμήσεις, όμως, είναι πολύ διαφορετικές, αν το *MeSH-HELLAS* θεωρηθεί από μια πολιτισμική ή ακόμη και πολιτική άποψη. Οι σύγχρονοι ρυθμοί παραγωγής βιοϊατρικής πληροφορίας και γνώσης, στην αγγλική κυρίως γλώσσα, καθιστούν ανεπίτρεπτη την απορρόφηση των αντίστοιχων όρων από τις εθνικές γλώσσες, μέσα από τις γνωστές μακρόχρονες εξελικτικές διαδικασίες που οι ίδιες οι γλώσσες διαθέτουν. Τα έθνη, επομένως, που δεν φροντίζουν να έχουν οργανωμένους μηχανι-

σμούς μεταγλώττισης της σύγχρονης επιστήμης καταλήγουν εύκολα να έχουν ένα λόγο που κυριαρχείται από ξένα γλωσσικά στοιχεία και ευκαιριακά μεταφρασμένες λέξεις, με εξαιρετικά αδύναμη επικοινωνιακή ισχύ. Και δεν χρειάζεται μεγάλη φαντασία για να καταλάβει κανείς πόσο υποβαθμισμένο είναι το πλαίσιο λειτουργίας της επιστήμης σ' έναν εθνικό χώρο, όταν δεν διαθέτει ένα επικοινωνιακά αξιόπιστο γλωσσικό όργανο, που δεν μπορεί να είναι άλλο από την ίδια τη μητρική γλώσσα αυτών που την ασκούν. Και, φυσικά, λίγοι είναι εκείνοι που μπορούν να υποστηρίξουν ότι μια γλωσσικά ανάπηρη επιστήμη δεν μπορεί να προβάλει εαυτήν ούτε έξω από τα εθνικά της όρια ούτε και προς την κοινωνία που τη χρειάζεται και τη συντηρεί (κι αυτό είναι σίγουρα το σημαντικότερο πρόβλημα).

Υπ' αυτήν την έννοια, η ελληνική ιατρική μπορεί να αισθάνεται υπερήφανη, επειδή, στο πρόσωπο των συνεργατών του ΙΑΤΡΟΤΕΚ επέδειξε ότι διαθέτει την ευαισθησία και τα αντανακλαστικά που απαιτούνται για τη διατήρηση της εθνικής της ταυτότητας.

1.2.2 Πρόγραμμα Τεκμηρίωσης ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ Ι

Το δεύτερο, κατά σειρά, πρόγραμμα του ΙΑΤΡΟΤΕΚ. Στόχος αυτού του προγράμματος ήταν η συγκέντρωση, η τεκμηρίωση και η αποθήκευση σε βάση δεδομένων, όλων των τίτλων και περιλήψεων άρθρων που δημοσιεύονται στα ελληνικά βιοϊατρικά περιοδικά. Η δημιουργία, δηλαδή, του «ελληνικού Medline». Με τη συνεργασία του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών, η Ομάδα Τεκμηρίωσης του ΙΑΤΡΟΤΕΚ, το 1985, είχε επιτύχει να καλύψει τα μισά περίπου από τα 48 περιοδικά που κυκλοφόρησαν τεύχη τους εκείνη τη χρονιά, ενώ το 1988 έδωσε στη διάθεση των γιατρών τη Βάση Ελληνικής Βιοϊατρικής Βιβλιογραφίας, τη γνωστή BIBI, για ηλεκτρονική αναζήτηση μέσω περιφερικής σύνδεσης.

Το ΙΑΤΡΟΤΕΚ, βέβαια, δεν περιορίστηκε μόνο στην τεκμηρίωση της ελληνικής ιατρικής βιβλιογραφίας. Οι συνεργάτες του, μέλη της ΕΙΣ, είχαν πάντοτε κατά νου τους ιδρυτικούς στόχους της Εταιρείας, που δεν ήταν άλλοι από την ανάπτυξη της Συνεχιζόμενης Ιατρικής Εκπαίδευσης στη χώρα μας, με βασικό άξονα τον Ελληνικό Ιατρικό Τύπο (ΕΙΤ). Και ήξεραν παρά πολύ καλά ότι η τεκμηρίωση της επιστημονικής παραγωγής θα είχε έννοια μόνον εφόσον υπάρχει ένας υγιής και ευπόληπτος ΕΙΤ. Έτσι, το Πρόγραμμα της Τεκμηρίωσης έτρεχε παράλληλα με ένα σύνολο περιφερικών δραστηριοτήτων που αποσκοπούσαν τόσο στην ανάπτυξη του ΕΙΤ κατά τα διεθνή συντακτικά πρότυπα, όσο και στη διάδοσή του. Στις δραστηριότητες αυτές περιλαμβάνονται:

- Η μετάφραση, έκδοση και σύσταση χρήσης του Συστήματος Vancouver.
- Συναντήσεις εκδοτών του ΕΙΤ.
- Η έκδοση του βιβλίου των Γ. Ρηγάτου, Κ. Απάκη και Β. Σάμιου «*Ελληνικός Ιατρικός Τύπος 1811-1988*», που επίσης βραβεύθηκε από την Ακαδημία Αθηνών.
- Έρευνα για τα ελληνικά και ξένα περιοδικά που κυκλοφορούν στη χώρα μας.
- Εκθέσεις Ελληνικού Ιατρικού Τύπου.
- Σωρεία εκδηλώσεων ανά τη χώρα (Αθήνα, Βόλος, Λάρισα, Κύπρος κ.ά.), με σκοπό την ενημέρωση του ιατρικού κόσμου για τις δυνατότητες και την πρακτική της ηλεκτρονικής αναζήτησης της βιβλιογραφίας.

Το τεκμηριωτικό έργο του ΙΑΤΡΟΤΕΚ έμελλε να είναι το όχημα που θα εξασφάλιζε δευτερογενώς τη μέγιστη δυνατή διασπορά της ελληνικής ιατρικής πληροφορίας εντός και εκτός της χώρας. Ο ενθουσιασμός, με τον οποίο το ξεκίνησαν οι συνεργάτες του Προγράμματος, βασιζόταν στην άποψή τους ότι το πρωτογενές υλικό, δηλαδή ο ΕΙΤ υπήρχε και δεν χρειαζόταν παρά μόνο ο εκσυγχρονισμός του σύμφωνα με τις σύγχρονες συντακτικές απαιτήσεις. Μια άποψη, εχέγγυο της οποίας αποτελούσε το γεγονός ότι την πρωταρχική οικονομική στήριξη της όλης προσπάθειας αποτέλεσε το πλεόνασμα των 1¹/₂ εκατομμυρίων δραχμών του ταμείου της ΕΙΣ, που κατά το μέγιστο μέρος του προερχόταν από τη διακίνηση του περιοδικού της «*ΙΑΤΡΙΚΗ*».

Δυστυχώς, όμως, εκείνα ήταν μάλλον και τα τελευταία κέρδη που απέδωσε η διακίνηση βιοϊατρικού περιοδικού στη χώρα μας, και στα αίτια αυτής ακριβώς της κατάστασης θα πρέπει ίσως να αναζητήσει κανείς και το γιατί μια τόσο καλά οργανωμένη και πείσμων προσπάθεια δεν έχει σήμερα να επιδείξει ένα εξίσου λαμπρό και χρήσιμο αποτέλεσμα. Τα αντανακλαστικά της ελληνικής ιατρικής κοινότητας στον τομέα αυτό, κατά τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας, έχουν λειτουργήσει μάλλον αρνητικά. Ο τεράστιος και άγνωστος, στην ακρίβειά του, αριθμός των ιατρικών περιοδικών που κυκλοφορούν αυτή τη στιγμή, έχει ξεπεράσει τα 120, με κύριο χαρακτηριστικό την αναντιστοιχία προς τον όγκο της παραγόμενης γνώσης, το συντακτικό ερασιτεχνισμό και την καθόλου υγιή οικονομία τους. Συνέπεια όλων αυτών είναι η ανυποληψία, στην οποία έχει περιέλθει σήμερα ο ΕΙΤ, που, σε συνδυασμό με την ανυπαρξία σύγχρονων βιβλιοθηκών, ακυρώνει πλήρως την προοπτική μιας αποδοτικής τεκμηριωτικής προσπάθειας.

Αν οι επίγονοι του ΙΑΤΡΟΤΕΚ θέλουν να φανούν άξιοι των πρωτοπόρων συνεργατών του, είναι επιτακτική ανάγκη να διαμορφώσουν άμεσα ένα θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας για τη διασφάλιση της ποιότητας του ΕΙΤ. Αλλιώς, το πολύτιμο εργαλείο που μας κληρονόμησε το ΙΑΤΡΟΤΕΚ μάλλον δεν υπάρχει πια λόγος να λειτουργεί, τη στιγμή μάλιστα που, σε όλον τον πολιτισμένο κόσμο, τα έργα αυτού του είδους αποτελούν πλέον υπόθεση καθημερινής άσκησης της επιστήμης.

1.2.3 Πρόγραμμα Τεκμηρίωσης ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ ΙΙ

Παράλληλα με το Πρόγραμμα ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ Ι είχε σχεδιαστεί από το ΙΑΤΡΟΤΕΚ να λειτουργήσει και το Πρόγραμμα Τεκμηρίωσης ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ ΙΙ, που θα αποτελούσε επέκταση του προηγούμενου στο χώρο της Γκρίζας Βιβλιογραφίας. Θα κάλυπτε, δηλαδή, τα πρακτικά των συνεδρίων, τις διατριβές⁵⁸ και άλλες ακαδημαϊκές εκδόσεις περιορισμένης κυκλοφορίας. Το Πρόγραμμα αυτό ουσιαστικά δεν ξεκίνησε ποτέ.

1.2.4 Ιατροβιβλιογραφία

Αντίθετα, το τέταρτο Πρόγραμμα, δηλαδή η *Ιατροβιβλιογραφία*, χάρις κατά βάση στην προσπάθεια του κ. Α. Συμβουλίδη, λειτούργησε με αρκετή επιτυχία. Η *Ιατροβιβλιογραφία* ήταν παράρτημα της *Ιατρικής*, στο οποίο αναδημοσιεύονταν τα περιεχόμενα των περιοδικών, πίνακες ιατρικής ορολογίας, άρθρα για θέματα πληροφόρησης και πληροφορικής, καθώς και άλλη σχετική αρθρογραφία. Επρόκειτο, στην πραγματικότητα, για «Current Contents» του ΕΙΤ και ήταν η μοναδική δευτερογενής πηγή ιατρικής βιβλιογραφικής ενημέρωσης που κυκλοφόρησε στη χώρα μας. Συμπληρωμένη αργότερα με την επιλεγμένη κατά ειδικότητα βιβλιογραφία, καθώς και με την Απόδημη Βιβλιογραφία, αποτέλεσε, μέχρι τουλάχιστον την ευρεία διάδοση του MedLine, αξιόπιστη πηγή πληροφοριών για τους νεότερους κυρίως συναδέλφους.

1.2.5 Επίλογος

Μόνο όσοι δεν επιχειρήσαν ποτέ να δημιουργήσουν κάτι σ' αυτό τον τόπο είναι ανίκανοι να εκτιμήσουν πόσος κόπος και πόσο μεράκι επενδύθηκαν σ' όλη αυτή την προσπάθεια. Η εξασφάλιση των απαραίτητων πόρων, με κυριότερη τη χρηματοδότηση από την ΕΟΚ με 100.000 ECU, η συνεργασία με όλους τους εθνικούς και διεθνείς φορείς που εμπλέκονται σε θέματα ορολογίας και τεκμηρίωσης, όπως το Γραφείο Όρων και Νεολογισμών της Ακαδημίας Αθηνών, το Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, τα διάφορα Υπουργεία, η ΕΟΚ, η Εθνική Ιατρική Βιβλιοθήκη των ΗΠΑ κ.ά., ώστε να προχωρήσει, κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο το φιλόδοξο αυτό έργο, είχαν ανάγκη μιας συνεχούς και επίμονης προσπάθειας που είναι εύκολο να διαφύγει από μια εκ των υστέρων κριτική αποτίμηση. Αρκεί να ανατρέξει κανείς στα 4.000 περίπου έγγραφα του αρχείου του ΙΑΤΡΟΤΕΚ, για να καταλάβει το μέγεθος αυτής της προσπάθειας.

Τελειώνοντας αυτή την καθόλου απολογιστική αναδρομή στην ιστορία του ΙΑΤΡΟΤΕΚ, αυτό που κυρίως πρέπει να μείνει είναι ότι, σε μια εποχή που η ελληνική ιατρική κλυδωνίζεται εγκαταλελειμμένη από τους θεσμικούς συμμάχους της, το παράδειγμα του ΙΑΤΡΟΤΕΚ υποδεικνύει ότι η ιατρική κοινότητα είναι ικανή και να αποφασίσει σωστά για τη μοίρα της και να τη διαχειριστεί ικανοποιητικά, σε ένα επίπεδο που μπορεί να διασφαλίσει τουλάχιστον την ταυτότητά της.

⁵⁸ Οι διατριβές καταχωρούνται σήμερα στο Εθνικό Αρχείο Διδακτορικών Διατριβών του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης (ΕΚΤ): www.didaktorika.gr/eadd/ (σημείωση ΓΔ')

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 2.A Βοηθήματα που χρησιμοποιήθηκαν στη συγγραφή της Εισαγωγής του παρόντος *Λεξικού*
- 2.B Λεξιλόγια που συγχωνεύτηκαν στο παρόν Λεξικό
- 2.Γ Βοηθήματα που χρησιμοποιήθηκαν για την απόδοση των όρων στο *Υγεία 21: υγεία για όλους τον 21ο αιώνα*
- 2.Δ Βοηθήματα που χρησιμοποιήθηκαν για την απόδοση των όρων στο *Συστηματική αποτίμηση τεκμηρίων για την αποτελεσματικότητα της ψυχοθεραπείας*
- 2.E Βοηθήματα που χρησιμοποιήθηκαν για την απόδοση των όρων στο *Εισαγωγή στη σύγχρονη επιδημιολογία*
- 2.Z Βοηθήματα που χρησιμοποιήθηκαν για την απόδοση των όρων στο Λεξικό 100 επιδημιολογικών όρων
- 2.H Βοηθήματα που χρησιμοποιήθηκαν για την απόδοση των όρων στο *Η τέχνη να είσαι δάσκαλος*

Σημειώσεις

- Μεταξύ των καταλόγων αυτών υπάρχουν επικαλύψεις.
- Για τις συντομογραφίες, όπου υπάρχουν, βλέπε **ΣΥΝΤΟΜΕΥΣΕΙΣ**.
- Οι συντομογραφίες εξυπηρετούν το σύστημα παραπομπών στο κυρίως σώμα του Λεξικού, όπου εκεί υπάρχει, για παράδειγμα, ΔΒ σημαίνει ότι η συγκεκριμένη απόδοση του συγκεκριμένου όρου έχει δοθεί από τον ΔΒ του 2.B πιο κάτω.

2.A. Βοηθήματα που χρησιμοποιήθηκαν στην Εισαγωγή του παρόντος *Λεξικού*

- Βαλεοντής Κ. Οι διεθνώς τυποποιημένες διαγλωσσικές αρχές σχηματισμού όρων (κατά ISO). *ΕΛΕΤΟ. Ορόγραμμα 2010*, 102: 1-2.
- Βαλεοντής Κ. Προσωπική επικοινωνία (Επιστολή προς Γιάνη Δημολιάτη, 2 Ιουνίου 2014).
- Δημολιάτης Γ, Χουλιάρα Σ, Αναστασόπουλος Π (μτφ, επιμ). *Εισαγωγή στη σύγχρονη επιδημιολογία*. Λίτσας, Αθήνα 1999: 167-181.
- Ιωαννίδης Ι Π-Α. *Αρχές αποδεικτικής ιατρικής: επιδημιολογία, δημόσια υγιεινή & μέθοδοι έρευνας*. Λίτσας, Αθήνα 2000: 11: Βασικές έννοιες στην περιγραφική επιδημιολογία.
- Κακριδής Ι Θ. *Το μεταφραστικό πρόβλημα*. Βιβλιοπωλείον της Εστίας, Αθήνα 2000: 5-11, 17-21.
- Καλοπίσης Γ Θ. Στοχαστική ανάπτυξη: αδόκιμη, άστοχη και παραπλανητική η χρησιμοποίηση των όρων αειφόρος, αειφορικός, αειφορία για χαρακτηρισμό της ανάπτυξης. *Νέα Οικολογία* 1999, 173: 48-49.
- Καζαντζάκης Ν, Κακριδής Ι Θ (μτφ). *Ομήρου Ιλιάδα*. Αυτοέκδοση. Λιθογραφείο Β & Μ Ρόδη, Αθήνα 1962: 13.
- Πετρίδου Ε, Χρούσος Γ (συντονιστές). *Ατζέντα κοινωνικής παιδιατρικής στην Ελλάδα του 2013: θέματα περιγεννητικής φροντίδας. Λευκή βίβλος: έκθεση με βάση τις γνώμες ειδικών*. Ελληνική Εταιρία Κοινωνικής Παιδιατρικής και Προαγωγής της Υγείας, 25ο Συνέδριο, Ιθάκη, Αύγουστος 2013: 84, Κεφάλαιο “6 Νεογνά Υψηλού Κινδύνου”, 1η εισαγωγική παράγραφος.
- Ράσελ Μ. *Τα προβλήματα της φιλοσοφίας*. Μετάφραση Αντώνης Πέρης. Εκδόσεις Αρσενίδη, Αθήνα 2008.
- Σάμιος Β. Πρόλογος στο ΙΑΤΡΟΤΕΚ. *MeSH-Hellas βιοϊατρική ορολογία, ελληνοαγγλικό - αγγλοελληνικό λεξιλόγιο*. ΒΗΤΑ, Αθήνα, 1991.
- Σάμιος Β. Πρόλογος στο ΙΑΤΡΟΤΕΚ. *MeSH-Hellas βιοϊατρική ορολογία, ελληνοαγγλικό - αγγλοελληνικό λεξιλόγιο* (συμπλήρωμα). ΒΗΤΑ, Αθήνα, 1997.
- Σιόντης Κ, Παναγιώτου Ο, Ντζάνη Ε. Ερμηνευτήριο αγγλικών-ελληνικών όρων. Στο Ιωαννίδης Ι, Ντζάνη Ε, Ευαγγέλου Ε (επιμ). *Οδηγός στην ιατρική βιβλιογραφία*. Παρισιάνος, Αθήνα 2012: 743-764.
- Εco U. *Εμπειρίες μετάφρασης: λέγοντας σχεδόν το ίδιο*. Μετάφραση Έφη Καλιφατίδη. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2003.
- Henderson GP. *The revival of Greek thought 1620-1830*. State University of New York 1970. Μετάφραση Φ Κ Βώρος. *Η αναβίωση του ελληνικού στοχασμού 1620-1830*. Ακαδημία Αθηνών, Αθήνα 1977: 115: Το πρόβλημα των μεταφράσεων.
- Jones WHS. *Hippocrates with an English translation*. Volume I. Harvard University Press, Cambridge,

Massachusetts, London, 1923: 10-11.

Poincare H. *La valeur de la science*. Flammarion 1905. Μετάφραση Στέλιος Τσεκούρας. Η αξία της επιστήμης. Κάτοπτρο, Αθήνα 1997: 183.

Porta M (edr). *A Dictionary of Epidemiology*. International Epidemiological Association (IEA), 6th edition, Oxford 2014: xx.

2.B. Λεξιλόγια που συγχωνεύτηκαν στο παρόν Λεξικό

Οι **συντομογραφίες** εξυπηρετούν το σύστημα παραπομπών στο κυρίως σώμα του Λεξικού, όπου εκεί υπάρχει, για παράδειγμα, ΑΒ σημαίνει ότι η συγκεκριμένη απόδοση του συγκεκριμένου όρου έχει δοθεί από τον ΑΒ πιο κάτω.

ΑΒ = Βανταράκης Α. Προσωπικό λεξιλόγιο.

ΑΧ = Χατζάκης Α (επιμ). Aschengrau A. *Επιδημιολογία*. Πασχαλίδης, Αθήνα 2012. <http://www.biblionet.gr/main.asp?page=showbook&bookid=175517>.

ΓΔ1 = Δημολιάτης Γ και συν. (μτφ, επιμ): *Υγεία 21: υγεία για όλους τον 21ο αιώνα*. Τυπωθήτω-Δαρδανός, Αθήνα 2002: 346-380, 390-442. <http://www.biblionet.gr/main.asp?page=showbook&bookid=70591>.

ΓΔ2 = Δημολιάτης Γ (μτφ, επιμ): *Η τέχνη να είσαι δάσκαλος*. Παρισιάνος, Αθήνα 2007: 1-122. Τίτλος πρωτοτύπου: Howard Barrows. *The tutorial process*. Southern Illinois University 1992. <http://www.biblionet.gr/main.asp?page=showbook&bookid=125194>.

ΓΣ = Σιάμπος Γ. *Δημογραφία*. Το Οικονομικό, Αθήνα 1993: 479-491: αγγλοελληνικό γλωσσάριο δημογραφικών όρων.

ΔΒ = Βασιλόπουλος Δ. *Αρχές και μέθοδοι της ιατρικής εκπαιδύσεως*. Σμίλη, Αθήνα 1998.

ΔΓ = Γεώργας Δ. *Κοινωνική ψυχολογία*. Τόμοι Α' Β', γ' έκδοση. Επιμέλεια "Ελληνικά Γράμματα", Αθήνα 1990. (Σε κάποιους όρους του παρόντος Λεξικού ενσωματώθηκε και η απόδοσή τους στο βιβλίο αυτό.)

ΔΔ = Δαΐκου Α, Δοντάς Σ. *Αγγλοελληνικό - ελληνοαγγλικό λεξιλόγιο όρων βιομηχανικής υγιεινής & ασφάλειας*. Ελληνικό Ινστιτούτο Υγιεινής & Ασφάλειας της Εργασίας (ΕΛΙΝΥΑΕ), Αθήνα 2008. http://www.elinyae.gr/el/lib_file_upload/Lexiko.1232546106562.pdf. (Από το έργο αυτό ενσωματώθηκαν στο παρόν Λεξικό περί τους 2000 όρους που επέλεξαν οι Ευαγγελία Νένα και Γιώργος Ραχιώτης).

ΔΧΑ = Δημολιάτης Γ, Χουλιάρα Σ, Αναστασόπουλος Α (μτφ, επιμ). *Εισαγωγή στη σύγχρονη επιδημιολογία*. Λίτσας, Αθήνα 1992: 167-181. <http://www.litsas.gr/book.asp?BookID=74>.

ΕΔ = Δραγκιώτη Ε. *Συστηματική αποτίμηση τεκμηρίων για την αποτελεσματικότητα της ψυχοθεραπείας*. Διδακτορική Διατριβή. Ιωάννινα 2014: 15-27: Απόδοση και ερμηνεία των όρων που χρησιμοποιούνται στη μελέτη (συντομογραφίες, αγγλοελληνική ορολογία και ερμηνευτήριο, ελληνοαγγλική ορολογία, βιβλιογραφία). <http://thesis.ekt.gr/thesisBookReader/id/35537#page/14/mode/2up>.

ΕΝ = Σιόντης Κ, Παναγιώτου Ο, Ντζάνη Ε. Ερμηνευτήριο αγγλικών-ελληνικών όρων. Στο Ιωαννίδης Ι, Ντζάνη Ε, Ευαγγέλου Ε (επιμέλεια): *Οδηγός στην ιατρική βιβλιογραφία*. Παρισιάνος, Αθήνα, 2012: 743-764. <http://www.parisianou.gr/index.php/el/2015-12-10-13-52-19/οδηγός-στην-ιατρική-βιβλιογραφία-ένα-εγχειρίδιο-για-την-τεκμηριωμένη-κλινική-πρακτική-1-detail>.

ΕΠ = Πετρίδου Ε, Σκαλκίδης Η, Δικαλιώτη ΣΚ. Λεξικό 100 επιδημιολογικών όρων. *Αρχεία Ελληνικής Ιατρικής* 2007, 24(4): 353-362. <http://www.mednet.gr/archives/2007-4/pdf/353.pdf>.

ΕΣΙ = Ελληνικό Στατιστικό Ινστιτούτο. *Λεξικό στατιστικής ορολογίας*. Ελληνικό Στατιστικό Ινστιτούτο, Αθήνα 2008. <http://www.esi-stat.gr/sites/default/files/periscopes/periscope-33.pdf>: σελίδα 4 και οπισθόφυλλο. (Από το έργο αυτό ενσωματώθηκαν στο παρόν Λεξικό περί τους 500 όρους που επέλεξαν οι Άννα-Μπετίνα Χάιδιτς και Κώστας Μπουγιούκας.)

ΙΩ = Ιωαννίδης Ι ΠΑ. *Αρχές αποδεικτικής ιατρικής: επιδημιολογία, δημόσια υγιεινή & μέθοδοι έρευνας*. Λίτσας 2000: 313-322. <http://www.litsas.gr/book.asp?BookID=73>.

ΚΜ = Κουτής Χ, Μπαμπάτσικου Φ. Προσωπικό λεξιλόγιο.

ΚΜΧ = Κόκκαλη Σ, Μπίρτσου Χ, Χάιδιτς ΑΜ (μτφ, επιμ). CONSORT 2010, επεξήγηση και επεξεργασία: αναθεωρημένες οδηγίες για την καταγραφή των τυχαιοποιημένων δοκιμών παράλληλων ομάδων. *Αρχεία Ελληνικής Ιατρικής* 2011, 28 (Συμπλ 1): 10-59. <http://www.mednet.gr/archives/2011-sup/pdf/10.pdf>.

ΣΓ1 = Γαλάνης Π, Σπάρος Λ. *Εγχειρίδιο επιδημιολογίας*. ΒΗΤΑ Ιατρικές Εκδόσεις, Αθήνα, 2010. <http://www.biblionet.gr/main.asp?page=showbook&bookid=150541>.

ΣΓ2 = Γαλάνης Π, Σπάρος Λ. *Κλινική και επιδημιολογική έρευνα: βασικές έννοιες επιδημιολογίας*. ΒΗΤΑ

- Ιατρικές Εκδόσεις, Αθήνα, 2012. <http://www.biblionet.gr/main.asp?page=showbook&bookid=180808>.
- ΣΓ3 = Γαλάνης Π. *Μεθοδολογία ανάλυσης δεδομένων στις επιστήμες υγείας: εφαρμογές με το IBM SPSS Statistics*. Εκδόσεις Πασχαλίδης & Broken Hill Publishers LTD, Αθήνα, 2015. <https://www.ebooks.gr/gr/μεθοδολογια-αναλυσης-δεδομενων-της-επιστημης-υγεια-376105.html>.
- ΣΠ = Σταυρινός Β, Παναγιωτάκος Δ. *Βιοστατιστική*. 1η έκδοση, Gutenberg, Αθήνα 2007: 427-430: Ορολογία. http://www.dardanosnet.gr/book_details.php?id=1420.
- ΤΛ = Τριχόπουλος Δ, Λάγιου Π. *Γενική και κλινική επιδημιολογία: αρχές, μέθοδοι και εφαρμογές στην ιατρική έρευνα και τη δημόσια υγεία*. 2η έκδοση, Παρισιάνος, Αθήνα, 2011. <http://www.biblionet.gr/main.asp?page=showbook&bookid=178175>.
- ΤΠ = Παναγιωτόπουλος Τ. *Γλωσσάρι όρων γενικής επιδημιολογίας και επιδημιολογίας & πρόληψης λοιμωδών νοσημάτων*. Προσωπικό λεξιλόγιο. Αύγουστος 2015.

2.Γ. Βοηθήματα που χρησιμοποιήθηκαν για την απόδοση των όρων στο: *Υγεία 21*.

- Βλέπε πιο πάνω 2.Β: ΓΔ1. Τα ΒΟ και ΟΧ υπήρξαν τα λεξικά αναφοράς (ειδικό, γενικό).
- Οι **συντομογραφίες** εξυπηρετούν το σύστημα παραπομπών στο κυρίως σώμα του Λεξικού, όπου εκεί υπάρχει, για παράδειγμα, ΒΟ σημαίνει ότι η συγκεκριμένη απόδοση του συγκεκριμένου όρου έχει δοθεί από την πηγή ΒΟ πιο κάτω.
- ΒΟ = ΙΑΤΡΟΤΕΚ. *MeSH-Hellas βιοϊατρική ορολογία: ελληνοαγγλικό - αγγλοελληνικό λεξιλόγιο*. ΒΗΤΑ, Αθήνα 1991 (α τόμος), 1997 (β' τόμος: Συμπλήρωμα).
- ΓΚ = Γκέλης Δ. *Λεξικόν ιατρικών όρων: αγγλοελληνικόν & ελληνοαγγλικόν*. Αθήνα 1978.
- ΓΟ = Ουέινράϊτ Γ. *Η γλώσσα του σώματος*. Καστανιώτης, Αθήνα 1999.
- CC = *Collins Cobuilt English Dictionary: helping learners with real English*. London 1997.
- CP = Hionides HT. *Collins GEM Greek Dictionary: Greek - English, English - Greek*. 1994 (Pocket).
- DI = Κωνσταντόπουλος ΓΚ. *Νέον αγγλοελληνικόν και ελληνοαγγλικόν λεξικόν: ανάτυπον εκ της αμερικανικής εκδόσεως DIVRY*. Ήφαιστος, Αθήνα 19xx (χωρίς χρονολογία).
- DO = Κατούλης Α. *Dorland's ιατρικό λεξικό: αγγλοελληνικόν & ελληνοαγγλικόν*. Πασχαλίδης, Αθήνα 1997.
- EZ = *Επιστήμη και ζωή: πολυλεξικό*. Χατζηηακώβου ΑΕ, Θεσσαλονίκη 1983.
- ΙΩ = Ιωαννίδης Ι ΠΑ. *Αρχές αποδεικτικής ιατρικής: επιδημιολογία, δημόσια υγιεινή & μέθοδοι έρευνας*. Λίτσα, Αθήνα 2000.
- ΚΑ = Κατσουγιαννόπουλος ΒΧ. *Κοινωνική ιατρική*. Κυριακίδης, Θεσσαλονίκη 1994.
- ΚΥ = Κυριόπουλος Γ, Οικονόμου Χ, Γεωργούση Ε, Γείτονα Μ. *Τα οικονομικά της υγείας από το Α ως το Ω*. Εξάντας, Αθήνα 1999.
- ΜΙ = Michigan Press. *Άριστον αγγλοελληνικόν - ελληνοαγγλικόν λεξικόν*. Π Κουτσουμπός ΑΕ, Αθήνα 1971.
- ΜΧ = Μιχαηλίδης Γ. *Αγγλοελληνικόν λεξικόν των ιατρικών όρων*. Κωνσταντάρας, Αθήνα 1992.
- ΟΚ = Ευρωπαϊκό κέντρο παρακολούθησης των ναρκωτικών και της τοξικομανίας. *Ετήσια έκθεση σχετικά με την κατάσταση του προβλήματος των ναρκωτικών στην ΕΕ*. Έκδοση ΟΚΑΝΑ.
- ΟΧ = (α): Stavropoulos DN & Hornby AS. *Oxford English - Greek learner's dictionary*. Oxford, 1999. (β): Stavropoulos DN. *Oxford Greek - English learner's dictionary*. Oxford, 1998.
- ΓΣ = Σιάμπος Γ. *Δημογραφία*. Το Οικονομικό, Αθήνα 1993.
- ΛΣ = Σπάρος Λ. (α): *Ιατρικές ειδικότητες της πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας*. Ιατρική 1995, 68: 567-9. (β): *Θεωρία της λήψης των κλινικών αποφάσεων*. ΒΗΤΑ, Αθήνα 1999.
- ΤΑ = Τριχοπούλου Α. *Πίνακες συνθέσεως τροφίμων και ελληνικών φαγητών*. Αθήνα 1992.
- ΤΔ = Τριχόπουλος Δ. *Επιδημιολογία: αρχές, μέθοδοι, εφαρμογές*. Παρισιάνος, Αθήνα 1982.
- ΤΣ = Τριχόπουλος Δ. *Ιατρική Στατιστική: αρχαί και βασικά μέθοδοι βιοϊατρικής στατιστικής*. Παρισιάνος, Αθήνα 1975.
- ΧΡ = Χριστοδούλου ΓΝ, Παπακώστας Ι, Ζέρβας Ι. *Λεξικό διαπολιτισμικών όρων στην ψυχική υγεία*. ΒΗΤΑ, Αθήνα 1999.

Στο τέλος του Παραρτήματος 5 του *Υγεία 21* παρατίθενται οι παρακάτω **Πηγές των Ορισμών** του πρωτοτύπου (**Health 21**). Η αρίθμηση (ίδια με του πρωτοτύπου, *Υγεία 21*) εξυπηρετεί το σύστημα παραπομπών στο κυρίως σώμα του παρόντος *Λεξικού*, όπου, για παράδειγμα, σημειώνεται ΓΔ1:370:(2), ο συγκεκριμένος ορισμός υπάρχει στη σελίδα 370 της πηγής ΓΔ1 (βλέπε 2.Β πιο πάνω) και έχει ληφθεί από την πιο κάτω πηγή (2).

(1) *Health for all targets: the health policy for Europe*. Copenhagen, WHO Regional Office for Europe, 1993. European Health for All Series, No 4.

(2) *Terminology for the European Health Policy Conference*. Copenhagen, WHO Regional Office for

- Europe, 1994.
- (3) Roberts, J. L. *Terminology for WHO Conference on European Health Care Reform*. Copenhagen, WHO Regional Office for Europe, 1996.
 - (4) Nutbeam, D. *Health promotion glossary*. Geneva, World Health Organization, 1998; document WHO/HPR/HEP/98.1.
 - (5) *Technical definitions and commentary*. Geneva, World Health Organization, 1994; briefing document prepared for use at the International Conference on Population and Development, Cairo, Egypt, 5 - 13 September 1994.
 - (6) *Planning and managing WHO's programs*. Geneva, World Health Organization, 1997; Annex III - Glossary of terms on program management.
 - (7) *Health for all in the twenty-first century*. Geneva, World Health Organization, 1998; document A51/5.
 - (8) Recommendations of the International Task Force for Disease Eradication. *Morbidity and mortality weekly report (MMWR)* 1993, 42:1-38. Reports and Recommendations RR-16.
 - (9) *Glossary of health care reform terminology*. Copenhagen, WHO Regional Office for Europe, 1996; background document compiled for the WHO Consultation of Chief Government Nurses, Reykjavik, 11-13 April 1996.
 - (10) *Developing public health in the European Region*. Copenhagen, WHO Regional Office for Europe, 1998; document EUR/RC48/13.
 - (11) World Commission on Environment and Development. *Our common future*. Oxford University Press, 1987.

2.Δ. Βοηθήματα που χρησιμοποιήθηκαν για την απόδοση των όρων στο Συστηματική αποτίμηση τεκμηρίων για την αποτελεσματικότητα της ψυχοθεραπείας.

Βλέπε πιο πάνω 2.Β:ΕΔ. Η αρίθμηση (ίδια με του πρωτοτύπου, 2.Β:ΕΔ) εξυπηρετεί το σύστημα παραπομπών στο κυρίως σώμα του παρόντος *Λεξικού*, όπου, για παράδειγμα, σημειώνεται ΕΔ:(1), η πηγή μας ΕΔ παραπέμπει στην πιο κάτω πηγή της (1).1. Δαφέρμος Β. Κοινωνική στατιστική με το SPSS. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Ζήτη, 2005.

- (1) Δαφέρμος Β. *Κοινωνική στατιστική με το SPSS*. Εκδόσεις Ζήτη, Θεσσαλονίκη 2005.
- (2) American Psychological Association (APA). <http://www.apa.org>
- (3) National Institute of Mental Health (NIMH). <http://www.nimh.nih.gov/health/topics/psychotherapies/index.shtml>
- (4) Cox DR, Hinkley DV. *Theoretical Statistics*. Chapman & Hall, 1974.
- (5) Thompson DF. Understanding financial conflicts of interest. *N Engl J Med* 1993; 329: 573-576.
- (6) Schulz KF, Altman DG, Moher D; CONSORT Group. CONSORT 2010 statement: updated guidelines for reporting parallel group randomised trials. *BMJ*. 2010; 340:c332.
- (7) Guyatt G, Rennie D, Meade M, et al. *Οδηγός στην ιατρική Βιβλιογραφία: ένα εγχειρίδιο για την τεκμηριωμένη κλινική πρακτική*. Επιμέλεια ελληνικής έκδοσης Ιωαννίδης Ι ΠΑ, Ντζάνη Ε. Ευαγγέλου Ε. Παρισιάνος, Αθήνα, 2012: 743-764.
- (8) Chambless DL, Hollon S. Defining empirically supported therapies. *J Consult Clin Psychol* 1998; 66:7-18.
- (9) National Library of Medicine (NLM). <https://www.nlm.nih.gov/pubs/factsheets/mesh.html>
- (10) Dragioti E, Dimoliatis I, Evangelou E. A Systematic Appraisal of Allegiance Effect in Randomised Controlled Trials of Psychotherapy. Submitted manuscript, 2013.
- (11) Deeks JJ, Altman DG, Bradburn MJ. Statistical methods for examining heterogeneity and combining results from several studies in meta-analysis. In *Systematic reviews in health care: meta-analysis in context*. Eds M Egger, G Davey Smith, DG Altman. BMJ Publishing Group, London 2001: 285-321.
- (12) Chinn SA. Simple method for converting an odds ratio to effect size for use in meta-analysis. *Stat Med* 2000; 19: 3127-3131.
- (13) Treatment for Adolescents With Depression Study Team: March J, Silva S, Curry J et al. The Treatment for Adolescents With Depression Study (TADS): longterm effectiveness and safety outcomes. *Arch Gen Psychiatry* 2007; 64:1132-1143.
- (14) Ευθυμίου Κ, Λαρδούτσου Σ. Βασική βιβλιογραφία στην γνωσιακή συμπεριφοριστική θεραπεία: βιβλιογραφικές συστάσεις για ειδικούς. *Τετράδια Ψυχιατρικής* 2007; 99: 145-55.
- (15) Παρίτσης Ν. (1985). Συστήματα Συμπεριφοράς-Κυβερνητική. Στο Μ. Δεκλερής (Εκδ.), *Συστημική*

Θεωρία. Σάκκουλας, Αθήνα 1985.

- (16) Rothman KJ. *Epidemiology: an introduction*. Oxford University Press, Oxford 2000.
- (17) Mellers B, Hertwig R, Kahneman D. Do frequency representations eliminate conjunction effects? An exercise in adversarial collaboration. *Psychol Sci*. 2001;12:269-75.
- (18) Luborsky L, Diguier L, Seligman DA, et al. The researcher's own therapy allegiances: A 'wild card' in comparisons of treatment efficacy. *Clin Psychol-Sci Pr* 1999; 6: 95-106.
- (19) Gaffan EA, Tsouisis I, Kemp-Wheeler SM. Researcher allegiance and meta-analysis: the case of cognitive therapy for depression. *J Consult Clin Psychol* 1995; 63: 966-80.
- (20) Wampold BE, Mondin GW, Moody M, et al. A meta-analysis of outcome studies comparing bona fide psychotherapies: empirically, all must have prizes. *Psychol Bull* 1997; 122: 203-215.
- (21) Strickland B, Suben A. Experimenter Philosophy: the Problem of Experimenter Bias in Experimental Philosophy. *Rev Phil Psych*. 2012; 3: 457-467.
- (22) Πετρίδου Ε, Σκαλκίδης Η, Δικαλιώτη ΣΚ. Λεξικό 100 επιδημιολογικών όρων. *Αρχαία Ελληνικής Ιατρικής* 2007;24:353-62.
- (23) Παναγιωτάκος Δ. *Μεθοδολογία της έρευνας και της ανάλυσης δεδομένων για τις επιστήμες της υγείας*. Κωστάκη, Αθήνα 2006.
- (24) Kleinbaum DG, Morgenstern H, Kupper LL. Selection bias in epidemiologic studies. *Am J Epidemiol* 1981; 113: 452-463.
- (25) Rosenthal R, Jacobson I. *Pygmalion in the classroom*. Holt, Rinehart and Winston; New York 1968.
- (26) Leykin Y, DeRubeis RJ. Allegiance in psychotherapy outcome research: Separating association from bias. *Clinical psychology: science and practice* 2009; 16:54-65.
- (27) McLeod BD. Understanding why therapy allegiance is linked to clinical outcomes. *Clin Psychol Sci Pr* 2009; 16: 69-72.
- (28) Imel ZE, Wampold BE, Miller SD, et al. Distinctions without a difference: Direct comparisons of psychotherapies for alcohol use disorders. *Psychol Addict Behav* 2008; 22:533-43.
- (29) Παπαδόπουλος ΝΓ. *Το Λεξικό της ψυχολογίας*. Ιδιωτική έκδοση, Αθήνα 1994.
- (30) Μέλλου Κ, Σπάρος Λ. Τα συστηματικά σφάλματα στις αιτιολογικές επιδημιολογικές μελέτες. *Αρχ Ελλ Ιατρ* 2005; 22: 199-207.

2.Ε Βοηθήματα που χρησιμοποιήθηκαν για την απόδοση των όρων στο Εισαγωγή στη Σύγχρονη Επιδημιολογία.

Βλέπε πιο πάνω 2.Β:ΔΧΑ, όπου προσημειώνεται: Το κλασικό έργο του ΙΑΤΡΟΤΕΚ *MeSH-Hellas Βιοϊατρική Ορολογία* (1991) ελάχιστα βοήθησε, καθώς θεμελιώδεις επιδημιολογικοί όροι (επιπολασμός, επίπτωση κτλ) δεν έγινε κατορθωτό να ανευρεθούν στα λήμματά του. Βοήθησαν συζητήσεις με τον πρόεδρο της Εταιρείας Κοινωνικής Ιατρικής, καθηγητή Λουκά Σπάρο. Η σύγχρονη Επιδημιολογία είναι επιστήμη "εν τω γεννάσθαι" και η ορολογία της δεν έχει ακόμα μονοσήμαντα παγιωθεί Δεν κρίθηκε σκόπιμο να μεταγλωττιστούν τα σύμβολα: κρίθηκε χρησιμότερο να κρατηθούν αυτά που είναι ή τείνουν να είναι διεθνή, όπως και άλλες επιστήμες έχουν ήδη κάνει προ πολλού (Μαθηματικά, Φυσική, Χημεία κτλ). Δεν χρειάζεται στην επικοινωνία της επιστημονικής κοινότητας να ανεγείρουμε πρόσθετα φράγματα.

Κατσουγιαννόπουλος ΒΧ. *Βασική Ιατρική Στατιστική*. Κυριακίδης, Θεσσαλονίκη 1990.

Κατσουγιαννόπουλος ΒΧ. *Επιδημιολογία*. Ιωάννινα 1984.

Κατσουγιαννόπουλος ΒΧ. *Ιατρική Δημογραφία*. Ιωάννινα 1984.

Κωνσταντόπουλος ΓΚ. *Νέον αγγλοελληνικόν και ελληνοαγγλικόν λεξικόν, ανάτυπον εκ της αμερικανικής εκδόσεως DIVRY*. Ήφαιστος, Αθήνα 19xx (χωρίς χρονολογία).

Μιχαηλίδης Γ. *Αγγλοελληνικόν λεξικόν των Ιατρικών όρων*. Κωνσταντάρας, Αθήνα 1989.

Παπαϊωάννου Τάκης. *Εισαγωγή στις πιθανότητες και τη στατιστική*. Β έκδοση, Ιωάννινα 1982.

Σιάμπος ΓΣ. *Δημογραφία*. Β έκδοση, Αθήνα 1983.

Τριχόπουλος Δ. *Επιδημιολογία: αρχές-μέθοδοι-εφαρμογές*. Παρισιάνος, Αθήνα 1982.

Τριχόπουλος Δ. *Ιατρική στατιστική*. Παρισιάνος, Αθήνα 1975.

Υπουργείο Υγείας. *Εγχειρίδιο διεθνούς στατιστικής ταξινόμησης των νόσων, κακώσεων και αιτιών θανάτου (ΔΤΝ)*. 9η αναθεώρηση. Ελληνική έκδοση 1980.

ΙΑΤΡΟΤΕΚ. *MeSH-Hellas βιοϊατρική ορολογία, ελληνοαγγλικό - αγγλοελληνικό λεξιλόγιο*. ΒΗΤΑ, Αθήνα 1991 (α' τόμος), 1997 (β' τόμος).

Michigan Press. *Άριστον αγγλοελληνικόν - ελληνοαγγλικόν λεξικόν*. Π Κουτσουμπός ΑΕ, Αθήνα 1971.

Spiegel MR. *Πιθανότητες και στατιστική*. Μετάφραση Σ Κ Περισίδης. ΕΣΠΙ, Αθήνα 1977.

2.Ζ. Βοηθήματα που χρησιμοποιήθηκαν για την απόδοση των όρων στο Λεξικό 100 επιδημιολογικών όρων.

Βλέπε πιο πάνω 2.Β:ΕΠ.

Βασιλόπουλος Δ. *Μαθήματα στατιστικής*. Λίτσας, Αθήνα 1992.

Βλαχονικολής Γ. Εισαγωγή στα Μαθηματικά και την Ιατρική Στατιστική. Σημειώσεις Μαθήματος. Εργαστήριο Βιοστατιστικής, Ηράκλειο 1994.

Ιωαννίδης Ι. *Αρχές αποδεικτικής ιατρικής: επιδημιολογία, δημόσια υγιεινή & μέθοδοι έρευνας*. Λίτσας, Αθήνα 2000.

Κατσουγιαννόπουλος Β. *Βασική ιατρική στατιστική*. 3η έκδοση. Αδελφοί Κυριακίδη ΑΕ, Θεσσαλονίκη 1998.

Κατσουγιαννόπουλος Β. *Υγιεινή και κοινωνική ιατρική*. Τόμος δεύτερος, 2η έκδοση. Αδελφοί Κυριακίδη ΑΕ, Θεσσαλονίκη 1997.

Παπαϊωάννου Τ, Φερεντίνος Κ. *Ιατρική Στατιστική και στοιχεία βιομαθηματικών*. 2η έκδοση. Σταμούλης, Αθήνα 2004.

Σπάρος Λ. *Μετα-επιδημιολογία ή εφαρμοσμένη ιατρική έρευνα: αιτιο-γνωστική, δια-γνωστική, προ-γνωστική*. ΒΗΤΑ, Αθήνα, 2001.

Τριχόπουλος Δ. *Βιοστατιστική*. Παρισιάνος, Αθήνα 2000.

Τριχόπουλος Δ. *Γενική και κλινική επιδημιολογία*. Παρισιάνος, Αθήνα 2002.

Τριχόπουλος Δ. *Επιδημιολογία*. Παρισιάνος, Αθήνα 1982.

Ahlbom A, Norell S. *Introduction to modern epidemiology*. Λίτσας, Αθήνα 1992.

Fletzer R, Fletzer S, Wagner E. *Clinical epidemiology: the essentials*. 3rd ed. Lippincott, Williams & Wilkins, Philadelphia, Baltimore; New York, 1996.

Friis R, Sellers T. *Epidemiology for public health practice*. 3rd ed. Jones & Bartlett, 2004.

Hennekens C, Buring J, Mayrent S. *Epidemiology in medicine*. Little, Brown & Co, Boston, 1987.

<http://www.albany.net/~tjc/gloss96.html> Τελευταία πρόσβαση στις 3/2/2005.

http://www.cdc.gov/reproductivehealth/epi_gloss.htm Τελευταία πρόσβαση στις 3/2/2005.

http://www.cdc.gov/reproductivehealth/epi_gloss.htm Τελευταία πρόσβαση στις 3/2/2005.

<http://www.musc.edu/dc/icrebm/epidemiology.html> Τελευταία πρόσβαση στις 3/2/2005.

<http://www.vetmed.wsu.edu/courses-jmgay/GlossClinEpiEBM.htm> Τελευταία πρόσβαση στις 3/2/2005.

Macmahon B, Trichopoulos D. *Epidemiology: principles and methods*. 2nd ed. Little, Brown & Co, London 1996.

Norell S. *Short course in epidemiology*. Raven Press, New York 1992.

Norell S. *Workbook of epidemiology*. Oxford University Press, Oxford 1995.

Rothman KJ, Greenland S. *Modern epidemiology*. 2nd ed. Lippincott Williams & Wilkins, Philadelphia, Baltimore; New York 1998.

Szklo M, Nieto J. *Epidemiology: beyond the basics*. Jones & Bartlett, 2003.

2.Η. Βοηθήματα που χρησιμοποιήθηκαν για την απόδοση των όρων στο Η τέχνη να είσαι δάσκαλος.

Βλέπε πιο πάνω 2.Β:ΓΔ2.

Αλμπέρτι Α. *Θέματα διδακτικής: λεξικό βασικών όρων σύγχρονης διδακτικής*. Gutenberg, Αθήνα 1986.

Βασιλόπουλος Δ. *Αρχές και μέθοδοι της ιατρικής εκπαίδευσης*. Σμίλη, Αθήνα 1998.

Βώρος Δ (επιμ). *Ο γιατρός ως δάσκαλος*. Παρισιάνος, Αθήνα 1993. Μετάφραση του: Kenneth R Cox & Christine E Ewan (editors). *The Medical Teacher*. Churchill Livingstone 1982.

Γεώργας Δ. *Κοινωνική ψυχολογία*, τόμοι Α' Β', γ' έκδοση, Αθήνα 1990.

Γώγος Χ, Βαγιανός Κ και Μπονίκος Σ. Βασικός πυρήνας του προγράμματος σπουδών και μαθήματα επιλογής - η σημασία τους σε ένα σύγχρονο πρόγραμμα ιατρικών σπουδών. *Αρχεία Ελληνικής Ιατρικής* 2000,17(2):196-204, <http://www.mednet.gr/archives/2000-2/196.html>.

Δημητρίου Σ. *Λεξικό Όρων*. Τόμος 5. Καστανιώτης, Αθήνα 1987.

Δρόσος Ε, Δημολιάτης Γ. Μάθηση που Βασίζεται σε Προβλήματα (Problem Based Learning, PBL): επανάσταση στο χώρο της ιατρικής εκπαίδευσης; *Αρχεία Ελληνικής Ιατρικής* 2005, 22(6): 614-623. <http://www.mednet.gr/archives/2005-6/pdf/624.pdf>.

- ΙΑΤΡΟΤΕΚ. *MeSH-Hellas βιοϊατρική ορολογία: ελληνοαγγλικό - αγγλοελληνικό λεξιλόγιο*. ΒΗΤΑ, Αθήνα 1991 (α' τόμος), 1997 (β' τόμος).
- Κωστούλα Α. *Βασικοί παιδαγωγικοί όροι της αγγλικής γλώσσας*. Τυπογραφείο Πανεπιστημίου Ιωαννίνων 1998.
- Μπονίκος Δ. *Η πληροφορική στην ιατρική εκπαίδευση και τα συστήματα υγείας*. Αυτοέκδοση 1990.
- Μπρούζος Α. *Προσωποκεντρική συμβουλευτική: θεωρία, έρευνα και εφαρμογές*. Τυπωθήτω - Γιώργος Δαρδανός, Αθήνα 2004.
- Παπαδημητριάδης Δ. Η επί του προβλήματος εκμάθηση της ιατρικής και τα συμβατικά προγράμματα σπουδών: μεταρρύθμιση στην ιατρική εκπαίδευση. *Αρχεία Ελληνικής Ιατρικής* 1996, 13(5): 418-422.
- Παππά Ο-Ε, Μυλωνά Ε, Δημολιάτης Γ (μτφ). *Αυτο-αξιολόγηση εκπαιδευτών επαγγελματιών υγείας: πώς να γίνετε ένας καλύτερος δάσκαλος*. Υγειονομική Σχολή Αθηνών, Τομέας Ιατρικής Οικονομίας, Αθήνα 1991. Τίτλος πρωτοτύπου: Arie Rotem & Fred Abbat, *Self-assessment for teachers of health workers: How to be a better teacher*, World Health Organization 1982.
- Τριαρίδης Κ (συντονιστής). *Θέματα ιατρικής εκπαίδευσης*. ΑΠΘ, Τμήμα Ιατρικής, Γραφείο Εκπαίδευσης, Θεσσαλονίκη 2004.
- Χουντουμάδη Α, Πατεράκη Λ. *Σύντομο ερμηνευτικό λεξικό ψυχολογικών όρων: αγγλοελληνικό - ελληνοαγγλικό*. Δωδώνη, Αθήνα-Γιάννινα 1989.
- Magenta*. Ηλεκτρονικό λεξικό: www.magenta.gr.
- Stavropoulos DN & Hornby AS. *Oxford English-Greek Dictionary*. Oxford 1999.
- Stavropoulos DN. *Oxford Greek-English Dictionary*. Oxford 1998.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3

ΟΙ ΑΡΧΕΣ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΟΡΩΝ

Πίνακας 1

Οι 7 κατά ISO διεθνώς τυποποιημένες διαγλωσσικές αρχές σχηματισμού όρων
 ΔιΣΚΟΠΟΡΕ⁵⁹⁻⁶⁰

Οι εφτά αρχές σχηματισμού όρων ΕΛΟΤ	ISO 704: 2000 Principles	ΟΡΙΣΜΟΣ – ΕΡΜΗΝΕΙΑ	2 παραδείγματα συμφωνίας και 2 διαφωνίας με Αρχή	
			Συμφωνία	Διαφωνία
1. Διαφάνεια	transparency	Ο διαφανής όρος αφήνει –από τη μορφή του– να δια-φανεί (να διακριθεί, να ξεχωρίσει), έστω και μερικώς, η έννοια την οποία αυτός κατασημαίνει, χωρίς κανένα ορισμό . Δηλαδή η μορφολογία του όρου αποκαλύπτει, ως ένα βαθμό, την έννοια . Η διαφάνεια ενός όρου εξαρτάται από τα χαρακτηριστικά της έννοιας που χρησιμοποιούνται στον σχηματισμό του όρου.	μεσογειακή αναιμία Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης	νόσος του Κούλει ΚΠΣ ¹
2. Συνέπεια	consistency	Το σύστημα εννοιών ενός θεματικού πεδίου αποδίδεται με ένα σύστημα όρων . Κάθε νεοδημιουργούμενος όρος οφείλει να εντάσσεται στο σύστημα αυτό και να είναι συνεπής με αυτό· π.χ. νέα είδη ή μέρη θα οροδοτούνται με τρόπο ανάλογο προς τα υπάρχοντα είδη ή μέρη, εφόσον ενδείκνυται τέτοια αναλογία.	θερμική ενέργεια ² υπεροξειδιο του υδρογόνου	θερμότητα οξυζενέ ³
3. (Γλωσσική) Καταλληλότητα	appropriateness	Τα σημασιολογικά σχήματα πρέπει να είναι οικεία και καθιερωμένα μέσα στη γλωσσική κοινότητα στην οποία απευθύνονται. Η ανατροπή στη χρήση τέτοιων σχημάτων συντελεί στον σχηματισμό όρων που προκαλούν σύγχυση . Για παράδειγμα, στις οικογένειες λέξεων η παραβίαση των μεταξύ των συγγενών σχέσεων , όπως π.χ. με τη λανθασμένη χρήση παραγωγικών καταλήξεων ή συνθετικών, οδηγεί σε ακατάλληλους όρους	αερόφερτος ήχος ⁴ σεισμογόνος περιοχή ⁵	αερογενής ήχος σεισμογενής περιοχή
4. (Γλωσσική) Οικονομία	linguistic economy	Ο όρος να είναι όσο το δυνατόν πιο συνοπτικός . Ένας γλωσσικός μηχανισμός που οδηγεί σε σύντομους όρους είναι η μονολέκτηση με αξιοποίηση των λειτουργιών της παραγωγής και της σύνθεσης . Στην τελευταία εντάσσεται και η σύμμειξη . Άλλος μηχανισμός είναι η συνεκδοχική επέκταση .	δυφίο ⁶ (σύμμειξη) κινητή τηλεφωνία (συνεκδοχική επέκταση)	δυναδικό ψηφίο τηλεφωνία με κινητά τηλέφωνα

⁵⁹ Βαλεοντής Κ. Οι διεθνώς τυποποιημένες διαγλωσσικές «αρχές σχηματισμού όρων» (κατά ISO). ΕΛΕΤΟ, *Ορόγραμμα* 2010, 102: 1-2: «Τα Ελληνικά Πρότυπα ΕΛΟΤ 402 *Ορολογική εργασία: Αρχές και μέθοδοι*, ΕΛΟΤ 561-1 *Ορολογική εργασία: Λεξιλόγιο: Μέρος 1: Θεωρία και εφαρμογή*, ισοδύναμο του Διεθνούς Προτύπου ISO 1087-1: 2000, και ΕΛΟΤ 561-2 *Ορολογική εργασία: Λεξιλόγιο: Μέρος 2: Πληροφορικές εφαρμογές*, ισοδύναμο του Διεθνούς Προτύπου ISO 1087-2: 2000, αποτελούν τα θεμελιώδη τυποποιητικά έγγραφα που καλύπτουν τις έννοιες, τους όρους, και τις αρχές και μεθόδους της Ορολογίας, προσαρμοσμένα στην ελληνική γλώσσα και για την ελληνική γλώσσα.»

⁶⁰ Στις αρχές 3, 4, 6, και 7 προτάσσεται το «γλωσσική» (linguistic). Μελετώντας όμως τον ορισμό τους είναι φανερό ότι όλες είναι γλωσσικές, μπορούν δε (όλες) να θεωρηθούν παράγωγα γλωσσικών αξιωμάτων.

5. Παραγωγικότητα & συνθετικότητα	derivability & compoundability	Προτιμώνται σχηματισμοί όρων που ευνοούν την περαιτέρω παραγωγή και σύνθεση για τη δημιουργία άλλων όρων της ίδιας οικογένειας όρων· δηλαδή σχηματισμοί που ευνοούν τη δημιουργία παράγωγων και σύνθετων, σύμφωνα με τους κανόνες παραγωγής και σύνθεσης της ελληνικής γλώσσας.	δυφίο ⁷ πλινθίο ⁸	δυναδικό ψηφίο ολοκληρωμένο κύκλωμα
6. (Γλωσσική) Ορθότητα	linguistic correctness	Προτιμώνται σχηματισμοί όρων που συμμορφώνονται με τα μορφολογικά, μορφοσυντακτικά και φωνολογικά πρότυπα της αντίστοιχης γλώσσας.	αντικειμενοστρεφής ⁹ μετάψυξη ¹⁰	αντικειμενοστραφής μεταψύξη
7. (Γλωσσική) Εντοπιότητα	preference for native language	Ακόμα και αν ο άμεσος δανεισμός από άλλες γλώσσες είναι αποδεκτή μορφή δημιουργίας όρων, θα πρέπει, έναντι των άμεσων δανείων, να δίνεται προτεραιότητα στη γλώσσα του τόπου όπου θα χρησιμοποιηθεί ο όρος, εν προκειμένω στην ελληνική γλώσσα.	εκτυπωτής μορφότυπο	πρίντερ, printer φορμάτ, format

¹ Τα αρκτικόλεξα και ακρώνυμα είναι από τους πλέον αδιαφανείς όρους.

² Κάθε είδος ενέργειας εκφράζεται με τον όρο **X ενέργεια**, όπου **X** επίθετο που προσδιορίζει το είδος της **ενέργειας** (ενώ ο όρος **θερμότητα** αποτελεί οροποίηση του κοινού όρου *θερμότητα* = ζεστασιά).

³ Γενικά, τα ειδικά ονόματα των χημικών ενώσεων που δεν συμφωνούν με την χημική ονοματολογία δεν πληρούν την αρχή της Συνέπειας.

⁴ Ελληνικός ισοδύναμος όρος του αγγλικού **airborne sound**.

⁵ Πρόκειται για περιοχή που παράγει σεισμούς (-γόνος) και δεν παράγεται από σεισμούς (-γενής).

⁶ Ελληνικός ισοδύναμος όρος του αγγλικού όρου πληροφορικής **bit**.

⁷ Παράγωγα και σύνθετα του **δυφίου**: *δυφιακός, οκταδύφιος, δυφιοστρεφής, δυφιόρρυθμος, δυφιηδόν, ...*

⁸ Παράγωγα και σύνθετα του **πλινθίου**: *πλινθιακός, πλινθιοσύνολο, πολυπλινθίο, πολυπλίνθιος, πολυπλινθιακός, ...*

⁹ Τα σύνθετα επίθετα με δεύτερο συνθετικό το ρήμα **στρέφω** που υπάρχουν ήδη στην ελληνική γλώσσα λήγουν σε **-στρεφής** (*εσωστρεφής, εξωστρεφής*) και όχι σε **-στραφής**.

¹⁰ Τα σύνθετα ουσιαστικά με δεύτερο συνθετικό αρχαίο παροξύτονο τριτόκλιτο σε **-ις** (γενική: **-εως**), όπως **ψύξις – ψύξεως**, ανεβάζουν τον τόνο στην προπαραλήγουσα (υπήρχαν ήδη τα κατάψυξις > *κατάψυξη*, απόψυξις > *απόψυξη*). Επομένως, κάθε νέο σύνθετο που θα δημιουργούμε πρέπει να ακολουθεί τον ίδιο τονισμό.

Σημείωση: Οι παραπάνω δέκα υποσημειώσεις υπάρχουν (ίσως όχι αυτούσιες) στο κείμενο του Κ. Βαλεοντή.

Ο πίνακας αποτελεί δική μας σύνθεση με βάση όσα περιγράφονται στις σελίδες 1-2 του *Ορογράμματος* 102, που, με υποχρέωση αναφοράς της πηγής, επιτρέπει ακόμα και την αναδημοσίευση ή αναπαραγωγή κειμένων (σελίδα 4).

Πίνακας 2

Τέσσερις επιπλέον αρχές οροδοσίας

8. Διεπιστημονικό- τητα	Σε περίπτωση που υπάρχουν διαφορετικές αποδόσεις από περισσότερους του ενός (φαινομενικά) άσχετους επιστημονικούς τομείς, η απόδοση ενός όρου που περιγράφει ίδιο φαινόμενο (την ίδια κατά Πουανκαρέ αναλλοίωτη) θα πρέπει να είναι ίδια σε όλους τους τομείς (διεπιστημονικότητα, διεπιστημονική συμβατότητα, διεπιστημονική συνέπεια). Η Φύση είναι μία, η επιστήμη (στην ουσία της) είναι μία (και μέχρι τη διάσπαση της Φιλοσοφίας στα επιμέρους της ήταν μία¹), οι όροι οφείλουν να τη διατρέχουν ίδιοι. Αλλιώς υψώνουν διεπιστημονικά τείχη. Οι πανεπιστήμονες, από τον Αριστοτέλη ως τον Λεονάρντο ντα Βίντσι, είχαν άραγε διαφορετικούς όρους για την ίδια αναλλοίωτη που διαπερνούσε τα επιμέρους; Μεταξύ των επιστημών υπάρχει χάσμα ορολογίας μάλλον παρά χάσμα εννοιολογίας. Αντίβαρο (και αντίπαλο δέος) της αρχής της μονοεπιστημονικότητας.
9. Ιεραρχία	Σε περίπτωση που υπάρχουν διαφορετικές αποδόσεις από περισσότερους του ενός καθύλην αρμόδιους διαφορετικού επιπέδου, η απόδοση του πρώτου τη τάξει καθύλην αρμόδιου θα πρέπει να υπερισχύει της απόδοσης του δεύτερου τη τάξει, αυτή της του τρίτου κοκ. Για παράδειγμα, η απόδοση ενός όρου από το Ελληνικό Στατιστικό Ινστιτούτο θα πρέπει να υπερισχύει της απόδοσής του από τους Οικονομέτρους και τους Βιομέτρους/ Βιοστατιστικούς. Σε περίπτωση που κάποιος κατώτερος τη τάξει πληροί καλύτερα τις υπόλοιπες αρχές, ο πρώτος τη τάξει οφείλει να αναθεωρήσει την απόδοσή του. Επειδή τα μαθηματικά έκαναν την Φυσική επιστήμη, η Φυσική τη Χημεία, η Χημεία τη Βιολογία κοκ, μεταξύ των επιστημονικών πεδίων θα πρέπει να ισχύει η ιεραρχία: Μαθηματικά > Φυσική > Χημεία > Βιολογία > Ψυχολογία > Οικονομία > Κοινωνιολογία > Πολιτική > Ηθική. Αντίβαρο (και αντίπαλο δέος) της αρχής της αναρχίας.
10. Αρχαιότητα, παρελθόν, προς τα πίσω διαχρονία	Σε περίπτωση που υπάρχουν διαφορετικές αποδόσεις από περισσότερους του ενός καθύλην αρμόδιους ίδιου επιπέδου, η χρονολογικά πρώτη απόδοση (η ‘μαρτυρημένη’, η ήδη ‘δεδηλωμένη’) θα πρέπει να υπερισχύει της χρονολογικά δεύτερης, αυτή της χρονολογικά τρίτης κοκ. Για παράδειγμα, η πρώτη απόδοση ενός όρου από τους Οικονομέτρους θα πρέπει να έχει προτεραιότητα έναντι μιας δεύτερης απόδοσής του από τους Βιομέτρους/ Βιοστατιστικούς, εκτός αν η δεύτερη πληροί καλύτερα τις υπόλοιπες αρχές, οπότε οι πρώτοι αποδώσαντες οφείλουν να αναθεωρήσουν την απόδοσή τους. Αντίβαρο (και αντίπαλο δέος) της αρχής της νεότητας.
11. Νεότητα, μέλλον, πρόσω διαχρονία	εκ- ή ξε-; eradication = εκρίζωση ή ξερίζωμα; Στα αυτιά του μέσου ομόγλωσσου το εκρίζωση μπορεί να ηχεί ακόμα και ρίζωση, το σχεδόν άηχο εκ- έχει ήδη μετασηματιστεί σε εκκωφαντικό ξε-, το ξερίζωμα είναι απόλυτα διαφανής όρος, χωρίς παράθυρο παρανόησης ούτε καν απλού δισταγμού. Το unfreezing δύσκολα θα μπορούσε να ήταν εκπάγωμα. Το δε αποπάγωμα ή αποπάγωση δεν μπορεί να συγκριθεί σε διαφάνεια με το ξεπάγωμα. Όταν το παρελθόν της γλώσσας (εκ-) δια του παρόντος (εκ- προς ξε-) πάει στο μέλλον (ξε-), η οροδοσία οφείλει να διευκολύνει τον τοκετό. Μ' άλλα λόγια ο οροδότης οφείλει να κολυμπά μέσα στη γλώσσα του λαού του, του λαού του ζώντος και του μέλλοντος περισσότερο ίσως από ό,τι του ζώντος και του παρελθόντος, να αναπνέει το πού το πάει, εκ των μελλόντων τα προσερχόμενα να αντιλαμβάνεται, τη μυστική που τους έρχεται των πλησιαζόντων γεγονότων βοή να συλλαμβάνει (Καβάφης). Αντίβαρο (και αντίπαλο δέος) της αρχής της αρχαιότητας.²

¹ Μπέρτραντ Ράσελ. *Τα προβλήματα της Φιλοσοφίας*. Μετάφραση. Εκδόσεις Αρσενίδη, Αθήνα 2008.

² «Η γνώμη μου είναι: Αξιοποιώντας με τον καλύτερο τρόπο τα κεκτημένα του παρελθόντος καλλιεργούμε το παρόν καθιστώντας το κατάλληλο για την ευδοκίμηση του μέλλοντος.» (Βαλεοντής, επιστολή 29-8-2015, Παράρτημα 4.Β.24)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4

ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΜΕ ΠΡΟΕΔΡΟ ΤΗΣ ΕΛΕΤΟ

Στο παράρτημα αυτό παρατίθεται η πλούσια αλληλογραφία μας με τον Πρόεδρο της Ελληνικής Εταιρείας Ορολογίας (ΕΛΕΤΟ) κ Κώστα Βαλεοντή (ΚΒ), με την έγκρισή του. Ήταν σχολείο για μάς. Ο διάλογος αυτός μπορεί ν' αποτελέσει κρίσιμο βοήθημα για όποιον (πρόσωπο ή σώμα προσώπων) αποφασίσει την επιλογή αυτού ή εκείνου του όρου.

Στο μέρος Α παρουσιάζεται η απάντησή του στο αίτημά μας για συνεργασία. Στο μέρος Β η πρόσφατη επικοινωνία μας: Στις 17-8-2015 του απευθύναμε μια σειρά ερωτήματα που είχαν σιγά-σιγά συσσωρευτεί. Τα ερωτήματα αυτά παρουσιάζονται ως «Ερώτημα 1. Τίτλος ερωτήματος», «Ερώτημα 2. Τίτλος ερωτήματος» κτλ. Ο ΚΒ μας απάντησε στις 29-8-2015, σχολιάζοντας κάθε ερώτημά μας. Τα σχόλιά του παρατίθενται ως «Σχόλιο 1», «Σχόλιο 2» κτλ, μετά τα αντίστοιχα ερωτήματα. Τα σχόλιά του προκάλεσαν δευτερογενή ερωτήματα, που του απευθύναμε στις 8-9-2015 (σημαίνονται με ^{##}), που προκάλεσαν δευτερογενείς απαντήσεις στις 14-9-2015 (σημαίνονται με ΚΒ/14-9-2015), κάποια από τα οποία προκάλεσαν τριτογενή ερωτήματα που θα θέλαμε να του είχαμε απευθύνει (σημαίνονται με ΓΔ/27-10-2015). Για να μη διασπάται η συνέχεια της συζήτησης, τα δευτερογενή και τριτογενή παρατίθενται ακριβώς κάτω από το αντίστοιχο σχόλιο υπό τον τίτλο ΔΕΥΤΕΡΟΛΟΓΙΑ.

Η ευθύνη για οποιαδήποτε λάθη στο Παράρτημα αυτό βαρύνει αποκλειστικά εμένα.

Γιάνης Δημολιάτης
19/11/2015

Περιεχόμενα Παραρτήματος

A. Ένα λεξικό ορολογίας είναι κάτι πολύ περισσότερο από "άθροισμα γλωσσarίων"	46
B. Οι όροι δεν μεταφράζονται! Οι όροι αποδίδονται, αφού κατανοηθεί η έννοια που κατασημαίνουν	47
1. Τι είναι όρος; Και τι ορισμός;	48
2. Μονολεξικοί όροι (μονόλεκτα).....	52
3. Σύνθετες λέξεις (διλεξικοί όροι, δίλεκτα).....	52
4. Ολιγολεξικοί όροι	52
5. Πολυλεξικοί όροι	54
6. Το μήκος του όρου (ν-λεκτικότητα).....	54
7. Ρήματα, επίθετα, επιρρήματα	57
8. Όροι και ψευδοόροι	57
9. Λημματογράφηση όρων (καταχώρηση).....	58
10. Με εισαγωγικά ή χωρίς;.....	59
11. Ενωτικά, χωριστικά, και παύλες	59
12. Σύνταξη θέσης – Συνώνυμα και ταυτόσημα	60
13. Ενικός ή Πληθυντικός;	61
14. Αγγλικούρες: Ελλειπτικά και Ομόηχα	61
15. Ονόματα ερευνητών: του, κατά; ή τίποτα;	61
16. Μη κύρια ονόματα: Άρθρο και Γενική και Γενικές.....	62
17. Χασμωδίες	63
18. Επιτρέπονται προσθήκες;	63
19. Η κατάχρηση του "-ποίηση"	63
20. Το εσκαμοτάρισμα των όρων	64
21. Αόριστος ή Παρακείμενος;	65
22. proportion, rate, ratio	65
23. Η αρχή της αρμοδιότητας	67
24. Η αρχή του Μέλλοντος	67

A. Ένα λεξικό ορολογίας είναι κάτι πολύ περισσότερο από "άθροισμα γλωσσαρίων"

Αθήνα, 2 Ιουνίου 2014

Αγαπητέ κ. Δημολιάτη και αγαπητά μέλη της συγγραφικής ομάδας,

Χαιρετίζω, εκ μέρους της ΕΛΕΤΟ, την **ορολογική δραστηριότητα** που αναλαμβάνετε για τον τομέα σας, έστω και αν αυτή – από την περιγραφή της – φαίνεται ότι αντιμετωπίζεται ως **απλή** σύνθεση γλωσσαρίων / λεξιλογίων από την οποία θα προκύψει ένα «**λεξικό ορολογίας**», που «**δεν χρειάζεται γλωσσική επιμέλεια**». Ένα λεξικό ορολογίας είναι κάτι πολύ περισσότερο από "άθροισμα γλωσσαρίων". Στην περίπτωση του, η «γλωσσική επιμέλεια» είναι η «**ορολογική επιμέλεια**» που απαιτείται καθ' όλη την διάρκεια της σύνταξής του, σύμφωνα με τις διαγλωσσικές αρχές της Ορολογίας, και μια τελική **γενική ανασκόπησή του** που πρέπει να την κάνει όχι τυχαίος φιλόλογος ή γλωσσολόγος, αλλά κάποιος **ορολόγος** (δηλαδή γλωσσικός ή τεχνικός επιστήμονας που ασχολείται ειδικά με το επιστημονικό πεδίο Ορολογία).

Η Ορολογία (ως επιστημονική ενασχόληση) και ιδιαίτερα η οροδοσία **απαιτούν**:

1. Πλήρη γνώση της εκάστοτε μελετώμενης έννοιας (που ακόμα και αν την "ξέρουμε" χρειάζεται να επιβεβαιώσουμε / εμπεδώσουμε τη γνώση μας γι' αυτήν, και μέσω κατάλληλων έγκυρων πηγών).
2. Κατανόηση του (συνήθως) προϋπάρχοντος ξενόγλωσσου όρου και των στοιχείων σχηματισμού του.
3. Πολύ καλή γνώση της ελληνικής γλώσσας: γνώση που "βασανίζουμε" διαρκώς, αναζητώντας, εμβαθύνοντας, συμπληρώνοντας, αλλά και καινοτομώντας και δημιουργώντας.

Υπάρχουν διαγλωσσικές αρχές της ορολογίας και απαιτήσεις, που έχει θεσμοθετήσει ο **ISO** με μια σειρά Διεθνών Προτύπων της επιτροπής ISO/TC-37, αρκετά από τα οποία έχει μεταφέρει στα ελληνικά η επιτροπή ΕΛΟΤ/TE21. Τα δύο βασικότερα από αυτά είναι τα πρότυπα **ISO 1087-1:2000** (ΕΛΟΤ 561-1:2006) και το πρότυπο **ISO 704:2000** (ΕΛΟΤ 402:2010). Το πρώτο περιλαμβάνει **όρους και ορισμούς του τομέα της Ορολογίας**, ενώ το δεύτερο τις βασικές **αρχές σχηματισμού όρων**. Μια "γεύση" από το περιεχόμενο των προτύπων αυτών μπορείτε να πάρετε εδώ, [PDF](#), για τις **αρχές**, και εδώ, [PDF](#), για τους βασικούς **μηχανισμούς σχηματισμού ελληνικών όρων**.

Στην εργασία που έχετε να κάνετε, θα χρειαστείτε τις **έννοιες** και τους **όρους** της Ορολογίας. Ένα **ορολογικό λήμμα** διαφέρει από τα λήμματα του γενικού λεξικού. Το ορολογικό λήμμα αφορά **μία και μόνο μία έννοια**, κάτι που δεν συμβαίνει στα λεξικογραφικά λήμματα, που "αραδιάζουν" μια σειρά "σημασιών" το καθένα. Τα ορολογικά "συνώνυμα" είναι "ταυτόσημα" και όχι σαν τα λεξικογραφικά "συνώνυμα" των γενικών λεξικών που είναι "οιονεί συνώνυμα".

Υπάρχουν και ορογραφικοί κανόνες. Οι ελάχιστες πληροφορίες που πρέπει να περιέχει π.χ. το λήμμα ενός δίγλωσσου **γλωσσαρίου όρων** είναι: ο **προτιμώμενος όρος** στην καθεμιά από τις δύο γλώσσες, **αποδεκτά συνώνυμα** (δηλαδή, ταυτόσημα) εάν υπάρχουν, και οι **πηγές αναφοράς** (κείμενα, βιβλία, βάσεις όρων).

Άλλη ορογραφική αρχή: **όλοι οι όροι γράφονται με όλα τα γράμματά τους πεζά**, εκτός αν υπάρχει ειδικός λόγος κάποια από αυτά να είναι κεφαλαία (όπως π.χ. αν πρόκειται για **αρχικά κύριων ονομάτων** προσώπων, οργάνων ή οργανισμών, για ειδικές **εντολές**, για **αρκτικόλεξα** ή **ακρώνυμα**).

Για τους κανόνες που διέπουν τα **αρκτικόλεξα** και **ακρώνυμα** μπορείτε να δείτε εδώ: [PDF](#).

Τώρα, σε ό,τι αφορά τη **σχέση της ομάδας σας με την ΕΛΕΤΟ**, ως ομάδας ορολογίας, θα πρέπει η ομάδα να λειτουργεί ανεξάρτητα από το συγκεκριμένο λεξικό που θα συντάξετε και να εξακολουθήσει να υπάρχει και να ανταποκρίνεται (δωρεάν) σε αιτήματα για νέους όρους του τομέα σας. Εάν πρόκειται η ομάδα να γίνει συλλογικό μέλος της ΕΛΕΤΟ, απαραίτητη προϋπόθεση είναι τα μέλη της να γίνουν μέλη της ΕΛΕΤΟ (υποβολή αίτησης και, μετά την έγκριση, εγγραφή 5 € και ετήσια συνδρομή 30 €) και στη συνέχεια να υποβληθεί η αίτηση εγγραφής συλλογικού μέλους. Η ΕΛΕΤΟ είναι πολυεπιστημονική ένωση, ΔΕΝ είναι κερδοσκοπικός φορέας, ΔΕΝ χρηματοδοτείται από το κράτος, παρά μόνο από τις συνδρομές των μελών της και στη διοργάνωση των συνεδρίων της, ευτυχώς, καταφέρνει ως τώρα να ενισχύεται από κάποιους χορηγούς. Βασική σημασία για την ΕΛΕΤΟ έχει η αντιμετώπιση της ορολογίας ως **δημόσιου αγαθού** και η διάθεσή της **δωρεάν** στο ευρύ κοινό (ελληνικό και παγκόσμιο).

Φιλικά,
Κώστας Βαλεοντής

ΥΓ. Στο εξής, όλα τα μέλη της ομάδας σας θα λαμβάνετε το ενημερωτικό δελτίο της ΕΛΕΤΟ «Ορόγραμμα» και άλλες ενημερώσεις.

B. Οι όροι δεν μεταφράζονται! Οι όροι αποδίδονται, αφού κατανοηθεί η έννοια που κατασημαίνουν

Αθήνα, 29 Αυγούστου 2015

Αγαπητέ κ. Δημολιάτη και αγαπητά λοιπά μέλη της Ομάδας,

Ευχαριστώ για την επικοινωνία και τα ερωτήματα.^[1] Αν και τέτοια ερωτήματά σας θα τα περίμενα αρκετά ενωρίτερα, στο ξεκίνημα των εργασιών σας,^[2] ώστε να μιλάτε από την αρχή τη γλώσσα της Ορολογίας και να μην χρειαστεί να "ξαναανακαλύπτετε τον τροχό".

Στην πρώτη μου ηλεκτρονική επαφή μαζί σας σάς είχα στείλει ένα ηλ-μήνυμα^[3] όπου σας επισήμαινα ορισμένα στοιχεία, που φυσικά δεν είναι τα μόνα όταν η Ορολογία είναι χωριστό "οριζόντιο" θεματικό πεδίο και οι απαιτήσεις για ένα ορολόγιο ή ένα ειδικό λεξικό δεν εξαντλούνται με το κείμενο ενός μηνύματος όσο εκτεταμένο και αν είναι αυτό. Σας είχα, λοιπόν, επισημάνει επί λέξει και τα εξής: «Υπάρχουν διαγλωσσικές αρχές της Ορολογίας [...] σχηματισμού ελληνικών όρων.»^[4]

Σας παρέπεμπα, λοιπόν, τουλάχιστον στα δύο πρότυπα, **ΕΛΟΤ 402** και **ΕΛΟΤ 561-1**, που περιέχουν τις **βασικές έννοιες** και **αρχές** της Ορολογίας, μια "γεύση" από τις οποίες μπορεί να πάρει κανένας από τα δύο άρθρα του *Ορογράμματος* που ανέφερα. Από ό,τι κατάλαβα δεν έχετε μελετήσει τα πρότυπα αυτά (που τα διαθέτει ο ΕΛΟΤ, έναντι κάποιου τιμήματος βέβαια).^[5] Τόσο για τη δουλειά σας όσο και για την ανακοίνωσή σας στο Συνέδριο, η μελέτη των προτύπων αυτών είναι απαραίτητη, διότι αυτά εκφράζουν τις σημερινές κοινά (διεθνώς) αποδεκτές αντιλήψεις για την ορολογία και περιέχουν και την ορολογία της Ορολογίας (ελληνική, αγγλική και γαλλική).^[6]

Επιπλέον, πέραν των προτύπων (που πρέπει να τα προμηθευτεί κανένας από τον ΕΛΟΤ), στον ιστότοπο της ΕΛΕΤΟ (www.eleto.gr) διατίθενται δωρεάν:^[7]

- τα κείμενα των ανακοινώσεων όλων των προηγούμενων (9) συνεδρίων (www), στην ενότητα «οντολογικές-γλωσσολογικές αρχές της Ορολογίας» των οποίων υπάρχουν εργασίες που αναφέρονται στις αρχές της Ορολογίας,
- κείμενα άρθρων και ανακοινώσεων πέραν εκείνων των 9 συνεδρίων της ΕΛΕΤΟ (www),
- γλωσσάρια όρων (www) και ειδικά το γλωσσάριο όρων της Ορολογίας (www).

Τέλος, οι βασικές έννοιες και αρχές της Ορολογίας είναι μέρος της ύλης μαθήματος που διδάσκω από το 2003 στο Μεταπτυχιακό «Τεχνολογισία», που, δυστυχώς, εφέτος δεν δέχτηκε νέους φοιτητές.^[8] Την ύλη αυτή, όμως, διδάσκει και στο Πανεπιστήμιο Θράκης με ειδική εφαρμογή στην Νομική γλώσσα, ο Παναγιώτης Κριμπάς, με τον οποίο συγγράψαμε το βιβλίο «Νομική γλώσσα, νομική ορολογία – Θεωρία και Πράξη», που εκδόθηκε πρόσφατα από την Νομική Βιβλιοθήκη (με συνεκδότη – αλλά αμέτοχο στα έξοδα της έκδοσης – την ΕΛΕΤΟ). Στο βιβλίο παρουσιάζονται και αναλύονται οι έννοιες και οι αρχές. Το βιβλίο διανέμεται στους φοιτητές ως πανεπιστημιακό σύγγραμμα. Δυστυχώς, για ένα διάστημα, ωστόσο, αποσβέσει τα έξοδα της έκδοσης η Νομική Βιβλιοθήκη, η ΕΛΕΤΟ και προσωπικά οι συγγραφείς δεν θα έχουμε διαθέσιμα αντίτυπα (προμήθεια π.χ. από εδώ: www).^[9]

ΔΕΥΤΕΡΟΛΟΓΙΑ

[1] Εμείς σάς ευχαριστούμε κ Βαλεοντή, για το χρόνο, για την ταχύτητα, για το ζήλο της απάντησής σας. Ανυπομονώ να γνωριστούμε από κοντά στο συνέδριο!

[2] Μακάρι να τα είχαμε από την αρχή τα ερωτήματά μας. Δουλεύοντας και βαθαίνοντας βρισκόμασταν μπροστά σε νέα και νέα διλήμματα. Τα συστηματοποίησα και σας τα έστειλα. Λάβετε υπόψη σας πως δεν είμαστε ορολόγοι ούτε γλωσσολόγοι. Απλά θέλουμε να κάνουμε το καλύτερο που μπορούμε για το έργο που χρεωθήκαμε από τους ομοτέχνους μας. Νιώθουμε πολύ τυχεροί που συνδεθήκαμε με την ΕΛΕΤΟ και προσωπικά μαζί σας.

[3] "ηλεκμήνυμα"; Νίκος Σαραντάκος (www), Γιάννης Η Χάρης (www)

[4] Ολόκληρο το απόσπασμα στην τρίτη παράγραφο του μέρους Α του Παραρτήματος 4.

[5] Και τα δύο τα έχουμε μελετήσει (όχι απλά διαβάσει – αυτό δεν σημαίνει ότι τα κατανοήσαμε κιόλας...) Αλλιώς, δεν υπήρχε περίπτωση να γράψουμε την παράγραφο «Αρχές Οροδοσίας» στην εργασία μας για το 10^ο συνέδριο της ΕΛΕΤΟ (Δημολιάτης και συν. Λεξικό όρων επιδημιολογίας και δημόσιας υγείας. *Ορόγραμμα*, 2015, 133: 2. Πλήρες κείμενο: [PDF](#))

[6] Τα παραγγείλαμε. Δεν το είχαμε κατανοήσει ότι έπρεπε να το είχαμε ήδη κάνει, περιοριστήκαμε στα *Ορογράμματα*.

- [7] Χάθηκα (γλυκά) στα τόσα κείμενα, μα πού να τα προλάβω όλα; Επιτέλους βρήκα το κείμενο του Τάσιου «**Για ένα ορθολογικότερο τονικό σύστημα**» που τόσο έψαχνα ([www](#)): και να φανταστείτε ότι ήμουν εκεί σε κείνο το συνέδριο. Εκπληξη: «**Οι πρωταγωνιστές της γνώσης**!» και μάλιστα σε περιοδικό ιατρικής· και μάλιστα του 2011 ([www](#)). Το «τυποποιημενος» είναι 3 φορές χωρίς τόνο: τυπογραφικό λάθος ή (κατα)σημαίνει κάτι;
[KB/14-9-2015](#): τυπογραφικό.
- [8] Μήπως το δίνετε με αλληλογραφία; Αυτό θα ήταν η λύση για μάς. **Χρειαζόμαστε δηλαδή σπουδές...**
[KB/14-9-2015](#): Όχι. Αλλά η ΕΛΕΤΟ διοργανώνει σεμινάρια στα οποία διδάσκεται αυτή η ύλη. Αφού όλα τα μέλη της ομάδας έχετε συμπεριληφθεί στον ηλεκτρονικό κατάλογο αποδεκτών της ΕΛΕΤΟ, για το επόμενο σεμινάριο θα ενημερωθείτε.
- [9] Επειδή γράφει «να καλύψει ανάγκες όσων ασχολούνται στη θεωρία και / ή στην πράξη με αυτά τα αντικείμενα (δικηγόρους, δικαστές, θεωρητικούς και σπουδαστές της Νομικής Επιστήμης, στελέχη της δημόσιας διοίκησης, μεταφρασεολόγους, νομικούς γλωσσολόγους, επιμελητές μεταφρασμένων νομικών κειμένων κ.ά.)», είναι κατάλληλο και για μας; ή θα πρέπει να σπουδάσουμε και Νομικά για να το κατανοήσουμε;
[KB/14-9-2015](#): Τα κεφάλαια που αναλύουν τις έννοιες και τις αρχές της Ορολογίας είναι γενικά και αφορούν όλα τα πεδία. Τα παραδείγματα από τη νομική γλώσσα είναι περισσότερα.

Ερχομαι τώρα στα ερωτήματά σας ένα προς ένα και στα επ' αυτών σχόλιά μου.

Ερώτημα 1. Τι είναι όρος; Και τι ορισμός;

Ας αρχίσουμε από το θεμελιώδες ερώτημα: Τι είναι όρος; **Τι μπορεί να είναι όρος;** «Terms are words and compound words or multi-word expressions that in specific contexts are given specific meanings —these may deviate from the meanings the same words have in other contexts and in everyday language.», όπου «Compounding or composition occurs when two or more words are joined to make one longer word. The meaning of the compound may be similar to or different from the meanings of its components in isolation. The component stems of a compound may be of the same part of speech —as in the case of the English word footpath, composed of the two nouns foot and path— or they may belong to different parts of speech, as in the case of the English word blackbird, composed of the adjective black and the noun bird.» (Wikipedia, [Term](#) και [Compound](#)). Άρα οι όροι μπορεί να είναι μονολεξικοί, σύνθετες λέξεις, ή πολυλεξικοί. Σωστά;

Σχόλιο 1

Η Ορολογία δεν αρχίζει από τον **όρο**, αλλά από την **έννοια**, αφού μάλιστα πριν από αυτήν προηγηθούν το **χαρακτηριστικό** και το **αντικείμενο**. Οι επίσημα ισχύοντες σχετικοί ορισμοί για την ελληνική γλώσσα είναι (ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΑΠΟ ΕΛΟΤ 561-1):

3.1.1 αντικείμενο

κάθε τι αντιληπτό μέσω των αισθήσεων ή συλληπτό μέσω του νου
ΣΗΜΕΙΩΣΗ Τα αντικείμενα μπορούν να είναι υλικά (π.χ. μια μηχανή, ένα φύλλο χαρτί, ένα διαμάντι), άυλα (π.χ. ένα επιτόκιο, ένα σχέδιο μελέτης) ή φανταστικά (π.χ. ένας κένταυρος).

3.2.1 χαρακτηριστικό

αφαίρεση (νοητική) μιας ιδιότητας ενός **αντικειμένου** (3.1.1) ή ενός συνόλου αντικειμένων
ΣΗΜΕΙΩΣΗ Τα χαρακτηριστικά χρησιμοποιούνται για την περιγραφή των **εννοιών** (3.2.1).

3.2.2 έννοια

μονάδα γνώσης που δημιουργείται από ένα μοναδικό συνδυασμό **χαρακτηριστικών** (3.2.1)
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 1 Παραδείγματα εννοιών: «πλανήτης», «Κρόνος», «πύργος», «Λευκός Πύργος».
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 2 Οι έννοιες δεν συνδέονται κατ' ανάγκη με συγκεκριμένες γλώσσες. Επηρεάζονται, όμως, από το κοινωνικό ή πολιτισμικό υπόβαθρο το οποίο συχνά οδηγεί σε διαφορετικές κατηγοριοποιήσεις.

3.2.3 πλάτος

έκταση

το σύνολο όλων των **αντικειμένων** (3.1.1) στα οποία αντιστοιχεί μια **έννοια** (3.2.2)

3.2.4 ατομική έννοια

έννοια (3.2.2) που αντιστοιχεί σε ένα και μόνο **αντικείμενο** (3.1.1)

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 1 Παραδείγματα ατομικών εννοιών: «Κρόνος», «Λευκός Πύργος».

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 2 Οι ατομικές έννοιες παριστάνονται, συνήθως, με **ονόματα** (3.4.2).

3.2.5 γενική έννοια

έννοια (3.2.2) που αντιστοιχεί σε δύο ή περισσότερα **αντικείμενα** (3.1.1) τα οποία αποτελούν ομάδα λόγω κοινών ιδιοτήτων

ΣΗΜΕΙΩΣΗ Παραδείγματα γενικών εννοιών: «πλανήτης», «πύργος».

3.2.11 βάθος

ένταση

σύνολο **χαρακτηριστικών** (3.2.1) που συνιστούν ^[10] την **έννοια** (3.2.2)

3.3.1 ορισμός

παράσταση μιας **έννομιας** (3.2.2) μέσω μιας περιγραφικής δήλωσης που εξυπηρετεί τη διαφοροποίησή της από συναφείς έννοιες

3.4.1 κατασήμανση

παράσταση μιας **έννομιας** (3.2.2) με ένα σημείο (σημάδι) που την υποδηλώνει

ΣΗΜΕΙΩΣΗ Στην **ορολογική εργασία** (3.6.1) διακρίνονται τρεις κατασημάνσεις: **σύμβολα**, **ονόματα** (3.4.2) και **όροι** (3.4.3).

3.4.2 όνομα

κατονομασία

λεκτική **κατασήμανση** (3.4.1) μιας **ατομικής έννομιας** (3.2.4)

3.4.3 όρος

λεκτική **κατασήμανση** (3.4.1) μιας **γενικής έννομιας** (3.2.5) σε ειδικό^[11] **θεματικό πεδίο** (3.1.2)

ΣΗΜΕΙΩΣΗ Ένας όρος μπορεί να περιέχει σύμβολα και μπορεί να εμφανίζει παραλλαγές, π.χ. διαφορετικούς ορθογραφικούς τύπους.

3.4.4 απλός όρος

όρος (3.4.3) που περιλαμβάνει μόνο μία ρίζα

ΣΗΜΕΙΩΣΗ Παραδείγματα απλών όρων: *ήχος*, *φως*.

3.4.5 σύμπλοκος όρος

όρος (3.4.3) που περιλαμβάνει δύο ή περισσότερες ρίζες

ΣΗΜΕΙΩΣΗ Παραδείγματα σύμπλοκων όρων: *ηχοαπορρόφηση*, *ταχύτητα του ήχου*, *φωτοβολία*, *υπέρυθρο φως*.

3.4.9 συντομομορφή

συντομευμένη μορφή

κατασήμανση (3.4.1) που σχηματίζεται με παράλειψη λέξεων ή γραμμάτων μιας κατασημάνσης μεγαλύτερου μήκους και παριστάνει την ίδια **έννοια** (3.2.2)

3.4.10 ακρώνυμο

συντομομορφή (3.4.9) που σχηματίζεται από τα αρχικά γράμματα των συστατικών στοιχείων της πλήρους μορφής της **κατασήμανσης** (3.4.1) ή από συλλαβές της πλήρους μορφής και προφέρεται συλλαβικά

ΣΗΜΕΙΩΣΗ Παραδείγματα ακρωνύμων: *ΟΤΕ* /οτέ/ (Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος), *ΑΣΕΠ* /ασέπ/ (Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού), *ΤΑΧΥΚΩΔ* /ταχικόδ/ (ταχυδρομικός κώδικας), *ΥΠΕΧΩΔΕ* /ιπεχοδέ/ (Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων).

3.4.11 αρκτικόλεξο

συντομομορφή (3.4.9) που σχηματίζεται από τα αρχικά γράμματα των συστατικών στοιχείων της πλήρους μορφής της **κατασήμανσης** (3.4.1) ή από συλλαβές της πλήρους μορφής και προφέρεται γράμμα-γράμμα με τα ονόματα των γραμμάτων

ΣΗΜΕΙΩΣΗ Παραδείγματα αρκτικόλεξων: *ΙΧ* /γιώταχι/ (Ιδιωτικής Χρήσης), *ΔΣ* /δέλτασίγμα/ (Διοικητικό Συμβούλιο), *ΑΠ* /άλφαπί/ (Αριθμός Πρωτοκόλλου), *ΑC* /έισι/ (Alternating Current - εναλλασσόμενο ρεύμα), *DC* /δίσι/ (Direct Current - συνεχές ρεύμα), *TV* /τιβί/ (TeleVision - τηλεόραση).

3.4.13 σύμμιγμα

όρος (3.4.3) που σχηματίζεται με σύντμηση και συνδυασμό δύο ή περισσότερων χωριστών **όρων** (3.4.3)

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 1. Η σύμμιξη δεν υπακούει στους κανόνες της κανονικής σύνθεσης λέξεων και τα συμμείγματα δεν θεωρούνται **σύμπλοκοι όροι** (3.4.5).

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 2. Παραδείγματα συμμιγμάτων: *δυφίο* [= **δυ**(αδικό) (ψη)**φίο**], *ευρωκώδικας* [= **ευρω**(-παϊκός) **κώδικας**], *πετροδολλάριο* [= **πετρ**(ελαι)**οδολλάριο**].

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΕΛΟΤ 402

Η σύνθεση είναι διεργασία σχηματισμού *νέας μορφής* με συνδυασμό δύο ή περισσότερων λέξεων ή λεξικών στοιχείων που ήδη υπάρχουν. Η *σύνθεση* εδώ αποτελεί γενίκευση της κλασικής *σύνθεσης* της γραμματικής. Στα σύνθετα που προκύπτουν από αυτήν τη διεργασία συμπεριλαμβάνονται μονολεκτικοί σύμπλοκοι όροι, πολυλεκτικοί (σύμπλοκοι) όροι και συμμείγματα. Στους μονολεκτικούς σύμπλοκους όρους περιλαμβάνονται τα κλασικά σύνθετα (που αποτελούνται από δύο απλά συνθετικά) ή πολυσύνθετα (που αποτελούνται από περισσότερα των δύο απλά συνθετικά ή επισύνθετα (που αποτελούνται από δύο συνθετικά από τα οποία τουλάχιστον το ένα είναι ήδη κλασικό σύνθετο ή πολυσύνθετο).

Το εννοιοδιάγραμμα του σχηματισμού ελληνικών όρων φαίνεται στην Εικόνα 4.1^[12]

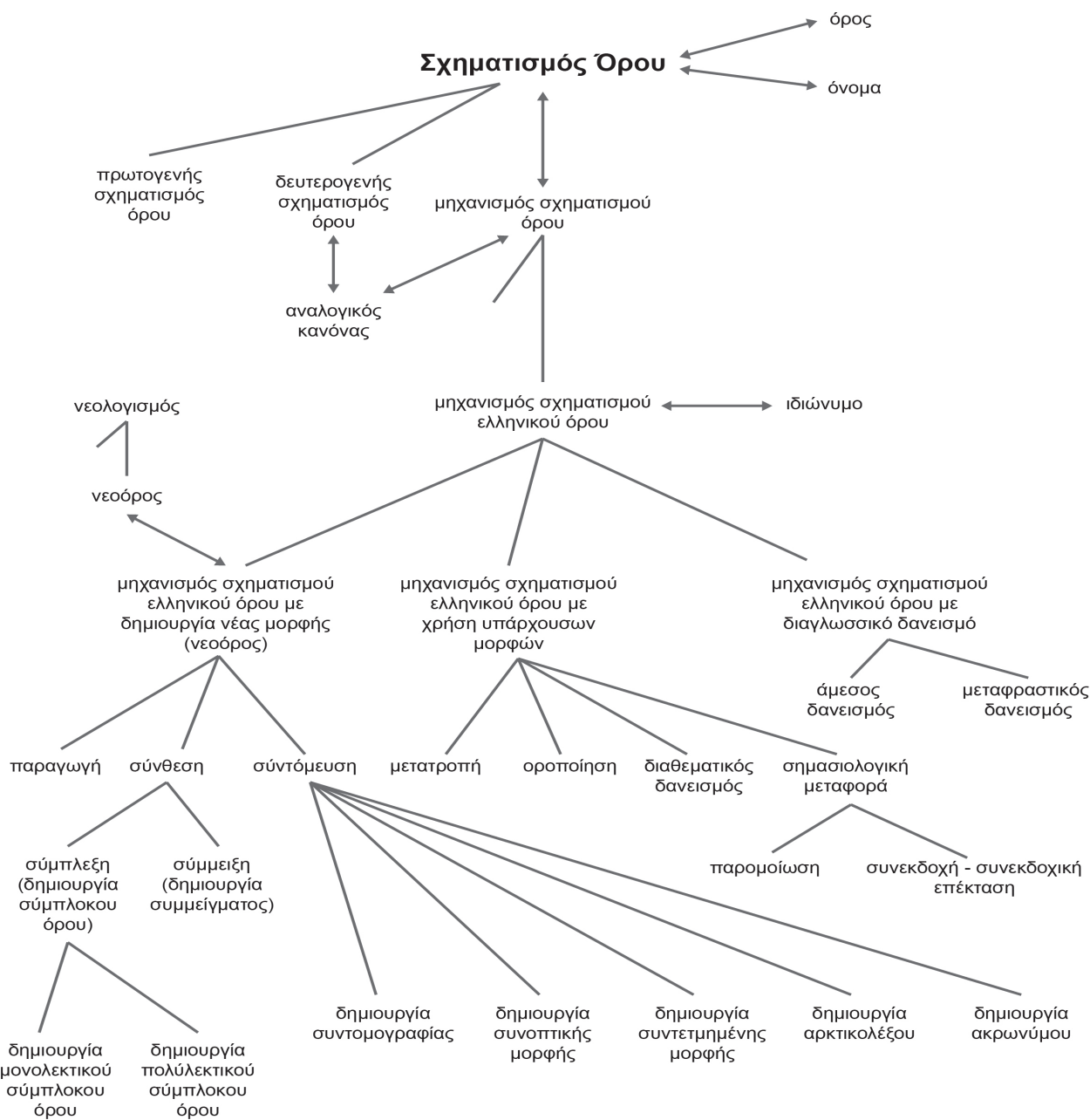
ΔΕΥΤΕΡΟΛΟΓΙΑ

[10] "συναποτελούν";

[11] Ορθογραφικό λάθος;

KB/14-9-2015: Όχι. **είδιος** = ειδικός με την αυστηρή έννοια της σχέσης γένους-είδους. Έχουν υιοθετηθεί οι αντιστοιχίες: general = γενικός, special = ειδικός, generic = γένιος, specific = είδιος.

[12] Το είχα μελετήσει από την πρώτη επικοινωνία μας (βλέπε [σημείωση \[5\]](#))

Εικόνα 4.1. Εννοιοδιάγραμμα σχηματισμού όρου (Οργανικό μέρος του σχολίου 1 του Κ. Βαλεοντή.)

Ερώτημα 2. Μονολεξικοί όροι (μονόλεκτα)

Όροι που αποτελούνται από μία μόνο λέξη είναι όντως όροι ή γενική γλώσσα; "time = χρόνος": Είναι αυτό όρος ή γενικά αγγλικά και γενικά ελληνικά; Και, αν είναι όρος, είναι όρος της Επιδημιολογίας, ευρύτερα της Υγειολογίας, ή της Φυσικής; Το "epidemic outbreak" είναι όρος, είναι όμως και το "outbreak"; ή είναι γενικά αγγλικά; Το "εθνογραφική μελέτη" είναι όρος, είναι όμως και το "εθνογραφία"; ή είναι γενικά ελληνικά; Μπορούμε να θεωρήσουμε ότι οι απλές (μονές) λέξεις δεν είναι όροι, εκτός εάν κάποιο πεδίο έχει δεσμεύσει αμφιμονοσήμαντα μια από τις σημασίες τους ή έχει εισαγάγει μη προϋπάρχουσα σημασία; Κάθε απλός όρος (όρος μίας μόνον λέξης) είναι όρος εφόσον, από την πολυσημία της λέξης στην καθημερινή της χρήση, δεσμεύει μία μόνον σημασία (ένα σημαινόμενο) την οποία σημαίνει αμφιμονοσήμαντα στο πεδίο που χρησιμοποιείται ο όρος. Έτσι, αν το time δεσμευτεί να σημαίνει χρόνος, δεν μπορεί να σημαίνει ώρα, ή κάτι άλλο. Είναι σωστή η παραδοχή αυτή;

Σχόλιο 2

Όλοι οι όροι που χρησιμοποιούνται σε ένα **θεματικό πεδίο** είναι **όροι του πεδίου**. Κάποιοι από αυτούς χρησιμοποιούνται **αποκλειστικά** στο θεματικό πεδίο, κάποιοι ανήκουν σε **ευρύτερο πεδίο** και οφείλουν να έχουν σχηματιστεί στο ευρύτερο πεδίο και κάποιοι είναι **διαθεματικοί**, χρησιμοποιούνται δηλαδή και σε άλλο ή σε άλλα θεματικά πεδία. Όλοι θα περιληφθούν στο λεξικό.

Η **έννοια** του χρόνου είναι έννοια όλων των πεδίων, εφόσον όλα εξελίσσονται μέσα στον χρόνο. Ασφαλώς, ο όρος **χρόνος** είναι **διαθεματικός όρος**. Όλα τα φυσικά μεγέθη που εμπλέκονται στα φαινόμενα ενός θεματικού πεδίου αποτελούν **έννοιες του πεδίου** και οι όροι τους είναι **όροι του πεδίου**. Δεν μπορεί ο **χρόνος** να μην είναι όρος του πεδίου σας, ενώ υπάρχουν πάμπολλα μεγέθη που έχουν παρονομαστή τον χρόνο.

*Τίποτε δεν θα διαγράψετε εάν αυτό αποδίδει έννοια που χρησιμοποιείτε στο πεδίο σας. Όπως ορθά επισημαίνετε, ακόμα και μια κοινή **πολύσημη** λέξη που εσείς χρησιμοποιείτε με **μία και μόνη** από τις σημασίες της που δίνονται στο γενικό λεξικό, θα την περιλάβετε με αυτήν και μόνη τη σημασία με την οποία την χρησιμοποιείτε και θα αντιστοιχίσετε τον σχετικό όρο με **μία και μόνη έννοια**.*

Ερώτημα 3. Σύνθετες λέξεις (διλεξικοί όροι, δίλεκτα)

Αναγράφονται: cross over, "cross over", cross-over, ή crossover; drop out, "drop out", drop-out ή dropout; case control, "case control", case-control, ή casecontrol; Ακολουθήθηκε ο κανόνας: όπως ο όρος είναι καταχωρημένος στο *A Dictionary of Epidemiology*, IEA, 6th edition, Oxford 2014.) Σωστά; (μπορεί η καταχώρηση να μην είναι ενιαία, άρα στην αναζήτηση ο αναγνώστης θα πρέπει να δοκιμάσει με ή χωρίς παύλα, με τις δύο λέξεις ενωμένες ή χωρισμένες).

Σχόλιο 3

Δεν πρόκειται για **παύλα (-)**, αλλά για **ενωτικό (-)**. Δείτε Σχόλιο στο ερώτημα «Ενωτικά, χωριστικά και παύλες».

Σωστά βάλατε τον κανόνα του αγγλικού λεξικού.

Ερώτημα 4. Ολιγολεξικοί όροι

(α) Το πρόβλημα των τριών, αιτία για αγγλικούρες που βγάζουν μάτι.¹ Παράδειγμα: total quality management = "διοίκηση ολικής ποιότητας" ή "ολική διοίκηση ποιότητας"; Το κλασικό "πρόβλημα των τριών": **πού πάει το total**; στο quality (total quality) ή στο management (total management); Το αποτέλεσμα θα βγάζει ή δεν θα βγάζει νόημα στη γλώσσα προορισμού. World Health Assembly = Παγκόσμια Συνέλευση Υγείας ή Συνέλευση Παγκόσμιας Υγείας ή Συνέλευση για την Παγκόσμια Υγεία; Πού, στην πραγματικότητα, είναι το κέντρο βάρους; Στο Assembly ή στο Health; cumulative-trauma disorders ή cumulative trauma-disorders; Το πρόβλημα των τριών λύνεται με μετατροπή της **σύνταξης θέσης** του πρωτοτύπου (βλέπε πιο κάτω) σε **σύνταξη με γενική**. Ο μεταφραστής, PIN αποδώσει τον όρο και ΓΙΑ να αποδώσει τον όρο, οφείλει να ρωτήσει (να αναρωτηθεί) management of (the) total quality ή total management of (the) quality; Και μόνον όταν δώσει σαφή και ασφαλή απάντηση, χωρίς ίχνος δισταγμού, **μόνον τότε έχει κατανοήσει το σημαινόμενο**, οπότε και μόνον τότε μπορεί να αναζητήσει τον τρόπο απόδοσής του στη γλώσσα προορισμού. Σωστά;

¹ Αγγλικούρες: αγγλικά κατά βάση, ελληνικά κατ'επίφαση, βλέπε και ερωτήματα 14 και 19.

Πρόβλημα των τριών φαίνεται να υπάρχει ακόμα και όταν είναι φανερό πού πάει η πρώτη λέξη: sick building syndrome, όπου το sick δεν πάει στο syndrome αλλά στο building, και έχει αποδοθεί "σύνδρομο ασθενούς κτιρίου" ή "σύνδρομο άρρωστου κτιρίου", αντί του ορθού "σύνδρομο νοσογόνου κτιρίου". Διότι... αρρωσταίνουν και τα κτίρια; Μπορεί βέβαια και ν' αρρωσταίνουν, μα τότε οι 'γιατροί' τους είναι οι μηχανικοί, οι αρχιτέκτονες και οι οικοδόμοι αλλά όχι οι γιατροί ανθρώπων.-

(β) Το πρόβλημα των τεσσάρων: Data and Safety Monitoring Board (DSMB) = "εφορία παρακολούθησης δεδομένων και ασφάλειας" ή "εφορία παρακολούθησης και ασφάλειας δεδομένων"; Παρόμοιο με το πρόβλημα των τριών, ίδια θεραπεία. **Νόημα ή μη-νόημα**; no treat test threshold = "ουδός όχι θεραπείας διαγνωστικής δοκιμασίας"; (= threshold of no treat of a (diagnostic) test). "ουδός μη θεραπείας μιας δοκιμασίας"; (= threshold of no treat of a (diagnostic) test)· "ουδός δοκιμασίας μη θεραπείας"; (= threshold of a test of no treat)· "κατώφλι δοκιμασίας μη θεραπείας"; (= threshold of a test of no treat)

Σχόλιο 4

Το «πρόβλημα των τριών» ή «των τεσσάρων» κτλ. είναι ψευδοπρόβλημα για τον μεταφραστή.

α. **Οι όροι δεν μεταφράζονται!** Οι όροι **αποδίδονται**, αφού κατανοηθεί η έννοια που κατασημαίνουν.^[13] Ο μεταφραστής που προσπαθεί να «**μεταφράσει**» τους όρους και όχι, αφού τους **διακρίνει**, να τους **αναζητήσει** σε ειδικούς ορολογικούς πόρους (ειδικά λεξικά, λεξιλόγια, βάσεις όρων κτλ.) και να **καταλάβει** την **έννοιά** τους ή να **ζητήσει** τη γνώμη ενός ειδικού του πεδίου **είναι κακός μεταφραστής!**

β. Κατά την **πρωτογενή οροδοσία** σε μια γλώσσα πηγή (η οποία γίνεται από τον ειδικό ή τους ειδικούς που εισήγαγαν ή επισήμαναν και πρωτοχρησιμοποίησαν τη νέα **έννοια**) ο **όρος** επιλέγεται αυθαίρετα στη γλώσσα πηγή με βάση κάποιο ή κάποια από τα χαρακτηριστικά της έννοιας. (κι ας είναι αυτό το χαρακτηριστικό μια απλή ομοιότητα ή και ένα «καλαμπούρι» που θυμίζει η έννοια...).

Κατά την **δευτερογενή οροδοσία**, σε μια γλώσσα στόχο, καλούνται οι ειδικοί της γλώσσας στόχου **όχι να μεταφράσουν τον όρο** αλλά να τον **ισοδυναμήσουν** με έναν όρο της γλώσσας στόχου (είναι ανάγκη να χρησιμοποιήσουμε εδώ τον νεολογισμό της χρήσης του ρήματος **ισοδυναμώ** ως μεταβατικού = αντιστοιχίζω με κάτι **ισοδύναμο**)· να επιλέξουν δηλαδή τη λέξη ή τη φράση της γλώσσας στόχου που θα αποτελεί στο εξής τον **ισοδύναμο όρο** της γλώσσας στόχου που κατασημαίνει την ίδια έννοια. Η έννοια δεν γίνεται κατανοητή **πλήρως** από τον **όρο**· δεν είναι αυτός ο ρόλος του όρου· αυτός είναι ο ρόλος του **ορισμού**.

Μόνον εάν ο ίδιος ο μεταφραστής είναι και ειδικός του πεδίου έχει δικαίωμα να προβεί σε δευτερογενή οροδοσία. Και πάλι αυτή θα πρέπει να γίνει αποδεκτή από την υπόλοιπη κοινότητα των ειδικών του πεδίου.^[14]

Το πρόβλημα «των τριών» ή «των τεσσάρων» (της αγγλικής) ή το πρόβλημα των διαδοχικών γενικών της ελληνικής αφορούν τη διαφάνεια των όρων. Αφού κατανοηθεί η **έννοια**, μπορεί να γίνει **ορολογική ανάλυση** του όρου και να διακριθούν τα **άμεσα συνθετικά** του, οπότε γίνεται αναγνώριση της **σύνταξης** του πρωτογενούς όρου. Στο πλαίσιο αυτό βοηθούν οι ερωτήσεις που περιγράφετε, με την προϋπόθεση ότι ο ονοματοθέτης της γλώσσας στόχου κατανοεί **ποιες ομάδες λέξεων του πρωτογενούς όρου αποτελούν ήδη όρο**.

Ο δευτερογενής **ελληνικός ισοδύναμος όρος** θα βασιστεί πρώτιστα στην **έννοια** και στους τρόπους σύνταξης της ελληνικής γλώσσας και μπορεί να βοηθηθεί από τον **μηχανισμό σχηματισμού** του πρωτογενούς αγγλικού όρου (π.χ. με εφαρμογή του Αναλογικού Κανόνα: [pdf](#) από την ιστοσελίδα της ΕΛΕΤΟ [www](#)).

ΔΕΥΤΕΡΟΛΟΓΙΑ

[13] Όμως, αυτό δεν είναι ο ορισμός της μετάφρασης;

KB/14-9-2015: Οι όροι αποδίδονται με ισοδύναμους όρους της γλώσσας στόχου. Η μετάφραση είναι διεργασία που επιτελείται σε στάθμη κειμένου και όχι όρων. Η μεταφραστική μονάδα δεν είναι η λέξη, ούτε ο όρος. Είναι ευρύτερο τμήμα κειμένου που αποτελείται από όρους και από λειτουργικές λέξεις και έχει ορισμένο νόημα. Ο μεταφραστής, όμως, δεν έχει δικαίωμα να επέμβει μέσα στους όρους και να τους αποδώσει κατά το δοκούν με δικές του λέξεις. Πρέπει να διακρίνει τον ξενόγλωσσο όρο και να αναζητήσει τον ισοδύναμο ελληνικό όρο τον οποίο έχουν συμφωνήσει οι ειδικοί του πεδίου.

[14] Αυτή ακριβώς είναι η περίπτωση μας: η συγγραφική ομάδα αποτελείται από ειδικούς, αλλά όχι όλους τους ειδικούς, ούτε τους πιο πεπειραμένους και επαίοντες, γι αυτό θα παραθέσουμε τη συχνότητα των όρων όπως τους έχει αποδώσει η κοινότητα των ειδικών μας, ώστε αυτή η ίδια, με το χρόνο, να συγκλίνει κάπου.

Ερώτημα 5. Πολυλεξικοί όροι

Είναι οι όροι πολλών λέξεων όντως όροι; Ή είναι ορισμοί; Οι όροι: "list of dangerous substances classified in the order of the atomic number of the element most characteristic of their properties" (20 λέξεων) και "list of chemical elements classified according to their atomic number (z)" (11 λέξεων) είναι όροι ή ορισμοί; Στο λεξικό μας περιορίστηκαν σε 3 λέξεις ο καθένας, "dangerous substances list" και "chemical elements list", και το σύνολο δόθηκε ως ορισμός τους. Για αποκλεισμό μάλιστα κάθε ενδεχόμενου "προβλήματος των τριών", ίσως ήταν καλύτερα να είναι "list of dangerous substances" (4 λέξεις) και "list of chemical elements" (4), αντίστοιχα. Ακόμα και οι μόνο δύο λέξεων όροι "dangerous substances" και "chemical elements" μπορεί να ήταν επαρκείς. Πράξαμε σωστά; Άλλοι 8 όροι (16, 15, 13, 13, 12, 12, 11, και 10 λέξεων) **συμπύχθηκαν** σε όρους κάτω των 10 λέξεων. Σωστά; Δεν έγινε προσπάθεια περιορισμού του μήκους όρων κάτω των 10 λέξεων (έργο μελλοντικής βελτίωσης).

Σχόλιο 5

ΝΑΙ, είναι πολυλεκτικοί όροι.

ΟΧΙ (δεν πράξατε σωστά), γιατί αλλάξατε τις έννοιες. Η έννοια «list of dangerous substances classified in the order of the atomic number of the element most characteristic of their properties» δεν ταυτίζεται με την έννοια «dangerous substances list». Ούτε η έννοια «list of chemical elements classified according to their atomic number (z)» ταυτίζεται με την έννοια «chemical elements list». Απλώς, έχετε αποδώσει άλλες έννοιες.^[15]

Εξάλλου, αν κατάλαβα καλά, επενέβητε στους όρους των πηγών σας; Αυτό μόνο σε περιπτώσεις ανάγκης διόρθωσης εμφανούς λάθους το κάνουμε. Οι πηγές μας, τα πρωτότυπα κείμενα της γλώσσας πηγής, είναι αυτές που είναι...!^[16]

ΔΕΥΤΕΡΟΛΟΓΙΑ

[15] Τότε κάναμε λάθος. Ωστόσο, αν ήθελε κάποιος να επεκτείνει τον κανόνα σας σε όλους τους όρους οποιουδήποτε πεδίου, **ο όρος δεν ταυτίζεται με τον ορισμό** (αν ταυτίζονταν δεν θα υπήρχε ανάγκη ορισμού), από τα δύο ο ορισμός κατασημαίνει (σαφώς) καλύτερα την έννοια, οπότε τελικά θα μέναμε μόνον με ορισμούς... (τους οποίους επιπλέον θα λέγαμε και όρους!)

KB/14-9-2015: Ο όρος αντιστοιχεί (ισοδυναμεί) με τον ορισμό στην αντιπροσώπευση της έννοιας. Φυσικά και μπορούμε να επικοινωνούμε με ορισμούς. Αρκεί να μας είναι γνωστές οι έννοιες όλων των όρων που περιέχονται μέσα στους ορισμούς αυτούς. Υπάρχει η λεγόμενη **Αρχή της υποκατάστασης**, σύμφωνα με την οποία ο ορισμός πρέπει να μπορεί να υποκαταστήσει πλήρως τον όρο μέσα σε ένα κείμενο, χωρίς να μεταβληθεί καθόλου το νόημα του κειμένου. Π.χ. στο κείμενο Α, "*Α: Επιλύουμε το πρόβλημα βάσει της Αρχής του Αρχιμήδη.*", υποκαθιστώντας τον όρο Αρχή του Αρχιμήδη με τον ορισμό, "*Αρχή του Αρχιμήδη: αρχή σύμφωνα με την οποία ένα στερεό σώμα βυθιζόμενο μέσα σε ένα υγρό υφίσταται, κατακόρυφα προς τα άνω, μια δύναμη ίση κατά μέτρον με το βάρος του εκτοπιζόμενου υγρού*", λαμβάνουμε ένα κείμενο Β που έχει ακριβώς το ίδιο νόημα: "*Β: Επιλύουμε το πρόβλημα βάσει της αρχής σύμφωνα με την οποία ένα στερεό σώμα βυθιζόμενο μέσα σε ένα υγρό υφίσταται, κατακόρυφα προς τα άνω, μια δύναμη ίση κατά μέτρον με το βάρος του εκτοπιζόμενου υγρού.*"

ΓΔ'/27-10-2015: Ισχύει και το αντίστροφο; (αρχή της υποκατάστασης του ορισμού από τον όρο)

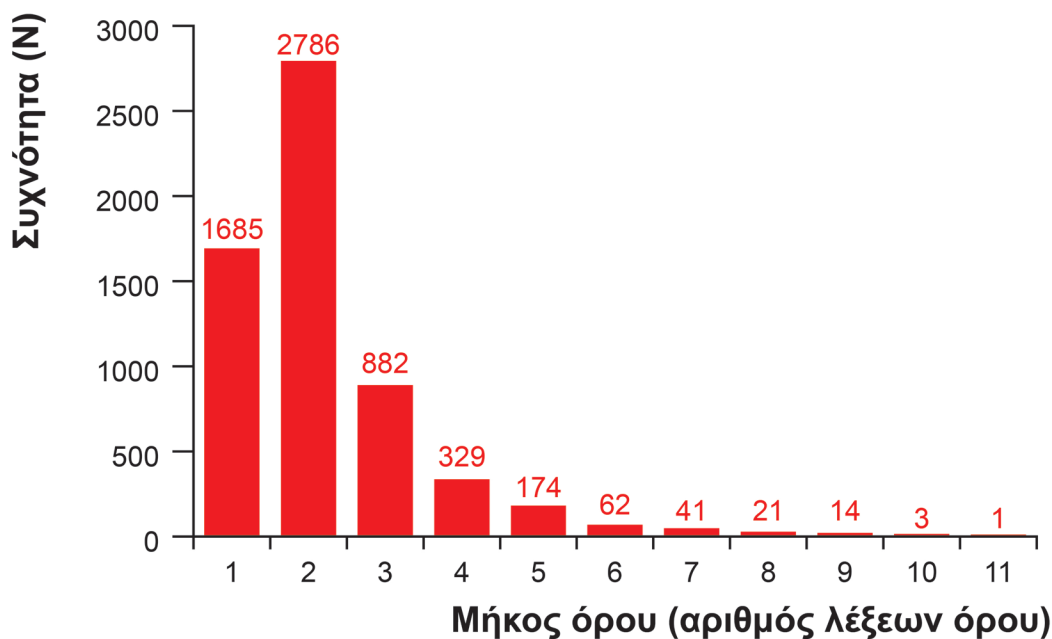
[16] Ευχαριστούμε πολύ για τη διόρθωση.

Ερώτημα 6. Το μήκος του όρου (ν-λεκτικότητα)

Ποιο μπορεί να είναι το μήκος ενός όρου; Μπορεί ο αριθμός των λέξεων που συναποτελούν έναν όρο να είναι 1, 2, 3, ..., 10, ..., 20, ..., 50 λέξεις; Φαίνεται πως οι **ιδανικοί όροι είναι μήκους 2**, όπου το ένα συνθετικό παίζει το ρόλο του ονόματος (του ουσιαστικού, του πράγματος για το οποίο γίνεται λόγος: περί τίνος πρόκειται; για τι μιλάμε;) και το άλλο συνθετικό το ρόλο του προσδιοριστικού (συνήθως επιθετικού, γραμματικά του επιθέτου). Οι όροι τριών και τεσσάρων λέξεων διατρέχουν τον κίνδυνο να αναπτύξουν "το πρόβλημα των τριών" και "το πρόβλημα των τεσσάρων" (βλέπε ερώτημα 4). Από δε μήκος 5 και άνω, ιδίως 10 και άνω, είναι ερώτημα αν πρόκειται για όρους ή για ορισμούς. Από την άλλη, **όροι μήκους μίας λέξης**, είναι όντως (τεχνικοί) όροι ή καθημερινή γλώσσα; Πόσο σωστές είναι αυτές οι παραδοχές;

Πόσοι από τους 1685 απλούς (μονολεξικούς) αγγλικούς όρους που περιέχει αυτή τη στιγμή το λεξικό μας (βλέπε Εικόνα 4.2, αμέσως πιο κάτω) είναι όντως όροι; Και πόσοι καθημερινά αγγλικά; που πρέπει, επομένως, να διαγραφούν από ένα λεξικό (τεχνικών) όρων. Πιθανότατα οι 2786 όροι δύο συνθετικών είναι όντως όροι

(μέχρις αποδείξεως του αντιθέτου) και το ίδιο και οι 882 τριών και ίσως και οι 329 τεσσάρων συνθετικών. Από κει και πάνω όμως; Οι 316 όροι με 5 έως 11 συνθετικά (λέξεις) χρειάζονται άραγε **κάθαρση από προσμίξεις ορισμού**;

Εικόνα 4.2. Κατανομή των 5997 αγγλικών όρων που υπάρχουν τη στιγμή αυτή (18-8-2015) στο λεξιλόγιό μας κατά τον αριθμό των συνθετικών τους, όπου πολλά λήμματα είναι ίδιοι όροι (πχ *cohort study* και *study, cohort*)

Σχόλιο 6

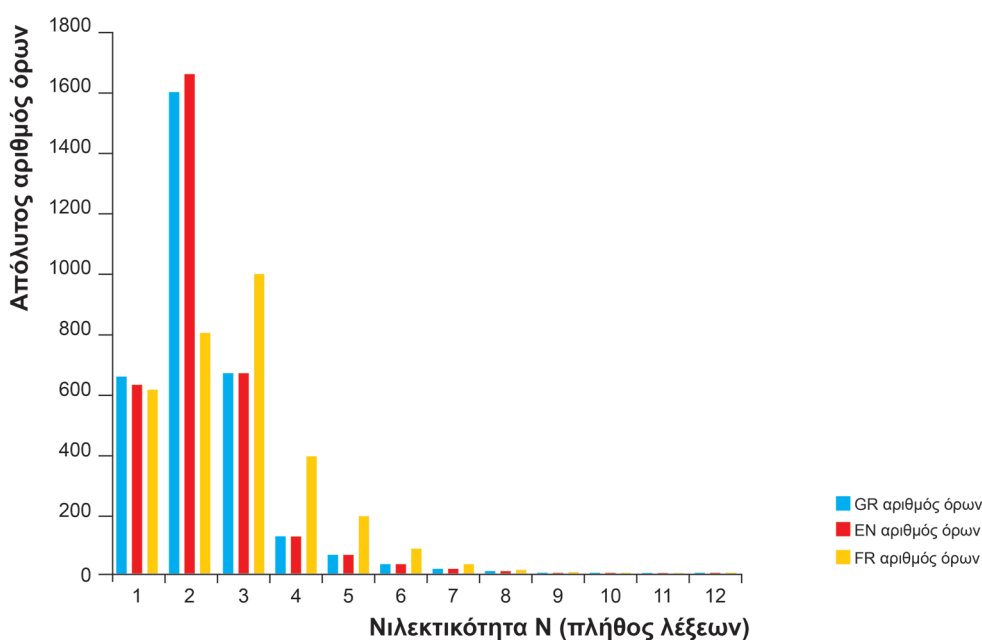
Σχετικά με τους όρους **μονολεξικός**, **πολυλεξικός**, που χρησιμοποιείτε, οι καθιερωμένοι όροι είναι: **μονολεκτικός**, **πολυλεκτικός**, **μονόλεκτο**, **δίλεκτο**, **τρίλεκτο**, ...¹⁷¹

Από τους ορισμούς που αναγράφονται στο Σχόλιο 4 είναι σαφές ότι μια **λέξη** ή μια **φράση** είναι **όρος** όταν αυτή παριστάνει κάποια **έννοια**. Θεωρητικά, δεν υπάρχει κανένας περιορισμός στο μήκος ενός όρου πέραν της **γλωσσικής οικονομίας**.

Ένα πολύλεκτο δεν είναι **όρος**, αλλά είναι **ορισμός**, μόνο εάν πληροί τον παραπάνω ορισμό του **ορισμού**, δηλαδή «περιγράφει πλήρως την έννοια και την διαφοροποιεί από συναφείς έννοιες». π.χ. η φράση «**άρτιος ακέραιος**» είναι **όρος** ενώ η φράση «**ακέραιος που διαιρείται ακριβώς με το 2**» είναι **ορισμός** της ίδιας έννοιας. *Επειδή, όμως, η κατασήμευση (όνομα ή όρος) και ο ορισμός είναι ισοδύναμες παραστάσεις της έννοιας, ένας σύντομος ορισμός μπορεί να χρησιμεύσει και ως όρος εάν δεν υπάρχει όρος και δεν μπορούμε (για οποιοδήποτε λόγο) να σχηματίσουμε όρο για την συγκεκριμένη έννοια.*

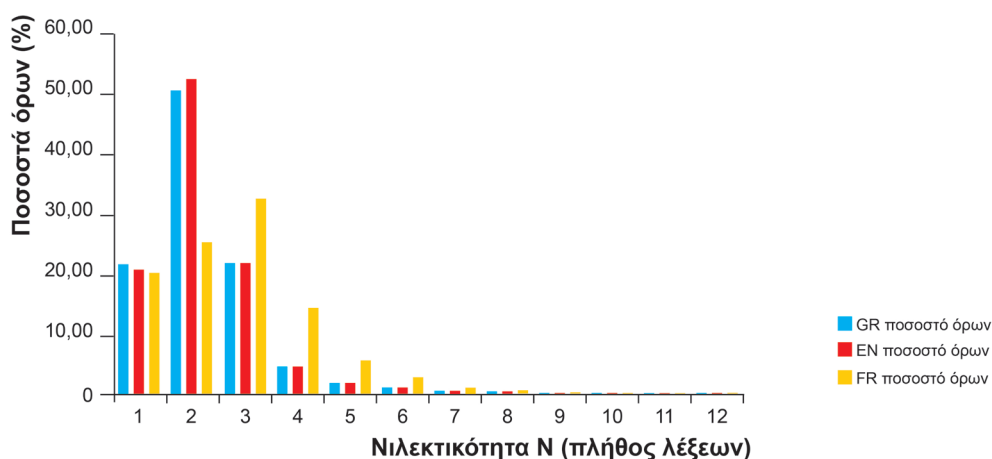
Στην ανακοίνωσή μου στο 8^ο Συνέδριο: «**Μία έννοια – Ένας όρος – Πόσες λέξεις; Η νιλεκτικότητα των όρων**» ([PDF](#)) έχω κάνει εκτενή μελέτη για την «**ν-λεκτικότητα**» των όρων, σε σύνολο 3.198 τρίγλωσσων λημμάτων με διεθνώς τυποποιημένους όρους από τον τομέα των τηλεπικοινωνιών. Τα δύο διαγράμματα που ακολουθούν (Εικόνες 4.3 και 4.4) είναι από εκείνη την ανακοίνωση. Φαίνονται τα στοιχεία και από τις τρεις γλώσσες (ελληνικά, αγγλικά, γαλλικά).

Απόλυτη κατανομή των όρων προς την νιλεκτικότητά τους (επί του συνόλου των 3198 όρων της κάθε γλώσσας)

Εικόνα 4.3 (Οργανικό μέρος του σχολίου 6 του Κ. Βαλεοντή).

Ποσοστιαία κατανομή των όρων προς την νιλεκτικότητά τους (επί του συνόλου των 3198 όρων της κάθε γλώσσας)

Εικόνα 4.4 Οργανικό μέρος του σχολίου 6 του Κ. Βαλεοντή).

Στην εργασία αυτή διατυπώνονται και οι ακόλουθες παρατηρήσεις:

Σημαντική παρατήρηση και για τις τρεις κατανομές είναι ότι, στους όρους κάθε γλώσσας, οι **μονολεκτικοί** όροι (N=1) είναι μόνο το **20%** περίπου (ελληνικοί: 21,39 %, αγγλικοί: 19,95 %, γαλλικοί: 19,70 %), ενώ το υπόλοιπο **80%** περίπου είναι **πολυλεκτικοί** (N>1).^[18]

Στις κατανομές των **ελληνικών** και **αγγλικών** όρων συχνότερα εμφανίζονται τα **2-λεκτα** που είναι περίπου οι μισοί όροι (το 50,16 % και 52,06 % του συνόλου των όρων, αντίστοιχα) και ακολουθούν τα **3-λεκτα** και (λίγο λιγότερα) τα **1-λεκτα** και, στη συνέχεια, τα 4-λεκτα, 5-λεκτα, 6-λεκτα, ... Οι πολυλεκτικότεροι ελληνικοί όροι είναι έξι 8-λεκτα, ενώ οι πολυλεκτικότεροι αγγλικοί όροι είναι δύο 9-λεκτα ^[19]. Στην κατανομή των **γαλλικών** όρων συχνότερα εμφανίζονται τα **3-λεκτα** που είναι περίπου το ¼ των όρων (24,52 %), ακολουθούν τα **2-λεκτα** και τα **1-λεκτα**, και, στη συνέχεια, τα 4-λεκτα, 5-λεκτα, 6-λεκτα, ... Οι πολυλεκτικότεροι γαλλικοί όροι είναι δύο 12-λεκτα.

ΔΕΥΤΕΡΟΛΟΓΙΑ

- [17] Το ‘-λεκτικός’ παραπέμπει στη λεκτική κι εξωλεκτική επικοινωνία, ενώ το ‘-λεξικός’ μόνο στη λέξη, κι αυτό μας φάνηκε περισσότερο διαφανές.
- [18] Σε γενικές γραμμές, η δική μας κατανομή (28.1%, 46.4%, 14.7%, 5.5%, 2.9%, 1.0%, 0.7%, 0.4%, 0.2%, 0.1%, 0.02%) είναι παρόμοια με τη δική σας, ωστόσο στη δική μας υπάρχουν 8% (28.09%-19.95%) περισσότεροι μονολεκτικοί αγγλικοί όροι... (ή μήπως 8% των μονόλεκτών μας δεν είναι όροι; μπορεί βέβαια η διαφορά να οφείλεται στο ότι τα πεδία τηλεπικοινωνίες και υγεία μπορεί να μην είναι ίδια...)
KB/14-9-2015: Αν γίνουν ανάλογες μετρήσεις και σε άλλα πεδία μπορεί να διερευνηθεί η εξάρτηση της κατανομής από το θεματικό πεδίο (αν υπάρχει). Πρέπει, όμως, οι μετρήσεις να είναι με τους ίδιους κανόνες. Οι δικές μου μετρήσεις έγιναν σε τρίγλωσσο σώμα διεθνώς τυποποιημένων εννοιών, όπου δηλαδή υπάρχει διεθνής συμφωνία ότι η λέξη ή η φράση που χρησιμοποιείται για την απόδοση της καθεμιάς από αυτές, στην κάθε γλώσσα, είναι όρος.
- [19] Τότε εμείς που έχουμε μέχρι 11; Ή μέχρι 20;
KB/14-9-2015: Θεωρητικά δεν υπάρχει περιορισμός. Εφόσον δεν έχει σχηματιστεί σύντομος όρος για μια νέα έννοια, ακόμα και ο ορισμός της μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως όρος. Φυσικά, ο όρος αυτός δεν θα πληροί την αρχή της γλωσσικής οικονομίας. Εξάλλου, δεν υπάρχει όρος για κάθε έννοια.

Ερώτημα 7. Ρήματα, επίθετα, επιρρήματα

Λέξεις, εκτός από τα ουσιαστικά, είναι και τα επίθετα και τα ρήματα (για να μην πάμε στα επιρρήματα και τα άλλα μέρη του λόγου). Μπορεί ένα **ρήμα** να είναι όρος; Η απάντησή μας ήταν όχι, τα ρήματα δεν μπορεί να είναι όροι. Σωστά; "Ονομάτων επίσκεψις" είπε ο Αντισθένης, όχι ρημάτων. Μπορεί ένα **επίθετο** να είναι όρος; Είναι το «internal = εσωτερικός» όρος; Όχι. Οι όροι είναι πάντα και μόνον ουσιαστικά: Είναι αυτό σωστό; Όπου υπάρχουν επίθετα, προσδιορίζουν το αντίστοιχο ουσιαστικό. Επίθετα από μόνα τους δεν στέκουν ως όροι: Είναι σωστό; (ίσως δεν τηρήσαμε τον κανόνα αυτό στο λεξιλόγιό μας... κάποιος από τους 1685 μονολεκτικούς όρους μπορεί να είναι επίθετα: Θα πρέπει να τους διαγράψουμε;)

Σχόλιο 7

Ασφαλώς και υπάρχουν **ρήματα** που είναι όροι: το ρήμα **ψηφιακοποιώ** είναι τηλεπικοινωνιακός όρος (δείτε και εδώ: [PDF](#)). Ασφαλώς και υπάρχουν **επίθετα** που είναι όροι: το επίθετο **τριφασικός** είναι ηλεκτρολογικός όρος. Και **επιρρήματα** υπάρχουν που είναι όροι. Το διλεκτικό επίρρημα **ανεξαρτήτως κώδικα** είναι τηλεπικοινωνιακός όρος.^[20]

ΔΕΥΤΕΡΟΛΟΓΙΑ

- [20] Η κατηγορηματική αυτή δήλωση για τα ρήματα, τα επίθετα, ακόμα κι επιρρήματα, ήταν πολύ ανακουφιστική για μας, ευχαριστούμε!

Ερώτημα 8. Όροι και ψευδοόροι

(α) **Όρος και λέξη**: Το "latency period" είναι όρος, είναι όμως και το "long latency period"; Ή είναι φράση που αποτελείται από μία καθημερινή λέξη και έναν όρο; Το ίδιο at least INUS conditions: το INUS conditions είναι όρος, το at least INUS conditions όμως; Η απάντησή μας ήταν ότι, όταν, με αφαίρεση ή προσθήκη μιας ακόμα λέξης, το αποτέλεσμα παραπέμπει σε άλλο σημειώμενο, σε άλλη αναλλοίωτη, τότε το προϊόν είναι νέος όρος. Αν η προσθαφαίρεση δεν αλλάζει το σημειώμενο, δεν αλλοιώνει την αναλλοίωτη, το προϊόν δεν είναι όρος. Το long είναι μία από τις τιμές που μπορεί να πάρει ο όρος latency period, το short άλλη μία, τα ακριβέστερα 1-year, 5-years, 10-years επίσης. Ο όρος είναι η μεταβλητή, όχι οι τιμές που παίρνει ή μπορεί να πάρει η μεταβλητή. Σωστά; (Δεν είμαστε καθόλου σίγουροι ότι τηρήσαμε αυτή την αρχή στο λεξιλόγιό μας...)

(β) **Δύο σε ένα**: measurement and assessment = μέτρηση και αξιολόγηση: Δεν υπάρχει τέτοιος όρος (measurement and assessment), για να υπάρξει ως λήμμα του λεξικού μας. Πρόκειται για δύο όρους μαζί με ένα ‘και’ ανάμεσά τους. Δεν πρόκειται για έναν σύνθετο όρο, αλλά για δύο διαφορετικούς και ξεχωριστούς, που ο καθένας τους αποτελεί και ξεχωριστό λήμμα. Σωστά; (Ευχόμαστε να μην περιπέσαμε στο λάθος αυτό περισσότερες από τα δάχτυλα του ενός χεριού φορές.)

Σχόλιο 8

Επανερχομαι στον ορισμό του όρου. Όρος είναι κάθε **λέξη** ή **φράση** (λεκτική κατασήμευση) που έχει πίσω της (παριστάνει / κατασημαίνει) μια γενική **έννοια**.

Η έννοια «long latency period» υπάρχει και είναι μια «latency period με μεγάλη διάρκεια». Προφανώς για να υπάρχει στην πηγή σας θα είχε σημασία να περιληφθεί το χαρακτηριστικό της μεγάλης διάρκειας.^[21] Εδώ η πολύσημη κοινή λέξη **long** είναι αποκλειστικά με την χρονική σημασία της και όχι με την χωρική (που είναι και η πρώτη σημασία της).

Αλλά και οι «τιμές» που μπορεί να πάρει ένα μέγεθος είναι **έννοιες** και αποδίδονται με **όρους**.

Επίσης, κάθε αριθμός είναι μια **ατομική έννοια** και παριστάνεται / κατασημαίνεται με ένα **όνομα** ή ένα **σύμβολο**.

Για το **at least INUS conditions**, δεν έχω γνώμη. Εάν π.χ. είναι καθιερωμένη και συχνά χρησιμοποιούμενη στον τομέα σας φράση, τότε υπάγεται στην **ειδική φρασεολογία** του πεδίου.

Για το **measurement and assessment**: Δεν υπάρχει τέτοιος όρος στο πεδίο σας **μόνο αν** δεν υπάρχει αντίστοιχη έννοια.^[22] Αν χρησιμοποιείτε π.χ. κάποια μέθοδο στην οποία γίνεται **μέτρηση** και **αξιολόγηση** με ειδικό τρόπο τότε πράγματι έχει νόημα και να «πάνε μαζί». Αυτό βέβαια το γνωρίζετε εσείς, ως ειδικοί του τομέα όχι ως μεταφραστές.

ΔΕΥΤΕΡΟΛΟΓΙΑ

[21] Ποια είναι η πηγή μας; Όχι κάποιο αγγλικό λεξιλόγιο, αλλά τα λεξιλόγια συγγραμμάτων συναδέλφων: Δεν γνωρίζουμε αν το αγγλικό λήμμα των συναδέλφων είναι δικής τους κατασκευής ή αντιγραφή από κάποια αγγλική πηγή. Μια λύση θα ήταν να κρατήσουμε μόνον τους αγγλικούς όρους που υπάρχουν στα *Dictionary of Epidemiology* (DoE) και *Dictionary of Public Health* της IEA (international epidemiological association), ο έλεγχος όμως κάθε όρου του λεξιλογίου μας είναι έργο για τη δεύτερη έκδοση, για την πρώτη θα περιοριστούμε σε καταγραφή της παρούσας κατάστασης, όπως αυτή έχει διαμορφωθεί από τους ομοτέχνους μας...

[22] Σαφές.

Ερώτημα 9. Λημματογράφηση όρων (καταχώρηση)

Σε σύνθετους όρους από επίθετο και ουσιαστικό η καταχώρηση γίνεται με βάση το ουσιαστικό, ακολουθεί **κόμμα**, και έπεται το επίθετο (εκτός όπου το κέντρο βάρους του όρου είναι μάλλον στο επίθετο, πχ, τα odds ratio και survival analysis κάποιος θα τα αναζητούσε στα odds και survival παρά στα ratio και analysis).²

Σχόλιο 9

Καταρχάς, σύμφωνα με το ΕΛΟΤ 402, η έννοια «**σύνθετος όρος**» (compound term) είναι γένος των εννοιών «**σύμπλοκος όρος**» (complex term) και «**σύμμιγμα**» (blend). (Πιο κάτω, στο Σχόλιο 4, σας δίνω τους ορισμούς των εννοιών αυτών από το ΕΛΟΤ 561-1). Εσείς εδώ λέγοντας «σύνθετος όρος» εννοείτε «πολυλεκτικός (και ειδικότερα διλεκτικός) σύμπλοκος όρος».

Σήμερα, στα λεξικά και γλωσσάρια ορολογίας οι **όροι** λημματογραφούνται με όλες τις λέξεις τους στη σειρά με την οποία ακριβώς χρησιμοποιούνται. Ένα λεξικό ορολογίας δεν είναι ευρετήριο λέξεων.^[23]

Δεν υπάρχει έννοια «κέντρο βάρους» ενός όρου,^[24] ούτε καμιά αναλογία προς την έννοια της φυσικής «κέντρο βάρους». Υπάρχουν τα δύο **άμεσα συνθετικά** του **σύνπλοκου όρου**: το **προσδιοριζόμενο συνθετικό** και το

² Τα βιβλία του χώρου έτσι έχουν καταχωρήσει τους όρους. Το πιο έγκυρο λεξικό του χώρου της ιατρικής, *MeSH-Hellas Βιοιατρική Ορολογία*, στις Χρήσιμες Οδηγίες, σελίδα xxv, γράφει: «3. Όταν λεξικογραφικοί λόγοι επιβάλλουν την αλλαγή της σειράς των λέξεων σύνθετου όρου, το κόμμα δηλώνει τη φυσική τάξη των λέξεων· πχ «ΓΑΓΓΛΙΑ, ΝΩΤΙΑΙΑ» αντί της ορθής σειράς «ΝΩΤΙΑΙΑ ΓΑΓΓΛΙΑ». Αυτός είναι ο λόγος που, στην αρχή ακόμα της προσπάθειας σύνταξης του λεξικού μας, μετατρέψαμε πάρα πολλούς όρους με ορθή σειρά σε σειρά με κόμμα. Η δήλωση του KB ότι σήμερα οι όροι λημματογραφούνται στη φυσική τους σειρά (σχόλιο 9, δεύτερη παράγραφος), μας υποχρέωσε σε επαναντιστροφή των όρων, που αποδείχτηκε απίστευτα χρονοβόρα διαδικασία και αναβλήθηκε για επόμενη έκδοση για να μη διακινδυνεύσουμε την 1^η έκδοση στις προθεσμίες που έθετε ο ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ωστόσο, η λημματογράφηση με κόμμα έχει και ένα πλεονέκτημα: οι όροι που αποτελούν κλαδιά ενός δέντρου συγκεντρώνονται στον κορμό του (study· study, case-control· study, cohort· study, observational· κτλ) και ο αναγνώστης έχει μια αίσθηση όλου, ενώ κατά τη φυσική τάξη διασπείρονται σε όλο το λεξικό. Η απόπειρα να κρατήσουμε και τις δύο συντάξεις και η μία να παραπέμπει στην άλλη έμεινε στην 1^η έκδοση ημιτελής, ζητούμε συγγνώμη.

προσδιοριστικό συνθετικό.^[25] Στην περίπτωση **πολυλεκτικού σύμπλοκου όρου** τα συνθετικά αυτά αποτελούνται από μία ή περισσότερες λέξεις. Η αναγνώριση και η μελέτη των συνθετικών αυτών αποτελούν την ορολογική ανάλυση του όρου, αλλά τα συνθετικά αυτά δεν χρησιμοποιούνται στην καταχώρηση του όρου στα λεξικά και στα γλωσσάρια.

ΔΕΥΤΕΡΟΛΟΓΙΑ

[23] Ευρετήριο λέξεων όχι, ευρετήριο όρων; Αν ήμουν αναγνώστης θα ήθελα τη μέγιστη δυνατή διευκόλυνση...

KB/14-9-2015: Η Ορολογία είναι εννοιοστρεφής. Πίσω από τον όρο υπάρχει πάντα μία έννοια. Ο γενικός κανόνας είναι: Όρος και λήμμα για μία και μόνη έννοια. Υπάρχουν εξαιρέσεις από τον κανόνα αυτό μόνο σε περιπτώσεις όπου ο όρος εκφράζεται στον πληθυντικό αριθμό.

ΓΔ'27-10-2015: ένα παράδειγμα εξαίρεσης από τον κανόνα;

[24] ΓΔ'27-10-2015: Ενός ορισμού; Κέντρο βάρους του ορισμού; Αν υπάρχει, τότε όρος (οφείλει να) είναι αυτό ακριβώς: το κέντρο βάρους του ορισμού. Σωστά;

[25] ΓΔ'27-10-2015: Αν το προσδιοριζόμενο συνθετικό αφαιρεθεί, ο όρος καταρρέει: σωστά; Αν το προσδιοριστικό συνθετικό αφαιρεθεί, ο όρος μένει λειψός, δεν είναι ακόμα όρος, αλλά δεν καταρρέει: σωστά; Αν αυτά είναι σωστά, τότε μοιάζει κέντρο βάρους να είναι το προσδιοριζόμενο συνθετικό. Σωστά;

Ερώτημα 10. Με εισαγωγικά ή χωρίς;

Χωρίς εισαγωγικά, πχ case-control study, όχι "case-control" study, εκτός όπου απόλυτη ανάγκη, πχ, <"διόρθωση συνέχειας" του Yates>, αντί <διόρθωση συνέχειας του Yates>, που μπορεί να παρερμηνευτεί και ως <Διόρθωση "συνέχειας του Yates">.

Σχόλιο 10

Κανονικά, τα εισαγωγικά χρησιμοποιούνται **μόνο** για την απόδοση **κυριολεκτημάτων**: π.χ. **σήμα «CE»**, **ψήφος «ΝΑΙ»**. Ο όρος **«διόρθωση συνέχειας» του Yates** μπορεί να σταθεί με την έννοια *“αυτό που αποκαλεί ο Yates «διόρθωση συνέχειας»”*. Αν, όμως, υπάρχουν και άλλες **διορθώσεις συνέχειας** (από άλλους) τότε καταλληλότερος θα ήταν ο όρος **διόρθωση συνέχειας κατά Yates**. (Δείτε και Σχόλιο 15)

Ερώτημα 11. Ενωτικά, χωριστικά, και παύλες

Χωρίς συνδετικές παύλες, πχ case control study, όχι case-control study, εκτός εάν στα *Dictionary of Epidemiology* (DoE) ή/και *Dictionary of Public Health* της International Epidemiological Association (IEA) απαντάται μόνον με παύλα.

Σχόλιο 11

Να μην γίνεται σύγχυση μεταξύ **ενωτικού** (-) και **παύλας** (-). Το ενωτικό ενώνει δύο λέξεις και τις κάνει μία, ενώ η παύλα χωρίζει. ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΑΠΟ ΕΛΟΤ 402:

<< Στους σύμπλοκους όρους οι οποίοι, στην **ονομαστική** τους, σχηματίζονται με **απλή παράθεση** δύο **ουσιαστικών** σε πτώση **ονομαστική** το δεύτερο από αυτά προσδιορίζει το πρώτο. Τα δύο **συνθετικά** (**προσδιοριζόμενο** και **προσδιοριστικό**) είτε συνδέονται μεταξύ τους με **ενωτικό** (-) είτε χωρίζονται με διάστημα, χωρίς καμιά εννοιολογική διαφορά. Ορογραφικά, στην πρώτη περίπτωση ο όρος θεωρείται **μονολεκτικός** ενώ στη δεύτερη **διλεκτικός**: π.χ. **λέξη-κλειδί, παιδί-θαύμα, λοχίας σιπιστής, κράτος μέλος**.

Το **ενωτικό** (-) δεν πρέπει να συγχέεται με την **παύλα** (-). Το **ενωτικό** αντιστοιχεί στο πλήκτρο που βρίσκεται ανάμεσα στο **μηδέν** (0) και στο **ίσον** (=) του κοινού (αλφαριθμητικού) πληκτρολογίου, ενώ η **παύλα** αντιστοιχεί στο πλήκτρο (-) που βρίσκεται στο άνω δεξιό άκρο του αριθμικού πληκτρολογίου πιεζόμενο μαζί με το πλήκτρο ελέγχου (Ctrl). Στο γραπτό κείμενο, η σύνδεση δύο λέξεων με ενωτικό (**ενωτίκευση**), χωρίς διαστήματα ανάμεσα σ' αυτές και στο ενωτικό, τις μετατρέπει σε ενιαία **χαρακτηροσειρά** (ΕΛΟΤ 561-2) η οποία, στην επεξεργασία κειμένου, αντιμετωπίζεται ως **μία λέξη**.

Στις περιπτώσεις, όμως, όπου τα συνδεόμενα στοιχεία εξακολουθούν και μετά τη σύνδεση να κατασημαίνουν **χωριστές έννοιες** οι οποίες δεν «ενώνονται», αλλά συσχετίζονται ή συναρτώνται ή αντιπαρατίθενται – όταν δηλαδή το ενωτικό^[26] σημαίνει «μεταξύ», «έναντι», «ως προς», «σε σχέση με»,

«σε συνάρτηση με» κ.τ.ό. – τότε είναι απαραίτητα τα διαστήματα εκατέρωθέν του· π.χ. στους όρους: **χαρακτηριστική πλάτους - συχνότητας, διεπαφή κινητού σταθμού - συστήματος σταθμών βάσης**. Σ' αυτές τις περιπτώσεις, καλό είναι, εάν το ηλεκτρονικό σύστημα το επιτρέπει, στη θέση του ενωτικού να χρησιμοποιηθεί **παύλα**. >>

ΔΕΥΤΕΡΟΛΟΓΙΑ

[26] Ενωτικό ή χωριστικό;

KB/14-9-2015: Η αναφορά εδώ είναι η χρήση του ενωτικού που βλέπουμε να γίνεται ακόμα και στις περιπτώσεις όπου τα συνδεόμενα στοιχεία εξακολουθούν και μετά τη σύνδεση να κατασημαίνουν χωριστές έννοιες οι οποίες δεν "ενώνονται". Σ' αυτές τις περιπτώσεις, κανονικά δεν πρέπει να χρησιμοποιείται ενωτικό, αλλά παύλα. Αν για οποιοδήποτε λόγο δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί παύλα και χρησιμοποιηθεί ενωτικό, τότε είναι απαραίτητα τα διαστήματα εκατέρωθέν του, ώστε ακριβώς να μην παίζει ρόλο "ενωτικού".

Ερώτημα 12. Σύνταξη θέσης – Συνώνυμα και ταυτόσημα

Η αγγλική διαθέτει **σύνταξη θέσης** (το νόημα της λέξης εξαρτάται από τη θέση της μέσα στην πρόταση), η ελληνική όχι (το νόημα της κάθε λέξης είναι ανεξάρτητο από τη θέση της μέσα στην πρόταση και ίδιο με το νόημα της λέξης μόνης, όπως σε ένα λεξικό). Ωστόσο, και οι δύο γλώσσες διαθέτουν (την ίδια) αρίθμηση θέσης (το ψηφίο 3, πχ, σημαίνει 3 μονάδες στη λήγουσα ενός αριθμού, 3 δεκάδες στην παραλήγουσα, 3 εκατοντάδες στην προπαραλήγουσα κοκ).

Η αγγλική **αντικαθιστά τη γενική** με σύνταξη θέσης (density of incidence = incidence density), η ελληνική με σύνθεση (πυκνότητα επίπτωσης = επιπυκνωτικότητα) ή επιθετοποίηση (επιπυκνωσιακή πυκνότητα). Έτσι οι όροι density of incidence και incidence density είναι ισοδύναμοι στην αγγλική, ταυτίζονται, είναι ο ίδιος όρος, δεν είναι συνώνυμα, είναι άλλη διατύπωση ίδιου όρου, είναι ταυτώνυμα. Και οι όροι πυκνότητα επίπτωσης, επιπυκνωτικότητα και επιπυκνωσιακή πυκνότητα είναι ταυτώνυμα στην ελληνική. Σωστά;

Σχόλιο 12

Στην Ορολογία η έννοια «**συνώνυμο**» σημαίνει «**ταυτόσημο**». Η Ορολογία δεν δέχεται ως **συνώνυμα** όρους που δεν αντιπροσωπεύουν **ακριβώς την ίδια έννοια**.^[27]

ΟΡΙΣΜΟΙ ΑΠΟ ΕΛΟΤ 402:

3.4.19 συνωνυμία

σχέση μεταξύ δύο ή περισσότερων **όρων** (3.4.3) ή **ονομάτων** (3.4.2), σε δεδομένη γλώσσα, που παριστάνουν την ίδια **έννοια** (3.2.2)

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 1 Η σχέση της συνωνυμίας υπάρχει, για παράδειγμα, ανάμεσα στους **όρους** (3.4.3) *δευτέριο* και *βαρύ υδρογόνο*.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 2 **Όροι** (3.4.3) που είναι εναλλάξιμοι σε όλα τα **συγκείμενα** (3.6.10) λέγονται **συνώνυμοι όροι** ή **συνώνυμα**, ενώ αν μόνο σε κάποια συγκείμενα είναι εναλλάξιμοι λέγονται **οιονεί συνώνυμοι όροι** ή **οιονεί συνώνυμα**. Για παράδειγμα οι όροι *κυλικείο* και *καφενείο* και οι όροι *ακόντιο* και *δόρυ*.

3.4.25 ομωνυμία

σχέση μεταξύ **κατασημάνσεων** (3.4.1) και **εννοιών** (3.2.2), σε δεδομένη γλώσσα, στην οποία μία κατασήμανση παριστάνει δύο ή περισσότερες **έννοιες** (3.2.2) άσχετες μεταξύ τους

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 1 Ένα παράδειγμα ομωνυμίας:

ρόκα

1) το φυτό

2) εργαλείο για γνέσιμο του μαλλιού.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 2 Οι **κατασημάνσεις** (3.4.1) στη σχέση της ομωνυμίας λέγονται **ομώνυμα**. Ορθότερο, όμως, είναι να λέγονται **ομώνυμα** οι αντίστοιχες έννοιες.

ΔΕΥΤΕΡΟΛΟΓΙΑ

[27] Το πιο έγκυρο και πρόσφατο διεθνές λεξικό του χώρου (*DoE*) χρησιμοποιεί το Syn.

Ερώτημα 13. Ενικός ή Πληθυντικός;

λόγος θνησιμότητας ή λόγος θνησιμοτήτων; πηλίκιο θνησιμότητας ή πηλίκιο θνησιμοτήτων; ρυθμός θνησιμότητας ή ρυθμός θνησιμοτήτων; Η αγγλική χρησιμοποιεί τον ενικό ως γενικό αριθμό (τα επιθετοποιημένα ουσιαστικά δεν έχουν πληθυντικό, πχ incidence ratio, όχι incidences ratio· το ίδιο frequency table κτλ). Στην ελληνική το επίθετο ακολουθεί υποχρεωτικά τον αριθμό την πτώση και το γένος του ουσιαστικού που προσδιορίζει (ανθρώπινα χαρακτηριστικά, αλλά human characteristics, όχι humen characteristics) ή συντίθεται στο ουσιαστικό (ανθρωπινοχαρακτηριστικά ή, οικονομικότερα, ανθρωποχαρακτηριστικά). Έτσι, ενώ στα αγγλικά (*Dictionary...*) likelihood ratio και όχι likelihoods ratio, στα ελληνικά λόγος πιθανοφανειών, όχι λόγος πιθανοφάνειας, το τελευταίο δεν κάνει νόημα, ενώ το λόγος πιθανοφανειών κάνει (ο λόγος στα ελληνικά είναι λόγος δύο πραγμάτων, όχι ενός). Σωστά;

Σχόλιο 13

Σωστά, αν ο «λόγος θνησιμοτήτων» είναι: $(A/B) = (\text{θνησιμότητα } A) / (\text{θνησιμότητα } B)$.^[28] Αν όμως $(A/B) = (\text{αριθμός θανάτων } A) / (\text{πληθυσμός } B)$,^[29] τότε πράγματι μπορεί να λέγεται **λόγος θνησιμότητας** (λόγος που εκφράζει την θνησιμότητα του πληθυσμού).

ΔΕΥΤΕΡΟΛΟΓΙΑ

[28] Αυτό.

[29] Όχι. Αυτό είναι ο ορισμός της θνησιμότητας.

Ερώτημα 14. Αγγλικούρες: Ελλειπτικά και Ομόηχα

Αποφύγαμε, κατά το δυνατόν, τις αγγλικούρες. Τα ελλειπτικά και τα ομόηχα (ιδίως αν δάνεια κι αντιδάνεια) είναι δύο τέτοιες παγίδες (ελπίζομε να πατήσαμε τις λιγότερες). Πχ, δέν μεταφράσαμε τους αγγλικούς πληθυντικούς με ελληνικούς πληθυντικούς όταν αυτοί δέν έχουν νόημα στη γλώσσα μας, κι αντίστροφα (παράδειγμα: «the lives of a large number of women» = “η ζωή ενός μεγάλου αριθμού γυναικών” και όχι “οι ζωές ενός μεγάλου αριθμού γυναικών”, στην ελληνική ο καθένας μας δικαιούται μία ζωή...). Ούτε μεταφράσαμε το pathologist παθολόγος, το ethics ηθική, το congenital συγγενής, το autopsy αυτοψία, και το healthy πάντα υγιής (αλλά: παθολογοανατόμος, δεοντολογία, εκγενετής, νεκροψία, και υγιής αν αναφέρεται στον άνθρωπο, υγιεινός αν σε παράγοντες που επηρεάζουν την υγεία του ανθρώπου, αντίστοιχα). Σωστά;

Σχόλιο 14

Σωστά.

Ερώτημα 15. Ονόματα ερευνητών: του, κατά; ή τίποτα;

Προσδιορισμός ερευνητών: Έναρθρος, εμπρόθετος, ή κανένας; του Kendall, κατά Kendall, ή Kendall; συντελεστής συσχέτισης του Kendall, συντελεστής συσχέτισης κατά Kendall, ή συντελεστής συσχέτισης Kendall; (αγγλικός όρος: Kendall correlation coefficient ή Kendall's correlation coefficient). Όμοια με όλα τα ονόματα ερευνητών (Bayes, Berkson, Fisher, Gauss, Kaplan-Meier, Mantel-Haenszel, Markov, Pearson, Poisson, Spearman, Student, Yates, κτλ). Το "του" δεν είναι επαρκώς διαφανές, δεν είναι σαφές αν ο Berkson πλανήθηκε ή αν αποκάλυψε την πλάνη. Το "κατά" δεν πάσχει από αυτή την ασάφεια, αλλά φαίνεται πως η τάση είναι το "κατά" να αποσύρεται από την καθημέρα ελληνική και να παραμένει με την έννοια του εναντίον, πχ υπέρ-κατά-λευκά). Μήπως έχει σχετικό κανόνα η ΕΛΕΤΟ;

Σχόλιο 15

Στα συλλογικά μέλη της ΕΛΕΤΟ ακολουθούμε τον κανόνα:

α. Αν ο αγγλικός όρος έχει το κύριο όνομα σε γενική το αποδίδουμε και στα ελληνικά με γενική: **Archimedes' principle** (αρχή του Αρχιμήδη), **Ohm's law** (νόμος του Ωμ)

β. Αν ο αγγλικός όρος που έχει το κύριο όνομα αφορά *φαινόμενο, διεργασία, μέθοδο* κτλ. που πήρε το όνομα του ερευνητή (χωρίς αυτό να εκφράζεται σε γενική πτώση) τότε αφήνουμε και στον ελληνικό όρο το όνομα χωρίς καμιά προσθήκη: **Compton effect (φαινόμενο Κόμπτον), Fourier transform (μετασχηματισμός Φουριέ), ...**

γ. Αν ο αγγλικός όρος έχει το κύριο όνομα προσώπου ή (πιο συχνά) οργάνου που επινόησε κάποια μέθοδο ή εξήγησε ένα φαινόμενο με τον δικό του τρόπο, αλλά ενδέχεται να υπάρχουν και άλλες μέθοδοι ή άλλοι τρόποι, τότε χρησιμοποιούμε την πρόθεση **κατά**: **ISO owner identifier (αναγνωριστικό ιδιοκτήτη κατά ISO), EU declaration of conformity (δήλωση συμμόρφωσης κατά ΕΕ), Carson bandwidth occupancy (κατάληψη ζωνικού εύρους κατά Carson)**

Ερώτημα 16. Μη κύρια ονόματα: Άρθρο και Γενική και Γενικές

(α) Άρθρο και Γενική: ταξινόμηση των νόσων ή ταξινόμηση νόσων; ταξινόμηση ουσιών ή ταξινόμηση των ουσιών; εκτίμηση έκθεσης ή εκτίμηση της έκθεσης, αξιολόγηση ποιότητας ή αξιολόγηση της ποιότητας; Αν υπάρχει **the** (ως φορέας έμφασης) στο πρωτότυπο τότε άρθρο στα ελληνικά, αλλιώς όχι: *classification of diseases* = ταξινόμηση νόσων, *classification of the diseases* = ταξινόμηση των νόσων, *classification of substances* = ταξινόμηση ουσιών, *classification of the substances* = ταξινόμηση των ουσιών. Σωστά;

(β) Άρθρο και Γενικές: "εξασφάλιση ποιότητας φροντίδας υγείας", "εξασφάλιση ποιότητας της φροντίδας υγείας", "εξασφάλιση της ποιότητας της φροντίδας υγείας" ή "εξασφάλιση της ποιότητας της φροντίδας της υγείας";³ Για το τελευταίο μπορούμε να δεχτούμε ότι "παντού άρθρο ίσον κανένα άρθρο", άρα η τελευταία απόδοση είναι λιγότερο οικονομική από την πρώτη, προτιμάται η πρώτη. Στις δύο μεσαίες περιπτώσεις όμως **το άρθρο δείχνει** το ουσιαστικό για το οποίο γίνεται λόγος, της φροντίδας στη δεύτερη απόδοση, της ποιότητας στην τρίτη. Οπότε, αν ο όρος μιλά για φροντίδα τότε η δεύτερη απόδοση, αν για ποιότητα τότε η τρίτη. Επομένως, ο κανόνας είναι **χωρίς άρθρο, εκτός εάν το άρθρο κάνει τον όρο πιο διάφανο**, να διαφαίνεται από μέσα του το θέμα του όρου, το κέντρο βάρους του όρου. Η ερμηνεία ενός όρου με διαδοχικές Γενικές που αυτόματα (ασυναίσθητα) ακολουθεί ο αναγνώστης ή ακροατής είναι ότι το κέντρο βάρους πέφτει στην πρώτη γενική, εκτός εάν άρθρο το μεταθέτει σε επόμενη. Στην πρώτη περίπτωση, πουθενά άρθρο, άρα το κέντρο του όρου είναι η πρώτη Γενική, ο όρος μιλά για ποιότητα. Στη δεύτερη περίπτωση, το άρθρο 'της' μεταφέρει το κέντρο στη δεύτερη Γενική, ο όρος μιλά για φροντίδα. Στην τρίτη περίπτωση, το άρθρο επαναφέρει το κέντρο στην πρώτη Γενική, ο όρος (ξανα)μιλά για ποιότητα. Και στην τέταρτη περίπτωση, το άρθρο στην πρώτη Γενική δεν αφήνει το κέντρο να φύγει παρακάτω, ο όρος επιμένει να μιλά για ποιότητα. Γενικά, σε περίπτωση αλληπάλληλων Γενικών, το κέντρο του όρου βρίσκεται στην πρώτη με σειρά εμφάνισης Γενική, εκτός εάν άρθρο το μεταθέτει σε επόμενη. Άρα ή πουθενά άρθρο αν το κέντρο βάρους του όρου είναι η πρώτη Γενική (= οικονομία χωρίς να θίγεται η διαφάνεια) ή άρθρο στην επόμενη Γενική που αποτελεί το κέντρο του όρου (διαφάνεια έστω και αν ελαφρά θίγεται η οικονομία: στη γλώσσα δεν υπάρχει οικονομία για την οικονομία, υπάρχει οικονομία για τη διαφάνεια, στη γλώσσα δεν υπάρχουν "τοξικά ομόλογα", υπάρχουν μόνον "υγιή ομόλογα"...) Σωστά;

Σχόλιο 16

Απόσπασμα από την εργασία «Ο ελληνικός σύμπλοκος όρος και η χρήση της Γενικής ως προσδιοριστικού συνθετικού» ([PDF](#)):^[30]

5.3 Η σύναρθρη Γενική και πότε χρησιμοποιείται στην Ορογραφία

Κατά κανόνα, οι όροι δεν περιέχουν άρθρα. Σε ένα μικρό ποσοστό όρων με Γενική, όμως, αυτή χρησιμοποιείται με το **οριστικό** άρθρο της (**σύναρθρη Γενική**). Στις περιπτώσεις αυτές, κατά κανόνα, πρόκειται για:

- Γενική ενός **βασικού φυσικού μεγέθους** προκειμένου να εκφραστεί κάποια θεμελιώδης ιδιότητά του,
- Γενική του **δημιουργού** ή της **ιδιότητας** που συνοδεύει κάποιο **νόμο** (αρχή, θεώρημα, μέθοδο κτλ.)
- Γενική του **ονόματος** συγκεκριμένης **οντότητας** (τομέα, οργανισμού, επιτροπής, συστήματος κτλ.) της οποίας επιδιώκεται να τονιστεί ο **μοναδικός χαρακτήρας**, ή

³ «Φύτεψε κι εσύ μια γενική! Μπορείς!» Στο: Γιάννης Η Χάρης. *Η γλώσσα, τα λάθη και τα πάθη*. Πόλις, Αθήνα 2003: 476-480.

- Γενική ενός **ακρωνύμιου** – που από τη φύση του είναι άππρωτο – για να φανεί ότι αυτό βρίσκεται σε Γενική πτώση.

Παραδείγματα:

Ελληνικός όρος

- ταχύτητα του φωτός
- αρχή του Αρχιμήδη
- αρχή της αναλογικότητας
- τομέας των τηλεπικοινωνιών
- αποφάσεις του Συμβουλίου
- ανενεργότητα της IUT

Αγγλικός ισοδύναμος όρος

- speed of light
- Archimedes' principle
- principle of proportionality
- telecommunications sector
- Council Decisions
- IUT inactivity

ΔΕΥΤΕΡΟΛΟΓΙΑ

[30] Το πρόβλημα με τις Γενικές ήταν πράγματι λυμένο, εξονυχιστικά θάλεγα. Εμείς απλά ξαναανακαλύπταμε τον τροχό! Ωστόσο, και που φτάσαμε να διαπιστώσουμε το πρόβλημα ήταν κι αυτό κάτι... Τα ερωτήματα είναι εξίσου σπουδαία με τις απαντήσεις τους (αν όχι σπουδαιότερα).

Ερώτημα 17. Χασμωδίες

Αυτο-επιλογής, αυτοεπιλογής ή αυτεπιλογής; μετα-ανάλυση, μεταανάλυση ή μετανάλυση; μεγα-ανάλυση, μεγαανάλυση ή μεγανάλυση; "μετα-ανάλυση ατομικών δεδομένων" ή "μετανάλυση ατομικών δεδομένων". Η αποφυγή χασμωδίας επιβάλλει αυτεπιλογή, μεγανάλυση, μετανάλυση κτλ.; (στην πραγματική ζωή πάντως, όταν το γλωσσικό αισθητήριο εκφράζεται αβίαστα, αυτό γίνεται).

Σχόλιο 17

Τα διεθνοποιημένα ελληνικά προθήματα τα διατηρούμε αναλλοίωτα όπως τα **τηλε-** (**tele-**) **μετα-** (**meta**), **βιο-** (**bio-**) και όλα τα προθήματα των μονάδων του Διεθνούς Συστήματος Μονάδων (SI) (**χιλιο-**, **μεγα-**, **νανο-**, **τερα-**, ...): **μετααρχείο**, **τηλεειδοποίηση**, **μεγαώμ**, ...

Ερώτημα 18. Επιτρέπονται προσθήκες;

Μπορεί να προστίθεται στην απόδοση διευκρίνηση που δεν υπάρχει στο πρωτότυπο; Παράδειγμα, removal = αφαίρεση (υλικού). Νομίζουμε όχι. Η προσθήκη στην απόδοση πρέπει να αφαιρεθεί ή προσθήκη στο πρωτότυπο πρέπει να προστεθεί. Σωστά;

Σχόλιο 18

Επιτρέπεται, αλλά όχι πολύ συχνά, αρκεί να ενδεικνύεται ότι πρόκειται για πληροφορία και όχι για μέρος του όρου: π.χ. στην TELETERM χρησιμοποιούμε μύστακες, δηλαδή: **removal** = **αφαίρεση** {υλικού}.^[31]

ΔΕΥΤΕΡΟΛΟΓΙΑ

[31] Κι αυτό δηλώνεται με { };

KB/14-9-2015: Δεν υπάρχει κανόνας. Εμείς με { } δηλώνουμε κάποια πληροφορία για την έννοια ή τον όρο. Σε () εγκλείουμε μέρος του όρου που μπορεί και να παραλείπεται στη χρήση· π.χ. (**electric**) **current** = (ηλεκτρικό) ρεύμα.

Ερώτημα 19. Η κατάχρηση του "-ποίηση"

Η ποίηση έχει πολλή πέραση! "συγκάλυψη" ή "απόκρυψη" αντί του "τυφλοποίηση" (ο τυφλός ποιητής ήταν ένας...). Αποφυγή κατά το δυνατόν του "-ποίηση" ως δεύτερου συνθετικού σύνθετων λέξεων: παγκοσμιοποίηση, προτυποποίηση, τυφλοποίηση, κτλ. (Για την καταχρηστική παραγωγή συνθέτων με το 'ποίηση' βλέπε

Γιάννης Η Χάρης, *Η γλώσσα, τα λάθη και τα πάθη*, Πόλις, Αθήνα 2003: 310-322, άρθρα «Η κατωτατοποίηση της ποίησης» και «Άμουση, πεζή ποίηση».) Σωστά;

Σχόλιο 19

Αποφυγή, ανάλογα με την έννοια. Το "-ποίηση" ενδείκνυται όταν χρησιμοποιείται **κυριολεκτικά**, δηλαδή: **Β-ποιώ κάτι** = ποιώ/κάνω/καθιστώ κάτι Β (ενώ πριν αυτό ήταν κάτι άλλο π.χ. Α), οπότε έχω Β-ποίηση του Α· π.χ., **ψηφιακοποιώ ένα σήμα** = καθιστώ ένα σήμα **ψηφιακό**, οπότε του κάνω **ψηφιακοποίηση**.

Ερώτημα 20. Το εσκαμοτάρισμα των όρων

Εσκαμοτάριω (λατινικό) = υιοθετώ για να διαστρεβλώσω. Τι καταλαβαίνει το γλωσσικό μας αισθητήριο από τη φράση: «Οι προγνωστικοί παράγοντες είναι χαρακτηριστικά των ασθενών που σχετίζονται με *αυξημένο ή μειωμένο* κίνδυνο μιας *θετικής ή αρνητικής έκβασης* για μία δεδομένη ασθένεια.»; «... *καλής ή κακής έκβασης* ...». Τι καταλαβαίνει από τη φράση «*το τεστ βγήκε θετικό (ή αρνητικό)*»; Ότι, φυσικά, *το τεστ βγήκε καλό (ή κακό), φυσιολογικό (ή παθολογικό)*. Κι όμως! Οι "ειδικοί" εννοούν το ακριβώς αντίθετο: θετικό = κακό, παθολογικό· αρνητικό = καλό, φυσιολογικό!!! Το ίδιο με τους όρους "αρνητική μελέτη" (ευρήματα στατιστικά μη σημαντικά) και "θετική μελέτη" (ευρήματα στατιστικά σημαντικά).

Το γλωσσικό αισθητήριο λέει ότι: Εάν οι συγγραφείς έχουν συμπεράνει ότι οι συγκρινόμενες ομάδες δεν διαφέρουν, και εάν αυτή είναι η πραγματικότητα, τότε αυτή είναι μια εξαιρετικά θετική μελέτη. Εάν οι συγγραφείς αποκαλύπτουν την πραγματικότητα, η μελέτη τους είναι θετική (καλή). Εάν αντιφάσκουν με την πραγματικότητα, η μελέτη τους είναι αρνητική (κακή), οποιαδήποτε στατιστική σημαντικότητα και αν έχουν βγάλει. Η αντίθεση μεταξύ επαγγελματικής αργκό (στατιστικά μη σημαντικό εύρημα = αρνητική μελέτη, ακόμα κι αν αυτή είναι η πραγματικότητα) και γλωσσικού αισθητηρίου ομόγλωσσων (αρνητικό = κακό) συσκοτίζει απόλυτα τη διαφάνεια του όρου και αξίζει ιδιαίτερη μελέτη.

Δεν καταλογίζομε πρόθεση στους συγγραφείς, ωστόσο η έννοια των όρων "αρνητική μελέτη", "θετική μελέτη", "θετικό τεστ", "αρνητικό τεστ", "θετική εξέταση", "αρνητική εξέταση" αυτό ακριβώς έχει υποστεί: στρέβλωση μέχρι να σημαίνουν το αντίθετο από ό,τι σημαίνουν κατά το γλωσσικό αισθητήριο των ομόγλωσσων. Στους επιδημιολόγους είναι οικείος ο όρος "data torture". Εκτός από τα δεδομένα, βασανιστήρια υφίστανται και οι όροι ("term torture", να κι ένας καινούργιος όρος!) Τέτοια βασανιστήρια υφίστανται συχνά τα δάνεια, οπότε επιστρέφουν πίσω αγνώριστα. Κλασικό παράδειγμα ο όρος "ευθανασία" (=καλός θάνατος) > "euthanasia" (the practice of intentionally ending a life in order to relieve pain and suffering ^[32]) > "ευθανασία" (αντιδάνειο που ο μέσος χρήστης της σημερινής ελληνικής το εκλαμβάνει ως γρήγορος θάνατος, εύκολος θάνατος, σχεδόν κακός θάνατος, ίσως δολοφονία, «ε, να του κάνομε ευθανασία τότε!» η συνήθης φράση). Για αποτροπή της σύγχυσης θάπρεπε να εισαχθεί ο νεολογισμός "γιουθανείζια" για να γίνεται σαφής διάκριση μεταξύ του δανείου όρου euthanasia όπως αυτός χρησιμοποιείται σήμερα από τους αγγλόγλωσσους και του όρου "ευθανασία" (καλός θάνατος, έννοια για την οποία οι αγγλόγλωσσοι χρησιμοποιούν άλλον όρο: "good death"). Στην ελληνική "ευθανασία" σημαίνει "καλός θάνατος", στην αγγλική euthanasia δεν σημαίνει good death.

Υπάρχει διαμορφωμένη πολιτική στην ΕΛΕΤΟ γι αυτές τις δάνειες 'στρεψοδικίες' των εννοιών και τις **αντιδάνειες παγίδες** των όρων; Που αποτελούν και αιτία για ευτράπελες (congenital = συγγενείς, αντί εκγενετικής) μα και για σοβαρότερες (euthanasia = ευθανασία αντί γιουθανείζια) αγγλικούρες.

ΔΕΥΤΕΡΟΛΟΓΙΑ

[32] <https://en.wikipedia.org/wiki/Euthanasia>

Σχόλιο 20

Η ΕΛΕΤΟ προωθεί τις αρχές της Ορολογίας (με συνέδρια, με σεμινάρια και σχετικές ομιλίες, ...) ώστε να σχηματίζονται σωστά οι όροι που αποδίδουν νέες έννοιες. Οι υπεύθυνοι της ορολογίας κάθε θεματικού πεδίου είναι οι ειδικοί του πεδίου. Αν αυτοί έχουν καθιερώσει κάποιους όρους (σαν αυτούς που αναφέρατε) δεν μπορούμε να τους επιβάλουμε να τους αλλάξουν, εκτός αν κάποιο συλλογικό όργανό τους ασχοληθεί και προτείνει τις αλλαγές και αποδεχτούν όλοι τις προτάσεις του. Όταν η απόδοση του επιθέτου **congenital** = **συγγενής** έχει καθιερωθεί στην ιατρική σε τέτοιο βαθμό ώστε έχει περάσει στη γενική γλώσσα και έχει λημματογραφηθεί στα γενικά λεξικά της γλώσσας (Μπαμπινιώτη, Τριανταφυλλίδη, Μείζον) είναι πλέον αργά. Έχει προστεθεί άλλη μία σημερινή σημασία στη λέξη **συγγενής** (= εκ γενετής). Αλλαγή της γλώσσας που ξεκινά από ένα λάθος σε επιστημονικό όρο.

Αλλά δεν είναι και «έγκλημα» αυτή η αλλαγή, όταν δεχόμαστε τη συνεχή και «αυθόρμητη» **γλωσσική αλλαγή** που ξεκινάει από τον «λαό» (ποιον λαό;) και φέρνει τα πάνω κάτω!...^[33]

Σήμερα π.χ. **αφελληνίζω** σημαίνει «αφαιρώ την ιδιότητα του Έλληνα», ενώ το αρχαίο **αφελληνίζω** σήμαινε «καθιστώ κάποιον Έλληνα, εκπολιτίζω» (!...). Σήμερα έχει περιληφθεί στα λεξικά και η σημασία της λέξης **απόφραξη** ως «ξεβούλωμα», ενώ η από αιώνων σημασία της λέξης ήταν ακριβώς το αντίθετο: «πλήρες βούλωμα» (!...)

Ένας από τους εμφανείς «δρόμους» της γλωσσικής αλλαγής είναι: **λάθος** (από κάποιο μέλος της κοινότητας) > **επανάληψη** του λάθους > **διάδοση** του λάθους σε όλη την κοινότητα > **αποδοχή** του λάθους ως ορθού > **καθιέρωση** > **λεξικογράφηση**. Αυτόν τον «δρόμο» που λειτουργεί καθημερινά στη γλώσσα λίγο μπορεί να τον επηρεάσει η ΕΛΕΤΟ. Μπορεί, όμως, να επηρεάσει τη **γλωσσική αλλαγή** που προέρχεται από την ορολογία των θεματικών πεδίων, προωθώντας και διαδίδοντας τις έννοιες και τις αρχές της Ορολογίας και τους ορθούς μηχανισμούς σχηματισμού ελληνικών όρων στους ειδικούς των θεματικών πεδίων, ώστε να αποφεύγονται ή να ελαχιστοποιούνται τα φαινόμενα προβληματικής οροδοσίας.

Όσο για το γλωσσικό αισθητήριο, αυτό είναι εξόχως υποκειμενικό. Δείτε αν θέλετε και την ανακοίνωση «*Γιατί κλοτσάτε τους όρους;*» του 9^{ου} Συνεδρίου: [PDF](#).

ΔΕΥΤΕΡΟΛΟΓΙΑ

[33] Τα πάντα ρει!... (καί οι όροι;)

Ερώτημα 21. Αόριστος ή Παρακείμενος;

exposed = εκτεθέντων ή εκτεθειμένων; που εκτέθηκαν ή που έχουν εκτεθεί;

Σχόλιο 21

Αν εννοείτε το **exposed** ως συνθετικό όρου, αυτό δεν είναι μόνο **Αόριστος** ή **Παρακείμενος**. Είναι και **Ενεστώτας**. Μην ξεχνάτε ότι η παθητική φωνή της αγγλικής σχηματίζεται με το **I am** και την παθητική μετοχή του ρήματος.

Καταρχάς, στους όρους **δεν** χρησιμοποιούμε ολόκληρες αναφορικές προτάσεις και η παθητική μετοχή κατά κανόνα, ως **προσδιοριστικό συνθετικό**, αποδίδεται με μετοχή **παθητικού ενεστώτα**: **transmitted power** = **εκπεμπόμενη ισχύς** {κεραίας εκπομπής}, **received power** = **λαμβανόμενη ισχύς** {κεραίας λήψης}, **propagated wave** = **διαδιδόμενο κύμα**.

Μέσα στο κείμενο ενός μεταφράσματος όταν συναντηθούν οι λέξεις **transmitted** και **power χωρίς** να αποτελούν τον παραπάνω όρο, αντιμετωπίζονται χωριστά. π.χ. Η πρόταση **The power transmitted by the antenna is 10 W**, φυσικά, θα αποδοθεί ως: **Η ισχύς που εκπέμπεται από την κεραία είναι 10 W**. Η πρόταση που περιέχει τον όρο: **The transmitted power of the antenna is 10 W** ερμηνεύεται με τον ισοδύναμο ελληνικό όρο: **Η εκπεμπόμενη ισχύς της κεραίας είναι 10 W**.

Ερώτημα 22. proportion, rate, ratio

Έχει η ΕΛΕΤΟ κανόνες απόδοσής τους; Στο λεξικό μας έχουν αποδοθεί από τους αντίστοιχους συγγραφείς (αρχικά σε παρένθεση) ως εξής (η άνω τελεία χωρίζει συνώνυμα):

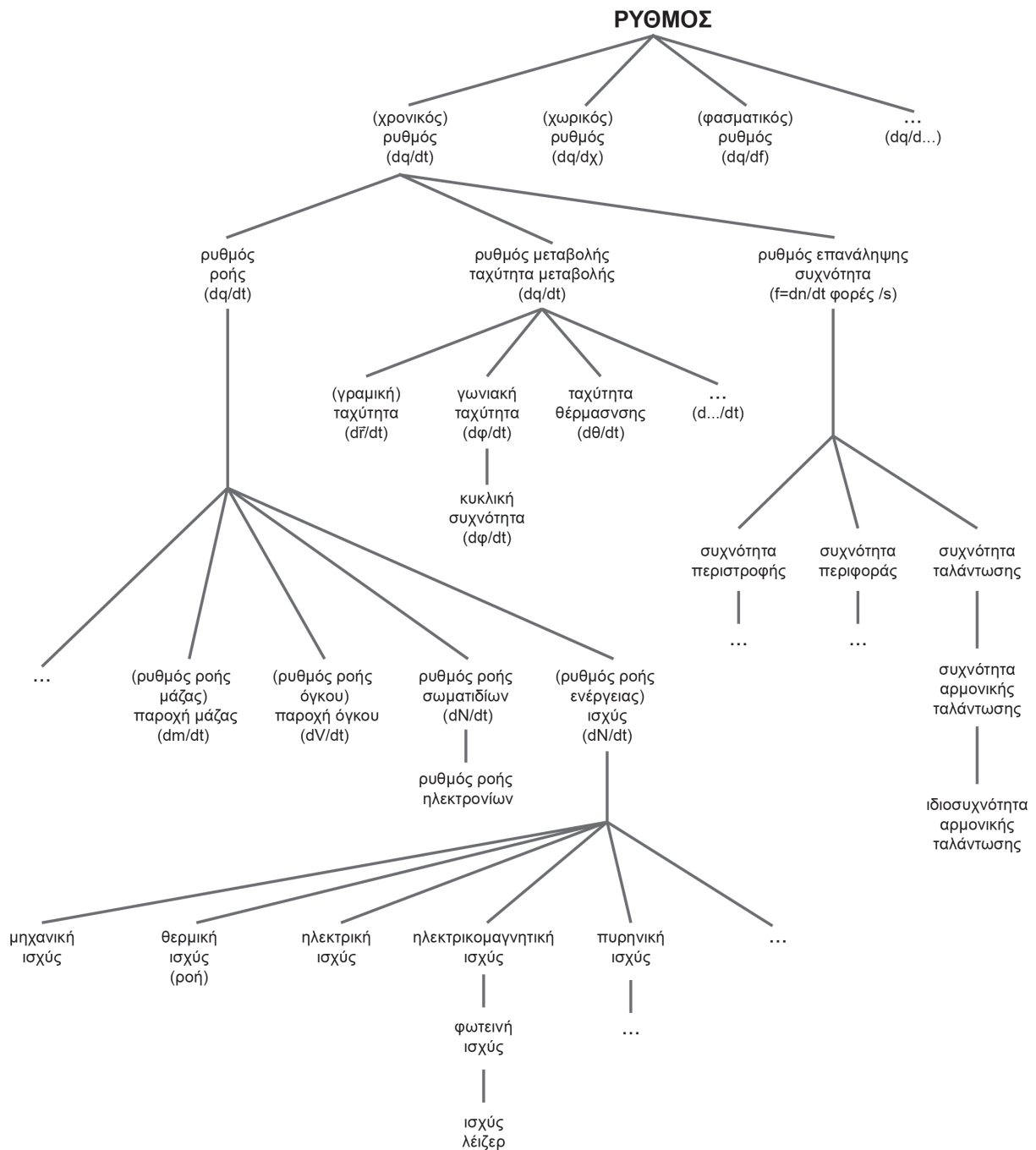
proportion = αναλογία (ΑΧ ΓΔ2 ΚΜ)· ποσοστό (ΣΓ123 ΠΓ´). ΟΡΙΣΜΟΣ: Το αποτέλεσμα της διαίρεσης σχετιζομένων αριθμών, ο αριθμητής είναι μέρος του παρονομαστή (ΑΧ)

rate = δείκτης (ΤΛ ΚΜ)· ρυθμός (ΓΔ2 ΔΔ)· ρυθμός μεταβολής (ΑΧ ΜΚ´)· ταχύτητα (ΓΔ2 ΔΔ)· αναλογία (ΓΔ2)· συχνότητα (ΚΜ). ΟΡΙΣΜΟΣ: Διαίρεση δύο αριθμών με χρόνο πάντοτε στον παρονομαστή (ΑΧ).

ratio = λόγος (ΑΒ ΑΧ ΓΔ2 ΕΣΙ ΚΜ ΠΓ´)· πηλίκιο (ΑΧ ΓΔ2)· αναλογία (ΕΣΙ)· δείκτης αντιστοιχίας (ΤΛ). ΟΡΙΣΜΟΣ: "Το αποτέλεσμα της διαίρεσης δύο μη σχετικών αριθμών" (ΑΧ) ή "Το αποτέλεσμα της διαίρεσης δύο σχετικών ή μη σχετικών αριθμών" ή "Το αποτέλεσμα της διαίρεσης δύο οποιωνδήποτε αριθμών"...

Σχόλιο 22

Κατά κανόνα (με εξαιρέσεις όταν κάτι έχει καθιερωθεί διαφορετικά σε ευρεία κλίμακα): **proportion** = **αναλογία**, **rate** = **ρυθμός**, **ratio** = **λόγος**, **quotient** = **πηλίκιο**, **factor** = **παράγοντας**, **coefficient** = **συντελεστής**, **index** = **δείκτης** ^[34]

Εικόνα 4.5. Οι χρήσεις του όρου 'ρυθμός' (Οργανικό μέρος της δευτερολογίας [34] του Κ. Βαλεοντή).

ΔΕΥΤΕΡΟΛΟΓΙΑ

[34] Ρώτησα φίλους μαθηματικούς του πανεπιστημίου μας (καθηγητή και διδάκτορα διδακτικής μαθηματικών) και η απάντησή τους ήταν: **proportion** = αναλογία, **rate** = ρυθμός, ταχύτητα, επιτόκιο, **ratio** = λόγος, **quotient** = πηλίκο, **factor** = παράγοντας σε γινόμενο, **coefficient** = συντελεστής, **index** = δείκτης. Ρώτησα στη συνέχεια τους ορισμούς τους: **proportion** = **αναλογία** = η ισότητα δύο λόγων; $\alpha / \beta = \gamma / \delta$: τα α , β , γ και δ λέγονται όροι της αναλογίας. {ΓΔ'/27-10-2015: όταν εμείς λέμε "αναλογία" αυτό εννοούμε; δεν έχω αυτή την αίσθηση...} **ratio** = **λόγος** δύο ομοειδών μεγεθών είναι το πηλίκο της διαίρεσης του ενός μεγέθους δια του άλλου. {ΓΔ'/27-10-2015: αν είναι το πηλίκο, ποιος ο λόγος εισαγωγής νέου όρου, αφού για το πηλίκο έχουμε ήδη όρο;} **rate** = **ρυθμός** είναι το πηλίκο της διαίρεσης δύο ανόμοιων μεγεθών. {ΓΔ'/27-10-2015: όχι κατανάγκη χρόνος στον παρονομαστή;} **quotient** = **πηλίκο**. Το πηλίκο και το υπόλοιπο είναι οι μοναδικοί αριθμοί για τους οποίους ισχύει η ταυτότητα της διαίρεσης: Διαιρετέος =

διαίρετης επί πηλίκο συν υπόλοιπο. {ΓΔ'/27-10-2015: είναι αυτό ορισμός;} **coefficient** = **συντελεστής**. Δεν είναι εφικτό να δοθεί ένας ορισμός επειδή η λέξη συνοδεύεται από τη λειτουργία στην οποία ο συντελεστής συντελεί. **factor of a product** = **παράγοντας γινομένου** είναι ό ένας από τους δύο αριθμούς που συμμετέχουν στην πράξη του πολλαπλασιασμού. {ΓΔ'/27-10-2015: Ποιος είναι ο αγγλικός όρος των κλάσμα και ποσοστό;} **κλάσμα** = **fraction** = **το μέρος μιας ποσότητας**, και **ποσοστό** = **percentage** = **κλάσμα με παρονομαστή το 100**.

KB/14-9-2015: proportion = **αναλογία** (ισότητα λόγων) π.χ. η αναλογία: **$\alpha:\beta:\gamma:\delta = 2:3:5:7$** . Αυτή ισодυναμεί με τις ισότητες: $(\alpha / \beta) = (2 / 3)$, $(\beta / \gamma) = (3 / 5)$, $(\gamma / \delta) = (5 / 7)$. Η εκατοστιαία αναλογία του ατμοσφαιρικού αέρα κατ' όγκον είναι: **οξυγόνο:άζωτο = 21:79**. Συχνά, κακώς, λέγεται 'αναλογία' το ποσοστό π.χ. ενός συστατικού σε μια ουσία. | **ratio** = **λόγος** (πηλίκο ομοειδών μεγεθών). Η μέτρηση ενός μεγέθους με την μονάδα μέτρησής του είναι η εύρεση ενός λόγου. Ο **λόγος** είναι ένα είδος **πηλίκου**. | **rate** = **ρυθμός** (του μεγέθους **q(p)** προς το μέγεθος **p: dq / dp**). Μεγάλη ιστορία... Βλέπε **Εικόνα 4.5**. | Ο ορισμός του **πηλίκου** από την ταυτότητα: Διαιρετέος = διαίρετης επί πηλίκο συν υπόλοιπο περιορίζεται μόνο στους ακεραίους αριθμούς στα μαθηματικά. Στη φυσική και στις επιστήμες γενικότερα: **quotient** = **πηλίκο** (το αποτέλεσμα της διαίρεσης δύο μεγεθών, ομοειδών ή όχι. Ο **ρυθμός** είναι **πηλίκο**, αλλά κάθε πηλίκο δεν είναι ρυθμός. Ο **λόγος** είναι **πηλίκο**, αλλά κάθε πηλίκο δεν είναι λόγος. | **coefficient** = **συντελεστής**. Στα μαθηματικά είναι **παράγοντας** που πολλαπλασιάζει μια μεταβλητή και αυξάνει το βάρος της επίδρασής της. Στη φυσική είναι μέγεθος που χαρακτηρίζει ένα υλικό ή ένα φαινόμενο και μπορεί να είναι **παράγοντας** ή **λόγος** (π.χ. **συντελεστής τριβής ολισθήσεως**). | **factor** = **παράγοντας** (σε γινόμενο), **fraction** = **κλάσμα**, **percentage** = **ποσοστό επί τοις εκατό** (= ο αριθμητής του κλάσματος με παρονομαστή 100).

Ερώτημα 23. Η αρχή της αρμοδιότητας

Στους **οικονομικούς** όρους (effectiveness, efficacy, etc.) η αρχή της καθύλην αρμοδιότητας επιβάλλει να ακούσομε τους οικονομολόγους, στους **δημογραφικούς** (γεννητικότητα, θνησιμότητα κτλ) τους δημογράφους, στους **στατιστικούς** (mean, deviation, regression κτλ) τους στατιστικολόγους κ.ο.κ. Σωστά; (Όμως efficiency = {αποτελεσματικότητα, απόδοση, αποδοτικότητα} ΕΣΙ: ακόμα και το ΕΣΙ αυτοσχεδίασε; δεν ρώτησε τους οικονομολόγους; Αρχές ιεραρχίας, αρχαιότητας (χρονικότητας, διαχρονίας), καθύλην αρμοδιότητας...)

Σχόλιο 23

Αποδεχόμαστε τους όρους που ανήκουν πρωταρχικά σε άλλο θεματικό πεδίο και έχουν καθιερωθεί από τους ειδικούς του πεδίου αυτού, εκτός εάν υπάρχει σοβαρό λάθος σε κάποιον από τους όρους αυτούς ή, στο δικό μας πεδίο, υπάρχει ανάγκη επιλογής διαφορετικού όρου, π.χ. για την αποφυγή **ομωνυμίας**.

Ερώτημα 24. Η αρχή του Μέλλοντος

εκ- ή ξε-; eradication = εκρίζωση ή ξερίζωμα; Στα αυτιά του μέσου ομόγλωσσου το εκρίζωση μπορεί να ηχεί ακόμα και ρίζωση, το σχεδόν άηχο εκ έχει ήδη μετασηματιστεί σε εκκωφαντικό ξε, το ξερίζωμα είναι απόλυτα διαφανής όρος, χωρίς παράθυρο παρανόησης ή έστω απλού δισταγμού. Το unfreezing (βλέπε) δύσκολα θα μπορούσε να ήταν εκπάγωμα. Το δε αποπάγωμα ή αποπάγωση δεν μπορεί να συγκριθεί σε διαφάνεια με το ξεπάγωμα.

Μια ακόμα αρχή οροδοσίας φαίνεται πως πρέπει να προστεθεί στις 7+3 = ΔιΣΚΟΠΟρΕ + {ιεραρχία, αρχαιότητα, διεπιστημονικότητα}: **η αρχή του μέλλοντος** (ως αντίπαλο δέος της αρχαιότητας): όταν το παρελθόν της γλώσσας (εκ-) δια του παρόντος (εκ- προς ξε-) πάει στο μέλλον (ξε-), η οροδοσία οφείλει να διευκολύνει τον τοκετό. Μ' άλλα λόγια ο οροδότης οφείλει να κολυμπά μέσα στη γλώσσα του λαού του, του λαού του ζώντος και του μέλλοντος περισσότερο ίσως από ό,τι του ζώντος και του παρελθόντος, να αναπνέει το πού το πάει, εκ των μελλόντων τα προσερχόμενα να αντιλαμβάνεται, τη μυστική που τούς έρχεται των πλησιαζόντων γεγονότων βοή να συλλαμβάνει (**Καβάφης**).

Σημείωση: Παρόλ' αυτά, το απόψυξη (ψυγείου) επιμένει, ίσως δύο ξ μαζί (ξεψυξη) δυσκολεύονται να βολευτούν... (ιδίως με τη συντροφιά κι ενός ψ ανάμεσα!)

Σχόλιο 24

Κατά κανόνα «εκ-» και αν χρειαστεί (κατ' εξαίρεση) κάποια φορά και «ξε-».

Οι κλασικοί κανόνες σύνθεσης και παραγωγής εξακολουθούν να ισχύουν και σήμερα. Μην έχουμε απαίτηση,

όμως, ότι ο επιστημονικός λόγος κάθε θεματικού πεδίου θα γίνει πλήρως κατανοητός από κάποιον απαίδευτο στο ειδικό θεματικό πεδίο, αν σε έναν όρο αντί να χρησιμοποιήσουμε λόγια σύνθεση με το «εκ-» χρησιμοποιήσουμε δημόδη με το «ξε-». Ο **ειδικός όρος** έχει πίσω του **ειδική έννοια** που ο άσχετος πρέπει να αναζητήσει τον ορισμό της για να την καταλάβει. Δεν θα την καταλάβει ακούγοντας ή διαβάζοντας απλώς τον όρο.

Σχετικά με την «**αρχή του μέλλοντος**» η γνώμη μου είναι:^[35] **Αξιοποιώντας με τον καλύτερο τρόπο τα κεκτημένα του παρελθόντος καλλιεργούμε το παρόν καθιστώντας το κατάλληλο για την ευδοκίμηση του μέλλοντος.**

Σχετικά με την «**διεπιστημονικότητα**», αν εννοείτε ότι ένας όρος πρέπει να είναι «διεπιστημονικός»^[36] τότε αυτή δεν είναι γενική αρχή που μπορεί να εφαρμοστεί σε κάθε όρο. Αν εννοείτε ότι πρέπει να εξετάζεται εάν η προς οροδότηση **έννοια** είναι **διαθεματική**, οπότε η οροδοσία πρέπει να γίνεται εναρμονισμένα και με τη συνεργασία των ειδικών όλων των εμπλεκόμενων θεματικών πεδίων,^[37] συμφωνώ απόλυτα.

Σχετικά με την «**ιεραρχία**» στην επιλογή των όρων, που αναφέρετε,^[38] ο ISO και τα πρότυπα ΕΛΟΤ 561-1 και ΕΛΟΤ 402 καλύπτουν το θέμα με τα ακόλουθα:

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΑΠΟ ΕΛΟΤ 561-1:

3.4.14 διαβάθμιση αποδεκτότητας όρου

διαβάθμιση ορολογικής αποδεκτότητας

διαβάθμιση βάσει προκαθορισμένης κλίμακας που χρησιμοποιείται για την αξιολόγηση ενός **όρου** (3.4.3)

ΣΗΜΕΙΩΣΗ Συνήθεις διαβαθμίσεις αποδεκτότητας όρου είναι: προτιμώμενος όρος, δεκτός όρος, αδόκιμος όρος.

3.4.15 προτιμώμενος όρος

όρος (3.4.3) που αξιολογείται σύμφωνα με την κλίμακα της **διαβάθμισης αποδεκτότητας όρου** (3.4.14) ως ο κύριος όρος για δεδομένη **έννοια** (3.2.2)

3.4.16 δεκτός όρος

όρος (3.4.3) που αξιολογείται σύμφωνα με την κλίμακα της **διαβάθμισης αποδεκτότητας όρου** (3.4.14) ως συνώνυμο ενός **προτιμώμενου όρου** (3.4.15)

3.4.17 αδόκιμος όρος

όρος (3.4.3) που αξιολογείται σύμφωνα με την κλίμακα της **διαβάθμισης αποδεκτότητας όρου** (3.4.14) ως μη συνιστώμενος

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 1 Κατά σύμβαση, στο παρόν πρότυπο ως **δόκιμοι όροι** για κάθε έννοια θεωρούνται ο προτιμώμενος όρος (3.4.15) και οι δεκτοί όροι (3.4.16).

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 2 Συνήθως οι δεκτοί όροι (3.4.16) και οι αδόκιμοι όροι αναφέρονται ως **μη προτιμώμενοι όροι**.

3.4.18 απαρχαιωμένος όρος

όρος (3.4.3) που δεν είναι πλέον σε κοινή χρήση.

Είμαι στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε επεξήγηση.^[39]

Φιλικά

Κώστας Βαλεοντής

Αθήνα, 29 Αυγούστου 2015

ΔΕΥΤΕΡΟΛΟΓΙΑ

[35] Μπορούμε να το δεχτούμε ως τον κανόνα του «Τα πάντα ρει στην Ορολογία»; (βλέπε προηγούμενο σχόλιο)

[36] Δεν έπιασα το νόημα ακριβώς.

KB/14-9-2015: Να μην ξεχνάμε ότι όταν μιλάμε για **όρους** έχουμε πίσω τους **έννοιες**. Υπάρχουν έννοιες **διεπιστημονικές** (interdisciplinary) αλλά υπάρχουν και έννοιες αυστηρά ειδικές (του **είδιου** θεματικού

πεδίου). Για τις πρώτες έννοιες ευχής έργων είναι και οι **όροι** να είναι **κοινοί** στα εμπλεκόμενα πεδία. Για τις δεύτερες δεν έχουν εμπλοκή τα άλλα θεματικά πεδία.

[37] Νιώθω πως αυτό έλεγα. Από πολύ παλιότερα είχα καταλήξει στο αξίωμα: «*Μεταξύ των επιστημών δεν υπάρχει χάσμα εννοιολογίας, αλλά χάσμα ορολογίας*», μιλάνε για τα ίδια πράγματα με άλλα λόγια, και νομίζουν ότι κάνουν μια διαφορετική επιστήμη... Όταν σπούδαζα Οικονομικά, είχα εκπλαγεί πόσο οι έννοιές τους ήταν ανάλογες αν όχι ίδιες με τις γνωστές μου έννοιες της Φυσιολογίας, και πόσο ξεκαθάριζε αυτόματα το τοπίο μέσα μου όταν έκανα το συνειρμό «α! αυτό εννοεί;...» Η Οικονομετρία και η Βιομετρία, μου φαίνεται απίθανο να μιλάνε για διαφορετικά πράγματα, άσχετα που μπορεί να τα λένε με διαφορετικά λόγια...

[38] Αναφερόμουν μάλλον σε κάτι διαφορετικό, σ' αυτό που στην **εργασία** μας για το 10ο συνέδριο λέμε «Ο8: **Ιεραρχία** (σε περίπτωση που υπάρχουν διαφορετικές αποδόσεις από περισσότερους του ενός καθ' ύλην αρμόδιους διαφορετικού επιπέδου, η απόδοση του πρώτου τη τάξει υπερισχύει της του δεύτερου τη τάξει, αυτή της του τρίτου κοκ). Για παράδειγμα, η απόδοση ενός όρου από το Ελληνικό Στατιστικό Ινστιτούτο θα πρέπει να υπερισχύει της απόδοσής του από τους Οικονομέτρες και τους Βιομέτρες / Βιοστατιστικούς. Σε περίπτωση που κάποιος κατώτερος τη τάξει πληροί καλύτερα τις υπόλοιπες αρχές οροδοσίας, ο πρώτος τη τάξει οφείλει να αναθεωρήσει την απόδοσή του.» Ακόμα ένα παράδειγμα η απόδοση των όρων στο σχόλιό σας πιο πάνω από τους μαθηματικούς θα πρέπει να υπερισχύει της απόδοσής τους από τους επιδημιολόγους, κτό.

[39] Κι εμείς! Στη διάθεσή σας. Ευχαριστούμε πολύ.

*Για τη συγγραφική ομάδα,
Γιάννης Δημολιάτης
10 Σεπ 2015*

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 5

ΕΝΔΙΑΜΕΣΗ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΚΡΙΤΙΚΟΥ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗ

Τίτλος Συγγράμματος: ΛΕΞΙΚΟ ΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΔΗΜΙΟΛΟΓΙΑΣ

Κωδικός Συγγράμματος: 15373, Πρόσκληση: 3η Πρόσκληση

Χρονικό διάστημα αναφοράς: 1/12/2014 - 1/5/2015

Υπεύθυνος Αναφοράς: ΧΡΗΣΤΟΣ ΛΙΟΝΗΣ

Ημερομηνία υποβολής: 29/5/2015

Α΄. ΕΝΔΙΑΜΕΣΗ ΑΝΑΦΟΡΑ

I. Σχόλια προς τη Συγγραφική Ομάδα

1. Σύνθεση της ομάδας εργασίας

Η σύνθεση της ομάδας εργασίας εκτιμάται ως πολυπρόσωπη, αντιπροσωπευτική της ακαδημαϊκής κοινότητας στην Ελλάδα και επαρκής όσον αφορά τη συνάφεια και την εμπειρογνομosύνη.

2. Μεθοδολογία εργασίας

4. Όσον αφορά τη βήμα προς βήμα μεθοδολογία προσέγγισης με βάση τις αρχές της συστηματικής ανασκόπησης και την αρχική αναζήτηση και καταγραφή του υπάρχοντος υλικού, την αξιολογώ εξαιρετική και κατάλληλη για την ελληνική πραγματικότητα.
5. Η σύνθεση της ομάδας εργασίας που ήταν αποτέλεσμα της πρώτης καταγραφής προσώπων και υλικών κατάλληλη για να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις και στους στόχους του έργου.
6. Ουσιαστική και απαραίτητη ήταν η διασύνδεση με την Ελληνική Εταιρεία Ορολογίας (ΕΛΕΤΟ).
7. Ως άνω, κατάλληλη και ουσιαστική ήταν η αποδοχή των 7 διεθνώς συμφωνημένων (κατά ISO) διαγλωσσικών αρχών σχηματισμού όρων, όπως προσαρμόστηκαν στην ελληνική γλώσσα από την ΕΛΕΤΟ, και των ορισμών, αξιωμάτων και κανόνων που υιοθετήθηκαν.

3. Πρώτα αποτελέσματα

Βρίσκω επίσης αρκετά καλή την ιδέα της ανάπτυξης ενός πλαισίου παράθεσης της άποψης κάθε μέλους της ομάδας εργασίας καταχωρημένης σε δύο στήλες δίπλα στη στήλη «ΑΓΓΛΙΚΟΣ ΟΡΟΣ» και συγκεκριμένα της απόδοσης του όρου στα ελληνικά («ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΟΣ») και των συνοδευτικών σχολίων («ΣΥΖΗΤΗΣΗ»). Το έργο που διενεργήθηκε και κατατέθηκε στην ενδιάμεση αναφορά κρίνεται επαρκές σε ποσότητα και ικανοποιητικό σε ποιότητα.

4. Έργο που μένει να ολοκληρωθεί

Διάβασα με ενδιαφέρον τις απόψεις των συντονιστών του έργου για τη μεθοδολογία που θα ακολουθηθεί για την ανάλυση και σύνθεση των αποτελεσμάτων (κατανομή συχνοτήτων) και επιλογή του όρου (με το συνδυασμό συχνότητα, αξιώματα, αρχές και κανόνες οροδοσίας) από την ομάδα εργασίας πριν τη συζήτηση στη συνάντηση ομοφωνίας (Forum Πανεπιστημιακών Τομέων). Αυτή μοιάζει εφικτή και κατάλληλη, χρειάζεται όμως, κατά την προσωπική μου γνώμη, περισσότερη συζήτηση για τη σύνθεση των απόψεων στην ομάδα εργασίας.

Προτείνεται συζήτηση μεθόδων μετασύνθεσης για ποιοτική μεθοδολογία όπως στις δημοσιεύσεις: (α) Denis Walsh, «Meta-synthesis method for qualitative research: a literature review», Journal of Advanced Nursing, 2005· και (β) Suarez et al, «A Meta-synthesis of qualitative studies regarding opinions and perceptions about barriers and determinants of health services' accessibility in economic migrants», BMC Health Services Research, 2012. Αν και οι δύο παραπάνω μελέτες αναφέρονται στη μετασύνθεση ευρημάτων που προκύπτουν από μελέτες που χρησιμοποίησαν ποιοτικές μεθόδους έρευνας, οι συγγραφείς ίσως βρουν ενδιαφέρον τόσο στην αναλυτική τεχνική (analytic technique) όσο και στην αμοιβαία μετάφραση όταν εξετάσουν δύο όρους

που έλαβαν υψηλή συχνότητα στην απόδοση τους και επιθυμούν να εξετάσουν πώς αυτοί συσχετίζονται με τη χρήση άλλων εννοιών ή μεταφορικών προσεγγίσεων.

Θα πρέπει, με βάση την εμπειρία που διαθέτουν, να παρουσιάσουν επίσης προτάσεις για τη σύνθεση των 'επικρατέστερων' όρων είτε με τη χρήση 'επεξηγηματικών θεωριών' ή νέων εννοιών. Τέλος, μένει επίσης να προσδιοριστεί και η μεθοδολογία συμφωνίας στη συνάντηση ομοφωνίας στο Forum (τύπου expert consensus).

II. Υλικό που συμπεριλαμβάνεται στο πλαίσιο της Ενδιάμεσης Αναφοράς και δεν εγκρίνεται

Δεν υπάρχει υλικό που δεν εγκρίνεται.

ΔΕΥΤΕΡΟΛΟΓΙΑ

ΧΛ/15-11-2015

Διαβάζω το καλογραμμένο και προσεγμένο λεξικό. Αποφάσισα να κυττάξω δειγματοληπτικά κάποιους όρους που συζητούνται ευρύτατα στη βιβλιογραφία, ανάμεσά τους τούς: 1. Compassionate care, 2. Patient centered care, 3. Integrated care. Αποτελέσματα:

1. Δε βρήκα τον όρο **compassion**, που συζητάται σήμερα πολύ συχνά στη βιβλιογραφία και τα τελευταία χρόνια ιδιαίτερα στο Ηνωμένο Βασίλειο. Έψαξα τον όρο **empathy** που συνδέεται με τον όρο compassion, τον βρήκα να αποδίδεται ως «συναισθηματική κατανόηση» (ίσως θα ήταν καλύτερα να αποδοθεί ως «ενσυναίσθηση»). Θα μπορούσαμε να εξετάσουμε την προσθήκη αυτού του όρου; Τι γίνεται με άλλους όρους που επίσης είναι πιθανόν να μην έχουν συμπεριληφθεί στο λεξικό; Θα μπορούσε να γίνει μια αναφορά στο εισαγωγικό μέρος;
2. Βρήκα τον όρο **patient-centredness** που αποδόθηκε ως «ασθενο-κεντρικότητα» (ίσως κατά τη γνώμη μου να μπορούσε να αποδοθεί ως «επικεντρωμένη στον ασθενή». Θα πρότεινα και εδώ να συμπεριλαμβανόταν όρος **patient centered care** (επικεντρωμένη στον ασθενή φροντίδα).
3. Βρήκα αρκετούς όρους **integrated** («απαρτιωμένος» με συμπλήρωση στα μαθηματικά ως «ολοκληρωμένος») και **integrated care pathways** («ολοκληρωμένη οδός φροντίδας»). Εδώ δημιουργείται μια μικρή σύγχυση αφού στον πρώτο όρο χρησιμοποιείται η λέξη **απαρτιωμένος** και στον άλλο ο όρος **ολοκληρωμένη**. Το έλλειμμα αυτό στη συνέπεια (consistency) θα μπορούσε να εξετασθεί και σε άλλους όρους κατά μήκος του λεξικού. Ακόμη για τον ίδιο λόγο (συνέπεια) θα μπορούσε ο όρος **care** να συνόδευε τον όρο **integrated**, **patient-centered** ή και **compassionate** χωρίς παρεμβολές άλλων όπως ο όρος **pathways**.

Αναγνωρίζω ότι έχει γίνει τεράστια προσπάθεια από σένα και από όλους τους συνεργάτες για να ολοκληρωθεί αυτός ο τόμος και δεν υπάρχει χρόνος για μείζονες διορθώσεις, απλά τα πιο πάνω σχόλιά μου αποσκοπούν στην υπόδειξη μιας συλλογιστικής που θα μπορούσε να βοηθήσει στην τελική ανάγνωση (ίσως με μικρές διορθώσεις) του υφισταμένου κειμένου.

Πολλές ευχές και τα συγχαρητήρια μου ξανά σε σένα και σε όλους τους συναδέλφους που συνέβαλαν στο έργο αυτό.

Χρήστος

ΓΔ/16/11/2015

Αγαπητέ Χρήστο, βλέπω μαζί θα βαδίσουμε το δρόμο ως το Ω! (μόλις προσπεράσαμε το Α...) Μπήκες στην ουσία: στο επόμενο βήμα.

Εγώ πιο πολύ από όλους γνωρίζω όχι μόνο ότι η 1η έκδοση έχει ατέλειες, μα και ότι έχει πολλές ατέλειες, και γνωρίζω αρκετές από αυτές (κανένας άλλος δεν [μπορεί να] γνωρίζει περισσότερες!) Όμως, αν ήταν να τις διορθώσουμε, τώρα, όλες, το Λεξικό θα πήγαινε στις καλές. Καί αυτό το γνωρίζω (και είμαι πέρα από βέβαιος). Ευγνωμονώ τον ΚΑΛΛΗΠΙΟ που μας υποχρέωσε να βγει στον αέρα ένα καλό έργο, μην επιτρέποντάς μας να κυνηγούμε επ' άπειρον το τέλειο.

Όπως με έμφαση τονίζεται συχνά στην Εισαγωγή, το Λεξικό περιέχει όρους που μας έδωσαν οι συγγραφείς των λεξιλογίων που συγκεντρώσαμε, την απόδοση που μας έδωσαν, τους ορισμούς που μας έδωσαν. Αν μας έδωσαν. Δεν μας έδωσαν, δεν υπάρχουν. Σε κάποιους (περίπου στο 1/6) η συντακτική ομάδα συζητά υπέρ της μιας ή της άλλης απόδοσης. Το ποιος έδωσε τι και ποιος είπε τι σημαίνεται με τα αρχικά του ονόματος του συγγραφέα ή συντάκτη ή συζητητή, ώστε ο αναγνώστης να είναι πλήρως ενήμερος.

Στους όρους που σχολιάζεις τα αρχικά είναι ΚΜ (ας ευχαριστήσουμε τον ΚΜ, μας έδωσε το λεξιλόγιό του κι έτσι εμείς έχουμε τώρα χειροπιαστά πράγματα να βελτιώσουμε, αλλιώς δεν θα υπήρχε τίποτα). Αφού δεν υπάρχουν καί άλλα αρχικά, σημαίνει ότι κανείς άλλος δεν έδωσε τους ίδιους όρους και κανείς συντάκτης δεν

σχολίασε τους όρους αυτούς (εγώ τουλάχιστον είχα κάθε λόγο να βάλω το όνομά μου στο empathy, www, αλλά ακόμα κι εγώ έχω δει κάποιους όρους, όχι όλους τους όρους, ούτε καν τους περισσότερους).

Πέρασα τις αποδόσεις που προτείνεις στα συγκεκριμένα λήμματα.

«Τι γίνεται με άλλους όρους που είναι πιθανόν να μην έχουν συμπεριληφθεί στο λεξικό;» Δεν είναι πιθανόν: είναι βέβαιο. Για παράδειγμα, η Διατροφή και το Νερό απουσιάζουν τελείως (βλέπε Εισαγωγή: έργο που μένει να γίνει). Η λύση είναι απλή: Στο ηλεκτρονικό **βήμα διαλόγου** καλούνται όλοι οι ομότεχνοι όχι μόνον να διορθώσουν ό,τι είναι καταχωρημένο, μα και να προτείνουν όρους που απουσιάζουν, μαζί με την απόδοσή τους (ακόμα καλύτερα και με τον ορισμό τους, την ερμηνεία τους, τα τεκμήρια). **Ας είσαι ο πρώτος που θα το εγκαινιάσει!**

Αλλιώς, πώς θα προχωρήσομε στη 2η έκδοση;

Γιάνης

Β΄. ΤΕΛΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Είχα τη χαρά να παρακολουθήσω την πορεία του *Λεξικού Όρων Υγιεινής και Επιδημιολογίας* από την αρχική ιδέα και τη συζήτησή της στο Φόρουμ Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Ιατρικής μέχρι και το τελευταίο βήμα πριν την υποβολή του τελικού έργου τόσο ως μέλος του Φόρουμ όσο και ως κριτικός αναγνώστης του.

Διαβάζοντας την τελική έκθεση του έργου αυτού συναντώ ένα πόνημα που κατάφερε σε σύντομο χρονικό διάστημα να καλύψει ένα σημαντικό κενό στην ελληνική βιοϊατρική έρευνα και γλώσσα. Το πόνημα αυτό όχι μόνο πέτυχε να εντοπίσει την υφιστάμενη «δεξαμενή» λεξικών ιατρικών όρων, είτε δημοσιευμένων είτε αδημοσίευτων προσωπικών λεξιλογίων, αλλά και να αναπτύξει μια εξαιρετική μεθοδολογία που θα χρησιμοποιούσε για τη συγγραφή του.

Για την παρούσα έκδοση η συντακτική ομάδα συνεργάστηκε ουσιαστικά με την Ελληνική Εταιρία Ορολογίας (ΕΛΕΤΟ) και υιοθέτησε και προσάρμοσε στις ανάγκες του έργου τις διεθνώς τυποποιημένες διαγλωσσικές αρχές σχηματισμού όρων και συγκεκριμένα ένα σύνολο αξιωμάτων, αρχών οροδοσίας και κανόνων, που ακολούθησε πιστά σε όλη τη φάση της ανάπτυξης του έργου. Έτσι, υλοποιήθηκε ένα επίπονο πράγματι έργο μιας σημαντικής διεπιστημονικής ομάδας με το συντονισμό, την καθοδήγηση και την προτροπή ενός άξιου συναδέλφου, του Καθηγητή κ. Γιάνη Δημολιάτη.

Με εντυπωσίασε επίσης το γεγονός ότι το πόνημα αυτό δε στάθηκε μόνο στην εργασία που έγινε (ένα ενιαίο αγγλοελληνικό λεξικό 7528 λημμάτων, 5227 όρων, 676 ορισμών και 653 επιχειρημάτων), αλλά διαμόρφωσε συνθήκες ενός ουσιαστικού διαλόγου για την περίοδο μετά την 1η έκδοσή του, ανοίγοντας έτσι τη δυνατότητα διορθώσεων, προσθηκών και παρεμβάσεων για την προσεχή αναθεωρημένη έκδοσή του. Όπως αναφέρει και στην εισαγωγή του πονήματος ο κύριος συγγραφέας του κ. Γιάνης Δημολιάτης «*Είναι σχεδόν αδύνατο να μην εντοπίσετε λάθη, σας ζητούμε συγγνώμη. Διορθώστε, προτείνετε, επιχειρηματολογήστε*». Ως κριτικός αναγνώστης υπέβαλα τις μικρές μου παρεμβάσεις και ακολουθώ την προτροπή του κ. Δημολιάτη για προτάσεις για την επόμενη αναθεωρημένη και βελτιωμένη έκδοση.

Καλοτάξιδο και από μένα!

Χρήστος Λιονής,
Κριτικός Αναγνώστης,
22-11-2015

και εκάλεσεν Αδάμ ονόματα πάσι τοις κτήνεσι και πάσι τοις πετεινοίς του ουρανού και πάσι τοις θηρίοις τού αγρού Γένεσις • παλαιότερη έκφραση ισοδύναμη ήταν και τα όνομα και ονοματολογία για τις σημασίες όρος και ορολογία MeSH Hellas • αρχή σοφίας ονομάτων επίσκεψις Αντισθένης • όνομα διδασκαλικόν τι εστίν όργανον και διακριτικόν της ουσίας Πλάτων • πάντες άνθρωποι του ειδέναι ορέγονται φύσει Αριστοτέλης • αρχή παιδεύσεως η των ονομάτων επίσκεψις Επίκτητος • τα πάντα ρει Ηράκλειτος • τα μεν γαρ ονόματα φύσιος νομοθετήματά εστι, τα δε είδεα ού νομοθετήματα, αλλά βλαστήματα Ιπποκράτης • όρος εστί λόγος το είναι δηλών· ποίον εστιν εκείνο καθ' ού εστιν ο λόγος | καθ' εκάστου πράγματος εν όνομα, ίνα μήτε παρά την ομωνυμίαν ασάφειά τις γένηται μήτε παραλείπηται τι πράγμα | αρκεί τούνομα μόνον ειπόντα και το σημαίνόμενον εξ αυτού προέρχεσθαι | ών μεν αν έχωμεν ονόματα πραγμάτων παρά τοις πρεσβυτέροις ειρημένα χρήσθαι τούτοις | περί των ονομάτων οίς οι παλαιοί μεν εχρώντο του δηλώσαι το νοούμενον, οι νεώτεροι δε ολίγου δειν άπαντες εν τοις ονόμασι κατατρίβουσι τον εαυτών βίον, αμελήσαντες των πραγμάτων Γαληνός • ορισμός εστι λόγος σύντομος δηλωτικός της φύσεως του υποκειμένου πράγματος, τούτέστιν ο λόγος ο δι' ολίγου σημαίνων την φύσιν του υποκειμένου πράγματος • ορισμός εστι λόγος σύντομος δηλωτικός της φύσεως του υποκειμένου πράγματος Fragmenta • μί έρρηξεν εις την κεφαλή φοβερόν κατάστιχον όλων των πραγμάτων εις από τους εδώ ιατρούς και με παρακαλεί να του φτιάσω έναν οδηγό για να αν ελληνική- το κακόν είναι ότι πολλοί των τοιούτων φαντάζονται ότι δια να θέσει τις ονόματα αρκεί να γνωρίζη την γλώσσαν Κοραής • [επιτροπή] έλεγχεν ιατρικάς και ούτω να σχηματίσει αν όχι ιατρικόν λεξικόν • έλεγchon ιατρικών λέξεων δια να ευκολυνθεί η ιατρική γλώσσα Βούρος • η γλώσσα τους, όσο διαφορετική κι αν είναι από τη δική μας, επιδέχεται πάντοτε μετάφραση • η δυνατότητα μετάφρασης συνεπάγεται πάντοτε την ύπάρξη του μεταφράζω σημαίνει ακριβώς αποκαλύπτω αυτήν την αναλλοίωτη Ροιπcare • οι ονοματολόγοι, των νεωτέρων ιδία εποχών, εισίν υπό πολλάς επόψεις οι κυριώτεροι πταίσται δια την δημιουργίαν περιπτώων λέξεων και τη καθέτησιν των νόμων της αναλογίας και της ορθογραφίας Röse • ο άνθρωπος ως ανατροφής διατελεί διηνεκώς υπό την πανίσχυρον επίδοσιν της λέξεως De Barv • ευθύνην ήν φέρει και την προσοχήν ήν δέον να καταβάλει ο μεταφραστής κατά την έπισημότητα των εννοιών και όρους επιστήμης και τεχνολογίας • ο μεταφραστής είναι ταφραστής είναι προδότες Jones • ομολογούμεν ότι το έργον όπερ ανελάβομεν είχε βαρύτατον, επίμοχθον και πολλής δεόμενον εισέτι εργασίας Ροντόπουλος • ο μεταφραστής μεσολαβεί ανάμεσα σε δύο κόσμους· έργο και σοβαρό και δύσκολο Κακριδής • η μετάφραση πετυχαίνει αν ο αναγνώστης ξεχάσει το μεταφραστή Καζαντζάκης-Κακριδής • λέγοντας σχεδόν το ίδιο: εμπειρίες μετάφρασης Eco • η έρευνα και η τεχνολογία που τη συνοδεύει συνεχώς παράγουν νέες σημασίες, ουσίες, εργαλεία, όργανα, μηχανήματα: όλ' αυτά πρέπει να οριστούν και ονομαστούν μονοσήμαντα ώστε ν' αποτρέπεται η σύγχυση | τι ακριβώς σημαίνει ν' ασχοληθεί κανείς με την ορολογία γίνεται αντιληπτό μόνον όταν έχει προχωρήσει τόσο ώστε να μη μπορεί να οπισθοχωρήσει | η αντιπαράθεση μεταξύ «κορυφαίων» οδηγεί συχνότερα σε λογομαχίες γοήτρου και κατ' εξαίρεση σε απαραίτητη για την κατάρτιση της ορολογίας μιας επιστήμης συναίνεση Σάμιος • η γλώσσα εκφράζει την εξωγλωσσική πραγματικότητα, δεν την δημιουργεί Πεπελάσης • απ' τη λέξη τριανταφυλλιά ποτέ κανείς δεν μπόρεσε να κόψει ένα τριαντάφυλλο Καρούσος • οι όροι δεν μεταφράζονται! οι όροι αποδίδονται, αφού κατανοηθεί η έννοια που κατασημαίνουν Βαλεοντής • αν ο αναγνώστης δεν καταλάβει ότι το μετάφρασμα δεν είχε αρχικά γραφτεί στη γλώσσα του Δημολιάτης και συν •

ΑΓΓΛΟΕΛΛΗΝΙΚΟ ΛΕΞΙΚΟ ΟΡΩΝ ΥΓΙΕΙΝΗΣ & ΕΠΙΔΗΜΙΟΛΟΓΙΑΣ

ΠΑΡΑΚΛΗΣΗ

Είναι σχεδόν αδύνατο να μην εντοπίσετε λάθη, σας ζητούμε συγνώμη.

Διορθώστε, προτείνετε, επιχειρηματολογήστε: κλικ [εδώ](#).

Πώς να αξιοποιήσετε το Λεξικό που ακολουθεί και πώς να το βελτιώσετε!

Το Λεξικό Όρων Υγιεινής και Επιδημιολογίας αποτελεί συγχώνευση¹ από 13μελή συντακτική ομάδα 21 λεξιλογίων που κατόρθωσε να έχει στη διάθεσή της σε ένα ενιαίο αγγλοελληνικό λεξιλόγιο 7528 λημμάτων 5227 όρων (2301 καταχωρήθηκαν διπλά, π.χ. και «cohort study» και «study, cohort»), 676 ορισμών ή/και ερμηνειών², και 653 επιχειρημάτων υπέρ της μιας ή της άλλης απόδοσης.

Στην πρώτη αυτή έκδοσή του, κάθε λήμμα καταχωρήθηκε ως εξής: **αγγλικός όρος:= ελληνικός όρος:≈ Ορισμός ή/και Ερμηνεία:~ Συζήτηση**. Τα σύμβολα **:=, ≈, ~** ξεχωρίζουν τα τέσσερα αυτά πεδία.

Οι όροι, αγγλικοί και ελληνικοί, καταχωρούνται με όλα τα γράμματά τους πεζά (εκτός στα κύρια ονόματα)³, σε γραμματοσειρά Arial. Οι ορισμοί, οι ερμηνείες και η συζήτηση αποτελούν σύνθετες κείμενο σε γραμματοσειρά Times New Roman για διάκριση από τους όρους.

Το κόμμα σε σύνθετους αγγλικούς όρους χωρίζει το προσδιοριζόμενο ουσιαστικό από το προσδιορίζον επίθετο: «ουσιαστικό, επίθετο» = «επίθετο ουσιαστικό». Παράδειγμα: «study, cohort» = «cohort study».

Η άνω τελεία χωρίζει συνώνυμες ελληνικές αποδόσεις. Η συχνότερη απόδοση καταχωρείται πρώτη και αλφαβητικά οι συγγραφείς ή/και συντάκτες που προτείνουν την απόδοση αυτή. Η αμέσως λιγότερο συχνή απόδοση καταχωρείται δεύτερη και αλφαβητικά οι συγγραφείς ή/και συντάκτες που την προτίμησαν, κοκ. Παράδειγμα: **abuse :=** κατάχρηση ΔΔ ΕΓ' ΜΚ' ΜΧ' ΠΓ'· κακομεταχείριση ΓΔ1 ΔΔ ΕΓ'· κακοποίηση ΔΔ ΕΓ'. Η συνοπτικότερη κατανομή συχνότητας «κατάχρηση 5· κακομεταχείριση 3· κακοποίηση 2» θα ήταν πληροφοριακά φτωχότερη (δεν φαίνεται ποιος απέδωσε πώς) και ίσως παραπλανητική (η συχνότητα εξαρτάται από το ποια λεξιλόγια συγκεντρώθηκαν). Οι συντομογραφίες χωρίς τόνο (ΔΔ, ΓΔ1) παραπέμπουν σε συγγραφέα λεξιλογίου, με τόνο (ΕΓ', ΜΚ', ΜΧ', ΠΓ') σε συντάκτη του παρόντος Λεξικού, και εξηγούνται στον **Πίνακα Συντομεύσεων** ή/και στο **Παράρτημα 2.Β**.

Στην πρώτη έκδοση η συντακτική ομάδα δεν τάχτηκε υπέρ της μιας ή της άλλης απόδοσης. Περιορίστηκε στη περιγραφή της παρούσας κατάστασης. Η σύγκλιση προς έναν όρο είναι υπόθεση ολόκληρου του σώματος των ομοτέχνων και έργο επόμενης έκδοσης.

Για την ώρα, ο αναγνώστης θα μπορεί να γνωρίζει όχι μόνο πόσοι αλλά και ποιοι απέδωσαν όπως απέδωσαν έναν όρο. Συμβουλευόμενος δε και τους ορισμούς και τη συζήτηση, όπου υπάρχουν, και καθοδηγούμενος από τα αξιώματα, τις αρχές και τους κανόνες οροδοσίας θα μπορεί να πάρει με αρκετά τεκμήρια τις αποφάσεις του. Όταν τις πάρει, ας μην τις κρατήσει για τον εαυτό του! Σε κάθε σελίδα του κυρίως Λεξικού υπάρχει ο σύνδεσμος **ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ** και συχνά η παραίνεση “Είναι σχεδόν αδύνατο να μην εντοπίσετε λάθη, σας ζητούμε συγνώμη. Διορθώστε, προτείνετε, επιχειρηματολογήστε” που παραπέμπει στον ίδιο σύνδεσμο. Κάθε χρήστης του Λεξικού ας αξιοποιήσει στο έπακρο τη δυνατότητα αυτή.

Κάθε υποψήφιος διδάκτορας, ιδιαίτερα, που θα περιλαμβάνει στη διατριβή του ειδικό κεφάλαιο με τους όρους, τους ορισμούς, την ερμηνεία και τα επιχειρήματα, τα οποία και θα καταχωρεί στον ίδιο σύνδεσμο, αποτελεί βασικό μοχλό σύγκλισης προς την άριστη απόδοση. Επομένως και μοχλό για μια επόμενη βελτιωμένη έκδοση του Λεξικού. Τον ευχαριστούμε προκαταβολικά.

Αγαπητέ αναγνώστη, παραδίδομε το Λεξικό στα χέρια σου. Σε ευχαριστούμε!

Η Συντακτική Ομάδα

¹ Δεν ήταν λίγο ή μικρό ή εύκολο (όποιος δεν το έχει κάνει δύσκολο να το καταλάβει).

² Η διαφορά ορισμού (a statement of the meaning) και ερμηνείας (explanation, remarks, brief discussion, illustrative examples, comments, admonitions, notes about use and abuse: δηλαδή glosses) εξηγείται στο A Dictionary of Epidemiology, IFA, 6th edition, Oxford 2014: σελίδα xx.

³ Κανόνας οροδοσίας 16, σελίδα 25.

ΑΓΓΛΟΕΛΛΗΝΙΚΟ ΛΕΞΙΚΟ ΟΡΩΝ ΥΓΙΕΙΝΗΣ & ΕΠΙΔΗΜΙΟΛΟΓΙΑΣ

Αριθμητικά

5 year survival rate := ποσοστό πενταετούς επιβίωσης ΓΡ' ΕΓ' ΜΚ' ΠΓ'· ποσοστό 5ετούς επιβίωσης ΑΒ ΜΧ' ≈ ∼ Από τη στιγμή που στα αγγλικά είναι αριθμητικά θα έλεγα να παραμείνουμε στο 5ετούς επιβίωσης. ΜΧ'

Α

α level := επίπεδο α ΕΝ ≈ Η πιθανότητα εσφαλμένου συμπεράσματος ότι υπάρχει διαφορά ανάμεσα στις συγκρινόμενες ομάδες όταν στην πραγματικότητα δεν υπάρχει διαφορά (σφάλμα τύπου Ι). Τυπικά, οι ερευνητές αποφασίζουν την αποδεκτή πιθανότητα ενός ψευδώς θετικού αποτελέσματος όταν σχεδιάζουν το μέγεθος του δείγματος μιας μελέτης (π.χ. συχνά οι ερευνητές θέτουν το επίπεδο α στο 0,05). ΕΝ

α-fetoprotein := α-εμβρυϊκή πρωτεΐνη ΑΒ ≈ ∼ Η απόδοση α-εμβρυϊκή πρωτεΐνη είναι λανθασμένη: «α-εμβρυϊκή πρωτεΐνη» είναι το σωστό. Πρόκειται για ελληνικό πεζό γράμμα που προσδιορίζει τη στερεοϊσομέρεια ([www](#)). Τα λατινικά γράμματα a, b, c, κ.λπ. χρησιμοποιούνται στους συγχωνευμένους πολυκυκλικούς δακτυλίους ([www](#)). (Νινέττα Καπετανάκη του Κλεάνθη, MSc, φαρμακοποιός, συντονίστρια ορολογίας στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Γενική Διεύθυνση Μετάφρασης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, DGT).

α-spending function := συνάρτηση κατανάλωσης του α ΙΩ

γ-rays := ακτίνες γ ΔΔ

κ coefficient := συντελεστής κ ΕΝ· κάπα (kappa) ΕΣΙ ≈ Ένα μέτρο του βαθμού συμφωνίας μεταξύ των παρατηρητών πέρα από αυτό που αναμένεται μόνο από την τύχη. ΕΝ

φ coefficient := φ ΕΝ· συντελεστής φ (Phi-coefficient) ΕΣΙ ≈ Μέτρο της συμφωνίας που είναι ανεξάρτητη της τύχης. ΕΝ

a posteriori probability := εκ των υστέρων πιθανότητα ΕΓ' ΕΣΙ ΜΚ' ΜΧ' ΠΓ' ΣΓ12· μεθύτερη πιθανότητα ΜΚ'

a priori probability := εκ των προτέρων πιθανότητα ΕΣΙ ΜΧ'ΠΓ' ΣΓ12· προγενέστερη πιθανότητα ΜΚ'· πρότερη πιθανότητα ΜΚ'

abdomen := κοιλία ΜΣ

abdomen, acute := οξεία κοιλία ΜΣ

aberration, chromosome := χρωμοσωμική ανωμαλία ΔΔ ΜΧ' ΠΓ'

ability := ικανότητα ΓΔ2 ΔΔ

ability, discriminating := διακριτική ικανότητα ΚΜ ΜΧ' ΠΓ'

ability, work := ικανότητα εργασίας ΔΔ ΜΧ'· ικανότητα για εργασία ΠΓ' ΓΡ' ικανότητα προς εργασία ΓΡ'

abnormality := ανωμαλία ΒΟ ΓΔ1 ΔΔ ΕΣΙ

abortion := έκτρωση ΒΟ ΓΔ1

abortion, induced := προκλητή έκτρωση ΚΜ

abridged life table := συνεπτυγμένος πίνακας επιβιώσεως ΓΣ

absence, sick (Syn: sickness absence) := Βλέπε [sickness absence](#) ≈ ∼ Ο όρος sick absence δεν υπάρχει στο DoE. ΓΔ' \ \ Προτείνω να αφαιρεθεί από το λεξικό, αφού δεν υπάρχει στο DoE, κάτι αντίστοιχο θα ήταν το sick leave. ΕΓ' ΠΓ' \ \ Ο όρος sick leave υπάρχει (βλέπε) ΓΔ'

absence, sickness := Βλέπε [sickness absence](#)

absenteeism := απουσιασμός ΔΔ

absenteeism recording := καταγραφή απουσιών από την εργασία ΔΔ

absolute difference := απόλυτη διαφορά ΕΝ ΕΣΙ ≈ Η απόλυτη διαφορά του ρυθμού (αναλογίας) συμβαμάτων μεταξύ της ομάδας παρέμβασης και της ομάδας ελέγχου. Για παράδειγμα, αν το ποσοστό ανεπιθύμητων συμβαμάτων είναι 20% στην ομάδα ελέγχου και 10% στην ομάδα παρέμβασης, η απόλυτη διαφορά είναι 20% - 10% = 10%. ΕΝ ∼ Η απόλυτη διαφορά της συχνότητας εμφάνισης της έκβασης μεταξύ της ομάδας παρέμβασης και της ομάδας ελέγχου. Για παράδειγμα, αν το ποσοστό ανεπιθύμητων εκβάσεων είναι 20%

στην ομάδα ελέγχου και 10% στην ομάδα παρέμβασης, η απόλυτη διαφορά είναι $20\% - 10\% = 10\%$. ΠΓ' \\\\ Στον ορισμό υπάρχουν τρεις όροι (ρυθμός, αναλογία, ποσοστό) από τους οποίους κανένας δεν υπάρχει στον όρο. Θα μπορούσε τουλάχιστον να γίνουν ένας; πχ. "Η απόλυτη διαφορά του ποσοστού ..." ΓΔ'

absolute error := απόλυτο σφάλμα ΔΔ ΕΣΙ

absolute risk := απόλυτος κίνδυνος ΕΝ ΕΠ ΕΣΙ· απόλυτο ρίσκο ΕΣΙ := Η πιθανότητα να συμβεί ένα γεγονός (θάνατος, ασθένεια) σε ένα άτομο, σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. ΕΠ \\\\ Η πιθανότητα εμφάνισης μιας έκβασης σε ένα άτομο, σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. ΠΓ' ΜΧ' \\\\ Ο κίνδυνος ενός συμβάματος (π.χ. αν 10 από τους 100 ασθενείς βιώνουν ένα συμβάν, ο απόλυτος κίνδυνος είναι 10% εκφρασμένος ως ποσοστό ή 0.10 εκφρασμένος ως αναλογία). ΕΝ

absolute risk increase (ARI) := αύξηση απόλυτου κινδύνου ΕΝ· απόλυτη αύξηση κινδύνου ΠΓ' := Η απόλυτη διαφορά του ρυθμού έλευσης επιβλαβών συμβαμάτων μεταξύ της πειραματικής ομάδας και της ομάδας ελέγχου. Τυπικά χρησιμοποιείται για την περιγραφή μιας επιβλαβούς έκθεσης ή παρέμβασης (π.χ. αν ο ρυθμός ανεπιθύμητων συμβαμάτων είναι 20% στην ομάδα παρέμβασης και 10% στην ομάδα ελέγχου, η αύξηση του απόλυτου κινδύνου θα είναι 10% εκφρασμένη ως ποσοστό, ή 0.10 εκφρασμένη ως αναλογία). ΕΝ := "απόλυτη αύξηση κινδύνου" (absolute risk-increase) ή "αύξηση απόλυτου κινδύνου" (absolute-risk increase); "Πρόβλημα των τριών". ΓΔ'

absolute risk reduction (ARR. Syn: risk difference) := μείωση απόλυτου κινδύνου ΑΛ' ΓΡ' ΕΓ' ΕΝ ΜΚ' ΜΧ'· απόλυτη μείωση κινδύνου ΕΕ ΠΓ' ΣΓ2· διαφορά κινδύνου ΕΝ := Η μείωση του απόλυτου κινδύνου μιας επιβλαβούς έκβασης μεταξύ της πειραματικής ομάδας και της ομάδας ελέγχου. Τυπικά χρησιμοποιείται για την περιγραφή μιας επωφελούς έκθεσης ή παρέμβασης (π.χ., αν 20% των ασθενών στην ομάδα ελέγχου και 10% στην ομάδα παρέμβασης έχουν ανεπιθύμητη έκβαση, η διαφορά κινδύνου θα είναι 10% εκφρασμένη ως ποσοστό ή 0.10 εκφρασμένη ως αναλογία). ΕΝ := "απόλυτη μείωση κινδύνου" ή "μείωση απόλυτου κινδύνου"; (πρόβλημα των τριών) ΓΔ'

absorbance := απορροφητικότητα ΔΔ

absorption := απορρόφηση ΔΔ ΚΜ

absorption coefficient := συντελεστής απορρόφησης ΔΔ

absorption maximum := μέγιστο απορρόφησης ΔΔ

absorption, oral := απορρόφηση δια της κατάποσης ΔΔ

absorption, skin := απορρόφηση μέσω του δέρματος ΔΔ

absorption, specific energy := ειδική απορρόφηση ενέργειας ΔΔ

absorptivity, specific := ειδική απορροφητικότητα ΔΔ

absurdity := παραλογισμός ΓΔ2

abuse := κατάχρηση (π.χ. ουσιών) ΔΔ ΕΓ' ΜΚ' ΜΧ' ΠΓ'· κακομεταχείριση (π.χ. ηλικιωμένων) ΓΔ1 ΔΔ ΕΓ'· κακοποίηση (π.χ. γυναικών, παιδιών) ΔΔ ΕΓ' := ~ Η απόδοση εξαρτάται από το πεδίο ορισμού του όρου: ΓΔ'. "Η απόδοση αναφέρεται αυστηρά στη συγκεκριμένη χρήση του κάθε όρου μέσα στα συμφοραζόμενα του βιβλίου. Πολλοί όροι μπορεί να αποδίδουν και άλλες έννοιες που ίσως και να μεταφράζονται διαφορετικά σε ορισμένες περιπτώσεις." ΙΩ:313 \\\\ Συμφωνώ ΠΓ'

abuse, substance := κατάχρηση ουσιών ΔΔ

academic detailing := ακαδημαϊκή πληροφόρηση ΕΝ := Μία στρατηγική για αλλαγή της συμπεριφοράς των κλινικών. Ένα εκπαιδευμένο άτομο συναντάει επαγγελματίες στον χώρο της πρακτικής τους και τους παρέχει πληροφόρηση με σκοπό να αλλάξουν την πρακτική τους. Η φαρμακοβιομηχανία συχνά χρησιμοποιεί αυτήν τη στρατηγική, στην οποία εφαρμόζεται ο όρος πληροφόρηση (detailing). Η ακαδημαϊκή πληροφόρηση είναι μια τέτοια αλληλεπίδραση που γίνεται με πρωτοβουλία μιας ακαδημαϊκής ομάδας ή ενός ιδρύματος και όχι της φαρμακοβιομηχανίας. ΕΝ

acarasis := ακαρίαση ΚΜ

acaricide := ακαρεοκτόνα ΚΜ

acceptability := αποδεκτότητα ΓΔ1 ΜΚ' ΜΧ' ΠΓ'· αποδεκτικότητα ΚΜ := ~ "αποδεκτότητα": η ικανότητα να γίνει αποδεκτός; η ικανότητα να κάνεις αποδεκτό; ΓΔ' \\\\ Συμφωνώ ΠΓ'

acceptable level of performance := αποδεκτό επίπεδο απόδοσης ΔΒ· αποδεκτό επίπεδο επίδοσης ΓΔ'

acceptance := αποδοχή ΓΔ1 ΜΚ' ΜΧ' ΠΓ'· παραδοχή ΙΩ := ~ "αποδοχή": το αποτέλεσμα του να γίνει αποδεκτός; το αποτέλεσμα του να κάνεις αποδεκτό; (βλέπε και assumption) ΓΔ' \\\\ Συμφωνώ ΠΓ'

acceptance error := σφάλμα αποδοχής ΕΣΙ ΣΓ23

access := πρόσβαση ΓΔ1 ΚΜ

access, easy := εύκολη πρόσβαση ΚΜ

access, health care := πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας ΓΔ' EN' ΜΧ'· πρόσβαση στις υπηρεσίες φροντίδας υγείας ΓΔ' ΜΧ'· πρόσβαση στις υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης ΔΔ

accident := ατύχημα ΓΔ1 ΓΣ ΔΔ ΚΜ

accident at work := εργατικό ατύχημα ΔΔ

accident, 3 days or more := ατύχημα με απουσία τριών τουλάχιστον ημερών ΓΔ' ΓΡ' ΜΧ' ΠΓ'· ατύχημα με απουσία άνω των τριών ημερών ΔΔ

accident, commuting := ατύχημα κατά τη μετάβαση προς και από την εργασία ΔΔ EN' ΜΧ'· ατύχημα μετακινήσεων ΓΔ'· ατύχημα προς και από την εργασία ΓΔ'

accident, construction := ατύχημα στον τομέα των κατασκευών ΓΡ' ΔΔ ΜΧ' ΠΓ'

accident, electrical := ατύχημα που οφείλονται στο ηλεκτρικό ρεύμα ΔΔ ΜΧ'

accident, fatal := θανατηφόρο ατύχημα ΔΔ ΜΧ'

accident, home := ατύχημα στο σπίτι ΚΜ ΜΚ' ≈ ~ Ποια η διαφορά με τον όρο household accident ΠΓ' \\ Αν δεν υπάρχει διαφορά δεν θάπρεπε και να αποδίδονται ίδια; ΓΔ' \\ Επειδή το household αναφέρεται κατά βάση σε πρόσωπα, προτείνω να κρατήσουμε μόνον τον όρο "accident, home", που αποδίδει καλύτερα τον όρο της κατοικίας, διαμονής. ΜΚ' ΠΓ'

accident, household := οικιακό ατύχημα ΚΜ ≈ ~ HOUSEHOLD One or more persons who occupy a dwelling (i.e., a place that provides shelter, cooking, washing, and sleeping facilities); this may or may not be a family. The term is also used to describe the dwelling unit in which the persons live. (DoE)

accident, industrial := βιομηχανικό ατύχημα ΔΔ

accident, major := ατύχημα μεγάλης έκτασης ΔΔ

accident, major industrial := βιομηχανικό ατύχημα μεγάλης έκτασης ΔΔ

accident, minor := ελαφρύ ατύχημα ΔΔ ΜΧ' ΠΓ'

accident, near := παρ' ολίγον ατύχημα ΔΔ ΜΧ' ΠΓ'

accident, non-fatal := μη θανατηφόρο ατύχημα ΔΔ ΜΧ' ΠΓ'

accident, notification of := αναγγελία ατυχημάτων ΔΔ ΜΧ'

accident, occupational := επαγγελματικό ατύχημα ΔΔ ΚΜ

accident, radiation := ατύχημα από ακτινοβολία ΔΔ ΜΧ' ΠΓ'

accident, road := οδικό ατύχημα ΔΔ ΜΧ'

accident, sport := αθλητικό ατύχημα ΔΔ ΜΧ'

accident, transport := ατύχημα στον τομέα των μεταφορών ΔΔ ΜΧ'

accident, transport at the workplace := ατύχημα που οφείλεται σε μετακινήσεις στον χώρο εργασίας ΔΔ ΜΧ'

accident, transport of dangerous goods := ατύχημα που οφείλεται στη μεταφορά επικίνδυνων εμπορευμάτων ΔΔ ΜΧ'

accident, work := εργατικό ατύχημα ΔΔ ΜΧ'

account for := λογοδοτώ ΓΔ1 ΟΧ· λαμβάνοντας υπόψη ΜΧ' ≈ ~ Νομίζω πως δεν πρέπει να μπει στο λεξικό. ΓΡ' ΕΓ' EN' ΠΓ' ΜΚ' \\ Νομίζω πως πρέπει, είναι βασικός όρος Πολιτικής Υγείας (και γενικά κάθε Πολιτικής), βλέπε accountability. Τέλος, "ρήματα μπορεί να είναι όροι" (ΚΒ). ΓΔ' \\ Έχει ευρύτερη νοηματική απόδοση. ΜΚ' \\ Εφόσον μπορούν να μείνουν ρήματα, ας μείνει. ΠΓ'

accountability := λογοδοσία ΓΔ1 ΜΣ ≈ ~ Διαδικασία που διασφαλίζει ότι αυτοί που παίρνουν αποφάσεις (decision-makers) σε όλα τα επίπεδα φέρνουν πράγματι σε πέρας αυτό που είναι υποχρεωμένοι να κάνουν και ότι είναι υπόλογοι (δίνουν λόγο) για τις πράξεις τους (action). Το να τίθενται ρητοί αντικειμενικοί σκοποί (objectives) και στόχοι (targets) για υγεία και το να καθορίζονται οι τρόποι παρακολούθησης (monitoring) της προόδου προς αυτούς έχουν, μέσω της δημόσιας κοινοποίησης (disclosure) και διαφάνειας (transparency), διευκολύνει την προσπάθεια επίτευξης μεγαλύτερης ευθύνης και λογοδοσίας. ΓΔ1:370:(2) ≈ ~ BO(-). Το δίδυμο 'responsibility and accountability' υπάρχει συχνότατα στο κείμενο. Τα γενικά λεξικά (ΟΧ) αποδίδουν συνήθως και τους δύο όρους ως 'ευθύνη', αλλά τους όρους responsible και accountable ως 'υπεύθυνος' και 'υπεύθυνος, υπόλογος' αντίστοιχα, οπότε responsible and accountable = υπεύθυνος και υπόλογος = αυτός που αναλαμβάνει (χρεώνεται) ευθύνη και δίνει λόγο (λογοδοτεί) για τις πράξεις του· άρα responsibility and accountability = ευθύνη και λογοδοσία. Παράδειγμα η τελευταία πρόταση τού κεφαλαίου 7.4.8 του Υγεία 21: «There must also be agreement on responsibilities, mechanisms and budgets, and an agreed basis for accountability = Οφείλει επίσης να υπάρχει συμφωνία για τις ευθύνες, τους μηχανισμούς και τους προϋπολογισμούς, καθώς και μια συμφωνημένη βάση για λογοδοσία». ΓΔ1:370:[25] \\ Συμφωνώ με ΓΔ1. ΠΓ' \\ Δεν έχω άποψη, δεν την έχω χρησιμοποιήσει ποτέ· στο Google translator το έχει ως ευθύνη. ΜΧ' \\ Εάν μπορώ να συμβάλλω, θα έλεγα ότι, η διαφορά των όρων έγκειται στα εξής: (1) η ευθύνη στο "responsibility" μπορεί να μοιραστεί μεταξύ πε-

ρισσοτέρων, ενώ η ευθύνη του "accountability" είναι πάντα προσωπική και (2) η ευθύνη του "responsibility" μπορεί να αναφέρεται σε χρόνο προγενέστερο ή μεταγενέστερο από την τέλεση μιας πράξης, ενώ η ευθύνη του "accountability" αναζητείται πάντα μετά την τέλεση μιας πράξης. ΜΚ' \ \ Πώς όμως να αποδοθεί το (1) της ΜΚ'; Ενώ το να ζητάς ευθύνες εκ των υστέρων είναι λογοδοσία, του ζητάς το λόγο. Εξακολουθώ να νομίζω πως το δίδυμο "ευθύνη" και "λογοδοσία" αποδίδει με τον καλύτερο τρόπο το δίδυμο "responsibility" και "accountability", αυτό που λέμε "είσαι υπεύθυνος και υπόλογος". ΓΔ'

accountability, corporate := επιχειρηματική ευθύνη ΔΔ. Βλέπε **accountability**

accountable := υπόλογος ΓΔ1 ΟΧ ΜΚ' ΠΓ' :≈ :~ "υπεύθυνος" σύμφωνα με το Google translator. ΜΧ' \ \ νομίζω αποδίδει καλύτερα τον όρο "υπόλογος" και όχι "υπεύθυνος" ΜΚ' \ \ Θα το αφαιρούσα, δεν είναι όρος. ΕΓ' \ \ Κλασικός όρος Πολιτικής υγείας. ΓΔ'

accreditation := διαπίστευση ΔΔ ΚΜ· πιστοποίηση ΚΜ

accrual := εγγραφή ασθενών ΚΜΧ· προσθήκη ασθενών ΠΓ'· στρατολόγηση ΚΜΧ

accumulating data := συσσωρευμένα δεδομένα ΚΜΧ

accumulation := συσσώρευση ΔΔ

accuracy := αυθεντικότητα ΑΧ ΔΧΑ ΓΡ' ΕΔ ΚΜ ΠΓ' ΣΓ12 ΤΛ· ακρίβεια ΑΧ ΓΔ2 ΔΔ ΕΓ' ΕΝ' ΕΣΙ ΙΩ ΜΚ' πιστότητα ΤΠ :≈ Απουσία συστηματικών και τυχαίων σφαλμάτων. Ο όρος χρησιμοποιείται τα τελευταία χρόνια για να εκφράζει την απουσία τόσο των τυχαίων όσο και των συστηματικών σφαλμάτων κατά τη διεξαγωγή επιστημονικών μελετών. Παλιότερα ήταν συνώνυμος του όρου εγκυρότητα. Σήμερα οι όροι αυτοί διαχωρίζονται σαφώς. ΕΔ:(16) \ \ Καταλληλότητα της μεθόδου μέτρησης να εκτιμά, να μετρά, μια παράμετρο (συνδέεται με συστηματικό σφάλμα, βλέπε και σχόλιο στο λήμμα precision). ΤΠ :~ "αυθεντικότητα", "ακρίβεια": ισότιμοι όροι. ΑΧ \ \ "αυθεντικότητα", καθώς δηλώνει την απουσία τυχαίων και συστηματικών σφαλμάτων. Με τον τρόπο αυτό γίνεται διάκριση από την ακρίβεια (απουσία τυχαίου) και την εγκυρότητα (απουσία συστηματικού) ΠΓ' \ \ Από στατιστικής άποψης το accuracy έχει να κάνει με ακρίβεια, συνήθως δε χρησιμοποιείται ο όρος αυθεντικότητα. ΜΧ' \ \ αυθεντικότητα· εντοπίζουμε σε εργαστηριακές τεχνικές· συμφωνία με ΠΓ'. ΓΡ' \ \ Κατά τη γνώμη μου, ο όρος "accuracy" μεταφράζεται ως ακρίβεια και σημαίνει "πόσο κοντά στην πραγματική τιμή είναι η μετρώμενη τιμή που προκύπτει". Ο όρος "precision" υποδηλώνει πόσο κοντινές είναι οι μετρώμενες τιμές μεταξύ τους· πχ, μια εργαστηριακή δοκιμασία μπορεί να δίνει για το ίδιο δείγμα αίματος κοντινές μετρώμενες τιμές (πχ. σακχάρου), οπότε είναι "precise", αλλά δεν είναι "accurate" εάν οι τιμές αυτές απέχουν σημαντικά από την πραγματική τιμή σακχάρου του αίματος. ΜΚ'

acellular vaccine := ακυτταρικό εμβόλιο ΓΔ1

acid := οξύ ΓΔ1

acid fast bacilli isolation (Syn: tuberculosis isolation) := απομόνωση αερογενούς μετάδοσης ΤΠ

acid, carbamic := καρβαμιδικό οξύ ΔΔ

acid, hippuric or n-benzoylglycine := ιππουρικό οξύ ΔΔ

acid, inorganic := ανόργανο οξύ ΔΔ

acid, mandelic := αμυγδαλικό οξύ ΔΔ

acoustic := ακουστικός ΔΔ

acoustics := ακουστική ΔΔ

acquired specific resistance := επίκτητη ειδική ανοχή ΚΜ

acrylamide := ακρυλαμίδιο ΚΜ

action := δράση ΓΔ1 ΚΜ

action register := αρχείο δράσεως ΚΜ

action, integral := ολοκληρωμένη δράση ΑΛ' ΓΔ' ΕΝ' ΜΧ' ΠΓ'· ολοκληρωτική δράση ΔΔ

action, joint := συνδυασμένη δράση ΚΜ

active := ενεργητικός ΚΜ

activity := δραστηριότητα ΓΔ1 ΔΔ ΕΝ' ΜΧ' ΠΓ'· ενεργότητα ΔΔ' ΕΝ'

activity, economic := οικονομική δραστηριότητα ΔΔ

activity, off-the-job := δραστηριότητα εκτός του χώρου εργασίας ΔΔ

activity, specific of a radionuclide := ειδική δραστηριότητα ραδιονουκλιδίου ΕΓ' ΜΚ'· ειδική δραστηριότητα ραδιονουκλιδίου ΔΔ :≈ :~ Στο πρωτότυπο PDF των ΔΔ είναι πράγματι με ει (ραδιονουκλιδίου). Ορθογραφικό λάθος δεν μπορεί να αποκλειστεί. ΓΔ'

activity, verification := αξιολόγηση ΔΔ· δραστηριότητα επαλήθευσης ΜΧ'

actual confounder := πραγματικός συγχυτής ΣΓ123

actual population := πραγματικός πληθυσμός ΓΣ

actuarial method := αναλογιστική μέθοδος ΕΣΙ ΜΧ'· ασφαλιστική μέθοδος ΣΓ1

acupuncture := βελονισμός ΜΣ

acute respiratory infection := οξεία αναπνευστική λοίμωξη ΓΔ1

ad hoc := επί τούτο ΕΝ' ΕΣΙ· ειδική ομάδα σύγκρισης ΚΜ· ειδικώς ΟΧ· επί τούτου ΕΖ· προς τούτο ΟΧ· συγκεκριμένος ΜΧ'· συγκεκριτικός ΕΣΙ

adaptation := προσαρμογή ΓΔ1 ΙΩ ΠΓ'. Βλέπε και **adjustment**. ≈ Προσαρμογή του ανθρώπου στο περιβάλλον. ΟΧ \ \ Βλέπε και adjustment. ΓΔ'

addiction := εθισμός ΓΔ1 ΔΔ ΚΜ ΟΧ ≈ ≈ ΒΟ(-): το ΒΟ δεν έχει τον όρο.

addictive := εθιστικός ΓΔ1 ΟΧ

additive := αθροιστικό ΙΩ

additive effect := πρόσθετη επίδραση ΓΔ' ΠΓ'· αθροιστική επίδραση ΕΝ'· επίδραση πρόσθετων ουσιών ΓΔ'· πρόσθετη ουσία ΚΜ

additive model := προσθετικό μοντέλο ΕΣΙ ΣΓ1· αθροιστικό μοντέλο ΕΝ'

additive rule := αθροιστικός νόμος ΣΠ

additives := πρόσθετες ουσίες ΔΔ ΠΓ'· πρόσθετα ΔΔ

adduct := πρόσδετο ΔΔ

adduction := προσαγωγή ΜΚ'

adenoviridae := αδενοϊοί ΚΜ

adherence (Syn: compliance) := συμμόρφωση ΑΧ ΔΔ ΕΝ ΙΩ ΚΜ ΜΧ. Βλέπε και **compliance**. ≈

Είναι η έκταση στην οποία οι ασθενείς συμμορφώνονται στις συστάσεις υγείας, ή η έκταση στην οποία οι γιατροί αξιοποιούν διαγνωστικά τεστ και επεμβατικές τεχνικές σύμφωνα με τις προδιαγραφές που ορίζει η βέλτιστη ιατρική φροντίδα. ΕΝ ≈ Στον ορισμό υπάρχουν δυο τελείως διαφορετικά πράγματα και δημιουργείται σύγχυση. Προτείνω να αφαιρεθεί τελείως. ΠΓ' \ \ Νομίζω όμως και τα δύο χρησιμοποιούνται για συμμόρφωση ΜΧ' \ \ Το adherence σωστά αποδίδει την έννοια 'συμμόρφωση', αλλά έχει και άλλες έννοιες. Δεν θα έβαζα το compliance ως συνώνυμο του adherence, θα τα είχα χώρια, όταν όμως κάποιος αναζητεί τον όρο 'συμμόρφωση' να βρίσκει και τις δύο αγγλικές λέξεις ΕΓ'

adjourning := διάλυση ΚΜ

adjusted := προσαρμοσμένος ΕΝ' ΕΣΙ ΜΚ' ΜΧ'· διορθωμένος ΠΓ'· τροποποιημένος ΕΣΙ. Βλέπε και **pooled**. ≈ ≈ Το pooled δεν είναι το ίδιο με το adjusted. Βλέπε σχόλιό μου στο adjusted analysis ΠΓ' \ \ Συμφωνώ το pooled δεν είναι το ίδιο με το adjusted. Προτιμώ το προσαρμοσμένη ΜΧ' \ \ Βλέπε adjustment. Επίσης την τροποποίηση είναι κάτι που το κάνουμε εμείς, είναι δηλαδή μια διόρθωση, όρος πιο διαφανής από το 'προσαρμογή' (βλέπε αρχές ΔιΣΚΟΠΟΡΕ). ΓΔ'

adjusted analysis := προσαρμοσμένη ανάλυση ΕΝ ΜΚ' ΜΧ'· διορθωμένη ανάλυση ΠΓ' τροποποιημένη ανάλυση ΕΣΙ. Βλέπε **adjustment**. ≈ Μια προσαρμοσμένη ανάλυση λαμβάνει υπ' όψιν τις διαφορές στους προγνωστικούς παράγοντες (ή στα βασικά χαρακτηριστικά) μεταξύ των ομάδων που μπορούν να επηρεάσουν την έκβαση. Για παράδειγμα, όταν συγκρίνουμε μία πειραματική παρέμβαση και μία παρέμβαση ελέγχου, αν η ηλικία της πειραματικής ομάδας είναι μεγαλύτερη από την ηλικία της ομάδας ελέγχου και συνεπώς σε αυξημένο κίνδυνο για ανεπιθύμητες εκβάσεις, η προσαρμοσμένη ανάλυση που θα πραγματοποιηθεί ως προς την ηλικία θα δείξει μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα της θεραπείας σε σχέση με μια μη προσαρμοσμένη ανάλυση. ΕΝ ≈ Προτείνω τον όρο διορθωμένη ανάλυση, έτσι ώστε να φαίνεται πως η ανάλυση αυτή διορθώνει τα αποτελέσματα ως προς τη δράση των συγχυτών. ΠΓ' \ \ Στον ορισμό-ερμηνεία, "η προσαρμοσμένη ανάλυση που θα πραγματοποιηθεί ως προς την ηλικία θα δείξει μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα" ή η μη προσαρμοσμένη; Βλέπε adjustment και adjust ΓΔ'

adjusted coefficient := προσαρμοσμένος συντελεστής ΕΝ' ΜΧ'· διορθωμένος συντελεστής ΣΓ3 ≈ ≈ Βλέπε adjustment ΓΔ'

adjusted rate := διορθωμένος δείκτης ΑΒ ΣΠ· διορθωμένη συχνότητα ΠΓ'· εξομαλυνθείς συντελεστής ΓΣ· προσαρμοσμένος δείκτης ΜΧ'· προσαρμοσμένος συντελεστής ΓΣ· τυποποιημένος δείκτης ΑΒ. Βλέπε **adjustment**. ≈ ≈ Το rate αποδίδεται ως δείκτης, νομίζω πως προκαλεί σύγχυση και ότι δεν είναι σωστό. ΠΓ'

adjustment := διόρθωση ΑΒ ΠΓ'· ρύθμιση ΓΔ1 ΜΧ'· προσαρμογή ΕΣΙ· τροποποίηση ΕΣΙ ≈ Προσαρμογή του περιβάλλοντος στον άνθρωπο (πεδίο ορισμού του όρου: σχέση του ανθρώπου με το περιβάλλον· σε άλλα πεδία, πχ στη Στατιστική, ο ορισμός δεν ισχύει) ΓΔ'. Βλέπε και adaptation. ≈ Όταν το περιβάλλον προσαρμόζεται στον άνθρωπο = adjustment· όταν ο άνθρωπος προσαρμόζεται στο περιβάλλον = adaptation. Οφείλω τη λεπτή αυτή διάκριση στο γιο μου Δημήτρη (σπουδές: Applied Ecology, Environmental Management). Άρα, επειδή για το adaptation (συνώνυμο adaptation) έχει ήδη επικρατήσει το προσαρμογή, υιοθετείται για το adjustment το ρύθμιση. ΓΔ1

adjustment disorders := διαταραχές προσαρμογής ΜΣ
adjustment, Bonferroni := Βλέπε **Bonferroni's correction**
adjustment, social := κοινωνική προσαρμογή ΚΜ
administrative area := διοικητική περιοχή ΓΣ
administrative district := διοικητική περιφέρεια ΓΣ
admission := εισαγωγή ΤΛ
adolescence := εφηβεία ΒΟ ΓΔ1 εφηβική ηλικία ΓΣ
adolescent := έφηβος ΓΔ1 ΓΣ ΟΧ
adoption := υιοθεσία ΚΜ
adoption study := μελέτη υιοθετημένων ΓΔ' ΠΓ'· μελέτη υιοθεσίας ΑΒ ≈ Είναι οι μελέτες που αφορούν "υιοθετημένα μέλη" οικογενειών, σε αντιδιαστολή με τις "twin studies" που αφορούν διδύμους. ΜΚ' ~ Προκαλεί σύγχυση. Ο αναγνώστης ίσως καταλάβει ότι πρόκειται για είδος μελέτης. ΠΓ' \ \ Σύμφωνα με τον ορισμό της ΜΚ' φαίνεται πως καλύτερη απόδοση είναι "μελέτη υιοθετημένων" ΓΔ'
adult := ενήλικας ΕΝ' ΚΜ ΜΧ'· ενήλικος ΓΔ1 ΠΓ' ΓΣ
adult age := ώριμη ηλικία ΓΣ
adult learning := εκπαίδευση ενηλίκων ΜΣ ≈ Μια ενεργή διαδικασία, αρχίζοντας από το να ενημερώνεσαι για το τι χρειάζεται να μάθεις (τι δε γνωρίζεις ακόμα, τι δεν μπορείς να κάνεις ακόμα, κ.ά.) και να βρίσκεις τρόπους να καλύπτεις τα κενά αυτά. ΜΣ
adult-mortality := θνησιμότητα ενηλίκων ΓΣ
advantage := πλεονέκτημα ΚΜ
adversarial collaboration := ανταγωνιστική συνεργασία ΕΔ ≈ Είναι η συνεργασία ερευνητικών ομάδων με ανταγωνιστικά πεδία εμπειρογνωμοσύνης με σκοπό τη μείωση της υποκειμενικότητας των ερευνητών. ΕΔ:(17) ~ Υπάρχουν τέτοια πεδία; Είναι δυνατόν να υπάρξουν τέτοια πεδία; Η Φύση είναι μία, η επιστήμη (στην ουσία της) είναι μία (και μέχρι τη διάσπαση της Φιλοσοφίας στα επιμέρους της ήταν μία), πώς είναι δυνατόν να υπάρξουν; Ένα παράδειγμα θα ήταν χρήσιμο. ΓΔ' \ \ Ο ορισμός προκαλεί σύγχυση. Προτείνω να αφαιρεθεί. ΠΓ'
adverse drug interaction := ανεπιθύμητες αλληλεπιδράσεις φαρμάκων ΜΣ
adverse effect := ανεπιθύμητη ενέργεια ΑΧ
adversity := αντιξοότητα ΓΔ1
advertisement := διαφήμιση ΙΩ
advertisement target consumer := στόχος καταναλωτής της διαφήμισης ΙΩ· καταναλωτής στοχευμένης διαφήμισης ΜΚ' ≈ ~ Δεν καταλαβαίνω τον ελληνικό όρο. ΠΓ' \ \ Μήπως απλούστερα "στόχος της διαφήμισης"; ποιος ή τι άλλο μπορεί να είναι αυτός ο στόχος παρά ο καταναλωτής της; Πώς έχει αποδοθεί ο όρος από πιο καθύλην αρμόδιους; ΓΔ' \ \ "στόχος της διαφήμισης". ΠΓ'
advertising := διαφήμιση ΓΔ1
advice := συμβουλή ΓΔ1
advice, medical := ιατρική συμβουλή ΔΔ
advisability := ορθότητα ΓΔ1 ΟΧ
Advisory Committee on Safety, Hygiene and Health Protection at Work (ACSHW) := συμβουλευτική επιτροπή για την ασφάλεια, την υγιεινή και την προστασία της υγείας στον τόπο εργασίας ΔΔ
advocacy := συνηγορία ΓΔ1 ΕΝ'· υπεράσπιση ΒΟ ΓΔ1
aeration := αερισμός ΔΔ
aerosol := αερόλυμα ΔΔ
aerosols, microbial := μικροβιακά αεροσωματίδια ΤΠ
aesthetics := αισθητική ΚΜ
AFB isolation := Βλέπε "**acid fast bacilli isolation**" ΤΠ
affected area := επηρεαζόμενη περιοχή ΤΠ· προσβεβλημένη περιοχή ΤΠ
affected people := πληττόμενα άτομα ΑΒ· προσβεβλημένα άτομα ΜΧ'
affinity := εγγύτητα ΕΣΙ· συνάφεια ΚΜ
after-effect := επίπτωση ΜΣ
age := ηλικία ΓΔ1 ΚΜ ΓΣ
age adjustment := ηλικιακή προσαρμογή ΑΒ ΕΝ' ΜΧ'· διόρθωση ως προς την ηλικία ΠΓ'
age at entry := ηλικία εισόδου ΓΣ
age at last birthday := ηλικία των τελευταίων γενεθλίων ΓΣ· ηλικία κατά τα τελευταία γενέθλια ΓΔ'
age at marriage := ηλικία κατά τον γάμο ΓΣ

- age at retirement** := ηλικία αποχωρήσεως (εκ του ενεργού οικονομικού βίου) ΓΣ· ηλικία συνταξιοδότησης ΓΔ'
- age at withdrawal** := ηλικία αποχωρήσεως (εκ του ενεργού οικονομικού βίου) ΓΣ· ηλικία συνταξιοδότησης ΓΔ'
- age difference between spouses** := διαφορά ηλικίας μεταξύ των συζύγων ΓΣ
- age distribution** := ηλικιακή κατανομή ΑΒ ΙΩ ΚΜΧ ΠΓ'· κατανομή ηλικιών ΙΩ
- age distribution diagram** := διάγραμμα ηλικιακής κατανομής ΙΩ ΜΧ'
- age group** := ηλικιακή ομάδα ΑΒ ΜΣ· ομάδα ηλικιών ΓΣ
- age structure** := διάρθρωση κατά ηλικία ΓΣ
- age-adjusted (Syn: age-standardized)** := προτυπωμένος κατά ηλικία ΑΧ ΜΧ' ΠΓ'
- age-adjusted rate** := ποσοστό προσαρμοσμένο ως προς την ηλικία ΕΝ' ΜΧ'· ποσοστό ανάλογα με την ηλικιακή ομάδα ΑΒ· προσαρμοσμένο κατά ηλικία ποσοστό ΕΣΙ· προσαρμοσμένος κατά ηλικία ρυθμός· συχνότητα διορθωμένη ως προς την ηλικία ΠΓ' ≈ ~ Η απόδοση του rate είναι πρόβλημα. Προτείνω πρώτα να αποδοθεί το rate και μετά τα υπόλοιπα που περιλαμβάνουν το rate. ΠΓ'
- age-composition** := ηλικιακή σύνθεση ΜΧ' ΠΓ'· ηλικιακή σύσταση ΠΓ'· σύσταση του πληθυσμού ΑΒ
- age-period-cohort analysis** := ανάλυση δεδομένων κοόρτης σύμφωνα με την ηλικιακή ομάδα ΕΝ' ΜΧ' ΠΓ'· ανάλυση ηλικίας-περιόδου-κοόρτης ΙΩ ≈ "Μια ιδιαίτερη μορφή οικολογικών αναλύσεων είναι οι αναλύσεις ηλικίας-περιόδου-κοόρτης ή απλώς αναλύσεις κοόρτης (age-period-cohort analyses, cohort analyses)" ΙΩ ~ "age-period-cohort analysis" ή "age-period cohort analysis"; ΓΔ' \ AGE-PERIOD-COHORT ANALYSIS See cohort analysis. DoE
- age-specific birth rate** := ειδικός κατά ηλικία συντελεστής γεννητικότητας ΓΣ
- age-specific death rate** := ειδικός κατά ηλικία συντελεστής θνησιμότητας ΓΣ
- age-specific divorce rate** := ειδικός κατά ηλικία συντελεστής διαζυγίων ΓΣ
- age-specific fertility rate** := ειδικός κατά ηλικία συντελεστής γονιμότητας ΓΣ
- age-specific marriage rate** := ειδικός κατά ηλικία συντελεστής γαμηλιότητας ΓΣ
- age-specific mortality** := ειδική κατά ηλικία θνησιμότητα ΓΔ' ΓΣ ΕΓ' ΠΓ'· ειδική ως προς την ηλικία θνησιμότητα ΕΠ ≈ Είναι η θνησιμότητα ανάμεσα στα άτομα συγκεκριμένης ηλικίας. Ο παρονομαστής του δείκτη αυτού είναι ο πληθυσμός μιας συγκεκριμένης ηλικίας. Οι ειδικές ως προς την ηλικία παράμετροι χρησιμοποιούν στην προτύπωση της θνησιμότητας ως προς έναν πρότυπο πληθυσμό με ορισμένη κατανομή ηλικιών (age-adjusted mortality). ΕΠ \ Είναι η θνησιμότητα σε μια συγκεκριμένη ηλικιακή ομάδα. Ο παρονομαστής δεν είναι ο πληθυσμός, είναι πληθυσμο-χρόνος. ΠΓ' ~ "ειδική κατά ηλικία θνησιμότητα" (αρχή της οικονομίας)· βλέπε επίσης επόμενο. ΓΔ'
- age-specific mortality (or death) rate** := ειδικό κατά ηλικία ποσοστό θνησιμότητας ΕΣΙ ΠΓ'· ειδικός κατά ηλικία δείκτης θνησιμότητας ΑΧ ΕΓ'· ειδική κατά ηλικία θνησιμότητα ΠΓ'· ειδικός κατά ηλικία ρυθμός θνησιμότητας ΕΣΙ· ειδικός κατά ηλικία ρυθμός θανάτων ΓΔ'· ειδικός κατά ηλικία συντελεστής θνησιμότητας ΕΓ' ≈ ~ MORTALITY: INCIDENCE RATIO See cancer mortality: incidence ratio. MORTALITY RATE See death rate. DEATH RATE An estimate of the portion of a population that dies during a specified period. The numerator is the number of persons dying during the period; the denominator is the number in the population, usually estimated as the midyear population. The death rate in a population is generally calculated by the following formula: (Number of deaths during a specified period) / (Number of persons at risk of dying during the period) x 10n. This rate is an estimate of the person-time death rate, i.e., the death rate per 10n person-years. If the rate is low, it is also a good estimate of the cumulative death rate. This rate is also called the crude death rate. MORTALITY STATISTICS Statistical tables compiled from the information contained in death certificates. Most administrative jurisdictions in all nations produce tables of mortality statistics. These may be published at regular intervals; they usually show numbers of deaths and/or rates by age, sex, cause, and sometimes other variables. (DoE)
- age-specific nuptiality rate** := ειδικός κατά ηλικία συντελεστής γαμηλιότητας ΓΣ
- age-standardized (Syn: age-adjusted)** := Βλέπε **age-adjusted**.
- ageing** := γήρανση ΓΣ
- agency, public health executive, Luxembourg** := εκτελεστικός οργανισμός για τη δημόσια υγεία, με έδρα το Λουξεμβούργο ΔΔ ≈ ~ Εδώ το agency αποδίδεται ως οργανισμός... ΠΓ'
- agent** := παράγοντας ΑΒ ΜΧ' ΠΓ'· παράγοντας (κινδύνου) ΔΔ
- agent causation** := αιτιότητα παραγόντων ΚΜ
- agent, antineoplastic** := αντινεοπλασματικός παράγοντας ΔΔ

- agent, biological** := βιολογικός παράγοντας ΔΔ
- agent, hazardous** := βλαπτικός παράγοντας ΔΔ
- agent, lacrimating** := δακρυγόνος παράγοντας ΔΔ
- agent, tanning** := δεσική ύλη ΔΔ· παράγοντας μαυρίσματος ΜΧ΄
- agglomeration** := πολεοδομικό συγκρότημα ΓΣ
- aggravation** := επιβάρυνση ΔΔ· επιδείνωση ΓΡ΄ ΜΧ΄· χειροτέρευση ΔΔ
- aging (Syn: ageing)** := γήρανση ΔΔ
- aging, healthy** := υγιής γήρανση ΓΡ΄ ΕΓ΄ ΜΧ΄· καλά γεράματα ΓΔ1 ΓΔ΄ ≈ ~ Προτείνω να βγει ο όρος, δεν προσφέρει κάτι. ΠΓ΄ \ \ Αποτελεί ξεχωριστό υποκεφάλαιο 2090 λέξεων στο Υγεία 21 (μετάφραση του WHO: Health21: the health for all policy framework for the WHO European Region). Δεν θα το έβγαζα. ΓΔ΄ \ \ Μάλλον να παραλειφθεί ο όρος ΜΚ΄
- agreement, collective** := συλλογική σύμβαση ΕΝ' ΜΧ΄· συλλογική σύμβαση εργασίας ΔΔ
- agreement, collective labour** := συλλογική σύμβαση εργασίας ΔΔ ΜΧ΄
- agricultural population** := γεωργικός πληθυσμός ΓΣ
- agricultural worker** := γεωργικός εργάτης ΓΣ
- agriculture** := γεωργία ΓΔ1
- aid to family with depended children** := βοήθεια προς οικογένεια με παιδιά εξαρτημένα ΚΜ
- aim** := σκοπός ΓΔ1 ΕΝ΄ ΜΧ΄ ΠΓ΄· επιδίωξη ΓΔ1
- air** := ατμοσφαιρικός αέρας ΓΔ1
- air density** := πυκνότητα αέρα ΚΜ
- air pollution** := ατμοσφαιρική ρύπανση ΜΧ΄· ρύπανση αέρα ΚΜ
- air, expired** := εκπνεόμενος αέρας ΔΔ
- airborne** := αερογενής ΚΜ· αερόφερτος ΔΔ
- airborne transmission** := αερογενής μετάδοση ΤΠ
- airway** := αναπνευστική οδός ΔΔ
- alarm** := συναγερμός ΔΔ
- albumin** := αλβουμίνη ΔΔ
- alcohol** := αλκοόλ ΓΔ1 ΜΣ ΜΧ΄· οινόπνευμα ΓΔ1 ΠΓ΄
- alcohol abuse** := κατάχρηση αλκοόλ ΚΜ
- alcohol dependence** := εξάρτηση από αλκοόλ ΙΩ εξάρτηση από το αλκοόλ ΜΣ
- alcohol drinking** := πόση οινοπνεύματος ΒΟ ΓΔ1· πόση αλκοόλ ΜΧ΄
- alcohol road traffic accidents** := τροχαία ατυχήματα σχετιζόμενα με την κατανάλωση αλκοόλ ΜΣ
- alcohol use** := λήψη αλκοόλ ΜΚ΄ ΜΧ΄· χρήση οινοπνεύματος ΒΟ ΓΔ1 ΕΓ΄· κατανάλωση αλκοόλ ΜΚ΄· κατανάλωση οινοπνεύματος ΠΓ΄ ≈ ~ χρήση ή λήψη; ΠΓ΄ \ \ λήψη ή κατανάλωση αλκοόλ. Ο όρος "χρήση" σημαίνει ότι χρησιμοποιούμε το αλκοόλ για κάποιο σκοπό (όχι κατανάλωση πόση) ΜΚ΄ \ \ Γιατί όχι "πόση οινοπνεύματος" ΓΔ΄
- alcohol-related disorders** := διαταραχές σχετιζόμενες με το αλκοόλ ΜΣ
- alcoholism** := αλκοολισμός ΔΔ αλκοολισμός ΜΣ
- alert, alerting system** := προειδοποίηση ΕΝ· συναγερμός ΕΝ· σύστημα προειδοποίησης ΕΝ· σύστημα συναγερμού ΕΝ ≈ Στρατηγική για αλλαγή της συμπεριφοράς των κλινικών. Είναι ένας τύπος συστήματος υποστήριξης κλινικών αποφάσεων από υπολογιστή που ειδοποιεί το γιατρό ότι μπορεί να χρειαστεί να πάρει κάποια μέτρα (π.χ. ένα σύστημα που προειδοποιεί για εργαστηριακές τιμές εκτός φυσιολογικών ορίων). ΕΝ
- Alexander technique** := τεχνική Alexander ΜΣ
- algorithm** := αλγόριθμος ΔΔ ΕΝ ΕΣΙ ΠΓ΄ ≈ Σαφής περιγραφή μιας ταξινομημένης αλληλουχίας βημάτων η οποία μπορεί να χρησιμοποιηθεί κάτω από συγκεκριμένες κλινικές συνθήκες. Η λογική ενός αλγορίθμου είναι: αν α, τότε κάνετε το x· αν β, τότε κάνετε το ψ· κτλ. ΕΝ
- alien** := εξωγήινος ΓΣ
- alienation, social** := κοινωνική αποξένωση ΚΜ ΜΧ΄ ΠΓ΄· κοινωνική αλλοτρίωση ΚΜ
- allegiance effect** := επίδραση της υποταγής του ερευνητή στη μέθοδο ΕΔ ΜΚ΄ ΠΓ΄ ≈ Είναι το χαρακτηριστικό εκείνο στις μελέτες ψυχοθεραπείας κατά το οποίο οι ερευνητές βρίσκουν ως την πιο αποτελεσματική θεραπεία εκείνη στην οποία κατέχουν μία θεωρητική υποταγή. Σχετίζεται με το φαινόμενο του Πιγμαλίωνα. ΕΔ:(18,19) ≈ υποταγή ή πίστη; ΠΓ΄ \ \ Θα πρότεινα "υποταγή". Η έννοια της "πίστης" δεν δηλώνει "υποταγή". ΜΚ΄
- allegiant studies** := μελέτες με υποταγή του ερευνητή στη μέθοδο ΕΔ ΠΓ΄ ≈ Είναι οι μελέτες ψυχο-

θεραπευτικών παρεμβάσεων στις οποίες ένας ή περισσότεροι συγγραφείς έχουν είτε αναπτύξει την ψυχοθεραπεία, είτε εκπαιδεύσει τους θεραπευτές, είτε εποπτεύσει την εφαρμογή της, είτε είναι υποστηρικτές της υπό εξέταση θεραπείας. ΕΔ:(10)

allele := αλληλίο ΕΣΙ· αλληλόμορφο ΑΒ

allergens := αλλεργιογόνο ΚΜ

allergy := αλλεργία ΔΔ

allergy, latex := αλλεργία στο λάτεξ ΔΔ

alleviation := ανακούφιση ΜΣ

alliance := συμμαχία ΓΔ1

allocation := κατανομή ΓΔ1 ΕΝ' ΜΧ' ΠΓ'· διανομή ΚΜΧ. Βλέπε και **allocation concealment**.

allocation concealment := απόκρυψη διανομής ΕΝ ΜΧ' ΠΓ'· αποκρυφή διανομής ΙΩ ΚΜΧ· απόκρυψη κατανομής ΕΝ' ΜΚ'. Βλέπε και **allocation** ≈ Η τυχαιοποίηση είναι συγκαλυμμένη όταν το άτομο που λαμβάνει την απόφαση για τη συμμετοχή ενός ασθενούς στη μελέτη δεν γνωρίζει αν ο επόμενος ασθενής που θα συμμετάσχει θα ενταχθεί στην ομάδα παρέμβασης ή στην ομάδα ελέγχου (χρησιμοποιώντας μεθόδους όπως κεντρική τυχαιοποίηση ή διαδοχικά αριθμημένους αδιαφανείς σφραγισμένους φακέλους). Αν η τυχαιοποίηση δεν είναι συγκαλυμμένη, ασθενείς με διαφορετική πρόγνωση πιθανώς να κατανεμηθούν διαφορετικά στις ομάδες παρέμβασης και ελέγχου. Μία ιδιαίτερη ανησυχία είναι όταν ασθενείς με καλύτερη πρόγνωση τοποθετούνται κατά προτίμηση στην ομάδα ενεργού θεραπείας με αποτέλεσμα η ομάδα αυτή να εμφανίζεται με μεγαλύτερο όφελος από το πραγματικό (ή ακόμη και να οδηγούμαστε στο λανθασμένο συμπέρασμα ότι η παρέμβαση είναι αποτελεσματική). ΕΝ :~ Γιατί όχι απόκρυψη; ώστε η διανομή να είναι απόκρυφη. ΓΔ'

allocation ratio := λόγος κατανομής ΕΝ' ΜΧ'· λόγος διανομής ΓΔ' ΙΩ· λόγος κατανομών ΠΓ' ≈ :~ Κατανομής ή κατανομών; Διανομής ή διανομών; Αν ο λόγος είναι πηλίκo, το πηλίκo είναι πάντα αποτέλεσμα διαίρεσης δύο αριθμών. ΓΔ'

Alma-Ata Declaration := Διακήρυξη της Άλμα-Άτα ΓΔ1 ΜΣ ΠΓ'

alpha emitters, low toxicity := άλφα εκπομποί χαμηλής τοξικότητας ΠΓ'· χαμηλής τοξικότητας άλφα εκπομποί ΔΔ

alternative := εναλλακτικός ΓΔ1

alternative hypothesis := εναλλακτική υπόθεση ΔΔ ΕΠ ΕΣΙ ΙΩ ΚΜ ΜΚ' ΠΓ' ΣΓ23 ΣΠ ≈ Εναλλακτική είναι κάθε άλλη υπόθεση που θα μπορούσε να προκύψει από τα υπόψη πιθανά σύνολα, η οποία είναι διαφορετική από την άκυρη υπόθεση. ΕΠ

alternative therapy := εναλλακτική θεραπεία ΜΣ

aluminium := αργίλιο ή αλουμίνιο (Al) ΔΔ

alveolitis, allergic := αλλεργική φλεγμονή των πνευμονικών κυψελίδων ΔΔ

alveolus := κυψελίδα ΔΔ

Alzheimer's disease := νόσος Alzheimer ΒΟ ΓΔ1

ambidirectional cohort study := αμφίδρομη μελέτη κοόρτης ΕΝ' ΜΧ' ΠΓ'· αμφίδρομη προοπτική έρευνα ΑΧ

ambiguity, role := ασάφεια ρόλου ΔΔ

ambulatory care := φροντίδα περιπατητικού αρρώστου ΒΟ ΓΔ1

ambulatory care facility := κινητή υπηρεσία φροντίδας ΒΟ ΓΔ1

ambulatory care facility non hospital := κινητή υπηρεσία εξωνοσοκομειακής φροντίδας ΚΜ

ambulatory practice := πρακτική χειρισμού στο ασθενοφόρο ΑΒ

amendment := τροποποίηση ΔΔ

amenity := θελκτικότητα ΚΜ

American Conference of Governmental Industrial Hygienists (ACGIH) := Αμερικανική Εταιρεία των Κυβερνητικών Υγιεινολόγων Βιομηχανίας ΔΔ

American Psychological Association := Αμερικανική Ψυχολογική Εταιρεία ΕΔ ΠΓ' ≈ Η μεγαλύτερη επιστημονική και επαγγελματική οργάνωση που εκπροσωπεί την επιστήμη της ψυχολογίας στις Ηνωμένες Πολιτείες. ΕΔ:(2)

amine compounds := αμινοένωση ΔΔ

amino acid := αμινοξύ ΔΔ

ammeter := αμπερόμετρο ΔΔ

ammonia := αμμωνία (NH₃) ΔΔ

amputation := ακρωτηριασμός ΒΟ ΓΔ1

analogy := αναλογία ΑΧ ΚΜ

analysis := ανάλυση ΕΣΙ ΙΩ ΤΛ

analysis and design, job := ανάλυση και σχεδιασμός της θέσης εργασίας ΔΔ

analysis and management, risk := ανάλυση και διαχείριση κινδύνου ΔΔ

analysis of serious industrial accident := ανάλυση σοβαρού βιομηχανικού ατυχήματος ΚΜ

analysis of variance (ANOVA) := ανάλυση διακύμανσης ΕΔ ΕΝ' ΕΣΙ ΙΩ ΚΜ ΜΧ'· ανάλυση διασποράς ΕΣΙ ΜΚ' ΠΓ'· ανάλυση μεταβλητότητας ΚΜ ≈ Η ανάλυση της διακύμανσης είναι μία στατιστική μέθοδος με την οποία η μεταβλητότητα που υπάρχει σ' ένα σύνολο δεδομένων διασπάται στις επιμέρους συνιστώσες της με στόχο την κατανόηση της σημαντικότητας των διαφορετικών πηγών προέλευσής της. ΕΔ:(1) := Διαφορετική ερμηνεία των όρων variance και variation (διασπορά, διακύμανση, μεταβλητότητα) δημιουργεί ανακολουθίες. Τελικά, θα πρότεινα analysis of variance (ANOVA) = ανάλυση διασποράς, multi-level analysis of variance = πολυπαραγοντική ανάλυση διασποράς, και analysis of variation = ανάλυση διακύμανσης. ΜΚ' \ \ Αν, στην πραγματικότητα, αποδίδομε έννοιες παρά όρους και αν οι όροι analysis of variance και analysis of variation κατασημαίνουν την ίδια έννοια, τότε εμείς δεν έχουμε λόγο να έχουμε δύο όρους, άσχετα αν οι αγγλόγλωσσοι έχουν δύο, εμείς έχουμε κάθε λόγο να έχουμε έναν όρο, αυτόν που καλύπτει καλύτερα τις αρχές ΔιΣΚΟΠΟρΕ. ΓΔ'

analysis of variance, multilevel := πολυμεταβλητή ανάλυση διασποράς (multivariate analysis of variance) ΕΣΙ· πολυπαραγοντική ανάλυση διακύμανσης ΙΩ· πολυπαραγοντική ανάλυση διασποράς ΜΚ' ≈ := Είναι τα multivariate και multilevel το ίδιο; Το ένα παραπέμπει σε πολλές μεταβλητές, (πολυμεταβλητή) το άλλο σε πολλά επίπεδα μίας μεταβλητής (πολυεπίπεδη). ΓΔ' \ \ Προτείνω ο αγγλικός όρος να είναι analysis of variance, multivariate. Το multilevel προκαλεί σύγχυση. ΠΓ'

analysis of variance, one-way := ανάλυση της διακύμανσης προς μια διεύθυνση ΙΩ· ανάλυση της διακύμανσης μιας κατεύθυνσης ΜΧ'· ανάλυση της διακύμανσης προς μια κατεύθυνση ΠΓ'

analysis of variance, repeated measures := ανάλυση της διακύμανσης για επαναλαμβανόμενες μετρήσεις ΙΩ

analysis of variance, single-factor := ανάλυση της διακύμανσης ως προς ένα παράγοντα ΙΩ· μονοπαραγοντική ανάλυση διακύμανσης ΜΧ'

analysis of variation (ANOVA) := ανάλυση διακύμανσης ΜΚ' ΣΠ. Βλέπε και **analysis of variance**. ≈ := Ο όρος δεν υπάρχει στο DoE. ΓΔ' \ \ Προτείνω να αφαιρεθεί ΠΓ' \ \ Μπορούμε να αφαιρέσουμε όρο που υπάρχει στην πηγή μας; όχι: βλέπε Anopheles spp. και analysis of variance (ANOVA). ΓΔ'

analysis, birth cohort := γενεαλογική ανάλυση ΤΛ

analysis, consequence := ανάλυση επικινδυνότητας ΔΔ· ανάλυση συνεπειών ΜΧ'

analysis, correlation := ανάλυση συσχέτισης ΔΔ

analysis, cost-benefit := ανάλυση κόστους-οφέλους ΔΔ

analysis, hazard := ανάλυση κινδύνου ΔΔ ΜΧ'

analysis, hazard and operability (HAZOP) := ανάλυση κινδύνου και λειτουργικότητας ΔΔ ΜΧ'

analysis, interim := ενδιάμεση ανάλυση ΕΝ' ΙΩ ΜΧ' ΠΓ' ΤΛ· προσωρινή ανάλυση ΙΩ

analysis, multivariate := πολυμεταβλητή ανάλυση ΕΣΙ ΜΚ' ΜΧ' ΠΓ'· πολυπαραγοντική ανάλυση ΜΚ' ΤΛ· πολυπαραγοντική μέθοδος ΚΜ ≈ := Ο όρος "multivariate" πλέον πρέπει να αντικατασταθεί με τον "multivariable" και η μετάφραση θα γίνει "πολυμεταβλητή ανάλυση" ΜΧ' \ \ Δεν μπορούμε να αλλάξουμε όρους στις πηγές μας, μπορούμε όμως τα αγγλικά συνώνυμα να τα αποδώσουμε με έναν ελληνικό όρο. ΓΔ'

analysis, on-treatment := ανάλυση σε θεραπεία ΙΩ ΜΧ'

analysis, qualitative := ποιοτική ανάλυση ΔΔ ≈ := Βλέπε qualitative research. ΓΔ'

analysis, quantitative := ποσοτική ανάλυση ΔΔ ≈ := Βλέπε qualitative research. ΓΔ'

analysis, quantitative elemental := ποσοτική στοιχειακή ανάλυση ΔΔ ≈ := Βλέπε qualitative research. ΓΔ'

analysis, regression := ανάλυση παλινδρόμησης ΕΝ' ΕΣΙ ΜΧ' ΝΡ' ΠΓ'· ανάλυση συμμεταβολής ΓΔ' ΔΔ

analysis, risk := ανάλυση επικινδυνότητας ΔΔ

analysis, sequential := διαδοχική ανάλυση ΚΜ ΤΛ

analysis, skill := ανάλυση δεξιοτήτων ΔΔ

analysis, stratified := διαστρωματική ανάλυση ΓΔ' ΚΜ ΤΛ· στρωματοποιημένη ανάλυση ΕΣΙ ΜΧ'

ancestor := ανιόντας ΓΣ

ancillary supportive therapy := συμπληρωματική θεραπεία υποστήριξης ΑΒ

angina pectoris := στηθάγχη ΜΣ

anhydride, phthalic := φθαλικός ανυδρίτης ΔΔ

announcement := γνωστοποίηση ΔΔ

announcing bad news := ανακοινώνοντας άσχημα νέα ΚΜ

annual death rate := ετήσιος δείκτης θνησιμότητας ΓΡ' ΚΜ ΣΠ· ετήσια θνησιμότητα ΜΧ' ΠΓ'· ετήσιος ρυθμός θανάτων ΓΔ' ΠΓ'

annual rate := ετήσιο ποσοστό ΓΣ· ετήσιος συντελεστής ΓΣ

anomaly := ανωμαλία ΒΟ ΓΔ1

Anopheles spp. := ανωφελές κουνούπι ΓΡ'· ανωφελή κουνούπια ΚΜ· είδη ανωφελούς (κουνουπιού) ΓΔ' ≈ ~ spp σημαίνει είδος, υπάρχουν πολλά είδη του κουνουπιού "Ανωφελές". Νομίζω ότι πρέπει να γράφεται με κεφαλαίο αρχικό, διότι είναι όνομα. Νομίζω πως φτάνει μόνο το Anopheles, χωρίς το spp. ΕΓ' \\ Το spp υπάρχει στην πηγή μας, επεμβαίνουμε δε "στους όρους των πηγών μόνο σε περιπτώσεις ανάγκης διόρθωσης εμφανούς λάθους. Οι πηγές μας, τα πρωτότυπα κείμενα της γλώσσας πηγής, είναι αυτές που είναι" (επιστολή Κώστα Βαλεοντή, Προέδρου της ΕΛΕΤΟ, 15-9-2015). "In biology, a species (abbreviated sp., with the plural form species abbreviated spp.) is one of the basic units of biological classification and a taxonomic rank." (wikipedia.org/wiki/Species), οπότε "είδη ανωφελούς (κουνουπιού)" ΓΔ'

anorexia nervosa := νευρογενής ανορεξία ΜΣ

answerable := υπόλογος ΓΔ1 ΟΧ ≈ ~ ΒΟ(-)

antagonism := ανταγωνισμός ΑΧ ΚΜ ΜΧ' ΠΓ' ΣΓ1· ανταγωνιστική συνεπίδραση ΑΧ ΕΝ' ≈ ~ "ανταγωνισμός", "ανταγωνιστική συνεπίδραση": ισότιμοι όροι. ΑΧ

antagonism, mutual := αμοιβαίος ανταγωνισμός ΚΜ

anthracosis := ανθράκωση ΔΔ

anthrax := άνθρακας ΚΜ

anthropometrics := ανθρωπομετρία ΚΜ

anti-inflammatory := αντιφλεγμονώδες ΔΔ

anti-natalist := αντιπθήμενος στην γεννητικότητα ΓΣ

antibiotic := αντιβιοτικό ΔΔ

antibody := αντίσωμα ΔΔ

anticoagulant := αντιπηκτικό ΑΒ

antidote := αντίδοτο ΔΔ

antigen := αντιγόνο ΔΔ

antigenicity := αντιγονικότητα ΚΜ

antilogarithm := αντιλογάριθμος ΣΓ3

antiseptic := αντισηπτικό ΚΜ

anxiety := άγχος ΒΟ ΓΔ1 ΔΔ ΚΜ ΜΣ

anxiety disorder := αγχώδης διαταραχή ΒΟ ΓΔ1 ΔΔ

anxiolytic := αγχολυτικό ΜΣ

apical systolic murmur := συστολικό φύσημα κορυφής ΑΒ

apnea := άπνοια ΔΔ

apoptosis := απόπτωση ΔΔ

apparatus, breathing := αναπνευστική συσκευή ΔΔ

apparatus, electrical := ηλεκτρική συσκευή ΔΔ

apparatus, intrinsically safe := εγγενώς ασφαλής μηχανή ΔΔ

apparatus, laboratory := εργαστηριακή συσκευή ΔΔ

apparatus, movable := κινητή συσκευή ΔΔ

apparatus, simple := απλή συσκευή ΔΔ

appliance, portable := φορητή συσκευή ΚΜ

applied medical research := εφαρμοσμένη ιατρική έρευνα ΚΜ

appointed leader := διορισμένος ηγέτης ΔΓ

appraisal annual := ετήσια αξιολόγηση ΜΣ

approach, confirmatory := επιβεβαιωτική προσέγγιση ΚΜ

approach, exploratory := προσέγγιση, διερευνητική ΚΜ ΜΧ'

approach, holistic := ολιστική προσέγγιση ΔΔ

approach, inductive := επαγωγική προσέγγιση ΚΜ

appropriate health technology := κατάλληλη τεχνολογία υγείας ΓΔ1 ΕΝ' ΜΚ' ΜΧ'· κατάλληλη υγειακή τεχνολογία ΓΔ1 ΠΓ' ≈ Μέθοδοι, διαδικασίες, τεχνικές κι εξοπλισμός στο πεδίο της υγείας που: είναι επιστημονικά έγκυρα, προσαρμόζονται στις τοπικές ανάγκες, είναι αποδεκτά από κείνους που τα χρησιμοποι-

ούν κι από κείνους για τους οποίους χρησιμοποιούνται, και μπορούν να συντηρούνται και χρησιμοποιούνται με πόρους που η κοινότητα ή η χώρα έχει τη δυνατότητα να διαθέσει (can afford). ΓΔ1:369:(1) :~ Υιοθετείται το "υγειακές" (βλέπε και υγειακή πολιτική) αντί του καθιερωμένου "υγειονομικές", γιατί στο άκουσμα της δεύτερης επικρατεί στο αυτί μας το μετείκασμα του ήχου 'νομικές' και παραπέμπει τόσο πολύ στο δεύτερο συνθετικό της ετυμολογίας της (υγεία+ νόμος): δεν πρόκειται ούτε για νόμους, ούτε για νόμους που αφορούν την υγεία: πρόκειται για την υγεία (είναι απορίας άξιο πώς δεν έχει ήδη προταθεί ο νεολογισμός 'υγειακός'! και είναι τόσο πετυχημένος, τόσο απλός, τόσο κυριολεκτικός). ΓΔ1:369:[22] Η δεύτερη απόδοση συνάγεται με σύνθεση τριών ανεξάρτητων όρων του ΒΟ: appropriateness review (health care)= αναθεώρηση καταλληλότητας υπηρεσιών υγείας, technology= τεχνολογία, και health services= υπηρεσίες υγείας. ΓΔ1:369:[23] \ \ Οι νεολογισμοί ενέχουν πάντα κάποια αμφισβήτηση. ΜΚ' \ \ Συμφωνώ με τη συζήτηση. ΠΓ'

appropriateness := καταλληλότητα ΚΜ

apron, protective := προστατευτική ποδιά ΔΔ

arbitrary personal medication := αυθαίρετη προσωπική λήψη φαρμάκων ΚΜ

area := περιοχή ΓΔ2 ΓΣ· επιφάνεια ΓΣ· πεδίο (μελέτης) ΓΔ2· χώρος ΓΣ

area health education center := κέντρο αγωγής υγείας της περιοχής ΓΔ' ΕΝ'· εκπαιδευτικό κέντρο υγείας ΜΧ'· εκπαιδευτικό κέντρο υγειονομολογίας ΚΜ . Βλέπε **health education**.

area under the curve := εμβαδόν κάτω από την καμπύλη ΙΩ

area, dangerous := επικίνδυνη περιοχή ΔΔ

area, hazardous := επικίνδυνη περιοχή ΔΔ

area, non-hazardous := μη επικίνδυνη περιοχή ΔΔ

argument := επιχειρήμα ΣΓ12

argument, in ethics := διαφωνία σε θέματα ηθική ΜΣ

arm := σκέλος ΕΝ' ΙΩ ΜΧ' ΤΛ· ομάδα ΠΓ' ΤΛ

arm injury := κάκωση του βραχίονα ΔΔ

arm, comparison := ομάδα σύγκρισης ΕΝ' ΠΓ' ΤΛ· σκέλος σύγκρισης ΕΝ' ΜΧ' ΤΛ

arm, control := ομάδα ελέγχου ΕΝ' ΜΧ' ΠΓ' ΤΛ· σκέλος ελέγχου ΕΝ' ΙΩ ΤΛ

arm, experimental := πειραματική ομάδα ΜΧ' ΠΓ'· σκέλος πειραματικό ΙΩ

arm, treatment := ομάδα παρέμβασης ΕΝ' ΠΓ' ΤΛ· θεραπευτική ομάδα ΜΧ'· σκέλος παρέμβασης ΕΝ' ΤΛ

arrangement, working time := κατανομή χρόνου εργασίας ΔΔ

arrival := άφιξη ΓΣ

arsenic := αρσενικό (As) ΔΔ

arsine := αρσίνη (AsH₃) ΔΔ

arthropods := αρθρόποδα ΤΠ :≈ Συνομοταξία στην οποία, μεταξύ άλλων, ανήκουν τα έντομα και τα αραχνίδια, ορισμένα είδη των οποίων έχουν σημασία για την υγεία των ανθρώπων. ΤΠ

artificial intelligence := τεχνητή νοημοσύνη ΕΣΙ ΙΩ

artificial sweetener := συνθετική γλυκαντική ουσία ΑΒ

asbestos := αμίαντος ΔΔ ΚΜ

asbestos-cement := αμιαντοτσιμέντο ΔΔ

asbestos, brown := καφέ αμίαντος ΔΔ

asbestos, sprayed := ψεκασμένος αμίαντος ΔΔ

asbestos, white := λευκός αμίαντος ΔΔ

asbestosis := αμιάντωση ΔΔ ΚΜ

ascorbic acid or vitamin c := ασκορβικό οξύ ή βιταμίνη C (C₈H₈O₆) ΔΔ

ash dust := σκόνη τέφρας ΔΔ

ashing := αποτέφρωση ΔΔ

ASK (attitudes, skills, knowledge) := ΣΔΓ (στάσεις, δεξιότητες, γνώσεις)· ΓΔ2 ΣΙΓ (στάσεις, ικανότητες, γνώσεις) ΓΔ2 :≈ Οι ειδικοί στην ιατρική εκπαίδευση δέχονται ότι ο φοιτητής της Ιατρικής πρέπει ν' αποκτήσει γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις. Ο δικτυότοπος www.usoe.k12.ut.us/curr/lifeskills δίνει μια ιδέα του ποιες μπορεί να είναι οι δεξιότητες. Οι Χουντουμάδη & Πατεράκη (ΧΠ) ορίζουν τις στάσεις ως: «Η σταθερή προδιάθεση ενός ατόμου απέναντι σε μια κατηγορία ατόμων, αντικειμένων ή καταστάσεων, που διαμορφώνεται από τις εμπειρίες του με το περιβάλλον και καθορίζει τις αντιδράσεις του». ΓΔ2

asparagine or aminosuccinamic acid := ασπαραγίνη ΔΔ

aspartame := ασπαρτάμη ΔΔ

aspartic acid or aminosuccinic acid := ασπαρτικό οξύ ή αμινοηλεκτρικό οξύ ΔΔ

- aspect, psychosocial** := ψυχοκοινωνική πτυχή ΚΜ
- asphalt fume as benzene-soluble aerosol** := καπνός ασφάλτου ως αερόλυμα διαλυτό στο βενζόλιο ΔΔ
- asphalt or petroleum coke or bitumen** := άσφαλτος ΔΔ· κωκ πετρελαίου ΔΔ· βιτουμένιο ΔΔ
- asphyxiant** := ασφυξιογόνο ΔΔ
- asphyxiant, simple** := απλό ασφυξιογόνο ΔΔ
- asphyxiation** := ασφυξία ΔΔ
- aspirating** := εισρόφηση ΚΜ
- assay** := ανάλυση ΑΒ· δοκιμή ΕΣΙ
- assay drift** := σταδιακή εκτροπή της δοκιμασίας ΙΩ
- assembly, mouthpiece** := σύστημα στομίδας ΔΔ ≈ ~ "επιστόμιο"; ΓΔ
- assessment** := αξιολόγηση ΓΒΜ ΓΔ1 ΔΒ ΔΔ ΕΝ' ΚΜ ΜΧ' ΠΓ' ΤΛ· εκτίμηση ΔΔ ΚΜ ≈ ~ Βλέπε estimation. ΓΔ'
- assessment of needs** := εκτίμηση των ιατρικών αναγκών ΚΜ
- assessment, blind** := τυφλή αξιολόγηση ΤΛ
- assessment, exposure** := αξιολόγηση της έκθεσης ΜΧ'· εκτίμηση έκθεσης ΔΔ· εκτίμηση της έκθεσης ΓΡ'
- assessment, formative** := ενδιάμεση αξιολόγηση ΜΣ
- assessment, patient** := αξιολόγηση του ασθενή ΜΣ
- assessment, quality** := εκτίμηση ποιότητας ΔΔ· αξιολόγηση της ποιότητας ΜΧ'
- assessment, quantified risk (QRA)** := ποσοτική εκτίμηση της επικινδυνότητας (ΠΕΕ) ΔΔ· ποσοτική αξιολόγηση της επικινδυνότητας ΜΧ'
- assessment, retrospective exposure** := αναδρομική εκτίμηση έκθεσης ΔΔ· αναδρομική αξιολόγηση της έκθεσης ΠΓ'
- assessment, risk** := εκτίμηση κινδύνου ΓΡ' ΔΔ ΠΓ'· αξιολόγηση κινδύνου ΕΣΙ ΜΧ'· αποτίμηση κινδύνου ΕΣΙ· εκτίμηση επαγγελματικού κινδύνου ΔΔ· εκτίμηση επικινδυνότητας ΔΔ
- assessment, summative** := τελική αξιολόγηση ΜΣ
- assessment, workplace** := μελέτη εκτίμησης του χώρου εργασίας ΔΔ
- assessor** := αξιολογητής ΔΔ ΜΧ' ΠΓ'· εκτιμητής ΔΔ· πραγματογνώμονας ΔΔ
- assignment** := ταξινόμηση ΚΜΧ
- assistance** := βοήθεια ΔΔ
- assistance, external** := εξωτερική βοήθεια ΓΔ1
- assistance, public** := δημόσια βοήθεια ΚΜ
- associates of cases** := συνάδελφοι των ασθενών ΚΜ ≈ ~ Τι σημαίνει αυτό; Προτείνω να αφαιρεθεί. Δεν καταλαβαίνω καν πού αναφέρεται. ΠΓ'
- association** := συσχέτιση ΑΧ ΕΝ ΕΣΙ ΜΚ' ΤΠ ΤΛ· σχέση ΑΧ ΕΣΙ ΜΧ' ΠΓ' ΙΩ· συνάφεια ΕΣΙ· σύνδεση ΕΣΙ· συνειρμός ΑΧ ≈ ~ Το μέγεθος της σχέσης μεταξύ δύο μεταβλητών. ΕΝ ≈ ~ "συσχέτιση", "σχέση", "συνειρμός": ισότιμοι όροι. ΑΧ \ \ "σχέση" έτσι ώστε να αποδοθεί το correlation ως "συσχέτιση" και να αποφευχθεί η σύγχυση. ΜΧ' ΠΓ' \ \ Παρότι το "correlation" υποδηλώνει κατά κανόνα "γραμμική συσχέτιση" και το "association" οποιαδήποτε σχέση μεταξύ δύο μεταβλητών, νομίζω και οι δύο όροι αποδίδονται καλύτερα με τον όρο "συσχέτιση" και όχι "σχέση". Για τον όρο "σχέση" θα επέλεγα το relationship. ΜΚ'
- association, ecological** := οικολογική συσχέτιση ΕΝ' ΤΛ· οικολογική σχέση ΜΧ' ΠΓ'
- association, individual** := ατομική συσχέτιση ΕΝ' ΤΛ· ατομική σχέση ΜΧ' ΠΓ'
- association, measures of** := μέτρα συσχέτισης ΤΠ ≈ ~ Παραδείγματα: incidence rate ratio, risk ratio, odds ratio κ.ά. ΤΠ
- association, population** := πληθυσμική συσχέτιση ΕΝ' ΤΛ· πληθυσμιακή σχέση ΜΧ' ΠΓ'
- assumption** := παραδοχή ΑΛ' ΓΔ1 ΔΔ ΕΝ' ΙΩ ΜΚ' ΜΧ'· υπόθεση ΓΔ1 ΓΔ' ΠΓ' ≈ ~ Όμως "acceptance"; ΓΔ'
- assurance** := διασφάλιση ΚΜ
- assurance, quality** := διασφάλιση ποιότητας ΔΔ
- asthma** := άσθμα ΔΔ ΚΜ ΜΣ
- asthma, scampi peelers** := ασθένεια των αποφλοιωτών γαρίδων ΔΔ
- asthmagen** := ασθματογόνος ΓΔ' ΠΓ'· ασθμογενής παράγοντας ΔΔ
- asymptomatic carrier** := ασυμπτωματικός φορέας ΚΜ
- at high risk** := σε μεγάλο κίνδυνο ΚΜ

at least INUS conditions := τουλάχιστον σε συνθήκες INUS ΚΜ. Βλέπε και **INUS conditions**. ≈ := ~ Είναι όντως όρος ή λέξη+ όρος; (at least + INUS conditions, βλέπε) ΓΔ' \ \ Θα έβαζα μόνο το INUS condition χωρίς το at least. ΕΓ' \ \ INUS condition: an Insufficient but Necessary part of a condition which is itself Unnecessary but Sufficient for the result. Η ερμηνεία είναι αρκετά περίπλοκη και θα πρότεινα να μην συμπεριληφθεί ο όρος. ΜΚ' \ \ [the] usual talk of "cause", in fact refers to INUS conditions (wikipedia.org/wiki/Causality): άρα ο όρος υπόκειται όλης της αιτιολογικής (αναλυτικής) επιδημιολογίας, δηλαδή είναι (πολύ) σημαντικός όρος για να παραλειφθεί. ΓΔ'

atmosphere exposure chamber := θάλαμος ατμοσφαιρικής έκθεσης ΚΜ

atmosphere, explosive := εκρηκτική ατμόσφαιρα ΔΔ

atomic absorption spectrometry (AAS) := φασματομετρία ατομικής απορρόφησης (ΦΑΑ) ΓΡ' ΔΔ

atomic emission spectrophotometry (AES) := φασματομετρία ατομικής εκπομπής (ΦΑΕ) ΓΡ' φασματοφωτομετρία ατομικής εκπομπής (ΦΑΕ) ΔΔ

attack := προσβολή ΑΒ

attack rate := δείκτης προσβολής ΑΧ ΓΡ' · πηλίκο προσβολής ΤΠ · ποσοστό προσβολής ΓΡ' · ρυθμός εφόδου ΕΣΙ ≈ := ~ Έχει επικρατήσει ο όρος "attack rate", αλλά πρόκειται για αναλογία (proportion). ΤΠ

attack rate, secondary := πηλίκο δευτερογενούς προσβολής ΤΠ

attack, biological := βιολογική προσβολή ΔΔ

attendance ratio := αναλογία φοιτήσεως ΓΣ

attention := προσοχή ΔΔ

attitude := στάση ΓΔ2 ΔΒ

attitude of health personnel := στάση υγειονομικού προσωπικού ΚΜ

attitude to death := στάση απέναντι στο θάνατο ΚΜ

attitude to health := στάση απέναντι στην υγεία ΚΜ

attitude, safety := προσέγγιση ασφάλειας ΔΔ

attraction power := δύναμη προσέλκυσης ΔΓ

attributable fraction := αποδιδόμενο κλάσμα ΤΠ

attributable fraction (Syn: attributable proportion) := αποδοτέο κλάσμα ΜΧ' ΠΓ' ΣΓ12· οφειλόμενο κλάσμα ΕΝ' ΕΠ ΙΩ· αποδιδόμενο κλάσμα ΓΡ' ΕΣΙ· αποδιδόμενο ποσοστό ΓΡ' ΕΣΙ· αποδόσιμο κλάσμα ΕΣΙ· αποδόσιμο ποσοστό ΕΣΙ· καταλογιζόμενο ποσοστό ΕΣΙ. Βλέπε και **attributable proportion**. ≈ Συνήθως, στις επιδημιολογικές μελέτες γίνεται αναφορά στο οφειλόμενο κλάσμα για την ομάδα έκθεσης (attributable fraction for the exposed group) και στο οφειλόμενο κλάσμα για τον πληθυσμό (attributable fraction for the population). ΕΠ := ~ ATTRIBUTABLE FRACTION (Syn: attributable proportion) The proportion of the caseload that can be attributed to a particular exposure. It is the causal risk difference divided by the incidence proportion in the group. It is the proportion by which the risk would be reduced if the exposure were eliminated. It may be estimated for the individuals exposed (attributable fraction among the exposed) or for the whole population (attributable fraction for the population). (DoE)

attributable fraction for the exposed group (Syn: attributable proportion among exposed) := αποδιδόμενο κλάσμα στους εκτιθέμενους ΓΡ' · αποδοτέο κλάσμα στην εκτεθειμένη ομάδα ΜΧ' · αποδοτέο κλάσμα στους εκτεθειμένους ΠΓ' · οφειλόμενο κλάσμα για την ομάδα έκθεσης ΙΩ· οφειλόμενο ποσοστό για την ομάδα έκθεσης ΕΠ. Βλέπε και **attributable proportion among exposed**. ≈ Το ποσοστό της νόσου που αποδίδεται στην έκθεση, ανάμεσα στα άτομα που έχουν εκτεθεί. ΕΠ

attributable fraction for the population (Syn: attributable proportion among total population) := αποδοτέο κλάσμα στον πληθυσμό ΜΧ' ΠΓ' · αποδιδόμενο κλάσμα στον πληθυσμό ΓΡ' οφειλόμενο κλάσμα για τον πληθυσμό ΙΩ· οφειλόμενο ποσοστό για τον πληθυσμό ΕΠ Βλέπε και **attributable proportion among total population** ≈ Το ποσοστό της νόσου που αποδίδεται στην έκθεση, ανάμεσα στο γενικό πληθυσμό. ΕΠ := ~ Τρεις εναλλακτικές αποδόσεις: Το ποσοστό της νόσου στο γενικό πληθυσμό που αποδίδεται στην έκθεση. Το αποδιδόμενο στην έκθεση ποσοστό της νόσου στο γενικό πληθυσμό. Το που αποδίδεται στην έκθεση ποσοστό της νόσου στο γενικό πληθυσμό. ΓΔ' \ \ Το ποσοστό της νόσου στο γενικό πληθυσμό που αποδίδεται στην έκθεση. ΠΓ'

attributable proportion (Syn: attributable fraction) := αποδοτέο ποσοστό ΑΧ ΜΧ' · αποδοτέα αναλογία ΑΧ· αποδοτέο κλάσμα ΠΓ' · οφειλόμενη αναλογία ΔΧΑ. Βλέπε και **attributable fraction**. ≈ := ~ ATTRIBUTABLE PROPORTION See attributable fraction. (DoE) \ \ Μήπως αποδοτέο κλάσμα, αφού είναι συνώνυμα; ΠΓ'

attributable proportion among exposed (Syn: attributable fraction for the exposed group) := αποδοτέα αναλογία εκτεθέντων ΑΧ· αποδοτέο κλάσμα στους εκτεθειμένους ΠΓ' · αποδοτέο ποσοστό

εκτεθέντων ΑΧ· αποδοτέο ποσοστό στους εκτεθειμένους ΜΧ' Βλέπε και **attributable fraction for the exposed group** ≈ ~ Βλέπε σχόλιο για attributable proportion ΠΓ'

attributable proportion among total population (Syn: attributable fraction for the population) := αποδοτέα αναλογία πληθυσμού ΑΧ· αποδοτέο κλάσμα στον πληθυσμό ΠΓ'· αποδοτέο ποσοστό πληθυσμού ΑΧ· αποδοτέο ποσοστό μεταξύ του συνολικού πληθυσμού ΜΧ'. Βλέπε και **attributable fraction for the population**. ≈ ~ Βλέπε σχόλιο για attributable proportion ΠΓ'

attributable risk := αποδοτέος κίνδυνος ΑΒ ΑΧ ΕΠ ΠΓ'· αποδιδόμενος κίνδυνος ΓΡ' ΕΣΙ ΤΠ· οφειλόμενος κίνδυνος ΑΧ ΕΝ' ΕΠ· αποδιδόμενο ρίσκο ΕΣΙ· αποδόσιμο ρίσκο ΕΣΙ· αποδόσιμος κίνδυνος ΕΣΙ· καταλογιζόμενο ρίσκο ΕΣΙ ≈ Μέτρο της συσχέτισης ενός παράγοντα έκθεσης και ενός αποτελέσματος (νόσου κ.λπ.). Ο οφειλόμενος κίνδυνος εκφράζει το μέτρο της επίπτωσης της νόσου στα άτομα που έχουν εκτεθεί στον παράγοντα που εξετάζεται. Εκτιμάται, υπολογίζοντας τη διαφορά της επίπτωσης μεταξύ εκτεθειμένων και μη εκτεθειμένων ατόμων. ΕΠ ~ Προτιμάται ο πρώτος όρος. ΑΧ

attrition := απώλεια ΚΜΧ

atypical := άτυπος ΓΔ1

audiometer := ακοόμετρο ΔΔ

audiometry := ακοομετρία ΔΔ

audit := απολογισμός ΓΔ1 ΠΓ' ΜΧ'· διαδικασία ελέγχου ΤΛ· επιθεώρηση ΔΔ· εσωτερικός έλεγχος ΔΔ ≈ ~ Ποια είναι η ιστορία του audit; ίσως από κει βγάλαμε άκρη για την απόδοση του όρου στα ελληνικά. Περιοριζόμενοι στο ΟΧ: audible= ακουστικός, ακουόμενος, audibly= ευδιάκριτα, audience ακροατήριο, ακρόαση, audition δοκιμαστική ακρόαση (ηθοποιού, τραγουδιστή), audit λογιστικός έλεγχος, auditor ορκωτός λογιστής. Οπότε audit= (απο)λογισμός ('απολογισμός δράσης', που λένε στα κόμματα), αυτοέλεγχος το πολύ (ή μήπως αυτοκριτική;). Φαίνεται ότι το management audit = διαχειριστικός έλεγχος (ΒΟ) ταιριάζει: όταν ο διαχειριστής κάνει έλεγχο, πρόκειται για αυτοέλεγχο και (αυτο)απολογισμό της επιχείρησης (εκτός αν πρόκειται για εξωτερικό έλεγχο της διαχείρισης της επιχείρησης). ΓΔ1:432:[10] \ \ Συμφωνώ με τη συζήτηση. ΠΓ'

audit and feedback := απολογισμός και ανατροφοδότηση ΜΧ'· καταγραφή και ανατροφοδότηση ΕΝ ≈ Μία στρατηγική αλλαγής της συμπεριφοράς των κλινικών. Οποιαδήποτε γραπτή ή προφορική καταγραφή της απόδοσης των κλινικών (π.χ. βασισμένη σε ανασκοπήσεις των φακέλων ή σε παρατήρηση της πρακτικής των κλινικών) κατά τη διάρκεια μιας χρονικής περιόδου. Η καταγραφή μπορεί επίσης να περιλαμβάνει και συστάσεις για τη βελτίωση της κλινικής πρακτικής. ΕΝ ~ Βλέπε και audit.

audit test := έλεγχος απολογισμού ΜΧ'· έλεγχος επιθεωρήσεως ΔΔ ≈ ~ Βλέπε και audit.

audit, clinical := κλινικός έλεγχος ΔΔ ΚΜ ΜΣ· κλινικός απολογισμός ΓΔ' ΜΧ' ≈ ~ Βλέπε και audit.

audit, electronic := ηλεκτρονικός κλινικός έλεγχος ΜΣ

audit, health policy := απολογισμός υγειακής πολιτικής ΓΔ1 ≈ ~ Βλέπε και audit.

audit, medical := διαδικασία ελέγχου ιατρικών πράξεων ΤΛ· ιατρικός έλεγχος ΜΣ ≈ ~ Βλέπε και audit.

audit, safety := έλεγχος ασφάλειας ΔΔ ≈ ~ Βλέπε και audit.

auditee := επιθεωρούμενος ΔΔ ≈ ~ Βλέπε και audit.

auditor := επιθεωρητής ΔΔ ≈ ~ Βλέπε και audit.

auditor, quality := επιθεωρητής ποιότητας ΔΔ ≈ ~ Βλέπε και audit.

auriscopes := ωτοσκόπηση ΜΣ

authoritarian personality := αυταρχική προσωπικότητα ΔΓ

authority := αρμοδιότητα ΔΔ· αρχή ΔΔ· εξουσία ΔΔ

authority, competent := αρμόδια αρχή ΔΔ

authority, public := δημόσια αρχή ΔΔ

authorization := εξουσιοδότηση ΔΔ ΕΝ' ΜΧ' ΠΓ'· άδεια ΔΔ· αδειοδότηση ΔΔ

autochthonous := αυτόχθονας ΓΣ

autocorrelation := αυτοσυσχέτιση ΕΣΙ ΚΜ ΣΠ

autocorrelation coefficient := συντελεστής αυτοσυσχέτισης ΕΣΙ ΙΩ

autocorrelation coefficient, k lag := συντελεστής αυτοσυσχέτισης υστέρησης k ΓΔ' ΜΧ' ΠΓ'· συντελεστής αυτοσυσχέτισης k υστέρησης ΙΩ· συντελεστής αυτοσυσχέτισης με υστέρηση χρόνου k ΠΓ'

autocorrelation coefficient, sample := δειγματοληπτικός συντελεστής αυτοσυσχέτισης ΙΩ

automated information source := αυτοματοποιημένη πηγή πληροφοριών ΓΔ2

automatism := αυτοματισμός ΔΒ

autonomy := αυτονομία ΓΔ1 ΜΣ

autonomy, professional := επαγγελματική αυτονομία ΔΔ

autopsy := νεκροψία ΒΟ ΓΔ1
availability := διαθεσιμότητα ΚΜ
availability of care := διαθεσιμότητα (ιατρικής) φροντίδας ΕΝ' ΙΩ· διαθεσιμότητα φροντίδας ΜΧ'
available resource := διαθέσιμος πόρος ΓΔ' ΕΝ'· διαθέσιμο μέσο ΙΩ· διαθέσιμη πηγή ΜΧ'
avenue of escape := πύλη διαφυγής ΚΜ
average := μέσος όρος ΔΔ ΕΣΙ
average age at marriage := μέση ηλικία μετά τον γάμο ΓΣ
average age of mother := μέση ηλικία της μητρός ΓΣ
average life expectancy := Βλέπε **life expectancy**.
average number of children per marriage := μέσος αριθμός τέκνων κατά γάμο ΓΣ
average population := μέσος πληθυσμός ΓΣ
average, annual (AA) := ετήσια μέση τιμή ΔΔ
avoidance of damage := αποφυγή βλαβών ΔΔ ΠΓ'· προστασία από βλάβες ΔΔ
awareness := συναίσθηση ΓΔ1 ΠΓ'· επίγνωση ΜΧ'· συνειδητότητα ΙΩ
awareness raising := ευαισθητοποίηση (π.χ. κοινής γνώμης) ΔΔ
awareness, medical := Βλέπε **medical awareness**
awareness, public := ευαισθητοποίηση του κοινού ΔΔ

B

baby := βρέφος ΓΣ
bachelor := εργένης, άγαμος άρρην ΓΣ
bacillus := βάκιλος ΔΔ· βακτηρίδιο ΔΔ· βακτήριο ΔΔ
back care := πρόληψη της οσφυαλγίας ΔΔ ΠΓ'
back injury := κάκωση της ράχης ΔΔ ΜΧ'
back pain := άλγος στην πλάτη ΚΜ· πόνος πλάτης ΜΧ'
backache := άλγος ράχης ΜΣ· οσφυαλγία ΚΜ
background := υπόβαθρο ΔΔ ΜΧ'· υπόστρωμα ΔΔ
background and education := ιστορικό και εκπαίδευση ΚΜ· υπόβαθρο και εκπαίδευση ΜΧ'
background information := πληροφορία από το ιστορικό ΚΜ· πληροφορία ιστορικού ΕΣΙ· πληροφορία υπόβαθρου ΠΓ'
background question := ερώτηση υπόβαθρου ΕΝ ΠΓ' ≈ Κλινικές ερωτήσεις σχετικά με τη φυσιολογία, παθολογία, επιδημιολογία και γενική διαχείριση που τίθενται συνήθως από τους κλινικούς υπό εκπαίδευση. Οι απαντήσεις σε αυτές τις ερωτήσεις μπορούν να αναζητηθούν σε βιβλία και απλές ανασκοπήσεις. ΕΝ
background risk := βασικός κίνδυνος ΑΒ
background, theoretical := θεωρητικό υπόβαθρο ΔΔ
backward causation := αντίστροφη αιτιότητα ΚΜ
backward elimination := ανάστροφη απαλοιφή ΜΧ'· ανάστροφη εξάλειψη ΙΩ. Βλέπε και **backward elimination of variables**.
backward elimination of variables := ανάστροφη απαλοιφή μεταβλητών ΜΚ' ΜΧ' ΠΓ'· ανάστροφη εξάλειψη μεταβλητών ΙΩ· προς τα πίσω απαλοιφή μεταβλητών ΠΓ' ≈ ~ Ακόμα κι αν, κατά το ΟΧ, η πρώτη απόδοση του elimination είναι εξάλειψη (προβλήματα μπορεί να έχει και η γλώσσα προέλευσης) και η δεύτερη αποβολή, που είναι πιο κοντά στην αναλλοίωτη (στη σημαινόμενη έννοια, σ' αυτό που γίνεται στην πραγματικότητα), στο "backward elimination of variables" οι μεταβλητές ΔΕΝ εξαφανίζονται (ούτε από τα δεδομένα ούτε από την πραγματική ζωή), αυτή είναι η έννοια του 'εξάλειψη' στη γλώσσα προορισμού, αλλά τις βγάζουμε από το μοντέλο, τις αποβάλλουμε, με διαδικασία γνωστή από τον καιρό της πρακτικής αριθμητικής και της άλγεβρας ως 'απαλοιφή' (κοινών παραγόντων, παρονομαστών κτλ). Άρα είτε "ανάστροφη απαλοιφή μεταβλητών", είτε "προς τα πίσω απαλοιφή μεταβλητών". ΓΔ'
bacterium := βακτήριο ή βακτηρίδιο ΔΔ
bad complier := κακός υποστηρικτής ΑΒ
bad management of installations := κακή διαχείριση εγκαταστάσεων ΚΜ
badly performing := που δεν ασκούν σωστά ΔΒ
bag := σάκος ΔΔ
bagassosis := βαγάνωση ΚΜ· βαγάσωση ΚΜ
baggage container := κιβώτιο αποσκευών ΔΔ

baker's itch := κνησμός του φούρναρη ΚΜ

balance := ζυγός ΔΔ

balance of births and deaths := ισοζύγιο γεννήσεων και θανάτων ΓΣ

balance of migration := ισοζύγιο της μεταναστεύσεως ΓΣ

band width (bandwidth) := εύρος ή πλάτος ή άνοιγμα παραθύρου ΕΣΙ

band width, effective := πραγματικό πλάτος ζώνης ΔΔ

bar chart := ραβδόγραμμα ΓΡ' ΕΣΙ ΜΚ' ΜΧ' ΠΓ' ΣΓ3· ιστόγραμμα ΚΜ ΣΠ· ραβδογράφημα ΕΣΙ ≈ :=

Ως ιστόγραμμα αποδίδεται το histogram. ΜΧ' ΠΓ'

bargaining, collective := συλλογική διαπραγμάτευση ΔΔ

baritosis := βαρίτωση ΔΔ ≈ Πνευμονοκονίωση οφειλόμενη σε εισπνοή βαρίτη. ΔΔ := Γιατί ω; Γιατί όχι βαρίτωση; ΓΔ' \ \ Συμφωνώ με συζήτηση. ΠΓ'

basal cell carcinoma := βασικοκυτταρικό καρκίνωμα του δέρματος ΑΒ ΠΓ'

base case := βασικό σενάριο ΕΝ ≈ Σε μια οικονομική ανάλυση, το βασικό σενάριο δηλώνει τις βέλτιστες εκτιμήσεις για την κάθε μεταβλητή-κλειδί που επηρεάζουν το κόστος και την αποτελεσματικότητα των διαφόρων θεραπευτικών προσεγγίσεων. ΕΝ

baseline := γραμμή βάσης ΓΡ' ΔΔ ΠΓ'· γραμμή αναφοράς ΓΡ' ΕΣΙ

baseline characteristics := βασικά χαρακτηριστικά ΕΝ ≈ Χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων στην αρχή της μελέτης (π.χ. ηλικία, φύλο, σοβαρότητα νόσου). Σε συγκριτικές μελέτες είναι σημαντικό αυτά τα χαρακτηριστικά να είναι παρόμοια μεταξύ των ομάδων. Αν δεν είναι ισορροπημένα ή αν η ανισοροπία δεν δικαιολογείται στατιστικά, αυτά τα χαρακτηριστικά μπορούν να αποτελέσουν συγχυτικούς παράγοντες και να οδηγήσουν σε εσφαλμένα αποτελέσματα. ΕΝ

baseline data := δεδομένα αναφοράς ΜΚ' ΜΧ'· βασικά δεδομένα ΠΓ'· δεδομένα αρχικών συνθηκών ΚΜ· δεδομένα στην αρχή της μελέτης ΜΧ' ≈ := Το baseline στον όρο baseline characteristics αποδίδεται "βασικά". ΠΓ' \ \ Ο όρος "βασικά δεδομένα" εμπεριέχει τον όρο "κύρια", "σημαντικά", κλπ. ΜΚ'

baseline event rate (Syn: baseline risk, control event rate) := βασικός ρυθμός συμβαμάτων ΕΝ. Βλέπε **baseline risk**. ≈ Βλέπε baseline risk. := "ποσοστό αναφοράς συμβαμάτων"; ΜΚ'

baseline risk (Syn: baseline event rate, control event rate) := βασικός κίνδυνος ΕΝ ΠΓ' (Syn: βασικός ρυθμός συμβαμάτων ΕΝ· ρυθμός συμβαμάτων ομάδας ελέγχου ΕΝ) ≈ Η αναλογία ή ποσοστό των συμμετεχόντων στην ομάδα ελέγχου στους οποίους παρατηρήθηκε μία επιβλαβής έκβαση. ΕΝ := "ποσοστό κινδύνου αναφοράς"; ΜΚ'

baseline risk (Syn: control event rate) := αρχικός κίνδυνος ΕΝ. Βλέπε και **control event rate**.

basic data := βασικά δεδομένα ΓΣ

basic metabolic rate := βασικός μεταβολικός ρυθμός ΚΜ

batch := παρτίδα παραγωγής ΔΔ· φουρνιά παραγωγής ΔΔ

batch no := αριθμός παρτίδας ΔΔ

bath for chemical processes := λουτρό χημικής επεξεργασίας ΔΔ

bathing beach := ακτή κολύμβησης ΚΜ

battery := μπαταρία ΔΔ· συσσωρευτής ΔΔ

battery charging := φόρτιση συσσωρευτή ΔΔ

Bayes model, hierarchical empirical := ιεραρχικό εμπειρικό μοντέλο Bayes ΙΩ ΜΧ'

Bayes theorem := θεώρημα Bayes ΙΩ· θεώρημα του Bayes ΕΣΙ

Bayes theory := θεωρία Bayes ΠΓ'· θεωρία κατά Bayes ΙΩ· θεωρία του Bayes ΚΜΧ

Bayes theory effect estimation := εκτίμηση αποτελέσματος θεωρίας κατά Bayes ΙΩ

Bayes theory posterior belief := εκ των υστέρων πεποίθηση σύμφωνα με τη θεωρία κατά Bayes ΠΓ'· εκ των υστέρων πεποίθηση σύμφωνα με τη θεωρία του Bayes ΜΧ'· πεποίθηση εκ των υστέρων θεωρίας κατά Bayes ΙΩ ≈ := Βλέπε Bayes theory

Bayes theory prior belief := εκ των προτέρων πεποίθηση σύμφωνα με τη θεωρία κατά Bayes ΠΓ'· εκ των προτέρων πεποίθηση σύμφωνα με τη θεωρία του Bayes ΜΧ'· πεποίθηση εκ των προτέρων θεωρίας κατά Bayes ΙΩ ≈ := Βλέπε Bayes theory

Bayesian diagnostic reasoning := διαγνωστικός συλλογισμός κατά Bayes ΠΓ'· Μπεϊζιανή διαγνωστική διαδικασία ΜΧ'· πιθανολογική διαγνωστική διαδικασία ΕΝ ≈ Η ουσία της Μπεϊζιανής λογικής είναι ότι κάποιος ξεκινά με μία προγενέστερη πιθανότητα ή κατανομή πιθανοτήτων και ενσωματώνει νέες πληροφορίες για να καταλήξει σε μια μεταγενέστερη πιθανότητα ή κατανομή πιθανοτήτων. Η προσέγγιση της διάγνωσης που παρουσιάζεται σε αυτό το βιβλίο υποθέτει ότι εκείνοι που επιχειρούν τη διάγνωση εφαρμόζουν ενστικτωδώς μια Μπεϊζιανή προσέγγιση αφού κινούνται από τις προ της δοκιμής πιθανότητες στις μετά τη

δοκιμή πιθανότητες, καθώς συσσωρεύονται οι πληροφορίες. EN :~ Μπειζιανή, Μπεισιανή ΓΔ'

Bayesian expert system := Μπεύζιανό έμπειρο σύστημα ΜΧ'· έμπειρο σύστημα κατά Bayes ΙΩ :~
:~ Βλέπε Bayesian diagnostic reasoning.

becquerel := μπκεκερέλ (Bq) ΔΔ

bed bug := κοριός ΚΜ

bed occupancy := κάλυψη κλινών ΠΓ'· κάλυψη νοσηλευτικών κλινών ΤΛ :~ :~ Χρειάζεται το νοση-
λευτικών; ΠΓ'

bedrest := κατάκλιση ΚΜΧ ΠΓ'· κλινήρης ΕΓ'· κλινοστατισμός ΜΚ' :~ Παραμονή στο κρεβάτι για थे-
ραπευτικούς λόγους. Παράδειγμα, σε εγκυμοσύνη υψηλού κινδύνου ο γιατρός συστήνει bedrest (κλινοστατι-
σμό). ΕΓ' ΜΚ' :~ bed rest; ΓΔ'. Όχι "κατακλίσεις", "κατάκλιση", η πληγή του δέρματος, το άνοιγμα του δέρ-
ματος από παρατεταμένη ακινησία στο κρεβάτι. \ bedrest σημαίνει παραμονή στο κρεβάτι για θεραπευτικούς
λόγους, δηλαδή κλινήρης, πχ στην εγκυμοσύνη ο γιατρός συστήνει σε εγκύους υψηλού κινδύνου bedrest. Δεν
έχει να κάνει με "κατακλίσεις", αυτές στα αγγλικά λέγονται decubitus ulcers, ενικός decubitus ulcer. ΕΓ' \ Ο
όρος "κλινοστατισμός" θεωρώ ότι αποδίδει καλύτερα την ανάγκη παραμονής σε "κατάκλιση". ΜΚ' \ Εάν το
ΒΟ έχει τον όρο, θα πρέπει να δεχτούμε την απόδοσή του. ΓΔ'

bedside practice := πρακτική χειρισμού στο κρεβάτι ΑΒ

bee := μέλισσα ΚΜ

behavior, dangerous := επικίνδυνη συμπεριφορά ΚΜ

behavior, reflex := Βλέπε **reflex behavior**. ΓΔ2

behavior, social := κοινωνική συμπεριφορά ΚΜ

behavioral risk factor := συμπεριφορικός παράγοντας κινδύνου ΕΝ' ΜΧ' ΠΓ'· παράγοντας κινδύ-
νου εξαιτίας της συμπεριφοράς ΑΒ

behavioral science := επιστήμη συμπεριφοράς ΚΜ· συμπεριφοριστική επιστήμη ΕΓ' :~ :~ Ανάλογα
με το γνωσιακή συμπεριφοριστική θεραπεία (cognitive behavioral therapy) ΕΓ'

behaviour, safety := συμπεριφορά ασφάλειας ΔΔ

behavioural toxicology := συμπεριφοριστική τοξικολογία ΕΓ' ΜΚ'· συμπεριφορική τοξικολογία
ΜΚ'· τοξικολογία της συμπεριφοράς ΔΔ :~ :~ Πώς ορίζεται; Παράδειγμα; Ο όρος είναι αρκετά αδιαφανής.
ΓΔ' \ The new fields of behavioral toxicology and behavioral teratology investigate the outcome of specific
toxic exposures in humans and animals on learning, memory, and behavioral characteristics. ΕΓ'

belt, life := σωσίβια ζώνη ΔΔ

belt, safety := ζώνη ασφαλείας ΔΔ

belt, seat := ζώνη καθίσματος ΔΔ

benchmark := ορόσημο ΓΔ1

benchmarking := συγκριτική αξιολόγηση ΔΔ ΜΣ· αξιολόγηση ΚΜ· οροσημοθεσία ΓΔ1 :~ Σύγκριση
επιτευγμάτων αντιπαραβάλλοντας διαφορετικές πλευρές τους με ένα πνεύμα υιοθέτησης των καλύτερων με-
θόδων ή στόχων προς επίτευξη. ΓΔ1:371:(2) :~ CC: «Ένα ορόσημο (benchmark) είναι κάτι του οποίου η ποιό-
τητα, η ποσότητα ή η ικανότητα είναι γνωστή και το οποίο επομένως μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως πρότυπο με
το οποίο άλλα πράγματα μπορούν να συγκριθούν· παράδειγμα: 'η αυτοκινητοβιομηχανία είναι ένα ορόσημο
για την οικονομία'»· επομένως benchmark είναι 'ο χρυσός κανόνας' ('gold standard') με τον οποίο συγκρίνο-
με κάθε καινούργια ιδέα, πρόταση, θεραπεία κτλ. ΕΖ: «Ορόσημο, οροθέσιο: το σημείο, η πέτρα, ο πάσαλος
ή άλλο τεχνητό ή φυσικό κατασκεύασμα που δείχνει το όριο μιας έκτασης στην ξηρά ή τη θάλασσα· οροσή-
μανση: η τοποθέτηση ορόσημων, ο καθορισμός των ορίων μιας περιοχής με ορόσημα, η οροθέτηση»· τέτοια
ορόσημα είναι τα κολονάκια στο πλάι των εθνικών οδών που δείχνουν σε ποιο χιλιόμετρο βρισκόμαστε· είναι
οι 'Ερμές' του σήμερα (Μεγάλη Σοβιετική Εγκυκλοπαίδεια: «Ερμαί: τετράγωνες μαρμάρινες στήλες, με την
κεφαλή του επόπτη των δρόμων θεού Ερμή στην κορυφή τους, που χρησίμευαν σαν διακριτικά σημεία και
πινακίδες στους δρόμους, να δείχνουν τους δρόμους ή τα όρια δημόσιων και ιδιωτικών κτημάτων», Μεγάλη
Σοβιετική Εγκυκλοπαίδεια). Τελικά προτιμάται ο όρος 'Οροσημοθεσία' αντί του 'Οροσήμανση' γιατί ο δεύ-
τερος παραπέμπει περισσότερο στη σήμανση, ενώ ο πρώτος κυρίως στο ορόσημο. ΓΔ1:371:[28] \ Συμφωνώ
με συζήτηση. ΠΓ'

beneficence := αγαθοεργία ΜΣ ευεργεσία ΚΜ

benefit := παροχή ΔΔ

benefit, net := καθαρό όφελος ΚΜ

benzene := βενζόλιο ΔΔ

Berkson's bias := μεροληψία κατά Berkson ΠΓ'· μεροληψία του Berkson ΜΧ'· συστηματικό σφάλμα
κατά Berkson ΤΛ· συστηματικό σφάλμα του Berkson ΜΧ'. Συνώνυμο: Berkson's fallacy πλάνη του

Berkson ΕΣΙ ≈ ~ του ή κατά; Το "του" δεν είναι διαφανές (παραβιάζει την αρχή οροδοσίας "διαφάνεια"), δεν είναι σαφές αν ο Berkson πλανήθηκε ή αν αποκάλυψε την πλάνη. Το "κατά" δεν πάσχει από αυτή την ασάφεια και προκρίνεται, για την ώρα τουλάχιστον καθόσον φαίνεται πως η τάση είναι (α) να αποσύρεται από την τρέχουσα ελληνική και (β) να παραμένει με την έννοια του εναντίον. ΓΔ' \ "Στην ΕΛΕΤΟ ακολουθούμε τον κανόνα: (α) Αν ο αγγλικός όρος έχει το κύριο όνομα σε γενική το αποδίδουμε και στα ελληνικά με γενική: Archimedes' principle = αρχή του Αρχιμήδη. (β) Αν ο αγγλικός όρος αφορά φαινόμενο, διεργασία, μέθοδο κτλ. που πήρε το όνομα του ερευνητή (χωρίς αυτό να εκφράζεται σε γενική πτώση), αφήνουμε και στον ελληνικό όρο το όνομα χωρίς καμιά προσθήκη: Compton effect = φαινόμενο Κόμπτον. (γ) Αν ο αγγλικός όρος έχει το κύριο όνομα προσώπου ή (πιο συχνά) οργανισμού που επινόησε κάποια μέθοδο ή εξήγησε ένα φαινόμενο με τον δικό του τρόπο, αλλά ενδέχεται να υπάρχουν και άλλες μέθοδοι ή άλλοι τρόποι, τότε χρησιμοποιούμε την πρόθεση κατά: ISO owner identifier = αναγνωριστικό ιδιοκτήτη κατά ISO" (Κ Βαλεοντής, επιστολή 29-8-2015)

berylliosis := βηρυλλίωση ΔΔ

beryllium := βηρύλλιο (Be) ΔΔ

beryllium disease := βηρυλλίωση ΔΔ

best linear unbiased estimator (BLUE) := βέλτιστος γραμμικός αμερόληπτος εκτιμητής

best unbiased estimator := άριστος αμερόληπτος εκτιμητής ΚΜ ΣΠ· βέλτιστος αμερόληπτος εκτιμητής ΕΣΙ ΜΧ'. Βλέπε **best linear unbiased estimator** και **unbiased estimator**.

beta-binomial distribution := βήτα-διωνυμική κατανομή ΙΩ· κατανομή βήτα-διωνυμική ΕΣΙ

bias (error) := Βλέπε **bias**. Βλέπε **error**. ≈ ~ Δύο αγγλικοί όροι (bias, error), που δεν σημαίνουν το ίδιο: βλέπε bias. ΓΔ' \ Συμφωνώ με ΓΔ'. Δεν πρέπει να μπουν μαζί οι αγγλικοί όροι. Να μπουν ως ξεχωριστοί όροι. ΠΓ'

bias (Syn: systematic error) := συστηματικό σφάλμα ΑΛ' ΑΧ ΔΧΑ ΓΡ' ΔΔ ΕΝ ΕΝ' ΕΠ ΙΩ ΜΧ' ΠΓ' ΤΠ ΤΛ· μεροληψία ΓΔ' ΔΧΑ ΕΝ ΕΣΙ ΚΜΧ ΜΧ'· προκατάληψη ΑΧ ΔΧΑ· στρεβλότητα ΔΔ ≈ ~ Όταν εναλλαμβανόμενες μετρήσεις ενός μεγέθους κάτω από τις ίδιες συνθήκες απέχουν σταθερά (συστηματικά) από την αληθινή τιμή προς την ίδια πλευρά και κατά το ίδιο ποσοστό ΕΔ:(22) ΕΠ \ Διαφορά μεταξύ της αληθινής τιμής και της μέσης εμπειρικής τιμής (σε έναν απεριόριστο αριθμό μελετών που χρησιμοποιούν την ίδια μεθοδολογία). Σύγκρινε: τυχαίο σφάλμα. Βλέπε συστηματικό σφάλμα. ΔΧΑ \ Συστηματική απόκλιση από την αλήθεια λόγω χαρακτηριστικού του σχεδιασμού ή της διεξαγωγής μίας μελέτης (για παράδειγμα, υπερεκτίμηση ενός θεραπευτικού αποτελέσματος λόγω μη τυχαιοποίησης των ασθενών). Μερικές φορές, οι συγγραφείς ονοματίζουν συγκεκριμένους τύπους συστηματικών σφαλμάτων (σσ) σε διάφορα πλαίσια: (1) σσ καναλοποίησης (βλέπε channeling bias). (2) σσ πληρότητας δεδομένων (βλέπε data completeness bias). (3) σσ ανίχνευσης (βλέπε detection bias· Syn: surveillance bias). (4) σσ διαγνωστικής διερεύνησης (βλέπε diagnostic διερεύνησης bias). (5) σσ διαφορικής επαλήθευσης (βλέπε differential verification bias). (6) σσ προσδοκίας (βλέπε expectation bias). (7) σσ ενσωμάτωσης (βλέπε incorporation bias). (8) σσ συνεντευκτή (βλέπε interviewer bias). (9) σσ επιπρόσθετου χρόνου (βλέπε lead time bias). (10) σσ χρονικής διάρκειας (βλέπε length time bias). (11) σσ παρατηρητή (βλέπε observer bias). (12) σσ μερικής επαλήθευσης (βλέπε partial verification bias). (13) σσ δημοσίευσης (βλέπε publication bias). (14) σσ ανάκλησης (βλέπε recall bias). (15) σσ παραπομπής (βλέπε referral bias). (16) σσ αναφοράς (βλέπε reporting bias· Syn: selective reporting bias). (17) σσ επιλεκτικής αναφοράς εκβάσεων (βλέπε selective reporting bias· Syn: reporting bias). (18) σσ κοινωνικής αποδοχής (βλέπε social desirability bias). (19) σσ φάσματος νόσου (βλέπε spectrum bias). (20) σσ παρακολούθησης (βλέπε surveillance bias· Syn: detection bias). (21) σσ επαλήθευσης (βλέπε verification bias). ΕΝ ≈ ~ "συστηματικό σφάλμα", "προκατάληψη": ισότιμοι όροι ΑΧ. \ Βλέπε επίσης confounding, σύγχυση ΔΧΑ. \ Τα σφάλματα είναι δύο ειδών, τυχαία (random) και συστηματικά (systematic). Τα τυχαία κυμαίνονται γύρω από την αληθινή τιμή, πότε από δω πότε από κει περίπου ίσες φορές και κατά κυμαινόμενο ποσό. Τα συστηματικά, κατά σύστημα, κυμαίνονται προς την ίδια κατεύθυνση (ή μόνον από δω ή μόνον από κει) και κατά λίγο-πολύ σταθερό ποσό. Τα συστηματικά σφάλματα καλούνται και μεροληψία ή προκατάληψη (το μεροληψία αποδίδει καλύτερα το σημαίνόμενο, είναι πιο διαφανής όρος και πιο ουδέτερος· το προκατάληψη είναι πιο αρνητικά φορτισμένο, συχνά συνυπονοείται εσκεμμένη απόκλιση· η απόκλιση μπορεί να γίνεται εν γνώσει ή εν αγνοία, συνειδητά και εσκεμμένα ή όχι). Το bias είναι πάντα μεροληψία, δηλαδή συστηματικό σφάλμα. Άρα, αν η λέξη σφάλμα πρέπει να είναι συνθετικό ελληνικού όρου, τότε, εφόσον αποδίδει τον όρο bias, υποχρεωτικά οφείλει να είναι "συστηματικό σφάλμα". Βλέπε και error. ΓΔ'

bias, Berkson := Βλέπε **Berkson's bias**.

bias, channeling := Βλέπε **channeling bias** ≈ ~ Βλέπε και bias.

bias, confounding := συστηματικό σφάλμα σύγχυσης ΙΩ ΜΧ'· συστηματικό σφάλμα λόγω σύγχυ-

σης ΠΓ΄ := ~ Βλέπε και bias.

bias, data completeness := Βλέπε **data completeness bias** := ~ Βλέπε και bias.

bias, detection := Βλέπε **detection bias** (Syn: **surveillance bias**) := ~ Βλέπε και bias.

bias, diagnosis := συστηματικό σφάλμα διάγνωσης ΓΡ΄ ΙΩ· συστηματικό διαγνωστικό σφάλμα ΓΡ΄. Βλέπε και **diagnostic bias**. := ~ Βλέπε και bias.

bias, diagnostic := διαγνωστικό συστηματικό σφάλμα ΑΛ΄ ΜΧ΄ ΤΛ· συστηματικό διαγνωστικό σφάλμα ΠΓ΄. Βλέπε και **diagnosis bias**. := ~ Βλέπε και bias.

bias, differential verification := Βλέπε **differential verification bias** := ~ Βλέπε και bias.

bias, expectation := Βλέπε **expectation bias** := ~ Βλέπε και bias.

bias, healthy-worker effect := συστηματικό σφάλμα φαινομένου υγιούς εργαζόμενου ΓΡ΄· συστηματικό σφάλμα φαινομένου υγιούς εργάτη ΙΩ· συστηματικό σφάλμα επίδρασης υγιούς εργαζόμενου ΓΔ΄· συστηματικό σφάλμα υγιούς εργάτη ΠΓ΄ := ~ Βλέπε και bias. \ \ Θα μπορούσε να διαγραφεί το bias. ΓΡ΄ \ \ Αν διαγραφεί το υπόλοιπο είναι όρος. Κατά τον ΙΩ όμως που το εισηγείται και το healthy-worker effect bias είναι όρος. Άρα το bias ας μην διαγραφεί. ΓΔ΄

bias, incorporation := Βλέπε **incorporation bias**. := ~ Βλέπε και bias.

bias, information := Βλέπε **information bias**. := ~ Βλέπε και bias.

bias, interviewer := Βλέπε **interviewer bias**. := ~ Βλέπε και bias.

bias, laboratory := Βλέπε **laboratory bias**.

bias, lead time := Βλέπε **lead time bias**. := ~ Βλέπε και bias.

bias, length := Βλέπε **length time bias**. := ~ Βλέπε και bias.

bias, length time := Βλέπε **length time bias**. := ~ Βλέπε και bias.

bias, observer := Βλέπε **observer bias**. := ~ Βλέπε και bias.

bias, partial verification := Βλέπε **partial verification bias**. := ~ Βλέπε και bias.

bias, presentation := Βλέπε **presentation bias**. := ~ Βλέπε και bias.

bias, publication := Βλέπε **publication bias**. := ~ Βλέπε και bias.

bias, recall := Βλέπε **recall bias**. := ~ Βλέπε και bias.

bias, referral := Βλέπε **referral bias**. := ~ Βλέπε και bias.

bias, reporting := Βλέπε **reporting bias** (Syn: selective reporting bias). := ~ Βλέπε και bias.

bias, reverse publication := Βλέπε **reverse publication bias**. := ~ Βλέπε και bias.

bias, selection := Βλέπε **selection bias**. := ~ Βλέπε και bias.

bias, selective reporting := Βλέπε **selective reporting bias** (Syn: reporting bias) := ~ Βλέπε και bias.

bias, self-selection := Βλέπε **self-selection bias** := ~ Βλέπε και bias.

bias, social desirability := Βλέπε **social desirability bias** := ~ Βλέπε και bias.

bias, spectrum := Βλέπε **spectrum bias** := ~ Βλέπε και bias.

bias, statistical := Βλέπε **statistical bias** := ~ Βλέπε και bias.

bias, surveillance := Βλέπε **surveillance bias** (Syn: detection bias) := ~ Βλέπε και bias.

bias, time lag := συστηματικό σφάλμα χρονικής καθυστέρησης ΙΩ := ~ Βλέπε και bias.

bias, tower of Babel := συστηματικό σφάλμα πύργου της Βαβέλ ΙΩ := ~ Βλέπε και bias.

bias, verification := Βλέπε **verification bias** := ~ Βλέπε και bias.

biased coin := μεροληπτικό κέρμα ΓΔ ΠΓ΄· μεροληπτικό νόμισμα ΕΣΙ ΜΧ΄· προκατειλημμένο κέρμα ΙΩ

biased coin design := σχεδιασμός μεροληπτικού κέρματος ΓΔ΄· σχεδιασμός μεροληπτικού νομίσματος ΕΣΙ

biased estimate := μεροληπτική εκτίμηση ΤΠ

bimodal curve := δικόρυφη καμπύλη ΑΒ

bimodular distribution := δικόρυφη κατανομή ΔΔ

binary := δυαδικός ΑΧ ΕΣΙ ΜΧ΄· δίτιμος ΕΣΙ· διχοτομικός ΑΧ· διχότομος ΕΝ := ~ "δυαδικός", "διχοτομικός": ισότιμοι όροι. ΑΧ

binary outcome := δυαδική έκβαση ΕΝ ΜΚ΄ ΜΧ΄ := Βλέπε διχότομη έκβαση. ΕΝ

binary variate := δίτιμη μεταβλητή ΕΣΙ· δυαδική μεταβλητή ΣΓΞ

binder := συνδετικό ΔΔ· συνδετικό μέσο ΔΔ

binomial distribution := διωνυμική κατανομή ΑΧ ΔΔ ΕΣΙ ΙΩ ΣΓΞ

binomial experiment (Bernoulli experiment) := διωνυμικό πείραμα (πείραμα Bernoulli) ΚΜ ΣΠ

binomial probability distribution := διωνυμική κατανομή πιθανότητας ΕΣΙ ΚΜ ΣΠ

binomial random variable := διωνυμική τυχαία μεταβλητή ΚΜ ΣΠ
bio-accumulative := βιοσυσσωρεύσιμος ΔΔ
bioaccumulation := βιοσυσσώρευση ΔΔ
bioaerosol := βιοαερόλυμα ΔΔ
bioavailability := βιοδιαθεσιμότητα ΔΔ ΚΜ
biochemistry := βιοχημεία ΔΔ
biochemistry, clinical := κλινική βιοχημεία ΔΔ
biocides := βιοκτόνο ΔΔ
bioconcentration := βιοσυγκέντρωση ΔΔ
biodegradation := βιοαποδόμηση ή βιοαποικοδόμηση ΔΔ
biofilm := βιομεμβράνη ΚΜ
biofuel := βιοκαύσιμο ΔΔ
biogas := βιοαέριο ΔΔ
biogenesis := βιογένεση ΔΔ
biographical disruption := βιογραφική αποδιοργάνωση ΜΣ
biohazard := βιολογικός κίνδυνος ή βιοκίνδυνος ΔΔ
biologic gradient := Βλέπε **biological gradient**
biological := βιολογικός ΚΜ
biological co-action := βιολογική συνεπίδραση ΚΜ ΣΓ1 ≈ ~ Σημαίνει το co-action συνεπίδραση ή συν-δράση; Βλέπε Co-action ΓΔ' \ \ Θεωρώ ότι το "co-action" είναι κοντύτερα στη συνδράση ή συνέργεια, δηλαδή στην ταυτόχρονη δράση. ΜΚ'
biological endowment (Syn: genetic endowment) := βιολογική δωρεά ΓΔ1· γενετική δωρεά ΓΔ1
biological exposure index (BEI) := δείκτης βιολογικής έκθεσης ΔΔ
biological exposure rate := δείκτης βιολογικής έκθεσης ΚΜ
biological family := βιολογική οικογένεια ΓΣ
biological gradient := βιολογική διαβάθμιση ΑΧ ΚΜ
biological safety cabinets := βιολογικός θάλαμος ασφαλείας ΔΔ
biomarker := βιοδείκτης ΑΧ ΓΡ' ΙΩ ΚΜ· βιολογικός δείκτης ΑΧ ΔΔ ΠΓ' ≈ ~ "βιοδείκτης", "βιολογικός δείκτης": ισότιμοι όροι ΑΧ
biomass := βιομάζα ΔΔ
biometry, biometrics := βιομετρία ΓΣ
Biostatistics := Βιοστατιστική ΔΔ ΕΣΙ
bipolar disorder := διπολική διαταραχή ΒΟ ΓΔ1
bird breeders lung := πνεύμονας εκτροφέα πτηνών ΚΜ· πνεύμων εκτροφέων πτηνών ΓΡ' ≈ ~ Διά-μεση επαγγελματική πνευμονοπάθεια. ΓΡ'
birth := γέννηση ΓΣ
birth cohort := ομήλικος πληθυσμός ΑΧ· σειρά γεννήσεων ΤΠ· συνομήλικος πληθυσμός ΑΧ
birth control := έλεγχος γεννήσεων ΓΣ
birth defect rate (Syn: congenital anomaly rate· congenital malformation rate) := δείκτης γεν-νήσεων με συγγενείς ανωμαλίες ΑΧ· δείκτης γεννήσεων με εκγενετής ανωμαλίες ΓΔ' ≈ ~ Βλέπε congenital ΓΔ'
birth grants := παροχές (σε χρήμα) κατά τη γέννηση ΓΣ
birth interval := διάστημα μεταξύ γεννήσεων (ή από του γάμου) ΓΣ
birth order := σειρά γέννησης ΓΣ ΚΜ ΤΛ· τάξη γεννήσεως ΓΣ
birth order rate := συντελεστής σειράς γεννήσεως ΓΣ
birth per maternity := γεννήσεις κατά μητρότητα ΓΣ
birth rank := σειρά γεννήσεως ΓΣ· τάξη γεννήσεως ΓΣ
birth rate := ρυθμός γεννήσεων ΕΝ' ΕΣΙ· γεννητικότητα ΙΩ· ποσοστό γεννήσεως ΓΣ· ρυθμός γεννη-τικότητας ΕΣΙ· συντελεστής γεννήσεως ΓΣ
birth spacing := χρονική διαβάθμιση των γεννήσεων ΓΣ
birth timing := χρονική κατανομή των γεννήσεων ΓΣ
birth weight := βάρος κατά την γέννηση ΓΣ
births of the present marriage := γεννήσεις του υφισταμένου γάμου ΓΣ
bisphenol := διφαινόλη ΔΔ
bite of house fly := δήγμα οικιακής μύγας ΚΜ

- bite, sting** := δήγμα ΚΜ
- bitumen** := πίσσα ΔΔ
- bivariate analysis** := διμεταβλητή ανάλυση ΕΣΙ ΣΓ3
- bladder cancer** := καρκίνος της ουροδόχου κύστης ΑΒ
- blank slate** := κενή πλάκα ΓΔ2· λευκή σελίδα ΓΔ2
- blaster, sand** := αμμοβολιστής ΓΡ'· μηχανή αμμοβολής ΔΔ
- blasting, sand** := αμμοβολή ΓΡ' ΔΔ
- blasting, water** := υδροβολή ΓΡ' ΔΔ
- blend** := μίγμα ΓΔ1
- blind, double** := Βλέπε **double-blind**
- blinding** := τυφλοποίηση ΕΝ ΙΩ ΚΜΧ· τυφλή μέθοδος ΓΡ' ΠΓ'· τυφλότητα ΓΡ'· τύφλωση ΕΣΙ ≈ Ασθενείς, κλινικοί, συλλέκτες δεδομένων, αποτιμητές εκβάσεων ή αναλυτές δεδομένων δεν γνωρίζουν ποιοι από τους ασθενείς συμμετέχουν στην πειραματική ομάδα και ποιοι στην ομάδα ελέγχου. Στην περίπτωση διαγνωστικών δοκιμών, αυτοί που ερμηνεύουν τα αποτελέσματα δεν γνωρίζουν τα αποτελέσματα της δοκιμασίας αναφοράς και αντίστροφα. ΕΝ
- block** := μπλοκ ΕΣΙ· οικοδομικό τετράγωνο ΓΣ· τετράγωνο ΙΩ
- blockage** := αποκλεισμός ΚΜ
- blocked randomization** := τετραγωνισμένη τυχαιοποίηση ΙΩ· τυχαιοποίηση κατά μπλοκ ΜΧ'
- blood glucose measurement** := μέτρηση σακχάρου αίματος ΜΣ
- blood pressure measurement** := μέτρηση αρτηριακής πίεσης ΜΣ
- blood pressure measurement, oscillatory methods** := μέτρηση αρτηριακής πίεσης με ψηλαφιτικές μεθόδους ΜΣ
- blood relative** := συγγενής εξ αίματος ΓΣ
- blood sampling** := δείγμα αίματος ΜΣ
- blood sampling contamination risk** := κίνδυνος επιμόλυνσης δείγματος αίματος ΜΣ
- blood transfusion** := μετάγγιση αίματος ΚΜ
- board, asbestos insulating** := μονωτικές αμιαντόπλακες ΔΔ
- board, load** := σανίδα φόρτωσης ΔΔ
- body lice** := ψείρα σώματος ΚΜ
- body mass index (BMI)** := Δείκτης μάζας σώματος (ΔΜΣ) ΜΣ
- body mass index (BMI)** := δείκτης μάζας σώματος (ΔΜΣ) ΕΝ' ΕΣΙ ΚΜ ΜΧ'· δείκτης σωματικής μάζας ΙΩ
- body, accreditation** := φορέας διαπίστευσης ΔΔ
- body, accredited** := διαπιστευμένος φορέας ΔΔ
- body, certification** := φορέας πιστοποίησης ΔΔ
- body, certified** := πιστοποιημένος φορέας ΔΔ
- body, human** := ανθρώπινο σώμα ΔΔ
- body, inclusion** := έγκλειστο ΔΔ
- body, inspection** := φορέας ελέγχου ΔΔ· οργανισμός επιθεώρησης ΔΔ
- body, standardizing** := τυποποιητικός φορέας ΔΔ
- bona fide treatments** := γνήσια θεραπεία ΕΔ ≈ Είναι οι ψυχολογικές θεραπείες που προορίζονται να είναι θεραπευτικές για κάποιο συγκεκριμένο νόσημα και βασίζονται σε μια σαφή λογική. Ακολουθούν προκαθορισμένα κριτήρια όπως να εφαρμόζονται μόνο από εκπαιδευμένο θεραπευτή, να συνυπολογίζουν την αλληλεπίδραση και τη σχέση μεταξύ ασθενούς και θεραπευτή, και η θεραπεία να προσαρμόζεται στους ασθενείς. ΕΔ:(20)
- bone marrow** := μυελός οστών ΚΜ
- Bonferroni adjustment** := Βλέπε **Bonferroni's correction**
- Bonferroni rule** := Βλέπε **Bonferroni's correction**
- Bonferroni's correction** := διόρθωση κατά Bonferroni ΙΩ ΣΓ3· διόρθωση του Bonferroni ΜΧ' ΠΓ' ≈ ~ Γιατί όχι "του Bonferroni" ~ "του Yates"; Ή αντίστροφα. Πού πάει το μέλλον; ας μην το εμποδίσουμε, ας το μαιεύσουμε! Πρέπει πάντως οι παρόμοιοι όροι να αποδοθούν ίδια. ΓΔ' \ \ Βλέπε Berkson's bias.
- book, log** := ημερολόγιο ΔΔ
- boot, safety** := μπότα ασφαλείας ΔΔ
- bootstrap method** := Βλέπε **bootstrap technique**
- bootstrap technique** := μέθοδος bootstrap ΕΣΙ ΜΧ'· τεχνική bootstrap ΕΝ ΜΧ'· [αμετάφραστο (μέ-

θοδος δεσίματος της μπότας)] ΙΩ ≈ Μια στατιστική τεχνική για τον υπολογισμό παραμέτρων, όπως τυπικού σφάλματος και διαστήματος εμπιστοσύνης, που βασίζεται στην επαναδειγματοληψία από μία ομάδα παρατηρούμενων δεδομένων και την αντικατάσταση στο αρχικό δείγμα. ΕΝ

bootstrapping := Βλέπε **bootstrap technique**

border := σύνορο ΓΔ1

boundaries := όρια ΜΣ

boundary := όριο ΚΜ

bovine spongiform encephalitis := σπογγιόμορφη εγκεφαλοπάθεια των βοοειδών ΒΟ ΓΔ1

Bowker's test := δοκιμασία του Bowker ΜΧ'· έλεγχος του Bowker ΣΓ3· τεστ του Bowker ΜΧ' ≈ := ~
Βλέπε Berkson's bias.

box plot := διάγραμμα πλαισίου ΣΓ3· θηκόγραμμα ΕΣΙ ΜΧ'· κυτιογράφημα ΕΣΙ

boy := αγόρι ΓΣ· άρρεν τέκνο ΓΣ

bradycardia := βραδυκαρδία ΜΣ

brain storming sessions := ≈ Οι γνωστικές διεργασίες των μελών χαρακτηρίζονται από αυθόρμητες σκέψεις και προτάσεις, ελεύθερους συνειρμούς, κτλ. ΔΓ := ~ Δεν μεταφράζεται εύκολα. ΔΓ

brainstorming := καταιγίδα ιδεών ΜΣ· καταιγισμός ιδεών ΚΜ

breast := μαστός ΚΜ

breast cancer := καρκίνος μαστού ΓΔ1

breastfeeding := θηλασμός ΓΔ1

breath zone := ζώνη αναπνοής ΔΔ

breathing := αναπνοή ΔΔ

breeder lung := πνεύμονας κτηνοτρόφου ΚΜ

bride := νύφη ΓΣ

bridegroom := γαμβρός ΓΣ

broad age group := ευρεία ομάδα ηλικιών ΓΣ

bronchitis := βρογχίτιδα ΔΔ

bronchoscopy := βρογχοσκόπηση ΔΔ

brother := αδελφός ΓΣ

brown rat := καφέ αρουραίος ΚΜ

brucellosis := βρουκέλλωση ΔΔ

bullying := εκφοβισμός ΔΔ

burden of disease := φορτίο νοσηρότητας ΓΔ1 ΕΝ' ΙΩ ΜΧ' ΠΓ'· εξάπλωση της ασθένειας ΑΒ

burial register := μητρώο ταφών ΓΣ

burnout := επαγγελματική εξουθένωση ΔΔ

business process reengineering := ανασχεδιασμός επιχειρησιακών διεργασιών ΚΜ

business, metal-working := μεταλλουργική βιομηχανία ΔΔ

buttock := γλουτός ΜΣ

by-product, coal := παραπροϊόν γαιάνθρακα ΔΔ

byssinosis := βυσίνωση ΔΔ

C

cabling and wiring, electrical := ηλεκτρική καλωδίωση ΔΔ

cadmium := κάδμιο ΓΔ1

CAL (computer assisted learning) := ΜΒΥ (μάθηση με τη βοήθεια υπολογιστών) ΓΔ2

calculation := υπολογισμός ΔΔ

calculation of ignition limits := υπολογισμός ορίων αναφλεξιμότητας ΚΜ

calibrant := βαθμονομητής ΔΔ

calibration := βαθμονόμηση ΔΔ ΕΣΙ· διακρίβωση ΔΔ

calibration curve := καμπύλη βαθμονόμησης ΔΔ

caloric test := δοκιμασία ελέγχου θερμίδων ΜΣ

cancer := καρκίνος ΓΔ1 ΔΔ ΚΜ

cancer registry := αρχείο καταγραφής νεοπλασμάτων ΤΛ· αρχείο νεοπλασιών ΙΩ ΜΧ'· μητρώο καρκίνου ΤΠ· μητρώο νεοπλασιών ΜΧ'

cancer, lung := καρκίνος πνεύμονα ΔΔ

cancer, skin := καρκίνος δέρματος ΔΔ

cancer, terminal := καρκίνος τελικού σταδίου ΓΔ1

cancer, tracheal bronchial and lung := καρκίνος τραχείας βρόγχων και πνευμόνων ΓΔ1

cancerogen := καρκινογόνο ΔΔ

candidate population := πληθυσμός αναφοράς ΑΧ

capability := ικανότητα ΓΒΜ ΓΔ1 ΟΧ

capacitance, maximum external := μέγιστη εξωτερική χωρητικότητα ΔΔ

capacity := ικανότητα ΓΔ1 ΜΣ ΜΧ'· νοητική ικανότητα ΚΜ

capital city := πρωτεύουσα ΓΣ

capitation payment := πληρωμή κατά κεφαλή εγγεγραμμένου ΓΔ1 ΚΥ ≈ ∼ ΚΥ = Κυριόπουλος Γ, Οικονόμου Χ, Γεωργούση Ε, Γείτονα Μ. Τα οικονομικά της υγείας από το Α ως το Ω. Εξάντας 1999: σελίδα 182 στήλη 24.

carbamates := καρβαμιδικά άλατα ΔΔ· καρβαμιδικοί εστέρες ΔΔ

carbamide := Βλέπε **urea**.

carbide, silicon := καρβίδιο του πυριτίου ή ανθρακοπυρίτιο (C-Si) ΔΔ

carbon monoxide poisoning := δηλητηρίαση με μονοξείδιο του άνθρακα ΚΜ

carcinogen := καρκινογόνο ΔΔ

carcinogenesis := καρκινογένεση ΔΔ

carcinoma := καρκίνωμα ΔΔ

carcinoma, hepatocellular := ηπατοκυτταρικό καρκίνωμα ΔΔ

card, health record := βιβλιάριο υγείας ΔΔ

cardiotoxic := καρδιοτοξικό ΔΔ

cardiovascular disease := καρδιαγγειακή πάθηση ΜΣ· καρδιαγγειακό νόσημα ΓΔ1

care := φροντίδα ΒΟ ΓΔ1 ΔΔ ΜΣ ΜΧ' ΠΓ· περίθαλψη ΔΔ

care authorities := αρχές φροντίδας ΚΜ

care homes := γηροκομεία ΜΣ

care, availability of := Βλέπε **availability of care**.

care, personal := προσωπική φροντίδα ΚΜ

care, postoperative := μετεγχειρητική φροντίδα ΚΜ

care, preventive := προληπτική φροντίδα ΚΜ

care, primary := πρωτοβάθμια φροντίδα ΓΔ1

care, secondary := δευτεροβάθμια φροντίδα ΓΔ1

care, self := αυτοφροντίδα (βλέπε **self-care**) ΓΔ1

care, tertiary := τριτοβάθμια φροντίδα ΓΔ1

career := καριέρα ΓΔ1· σταδιοδρομία ΓΔ2

career path := μονοπάτι καριέρας ΜΣ

carpal tunnel syndrome := σύνδρομο καρπιαίου σωλήνα ΚΜ

carrier := φορέας ΤΠ

carrier state := φορία ΤΠ ≈ Παραδείγματα: μικροβιοφορία, ιοφορία (όχι “-φορεία”). ΤΠ

carryover := επιμόλυνση ΑΒ

carryover effect := επήρεια εκ μεταφοράς ΕΝ' ΙΩ· υπολειμματική δράση ΑΒ ΜΧ'· εναπομείνασα επίδραση ΑΛ' επίδραση εκ μεταφοράς ΓΔ' υπολειπόμενη επίδραση ΑΛ'· φαινόμενο μεταφοράς ΑΒ ≈ ∼ Είναι το "carryover effect" από το "carryover"; Αν ναι, πώς το επιμόλυνση (carryover) έγινε υπολειμματική στο "carryover effect"; ΓΔ' \ CARRYOVER EFFECT (1) A bias that may occur when the effects of an exposure persist into a subsequent period when a second exposure of interest is acting. (2) In a crossover clinical trial the effect of the treatment given in the first period may continue (“carryover”) into the second treatment period. (3) Treatments may be randomly allocated to paired organs (eyes, arms, hips, kidneys) if treatments act only locally. However, contamination may occur if there is a carryover effect of the experimental treatment to the control organ of the pair. (DoE)

cartogram (transformed map) := συμβολογράφημα ΕΣΙ· χαρτόγραμμα (μετασχηματισμένος χάρτης) ΙΩ

CAS number := αριθμός CAS ΔΔ

case := περιστατικό ΓΔ2 ΔΧΑ ΚΜ ΜΚ' ΚΜΧ ΣΠ ΤΠ· περίπτωση ΑΧ ΓΔ2 ΔΧΑ ΜΧ' ΠΓ' ΤΛ· κρούσμα ΑΧ ΤΠ· ασθενής ΑΧ· δείκτης ΙΩ ≈ Αναφέρεται σε άτομα, σε ανθρώπους: ένα επεισόδιο ή η πρώτη εκδήλωση μιας νόσου. Ένα άτομο που αρρωσταίνει πολλές φορές στη διάρκεια της περιόδου παρατήρησης,

αντιπροσωπεύει ένα άρρωστο άτομο (βλέπε: αθροιστική επίπτωση) αλλά πολλές περιπτώσεις (εκτός κι αν η μελέτη περιορίζεται, για παράδειγμα, στην πρώτη εκδήλωση της νόσου, βλέπε: επίπτωση) ΔΧΑ \ "κρούσμα": συνήθως χρήση για λοιμώδη νοσήματα. ΤΠ ~ "κρούσμα, "περίπτωση", "ασθενής": ισότιμοι όροι (ανάλογα με τα συμφραζόμενα) ΑΧ \ "περιστατικό" αν αναφέρεται στην ιατρική (αφορά έναν άνθρωπο, τον ασθενή), "περίπτωση" αλλιώς (αν αφορά σχέσεις πολλών ανθρώπων) ΓΔ2 \ Η μετάφραση του όρου case σε «περιστατικό». Περιστατικό είναι το γεγονός, το συμβάν. Ο αγγλικός όρος αναφέρεται στο ιστορικό νόσου και η σωστή μετάφραση είναι «περίπτωση» (π.χ., περίπτωση ασθενούς με πνευμονία). Θ Μουντοκαλάκης: [PDF](#)

case conferences := συνέδρια περιστατικών ΜΣ

case control study := μελέτη ασθενών-μαρτύρων ΤΠ

case definition := ορισμός περιστατικού ΙΩ ΜΧ'· ορισμός κρούσματος ΤΠ· ορισμός περίπτωσης ΠΓ'

case definition, operational := λειτουργικός ορισμός περιστατικού ΓΔ' ΜΧ'· χρηστικός ορισμός περίπτωσης ΠΓ ΤΛ· λειτουργικός ορισμός περίπτωσης ΠΓ' ~:~ "πρόβλημα των τριών". Η προσφυγή στον απλούστερο όρο case definition συνηγορεί υπέρ του όρου operational "case definition" = λειτουργικός ορισμός περιστατικού ΓΔ'

case fatality := θνητότητα ΓΔ1 ΕΓ' ΤΛ· δείκτης θνητότητας ΚΜ ΤΛ. Βλέπε και [case fatality rate](#).

case fatality (Syn: fatality) := θνητότητα ΤΠ

case fatality rate := θνητότητα ΑΧ ΓΡ' ΜΧ' ΠΓ' ΣΓ12· δείκτης θνητότητας ΑΧ ΕΓ' ΕΝ' ΣΓ12· ποσοστό θνησιμότητας περιπτώσεων ΕΣΙ. Βλέπε και [case fatality](#). ~:~ δείκτης θνητότητας, θνητότητα: ισότιμοι όροι ΑΧ \ CASE FATALITY RATE The proportion of cases of a specified condition that are fatal within a specified time. (DoE)

case finding := αναζήτηση περιστατικών ΤΠ· ανεύρεση περιπτώσεων ΓΔ1· έρευνα περιστατικού ΑΒ· εύρεση περίπτωσης ΠΓ'· εύρεση περιστατικού ΚΜΧ

case load := φορτίο περίπτωσης ΚΜ· φορτίο περιστατικού ΚΜΧ

case management := διαχείριση περίπτωσης ΚΜ· διαχείριση περιστατικού ΜΧ'

case management practice := πρακτική διαχείρισης περιστατικού ΓΔ1

case method of teaching := μέθοδος διδασκαλίας που βασίζεται σε περιστατικά ΓΔ2

case method teacher := δάσκαλος με τη μέθοδο διδασκαλίας που βασίζεται σε περιστατικά ΓΔ2

case mix index := δείκτης πλήθους περιπτώσεων ΚΜ· δείκτης σύνθεσης ασθενών ΕΓ' ~:~ Λένε αγγλικός και ελληνικός όρος το ίδιο; ΓΔ' \ Το case mix index χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό των DRGs στο νοσοκομείο. Ποιο σωστή απόδοση είναι "δείκτης σύνθεσης ασθενών" (βλέπε: <http://digilib.lib.unipi.gr/dspace/bitstream/unipi/6121/1/Kefallonitou.pdf>)

case report := αναφορά περιστατικού ΤΠ· αναφορά περιστατικών ΤΠ

case series := ακολουθία περιστατικών ΤΠ· σειρά περιπτώσεων ΓΡ' ΕΠ ΠΓ'· σειρά περιστατικών ΕΝ ΜΧ' ~:~ Μια περιγραφική μελέτη μιας σειράς περιπτώσεων που αναφέρεται στις εκδηλώσεις, την κλινική πορεία και την πρόγνωση μιας ασθένειας-κατάστασης. ΕΠ \ Μια μελέτη ενός συνόλου ασθενών οι οποίοι θεραπεύτηκαν με τον ίδιο τρόπο, χωρίς ομάδα ελέγχου. Για παράδειγμα, ένας κλινικός μπορεί να περιγράψει τα χαρακτηριστικά μιας έκβασης για 25 συναπτούς ασθενείς με διαβήτη που εκπαιδεύτηκαν για την πρόληψη έλκους στα πόδια. ΕΝ

case studies := μελέτη περιστατικών ΜΣ

case study := μελέτη περίπτωσης ΔΔ

case work := εργασία περίπτωσης ΔΔ

case-base sampling := Βλέπε [case-cohort sampling](#) ~:~ CASE-BASE STUDY A variant of the case-control study in which the controls are drawn from the same study base as the cases, regardless of their disease status. Cases of the disease of interest are identified, and a sample of the entire base population (cases and noncases) forms the controls. This design provides for estimation of the risk ratio or rate ratio without any rare disease assumption. Specific examples include the case-cohort study (βλέπε) and the density case-control study. DENSITY CASE-CONTROL STUDY A variant of the case-control study in which the controls are drawn in such a way that they represent the person-time experience that generated the cases, usually by density sampling. This design provides an estimate of the rate ratio with no rare disease assumption. A type of case-base study. See also case-cohort study; risk set. (DoE)

case-cohort design := σχεδιασμός περιπτώσεων-ομοταξίας ΕΣΙ. Βλέπε [case-base sampling](#), [case-cohort sampling](#), [case-cohort study](#).

case-cohort sampling := δειγματοληψία ασθενών από μελέτη κοόρτης ΜΧ'· επιλογή μαρτύρων στην έναρξη της μελέτης ΑΧ ~:~ Βλέπε case-cohort study

case-cohort study := μελέτη ασθενών-κοόρτης ΜΧ' ΠΓ' ΣΓ2· μελέτη δείκτου-κοόρτης ΙΩ· μελέτη ασθενών-σειράς ΓΡ'· μελέτη ασθενών-σειρών ΤΠ ≈ ~ CASE-COHORT STUDY A variant of the case-control study in which the controls are drawn from the same cohort as the cases regardless of their disease status. Cases of the disease of interest are identified, and a sample of the entire starting cohort (regardless of their outcomes) forms the controls. This design provides an estimate of the risk ratio without any rare disease assumption. A type of case-base study. See also density case-control study; nested case-control study. (DoE)

case-control study := μελέτη ασθενών-μαρτύρων ΑΒ ΓΡ' ΔΧΑ ΕΝ ΕΠ ΜΧ' ΠΓ' ΣΓ123· έρευνα ασθενών-μαρτύρων ΑΧ ΔΧΑ· αναδρομική έρευνα ΑΧ· αναδρομική συγκριτική έρευνα ΣΠ· μελέτη δείκτου-ελέγχου ΙΩ· μελέτη περιπτώσεων-μαρτύρων ΕΣΙ· μελέτη περιστατικών και ομάδας ελέγχου ΓΔ' ≈ Μια μελέτη σχεδιασμένη να εξετάσει τη συσχέτιση μεταξύ μίας έκθεσης και μίας έκβασης στην οποία οι ασθενείς επιλέγονται σύμφωνα με την έκβαση. Αυτοί με την έκβαση (ασθενείς) συγκρίνονται με αυτούς χωρίς την έκβαση (μάρτυρες) όσον αφορά την έκθεση στον πιθανό επιβλαβή παράγοντα. ΕΝ \ \ Αποτελούν τις συνηθέστερες μελέτες της αναλυτικής επιδημιολογίας. Τα βασικά χαρακτηριστικά των ερευνών αυτών είναι ότι: (α) Η συλλογή των ατόμων στα οποία βασίζεται η έρευνα γίνεται με κριτήριο αν έχουν προσβληθεί (ασθενείς, cases) ή όχι (μάρτυρες, controls) από το νόσημα που μελετάται. (β) Οι δύο ομάδες συγκρίνονται ως προς τη συχνότητα ή τη στάθμη ορισμένων χαρακτηριστικών ή εμπειριών που ενδέχεται να παίζουν κάποιο ρόλο στην αιτιολογία του νοήματος που διερευνάται. ΕΠ \ \ Έρευνα της σχέσης μεταξύ έκθεσης και εκδήλωσης μιας νόσου, όπου χρησιμοποιούνται πληροφορίες για την έκθεση από ένα δείγμα της βάσης μελέτης. Σύγκρινε με: μελέτη κοορτών. ΔΧΑ ≈ CASE-CONTROL STUDY (Syn: case-referent study) The observational epidemiological study of persons with the disease (or another outcome variable) of interest and a suitable control group of persons without the disease (comparison group, reference group). (DoE) \ \ Από τους όρους "έρευνα ασθενών-μαρτύρων" και "αναδρομική έρευνα" προτιμάται ο πρώτος όρος. ΑΧ \ \ Όμως στο cohort study προτιμάται από ΑΧ το "προοπτική έρευνα". Το "μελέτη περιστατικών και ομάδας ελέγχου", θα είχε μέγιστη διαφάνεια (αρχή οροδοσίας) ΓΔ'.

case-control study, nested := εμφωλεασμένη μελέτη ασθενών-μαρτύρων ΓΡ' ΜΧ' ΠΓ'· εμφωλεασμένη μελέτη δείκτου-ελέγχου ΙΩ

case-control study, unmatched := μελέτη ασθενών-μαρτύρων χωρίς εξομοίωση ΓΡ' ΜΧ' ΠΓ'· μελέτη ασθενών-μαρτύρων χωρίς ταύτιση ΜΧ'· μελέτη δείκτου-ελέγχου χωρίς εξομοίωση ΙΩ

case-crossover design := σχεδιασμός διασταύρωσης περιστατικών ΑΒ. Βλέπε και **case-crossover study**.

case-crossover study := μελέτη με εναλλαγή ασθενών-μαρτύρων ΓΡ' ΜΧ' ΠΓ'· έρευνα εναλλαγής ασθενών-μαρτύρων ΑΧ· έρευνα με εναλλαγή ασθενών-μαρτύρων ΑΧ· μελέτη ασθενών με εναλλαγή ΤΠ ≈ ~ Ισότιμοι οι δύο προτεινόμενοι όροι. ΑΧ

case-fatality rate := Βλέπε **case fatality rate**

case-finding := Βλέπε **case finding**

case, confirmed := κρούσμα, επιβεβαιωμένο ΤΠ

case, incident := νεοδιαγνωσμένη περίπτωση ΤΛ· περιστατικό επίπτωσης ΜΧ'

case, index := βασική περίπτωση ΤΛ· βασικό περιστατικό ΜΧ'· κρούσμα αναφοράς ΤΠ ≈ Το κρούσμα που αναγνωρίστηκε πρώτο (συνήθως σε επιδημία ή συρροή κρουσμάτων). ΤΠ

case, possible := κρούσμα, ενδεχόμενο ΤΠ

case, prevalent := περίπτωση επιπολασμού ΤΛ· περιστατικό επιπολασμού ΜΧ'

case, primary := πρωτογενές κρούσμα ΙΩ ΤΠ· πρωτογενές περιστατικό ΜΧ' ≈ Το κρούσμα που εισήχθη πρώτο σε ομάδα ατόμων ή πληθυσμό (για νόσημα που μεταδίδεται από άνθρωπο σε άνθρωπο, συνήθως σε επιδημία ή συρροή κρουσμάτων). ΤΠ

case, probable := κρούσμα, πιθανό ΤΠ

case, secondary := κρούσμα, δευτερογενές ΤΠ

case, suspect := κρούσμα, ύποπτο ΤΠ

casualty := θύμα ΓΔ1 ΟΧ

CAT (computerized adaptive testing) := μηχανογραφικά προσαρμοσμένες εξετάσεις ΓΔ2

catchment area (health) := επικράτεια υγειονομικής κάλυψης ΕΝ' ΙΩ· περιοχή ευθύνης υπηρεσιών υγείας ΚΜ· λεκάνη απορροής ασθενών ΓΔ' περιοχή μελέτης ΑΒ· περιοχή υγειονομικής κάλυψης ΙΩ ≈ ~ Στην υδρολογία, μετεωρολογία, οικολογία και ίσως και αλλού, catchment area = λεκάνη απορροής (εκπληκτικός όρος). Πιο σαφείς οι ορισμοί: the area from which rainfall flows into a river, lake, or reservoir, και the area of a city, town, etc., from which the hospital's patients or school's students are drawn. (GOOGLE) Οπότε ο όρος "λεκάνη απορροής ασθενών" θα κυριολεκτούσε περισσότερο, όντας και διεπιστημονικά διαφα-

νής. ΓΔ'

catchment population := καλυπτόμενος πληθυσμός ΑΧ ΚΜ ΣΓ12

categorical data := κατηγορικά δεδομένα ΕΣΙ ΜΧ' · ποιοτικά δεδομένα ΑΧ

categorical variable := κατηγορική μεταβλητή ΕΝ ΕΣΙ ΜΧ' ≈ Μία κατηγορική μεταβλητή μπορεί να είναι ονομαστική ή σε διάταξη. Οι κατηγορικές μεταβλητές μπορούν να προσδιοριστούν βάσει χαρακτηριστικών χωρίς καμία σχετική σειρά (π.χ. εισαγωγή στο νοσοκομείο, εκλεκτική χειρουργική επέμβαση ή επείγουσα χειρουργική επέμβαση). Αυτές ονομάζονται ονομαστικές μεταβλητές. Μία κατηγορική μεταβλητή μπορεί επίσης να προσδιοριστεί βάσει χαρακτηριστικών που μπορούν να ακολουθούν μία σειρά (π.χ. ύψος όπως υψηλό, μέτριο, κοντό). Αυτές ονομάζονται μεταβλητές σε διάταξη. ΕΝ

categorical variable (Syn: nominal variable) := κατηγορική μεταβλητή ΤΠ

categorical variate := κατηγορική μεταβλητή ΜΧ' ΣΓ3

category fire A carbonic solids := πυρκαγιά κατηγορίας Α ανθρακούχα στερεά ΚΜ

category fire B flammable liquids := πυρκαγιά κατηγορίας Β εύφλεκτα υγρά ΚΜ

category fire C gases := πυρκαγιά κατηγορίας Γ αέρια ΚΜ

category fire D metals := πυρκαγιά κατηγορίας Δ μέταλλα ΚΜ

category, quality requirement := κατηγορία απαιτήσεων ποιότητας ΔΔ

caterer := τροφοδότης ΓΔ1 ΟΧ· σιτιστής ΓΔ1

catering := τροφοδοσία ΓΔ1 ≈ Με την έννοια 'μαζική σίτιση', 'επισιτισμός'.

causal := αιτιολογικός ΑΧ ΕΣΙ ΚΜ ΜΧ' · αιτιακός ΑΧ· αιτιώδης ΑΧ ΕΣΙ ΜΚ' ≈ :~ αιτιακός, αιτιολογικός, αιτιώδης: ισότιμοι όροι ΑΧ

causal (βλέπε criteria) := αιτιολογικός ΤΛ

causal criterion := κριτήριο αιτιότητας ΓΡ' ΚΜ

causal determinant := αιτιακός προσδιοριστής ΣΓ12

causal effect measure := αιτιακό μέτρο αποτελέσματος ΚΜ

causal inference := αιτιακή συμπερασματολογία ΑΧ ΜΧ' · αιτιακός λογισμός ΑΧ· αιτιακός συμπερασμός ΑΧ ≈ :~ Ισότιμοι οι τρεις όροι. ΑΧ

causal mechanical explanation := αιτιακή μηχανιστική εξήγηση ΚΜ

causal mechanism := αιτιώδης, αιτιολογικός μηχανισμός ΚΜ

causal pie := αιτιακή πίτα ΣΓ12

causal pie model := υπόδειγμα της αιτιακής πίτας ΚΜ

causal relationship := αιτιολογική σχέση ΕΠ ≈ Η αιτιολογική σχέση είναι η σχέση εκείνη κατά την οποία η μεταβολή ενός από τους παράγοντες (του αιτίου), ακολουθείται από μεταβολή του δεύτερου παράγοντα (του αποτελέσματος) κατά μια προβλέψιμη κατεύθυνση. ΕΠ

causal research := αιτιακή έρευνα ΣΓ12

causal risk indicator := αιτιολογικός δείκτης κινδύνου ΣΓ12

causal Syn:: causative := αιτιολογικός ΓΔ1 ΕΣΙ· αιτιακός ΕΣΙ· αιτιώδης ΕΣΙ

causality := αιτιότητα ΕΣΙ ΚΜ

causation := αιτιότητα ΑΒ ΑΧ ΓΡ' ΕΠ ΙΩ ΚΜ ΜΧ' ΠΓ' · αιτιολογία ΔΧΑ ≈ Σχέση μεταξύ ενός παράγοντα και του αποτελέσματος. Στην επιδημιολογία, ένας παράγοντας θεωρείται ότι ενδέχεται να αποτελεί το αίτιο ενός γεγονότος ή μιας κατάστασης εάν η αύξηση της συχνότητας ή της έντασής του οδηγούν σε αύξηση της πιθανότητας εμφάνισης του γεγονότος ή της κατάστασης αυτής. Η αιτιότητα αποδεικνύεται καλύτερα μέσω πειραματικού χειρισμού της έκθεσης. Για την τεκμηρίωση μιας αιτιολογικής σχέσης σε μια έρευνα παρατήρησης, δεν είναι επαρκής η κατάδειξη ύπαρξης στατιστικά σημαντικής συσχέτισης μεταξύ ενός παράγοντα και του αποτελέσματος. Πρέπει να υπάρχουν τα εξής: (α) Συμβατότητα με βιολογικά δεδομένα, (β) Ισχυρή συσχέτιση, (γ) Υποστηρικτικά στοιχεία από μεγάλο αριθμό μελετών, (δ) Παρουσία του παράγοντα πριν από την εμφάνιση του αποτελέσματος. ΕΠ

causation of disease := αιτιότητα της ασθένειας ΓΡ' ΜΧ' ΠΓ' · πρόκληση ασθένειας ΑΒ

causation, concurrent := συγχρονική αιτιότητα ΚΜ· ταυτόχρονη αιτιότητα ΜΧ'

causation, web of := δίκτυο της αιτιότητας ΙΩ

causative Syn:: causal := αιτιακός ΓΔ1· αιτιολογικός ΓΔ1

cause := αιτία ΑΧ ΓΔ1 ΙΩ ΚΜ ΣΓ12 ΤΛ· αίτιο ΑΧ αιτία ΓΔ2 ≈ :~ αιτία, αίτιο: ισότιμοι όροι: ΑΧ

cause and effect diagram := διάγραμμα αιτίας-αποτελέσματος ΚΜ

cause of an accident := αιτία ατυχήματος ΔΔ

cause of death := αιτία θανάτου ΓΣ

cause-specific mortality (or death) rate := ειδικός κατά αιτία δείκτης θνησιμότητας ΑΧ· ειδική κατά

αιτία θνησιμότητα ΜΧ' ΠΓ'

cause-specific mortality rate := συντελεστής θνησιμότητας κατά αιτία θανάτου ΓΣ

cause, assignable := διαπιστώμενο αίτιο ΔΔ

cause, common := κοινή αιτία ΔΔ

cause, efficient := επαρκής αιτία ΓΡ' ΚΜ ΠΓ'· αποδοτική αιτία ΚΜ ΜΧ'

cause, final := τελική αιτία ΚΜ

cause, formal := ουσιαστική αιτία ΚΜ ΜΧ'· τυπική αιτία ΚΜ

cause, material := υλική αιτία ΚΜ

cause, necessary := αναγκαία αιτία ΙΩ ΚΜ ΤΛ

cause, of death, underlying := υποκείμενη θανάτου αιτία ΤΛ

cause, sufficient := επαρκής αιτία ΙΩ ΠΓ'· ικανή αιτία ΤΛ

cause, underlying := υποκείμενη αιτία ΓΔ1

cavity, oral := στοματική κοιλότητα ΔΔ

CBA (computer based assessment) := ΑΒΥ (αξιολόγηση που βασίζεται σε υπολογιστές) ΓΔ2

ceiling := οροφή ΔΔ

cement := τσιμέντο ΔΔ

censored data := αποκομμένες παρατηρήσεις ΕΠ· Βλέπε **censored sample** ΓΔ' ≈ Δεδομένα που αφορούν ασθενείς που δεν είχαν ολοκληρωμένη παρακολούθηση. ΕΠ

censored sample := διακεκομμένο δείγμα ΕΣΙ· λογοκριμένο δείγμα ΕΣΙ

census := απογραφή ΕΣΙ ΙΩ ΚΜ ΣΓ12 ΤΛ

census archive := αρχείο απογραφής ΙΩ

census area := απογραφική περιοχή ΓΣ

census operation := απογραφικές εργασίες ΓΣ

census schedule := απογραφικό δελτίο ΓΣ

census track := απογραφικός τομέας (μονίμως χρησιμοποιούμενος) ΓΣ

centile (Syn: percentile) := εκατοστημόριο ΤΠ· εκατοστιαία θέση ΤΠ

central authority := κεντρικό όργανο ΔΒ

central birth rate := κεντρικός συντελεστής γεννητικότητας ΓΣ

central death rate := κεντρικός συντελεστής θνησιμότητας ΓΣ

central limit theorem := κεντρικό οριακό θεώρημα ΕΣΙ ΚΜ ΜΧ' ΣΠ· θεώρημα κεντρικού ορίου ΙΩ
≈ ~ "πρόβλημα των τριών", μιλάμε για "κεντρικό όριο" ή για "οριακό θεώρημα"; Πώς το αποδίδουν οι μαθηματικοί; ΓΔ'

central tendency := κεντρική τάση ΕΣΙ ΙΩ

centre, topic (TC) := τοπικό κέντρο ΔΔ ≈ Θεματικό κέντρο του ευρωπαϊκού οργανισμού για την υγεία και την ασφάλεια. ΔΔ

cereal := δημητριακό ΓΔ1 ΚΜ

cerebrovascular := αγγειοεγκεφαλικός ΑΒ

cerebrovascular accident, acute := οξύ αγγειακό εγκεφαλικό επεισόδιο ΜΣ

cerebrovascular disease := εγκεφαλική αγγειακή νόσος ΒΟ ΓΔ1· αγγειακή εγκεφαλική νόσος ΜΣ

certainty factor, MYCIN := παράγοντας βεβαιότητας MYCIN ΙΩ

certificate := πιστοποιητικό ΔΔ ΙΩ

certificate of live birth := πιστοποιητικό γέννησης ζώντος ΓΔ ΙΩ

certification := πιστοποίηση ΓΒΜ ΔΔ ΚΜ

certification of competence := πιστοποίηση ικανότητας ΔΔ

certification of conformity := πιστοποιητικό συμμόρφωσης ΔΔ

certified emission reduction (CER) := πιστοποιημένη μείωση των εκπομπών ΔΔ

certifying := πιστοποιητικό ΔΒ· πιστοποίηση ΓΔ' ΔΒ

cervical cancer := καρκίνος τραχήλου μήτρας ΓΔ1

cervix := τράχηλος ΑΒ

cessation := διακοπή ΓΔ1

challenge := προκαλώ ΓΔ2· πρόκληση ΓΔ2

chamber := θάλαμος ΔΔ

chamber, sand blasting := θάλαμος αμμοβολής ΔΔ

chance := τύχη (βλέπε **random error**)

chance-corrected agreement := συμφωνία διορθωμένη ως προς την τύχη ΕΝ ≈ Το ποσοστό πιθαν-

νής συμφωνίας που επιτυγχάνεται πέρα από αυτό που αναμένεται μόνο από τύχη, συχνά μετρούμενο με τον δείκτη φ. EN

chance-independent agreement := συμφωνία ανεξάρτητη της τύχης EN ≈ Το ποσοστό πιθανής συμφωνίας που είναι ανεξάρτητο της τύχης και δεν επηρεάζεται από την κατανομή των βαθμολογήσεων. Μετράται με τον δείκτη φ. EN

change := αλλαγή KM TM· εξέλιξη TL

change analysis := ανάλυση αλλαγών ΜΣ

change of residence := αλλαγή κατοικίας ΓΣ· μεταβολή κατοικίας ΓΣ

change planning := αλλαγή σχεδίου ΜΣ

change, major := μεταβολή μείζονος σημασίας ΔΔ

change, minor := μεταβολής ήσσονος σημασίας ΔΔ

change, secular := διαχρονική εξέλιξη KM TL· διαχρονική αλλαγή TL

change, social := κοινωνική αλλαγή KM

changing world of work := μεταβαλλόμενο περιβάλλον της εργασίας ΔΔ

channeling bias := συστηματικό σφάλμα καναλοποίησης EN ≈ Τάση των κλινικών να συνταγογραφούν τη θεραπεία βάσει της πρόγνωσης του ασθενούς. Ως αποτέλεσμα αυτής της τακτικής, σε μελέτες παρατήρησης, εκείνοι οι ασθενείς που λαμβάνουν θεραπεία είναι περισσότερο ή λιγότερο πιθανόν να είναι ασθενείς πιο υψηλού κινδύνου σε σχέση με τους ασθενείς που δεν λαμβάνουν θεραπεία, με αποτέλεσμα να οδηγούμαστε σε εσφαλμένες εκτιμήσεις της αποτελεσματικότητας της θεραπείας. EN ≈ Βλέπε και bias.

channeling effect := Βλέπε **channeling bias**

chaperone := συνοδός ασθενή ΜΣ

character of workplaces := φύση των θέσεων εργασίας ΔΔ

characteristic, quality := χαρακτηριστικό ποιότητας ΔΔ ≈ ≈ "ποιοτικό χαρακτηριστικό"; ΓΔ'

charge := πρόστιμο ΓΔ1· χρέωση (στις μελέτες κόστους αποτελεσματικότητας) ΙΩ

charging, silo := φόρτωση σιλό ΔΔ

charitable := φιλανθρωπικός ΓΔ1

charity := φιλανθρωπικό ίδρυμα ΒΟ ΓΔ1

chart, flow := διάγραμμα ροής ΔΔ

chart, organization := οργανόγραμμα ΔΔ

chart, psychometric := ψυχομετρικό διάγραμμα KM

check sheet := φύλλο ελέγχου KM

check-up := ιατρικός έλεγχος ΔΔ EN'· ατομικός προσυμπτωματικός έλεγχος ΔΧΑ· διαλογή KM· προσυμπτωματικός έλεγχος KM

checklist := κατάλογος ΚΜΧ· κατάλογος ελέγχου ΔΔ· λίστα ελέγχου ΔΔ· πίνακας ελέγχου ΔΔ

cheesemaker lung := πνεύμονας τυροκόμου KM

chemical hazard related to chemical property := χημικός κίνδυνος που συνδέεται με χημική ιδιότητα ΔΔ

chemical hazards related to effects := χημικοί κίνδυνοι που συνδέονται με επιδράσεις από τις χρησιμοποιούμενες ουσίες ΔΔ ≈ ≈ "κίνδυνοι που συνδέονται με επιδράσεις από τις χρησιμοποιούμενες χημικές ουσίες"; ΓΔ'

chemical hazards related to occurrence in the workplace := χημικοί κίνδυνοι που συνδέονται με την παρουσία παραγόντων στο χώρο εργασίας ΔΔ ≈ ≈ "κίνδυνοι που συνδέονται με την παρουσία χημικών παραγόντων στο χώρο εργασίας"; ΓΔ'

chemical hazards related to use in the workplace := χημικοί κίνδυνοι που συνδέονται με την χρήση ουσιών στο χώρο εργασίας ΔΔ ≈ ≈ "κίνδυνοι που συνδέονται με τη χρήση χημικών ουσιών στο χώρο εργασίας" ΓΔ'

chemical pollution of water := χημική ρύπανση του νερού KM

chemical risk in the industry := χημικός κίνδυνος στη βιομηχανία KM

chemical risk in the laboratory := χημικός κίνδυνος στο εργαστήριο KM

chemical safety assessment (CSA) := αξιολόγηση χημικής ασφάλειας ΔΔ

chemical safety report (CSR) := έκθεση χημικής ασφάλειας ΔΔ

chemical violent reaction with water := χημικό βίαιης αντίδρασης με νερό KM

chemical, liquid := χημικό υγρό ΔΔ

chemical, textile := χημική ουσίες υφασμάτων ΔΔ

chemicals outbreaks not characterized as explosives := εκρήξεις χημικών μη χαρακτηρισμένων

ως εκρηκτικών ΚΜ

chemist, marine := χημικός ναυτιλίας ΔΔ

chemistry, analytical := αναλυτική χημεία ΔΔ

chemistry, applied := εφαρμοσμένη χημεία ΔΔ

chemistry, clinical := κλινική χημεία ΔΔ

chemistry, descriptive := περιγραφική χημεία ΔΔ

chemistry, environmental := περιβαλλοντική χημεία ΔΔ

chemistry, inorganic := ανόργανη χημεία ΔΔ

chemoprophylaxis := χημειοπροφύλαξη ΙΩ

chest infection, acute := οξεία λοίμωξη αναπνευστικού ΜΣ

chi-square distribution (Syn: chi-squared distribution) := κατανομή χ^2 ΕΝ' ΕΣΙ ΚΜ ΜΧ' ΠΓ' ΣΠ· κατανομή χ -τετράγωνο ΙΩ

chi-square test (Syn: chi-squared test) := έλεγχος χ^2 ΕΣΙ ΠΓ' ΣΓ3· δοκιμασία χ^2 ΕΠ ΜΧ'· δοκιμασία χ -τετράγωνο ΙΩ ≈ Η δοκιμασία χ^2 ελέγχει τη στατιστική σημαντικότητα της σχέσης που ενδέχεται να υπάρχει μεταξύ των δύο χαρακτηριστικών του διαζονικού πίνακα. Η τιμή του χ^2 αξιολογείται σε συνάρτηση με τους βαθμούς ελευθερίας του αντίστοιχου πίνακα συχνοτήτων. ΕΠ

chi-square test for trend := έλεγχος χ^2 για τάση ΠΓ' ΣΓ3· δοκιμασία χ^2 για τάση ΜΧ'· δοκιμασία χ -τετράγωνο με συνυπολογισμό τάσης ΙΩ

child := τέκνο ΓΣ· παιδί ΓΣ

child health service := υπηρεσία υγείας παιδιού ΚΜ

child mortality := παιδική θνησιμότητα ΓΣ

child-woman ratio := αναλογία των κατά γυναίκα παιδιών ΓΣ

childbearing period := περίοδος τεκνοποίησης ΓΣ

childhood := παιδική ηλικία ΓΔ1 ΓΣ ΟΧ

childlessness := ατεκνία ΓΣ

children := παιδιά ΜΣ

children's allowance := επίδομα τέκνων ΓΣ

chiropractic := χειροπρακτικός ΜΣ

chlorination := χλωρίωση ΔΔ

chlorine := χλώριο (Cl) ΔΔ

chlorpyrifos := χλωροπύριφος ΔΔ

choice, healthy := υγιεινή επιλογή ΓΔ1

cholera := χολέρα ΓΔ1 ΚΜ

chromatography, liquid (LC) := υγρή χρωματογραφία ΔΔ

chrome ulcer := έλκος χρωμίου ΚΜ

chromium := χρώμιο (Cr) ΔΔ

chronic care model := Μοντέλο Χρόνιας Φροντίδας ΜΣ

chronic condition (Syn: chronic illness) := χρόνια κατάσταση (Συν: χρόνια πάθηση) ΜΣ

chronic disease := χρόνια νόσος ΓΣ

chronic disease := χρόνια νόσος ΚΜ

chronic fatigue syndrome := σύνδρομο χρόνιας σοβαρής κόπωσης ΚΜ

chronic illness (Syn: chronic condition) := χρόνια πάθηση (Συν: χρόνια κατάσταση) ΜΣ

chronic obstructive airways disease := χρόνια αποφρακτική πνευμονοπάθεια ΜΣ

chronic obstructive lung disease := χρόνια αποφρακτική πνευμονοπάθεια ΑΒ

chronic obstructive pulmonary disease := χρόνια αποφρακτική πνευμονοπάθεια (ΧΑΠ) ΓΔ1 ΓΡ'· νόσημα χρόνιας αποφρακτικής πνευμονοπάθειας ΜΧ'

chrysotile := χρυσοτίλης ΔΔ

circle, quality := κύκλος ποιότητας ΔΔ ≈ ~ "ποιοτικός κύκλος"; ΓΔ'

circulation, air := κυκλοφορία του αέρα ΔΔ

circumstance, legal := νομική συνθήκη ΔΔ

cirrhosis := κίρρωση ΚΜ

citation := βιβλιογραφική αναφορά ΙΩ

citation impact factor := δείκτης απήχησης ΜΧ'· δείκτης επιρροής ΙΩ

citizenship := υπηκοότητα ΓΣ ΤΛ

city planning := πολεοδομικός σχεδιασμός ΚΜ

city, healthy := υγιεινή πόλη ΓΔ· υγιής πόλη ΚΜ ≈ ~ Βλέπε και healthy.

civic society := κοινωνία πολιτών ΓΔ1

civil marriage := πολιτικός γάμος ΓΣ

civil status := αστική κατάσταση ΓΣ

class := κατηγορία ΔΔ ΕΣΙ· κλάση ΕΣΙ· τάξη ΕΣΙ

class effect := Βλέπε **drug class effect**

class interval := διάστημα τάξεως ΚΜ ΣΠ

class, social := κοινωνική τάξη ΚΜ

classification := ταξινόμηση ΔΔ ΕΣΙ· κατάταξη ΕΣΙ

classification and regression tree := δέντρο ταξινόμησης και παλινδρόμησης ΕΣΙ ΜΧ'· δέντρο ταξινόμησης και εξάρτησης ΙΩ

classification and regression tree pruning := περικοπή κλάδων δέντρου ταξινόμησης και εξάρτησης ΙΩ· περικοπή κλάδων δέντρου ταξινόμησης και παλινδρόμησης ΜΧ'

classification and regression tree recursive partitioning := επανερχόμενη διαμέριση δέντρου ταξινόμησης και παλινδρόμησης ΕΣΙ ΜΧ'· επαναληπτική (επανερχόμενη) διχοτόμηση δέντρου ταξινόμησης και εξάρτησης

classification of diseases := Βλέπε **International Statistical Classification of Diseases** (ICD)

classification of substances := ταξινόμηση ουσιών ΔΔ· ταξινόμηση των ουσιών ΠΓ'

classification table := πίνακας ταξινόμησης ΣΓ3

classification, special for organic substances := ειδική ταξινόμηση των οργανικών ουσιών ΔΔ

clean dirt Vs. dirty dirt := καθαρή ακαθαρσία έναντι βρώμικης ακαθαρσίας ΜΧ'· βρώμικη ακαθαρσία ΚΜ

clean up, manual := χειρωνακτικός καθαρισμός ΔΔ

cleaning := καθαρισμός ΚΜ

cleaning, mechanical := μηχανικός καθαρισμός ΔΔ

clerkship := πρακτική άσκηση ΚΜ

client profile := προφίλ ασθενούς ΚΜ

climate, organizational := οργανωτικό κλίμα ΔΔ

climate, psychological := ψυχολογικό κλίμα ΔΔ

clinical audit := κλινικός έλεγχος ΜΣ

clinical audit cycle := κύκλος κλινικού ελέγχου ΜΣ

clinical audit, multiple-practice := κλινικός έλεγχος με συμμετοχή πολλών ιατρείων ΜΣ

clinical decision rules := κανόνες λήψης κλινικών αποφάσεων ΜΧ' ΠΓ'· κανόνες κλινικών αποφάσεων ΕΝ ΜΚ' ≈ Οδηγός για κλινική πρακτική που δημιουργείται αρχικά εξετάζοντας και τελικά συνδυάζοντας έναν αριθμό από μεταβλητές για την πρόβλεψη της πιθανότητας της παρούσας διάγνωσης ή ενός μελλοντικού συμβάματος. Κάποιες φορές, αν η πιθανότητα είναι αρκετά υψηλή ή χαμηλή, ο κανόνας δημιουργεί ένα προτεινόμενο σχέδιο δράσης. ΕΝ ~ Βλέπε και decision rules (κανόνας αποφάσεων), clinical prediction rules (κανόνες κλινικής πρόβλεψης), prediction rules (κανόνες πρόβλεψης). ΕΝ

clinical decision support system := σύστημα υποστήριξης κλινικών αποφάσεων ΕΝ ≈ Μία στρατηγική αλλαγής της συμπεριφοράς των κλινικών. Ένα πληροφοριακό σύστημα που χρησιμοποιείται για την ενσωμάτωση κλινικών και ατομικών πληροφοριών του ασθενούς και για την παροχή υποστήριξης στη λήψη αποφάσεων στη φροντίδα του ασθενούς. Βλέπε επίσης Σύστημα Υποστήριξης Αποφάσεων μέσω Υπολογιστών ΕΝ

clinical effectiveness := κλινική αποτελεσματικότητα ΜΣ

clinical environment := κλινικό περιβάλλον ΜΣ

clinical governance := κλινική διακυβέρνηση ΜΣ

clinical iceberg := κλινικό παγόβουνο ΜΣ

clinical life table := κλινικός πίνακας επιβίωσης ΣΓ1

clinical pattern := νοσολογική εικόνα ΣΓ12

clinical period := κλινική περίοδος ΙΩ

clinical picture := κλινική εικόνα ΣΓ12

clinical practice guideline := κατευθυντήρια οδηγία κλινικής πρακτικής ΕΝ ΠΓ' ≈ Στρατηγική αλλαγής της συμπεριφοράς των κλινικών γιατρών. Συστηματική ανάπτυξη συστάσεων για την υποστήριξη των αποφάσεων των γιατρών και των ασθενών σε συγκεκριμένες κλινικές καταστάσεις. ΕΝ ~ Βλέπε και guideline (κατευθυντήρια οδηγία), practice guideline (κατευθυντήρια οδηγία πρακτικής). ΕΝ

clinical prediction rules := κανόνες κλινικής πρόβλεψης ΕΝ ≈ Βλέπε clinical decision rules.

clinical reality := κλινική πραγματικότητα ΓΔ2

clinical reasoning := κλινική αιτιολόγηση ΜΣ· κλινική αιτιολογία ΜΣ· κλινικός συλλογισμός ΓΔ2. Βλέπε και **reasoning**.

clinical skills center := κέντρο κλινικών δεξιοτήτων ΓΒΜ

clinical trial := κλινική δοκιμή ΔΔ ΕΣΙ ΣΓ123 κλινική δοκιμή ΤΠ

clinician, alert := ευαίσθητοποιημένος κλινικός ιατρός ΔΔ

cloning, molecular := μοριακή κλωνοποίηση ΒΟ ΓΔ1

closed cohort := κλειστή κοόρτη ΓΔ' ΕΓ'· μελέτη κοόρτης με κλειστό πληθυσμό ΜΧ' ΠΓ'· προοπτική έρευνα χωρίς απώλειες παρακολούθησης ΑΧ

closed population := κλειστός πληθυσμός ΓΣ

closed population (Syn: fixed population) := κλειστός πληθυσμός ΔΧΑ ΚΜ ΣΓ12· πάγιος πληθυσμός ΔΧΑ ≈ Ένας πληθυσμός, όπου τα ίδια άτομα παρακολουθούνται από την αρχή της περιόδου παρατήρησης μέχρι το τέλος της (ή μέχρι το θάνατό τους). Σύγκρινε με: ανοιχτός πληθυσμός. ΔΧΑ

clothe, insulation := μονωτικό ένδυμα ΔΔ

clothing, protective := προστατευτική ενδυμασία ΔΔ

clothing, visibility := ενδυμασία υψηλής ευκρίνειας ΔΔ

cluster := συστάδα ΓΡ' ΕΣΙ ΚΜ ΜΧ'· συρροή ΓΡ' ΠΓ' ΚΜΧ

cluster analysis := ανάλυση συστάδων ΓΡ' ΕΣΙ ΚΜ ΜΧ'· ανάλυση ανά ομάδες ΕΝ· ανάλυση συρροής ΠΓ'· ταξιδομική ανάλυση ΕΣΙ ≈ Στατιστική διαδικασία στην οποία η μονάδα ανάλυσης ταυτίζεται με τη μονάδα τυχαιοποίησης, που είναι κάτι άλλο από τον ασθενή ή τον συμμετέχοντα (π.χ. σχολείο, νοσοκομείο). ΕΝ

cluster assignment := κατανομή ομάδων ΓΔ'· κατανομή ανά ομάδα ΕΝ ≈ Η κατανομή ομάδων (π.χ. σχολεία, νοσοκομεία), και όχι ατόμων, σε ομάδες παρέμβασης και ελέγχου. Αυτή η προσέγγιση χρησιμοποιείται συχνά όταν η κατανομή σε άτομα είναι πιθανόν να οδηγήσει σε μετακίνηση ατόμων από τη μία ομάδα στην άλλη (π.χ. αν έφηβοι σε ένα σχολείο τυχαιοποιηθούν σε συμμετοχή ή όχι σε ένα νέο εκπαιδευτικό πρόγραμμα σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης, είναι πιθανόν να μοιραστούν τις πληροφορίες που θα λάβουν και με άλλους. Αντίθετα, αν η μονάδα τυχαιοποίησης είναι το σχολείο, τότε ολόκληρο το σχολείο συμμετέχει ή δεν συμμετέχει στο νέο εκπαιδευτικό πρόγραμμα σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης). Η κατανομή ανά ομάδες συνήθως γίνεται με τυχαιοποίηση, αλλά είναι πιθανόν να γίνει και με άλλες μεθόδους. ΕΝ

cluster of cases := συρροή κρουσμάτων ΤΠ

cluster randomization := τυχαιοποίηση ομάδων ΓΔ'· τυχαιοποίηση ανά ομάδες ΕΝ· τυχαιοποίηση ανά συστάδες ΜΧ' ≈ Βλέπε cluster assignment.

cluster sampling := δειγματοληψία κατά συστάδες ΤΠ

clustering := συρροή ΑΧ ΕΠ ΙΩ ΤΛ· συσταδοποίηση ΕΣΙ ΠΓ'· ταξιδόμηση ΕΣΙ ≈ Η συρροή αναφέρεται στη διαφορετική συγκέντρωση παρατηρήσεων σε ορισμένο χώρο (spatial clustering) ή και χρόνο (temporal clustering) σε σχέση με τους υπόλοιπους χώρους και χρόνους, σε βαθμό που είναι μεγαλύτερος από τις ασυμμετρίες που μπορεί να οφείλονται στην τύχη. ΕΠ ≈ CLUSTERING (Syn: disease cluster, time cluster, time-place cluster) A closely grouped series of events or cases of a disease or other health-related phenomena with well-defined distribution patterns in relation to time or place or both. The term is normally used to describe aggregation of relatively uncommon events or diseases (e.g., leukemia, multiple sclerosis). (DoE). ομαδοποίηση (Google)

clustering in reference to common point := συρροή ως προς κοινό σημείο ΙΩ· συσταδοποίηση ως προς κοινό σημείο ΜΧ'

clustering, nearest neighbor := συρροή στον κοντινότερο γείτονα ΙΩ· συσταδοποίηση στον κοντινότερο γείτονα ΜΧ'

clustering, spatial := συρροή στο χώρο ΙΩ· συσταδοποίηση στο χώρο ΜΧ'

clustering, time (Syn: clustering, temporal) := συρροή στο χρόνο ΙΩ· συσταδοποίηση στο χρόνο ΜΧ'· χρονική συρροή ΤΛ· χρονική συσταδοποίηση ΜΧ'

clustering, time-place := τοποχρονική συρροή ΙΩ ΤΛ· τοποχρονική συσταδοποίηση ΜΧ'

co-action := συνδράση ΜΧ' ΠΓ'· συνεπίδραση ΚΜ ΣΓ1 ≈ ≈ Σημαίνει το co-action συνεπίδραση ή συνδράση; Είναι ίδιο; ΓΔ'

co-action, causal := αιτιακή συνεπίδραση ΚΜ· αιτιακή συνδράση ΜΧ' ΠΓ'

co-carcinogen := συνεργιστικό καρκινογόνο ΔΔ

co-factor := συμπαραγοντας ΚΜ

co-insurance := συνασφάλιση ΚΜ

co-intervention := συμπαρέμβαση ΕΝ ≈ Παρεμβάσεις πέρα από την παρέμβαση υπό μελέτη οι οποίες επηρεάζουν την έκβαση ενδιαφέροντος και οι οποίες εφαρμόζονται με διαφορετικό τρόπο και συχνότητα στις ομάδες παρέμβασης και ελέγχου με αποτέλεσμα να οδηγούν σε εσφαλμένα αποτελέσματα. ΕΝ

co-ordination := συντονισμός ΔΔ ΠΓ ≈ Π.χ. διοικητικός συντονισμός. ΔΔ

co-payment := συμμετοχή ΚΜ

coaching := εκγύμναση ΓΔ2

coal := γαιάνθρακας ΔΔ

coalition := συνασπισμός ΓΔ1

cobalt := κοβάλτιο (Co) ΔΔ

Cochrane Library of Systematic Reviews := Βιβλιοθήκη Συστηματικών Ανασκοπήσεων Cochrane ΙΩ

Cochrane Q test := δοκιμασία Cochrane Q ΕΝ· έλεγχος Q του Cochran ΕΣΙ ≈ Μία συνήθης δοκιμασία ετερογένειας με μηδενική υπόθεση ότι το σύνολο της μεταβλητότητας των αποτελεσμάτων των μελετών οφείλεται στην τύχη. Το Cochrane Q παράγει την πιθανότητα (που παρουσιάζεται ως τιμή P βασισμένη σε μια κατανομή χ^2) οι διαφορές ανάμεσα στα αποτελέσματα των μελετών που είναι ίσες ή μεγαλύτερες από τις παρατηρούμενες να οφείλονται στην τύχη. ΕΝ

cockroach := κατσαρίδα ΚΜ

cocoon := κουκούλι ΚΜ

code of practice := κώδικας ιατρού ΜΣ· κώδικας πρακτικής ΔΔ

code, genetic := γενετικός κώδικας ΔΔ

coding scheme of the census schedules := σχέδιο κωδικογράφησης των δελτίων απογραφής ΓΣ

coefficient := συντελεστής ΔΔ ΕΣΙ ΚΜ ΜΧ' ΠΓ' ΣΓ3· σταθερά ΑΒ

coefficient of determination := συντελεστής προσδιορισμού ΕΣΙ ΣΓ3

coefficient of error := συντελεστής σφάλματος ΙΩ

coefficient of kurtosis := συντελεστής κύρτωσης ΔΔ

coefficient of regression := συντελεστής παλινδρόμησης ΣΓ3

coefficient of skewness := συντελεστής ασυμμετρίας ΔΔ

coefficient of variation := συντελεστής μεταβλητότητας ΔΒ

coefficient of variation (CV) := συντελεστής μεταβλητότητας ΔΔ ΕΣΙ ΣΓ13· συντελεστής μεταβολής ΕΣΙ

coefficient, correlation := Βλέπε **correlation coefficient**.

coefficient, regression := Βλέπε **regression coefficient**.

coercive power := δύναμη του εξαναγκασμού ΔΓ

cognition := το γνωστικό ΑΚ ΣΔ ΧΠ· γνωσία ΒΟ· το γνωσιακό ΓΔ2. Βλέπε και **metacognition**. ΓΔ2

≈ Το σύνολο των νοητικών δραστηριοτήτων ενός ατόμου, όπως σκέψεις, γνώσεις, συλλογισμοί και ιδέες.

ΧΠ ≈ Κατά το Βιοϊατρική Ορολογία του ΙΑΤΡΟΤΕΚ: cognitive therapy = γνωσιακή θεραπεία, cognition = γνωσία, και cognitive dissonance = γνωσιακή ασυμφωνία. Το 'γνωστικός' στα σημερινά ελληνικά σημαίνει μυαλωμένος, συγκροτημένος, συνετός, φρόνιμος, σώφρονας, εχέφρονας, νουνεχής, στοχαστικός (Επιστήμη και Ζωή, Πολυλεξικό της Ελληνικής Γλώσσας, Χατζηιακώβου ΑΕ, Θεσσαλονίκη 1983), και κάποτε περιπαιχτικά τ' αντίθετά τους· όχι 'αυτός που αναφέρεται στη γνώση', τούτο δηλώνεται καλύτερα με το 'γνωσιακός' (το ακόμα πιο απλό 'γνωσικός' θα ήταν ίσως εξίσου καλή λύση). ΓΔ2

cognitive := γνωσιακός ΓΔ2. Βλέπε και **metacognitive**. ΓΔ2

cognitive behavioral therapy := γνωσιακή συμπεριφοριστική θεραπεία ΕΓ'

cohabitation := συμβίωση ΓΣ

coherence := συνάφεια ΚΜ ΜΚ' ΠΓ'· συνεκτικότητα ΑΧ ΜΧ'· συνοχή ΑΧ ΕΣΙ· συμβατότητα ΓΡ' ≈

≈ συνεκτικότητα, συνοχή: ισότιμοι όροι: ΑΧ

cohesion := συνοχή ΓΔ1 ΜΧ'

cohort := κοόρτη ΔΧΑ ΕΝ ΕΣΙ ΙΩ ΚΜ ΜΧ' ΠΓ' ΣΓ12· σειρά ΓΡ' ΤΠ ΧΧ'· γενεά ΓΣ· γενιά ΔΧΑ· ομοταξία ΕΣΙ· φάλαγγα ΔΧΑ ≈ Μια ομάδα ατόμων με κοινό(ά) χαρακτηριστικό(ά). Τυπικά, η ομάδα παρακολουθείται για μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο για να προσδιοριστεί η επίπτωση μίας διαταραχής ή των επιπλοκών μιας διαγνωσμένης διαταραχής (πρόγνωση). ΕΝ \ \ Ομάδα ανθρώπων κοινού χαρακτηριστικού. ΕΣΙ

≈ ΧΧ' = Χρήστος Χατζηχριστοδούλου (προσωπική επικοινωνία). ΓΔ'

cohort fertility := γονιμότητα γενεάς ΓΣ

cohort life table := πίνακας επιβίωσης γενεάς ΓΣ

cohort rate := συντελεστής γενεάς ΓΣ

cohort reproduction rate := συντελεστής αναπαραγωγής γενεάς ΓΣ

cohort study := μελέτη σειρών ΤΠ ≈ Μελέτη στην οποία γίνεται σύγκριση της έκβασης σε σειρά εκτεθειμένων ατόμων με την έκβαση σε σειρά μη εκτεθειμένων. ΤΠ

cohort study (Syn: follow-up study· longitudinal study· prospective study· prospective comparative study) := μελέτη κοόρτης ΕΓ' ΕΝ ΠΓ' ΜΧ' ΣΓ23· μελέτη κοορτών ΔΧΑ ΓΔ'· έρευνα κοορτών ΔΧΑ· μελέτη ομοταξίας ΕΣΙ· μελέτη σειράς ΓΡ'· προοπτική μελέτη ΕΠ· προοπτική συγκριτική έρευνα ΣΠ ≈ Έρευνα της σχέσης μεταξύ έκθεσης και εκδήλωσης της νόσου, όπου χρησιμοποιούνται πληροφορίες για την έκθεση από ολόκληρη τη βάση μελέτης. (Ο όρος «μελέτη κοορτών» μερικές φορές χρησιμοποιείται μόνο για τις έρευνες που ο πληθυσμός τους είναι κλειστός). Σύγκρινε: μελέτη ασθενών-μαρτύρων. ΔΧΑ \\\ Σχεδιασμός έρευνας κατά τον οποίο μία κοόρτη ατόμων χωρίς την υπό μελέτη έκβαση αλλά με έκθεση στο πιθανολογούμενο αίτιο συγκρίνεται με μια κοόρτη χωρίς την υπό μελέτη έκβαση ούτε την έκθεση. Και οι δύο κοόρτες παρακολουθούνται για ένα ορισμένο χρονικό διάστημα για να συγκριθεί η συχνότητα της υπό μελέτης έκβασης. Όταν χρησιμοποιείται για τη μελέτη της αποτελεσματικότητας μια παρέμβασης, είναι μία μελέτη κατά την οποία μια κοόρτη ατόμων που λαμβάνει την παρέμβαση συγκρίνεται με μια ανάλογη κοόρτη που δεν λαμβάνει την παρέμβαση, ενώ και οι δύο κοόρτες παρακολουθούνται για να συγκριθεί η συχνότητα της υπό μελέτης έκβασης. Οι μελέτες κοόρτης μπορούν να διεξαχθούν αναδρομικά, με την έννοια ότι κάποιος άλλος εκτός του ερευνητή είχε παρακολουθήσει τις ομάδες και ο ερευνητής κατόπιν αποκτά πρόσβαση στα δεδομένα και εξετάζει τη συσχέτιση ανάμεσα στην έκθεση και την έκβαση. ΕΝ \\\ Τα κύρια χαρακτηριστικά των προοπτικών μελετών είναι τα εξής: (α) Η συλλογή των ατόμων στα οποία βασίζεται η έρευνα γίνεται με κριτήριο αν έχουν εκτεθεί ή όχι στον παράγοντα (ή αν διαθέτουν ή όχι το χαρακτηριστικό) του οποίου μελετάται η αιτιολογική συμβολή σε κάποιο νόσημα. (β) Τα άτομα της έρευνας παρακολουθούνται (follow-up studies) για μια ορισμένη (συνήθως μεγάλη) χρονική περίοδο και αξιολογείται η συχνότητα εμφάνισης του νοσήματος που μελετάται στις δύο συγκεκριμένες κατηγορίες. ΕΠ ≈ Ο όρος "έρευνα κοόρτης" είναι αδόκιμος στα ελληνικά. ΑΧ \\\ Όμως στο case-control study δεν προτιμάται από τον ΑΧ το "αναδρομική έρευνα" αλλά το "έρευνα ασθενών-μαρτύρων" (βλέπε αρχή οροδοσίας "συνέπεια"). Επίσης: "κοόρτης" ή "κοορτών"; Στην πραγματικότητα δεν πρόκειται για μελέτη μίας κοόρτης, πρόκειται για μελέτη δύο κοορτών, μίας που έχει και μίας που δεν έχει το τάδε χαρακτηριστικό (βλέπε cohort). Με το "μελέτη κοόρτης" δίνεται η εντύπωση ότι πρόκειται για μία κοόρτη (βλέπε αρχή οροδοσίας "διαφάνεια"). ΓΔ \\\ Μία είναι η κοόρτη, απλά όλα τα άτομα αυτής της κοόρτης έχουν διαφορετικά χαρακτηριστικά, διαφορετικούς παράγοντες κινδύνου. Post hoc (εκ των υστέρων) γίνεται η ομαδοποίηση. ΕΓ'

cohort study, prospective := μελέτη σειρών, προοπτική ΤΠ

cohort study, retrospective := μελέτη σειρών, αναδρομική ΤΠ

cohort, analysis := ανάλυση κοόρτης ΙΩ

cohort, birth := κοόρτη γέννησης ΙΩ

cold burn := ψυχρό έγκαυμα ΚΜ

cold stress rate := δείκτης στρες ψύχους ΚΜ

colic := κολικός ΔΔ

collaboration := συνεργασία ΓΔ1 ΚΜ ΟΧ

collection := συλλογή ΓΣ

collective := συλλογικός ΓΔ1

collective migration := συλλογική μετανάστευση ΓΣ

collective schedule := συλλογικό δελτίο ΓΣ

collinearity := συ γραμμικότητα ΕΣΙ ΣΓ3

colonization := αποικισμός ΚΜ

colony := παροικία, αποικία ΓΣ

colorectal cancer := καρκίνος του παχέος εντέρου ΑΒ

colour blindness := αχρωματοψία ΜΣ

colour effects := επίδραση των χρωμάτων ΚΜ

coloured person := έγχρωμο άτομο ΓΣ· έγχρωμος ΓΣ

combination vaccine := συνδυασμένο εμβόλιο ΓΔ1

combined effect := συνδυασμένο αποτέλεσμα ΜΧ'· συνολικό αποτέλεσμα ΚΜ

combustion := καύση ΔΔ

comfort rate := δείκτης άνεσης ΚΜ

comfort, thermal := θερμική άνεση ΔΔ
commander, supreme on-scene (SOSC) := ανώτατος συντονιστής καταπολέμησης ρύπανσης (ΑΣΚΡ) ΔΔ
commerce := εμπόριο ΔΔ
commission := επιτροπή ΔΔ
commission for patient and public involvement in health (CPPIH) := Επιτροπή για τη Συμμετοχή των Ασθενών και του Κοινού στην Υγεία (ΕΣΑΚΥ) ΜΣ
commitment := δέσμευση ΓΔ1 ΔΔ
committee := επιτροπή ΚΜ
Committee on Safety of Medicines := Επιτροπή Ασφάλειας Φαρμάκων ΜΣ
committee, maritime safety (MSC) := Επιτροπή Ναυτικής Ασφάλειας ΓΡ' ΔΔ ≈ Επιτροπή του International Maritime Organization (IMO)
committee, safety and health := επιτροπή υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας ΔΔ
committee, scientific on occupational exposure limits := επιστημονική επιτροπή για τα όρια επαγγελματικής έκθεσης ΔΔ
committee, senior labour inspectors (SLIC) := επιτροπή ανώτερων επιθεωρητών εργασίας ΔΔ
committee, technical (TC) := τεχνική επιτροπή ΔΔ
common assessment framework (CAF) := κοινό πλαίσιο αξιολόγησης ΚΜ
common law := εθιμικό δίκαιο ΚΜ
common source epidemic := επιδημία κοινής πηγής ΤΠ
common source outbreak := επιδημία από κοινή πηγή ΓΡ' ΚΜ· έξαρση από κοινή πηγή ΜΧ'
common vehicle outbreak := έξαρση από κοινό αγωγό ΜΧ'· επιδημία από κοινό αγωγό ΚΜ
communicability := μεταδοτικότητα ΤΠ
communicability, period of (Syn: communicable period) := περίοδος μεταδοτικότητας ΤΠ
communicable disease := μεταδοτικό νόσημα ΒΟ ΓΔ1 ΤΠ· μεταδοτική ασθένεια ΓΣ ΜΣ
communicable disease control := έλεγχος μεταδοτικών νοσημάτων ΒΟ ΓΔ1 ΚΜ
communicable period := περίοδος μεταδοτικότητας ΚΜ
communicable period (Syn: period of communicability) := περίοδος μεταδοτικότητας ΤΠ
communication := επικοινωνία ΙΩ ΚΜ ΜΣ
communication skills := επικοινωνιακές δεξιότητες ΜΣ
communication, proactive := ενεργητική επικοινωνία ΙΩ
communication, safety := επικοινωνία ασφάλειας ΔΔ
community := κοινότητα ΓΔ1· τοπική κοινωνία ΓΔ'
community action for health := δράση της κοινότητας για υγεία ΓΔ1 ΠΓ'· δράση της τοπικής κοινωνίας για υγεία ΓΔ1 ≈ Συλλογικές προσπάθειες της τοπικής κοινωνίας που στοχεύουν να θέσουν υπό τον έλεγχο της τα αίτια της υγείας, βελτιώνοντάς την μ' αυτό τον τρόπο. ΓΔ1:366:(4)
community and outreach service := επί τόπου υπηρεσία στην κοινότητα ΓΔ1
community based := βασισμένος στην κοινότητα ΓΒΜ
community health := κοινοτική υγεία ΑΛ' ΚΜ· υγεία της κοινότητας ΠΓ'
community health center := κοινοτικό κέντρο υγείας ΚΜ· κέντρο υγείας τοπικής αυτοδιοίκησης ΚΜ
community health service := κοινοτική υπηρεσία υγείας ΚΜ
community health services := κοινωνικές υπηρεσίες υγείας ΜΣ
community hospital := κοινοτικό νοσοκομείο ΚΜ· νοσοκομείο της κοινότητας ΚΜ ΜΧ' ΠΓ'
community intervention trial := δοκιμή παρέμβασης στην κοινότητα ΣΓ123
community medicine := ιατρική της κοινότητας ΒΟ ΓΔ1 ΚΜ ΜΧ' ΠΓ'
community participation := συμμετοχή της κοινότητας ΜΧ' ΠΓ'· συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας ΓΔ1 ≈ Η ενεργός εμπλοκή των ανθρώπων που ζουν μαζί, σε κάποια μορφή κοινωνικής οργάνωσης και συνοχής, στο σχεδιασμό, λειτουργία και έλεγχο της πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας, χρησιμοποιώντας τοπικούς, εθνικούς ή άλλους πόρους. ΓΔ1:366:(1)
community pharmacist := φαρμακοποιός της κοινότητας ΜΣ
community psychiatric nurse := κοινωνική νοσηλεύτρια για ψυχιατρικούς ασθενείς ΜΣ
community survey := ειδική έρευνα πεδίου ΚΜ· έρευνα στην κοινότητα ΜΧ'
community, local := τοπική κοινωνία ΓΔ1 ≈ ≈ Το τοπική κοινότητα στα ελληνικά παραπέμπει στις Κοινότητες και τους Δήμους ή (παλιότερα, και χωρίς το τοπική) και στην ΕΕ. Το "τοπική κοινωνία" αποδίδει διαφανέστερα το "local community". ΓΔ1:435:[27]

comorbidity := συννοσηρότητα EN ≈ Νόσος(οι) ή καταστάσεις που συνυπάρχουν στους συμμετέχοντες της μελέτης παράλληλα με την κατάσταση που αποτελεί το αντικείμενο της μελέτης. EN

compacted curriculum := συμπαγές πρόγραμμα σπουδών ΓΒΜ

company physician := ιατρός επιχείρησης ΔΔ

comparability := συγκρισιμότητα ΚΜ

comparative density index := συγκριτικός δείκτης πυκνότητας ΓΣ

comparative mortality index := συγκριτικός δείκτης θνησιμότητας ΓΣ

comparison := σύγκριση ΔΔ ΤΛ

comparison, internal := εσωτερική σύγκριση ΤΛ

comparison, multiple := πολλαπλή σύγκριση ΚΜ

compassion := συμπόνια ≈ Αναγνώριση του πόνου του άλλου με ταυτόχρονη επιθυμία άμβλυνσης και ανακούφισής του ~ Chochinov, 2007 (Χρήστος Λιονής, Καθηγητής Γενικής Ιατρικής)

compassionate care := συμπονετική φροντίδα ≈ Προσφορά φροντίδας με βάση τη συμπόνια (Χρήστος Λιονής, Καθηγητής Γενικής Ιατρικής)

compatibility := συμβατότητα ΔΔ

compensation := αποζημίωση ΓΔ1 ΔΔ

compensation, workers' := αποζημίωση εργαζομένων ΔΔ

competence := ικανότητα ΓΔ1 ΔΔ ΚΜ ΜΣ ΜΧ' ΠΓ'· αρμοδιότητα ΓΔ1

competency := αρμοδιότητα ΔΔ· ικανότητα ΓΔ

competing risk := ανταγωνιστικός κίνδυνος ΕΣΙ ΙΩ ΜΧ'

competition := ανταγωνισμός ΓΔ1

competition-oriented := προσανατολισμένος στον ανταγωνισμό ΓΔ1

competitive := ανταγωνιστικό ΚΜ

complaint, asthmatic := ασθματική ενόχληση ΔΔ

complaints procedure := διαδικασία παραπόνων ΜΣ

complement := συμπλήρωμα ΚΜ ΣΠ

complementary therapy := συμπληρωματική θεραπεία ΜΣ

complete coverage of the population := πλήρης κάλυψη του πληθυσμού ΓΣ

complete life table := πλήρης πίνακας επιβίωσης ΓΣ

complete years := συμπεπληρωμένα έτη ΓΣ

completed birth rate := συμπεπληρωμένος συντελεστής γεννήσεων ΓΣ

completed fertility := συμπεπληρωμένη γονιμότητα ΓΣ

completeness := πληρότητα ΕΣΙ ΙΩ

complex condition := σύνθετη συνθήκη ΚΜ

compliance := συμμόρφωση ΑΧ ΔΔ ΙΩ ΚΜ ΜΣ. Βλέπε και **adherence**. ≈ Ο βαθμός στον οποίον ένας ασθενής παίρνει ή χρησιμοποιεί ένα φάρμακο (ή μια θεραπεία) όπως έχει υποδειχθεί από το γιατρό που το συνταγογράφησε. ΜΣ

compliance, legal := νομική συμμόρφωση ΚΜ

complication := επιπλοκή ΙΩ ΚΜ

complication, iatrogenic := ιατρογενής επιπλοκή ΙΩ

complication, late := όψιμη επιπλοκή ΙΩ

complications := επιπλοκές ΜΣ

component cause := συνιστώσα αιτία ΑΧ ΚΜ ΜΚ' ΜΧ' ΠΓ'· συστατική αιτία ΑΧ ≈ ~ συστατική ή συνιστώσα αιτία: ισότιμοι όροι: ΑΧ

component cause, contributing cause := συνιστώσα αιτία ΣΓ12

component, flammable := εύφλεκτο συστατικό ΔΔ ≈ Για αερολύματα και φύσιγγες αερίων. ΔΔ

composite household := σύνθετο οικοκυριό ΓΣ

composite outcome := σύνθετη έκβαση EN ≈ Όταν οι ερευνητές εξετάζουν την αποτελεσματικότητα μιας θεραπείας σε σχέση με ένα σύνολο εκβάσεων διαφορετικής σημασίας, ουσιαστικά αυτό είναι μία σύνθετη έκβαση. Τα συμπεράσματα από σύνθετες εκβάσεις είναι ισχυρότερα σε σπάνιες περιπτώσεις στις οποίες (1) οι επιμέρους εκβάσεις είναι ανάλογης σημασίας για τον ασθενή, (2) οι πιο σημαντικές εκβάσεις συμβαίνουν εξίσου συχνά με τις λιγότερο σημαντικές και (3) υπάρχει βιολογική ερμηνεία για παρόμοιους σχετικούς κινδύνους με στενά διαστήματα εμπιστοσύνης στις επιμέρους εκβάσεις. EN

compound event := σύνθετο ενδεχόμενο ΚΜ ΣΠ

compound, aromatic := αρωματική ένωση ΔΔ

compound, chlorinated organic := χλωριωμένη οργανική ένωση ΔΔ

compound, inorganic := ανόργανη ένωση ΔΔ

compound, insoluble := αδιάλυτη ένωση ΔΔ

compound, metal := μεταλλική ένωση ΔΔ

compound, organic := οργανική ένωση ΔΔ

compound, volatile organic (VOC) := πτητική οργανική ένωση ΔΔ

comprehensive := συνεκτικός ΔΒ

comprehensive health care := συνολική φροντίδα υγείας ΒΟ ΓΔ1

comprehensive health system := συνολικό σύστημα υγείας ΒΟ ΓΔ1 ≈ Ένα σύστημα υγείας που περιλαμβάνει όλα τα στοιχεία που απαιτούνται για να ικανοποιούνται όλες οι ανάγκες υγείας του πληθυσμού. ΓΔ1:375:(1) ~ Κατ' αναλογία προς το 'comprehensive health care = συνολική φροντίδα υγείας'. ΓΔ1:375:[38]

comprehensiveness := περιεκτικότητα ΓΒΜ πληρότητα ΚΜ

compressor, air := αεροσυμπιεστής ΔΔ

compulsory education := υποχρεωτική εκπαίδευση ΓΣ

computer := ηλεκτρονικός υπολογιστής ΔΔ

computer decision support system := σύστημα υποστήριξης αποφάσεων μέσω υπολογιστών ΕΝ

≈ Μία στρατηγική αλλαγής της συμπεριφοράς των κλινικών. Συστήματα πληροφορικής χρησιμοποιούνται για να ενσωματώσουν ιατρικές και προσωπικές πληροφορίες για τον ασθενή και να παρέχουν υποστήριξη για τη λήψη αποφάσεων στη φροντίδα του ασθενούς. Στα ιατρικά συστήματα υποστήριξης αποφάσεων που βασίζονται στη χρήση υπολογιστών, λεπτομερή ατομικά δεδομένα ασθενών καταχωρούνται στο πρόγραμμα του υπολογιστή και ταξινομούνται σε προγράμματα ή αλγόριθμους σε μια βάση δεδομένων, με σκοπό τη δημιουργία ειδικών αξιολογήσεων ή συστάσεων για κάθε ασθενή. Τα συστήματα αυτά έχουν τους εξής σκοπούς: προειδοποίηση, υπενθύμιση, κριτική, ερμηνεία, πρόγνωση, διάγνωση, και σύσταση. Βλέπε επίσης Σύστημα Υποστήριξης Κλινικών Αποφάσεων. ΕΝ

computer-based learning := εκπαίδευση μέσω υπολογιστών ΓΒΜ· μάθηση που βασίζεται σε υπολογιστές ΓΔ2

concealment := απόκρυψη ΕΝ ≈ Βλέπε Απόκρυψη κατανομής ΕΝ

concentration := συγκέντρωση ΔΔ ΕΣΙ

concentration effect := φαινόμενο συμπύκνωσης ΚΜ

concentration factor := παράγοντας συμπύκνωσης ΚΜ

concentration loss := αδυναμία συγκέντρωσης ΔΔ

concentration, effective (EC50) := διάμεση δραστική συγκέντρωση ΔΔ ≈ Συγκέντρωση πρόκλησης αποτελέσματος για το 50% του πληθυσμού των πειραματοζώων (EC50). ΔΔ

concentration, lethal (LC50) := διάμεση θανατηφόρα συγκέντρωση ΓΔ' ΜΚ'· θανατηφόρα συγκέντρωση (για το 50% του πληθυσμού των πειραματοζώων) ΔΔ ≈ Θανατηφόρα συγκέντρωση για το 50% πληθυσμού πειραματοζώων (LC50) ΔΔ ~ διάμεση θανατηφόρα συγκέντρωση; ΓΔ' \ \ Θανατηφόρα συγκέντρωση. Το διάμεση, προφανώς, εξυπνοείται από το LC50, αλλά δεν υφίσταται στους αγγλικούς όρους. ΜΚ' \ \ Το "θανατηφόρα συγκέντρωση" δεν σημαίνει "διάμεση θανατηφόρα συγκέντρωση" αλλά "κάθε θανατηφόρα συγκέντρωση", ενώ το "διάμεση" σημαίνει ακριβώς "για το 50% πληθυσμού πειραματοζώων", οπότε δεν χρειάζεται να βάζομε σε παρένθεση όλη τη διευκρίνιση. ΓΔ' \ \ ΟΚ ΜΚ'

concentration, lowest observed adverse effects (LOAEC) := χαμηλότερη συγκέντρωση όπου παρατηρούνται επιβλαβή αποτελέσματα ΔΔ ≈ ~ Το adverse events προηγουμένως είχε αποδοθεί ως ανεπιθύμητες ενέργειες. ΜΧ'

concentration, lowest observed effects (LOEC) := ελάχιστη συγκέντρωση παρατηρούμενης επίδρασης ΔΔ

concentration, maximum acceptable := μέγιστη αποδεκτή συγκέντρωση ΓΔ'· οριακή τιμή μικρής διάρκειας έκθεσης ΔΔ

concentration, maximum tolerable (LC0 or MTC) := μέγιστη ανεκτή συγκέντρωση ΔΔ

concentration, minimum allowable toxicant (MATC) := ελάχιστη επιτρεπόμενη δόση τοξικής ουσίας ΔΔ

concentration, no observed adverse effects (NOAEC) := συγκέντρωση με μη παρατηρούμενη επίδραση σε συγκεκριμένο παράγοντα υγείας οργανισμού ΔΔ

concentration, no observed effect (NOEC) := συγκέντρωση στην οποία δεν παρατηρείται επίδραση ΔΔ· συγκέντρωση μη παρατηρούμενης επίδρασης ΔΔ· συγκέντρωση μη παρατηρούμενου αποτελέσματος ΔΔ

concept := έννοια ΕΝ ΙΩ ≈ Τα βασικά δομικά στοιχεία μιας θεωρίας ΕΝ

conceptual framework := εννοιολογικό πλαίσιο ΕΝ ≈ Ένα οργανωμένο σύστημα αλληλένδετων ιδεών ή εννοιών και των σχέσεων μεταξύ τους. ΕΝ

concern := ανησυχία ΜΣ

concordance := συναίνεση ΜΣ

concordant pair := αρμονικό ζεύγος ΑΒ

concrete := συγκροτημένος ΔΒ

concrete, lightweight aggregate := ελαφροσκυρόδεμα ΓΔ' ΜΚ'· ελαφροβαρές αδρανές σκυρόδεμα ΔΔ ≈ ~ lightweight aggregate concrete = ελαφροσκυρόδεμα (Google), μονόλεκτο. ΓΔ' \ \ Συμφωνώ με απόδοση από Google.

concurrent disinfection := τρέχουσα απολύμανση ΚΜ ΤΠ ≈ ~ Μήπως "συντρέχουσα ή ταυτόχρονη απολύμανση"; ΜΚ'

condition := συνθήκη ΙΩ ΠΓ'· κατάσταση ΤΛ

condition, adverse := αντίξοη συνθήκη ΔΔ

condition, antecedent := αρχική συνθήκη ΚΜ

condition, control := συνθήκη ελέγχου ΙΩ

condition, experimental := πειραματική συνθήκη ΙΩ

condition, necessary := αναγκαία συνθήκη ΚΜ

condition, predisposing := προδιαθεσική κατάσταση ΤΛ

condition, repeatability := συνθήκη επαναληψιμότητας ΔΔ

condition, reproducibility := συνθήκη αναπαραγωγιμότητας ΔΔ

condition, social := κοινωνική συνθήκη ΚΜ

condition, special national := ειδική εθνική συνθήκη ΔΔ

condition, unsafe := επισφαλής συνθήκη ΔΔ ΜΧ' ΠΓ'· ανασφαλής συνθήκη ΔΔ

condition, working := συνθήκη εργασίας ΔΔ

conditional logistic regression := δεσμευμένη λογαριθμιστική εξάρτηση ΑΧ ΕΝ'· δεσμευμένη λογιστική παλινδρόμηση ΕΣΙ ΜΧ'· λογιστική παλινδρόμηση υπό συνθήκη ΠΓ' ΣΓ3

conditional probability := δεσμευμένη πιθανότητα ΕΝ ΕΣΙ ΚΜ ΜΧ'· πιθανότητα υπό συνθήκην ΣΠ ≈ Η πιθανότητα μιας συγκεκριμένης κατάστασης, δεδομένης μίας άλλης κατάστασης (π.χ. η πιθανότητα του Α, δεδομένου του Β). ΕΝ Η πιθανότητα ενός ενδεχομένου με δεδομένο ένα άλλο ενδεχόμενο. ΠΓ'

conditioning := εγκλιματισμός (π.χ. αέρα) ΔΔ

conditioning, air := κλιματισμός ΔΔ

conditions, weather := καιρικές συνθήκες ΔΔ

conduction := αγωγή ΠΓ' ΜΧ'· αγωγή (π.χ. θερμότητας) ΔΔ· μετάδοση ΚΜ

conductivity := αγωγιμότητα ΔΔ

conductor := αγωγός (π.χ. ηλεκτρισμού, θερμότητας) ΔΔ

conference := διάσκεψη ΓΔ1

confidence := εμπιστοσύνη ΙΩ

confidence coefficient := συντελεστής εμπιστοσύνης ΕΣΙ ΚΜ ΣΠ

confidence interval := διάστημα εμπιστοσύνης ΑΒ ΓΔ' ΔΔ ΕΝ ΕΣΙ ΙΩ ΚΜ ΜΧ' ΠΓ' ΣΓ123 ΣΠ· διάστημα αξιοπιστίας ΔΔ ΕΠ ΤΛ ΤΠ· όρια εμπιστοσύνης ΔΔ. Βλέπε και **confidence limits**. ≈ Διάστημα μεταξύ δύο ακραίων τιμών, μέσα στο οποίο περιλαμβάνεται η πραγματική τιμή μιας μεταβλητής του πληθυσμού με συγκεκριμένη πιθανότητα. Μπορεί να καθοριστεί διάστημα αξιοπιστίας κατά 90%, 95% ή 99%. Εφόσον όμως αναγράφεται απλά διάστημα εμπιστοσύνης, υπονοείται συνήθως το κατά 95% αντίστοιχα, δεδομένου ότι η κατά 95% εμπιστοσύνη (δηλαδή η αποδοχή πιθανότητας σφάλματος 5% ή $p \sim 0,05$) αποτελεί το συμβατικό όριο στατιστικής σημαντικότητας για τους περισσότερους συγγραφείς και ερευνητές. Υπάρχει αποδοχή πιθανότητας σφάλματος (ότι δηλαδή η πραγματική τιμή δεν θα συμπεριλαμβάνεται στο διάστημα αξιοπιστίας), η οποία είναι 5%. ΕΠ Το εύρος των τιμών μέσα στο οποίο πιθανώς να βρίσκεται η αληθινή τιμή μιας παραμέτρου (π.χ. ο μέσος, ο σχετικός κίνδυνος). ΕΝ ≈ Νομίζω ότι ο ορισμός δεν είναι σωστός. ΠΓ'

confidence interval, 95% := διάστημα αξιοπιστίας κατά 95% ΤΠ

confidence level := επίπεδο εμπιστοσύνης ΙΩ ΠΓ'· επίπεδο αξιοπιστίας ΔΔ ≈ Βλέπε confidence interval.

confidence limits := όρια εμπιστοσύνης ΔΔ ΕΣΙ ΜΧ' ΠΓ' ΣΓ23· όρια αξιοπιστίας ΤΛ ΤΠ ≈ Βλέπε confidence interval.

confidentiality := εμπιστευτικότητα ΜΣ

configuration := διαμόρφωση ΜΧ΄· διάταξη ΔΔ· σχηματισμός ΕΣΙ

confinement rank := σειρά τοκετού ΓΣ· τάξη τοκετού ΓΣ

conflict of interests := συγκρουόμενα συμφέροντα ΕΝ ΙΩ ΠΓ΄· σύγκρουση συμφερόντων ΓΔ΄ ΓΡ΄ ΕΓ΄ ΕΔ ΜΚ΄ ΜΧ΄ ≈ Αφορά το φαινόμενο εκείνο κατά το οποίο οι ερευνητές, οι συγγραφείς, τα ιδρύματα ή οι εκδότες έχουν οικονομικές σχέσεις ή μη οικονομικές σχέσεις με άλλα άτομα ή οργανισμούς ή και προσωπικές επενδύσεις σε ερευνητικά προγράμματα, οι οποίες μπορούν να επηρεάσουν τις ερμηνείες ή τις δράσεις τους, με δυνητική συνέπεια να οδηγούν σε εσφαλμένο σχεδιασμό, διεξαγωγή, ανάλυση και ερμηνεία των αποτελεσμάτων μιας μελέτης. ΕΔ:(7) \ \ Συγκρουόμενα συμφέροντα εμφανίζονται όταν οι ερευνητές, οι συγγραφείς, τα ιδρύματα, οι κριτές ή οι εκδότες έχουν οικονομικές ή μη οικονομικές σχέσεις με άλλα άτομα ή οργανισμούς (όπως χορηγοί ερευνών) ή προσωπικές επενδύσεις σε ερευνητικά προγράμματα, τα οποία μπορούν να επηρεάσουν τις ερμηνείες ή δράσεις τους. Η σύγκρουση συμφερόντων μπορεί να οδηγήσει σε εσκεμμένα εσφαλμένο σχεδιασμό, διεξαγωγή, ανάλυση και ερμηνεία των αποτελεσμάτων μιας μελέτης. ΕΝ ≈ (α) "conflict of interests" ή "conflicting interests"; (β) Στον ορισμό, "ανάλυση και ερμηνεία των αποτελεσμάτων" ή "ανάλυση, ερμηνεία και παρουσίαση των αποτελεσμάτων"; ΓΔ΄ \ \ conflict of interest στα αγγλικά και "σύγκρουση συμφερόντων" στα ελληνικά. ΕΓ΄ \ \ conflict of interests ΜΚ΄

conflict, role := σύγκρουση ρόλου ΔΔ· σύγκριση ρόλων ΜΧ΄

conformance := προσαρμογή ΚΜ· προσαρμοστικότητα ΔΔ· συμμόρφωση ΔΔ· συμφωνία με τα πρότυπα ΚΜ

conformation := διαμόρφωση ΔΔ ≈ := Αποδίδεται διαφορετικά από τον όρο conformance.

conformation analysis := ανάλυση της διαμόρφωσης ΔΔ

conformation, skew := ασύμμετρη διαμόρφωση ΠΓ΄ λοξή διαμόρφωση ΜΧ΄· πλάγια διαμόρφωση ΔΔ

conformity := συμμορφία ΕΣΙ, ΜΧ΄· συμμόρφωση ΔΔ

confounder := συγχυτικός παράγοντας ΤΠ

confounder (Syn: confounding factor) := συγχυτικός παράγοντας ΑΧ ΓΡ΄ ΔΧΑ ΕΝ ΙΩ ΤΛ· συγχυτικής ΚΜ ΜΧ΄ ΠΓ΄ ΣΓ123· συγχυστής ΔΧΑ ΕΣΙ· παράγοντας σύγχυσης ΜΚ΄· συνεπιδρών παράγοντας ΔΧΑ ≈ Ένας παράγοντας που συνδιακυμαίνεται με την υπό μελέτη έκθεση, στη βάση μελέτης, και επηρεάζει τον κίνδυνο ανάπτυξης της υπό μελέτη νόσου (πέρα και επιπλέον αυτού, που οφείλεται στην όποια σχέση έκθεσης και νόσου). ΔΧΑ Ένας παράγοντας που συσχετίζεται με την υπό μελέτη έκβαση και κατανέμεται διαφορετικά στους ασθενείς με και χωρίς την υπό μελέτη έκθεση. ΕΝ ≈ Το "συγχυστής" παραπέμπει άμεσα στο σύγχυση και στο συγχύζω, ενώ το "συγχυτής" λιγότερο. ΓΔ΄

confounder summarizing score := αθροιστικός συγχυτικός δείκτης ΚΜ· αθροιστικός συγχυτής ΠΓ΄· βαθμολογία αθροιστικού συγχυτή ΜΧ΄ ≈ := Ορισμός; Ερμηνεία; Αλλιώς δεν λύνεται το "πρόβλημα των τριών": γιατί όχι "συγχυτής αθροιστικού βαθμού"; (confounder "summarizing score"). Το score είναι μάλλον βαθμός παρά βαθμολογία (scoring).

confounding := σύγχυση ΔΧΑ ΕΣΙ ΙΩ ΚΜ ΜΧ΄ ΠΓ΄ ΣΓ123 ΤΠ· συγχυτική επίδραση ΓΡ΄ ΚΜ ΤΛ· δευτερογενής συσχέτιση ΕΠ· πλασματική συσχέτιση ΕΠ· συγχυτικό σφάλμα ΑΧ ≈ Η δευτερογενής ή πλασματική συσχέτιση δημιουργείται από έναν παράγοντα που σχετίζεται ανεξάρτητα και με τον παράγοντα έκθεσης και με το αποτέλεσμα, αλλά δεν αποτελεί τμήμα της αιτιολογικής σχέσης. ΕΠ \ \ Το συστηματικό σφάλμα που εισάγεται από έναν συγχυστή. ΔΧΑ

confounding by indication := σύγχυση λόγω ένδειξης ΜΧ΄ ΠΓ΄ ΣΓ12· σύγχυση από ένδειξη ΕΠ ΙΩ· συγχυτικό σφάλμα θεραπευτικής ένδειξης ΑΧ ΕΝ΄· συγχυτική επίδραση θεραπευτικών ενδείξεων ΤΛ ≈ Η σύγχυση από την ένδειξη προκύπτει όταν η θεραπεία καθορίζεται από την αναμενόμενη πρόγνωση του κάθε ασθενούς. Θεραπείες που θεωρούνται περισσότερο αποτελεσματικές δίνονται σε ασθενείς με χειρότερη πρόγνωση. Η σύγχυση από την ένδειξη αποτελεί κλασικό μειονέκτημα των μη πειραματικών μελετών. ΕΠ

confounding by severity := σύγχυση λόγω βαρύτητας της νόσου ΜΧ΄ ΠΓ΄· συγχυτικό σφάλμα βαρύτητας νόσου ΑΧ

confrontation of extraordinary situation := αντιμετώπιση έκτακτης κατάστασης ΚΜ

congenital := εκ γενετής ΜΚ΄ ΟΧ ΠΓ΄· εκγενετής ΓΔ1 ≈ := Το "συγγενής" προφανώς είναι λάθος και κλασική αντιδάνεια ομόηχη παγίδα. Το congenital = συγγενής (BO) δεν έχει νόημα, στα ελληνικά συγγενείς είναι τα αδέρφια, τα ξαδέρφια, οι γονείς, οι ανεψιοί, αλλ' όχι η σύφιλη κι η ερυθρά, αυτές είναι εκγενετής, κοινώς 'γεννητάτες': congenital = εκ γενετής (OX), congenital syphilis = εκγενετής σύφιλη, congenital rubella εκγενετής ερυθρά. Αντίστροφα, συγγενής = relation, connection, kinsman, kinswoman (OX, και όχι congenital)· συγγένεια = relationship, kinship; affinity, relation, connection (CP)· συγγενολόι = relations, relatives, kindred (CP). Επίσης, genetic= γενετικός (BO), genitals = γεννητικά όργανα (BO). ΓΔ1:438:[35] \ \ Μήπως έχει επι-

κρατήσει ο όρος "συγγενής" επειδή εμπεριέχει την κληρονομικότητα ή τη συσχέτιση με τους γονείς και γι' αυτό είναι πιο δόκιμος; Θα συμφωνήσω στο εκ γενετής παρότι η ονομασία "συγγενής" έχει διδαχθεί και επικρατήσει στην ιατρική. ΜΚ'

congenital anomaly := εκγενετής ανωμαλία (βλέπε **congenital**) ΓΔ1 ≈ ~ Βλέπε congenital.

congenital malformation := εκγενετής δυσπλασία ΓΔ'· συγγενής δυσπλασία ΑΒ ΕΝ' εκγενετής δυσμορφία ΓΔ'· συγγενής δυσμορφία ΑΒ. Βλέπε **congenital**. ≈ ~ Βλέπε congenital.

congenital malformations monitoring system := βλέπε **registry, congenital malformations monitoring system** ≈ ~ Βλέπε congenital.

congenital rubella syndrome := σύνδρομο εκγενετής ερυθράς (βλέπε **congenital**) ΓΔ1 ≈ ~ Βλέπε congenital.

congenital syphilis := εκγενετής σύφιλη ΓΔ1 ΜΚ'. Βλέπε **congenital**. ≈ ~ Βλέπε congenital.

congestive heart failure := καρδιακή ανεπάρκεια ΑΒ

congress := συνέδριο ΓΔ1

conjugated vaccine := συζευγμένο εμβόλιο ΓΔ1

conjugation := σύζευξη ΒΟ ΓΔ1 ΜΚ'

consensus := συναίνεση ΓΔ1 ΔΔ

consent := συγκατάθεση ΤΛ· συναίνεση ΜΣ ≈ Η διαδικασία με την οποία ένας ασθενής ενημερώνεται για την προτεινόμενη επέμβαση, φροντίδα ή θεραπεία και δίνει τη συγκατάθεσή του για να πραγματοποιηθεί. ΜΣ

consent, informed := Βλέπε **informed consent**

consequence of accident := συνέπεια του ατυχήματος ΔΔ

consequentialist, utilitarian := συνεπειοκρατική θεωρία ΕΝ ΜΧ'· θεωρία του ωφελιμισμού ΕΝ Ε'ΥΗ: αφού μιλάμε για θεωρία, μήπως τα αγγλικά είναι consequentialism, utilitarianism??? Όπως είναι τώρα τα αγγλικά, η μετάφραση θάπρεπε να είναι συνεπειοκράτης, ωφελιμιστής. ≈ Η συνεπειοκρατική θεωρία ή θεωρία του ωφελιμισμού ισχυρίζεται ότι, ακόμη και στην λήψη κλινικών αποφάσεων, ο κλινικός θα πρέπει να έχει μια ευρύτερη κοινωνική αντίληψη και να ευνοεί δράσεις που συνεισφέρουν στο γενικότερο καλό στον μέγιστο βαθμό. Σε αυτήν την ευρύτερη άποψη, οι επιπτώσεις στους άλλους ασθενείς από την ανακατανομή πόρων που προκύπτουν από τη φροντίδα ενός συγκεκριμένου ασθενούς επηρεάζει την απόφαση. Αποτελεί μια εναλλακτική της δεοντολογικής θεωρίας. ΕΝ ≈ Γιατί μόνον "οι επιπτώσεις στους άλλους ασθενείς" (= όχι μόνο στους καρδιοπαθείς αλλά και στους καρκινοπαθείς) και όχι και στους υγιείς; (= όχι μόνο στους καρκινοπαθείς αλλά και στους καπνιστές και στους μη καπνιστές) Γιατί όχι και στους άλλους τομείς; (γιατί μόνο στον τομέα υγείας και όχι και στον τομέα παιδείας; ή άμυνα της χώρας;) Γιατί όχι και στις άλλες χώρες; Γιατί όχι και σε όλη τη βιόσφαιρα; Γιατί όχι και στις επόμενες γενεές; ΓΔ'

consistency := συνέπεια ΓΒΜ ΕΣΙ ΙΩ ΚΜ ΜΧ' ΠΓ'· σταθερότητα ΑΧ ΓΡ'· επαναληπτικότητα ΤΛ· συνοχή ΜΚ' ≈ ~ Το consistency με το consequence (βλέπε consequentialism) είναι τελείως διαφορετικά, παρότι αποδίδονται "συνέπεια"

consistency, internal := εσωτερική συνέπεια ΜΧ' ΠΓ' ΤΛ· επαναληπτικότητα ΤΛ

consolidated standards of reporting trial (CONSORT) := ενιαίο πρότυπο αναφοράς δοκιμής ΕΔ ΜΧ'· ενισχυμένο πρότυπο αναφοράς δοκιμών ΚΜΧ ≈ Πρόκειται για μια ελάχιστη δέσμη τεκμηριωμένων συστάσεων για την αναφορά των τυχαιοποιημένων κλινικών μελετών. Προσφέρει έναν τυποποιημένο οδηγό προς τους συγγραφείς να εκπονούν τις εκθέσεις για τα πορίσματα των ερευνών τους με σκοπό τη διευκόλυνση της πλήρους και διαφανούς πληροφόρησής τους, τη μείωση της μεροληψίας των αποτελεσμάτων τους, και την κριτική εκτίμηση και την ερμηνεία τους. ΕΔ:(6)

consonance := συμφωνία ΚΜ

constipation := δυσκοιλιότητα ΚΜ ΜΣ

constituent := συστατικό ΔΔ

construct validity := εννοιολογική εγκυρότητα ΕΝ ≈ Στη θεωρία μετρήσεων, ένα ιδεολόγημα (construct) είναι μια θεωρητική έννοια του/των πεδίου/ων που επιθυμούμε να μετρήσουμε. Η κατανόηση του ιδεολογήματος οδηγεί σε προσδοκίες για το πώς ένα εργαλείον θα συμπεριφερθεί αν είναι έγκυρο. Η εννοιολογική εγκυρότητα συνεπώς εμπλέκει συγκρίσεις μεταξύ των εργαλείων που αξιολογούνται και άλλων μετρήσεων (π.χ. χαρακτηριστικά ασθενών ή άλλων αποτελεσμάτων) και των λογικών σχέσεων που θα έπρεπε να υπάρχουν ανάμεσά τους. ΕΝ

construction := κατασκευή ΔΔ

construction machinery, external := υπαίθρια δομική μηχανή ΔΔ

construction, insulation := κατασκευή μόνωσης ΔΔ

construction, steel := χαλυβοκατασκευή ΔΔ

constructivism := προοδευτικά δομούμενη γνώση ΓΒΜ ≈ ~ Έχει αποδοθεί από τους εκπαιδευτικούς ως “δομητισμός” και “κονστρουκτιβισμός”. ΓΔ2

consultant := σύμβουλος ΓΔ2 ΚΜ

consultant, organisational occupational safety and health (OSH) := σύμβουλος οργάνωσης στον τομέα της ασφάλειας και υγείας στην εργασία (ΑΥΕ) ΔΔ

consultation := επίσκεψη ΜΣ ≈ Η συνάντηση μεταξύ ενός γιατρού και ενός ασθενή κατά την οποία παρουσιάζονται και διερευνώνται θέματα σχετικά με την υγεία του ασθενή και παίρνονται αποφάσεις για τη διαχείρισή τους. ΜΣ

consultation framework (Syn: consultation model) := πλαίσιο επίσκεψης (Συν: μοντέλο επίσκεψης) ΜΣ

consultation model (Syn: consultation framework) := μοντέλο επίσκεψης (Συν: πλαίσιο επίσκεψης) ΜΣ

consultation process := διαδικασία επίσκεψης ΜΣ

consultation rates := ρυθμός επίσκεψης ΜΣ

consultation skills := δεξιότητες επίσκεψης ΜΣ

consultation, doctor-centred := ιατρο-κεντρική επίσκεψη ΜΣ

consultation, medical := ιατρική επίσκεψη ΔΔ

consultation, one-to-one := επίσκεψη ένας προς έναν ΜΣ

consultation, patient-centred := ασθενο-κεντρική επίσκεψη ΜΣ

consultation, safety := διαβούλευση για θέματα ασφάλειας ΔΔ

consultation, telephone := τηλεφωνική επίσκεψη ΜΣ

consultation, worker := διαβούλευση με τον εργαζόμενο ΔΔ

consulting rooms := χώροι επίσκεψης ΜΣ

consumer := καταναλωτής ΓΔ1

consumer product safety := ασφάλεια προϊόντων καταναλωτή ΚΜ

consumer, target := καταναλωτής-στόχος ΙΩ

contact := επαφή ΙΩ ΤΠ

contact dermatitis := δερματίτιδα εξ επαφής ΔΔ ΚΜ ΠΓ΄

contact dermatitis, immunological := ανοσολογική δερματίτιδα εξ επαφής (ΔΕΕ) ΔΔ

contact dermatitis, irritant := ερεθιστική δερματίτιδα εξ επαφής ΕΝ΄ ΜΧ΄ ερεθιστική δερματίτιδα ΔΔ

contact dermatitis, non immunological := μη ανοσολογική δερματίτιδα εξ επαφής ΔΔ

contact isolation := απομόνωση επαφής ΤΠ

contact tracing := διερεύνηση επαφών ΤΠ

contact urticaria := κνίδωση εξ επαφής ΔΔ

contact, dermal := δερματική επαφή ΔΔ

contagion := μολυσματική νόσος ΚΜ

contagious disease := μολυσματικό νόσημα ΤΠ

container := περιέκτης ΚΜΧ· δοχείο ΜΧ΄

container, multiple- element gas (MEGC) := εμπορευματοκιβώτιο αερίων πολλαπλών στοιχείων ΔΔ

contaminant := πρόσμιξη ΔΔ

contamination := μόλυνση ΒΟ ΓΔ1 ΔΔ ΠΓ· επιμόλυνση ΕΝ ΕΝ΄ ΜΚ΄· μίανση ΤΠ ≈ Αφορά λοιμογόνους ή άλλους παράγοντες σε επιφάνεια σώματος ή άψυχο περιβάλλον. ΤΠ Σε μια κλινική δοκιμή, οι συμμετέχοντες στην πειραματική ομάδα ή στην ομάδα ελέγχου λαμβάνουν την παρέμβαση που προορίζεται για την άλλη ομάδα της μελέτης. ΕΝ ~ Νομίζω πως ο ορισμός δημιουργεί σύγχυση ΠΓ΄ \ \ Με τον όρο 'contamination' δηλώνεται η επιμόλυνση από διάφορους παράγοντες (χημικές ουσίες, αέρια, μικρόβια, ιούς κλπ). Ο όρος "infection" υποδηλώνει μικροβιακή ή ιογενή επιμόλυνση. ΜΚ΄

contamination, radioactive := ραδιενεργή μόλυνση ΔΔ

contemporaneity := το σύγχρονο ΓΔ2

content := περιεχόμενο ΔΔ

content expert := ειδικός στο περιεχόμενο ΓΔ2

context, policy := πολιτικό πλαίσιο ΚΜ

contiguous causation := αιτιότητα "γειτονικών συμβάντων" ΚΜ

contingency model of leadership effectiveness := συντελεστικό πρότυπο της ηγετικής αποτελε-

σματικότητας ΔΓ

contingency table := πίνακας συνάφειας ΕΣΙ ΣΓ3· πίνακας διπλής εισόδου ΚΜ ΣΠ

continual professional development := συνεχιζόμενη επαγγελματική εξέλιξη ΜΣ

continued learning := συνεχής μάθηση ΓΔ2

continuing medical education (CME) := συνεχιζόμενη ιατρική εκπαίδευση (ΣΙΕ) ΓΔ1 ΚΜ

continuing policy-making (CPM) := συνεχιζόμενη παραγωγή πολιτικής (ΣΠΠ) ΓΔ1

continuity := συνέχεια ΕΣΙ ΚΜ

continuous := συνεχής ΔΒ ΚΜ

continuous quality improvement (CQI) := συνεχής βελτίωση ποιότητας ΚΜ

continuous random variable := συνεχής τυχαία μεταβλητή ΕΣΙ ΚΜ ΣΠ

continuous registration := συνεχής καταγραφή ΓΣ

continuous source epidemic := επιδημία συνεχούς πηγής ΤΠ

continuous variable := συνεχής μεταβλητή ΑΧ ΕΝ ΤΠ ≈ Μια μεταβλητή που θεωρητικά μπορεί να πάρει οποιαδήποτε τιμή και στην πράξη μπορεί να πάρει ένα μεγάλο εύρος τιμών με μικρές διαφορές μεταξύ τους (π.χ. ύψος). ΕΝ

continuous variate := συνεχής μεταβλητή ΣΓ3

contraception := αντισύλληψη ΚΜ

contract := συμβόλαιο ΓΔ1 ΙΩ ΜΣ

contract of employment := σύμβαση εργασίας ΔΔ

contract review := ανασκόπηση σύμβασης ΔΔ

contract, labour := σύμβαση εργασίας ΔΔ

contract, part time := σύμβαση μερικής απασχόλησης ΔΔ

contract, patient-physician := συμβόλαιο ασθενούς-γιατρού ΙΩ

contract, permanent := σύμβαση αορίστου χρόνου ΔΔ

contract, temporary := σύμβαση ορισμένου χρόνου ΔΔ

contracting := σύναψη σύμβασης ΔΔ ΜΧ'

contractor := εργολάβος ΔΔ· ανάδοχος ΔΔ ΜΧ'

contractors, independent := ανεξάρτητοι συμβαλλόμενοι ΜΣ

contrast theory := θεωρία της ασυμφωνίας ΚΜ

contributing cause := συνιστώσα αιτία ΔΧΑ ΚΜ ΜΧ' ΠΓ'· συμβάλλουσα αιτία ΔΧΑ

contribution := συμβολή ΓΔ1

contributory cause of death := συνδρομή ή συμβάλλουσα αιτία θανάτου ΓΣ

control := έλεγχος ΒΟ ΓΔ1 ΔΒ ΔΔ ΕΣΙ ΚΜ ΜΧ' ΠΓ' ΣΠ ΤΠ· μάρτυρας ΙΩ ΤΛ ΤΠ

control chart := διάγραμμα ελέγχου ΕΣΙ ΚΜ· ελεγχογράφημα ΕΣΙ· χάρτης ελέγχου ΕΣΙ

control event rate (Syn: baseline risk, baseline event rate) := ρυθμός συμβαμάτων ομάδας ελέγχου ΕΝ. Βλέπε **baseline risk**. ≈ Βλέπε baseline risk.

control event rate (Syn: baseline risk) := ρυθμός συμβαμάτων ομάδας ελέγχου ΕΝ

control group := ομάδα ελέγχου ΕΝ ΙΩ ΚΜ ΣΠ ΤΛ· μάρτυρας ΤΛ· ομάδα μαρτύρων ΤΠ ≈ Η ομάδα που δε λαμβάνει την πειραματική παρέμβαση. Σε πολλές μελέτες, η ομάδα ελέγχου λαμβάνει είτε τη συνηθισμένη φροντίδα είτε εικονικό φάρμακο (placebo). ΕΝ

control group, external := εξωτερική ομάδα ελέγχου ΙΩ

control group, internal := εσωτερική ομάδα ελέγχου ΙΩ

control of disease := έλεγχος νόσου ΚΜ

control trial (Syn: controlled trial) := κλινική δοκιμή με μάρτυρες. Βλέπε **controlled trial** ΤΠ

control, disease := έλεγχος νοσημάτων ΤΠ

control, genetic := γενετικός έλεγχος ΚΜ

control, hospital := νοσοκομειακός μάρτυρας ΤΛ

control, noise := έλεγχος θορύβου ΔΔ

control, process := έλεγχος διεργασίας ΔΔ

control, quality := έλεγχος ποιότητας ΔΔ ΕΝ' ΜΧ' ΠΓ'· ποιοτικός έλεγχος ΔΔ ΚΜ

control, statistical process := στατιστικός έλεγχος διεργασιών ΔΔ

control, vibration := έλεγχος των δονήσεων ΔΔ

controlled discharge := ελεγχόμενη απόρριψη ΔΔ

controlled drug := ελεγχόμενο φάρμακο ΚΜ

controlled drugs prescribing := συνταγογράφηση ειδικών φαρμάκων ΜΣ

controlled prophylactic trial := ελεγχόμενη δοκιμή προληπτικής παρέμβασης ΜΧ΄ ΠΓ΄· ελεγχόμενη έρευνα προληπτικής παρέμβασης ΚΜ

controlled time series design, controlled interrupted time series := μελέτη ελεγχόμενων [δι-ακοπτόμενων] χρονοσειρών ΕΝ ≈ Σχεδιασμός όπου τα δεδομένα συλλέγονται αρκετές φορές πριν και μετά την παρέμβαση στην ομάδα παρέμβασης αλλά και ταυτόχρονα στην ομάδα ελέγχου. Τα δεδομένα που συλλέγονται πριν την παρέμβαση επιτρέπουν την εκτίμηση τη υποκείμενης τάσης και κυκλικών (εποχιακών) επιδράσεων. Τα δεδομένα που συλλέγονται μετά την παρέμβαση επιτρέπουν την εκτίμηση της επίδρασης της παρέμβασης λαμβάνοντας υπόψη τις υποκείμενες χρονικές τάσεις. Η χρήση ομάδας ελέγχου προστατεύει από τη μεγαλύτερη απειλή της εγκυρότητας του σχεδιασμού των μελετών χρονοσειρών που προέρχεται από γεγονότα που συμβαίνουν ταυτόχρονα με την παρέμβαση και τα οποία πιθανώς σχετίζονται με την έκβαση. ΕΝ

controlled trial (Syn: control trial) := κλινική δοκιμή με μάρτυρες ΤΠ

controlled trial, randomized := κλινική δοκιμή με μάρτυρες, τυχαιοποιημένη ΤΠ

controls := ομάδα ελέγχου ΙΩ

controls, friends and relatives := φίλοι και συγγενείς ως ομάδα ελέγχου ΙΩ

controls, neighborhood := ομάδα ελέγχου από την ίδια γειτονιά ΙΩ

controls, population-based := ομάδα ελέγχου από το γενικό πληθυσμό ΙΩ

controls, seeking medical care := μάρτυρες που αναζητούν ιατρική φροντίδα ΙΩ ΜΧ΄

conurbation := γειτνιάζοντα πολεοδομικά συγκροτήματα ΓΣ

convenience sampling := δείγμα ευκολίας ΜΧ΄ ΠΓ΄· βολικό δείγμα ΓΔ΄· ευκαιριακό δείγμα ΚΜ

convention := σύμβαση ΓΔ1 ΟΧ

conversation with a problem := συνομιλία με ένα πρόβλημα ΓΔ2

conversion := μετατροπή ΔΔ

conversion factor := συντελεστής μετατροπής ΔΔ

converter := μετατροπέας ΔΔ

cooperation := συνεργασία ΓΔ1

cooperation, international := διεθνής συνεργασία ΚΜ

cooperative := συνεργατικός ΔΒ

coping with := αντιμετώπος με ΜΣ

copper := χαλκός ΓΔ1

copyright protection := προστασία πνευματικών δικαιωμάτων ΑΛ΄ ΓΔ1 ΠΓ΄

core competency := θεμελιώδης μοναδική ικανότητα ΚΜ

core curriculum := βασικό πρόγραμμα εκπαίδευσης ΜΣ βασικός πυρήνας προγράμματος σπουδών ΓΒΜ ≈ ~ Έχουν χρησιμοποιηθεί και οι όροι “βασικός κορμός” ή και, συχνότερα, “κορμός”, ενώ αν αντί του “κορμός” προτιμηθεί το “πυρήνας” μάλλον το “βασικός” περιττεύει. ΓΔ2

core population := πυρήνας μεταδόσεως (επί επιδημιών) ΙΩ

coronary care unit := στεφανιαία μονάδα εντατικής θεραπείας ΑΒ

coronary drug project := φαρμακευτική αγωγή για στεφανιαία νόσο ΑΒ

coronary heart disease (CHD) := στεφανιαία νόσος ΑΒ

corporate social responsibility (CSR) := κοινωνική εταιρική ευθύνη ΚΜ

correctness := ορθότητα ΙΩ

correlation := συσχέτιση ΔΔ ΕΣΙ ΙΩ ΚΜ ΜΧ΄ ΠΓ΄ ΣΓ3 ΣΠ ΤΠ· στατιστική συσχέτιση ΕΠ ≈ Μέτρο της αλληλεπίδρασης μεταξύ δύο μεταβλητών. Εκτιμά πόσο ισχυρά οι μεταβλητές συσχετίζονται ή αλλάζουν η μια σε σχέση με την άλλη. Αν οι μεταβλητές τείνουν να αυξάνονται ή να μειώνονται και οι δύο μαζί, τότε θεωρείται ότι παρουσιάζουν θετική συσχέτιση. Αν μεταβάλλονται προς αντίθετες κατευθύνσεις, τότε λέγεται ότι εμφανίζουν αρνητική συσχέτιση. ΕΠ

correlation coefficient := συντελεστής συσχέτισης ΔΔ ΕΝ ΕΣΙ ΙΩ ≈ Μια αριθμητική έκφραση του μεγέθους και της κατεύθυνσης της συσχέτισης μεταξύ δύο μεταβλητών. Μπορεί να πάρει τιμές από -1 (τέλεια αρνητική σχέση) ως 0 (καμία σχέση) και 1 (τέλεια θετική σχέση). ΕΝ

correlation coefficient, Kendall := συντελεστής συσχέτισης κατά Kendall ΙΩ· συντελεστής συσχέτισης του Kendall ΜΧ΄. Βλέπε και συντελεστής συμφωνίας του Kendall (Kendall's coefficient of concordance)

correlation coefficient, Spearman := συντελεστής συσχέτισης κατά Spearman ΙΩ· συντελεστής συσχέτισης Spearman ΜΧ΄

correlation of variables := συσχέτιση μεταβλητών ΕΠ ≈ (α) Συσχέτιση μεταξύ δύο μεταβλητών υφίσταται όταν η τιμή της μιας μεταβλητής παρέχει πληροφορίες σχετικά με την τιμή της άλλης. (β) Σχέση μετα-

ξύ δύο μεταβλητών, όταν η παρουσία της μιας από αυτές αλλάζει την πιθανότητα παρουσίας της άλλης, όταν πρόκειται για δύο δυαδικές μεταβλητές, ή όταν η τιμή της μιας από αυτές επηρεάζει την κατανομή των τιμών της άλλης, όταν πρόκειται για συνεχείς μεταβλητές ΕΠ

correlation, spurious := Βλέπε **spurious correlation**.

corrosion := διάβρωση ΔΔ

corrosive := διαβρωτικό ΔΔ· διαβρωτικό μέσο ΔΔ

cost := κόστος ΔΔ ΙΩ ΚΜ

cost analysis := ανάλυση κόστους ΕΝ ≈ Οικονομική ανάλυση κατά την οποία μόνο το κόστος των διαφόρων εναλλακτικών συγκρίνεται. Αυτή η σύγκριση δίνει πληροφορίες μόνο για το μέρος της απόφασης που αφορά τη χρήση των πόρων (το υπόλοιπο αφορά την αναμενόμενη έκβαση). ΕΝ

cost-benefit := κόστος-ωφέλεια ΚΜ ΤΛ

cost-benefit analysis := ανάλυση κόστους-οφέλους ΚΜ ΠΓ'· ανάλυση κόστους-ωφέλειας ΤΛ· ανάλυση οφέλους-κόστους ΕΝ ≈ Μια οικονομική ανάλυση κατά την οποία τόσο το κόστος όσο και οι συνέπειες (όπως η διάρκεια και ποιότητα ζωής) εκφράζονται με νομισματικούς όρους. ΕΝ := Πώς οι οικονομολόγοι αποδίδουν τους όρους efficacy, efficiency, effectiveness, discounting, cost-benefit, cost-effectiveness, cost-utility; ΓΔ'

cost-charge ratio := λόγος κόστους-χρέωσης ΕΝ ≈ Όταν υπάρχει συστηματική απόκλιση ανάμεσα στο κόστος και τις χρεώσεις, μια οικονομική ανάλυση μπορεί να προσαρμόσει τις χρεώσεις με τη χρήση μιας αναλογίας κόστους-χρέωσης για να προσεγγίσει το πραγματικό κόστος. ΕΝ

cost-containment := συγκράτηση κόστους ΓΔ1

cost-effective := οικονομικά αποτελεσματικός ΓΔ1

cost-effectiveness := αποτελεσματικότητα κόστους ΚΜ· οικονομική αποτελεσματικότητα ΓΔ1 ≈ := Βλέπε cost-efficacy.

cost-effectiveness acceptability curve := καμπύλη αποδοχής κόστους-αποτελεσματικότητας ΕΝ ≈ Η αποδοχή του λόγου κόστους-αποτελεσματικότητας απεικονίζεται σε ένα γράφημα που συσχετίζει το μέγιστο ποσό που είναι κάποιος διατεθειμένος να πληρώσει για μια συγκεκριμένη θεραπεία (π.χ. πόσα δολάρια είναι κάποιος διατεθειμένος να πληρώσει για να κερδίσει 1 έτος ζωής) στον άξονα x με την πιθανότητα η εναλλακτική θεραπεία να έχει θετικό λόγο κόστους-αποτελεσματικότητας σε σύγκριση με όλες τις άλλες θεραπείες στον άξονα y. Οι καμπύλες δημιουργούνται από την αβεβαιότητα γύρω από τις εστιακές εκτιμήσεις του κόστους και της αποτελεσματικότητας που βασίζονται σε οικονομικές μελέτες κλινικών δοκιμών ή από την αβεβαιότητα στις τιμές των μεταβλητών που χρησιμοποιούνται στα μοντέλα ανάλυσης αποφάσεων. Καθώς κανείς προτίθεται να πληρώσει περισσότερα για καλύτερη υγεία, οι θεραπείες που αρχικά θεωρήθηκαν μη ελκυστικές (π.χ. υψηλό κόστος για ένα επιπλέον έτος ζωής) θα έχουν περισσότερες πιθανότητες να γίνουν πιο οικονομικές. Οι καμπύλες αποδοχής κόστους-αποτελεσματικότητας είναι μια βολική μέθοδος για την παρουσίαση με μία αναπαράσταση της επίδρασης της αβεβαιότητας στα αποτελέσματα των οικονομικών αναλύσεων αντί για τη χρήση πολλών πινάκων και εικόνων με αναλύσεις ευαισθησίας. ΕΝ

cost-effectiveness analysis (CEA) := ανάλυση κόστους-αποτελεσματικότητας (ΑΚΑ) ΓΔ' ΕΝ ΙΩ ΜΧ' ΠΓ' ≈ Οικονομική ανάλυση κατά την οποία οι συνέπειες εκφράζονται σε φυσικές μονάδες (π.χ. κόστος για κάθε ζωή που σώζεται ή κόστος για κάθε επεισόδιο αιμορραγίας που αποτρέπεται). Κάποιες φορές, η ανάλυση του κόστους-χρησιμότητας κατηγοριοποιείται ως μία υποκατηγορία της ανάλυσης κόστους-αποτελεσματικότητας. ΕΝ := Βλέπε cost-efficacy.

cost-effectiveness analysis discounting (CEAD) := έκπτωση ανάλυσης κόστους-αποτελεσματικότητας ΙΩ· χρονική υποτίμηση ανάλυσης κόστους-αποτελεσματικότητας ΙΩ· χρονική αποτίμηση ανάλυσης κόστους-αποτελεσματικότητας ΙΩ· προεξόφληση ανάλυσης κόστους-αποτελεσματικότητας ΓΔ' ≈ := Οι οικονομολόγοι αποδίδουν το discounting ως προεξόφληση· ως περισσότερο αρμόδιοι, η απόδοσή τους θα πρέπει να υπερσχύει της απόδοσης των υγειολόγων (βλέπε αρχές οροδοσίας ιεραρχίας, χρονικότητας, διεπιστημονικότητας, διαφάνειας, συνέπειας) ΓΔ'

cost-effectiveness efficiency frontier := σύνορο αποδοτικότητας κόστους-αποτελεσματικότητας ΕΝ ≈ Τα αποτελέσματα μιας οικονομικής ανάλυσης για το κόστος και την αποτελεσματικότητα κάθε θεραπείας μπορούν να παρουσιαστούν σε ένα γράφημα που είναι γνωστό ως γράφημα κόστους-αποτελεσματικότητας. Στο γράφημα αυτό τοποθετούνται στον κατακόρυφο άξονα οι δαπάνες και στον οριζόντιο άξονα τα αποτελέσματα, όπως έτη ζωής. Η θεραπεία αναφοράς, όπως η συνήθης φροντίδα, τοποθετείται στην αρχή των αξόνων (0, 0) και όλες οι άλλες θεραπείες αναπαρίστανται σε σχέση με τη θεραπεία αυτή. Οι θεραπείες θεωρούνται κυριαρχούμενες αν παρουσιάζουν και υψηλότερο κόστος και χαμηλότερη αποτελεσματικότητα σε σχέση με άλλες. Μπορεί κανείς να ενώσει με γραμμές τις μη-κυριαρχούμενες θεραπείες και το σύνολο των

γραμμών που προκύπτει ονομάζεται σύνορο αποδοτικότητας κόστους-αποτελεσματικότητας. Με αυτό τον τρόπο, κάθε θεραπεία που βρίσκεται πάνω από τη γραμμή θεωρείται μη αποδοτική σε σχέση με θεραπείες που βρίσκονται πάνω στη γραμμή. EN

cost-effectiveness ratio := λόγος κόστους-αποτελεσματικότητας ΙΩ

cost-effectiveness study := μελέτη κόστους-αποτελεσματικότητας ΜΧ' ΠΓ' ΤΛ ≈ ≈ Βλέπε cost-efficacy.

cost-efficacy := κόστος αποτελεσματικότητα ΚΜ ΜΧ' ΠΓ' ≈ ≈ Είναι το efficacy ίδιο με το effectiveness? ΓΔ' \ Efficacy και effectiveness σημαίνουν αμφότερα αποτελεσματικότητα. Όμως οι μελέτες "Efficacy" προσδιορίζουν εάν μια παρέμβαση παράγει το προσδοκώμενο αποτέλεσμα υπό ιδανικές συνθήκες, ενώ οι μελέτες "effectiveness", μετρούν το βαθμό ευεργετικού αποτελέσματος σε περιβάλλον αληθινών συνθηκών. Η διάκριση είναι δυσχερής. Για παράδειγμα, an efficacy study asks the question, "Does the vaccine work?" In contrast, an effectiveness study asks the question "Does vaccination help people?" Το efficiency σημαίνει επάρκεια (αντίθετο, deficiency). ΜΚ' \ Τότε μήπως cost-efficacy = κόστος - ιδανική αποτελεσματικότητα, cost-effectiveness = κόστος - πραγματική αποτελεσματικότητα; ΓΔ'

cost-efficiency := αποδοτικότητα ΔΧΑ (βλέπε **efficiency**)· αποδοτικότητα κόστους ΜΧ' ≈ Η ακρίβεια σε σχέση με το κόστος μιας μελέτης, το πηλίκο της ακρίβειας προς το κόστος. (Σύγκρινε επίσης: μέγεθος-αποδοτικότητα = size-efficiency)

cost-minimization analysis := ανάλυση ελαχιστοποίησης κόστους EN ≈ Οικονομική ανάλυση που διεξάγεται σε καταστάσεις στις οποίες οι συνέπειες των εναλλακτικών είναι πανομοιότυπες και η μόνη διαφορά είναι το κόστος τους. EN

cost-utility analysis := ανάλυση κόστους-χρησιμότητας EN ΚΜ ΠΓ' ≈ Ένας τύπος οικονομικής ανάλυσης στην οποία οι συνέπειες εκφράζονται με όρους χρόνων ζωής προσαρμοσμένων ως προς τις προτιμήσεις των ατόμων. Τυπικά, κανείς εξετάζει την αύξηση του κόστους ως προς το κέρδος σε ποιοτικά σταθμισμένα έτη ζωής (QALYs). EN

cost, components of := συνιστώσα του κόστους ΙΩ

cost, direct := άμεσο κόστος ΙΩ

cost, environmental := περιβαλλοντικό κόστος ΓΔ1

cost, indirect := έμμεσο κόστος ΙΩ

cost, induced := επαγόμενο κόστος ΙΩ

cost, labour := κόστος εργασίας ΔΔ

cost, net := καθαρό κόστος ΚΜ

cost, overhead := υπερέκτος (γενικά έξοδα) ΙΩ

cost, production := κόστος παραγωγής ΙΩ

cost, quality related := κόστος σχετιζόμενο με την ποιότητα ΔΔ

cost, rehabilitation := κόστος για την επανένταξη στην εργασία ΔΔ ΠΓ'

costs of accidents := κόστος των ατυχημάτων ΔΔ

cotton dust := σκόνη βαμβακιού ΓΡ' ΔΔ ΚΜ ΠΓ'

counseling := συμβουλευτική ΜΣ

counseling := συμβουλή ΙΩ ΜΧ' ΠΓ'· συμβουλευτική ΚΜ

counseling brief := βραχεία συμβουλευτική παρέμβαση ΙΩ

counseling group := ομαδική συμβουλευτική παρέμβαση ΙΩ

counseling, genetic := γενετική συμβουλευτική ΚΜ

counseling, person-centred := συμβουλευτική με προσωπικοκεντρική προσέγγιση ΜΣ

counseling, problem-solving approach := συμβουλευτική με προσέγγιση στην επίλυση του προβλήματος ΜΣ

counseling, psychoanalytical approach := συμβουλευτική με ψυχαναλυτική προσέγγιση ΜΣ

counterexample := αντιπαράδειγμα (παράδειγμα εξαίρεσης από τον κανόνα) ΓΔ2

counterfactual := υποθετική πρόταση του μη πραγματικού ΑΛ' ΠΓ' ΣΓ12

counterfactual conditional := υποθετική πρόταση του μη πραγματικού ΚΜ

counterfactual ideal := ιδανικό της ανέφικτης πραγματικότητας ΑΧ

country := πατρίδα, χώρα ΓΣ

countrywide := σε επίπεδο χώρας ΓΔ1 ≈ Για παράδειγμα, 'πανελλαδικά'.

Countrywide Integrated Noncommunicable Diseases Intervention (CINDI) := Πανεθνική Ολοκληρωμένη Παρέμβαση κατά των Μη-μεταδοτικών Νοσημάτων (ΠΟΠΜΝ) ΓΔ1 ≈ Το πρόγραμμα 'Πανεθνική Ολοκληρωμένη Παρέμβαση κατά των Μη μεταδοτικών Νοσημάτων' (ΠΟΠΜΝ) της ΠΟΥ. Ιδρύθηκε

το 1982 με γενική επιδίωξη (aim) τη βελτίωση της υγείας της κοινότητας και της ποιότητας ζωής, μέσω μείωσης των πρόωρων θανάτων, της νοσηρότητας και της ανικανότητας. Το πρόγραμμα προτίθεται να εφοδιάσει τις χώρες που συμμετέχουν μ' ένα πλαίσιο για (i) την πρόληψη και τον έλεγχο των παραγόντων κινδύνου που είναι κοινοί σ' έναν αριθμό χρόνιων μη μεταδοτικών νοσημάτων (πχ κάπνισμα, υψηλή αρτηριακή πίεση, παθολογικά λιπίδια αίματος και υπέρμετρη κατανάλωση αλκοόλ), και (ii) τη διευθέτηση (addressing) των κοινωνικο-περιβαλλοντικών αιτιών (determinants) των παραγόντων κινδύνου. ΓΔ1:372:(2) :- Η χώρα μας δεν συμμετείχε. ΓΔ1:372:[31]

county := επαρχία ΓΣ

county town := πρωτεύουσα επαρχίας ΓΣ

couple := ζεύγος ΓΣ

courtesy := ευγένεια ΚΜ

covariate := συμμεταβλητή ΕΣΙ ΙΩ

covering law := επικαλύπτων νόμος ΚΜ

Cox model := μοντέλο του Cox ΜΧ' ΠΓ'· μοντέλο αναλογικού κινδύνου Cox ΤΛ· μοντέλο ανάλυσης επιβίωσης Cox ΤΛ

Cox proportional hazards model := μοντέλο αναλογικού κινδύνου του Cox ΕΣΙ ΜΧ'· μοντέλο αναλογικών κινδύνων του Cox ΜΚ' ΣΓ3 ≈ :- "αναλογικού κινδύνου" ή "αναλογικών κινδύνων"; Για πόσους κινδύνους μιλάει το μοντέλο; Έναν ή πολλούς; Τα Cox model, Cox regression models, Cox proportional hazards model, proportional hazards model ταυτίζονται; Μιλάνε για το ίδιο ακριβώς πράγμα; ΓΔ' \ PROPORTIONAL HAZARDS MODEL (Syn: Cox model) A statistical model in survival analysis proposed by Paul Sheehe in 1962 and more fully developed by D. R. Cox in 1972. It asserts that the effect of the study factors on the hazard rate in the study population is multiplicative and does not change over time. For example, the model for the two factors x_1 and x_2 asserts that the rate at time t , $\lambda(t)$, is given by $e^{\beta_1 x_1 + \beta_2 x_2} \lambda_0(t)$, where $\lambda_0(t)$ is the rate when $x_1 = x_2 = 0$, and e is the base of the natural logarithm. (DoE)

Cox regression models := μοντέλο παλινδρόμησης του Cox ΕΣΙ ΜΧ' ΠΓ'· μοντέλο παλινδρόμησης Cox ΕΝ ≈ Μια τεχνική παλινδρόμησης που επιτρέπει την προσαρμογή για γνωστές διαφορές στα βασικά χαρακτηριστικά ή στα χρονοεξαρτώμενα χαρακτηριστικά ανάμεσα σε δύο ομάδες και η οποία εφαρμόζεται σε δεδομένα επιβίωσης. ΕΝ ≈ "μοντέλο παλινδρόμησης του Cox", "μοντέλο παλινδρόμησης κατά Cox", "μοντέλο παλινδρόμησης Cox"? Βλέπε του ή κατά Yates, Kendall κτλ. ΓΔ' \ Ίσως και απλώς 'μοντέλο παλινδρόμησης Cox' (πχ. λέμε ο βάκιλος Koch και όχι του Koch) ΜΚ'

Cox-Snell residual := υπόλοιπο κατά Cox-Snell ΙΩ· κατάλοιπα του Cox-Snell ΜΧ'

crab lice := ψείρα εφηβαίου ΚΜ

cramp := κράμπα ΔΔ

crane := γερανός ΔΔ

creating hypotheses := παραγωγή υποθέσεων ΓΔ2

creative tension := δημιουργική ένταση ΓΔ2

credibility := αξιοπιστία ΕΝ ΕΣΙ ΜΧ' ΠΓ'· εγκυρότητα ΜΚ'· εγκυρότητα μη-ποσοτικών (qualitative) μελετών ΓΔ'· επαγγελματική πίστη ΚΜ· πιστότητα ΕΣΙ ≈ Στην ποιοτική έρευνα, είναι ένας όρος που χρησιμοποιείται αντί της εγκυρότητας και αφορά το αν οι ερευνητές έχουν ασχοληθεί επιμελώς και με ευαισθησία με το αντικείμενο και αν οι ερμηνείες τους είναι αξιόπιστες. Σημεία αξιοπιστίας μπορούν να βρεθούν όχι μόνο στις διαδικαστικές περιγραφές της μεθοδολογίας αλλά και μέσω της αξιολόγησης της συνοχής και του βάθους των αναφερόμενων ευρημάτων. ΕΝ ≈ Το "αξιοπιστία" είναι δεσμευμένος όρος για το reliability. Αν το credibility εκφράζει εγκυρότητα μη-ποσοτικών (qualitative) μελετών, είναι (πολύ) προτιμότερη η απόδοσή του ως "εγκυρότητα μη ποσοτικών μελετών" παρά ως αξιοπιστία. ΓΔ' \ Ο όρος credibility είναι περισσότερο συνυφασμένος με τις έννοιες της εμπιστοσύνης και της αλήθειας. Ο όρος reliability αποδίδει περισσότερο την έννοια της εμπιστοσύνης και της αξιοπιστίας. Θα συμφωνήσω με τον όρο "εγκυρότητα". Ο όρος credibility αξιολογεί εάν κάτι μπορεί να γίνει πιστευτό ως αληθινό, δηλαδή την εγκυρότητά του. Ο όρος reliability αποδίδει τη δυνατότητα να βασιστείς σε κάποιον ή κάτι ή τη δυνατότητα να έχει πίστη και εμπιστοσύνη κι επομένως, δηλώνει αξιοπιστία. Για παράδειγμα, όταν μια πληροφορία είναι αξιόπιστη, τότε είναι και έγκυρη. Εάν είναι όμως έγκυρη, δεν σημαίνει πάντα εξασφαλισμένη αξιοπιστία. ΜΚ'

Cremation Certificate := Πιστοποιητικό Αποτέφρωσης ΜΣ

CRISIS (convenience, relevance, individualization, self-assessment, interest, speculation and systematic) := ΑΣΕΑΕΣ (άνεση, συνάφεια, εξατομίκευση, αυτοαξιολόγηση, ενδιαφέρον, προβληματισμός και συστηματικότητα) ΓΔ2 ≈ :- PMID:1435382 ΓΔ'

crisis management := διαχείριση κρίσης ΜΣ

crisis points := σημεία κρίσης ΜΣ

cristobalite := χριστοβαλίτης ΔΔ ΜΚ'· κριστοβαλίτης ΓΔ' ≈ ≈ "κριστοβαλίτης": αν το cristobalite δεν έχει σχέση με Χριστό ή Χρήστο ή χρηστό (ήθος), και φαίνεται δεν έχει, δεν είναι ανάγκη να συνηχεί με (και παραπέμπει σε) αυτά, αν όχι είναι ανάγκη να μην συνηχεί (και μη παραπέμπει). ΓΔ'

criterion := κριτήριο ΔΔ ΚΜ ΜΚ' ΤΛ ≈ ≈ CRITERION A principle or standard by which something is judged. See also standard. (DoE): ενικός. ΓΔ'

criterion-referencing := αναφορά κριτηρίων ΜΣ

criterion, acceptance := κριτήριο αποδοχής ΔΔ ΜΧ'

criterion, causal := αιτιολογικό κριτήριο ΜΧ' ΤΛ

criterion, conformity := κριτήριο συμμόρφωσης ΔΔ ΚΜΧ

criterion, manifestational := ευρηματολογικό κριτήριο ΤΛ

criterion, thermal comfort := κριτήριο θερμικής άνεσης ΔΔ ΠΓ'

critical care := φροντίδα κρίσιμης περίπτωσης ΚΜ

critical event analysis := ανάλυση σημαντικού γεγονότος ΜΣ

critical incidence technique := τεχνική σημαντικού γεγονότος ΔΒ

critical theory := κριτική θεωρία ΕΝ ≈ Μια παραδοσιακή προσέγγιση στην ποιοτική έρευνα που εστιάζει στην κατανόηση της φύσης των σχέσεων ισχύος και των συναφών ιδεολογημάτων, συχνά με την πρόθεση να βοηθήσει στην επανόρθωση συστηματικών αδικιών στη κοινωνία. ΕΝ

critical thinking := κριτική σκέψη ΓΔ2

critical threshold := κρίσιμο όριο ΓΔ1

criticism := κριτική ΜΣ

criticism, constructive := επικοδομητική κριτική ΜΣ

critique := κριτική ΓΔ2

critique, resource := Βλέπε **resource critique**. ΓΔ2

Cronbach α coefficient := συντελεστής Cronbach α ΕΝ ≈ Ο συντελεστής Cronbach α είναι ένας δείκτης αξιοπιστίας, ομοιογένειας ή εσωτερικής συνέπειας των συστατικών ενός εργαλείου μέτρησης. Ο συντελεστής Cronbach α αυξάνεται με το μέγεθος τη συσχέτισης μεταξύ των συστατικών καθώς και με τον αριθμό των συστατικών. ΕΝ

cross functional team := διατμηματική ομάδα ΚΜ

cross infection := διασταυρούμενη λοίμωξη ΚΜ

cross ratio := διαγώνιος λόγος ΑΧ ΜΧ'· διαγώνιο πηλίκο ΑΧ ΜΚ'· λόγος διαγωνίων γινομένων ΑΛ' ΠΓ' ≈ ≈ διαγώνιος λόγος, διαγώνιο πηλίκο: ισότιμοι όροι. ΑΧ ∥ Άρα λόγος = πηλίκο. Τότε γιατί δεν το λέμε πηλίκο (το πασίγνωστο από το δημοτικό σχολείο σε όλους) και βάζουμε σε δοκιμασία το γλωσσικό αισθητήριο των ελληνόγλωσσων (ημών συμπεριλαμβανομένων: "ο άνθρωπος εξ ανατροφής διατελεί διηλεκώς υπό την πανίσχυρον επίδρασιν της λέξεως", De Bary) με το "λόγος" που παραπέμπει στον ορθό και πλάγιο λόγο και στη λογική, αλλά όχι στο πηλίκο μιας διαίρεσης; Βλέπε και cross-product ratio = διαγώνιο πηλίκο, πηλίκο διαγωνίων γινομένων = ισότιμοι όροι (ΑΧ):εδώ μόνον πηλίκο «Το λεχθέν υπό του μεγάλου Βοτανικού De Bary, ότι "ο άνθρωπος εξ ανατροφής διατελεί διηλεκώς υπό την πανίσχυρον επίδρασιν της λέξεως", υποδεικνύει την ευθύνην ήν φέρει και την προσοχήν ήν δέον να καταβάλη περί την ονοματολογίαν ο κατά πρώτον εισάγων εννοίας και όρους επιστημονικούς εν οιαδήποτε χώρα» (Μηλιαράκης, Βοτανική, 1910) ΓΔ' ∥ Το διαγώνιο πηλίκο μου φαίνεται ορθότερο. ΜΚ'

cross reactivity := διασταυρούμενη δραστηριότητα ΔΔ ΠΓ'

cross sensitivity := διασταυρούμενη ευαισθησία ΛΝ'· ευαισθησία παρεμπόδισης ουσίας ΔΔ

cross tabulation, two way classification := διαξονική ταξινόμηση ΕΠ ≈ Τα μέλη ενός συνόλου μπορεί να ταξινομηθούν με δύο ή περισσότερους τρόπους, είτε διαδοχικά είτε ταυτόχρονα. Η ταυτόχρονη ταξινόμηση με δύο τρόπους καλείται ταξινόμηση δύο διευθύνσεων ή διαξονική. ΕΠ

cross-over design := Βλέπε **crossover design**

cross-product ratio := λόγος διαγωνίων γινομένων ΕΣΙ ΜΧ' ΠΓ'· διαγώνιο πηλίκο ΑΧ· πηλίκο διαγωνίων γινομένων ΑΧ ≈ ≈ "διαγώνιο πηλίκο", "πηλίκο διαγωνίων γινομένων": ισότιμοι όροι. ΑΧ ∥ Εδώ το ratio αποδίδεται μόνον ως πηλίκο, στο cross ratio από τον ίδιο ΑΧ αποδίδεται ισότιμα ως "λόγος" και "πηλίκο". ΓΔ' ∥ Βλέπε cross-ratio. ΜΚ' ∥ CROSS-PRODUCT RATIO See odds ratio.

cross-sectional study := συγχρονική μελέτη ΤΠ

cross-sectional study (Syn: descriptive study, prevalence study) := συγχρονική μελέτη ΑΒ ΑΛ' ΓΔ' ΓΡ' ΕΓ' ΕΕ' ΕΝ' ΕΠ ΙΩ ΚΜ ΜΧ' ΠΓ' ΣΓ123 ΤΛ· έρευνα επιπολασμού ΑΧ ΚΜ ΤΛ· μελέτη επιπολασμού ΙΩ ΜΧ' ΠΓ'· περιγραφική έρευνα ΚΜ ΤΛ· συγχρονική έρευνα ΑΧ ΚΜ· περιγραφική μελέτη

ΠΓ'. Βλέπε και **cross-sectional survey**. ≈ Είναι η παρατήρηση ενός ορισμένου πληθυσμού σε ένα συγκεκριμένο χρονικό σημείο ή κατά τη διάρκεια ενός συγκεκριμένου διαστήματος. Η έκθεση και η έκβαση καθορίζονται ταυτόχρονα. ΕΝ \ \ Μελέτες επιπολασμού. Διερεύνηση ενός πληθυσμού για την παρουσία ή την απουσία μιας ασθένειας ή άλλων μεταβλητών και των πιθανών παραγόντων κινδύνου σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή. ΕΠ := "συγχρονική έρευνα", "έρευνα επιπολασμού": προτιμάται ο πρώτος όρος. ΑΧ \ \ Στα αγγλικά δεν θα έβαζα ως συνώνυμα τα descriptive study και prevalence study, διότι descriptive είναι και άλλες μελέτες. Η cross-sectional ανήκει στις descriptive, αλλά κάτω από ειδικές συνθήκες μπορεί να είναι και αναλυτική. Η prevalence study είναι μία cross-sectional study, αλλά όλες οι cross-sectional δεν είναι prevalence studies. ΕΓ' \ \ "CROSS-SECTIONAL STUDY (Syn: disease frequency survey, prevalence study) A study that examines the relationship between diseases (or other health outcomes) and other variables of interest as they exist in a defined population at one particular time. (DoE)" ΓΔ'

cross-sectional survey := στατική δειγματοληπτική έρευνα ΕΣΙ· συγχρονική δειγματοληπτική έρευνα ΕΣΙ. Βλέπε **cross-sectional study**.

crossover := διασταύρωση ΑΒ. Βλέπε και cross-over.

crossover design := διασταυρούμενος σχεδιασμός ΕΣΙ ΙΩ ΜΧ'· σχεδιασμός διασταύρωσης ΕΣΙ· διασταυρωτικός σχεδιασμός ΕΣΙ

crossover study := διασταυρούμενη μελέτη ΚΜ ΚΜΧ ΜΧ'· έρευνα αυτοσύγκρισης ΤΛ

crude := αδρός ΑΧ ΜΚ' ΜΧ' ΝΡ' ΠΓ'· ακατέργαστος ΔΔ· γενικός ΑΧ := ~ αδρός, γενικός: ισότιμοι όροι ΑΧ

crude birth rate (Syn: crude natality rate) := αδρή γεννητικότητα ΜΧ' ΠΓ'· αδρός δείκτης γεννήσεων ΑΧ

crude birthrate := ακαθάριστος συντελεστής γεννητικότητας ΓΣ

crude coefficient := αδρός συντελεστής ΣΓ3

crude data := αδρά δεδομένα ΣΓ12

crude death rate (Syn: crude mortality rate) := αδρή θνησιμότητα ΜΧ'· ακαθάριστος συντελεστής θνησιμότητας ΓΣ· γενική θνησιμότητα ΠΓ'· γενικός δείκτης θνησιμότητας ΚΜ ΣΠ. Βλέπε και **crude mortality rate**.

crude divorce rate := ακαθάριστος συντελεστής διαζεύξεως ΓΣ· ακαθάριστος συντελεστής διαζυγίων ΓΣ

crude marriage rate := ακαθάριστος συντελεστής γαμηλιότητας ΓΣ

crude measure := αδρός μέτρο ΔΧΑ ΜΧ' ΠΓ'· αδρός δείκτης ΔΧΑ

crude mortality rate (Syn: crude death rate) := αδρή θνησιμότητα ΠΓ'· αδρός δείκτης θνησιμότητας ΑΒ. Βλέπε και **crude death rate**.

crude natality rate (Syn: crude birth rate) := **crude birth rate**.

crude rate := ακαθάριστος συντελεστής ΓΣ

crude rate of increase := ακαθάριστος συντελεστής αύξησης ΓΣ

crude rate of natural increase := ακαθάριστος συντελεστής φυσικής αυξησεως ΓΣ

cultivable area := καλλιεργήσιμη έκταση ΓΣ

cultural aspects := πολιτιστικές πτυχές ΜΣ

cultural misunderstanding := πολιτισμικό έλλειμμα επικοινωνίας ΜΣ

culturally and ethnically diverse patient := πολιτιστικά και εθνικά διαφορετικός ασθενής ΚΜ

culture := πολιτισμός, κουλτούρα ΜΣ

culture test := καλλιέργεια δείγματος ΑΒ

culture, corporate := εταιρική κουλτούρα ΔΔ

culture, organisational := οργανωτική αγωγή ΔΔ

culture, safety := αγωγή ασφάλειας ΔΔ

cumulative binomial distribution := αθροιστική διωνυμική κατανομή ΓΔ' ΜΚ'· αθροιστική διωνυμική πιθανότητα ΚΜ ΜΧ' ΣΠ

cumulative birthrate := σωρευτικός συντελεστής γεννήσεων ΓΣ

cumulative fertility := σωρευτική γονιμότητα ΓΣ

cumulative incidence (CI) := αθροιστική επίπτωση ΑΧ ΓΡ' ΔΧΑ ΕΣΙ ΜΧ' ΣΓ12 ≈ Ο αριθμός των ατόμων που αρρωσταίνουν στη διάρκεια της περιόδου παρατήρησης, διαιρεμένος με τον αριθμό των κατά την αρχή της περιόδου υγιών (ελεύθερων νόσου) ατόμων (σε ένα κλειστό πληθυσμό) ΔΧΑ

cumulative incidence (Syn: incidence proportion) := αθροιστική επίπτωση ΤΠ· αναλογία επίπτωσης ΤΠ

cumulative percent := αθροιστική σχετική συχνότητα ΣΓ3· αθροιστικό ποσοστό ΚΜΧ
cumulative trauma disorder := διαταραχή αθροιστικού τραύματος ΓΡ' ΛΝ' ΝΡ'· αθροιστική διαταραχή τραύματος ΜΚ' ΜΧ'· διαταραχή αθροιστικού τραυματισμού ΜΚ'· διαταραχή σωρευτικού τραύματος ΓΡ'· πάθηση συσσωρευμένου τραύματος ΔΔ ≈ Ο όρος αναφέρεται σε ένα μεγάλο αριθμό διαταραχών που προκύπτουν από επαναλαμβανόμενο μικροτραυματισμό ενός σημείου του σώματος, συνήθως τα άνω άκρα, λόγω υπερβολικής ή κακής χρήσης. Προκαλείται συχνά από άβολες στάσεις ή θέσεις του σώματος που διατηρούνται για μια παρατεταμένη χρονική περίοδο, επαναλαμβανόμενες κινήσεις, πιέσεις μαλακών μορίων, έκθεση σε δονήσεις ή ψυχολογικό στρες. Στην κατηγορία αυτή ανήκει το σύνδρομο καρπιαίου σωλήνα, τενοντίτιδες, επικονδυλίτιδες κλπ. (<http://www.cdc.gov/niosh/docs/95-119/pdfs/95-119.pdf>: Cumulative Trauma Disorders in the Workplace) ΛΝ' ~ "διαταραχή αθροιστικού τραύματος" ή "αθροιστική διαταραχή τραύματος"; (πρόβλημα των τριών). Τι είναι το "αθροιστικό τραύμα"; ΓΔ' \ \ διαταραχή αθροιστικού τραύματος (όρος στην ιατρική εργασία) ΛΝ' \ \ Μήπως να χρησιμοποιηθεί ο όρος "τραυματισμός" που αποδίδει καλύτερα τον μηχανισμό δημιουργίας ενός τραύματος; Θα πρότεινα "διαταραχή αθροιστικού τραυματισμού" ΜΚ'
cure rate := ποσοστό θεραπειάς ΑΒ
current := ρεύμα ΔΔ
current life table := πίνακας επιβιώσεως τρεχούσης περιόδου ΓΣ
current population statistics := τρέχουσες πληθυσμιακές στατιστικές ΓΣ
current rate := συντελεστής τρέχουσας περιόδου ΓΣ
current, constant (CC) := σταθερή ένταση ρεύματος ΔΔ
current, electric := ηλεκτρικό ρεύμα ΔΔ
curriculum := πρόγραμμα σπουδών ΓΔ2
curve := καμπύλη (μαθηματική) ΔΔ· καμπύλη ΤΛ
curve fitting := προσαρμογή καμπύλης ΔΔ ΕΣΙ
curve, epidemic := επιδημικό κύμα ΚΜ
curve, Kaplan-Meier := καμπύλη επιβίωσης του Kaplan-Meier ΜΧ'· καμπύλη επιβίωσης κατά Kaplan-Meier ΤΛ
curve, normal (Gauss curve) := κανονική καμπύλη ΚΜ· καμπύλη του Gauss ΚΜ
curve, normal error := κανονική καμπύλη σφαλμάτων ΔΔ
curve, Receiver Operating Characteristic (Syn: ROC curve) := καμπύλη ROC ΤΛ
curve, relative survival := καμπύλη σχετικής επιβίωσης ΤΛ
curve, survival := καμπύλη επιβίωσης ΤΛ
customer, external := εξωτερικός πελάτης ΚΜ
customer, internal := εσωτερικός πελάτης ΚΜ
cut off point := διαχωριστικό όριο ΚΜ ΜΧ'· σημείο διαμερισμού ΚΜ
cutter, joint := κοπτικό αρμών ΔΔ
cycle path := ποδηλατόδρομος ΓΔ1
cycle, quality correction := κύκλος διορθωτικής προσαρμογής ποιότητας ΔΔ
cyclic development := βιολογική εξέλιξη ΚΜ
cyclic fluctuations := κυκλικές διακυμάνσεις ΙΩ
cycling := ποδηλασία ΓΔ1

D

dalapon or 2,2- dichloropropionic acid := νταλαπόν ΔΔ ≈ 2,2-διχλωροπροπιονικό οξύ (C₃H₄Cl₂O₂)
 ΔΔ
damage, genetic := γενετική βλάβη ΔΔ
danger := κίνδυνος ΔΔ
danger signal := σήμα κινδύνου ΔΔ
danger zone := ζώνη κινδύνου ΔΔ
data := δεδομένα ΓΔ2 ΕΣΙ ΙΩ ΚΜ ΣΓ3 ΤΛ
data analysis := ανάλυση δεδομένων ΣΓ3
Data and Safety Monitoring Board (DSMB) := Εφορία παρακολούθησης δεδομένων και ασφάλειας ΙΩ· Επιτροπή παρακολούθησης ασφάλειας δεδομένων ΜΧ'· Επιτροπή παρακολούθησης δεδομένων και ασφάλειας ΜΧ' ≈ ~ πρόβλημα των τεσσάρων: "Εφορία παρακολούθησης δεδομένων και ασφάλειας" ή "Εφορία παρακολούθησης και ασφάλειας δεδομένων"; ΓΔ' \ \ Επιτροπή παρακολούθησης της ασφάλειας των

δεδομένων; MX' \ An independent group of experts that advises National Institute of Dental and Craniofacial Research (NIDCR) and the study investigators. (<http://www.nidcr.nih.gov/Research/ToolsforResearchers/Toolkit/DSMBGuidelines.htm>)

data cleaning := καθαρισμός δεδομένων ΠΓ' ΣΓ3

data completeness bias := συστηματικό σφάλμα πληρότητας δεδομένων EN ≈ Η χρήση ενός συστήματος Υποστήριξης Αποφάσεων μέσω Υπολογιστών για την καταγραφή των επεισοδίων στην ομάδα παρέμβασης και η χρήση ενός κλασικού συστήματος στην ομάδα ελέγχου μπορεί να προκαλέσει διαφορικές ελλείψεις στην πληρότητα των δεδομένων. EN ~ Βλέπε και bias.

data dredging := ψάρεμα δεδομένων στην τύχη MX' ΠΓ'· βυθοκόρηση δεδομένων EN ≈ Η αναζήτηση διαφορών μεταξύ ομάδων ή υποομάδων ασθενών για συγκεκριμένες εκβάσεις σε ένα σύνολο δεδομένων, χωρίς σαφή προηγούμενη υπόθεση. EN ~ Dredge: an apparatus for bringing up objects or mud from a river or seabed by scooping or dragging. (Google). Βυθοκόρηση (βυθός + κορέω [καθαρίζω]) = καθαρισμός ή εκβάθυνση βυθού με το βυθοκόρο (φαγάνα) (Επιστήμη & Ζωή) ΓΔ' ΜΚ'

data extraction := εξαγωγή δεδομένων ΙΩ

data sheet material safety (MSDS) := δελτίο δεδομένων ασφάλειας προϊόντος ΔΔ

data torturing := βασανισμός των δεδομένων ΙΩ

data, anthropometric := ανθρωπομετρικά δεδομένα ΔΔ

data, grouped := ομαδοποιημένα στοιχεία ΚΜ

data, hard := Βλέπε **hard data**

data, missing := Βλέπε **missing data**

data, raw := Βλέπε **raw data**

data, routine := Βλέπε **routine data**

data, soft := Βλέπε **soft data**

database := βάση δεδομένων ΕΣΙ ΙΩ

database, electronic := ηλεκτρονική βάση δεδομένων ΙΩ

database, electronic AIDSLINE := ηλεκτρονική βάση δεδομένων AIDSLINE ΙΩ

database, electronic CANCERLIT := ηλεκτρονική βάση δεδομένων CANCERLIT ΙΩ ≈ ~ Δεν υπάρχει πλέον το CANCERLIT από το 2003 https://www.nlm.nih.gov/pubs/techbull/ma03/ma03_nci.html. MX' \ Δεδομένου ότι η βάση έχει καταργηθεί, μήπως να παραληφθεί το λήμμα; ΜΚ'

database, electronic EMBASE := ηλεκτρονική βάση δεδομένων EMBASE ΙΩ

database, electronic MEDLINE := ηλεκτρονική βάση δεδομένων MEDLINE ΙΩ

database, electronic TOXLINE := ηλεκτρονική βάση δεδομένων TOXLINE ΙΩ

database, user-friendly := βάση δεδομένων φιλική για το χρήστη ΙΩ

date of birth := ημερομηνία γεννήσεως ΓΣ

date, expiration := ημερομηνία λήξης ΔΔ

daughter := θυγατέρα ΓΣ

day, working := εργάσιμη ημέρα ΔΔ

days lost := απωλεσθείσα ημέρα ΔΔ

de facto population := πραγματικός πληθυσμός ΓΣ

de jure population := νόμιμος πληθυσμός ΓΣ

deadly disease := θανατηφόρα ασθένεια ΚΜ

death := θάνατος ΓΣ ΜΣ

death certificate := πιστοποιητικό θανάτου ΓΣ ΙΩ ΜΣ

death rate := θνησιμότητα MX' ΠΓ'· ρυθμός θανάτων ΕΣΙ EN'· δείκτης θνησιμότητας AB· συντελεστής θνησιμότητας ΓΣ

death ratio := αναλογία θανάτου ΓΣ

debriefing := συνόψιση ΓΔ2

decision aid := βοήθημα αποφάσεων EN ≈ Ένα εργαλείο που επιδιώκει να παρουσιάσει στους ασθενείς τα οφέλη και τις βλαπτικές επιδράσεις των διαφορετικών στρατηγικών αντιμετώπισης με έναν τρόπο ποσοτικό, περιεκτικό και κατανοητό. EN

decision analysis := ανάλυση αποφάσεων EN ΙΩ ≈ Συστηματική προσέγγιση για τη λήψη αποφάσεων σε συνθήκες αβεβαιότητας. Περιλαμβάνει την αναγνώριση όλων των διαθέσιμων εναλλακτικών και τον υπολογισμό των πιθανοτήτων των εκβάσεων κάθε εναλλακτικής, την αποτίμηση κάθε έκβασης και τον ποσοτικό υπολογισμό του σχετικού οφέλους κάθε εναλλακτικής. EN

decision making := λήψη απόφασης ΜΣ

- decision making matrix** := ανάλυση αποφάσεων ΚΜ· πίνακας λήψης αποφάσεων ΜΧ´
- decision rules** := κανόνες αποφάσεων ΕΝ ΕΣΙ· κανόνες λήψης αποφάσεων ΜΧ´ ΠΓ´ ≈ Βλέπε clinical decision rules. ΕΝ
- decision tree** := δέντρο αποφάσεων ΙΩ ΜΧ´· διάγραμμα αποφάσεων ΔΔ
- decision tree, folding back of** := αναδίπλωση του δέντρου αποφάσεων ΙΩ
- decision-maker** := αυτός που λαμβάνει αποφάσεις ΜΧ´ ΠΓ´· αυτός που παίρνει αποφάσεις ΓΔ1
- declaration** := διακήρυξη ΓΔ1
- decomposed strategy** := στρατηγική αποδόμησης ΙΩ. Βλέπε **decomposition**.
- decomposition** := ανάλυση ΕΣΙ· αποδόμηση ΙΩ· διαμέλιση ΕΣΙ· διαμέριση ΕΣΙ
- decontamination** := απολύμανση ΔΔ
- decree, presidential** := προεδρικό διάταγμα (ΠΔ) ΔΔ
- decubitus ulcer** := κατάκλιση ΕΓ´ ≈ Πληγή από παρατεταμένη κατάκλιση του ασθενούς στα σημεία πίεσης.
- deductible** := αφαιρούμενο ποσό ΚΜ
- deductive** := παραγωγικός ΚΜ ΠΓ´· συνεπαγωγικός ΑΒ
- deductive nomological explanation** := παραγωγική νομολογική εξήγηση ΚΜ
- deductive reasoning** := παραγωγικός λογισμός ΑΧ ΠΓ´· παραγωγικός συμπερασμός ΑΧ. Βλέπε και **inductive inference** και **inductive reasoning** ≈ ≈ παραγωγικός λογισμός, παραγωγικός συμπερασμός: ισότιμοι όροι. ΑΧ \ \ Ο όρος deductive θεωρώ ότι αποδίδεται καλύτερα ως "επαγωγικός", δηλαδή προκύπτων μέσα από λογική σκέψη και εφαρμογή κανόνων. Θα πρότεινα το "επαγωγικός συλλογισμός". Το "συμπέρασμα" προκύπτει από μια σειρά επιμέρους σκέψεων και συλλογισμών και αποδίδεται καλύτερα με το conclusion. Το reasoning εμπεριέχει επακριβώς τη διανοητική επεξεργασία συλλογισμού. ΜΚ´ \ \ DEDUCTIVE LOGIC Logic that predicts specific outcomes from prior general hypotheses; that is, it proceeds from the general to the particular. Logic based on derivation of necessary conclusions implied by explicit assumptions (premises), as in mathematics. (DoE) Άρα, από το γενικό στο ειδικό = απαγωγή, παραγωγή, το αντίθετο (ή μήπως συμπληρωματικό;) της επαγωγής (από το ειδικό στο γενικό), βλέπε inductive inference. ΓΔ´
- deductive statistical explanation** := παραγωγική στατιστική εξήγηση ΚΜ
- defect** := ελάττωμα ΜΧ´ ΠΓ´ ΣΓ12· μειονέκτημα ΣΓ12
- defense mechanism** := μηχανισμός άμυνας ΚΜ
- deficiency** := έλλειψη ΓΔ1 ΜΚ´ ΟΧ ΠΓ´· στέρηση ΒΟ ΓΔ1· ανεπάρκεια ΜΚ´ ≈ ≈ "έλλειψη": η ανεπάρκεια μεταφράζεται νομίζω καλύτερα ως "insufficiency". Βλέπε και cost-efficacy ΜΚ´
- defining priority** := καθορισμός προτεραιότητας ΚΜ
- definition** := ορισμός ΔΔ ΙΩ
- definition, causal** := αιτιολογικός ορισμός ΙΩ
- definition, manifestational** := ευρηματολογικός ορισμός ΙΩ
- definition, occupational disease case** := κριτήριο οριοθέτησης επαγγελματικής νόσου ΜΧ´ ΝΡ´· κριτήριο οριοθέτησης της ιατρικής της εργασίας ΔΔ· ορισμός περίπτωσης επαγγελματικής νόσου ΓΡ´
- deflection** := αναπομπή ΚΜ
- degenerative disorder** := εκφυλιστική διαταραχή ΒΟ ΓΔ1
- degrees of freedom** := βαθμοί ελευθερίας ΔΔ ΕΝ ΕΠ ΕΣΙ ΙΩ ΚΜ ΜΧ´ ΣΓ3 ΣΠ ≈ Οι βαθμοί ελευθερίας ν ισούνται με το μέγεθος N ενός δείγματος μείον τον αριθμό των ανεξάρτητων σχέσεων που συνδέουν την παράμετρο της οποίας εξετάζεται η διασπορά με τις τιμές της βασικής μεταβλητής από την οποία έχει υπολογιστεί η παράμετρος. ΕΠ \ \ Τεχνικός όρος στατιστικής ανάλυσης που σχετίζεται με την ισχύ της ανάλυσης. Όσο περισσότεροι είναι οι βαθμοί ελευθερίας, τόσο ισχυρότερη είναι η ανάλυση. Οι βαθμοί ελευθερίας αναφέρονται τυπικά στον αριθμό παρατηρήσεων σε ένα δείγμα μείον τον αριθμό άγνωστων παραμέτρων που υπολογίζονται για το μοντέλο. Προσομοιάζει κατά κάποιο τρόπο ένα προσαρμοσμένο μέγεθος δείγματος, με την προσαρμογή να βασίζεται στον αριθμό των αγνώστων που πρέπει να υπολογιστούν στο μοντέλο. Για παράδειγμα, σε μια δοκιμασία t δύο δειγμάτων οι βαθμοί ελευθερίας είναι n_1+n_2-1-1 , γιατί υπάρχουν n_1+n_2 παρατηρήσεις και 1 μέσος για τη μία ομάδα και 1 μέσος για την άλλη, με τελική σχέση n_1+n_2-2 . ΕΝ
- delay** := καθυστέρηση ΚΜ
- deliberate** := σταθμίζω ΓΔ2
- deliberation** := στάθμιση ΓΔ2
- delivery, service** := παροχή υπηρεσιών ΔΔ
- delusion** := αυταπάτη ΚΜ
- demand (of medical services)** := ζήτηση (ιατρικών υπηρεσιών) ΤΛ

- demand (of medical services), overt** := φανερή ζήτηση (ιατρικών υπηρεσιών) ΤΛ
- demand (of medical services), stifled** := βουβή ζήτηση (ιατρικών υπηρεσιών) ΤΛ
- demand (of medical services), unmet overt** := ανικανοποίητη φανερή ζήτηση (ιατρικών υπηρεσιών) ΤΛ
- demand, work** := εργασιακή απαίτηση ΔΔ
- dementia** := άνοια ΑΒ ΒΟ ΓΔ1
- demographic characteristic** := δημογραφικό χαρακτηριστικό ΓΣ
- demographic revolution** := δημογραφική επανάσταση ΓΣ
- demographic statistics** := δημογραφικές στατιστικές ΓΣ
- demographic transition** := μεταβατική δημογραφική περίοδος ΓΣ
- demography** := δημογραφία ΓΣ ΕΣΙ ΙΩ ΚΜ
- denial** := άρνηση ΚΜ
- dense** := πυκνό ΔΔ
- density (d)** := πυκνότητα ΔΔ
- density index** := δείκτης πυκνότητας ΓΣ
- density of population** := πυκνότητα του πληθυσμού ΓΣ
- density of the agricultural population per unit of cultivable area** := πυκνότητα του γεωργικού πληθυσμού κατά μονάδα καλλιεργήσιμης εκτάσεως ΓΣ
- density, vapour** := πυκνότητα ατμών ΔΔ
- dental caries** := οδοντική τερηδόνα ΒΟ ΓΔ1
- denture** := οδοντοστοιχία ΓΔ1
- deontologic** := δεοντολογικό ΕΝ ≈ Μια δεοντολογική προσέγγιση, που έχει ως στόχο την κατανομή δικαιουσύνης, βασίζεται στο ότι η μοναδική ευθύνη του κλινικού είναι να ικανοποιεί με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τις ανάγκες του κάθε ατόμου του οποίου αναλάβει τη φροντίδα. Είναι μια εναλλακτική της ωφελμιστικής (χρησιμοθηρικής) άποψης. ΕΝ
- departure** := αναχώρηση ΓΣ
- departure from additivity** := απόκλιση από την προσθετικότητα ΑΧ
- departure from multiplicity** := απόκλιση από την πολλαπλασιαστικότητα ΑΧ
- dependence** := εξάρτηση ΓΔ1 ΕΣΙ ΙΩ
- dependence producing drug** := φάρμακο που προκαλεί εξάρτηση ΚΜ
- dependence, physical** := σωματική εξάρτηση ΚΜ
- dependence, psychological** := ψυχολογική εξάρτηση ΚΜ
- dependency** := εξάρτηση ΜΣ
- dependency ratio** := αναλογία εξαρτήσεως ΓΣ
- dependent** := εξαρτώμενος ΓΣ
- dependent variable (Syn: dependent variate· response variable· outcome variable· target variable)** := εξαρτημένη μεταβλητή ΕΝ ΕΠ ΕΣ ΜΧ' ΣΠ· μεταβλητή-έκβαση ΕΝ· μεταβλητή-στόχος ΕΝ ≈ Εξαρτημένη μεταβλητή είναι κάθε μεταβλητή που μεταβάλλεται ως συνέπεια μεταβολής της ανεξάρτητης μεταβλητής. ΕΠ \ H μεταβλητή-στόχος που μας ενδιαφέρει. Η μεταβλητή που υποθέτουμε ότι εξαρτάται ή μπορεί να προκληθεί από μία άλλη μεταβλητή, την ανεξάρτητη μεταβλητή. ΕΝ
- dependent variate (Syn: dependent variable)** := εξαρτημένη μεταβλητή ΣΓ13 ≈ Βλέπε dependent variable.
- deployment** := επέκταση ΚΜ
- depopulation** := αποπληθυσμός, μείωση πληθυσμού ΓΣ
- depressed** := καταθλιπτικός ΚΜ
- depression** := κατάθλιψη ΒΟ ΓΔ1 ΚΜ ΜΣ
- deprivation** := στέρηση ΓΔ1 ΟΧ ≈ ~ ΒΟ(-)
- dermatitis** := δερματίτιδα ΔΔ
- dermatotoxicant** := δερματοτοξικός ΔΔ
- dermatotoxicology** := δερματοτοξικολογία ΔΔ
- descriptive** := περιγραφικός ΚΜ
- descriptive demography** := περιγραφική δημογραφία ΓΣ
- descriptive determinant** := περιγραφικός προσδιοριστής ΣΓ12
- descriptive statistical analysis** := περιγραφική στατιστική ανάλυση ΚΜ
- descriptive statistics** := περιγραφική στατιστική ΕΣΙ ΣΓ3· περιγραφικά στατιστικά ΕΣΙ

descriptive study := περιγραφική μελέτη ΓΡ' ΕΓ'. Βλέπε και **cross-sectional study**.

descriptive-prognostic study := περιγραφική προγνωστική μελέτη ΣΓ12

desideratum := επιθυμητό ΣΓ12

design := σχεδιασμός ΕΣΙ ΤΛ· σχεδίασμα ΕΣΙ· σχέδιο ΕΣΙ

design and layout, workplace := σχεδιασμός και διάταξη του χώρου εργασίας ΔΔ

design measure, inherently safe := μέτρο εγγενούς ασφάλειας ΔΔ

design of experiment := σχεδιασμός πειράματος ΔΔ ΕΣΙ

design principles, ergonomic := αρχές εργονομικού σχεδιασμού ΔΔ

design, crossover := Βλέπε **crossover design**

design, dose-escalation := Βλέπε **dose-escalation design**

design, experimental := Βλέπε **experimental design**

design, factorial := πολυπαραγοντικός σχεδιασμός (κλινικών δοκιμών) ΤΛ

design, poor job := κακός σχεδιασμός της θέσης εργασίας ΔΔ

design, work system := σχεδιασμός συστήματος εργασίας ΔΔ

designation := ονομασία ΓΔ1 ΟΧ

desirability, social := κοινωνική αποδοχή ΚΜ

detectability := ανιχνευσιμότητα ΔΔ

detection := ανίχνευση ΔΔ

detection bias (Syn: surveillance bias) := συστηματικό σφάλμα ανίχνευσης ΕΝ· συστηματικό σφάλμα επιτήρησης ΕΝ· συστηματικό σφάλμα παρακολούθησης ΕΝ ≈ Τάση να ελέγχουμε με μεγαλύτερη προσοχή τις εκβάσεις σε μία από τις συγκρινόμενες ομάδες. ΕΝ

detection capability := ικανότητα ανίχνευσης ΔΔ

detection limit or limit of detection (LOD) := όριο ανίχνευσης ΔΔ ΠΓ'· όριο ανιχνευσιμότητας ΔΔ

detection system := σύστημα ανίχνευσης ΚΜ

detector, level := ανιχνευτής στάθμης σήματος ΔΔ

detector, point := σημειακοί ανιχνευτές ΔΔ

detector, smoke := ανιχνευτής καπνού ΔΔ

detectors, integral := ανιχνευτές ολοκλήρωσης ΔΔ

detergent := απορρυπαντικό ΚΜ

determinant := προσδιοριστής ΚΜ ΜΧ' ΠΓ' ΣΓ123· καθοριστικός παράγοντας ΑΧ ΜΚ'· αίτιο (αν ουσιαστικό) ΓΔ1· αιτιολογικός (αν επίθετο) ΓΔ1· προσδιοριστικός παράγοντας ΑΧ ΤΠ. Βλέπε **determinant of health**. ≈ Βλέπε determinant of health. ~ καθοριστικός παράγοντας, προσδιοριστικός παράγοντας: ισότιμοι όροι. ΑΧ \ \ Βλέπε determinant of health.

determinant of health := προσδιοριστής υγείας ΑΛ' ΕΓ' ΜΧ' ΠΓ'· αίτιο υγείας ΓΔ1 ≈ Το φάσμα των προσωπικών, κοινωνικών, οικονομικών και περιβαλλοντικών παραγόντων που καθορίζουν την κατάσταση υγείας ατόμων ή πληθυσμών. Οι παράγοντες που επηρεάζουν την υγεία είναι πολλαπλοί και αλληλεπιδρούν. Η Υγιεινή (health promotion) κατά βάση ενδιαφέρεται – με δράση (action) και συνηγορία (advocacy) – να διευθετήσει το πλήρες φάσμα των δυνητικά τροποποιήσιμων αιτιών της υγείας: όχι μόνον εκείνων που σχετίζονται με τις ενέργειες των ατόμων, όπως η συμπεριφορά κι ο τρόπος ζωής, αλλ' επίσης και παραγόντων όπως το εισόδημα και η κοινωνική κατάσταση, η εκπαίδευση, η απασχόληση και οι συνθήκες εργασίας, η πρόσβαση σε κατάλληλες υπηρεσίες υγείας, και το φυσικό περιβάλλον. Όλ' αυτά, σε συνδυασμό, δημιουργούν διαφορετικές συνθήκες διαβίωσης που επιδρούν στην υγεία. Οι αλλαγές στον τρόπο ζωής και στις συνθήκες διαβίωσης θεωρούνται ενδιάμεσες εκβάσεις υγείας, αφού καθορίζουν την τελική κατάσταση υγείας. (Βλέπε και 'Υγιεινή'). ΓΔ1:362:(4) ~ ΒΟ(-). ΛΣβ59:118: προσδιοριστής. ΧΡ: cultural determination = πολιτιστική αιτιοκρατία. ΟΧ: determinant = αιτία, ειδοποιός διαφορά, αν ουσιαστικό· προσδιοριστικός, καθοριστικός, ειδοποιός, αν επίθετο. Το determinant είναι ουσιαστικό, άρα αιτία· αλλά και η άλλη εναλλακτική, το 'ειδοποιός διαφορά', κυριολεκτεί: σύμφωνα με τον ορισμό της από την Επιδημιολογία, αιτία δεν είναι παρά αυτό που κάνει τη διαφορά: το προσθέτεις, παίρνεις τη διαφορά· το αφαιρείς, χάνεις τη διαφορά (Ahlbom & Norell, Εισαγωγή στη Σύγχρονη Επιδημιολογία, Λίτσας, Αθήνα 1992:76: μια σχέση λέγεται ότι είναι αιτιώδης όταν μεταβολή της παρουσίας του αιτίου ακολουθείται από μεταβολή της συχνότητας της νόσου). Συμπέρασμα: επειδή οι αγγλό-γλωσσικοί νεολογίζουν χωρίς λόγο (πιθανότατα λόγω της επικράτησης της μανιωδούς αναζήτησης διαφορών κι εκεί που δεν υπάρχουν για διαφοροποίηση του προϊόντος και πραγματοποίηση κερδών ["Πώς να πουλήσετε οτιδήποτε σε οποιονδήποτε", τίτλος βιβλίου], απότοκος της κυριαρχίας του οικονομισμού) γύρω απ' την αιτία (cause, reason, prerequisite, determinant, risk, hazard, factor, ...), δεν σημαίνει ότι υποχρεούμαστε να τους μιμηθούμε. Ακόμα, από τη φράση «δεν ισχύει κανένας χυδαίος ντετερμινισμός σύμφωνα με τον οποίο

τα πάντα ελέγχονται από συγκεκριμένα γονίδια» (Στ. Ν Αλαχιώτης. Είναι τα γονίδια παντοδύναμα; Το Βήμα 5-11-2000: Β18) συνάγεται ότι γενικότερα (:) στη Βιολογία determinant = αιτία· ‘χυδαίος ντετερμινισμός’ δεν είναι παρά ‘χυδαία αιτιοκρατία’. Το determinants μας πάει πίσω στο determinism (αιτιοκρατία), άρα ουδείς λόγος να μεταβαφτίζουμε σε ‘προσδιοριστές’ τις πασίγνωστες αιτίες (γιατί περί αυτών ακριβώς πρόκειται, περί αιτιών, είτε υπεκεφεύγομε ή όχι, είτε το φοβόμαστε ή όχι, είτε μας αρέσει ή όχι, είτε το ξέρομε ή όχι· για δε εκείνους που ψάχνουν την ‘απόλυτη’ αιτία, τη μία και μοναδική, την 100%, μετά τα άρθρα των Hill AB (The environment and disease: association or causation? Proc R Soc Med 1965,58:295-300) και Rothman KJ (Causes, American Journal of Epidemiology 1976, 104:587-92) είναι ‘όλα’ ειπωμένα. Η φράση «κοινωνικά και οικονομικά αίτια της υγείας» είναι σαφής, διάφανη, αμέσως κατανοητή, απ’ τον καθένα κι όχι μόνο απ’ τους μνημένους. Αντίθετα η φράση «κοινωνικοί και οικονομικοί προσδιοριστές της υγείας» δεν πατάει πάνω στο γνωστό, ο αναγνώστης κουμπώνεται, ‘τι άραγε να θέλει να πει;’, χρειάζεται ερμηνεία, ο όρος έχει μικρή επικοινωνιακή ισχύ (= αριθμός αυτών που κατανοούν την ίδια έννοια προς τον αριθμό αυτών στους οποίους απευθύνεται). ΓΔ1:362:[3] \ \ ΟΚ ΜΚ’

determinant, extraneous := εξωγενής προσδιοριστής ΚΜ ≈ ≈ Βλέπε determinant of health.

determinants of exposure := προσδιοριστές έκθεσης ΚΜ ΜΧ’· καθοριστικοί παράγοντες έκθεσης ΜΚ’ ≈ ≈ Μήπως είναι determinants or exposure? ΠΓ’ \ \ determinants of exposure = καθοριστικοί παράγοντες έκθεσης ΜΚ’. Βλέπε determinant of health.

determination := προσδιορισμός ΔΔ ≈ ≈ Βλέπε determinant of health.

determination, analytical := αναλυτικός προσδιορισμός ΔΔ ≈ ≈ Βλέπε determinant of health.

determination, quantitative := ποσοτικός προσδιορισμός ΔΔ ≈ ≈ Βλέπε determinant of health.

determinism := αιτιοκρατία ΑΧ ΓΔ’ ΜΚ’· ντετερμινισμός ΚΜ ΜΧ’ ΠΓ’· αιτιοκρατισμός ΓΡ’ ≈ ≈ Μόνον ο ελληνικός όρος αιτιοκρατία. ΜΚ’. Βλέπε determinant of health.

determinist := ντετερμινιστής ΑΧ ΜΧ’ ΠΓ’· αιτιοκράτης ΑΧ· αιτιοκρατιστής ΓΡ’ ≈ ≈ Ισότιμοι οι δύο όροι. ΑΧ. Βλέπε determinant of health.

deterministic := ντετερμινιστικός ΚΜ· αιτιοκρατικός ΓΡ’ ≈ ≈ Βλέπε determinant of health.

deterministic effect := ντετερμινιστικό αποτέλεσμα ΚΜ ≈ ≈ Βλέπε determinant of health.

deterrence := αποτροπή ΚΜ

detoxication := αποτοξίνωση ΔΔ

detoxification := αποτοξίνωση ΚΜ

development := ανάπτυξη ΓΔ1 ΜΚ’. Βλέπε και **growth and development**. ≈ ≈ Στο πρωτότυπο συναντιέται συχνά το δίδυμο, σχεδόν ιδιωματισμός, «growth and development». Οι όροι αποδίδονται ως ‘αύξηση’ (με την έννοια της μεγέθυνσης, πχ του σώματος, που μετρείται με το βάρος, το ύψος κτλ) κι ‘ανάπτυξη’ (έκπτυξη του δυναμικού του κάθε ανθρώπου). Μπορεί να υπάρχει αύξηση χωρίς ανάπτυξη, ή και με αντι-ανάπτυξη (με κατάπτυξη)· παραδείγματα: ένα παιδί βάρους 300 κιλών ή ύψους 4 μέτρων, η οικονομική μεγέθυνση με καταστροφή του περιβάλλοντος, και φυσικά ο καρκίνος. Οι ογκολόγοι δε λένε το μέγαλωμα ενός όγκου ‘development’· η λέξη ανάπτυξη έχει μέσα της κάτι το θετικό. Οι παιδίατροι χρησιμοποιούν τον όρο ‘εξέλιξη’ για το development (‘ψυχοκινητική εξέλιξη του παιδιού’)· δεν υιοθετείται γιατί (i) με τον όρο ‘εξέλιξη’ αποδίδεται το αγγλικό evolution, (ii) ο όρος ‘εξέλιξη’ ενέχει και τη δυνατότητα αρνητικής πορείας (η εξέλιξη ενός νοσήματος μπορεί να είναι και η επιδείνωση), και (iii) το ανάπτυξη όπως ορίστηκε παραπάνω περιγράφει πολύ καλύτερα το development. ΓΔ1:430:[2] \ \ Συμφωνώ με το ανάπτυξη, που έχει θετική έννοια.

development, resource := ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων ΔΔ

deviance := απόκλιση ΕΣΙ ΙΩ ΚΜ ΜΧ’ ΣΠ· παρέκκλιση ΕΣΙ

deviation := απόκλιση ΔΔ ΕΣΙ

deviation, average := μέση απόκλιση ΔΔ

deviation, standard := Βλέπε **standard deviation**.

device, protective := προστατευτική συσκευή ΔΔ

device, respiratory protective := μέσο προστασίας της αναπνοής ΔΔ

DfBeta := Διαφορά στο συντελεστή β ΜΧ’ [αμετάφραστο] ΙΩ

diabetes := διαβήτης ΓΔ1

diabetes mellitus := σακχαρώδης διαβήτης ΚΜ ΜΣ

diagnosis := διάγνωση ΙΩ ΜΣ

diagnosis levels := επίπεδα διάγνωσης ΜΣ

diagnosis of disease := διάγνωση νόσου ΔΧΑ

diagnosis related group (DRG) := διαγνωστικά συσχετιζόμενες ομάδες ασθενών ΚΜ

diagnosis, clinical := κλινική διάγνωση ΜΣ

- diagnosis, differential** := διαφορική διάγνωση ΙΩ ΜΣ
- diagnosis, formal** := επίσημη διάγνωση ΜΣ
- diagnosis, medical** := ιατρική διάγνωση ΔΔ
- diagnostic criterion** := διαγνωστικό κριτήριο ΔΧΑ
- diagnostic evaluation (Syn: formative evaluation)** := πληροφοριακή αξιολόγηση ΔΒ· ενημερωτική αξιολόγηση ΔΒ
- diagnostic investigation bias** := συστηματικό σφάλμα διαγνωστικής διερεύνησης EN ≈ Βλέπε differential verification bias. EN
- diagnostic probability** := διαγνωστική πιθανότητα ΣΓ12
- diagnostic quality** := διαγνωστική ποιότητα ΣΓ12
- diagnostic systematic bias** := διαγνωστικό συστηματικό σφάλμα ΣΓ12 ≈ := ~ Ο αγγλικός όρος systematic bias σημαίνει "συστηματικό συστηματικό σφάλμα". Είναι σωστός; Βλέπε bias = systematic error = συστηματικό σφάλμα = μεροληψία. ΓΔ´
- diagnostic test** := διαγνωστική δοκιμασία ΑΧ· διαγνωστικός έλεγχος ΣΠ· εργαστηριακή εξέταση ΣΠ
- diagnostic uncertainty** := διαγνωστική αβεβαιότητα ΜΣ
- diagnostic value** := διαγνωστική αξία ΣΓ12
- diagram, cause-effect** := διάγραμμα αιτίας-αποτελέσματος ΔΔ ΜΧ´ ΠΓ´
- diarrhoea** := διάρροια ΚΜ
- diarrhoeal disease** := διαρροϊκό νόσημα ΓΔ1
- diastolic blood pressure (DBP)** := διαστολική πίεση αίματος ΑΒ
- diazinon** := διάζινον ΔΔ
- dichotomous outcome (Syn: binary outcome)** := διχότομη έκβαση EN ΜΧ´· διχοτόμος έκβαση ΠΓ´. Βλέπε και **binary outcome** ≈ Η απόλυτη μεταβλητή που μπορεί να πάρει μία από δύο διακριτές τιμές και όχι μια συνεχόμενη αύξουσα τιμή (π.χ. έγκυος ή όχι, ζωντανός ή νεκρός). EN
- dichotomous variable** := διχοτομική μεταβλητή ΤΠ
- dichotomous variate** := διχότομη μεταβλητή ΜΧ´· διχοτομική μεταβλητή ΕΣΙ· διχοτόμος μεταβλητή ΣΓ3
- diclorvos (DDVP)** := διχλωρβός ΔΔ
- dicrotophos** := δικροτοφός ΔΔ ≈ Αναστολέας φωσφορικής διυδροχολινεστεράσης που χρησιμοποιείται ως εντομοκτόνο. ΜΚ´ := δικροτόφος; ΓΔ´
- dictionary** := λεξικό ΓΔ1
- didactic style** := διδακτικό ύφος ΓΔ2
- didactic teaching** := διδακτική διδασκαλία ΓΔ2
- dieldrin** := διελδρίνη ΔΔ
- diesel** := βαρύ πετρέλαιο ΔΔ· ντίζελ ΔΔ· πετρέλαιο εσωτερικής καύσης ΔΔ
- diet** := διαίτα ΒΟ ΓΔ1
- diet survey** := έρευνα διαίτας ΚΜ
- diet, healthy** := υγιεινή διατροφή ΚΜ ΜΚ´· υγιεινή διαίτα ΓΔ´ ≈ := υγιεινή διαίτα; ΓΔ´ \ \ υγιεινή διατροφή. Το διαίτα εκλαμβάνεται συνήθως ως συνυπάρχουσα με την προσπάθεια απώλειας βάρους. ΜΚ´
- difference** := διαφορά ΓΔ1 ΔΔ
- differencing** := διαφορισμός ΙΩ ΜΧ´
- different** := διάφορα (αν ποικίλα)· διαφορετικά (αν άνισα ή ανόμοια) ΓΔ1
- differential diagnosis** := διαφορική διάγνωση EN ≈ Το σύνολο των πιθανών διαγνώσεων που θα μπορούσαν με επιτυχία να εξηγήσουν την κατάσταση ενός ασθενούς. EN
- differential misclassification** := διαφορική δυσταξινόμηση ΣΓ12
- differential mortality** := διαφορική θνησιμότητα ΓΣ
- differential verification bias** := συστηματικό σφάλμα διαφορικής επαλήθευσης EN ≈ Όταν τα αποτελέσματα μιας διαγνωστικής δοκιμασίας επηρεάζουν την επιλογή της διαγνωστικής δοκιμασίας αναφοράς (π.χ. ασθενείς με θετικό αποτέλεσμα υποβάλλονται σε μια επεμβατική δοκιμασία για να εξακριβωθεί η διάγνωση, ενώ εκείνοι με αρνητικό αποτέλεσμα υποβάλλονται σε παρακολούθηση μακράς διάρκειας χωρίς την εφαρμογή της επεμβατικής δοκιμασίας), η αξιολόγηση των ιδιοτήτων της διαγνωστικής δοκιμασίας μπορεί να είναι εσφαλμένη. EN
- diffusion** := διάχυση ΔΔ ΚΜ
- dignity** := αξιοπρέπεια ΓΔ1
- dignity at work** := αξιοπρέπεια στην εργασία ΔΔ

- dilation** := διάλυση ΚΜ
- dilemma, moral and ethic** := ηθικό και δεοντολογικό δίλημμα ΓΔ1
- dimension** := διάσταση ΔΔ
- dimer** := διμερές ΔΔ
- dioxide, nitrogen** := διοξείδιο του αζώτου ΔΔ
- dioxide, titanium** := διοξείδιο του τιτανίου ΔΔ
- dioxin** := διοξίνη ΚΜ
- diphtheria** := διφθερίτιδα ΒΟ ΓΔ1
- dipstick analysis** := ταινίες μέτρησης ΜΣ
- direct contact transmission** := μετάδοση με άμεση επαφή ΤΠ
- direct measurement of migration** := άμεση μέτρηση της μεταναστεύσεως ΓΣ
- direct method of standardization** := άμεση μέθοδος προτυποποίησης ΓΣ· άμεση μέθοδος σταθεροποίησης ΓΣ
- direct observation** := άμεση παρατήρηση ΕΝ ≈ Βλέπε Παρατήρηση πεδίου. ΕΝ
- direct rating** := άμεση βαθμολόγηση ΙΩ
- direct standardization** := άμεση προτυποποίηση ΠΓ' ΣΓ1· άμεση προτύπωση ΑΧ ΓΔ'· άμεση τυποποίηση ΕΣΙ ΜΧ'· απ' ευθείας τυποποίηση ΕΣΙ
- direct teaching** := άμεση διδασκαλία ΓΔ2
- direct transmission** := άμεση μετάδοση ΤΠ
- directive** := οδηγία ΔΔ
- directly observed treatment: short-course (DOTS)** := Βραχυχρόνια Θεραπευτικά Σχήματα υπό Στενή Παρακολούθηση (ΒΘΣΣΠ) ΓΔ1
- directness** := αμεσότητα ΕΝ ≈ Ένα στοιχείο-κλειδί που λαμβάνουμε υπ' όψιν όταν αξιολογούμε την ποιότητα των τεκμηρίων στις κατευθυντήριες οδηγίες. Τα τεκμήρια είναι άμεσα στον βαθμό που οι συμμετέχοντες στη μελέτη, οι παρεμβάσεις και οι μετρούμενες εκβάσεις είναι παρόμοια με αυτά που μας ενδιαφέρουν. ΕΝ
- director** := διευθυντής (π.χ υπηρεσίας, τομέα) ΔΔ
- Directorate General** := Γενική Διεύθυνση (της ΕΕ) ΓΔ1
- disability** := ανικανότητα ΒΟ ΓΔ1 ΔΔ ΙΩ ΜΧ' ΠΓ'· αναπηρία ΔΔ. Βλέπε και **impairment** και **handicap**. ≈ Στο χώρο της υγείας, οποιοσδήποτε περιορισμός ή στέρηση (που προέρχεται από μια διαταραχή) της ικανότητας εκτέλεσης μιας δραστηριότητας με τον τρόπο ή σε εύρος που θεωρούνται φυσιολογικά για έναν άνθρωπο. Βλέπε επίσης 'Διαταραχή' και 'Μειονέκτημα'. ΓΔ1:363:(1) ≈ Η διαταραχή (impairment) αναφέρεται σ' επίπεδο οργάνου, η ανικανότητα (disability) σ' επίπεδο ατόμου, και το μειονέκτημα (handicap) σ' επίπεδο περιβάλλοντος, φυσικού ή/και κοινωνικού (ΙΩ:284): Ένα διαταραγμένο όργανο προκαλεί ανικανότητα στο άτομο, το οποίο τελικά μειονεκτεί στο περιβάλλον του. Παράδειγμα, η πολιομυελίτιδα (νόσημα) προκαλεί παράλυση των μυών των ποδιών (διαταραχή), που προκαλεί στο άτομο ανικανότητα να βαδίζει, που προκαλεί ανεργία από πίστη ότι το άτομο δεν μπορεί να δουλέψει (κοινωνική μειονεκτικότητα). Βλέπε και WHO 1980 International Classification of Impairments, Disabilities and Handicaps (ICIDH)· και Global Burden of Disease:100-102 (βλέπε σημείωση πίνακα 4). ΓΔ1:363:[4]
- disability evaluation** := εκτίμηση ανικανότητας ΚΜ
- disability-adjusted life years (DALYs)** := έτη ζωής με συνεκτίμηση της ανικανότητας ΙΩ ΜΧ'· έτη ζωής διορθωμένα ως προς την ανικανότητα ΠΓ'· προσαρμοσμένα λόγω αναπηρίας έτη ζωής ΕΣΙ· προσαρμοσμένα στην ανικανότητα έτη ζωής ΕΓ'· σταθμισμένα έτη ζωής με συνοδή αναπηρία ΑΒ· σταθμισμένα λόγω αναπηρίας έτη ζωής ΕΣΙ· χαμένη ζωή από πρόωρο θάνατο και ανικανότητα ΓΔ' ≈ ≈ Παρότι ο αγγλικός όρος μιλάει για "έτη ζωής" (life years), αυτό που χάνεται δεν είναι η διάρκεια ζωής, τα χρόνια, αλλά η ίδια η ζωή, τα χρόνια επί την αντίστοιχη ποιότητα. ΓΔ'
- disability, permanent** := μόνιμη αναπηρία ΔΔ
- disadvantage** := μειονεκτικότητα ΙΩ· μειονέκτημα ΜΧ'
- disadvantaged people** := μειονεκτικό άτομο ΓΔ1
- disaster** := καταστροφή ΓΔ1 ΔΔ
- disaster hygiene** := υγιεινή καταστροφών ΚΜ
- disaster planning** := σχεδιασμός αντιμετώπισης καταστροφών ΚΜ
- disbanding** := αποσχηματισμός ΔΒ
- discal cell** := δισκοειδές κύτταρο ΚΜ
- discharge** := εκφόρτιση ΔΔ
- discharge, silo** := απομάστευση σιλό ΔΔ ΠΓ'

discipline := επιστημονικός κλάδος ΓΔ2 ΔΔ

discipline based := ανεξάρτητη διδασκαλία ΓΒΜ· μονοσυστηματική διδασκαλία (νευρικού, πεπτικού κτλ). Βλέπε και **multidisciplinary teaching** ΓΒΜ ≈ Η ερμηνεία του όρου αυτού είναι: με βάση το σύστημα (αναπνευστικό, πεπτικό κτλ), μονοσυστηματική ή έστω μονοτομιακή, σε αντιπαράθεση με την πολυσυστηματική, διατομιακή προσέγγιση, multidisciplinary approach. ΓΔ2

disclosure := αποκάλυψη ΕΣΙ ΜΣ· κοινοποίηση ΓΔ1· μη απόκρυψη ΕΣΙ

disclosure of medical notes := αποκάλυψη ιατρικών σημειώσεων ΚΜ

discordant pair := δυσαρμονικό ζεύγος ΑΒ

discrete := διακριτός ΔΔ ΚΜ ΠΓ'

discrete distribution := ασυνεχής κατανομή ΑΧ ΔΔ· διακριτή κατανομή ΕΣΙ ΠΓ'

discrete random variable := διακριτή τυχαία μεταβλητή ΕΣΙ ΚΜ ΣΠ

discrete variable := ασυνεχής μεταβλητή ΤΠ

discrete variable (Syn: discrete variate) := ασυνεχής μεταβλητή ΑΧ· διακριτή μεταβλητή ΕΣΙ ΜΧ' ΣΓ3

discrete variate (Syn: discrete variable) := Βλέπε **discrete variable**

discriminant analysis := διακριτική ανάλυση ΕΝ ΕΣΙ ΜΧ'· διακρίνουσα ανάλυση ΕΣΙ· διαχωριστική ανάλυση ΕΣΙ· ταξινομική ανάλυση ΕΣΙ ≈ Μια στατιστική τεχνική παρόμοια με την ανάλυση λογαριθμικής παλινδρόμησης που εξετάζει μεταβλητές που συνδέονται με την παρουσία ή απουσία μιας διακριτής (διατάξιμης) έκβασης. ΕΝ

discrimination := διάκριση (π.χ. φυλετική) ΔΔ

discrimination ability := Διακριτική ικανότητα. ΓΔ' ≈ Ικανότητα ενός εργαλείου (πχ ερωτηματολογίου) να ανιχνεύει διαφορές που πράγματι υπάρχουν. ΓΔ'

disease := νόσημα ΑΧ ΒΟ ΓΔ1 ΓΔ' ΔΔ ΠΓ' ΛΣ· νόσος ΑΒ ΑΧ ΓΣ ΔΔ ΚΜ ΜΣ ΤΛ· ασθένεια ΓΣ ΔΔ ΜΣ· πάθηση ΜΣ ≈ ~ «Ο όρος 'disease' αποδόθηκε ως 'νόσημα' και όχι ως 'νόσος', διότι στη δημοτική ορισμένα αφηρημένα ουσιαστικά ισοδυναμούν με το απαρέμφατο, νόσος = το νοσείν, δηλαδή το γίνεσθαι του σημαινομένου· αντίθετα 'νόσημα' σημαίνει πάντα κάτι το συγκεκριμένο, πχ 'νόσημα αίματος' (δηλαδή το σημαινόμενο γεγονός)». ΒΟ τόσος Β, σελίδες XXV \ "νόσημα", "νόσος": ισότιμοι όροι. ΑΧ \ ΛΣ = Λουκάς Σπάρος: (α) Ιατρικές ειδικότητες της Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας, Ιατρική 1995, 68: 567-9· (β) Θεωρία της λήψης των κλινικών αποφάσεων, ΒΗΤΑ, Αθήνα 1999.

disease cluster := συρροή κρουσμάτων (νόσου) ΑΧ· συστάδα νόσου ΜΧ' ≈ ~ Βλέπε disease.

disease control := έλεγχος νοσήματος ΓΔ1 ≈ Μείωση της επίπτωσης (συχνότητας), του επιπολασμού, της νοσηρότητας ή της θνησιμότητας του νοσήματος κάτω από κάποια ανεκτά όρια, ως αποτέλεσμα προμελετημένων (deliberate) προσπαθειών· το νόσημα μπορεί και να μην είναι πια σημαντικό για τη δημόσια υγεία, αλλά για να διατηρείται η μείωση (reduction) απαιτείται να συνεχίζονται τα μέτρα ελέγχου. (Βλέπε και 'Εξάλειψη' και 'Ξερίζωμα'). ΓΔ1:367:(8) ≈ (α) Παρότι ο αγγλικός όρος δεν είναι under control, το περιεχόμενο του όρου θα αποδίδονταν ίσως καλύτερα στην ελληνική με την περιφραση 'υπό έλεγχο', δηλαδή η κατάσταση ως προς το νόσημα Χ έχει τεθεί υπό έλεγχο (= βρίσκεται κάτω από τ' ανεκτά όρια). Με τον όρο 'έλεγχος' αποδίδονται στην ελληνική περισσότεροι αγγλικοί όροι, τόσο επίσημα (ΒΟ: control, screening), όσο και στην καθομιλουμένη (πχ ο έλεγχος του ζαχάρου αίματος, οι έλεγχοι της τροχαίας [χωρίς μάλιστα να έχουν θέσει τα τροχαία ατυχήματα 'υπό έλεγχο'...], του ΣΔΟΕ (σώμα δίωξης οικονομικού εγκλήματος] κτλ), μπορεί δε ν' αναφέρεται τόσο στη διαδικασία ελέγχου (ελέγχειν) όσο και στο αποτέλεσμα του ελέγχου. Ατυχώς, δεν υπάρχει (ακόμα τουλάχιστον...) η λέξη 'ελέγχημα' για ν' αποδοθεί το αποτέλεσμα του ελέγχου (βλέπε disease για την κατανόηση της διαφοράς). Έτσι θα περιοριστούμε στον όρο 'έλεγχος' με την επισήμανση ότι ο όρος control of disease αναφέρεται στο αποτέλεσμα των μέτρων ελέγχου (και όχι στη διαδικασία του ελέγχου, όχι στο ελέγχειν). Ανάλογα ισχύουν και για τους όρους μείωση, εξάλειψη και ξερίζωμα. (β) Μεταξύ των όρων 'μείωση' (reduction), 'έλεγχος' (control), 'εξάλειψη' (elimination) και 'ξερίζωμα' (eradication) υπάρχει σχέση. Στο ΥΓΕΙΑ 21 όλοι εκφράζουν αποτέλεσμα προσπαθειών του ανθρώπου, όχι φυσική πορεία. Μείωση έχουμε όταν μειώνεται η συχνότητα των νέων περιστατικών από έτος σε έτος· μπορεί δε να εκτείνεται από ελάχιστη μέχρι πλήρες ξερίζωμα. Έλεγχος όταν η συχνότητα αυτή είναι κάτω από ένα όριο-στόχο· ένας τέτοιος στόχος είναι κάτω από 1 νέο περιστατικό διφθερίτιδας ανά 1000000 κατοίκους στην Περιοχή Ευρώπης μέχρι το 2010 (υποστόχος 7.4). Ξερίζωμα όταν η παγκόσμια συχνότητα είναι μηδέν λόγω εξάλειψης του αναγκαίου αιτίου του νοσήματος, οπότε και δεν χρειάζονται πια μέτρα ελέγχου· μέχρι τώρα μόνο η ευλογία έχει ξεριζωθεί κι ελπίζεται ότι θ' ακολουθήσει η πολιομυελίτιδα μέχρι το 2005. Εξάλειψη είναι μια γεωγραφικά περιορισμένη μορφή ξεριζώματος, οπότε η διατήρηση των μέτρων ελέγχου είναι αναγκαία για ν' αποφευχθούν εισαγωγές από άλλες γεωγραφικές περιοχές όπου το νόσημα επιμένει ακόμα· αυτή είναι η περίπτωση της ιλαράς στην

Περιοχή Αμερικής, όπου το πιο πιθανό είναι ότι η εξάλειψη θα συμβεί σύντομα (βλέπε και υποστόχους 7.1-7.3). Είναι επομένως φανερό γιατί η ΠΟΥ Περιοχής Ευρώπης δεν έχει κανένα στόχο για ξερίζωμα οποιουδήποτε νοσήματος (βλέπε στόχο 7): ξερίζωμα σημαίνει παγκόσμια συχνότητα = 0, και μόνο η Γενική Διεύθυνση της ΠΟΥ μπορεί να θέτει ένα τέτοιο (παγκόσμιο) στόχο. ΓΔ1:367:[18]

disease cure := θεραπεία από την αρρώστια ΜΣ

disease eradication paradox := παράδοξο εκρίζωσης νόσου ΙΩ ≈ := ~ Βλέπε eradication.

disease initiation := βιολογική έναρξη νοσήματος ΑΧ

disease occurrence := περιστατικό ασθένειας ΔΔ· εμφάνιση της νόσου ΜΧ'· περίπτωση νοσήματος ΠΓ'

disease of vegetable and fruit deficiency := νόσημα από στέρηση λαχανικών και φρούτων ΓΔ1

disease onset := έναρξη νόσου ΓΔ' ΜΧ'· εκδήλωση νόσου ΑΒ

disease outbreak := έξαρση ασθένειας ΑΒ· επιδημική έκρηξη ΚΜ· έξαρση νόσου ΜΧ'

disease pattern := πρότυπο νόσου ΜΣ

disease prevention := πρόληψη αρρώστιας ΜΣ· πρόληψη νοσήματος ΓΔ1 ≈ Μέτρα όχι μόνο για την πρόληψη της εμφάνισης του νοσήματος, όπως η ανοσοποίηση ή ο έλεγχος των φορέων του νοσήματος ή οι αντικαπνισματικές (anti-smoking) δραστηριότητες, αλλά και για την αναχαίτιση της εξέλιξης του νοσήματος και τον περιορισμό των συνεπειών του αφού αυτό εγκατασταθεί. ΓΔ1:373:(1) := ~ Το anti-smoking σημαίνει αντι-κάπνισμα, δηλαδή αντικαπνισματικές δραστηριότητες, όχι αντικαπνιστικές. Το τελευταίο παραπέμπει στον καπνιστή, όχι στο κάπνισμα. Δεν έχουμε τίποτα με τους ανθρώπους, με τον καπνό έχουμε. ΓΔ1:373:[33]

disease protocol := πρωτόκολλο νόσου ΜΣ

disease register := αρχείο καταγραφής νοσήματος ΚΜ· καταγραφή νόσου ΜΣ ≈ := ~ The register is the actual document, and the registry is the system of ongoing registration. (DoE)

disease registry := αρχείο νοσήματος ΙΩ ≈ := ~ Βλέπε register.

disease specific instrument := μέθοδος συγκεκριμένης ασθένειας ΚΜ

disease status := στάδιο νόσου ΑΒ

disease susceptibility := ευπάθεια ΔΔ

disease-specific health-related quality of life := ποιότητας ζωής που σχετίζεται με την υγεία για μια συγκεκριμένη ασθένεια ΕΝ ΜΧ'· ποιότητας ζωής για μια συγκεκριμένη ασθένεια ΠΓ' ≈ Βλέπε Ποιότητα Ζωής που Σχετίζεται με την Υγεία. ΕΝ

disease, chronic := χρόνια πάθηση ΔΔ· χρόνια νόσος ΚΜΧ

disease, foodborne := τροφογενές νόσημα ΓΔ1 ΜΧ' ΠΓ'

disease, foot and mouth := αφθώδης πυρετός ΔΔ

disease, infectious := μολυσματική ασθένεια ΔΔ

disease, latent := λανθάνουσα νόσος ΤΛ

disease, musculoskeletal := οστεομυϊκή ασθένεια ΔΔ

disease, neuropsychiatric := νευροψυχιατρική διαταραχή ΔΔ

disease, obstructive respiratory := αποφρακτική πνευμονοπάθεια ΔΔ

disease, occupational := επαγγελματική ασθένεια ΔΔ

disease, presymptomatic := προσυμπτωματική νόσος ΤΛ

disease, recognised occupational := αναγνωρισμένες επαγγελματικές ασθένειες ΔΔ

disease, respiratory := αναπνευστικό νόσημα ΔΔ

disease, skin := δερματική πάθηση ΔΔ

disease, symptomatic := συμπτωματική νόσος ΤΛ

disease, transmitted := μεταδοτική νόσος ΚΜ

disease, viral := ίωση ΔΔ· ιογενής ασθένεια ΜΧ'

disease, Weil's := νόσος του Weil, λεπτοσπείρωση ΔΔ

diseases of process := εξελικτικές ασθένειες ΜΣ

diseases of the newborns := ασθένειες των νεογνών ΓΣ

disinfectant := απολυμαντικό ΔΔ ΚΜ

disinfection := απολύμανση ΔΔ ΚΜ ΤΠ

disinfection of equipment := απολύμανση του εξοπλισμού ΔΔ

disinfection, terminal := τελική απολύμανση ΚΜ

disinfestation := εξωπαρασιτική απολύμανση ΤΠ

disintegration := πολυδιάσπαση (εκπαιδευτικού στόχου) ΔΒ· χαλάρωση ΔΒ

disjoint set := ξένο σύνολο ΚΜ

disorder := διαταραχή ΒΟ ΓΔ1 ΟΧ
disorder, low back := πάθηση μέσης ΔΔ
disorder, lower limb := διαταραχή των κάτω άκρων ΔΔ
disorder, mental := διανοητική διαταραχή ΔΔ
disorder, musculoskeletal := μυοσκελετική διαταραχή ΚΜ
disorder, musculoskeletal (MSD) := μυοσκελετική πάθηση ΔΔ
disorder, reproductive := διαταραχή στο αναπαραγωγικό σύστημα ΔΔ
disorder, shoulder := πάθηση ώμου ΔΔ
disorder, sleep := διαταραχή ύπνου ΔΔ
disorder, upper limb := διαταραχή των άνω άκρων ΔΔ
disorder, work-related musculoskeletal := μυοσκελετική πάθηση που σχετίζεται με την εργασία ΔΔ
dispensing medicines := διανομή φαρμάκων ΜΣ
dispensing practices := ιατρεία που διανέμουν φάρμακα ΜΣ
dispersion := διασπορά ΔΔ ΕΝ' ΜΧ' διασκορπισμός ΕΣΙ· σκέδαση ΕΣΙ
displaced person := εκτοπισμένο άτομο, εκτοπισμένος ΓΣ
display, graphical := γραφική παρουσίαση ΚΜ
disposal := απόρριψη ΔΔ
disruption, endocrine := ενδοκρινής διάσπαση ΔΔ
disruptor, endocrine := ενδοκρινικός διαταράκτης ΔΔ
dissemination, information := διάδοση των πληροφοριών ΔΔ· διάχυση πληροφοριών ΝΡ'· διάχυσης της πληροφορίας ΜΧ'
dissolution of marriage := λύση του γάμου ΓΣ
dissonance theory := θεωρία της γνωστικής διαφωνίας ΚΜ
distance, safety := απόσταση ασφάλειας ΔΔ ΠΓ'
distant cause := απώτερη αιτία ΑΧ
distinction := διάκριση ΚΜ
distractor := το τμήμα που είναι λάθος ΔΒ· παραπλανητική ερώτηση ΔΒ· παραπλανητική απάντηση ΔΒ· παράγοντας λάθους ΔΒ· εκτροπέας προσοχής ΓΔ'
distress := δυστυχία ΜΣ
distribution := κατανομή ΕΣΙ ΙΩ ΤΛ
distribution F (Syn: Fisher distribution) := κατανομή F ΕΣΙ ΚΜ ΣΠ· κατανομή Fisher ΙΩ
distribution, beta-binomial := Βλέπε [beta-binomial distribution](#)
distribution, bimodal := Βλέπε [bimodal distribution](#)
distribution, binomial := Βλέπε [binomial distribution](#)
distribution, chi-square := Βλέπε [chi-square distribution](#)
distribution, discrete := Βλέπε [discrete distribution](#)
distribution, Fisher := Βλέπε [distribution F](#)
distribution, frequency := Βλέπε [frequency distribution](#)
distribution, local := Βλέπε [local distribution](#)
distribution, log-normal := Βλέπε [log-normal distribution](#)
distribution, logarithmic := Βλέπε [logarithmic distribution](#)
distribution, negative binomial := Βλέπε [negative binomial distribution](#)
distribution, noncentral Fisher := Βλέπε [noncentral Fisher distribution](#)
distribution, normal (Gauss) := Βλέπε [normal distribution](#)
distribution, Poisson := Βλέπε [Poisson distribution](#)
distribution, standard normal := Βλέπε [standard normal distribution](#)
distribution, Student's t := Βλέπε [t-distribution](#)
distribution, unimodal; bimodal; multimodal := μονοκόρυφη κατανομή ΕΠ ΕΣΙ ΜΧ', δικόρυφη κατανομή ΕΠ ΜΧ', πολυκόρυφη κατανομή ΕΠ ΜΧ' ≈ Στις μονοκόρυφες κατανομές, οι παρατηρήσεις συγκεντρώνονται σε κάποια αριθμητική τιμή του μετρούμενου μεγέθους, πέρα από την οποία σημειώνεται συνεχής μείωση. Στις πολυκόρυφες, η πτώση συχνοτήτων, που αρχίζει από κάποια κορυφή, αντιστρέφεται σε κάποιο σημείο, με συνέπεια τη δημιουργία μιας νέας κορυφής περισσότερο ή λιγότερο έκδηλης. ΕΠ
distributive := διανεμητικός ΜΣ
district := περιφέρεια ΓΣ

- District Health Authority (DHA)** := περιφερειακή υγειονομική αρχή ΚΜ
- district nurse** := κοινοτική νοσηλεύτρια ΜΣ
- disturbance, production** := διαταραχή (επίπτωση) στην παραγωγή ΔΔ
- diversity, biological** := βιολογική ποικιλότητα ΓΔ1
- diverticular disease** := εκκολπωματική νόσος ΜΣ
- dividing line** := γραμμή διαμερισμού ΚΜ
- divorce** := διαζύγιο ΓΣ ΚΜ
- divorced person** := διαζευγμένο άτομο ΓΣ
- dizziness** := ζαλάδα ΔΔ· ίλιγγος ΜΣ
- DL (distance learning)** := ΜΑ (μάθηση από απόσταση) ΓΔ2
- docimology** := δοκιμολογία ΔΒ
- doctor of public health** := ιατρός δημόσιας υγείας ΚΜ
- doctor-centred consultation** := ιατρο-κεντρική εξέταση ΜΣ
- doctor's bag** := ιατρική τσάντα ΜΣ
- doctrine** := δόγμα ΓΔ1 ΟΧ
- document** := έγγραφο ΓΔ1 ΜΧ'· κείμενο ΓΔ1
- document analysis** := ανάλυση εγγράφων ΕΝ ≈ Στην ποιοτική έρευνα, αποτελεί μία από τις τρεις βασικές μεθόδους συλλογής δεδομένων. Περιλαμβάνει την ερμηνευτική αποτίμηση γραπτών κειμένων. ΕΝ
- document, harmonization (HD)** := έγγραφο εναρμόνισης ΔΔ
- documentation** := τεκμηρίωση ΔΔ
- documentation and information centre** := κέντρο τεκμηρίωσης και πληροφόρησης ΔΔ
- dog fly** := μύγα των σκύλων ΚΜ
- domain** := τομέας ΜΧ' ΠΓ' ΣΓ12· επικράτεια ΙΩ· τομέας εφαρμογής ΚΜ· πεδίο εφαρμογής ΚΜ
- domestic** := οικιακός ΚΜ
- domestic ectoparasite** := οικόσιτος ΚΜ
- domicile** := διαμονή ΓΣ
- dominance, social** := κοινωνική επικράτηση ΚΜ
- dominant strategy** := επικρατούσα στρατηγική ΙΩ ≈ Στις αναλύσεις κόστους αποτελεσματικότητας (ΑΚΑ, cost-effectiveness analysis, CEA)
- dominate** := επικυριαρχία ΕΝ ≈ Σε μια οικονομική αξιολόγηση, αν η υπό μελέτη παρέμβαση είναι ταυτόχρονα και πιο αποτελεσματική και πιο οικονομική απ' ό,τι η στρατηγική ελέγχου, λέγεται ότι είναι επικυρίαρχη εναλλακτική. ΕΝ ~ επικυρίαρχη ή επικρατούσα; δεσπόζουσα; ΓΔ' \ \ δεσπόζω, κυριαρχώ ΜΚ'
- dosage** := δοσολογία ΔΔ
- dosage rates** := δοσολογικό σχήμα ΜΣ
- dose** := δόση ΔΔ ΙΩ
- dose dependence (Syn: dose-response gradient)** := δοσοεξάρτηση ΕΝ ≈ Υπάρχει όταν ο κίνδυνος για μία έκβαση αυξάνεται καθώς η ποσότητα ή η διάρκεια της έκθεσης στον υποτιθέμενο επιβλαβή ή επωφελή παράγοντα αυξάνεται. ΕΝ ~ (1) υποτιθέμενο ή μελετώμενο; (2) "ο κίνδυνος για μία έκβαση ... ή επωφελή παράγοντα": είναι ο επωφελής παράγοντας (επι)κίνδυνος; (ο κίνδυνος συνυποδηλώνει βλάβη). (3) αυξάνεται-αυξάνεται: δεν υπάρχει περίπτωση να κινούνται αντίθετα; έκβαση μειώνεται - παράγοντα αυξάνεται (και αντίστροφα); μήπως "έκβαση μεταβάλλεται" - "παράγοντα μεταβάλλεται"; ΓΔ' \ \ Πιστεύω είναι ΟΚ ο ορισμός. ΜΧ'
- dose of adverse health effects, lowest (LDAHE)** := κατώτατη δόση με παρατηρήσιμη επιβλαβή επίδραση ΔΔ· κατώτατη δόση με παρατηρήσιμη ανεπιθύμητη επίδραση ΜΧ'· κατώτατη δόση παρενεργειών υγείας ΜΚ'
- dose reference control** := δόση ελέγχου αναφοράς ΚΜ
- dose-escalation design** := σχεδιασμός αυξανόμενης δόσης ΙΩ ΜΧ'
- dose-finding study** := δοσοανιχνευτική μελέτη ΙΩ ΜΧ'
- dose-response** := Βλέπε dose response relationship
- dose-response curve** := καμπύλη δόσης-απόκρισης ΕΣΙ ΜΧ'· καμπύλη δόσης-αποτελέσματος ΑΒ
- dose-response gradient (Syn: dose dependence)** := Βλέπε **dose dependence**
- dose-response pattern** := μοντέλο δόσης-απόκρισης ΜΧ' ΠΓ'· μοντέλο "δόση-απόκριση" ΔΧΑ ≈ Αυξανόμενη ισχύς της σχέσης (απομάκρυνση από RR = 1) καθώς αυξάνεται το επίπεδο της έκθεσης. ΔΧΑ
- dose-response relationship** := δοσολογική σχέση ΓΡ' ΚΜ ΤΛ· σχέση δόσης-απόκρισης ΕΣΙ ΜΧ' ΠΓ'· σχέση δόσης-ανταπόκρισης ΓΡ' ≈ ~ DOSE-RESPONSE RELATIONSHIP (Syn: dose-effect

relationship) The relationship between a given dose or set of doses (i.e., amount, duration, concentration) of an agent or exposure and the magnitude of a graded effect in an individual (for whom repeated measurements are available) or a population.

dose, active := ενεργός δόση ΙΩ· ενεργή δόση ΜΧ´

dose, annual := ετήσια δόση ΔΔ

dose, average := μέση δόση ΔΔ

dose, biological := βιολογική δόση ΙΩ

dose, cumulative := συσσωρευτική δόση ΔΔ

dose, external exposure := δόση εξωτερικής έκθεσης ΙΩ

dose, internal := εσωτερική δόση ΙΩ

dose, local := τοπική δόση ΔΔ

dose, maximum tolerable (LD0; Syn: maximum tolerated dose, MTD) := μέγιστη ανεκτή δόση ΓΡ´ ΔΔ

dose, median lethal (LD50) := διάμεσος θανατηφόρος δόση (για το 50% πληθυσμού πειραματοζώων) ΔΔ

dosette boxes := δοσολογικά κουτιά ΜΣ

double blind (controlled trial) := διπλά τυφλή (κλινική δοκιμή με μάρτυρες) ΤΠ ≈ Όχι “διπλή τυφλή”. ΤΠ

double-blind := διπλά τυφλό ΕΣΙ ΜΧ´· διπλή τυφλότητα ΕΔ· διπλή τύφλωση ΕΔ· διπλό τυφλό ΔΔ ≈ Πειραματικός σχεδιασμός κλινικών μελετών κατά το οποίο, τόσο οι ασθενείς όσο και οι ερευνητές δεν γνωρίζουν τη θεραπεία που λαμβάνει ο κάθε ασθενής. ΕΔ:(6)

double-blind study := διπλή τυφλή μελέτη ΑΧ· διπλά τυφλή μελέτη ΜΧ´· Βλέπε και **double-blind**

double-blind trial := διπλά τυφλή δοκιμή ΕΝ´ ΜΧ´· διπλά τυφλή κλινική δοκιμή ΠΓ´· δοκιμή διπλά τυφλή ΑΒ ≈ ≈ DOUBLE-BLIND TRIAL A procedure of blind assignment to study and control groups and blind assessment of outcome, designed to ensure that ascertainment of outcome is not biased by knowledge of the group to which an individual was assigned. Double refers to both parties –the subjects in the study and control groups, and the observer(s) in contact with the subjects; those describing a randomized controlled trial should provide a specific description of who among those involved in the trial were blinded. See also blinded study.

drainage := αποχέτευση ΚΜ

DREEM (Dundee ready education environment measure) := DREEM ([έτοιμο] εργαλείο μέτρησης εκπαιδευτικού περιβάλλοντος του Dundee [της Σκωτίας]) ΓΔ2

dress code := ενδυματολογικός κώδικας ΜΣ

drill, fire := άσκηση πυρασφάλειας ΔΔ

drinking (alcohol) := κατανάλωση αλκοόλ ΜΧ´· χρήση οιοπνεύματος ΙΩ

drinking (alcohol), hazardous := επικίνδυνη πόση αλκοόλ ΜΧ´· επικίνδυνη χρήση οιοπνεύματος ΙΩ

drinking (alcohol), problem := προβληματική πόση αλκοόλ ΜΧ´· προβληματική χρήση οιοπνεύματος ΙΩ

driver fatigue := κόπωση του οδηγού ΔΔ

driving := οδήγηση ΓΔ1

driving force := κινητήρια δύναμη ΚΜ

droplet nuclei := πυρήνας- σταγονίδιο ΚΜ

droplet nuclei transmission := μετάδοση με πυρήνες σταγονιδίων ΤΠ

droplet transmission := μετάδοση με σταγονίδια ΤΠ

dropout := αποχώρηση ΕΣΙ· διακοπή συνεργασίας ΤΛ ≈ ≈ DROPOUT A person enrolled in a study who becomes inaccessible or ineligible for follow-up for intentional reasons (e.g., because of unwillingness to undergo invasive diagnostic procedures). The occurrence of dropouts can lead to severe bias. See also attrition bias; censoring; lost to follow-up; selection bias.

drowning := πνιγμός ΓΔ1

drug := φάρμακο ΔΔ ΙΩ ΜΣ

drug abuse := κατάχρηση φαρμάκου ΔΔ ΜΣ

drug addiction := εξάρτηση από ναρκωτικά ΔΔ· εθισμός από τα ναρκωτικά ΜΧ´

Drug and Therapeutics Bulletin := Δελτίο Φαρμάκων και Θεραπειών ΜΣ

drug class effect := επίδραση κατηγορίας φαρμάκου ΕΝ ≈ Όταν τα περισσότερα ή όλα τα μέλη μιας

κατηγορίας φαρμάκων (π.χ. β-αναστολείς ή ανταγωνιστές ασβεστίου) προκαλούν τα ίδια αποτελέσματα. EN

drug design, rational := έλλογος σχεδιασμός φαρμάκου ΙΩ

drug discovery := ανακάλυψη φαρμάκων ΙΩ

drug effectiveness := αποτελεσματικότητα φαρμάκου ΜΣ

drug formulary := συνταγολόγιο ΜΣ

drug interactions := αλληλεπιδράσεις φαρμάκων ΜΣ

drug metabolism := μεταβολισμός φαρμάκου ΜΣ

drug side effects := παρενέργεια φαρμάκου ΜΣ

drug, essential := ουσιώδες φάρμακο ΓΔ1

drug, illicit := παράνομο ναρκωτικό ΓΔ1

drug, illicit psychoactive := παράνομο ψυχοδραστικό φάρμακο ΓΔ1

drug, psychoactive := ψυχοδραστικό φάρμακο ΓΔ1

drugs not listed and arbitrary personal medication := φάρμακο εκτός λίστας και αυθαίρετη προσωπική λήψη φαρμάκου ΚΜ

dryer, air := στεγνωτήριο με αέρα ΔΔ

dual citizenship (Syn: dual nationality) := διπλή υπηκοότητα ΓΣ· διπλή ιθαγένεια ΓΣ

dual nationality (Syn: dual citizenship) := διπλή υπηκοότητα ΓΣ· διπλή ιθαγένεια ΓΣ

dummy variable (Syn: dummy variate) := ψευδομεταβλητή ΑΧ ΕΠ ΕΣΙ ΚΜ ΜΧ' ΠΓ' ΣΓ3 ΣΠ· βωβή μεταβλητή ΕΣΙ· βουβή μεταβλητή ΕΣΙ· εικονική μεταβλητή ΕΣΙ· πλασματική μεταβλητή ΕΣΙ ≈ Αν η ποιοτική μεταβλητή έχει δύο κατηγορίες, π.χ. άνδρας/ γυναίκα ή καπνιστής/ μη καπνιστής, τότε είναι δυνατό να συμπεριληφθεί στο μοντέλο ως μεταβλητή που παίρνει δύο συμβατικές τιμές, συνήθως τις τιμές 0 και 1. Οι μεταβλητές αυτού του τύπου λέγονται Ψευδομεταβλητές. ΕΠ

dummy variate (Syn: dummy variable) := Βλέπε **dummy variable**

durability := διάρκεια ΚΜ

duration := διάρκεια ΔΔ

duration of marriage := διάρκεια του γάμου ΓΣ

duration of pregnancy := διάρκεια της εγκυμοσύνης ΓΣ· διάρκεια της κυήσεως ΓΣ

duration of stay := διάρκεια παραμονής ΓΣ

dust := σκόνη ΔΔ ΚΜ

dust control := έλεγχος της σκόνης ΔΔ

dust mask := προσωπίδα για τη σκόνη ΔΔ

dust outbreak := έκρηξη σκόνης ΚΜ

dust transmission := μετάδοση με σκόνη ΤΠ

dust, dry := ξηρή σκόνη ΚΜ

dust, flammable := εύφλεκτη σκόνη ΔΔ

dust, flour := σκόνη αλευριού ΔΔ

dust, inorganic := σκόνη από ανόργανες ουσίες ΔΔ

dust, organic := σκόνη από οργανικές ουσίες ΔΔ

dust, quartz := σκόνη χαλαζία ΔΔ

dust, respirable := αναπνεύσιμη σκόνη ΔΔ

dust, wood := ξυλόσκονη ή σκόνη ξύλου ΔΔ

duties := καθήκοντα ΜΣ

dwelling, dwelling unit := κατοικία ΓΣ

dye := βαφή ΔΔ

dyeing := βάψιμο ΓΔ' ΠΓ'· βαφή ΔΔ

dying := πεθαίνοντας ΓΔ1· θνήσκειν ΓΔ' ρήμα ΠΓ'

dying and death := του πεθαμού και του θανάτου ΓΔ2

dynamic (open) population := δυναμικός (ανοικτός) πληθυσμός ΑΧ

dynamic of epidemic outbreaks := δυναμική των επιδημικών εκρήξεων ΚΜ

dynamic population := δυναμικός πληθυσμός ΣΓ12

dyslexia := δυσλεξία ΒΟ ΓΔ1

dyspepsia := δυσπεψία ΜΣ

- ear** := αυτί ΔΔ· ους ΜΣ
- ear examination** := εξέταση ωτός ΜΣ
- ear syringing** := ωτική σύριγγα ΜΣ
- ear wax** := βύσμα ωτός ΜΣ
- early group** := αρχική ομάδα ΑΒ
- earmuff** := προστατευτικό κάλυμμα του αυτιού ΔΔ· ωτοασπίδα ΛΝ. Βλέπε και **earplug** = ωτοβύσμα.
- earphone** := ακουστικό ΔΔ
- earphone, insert** := βυσματοειδές ακουστικό ΔΔ
- earplug** := ωτοβύσμα ΛΝ. Βλέπε και **earmuff** = ωτοασπίδα.
- earthing** := γείωση ΔΔ
- earthquake** := σεισμός ΓΔ1
- eating** := βρώση ΒΟ· διατροφή ΓΔ1
- echometer (Syn: sound level meter)** := ηχώμετρο ΔΔ
- ecological fallacy** := οικολογική πλάνη ΑΧ ΕΠ ΙΩ ΚΜΧ· οικολογικό σφάλμα ΠΓ· σφάλμα οικολογικής μελέτης ΓΡ' ≈ Ο όρος οικολογική πλάνη περιγράφει την αδυναμία των οικολογικών σχέσεων να αντιπροσωπεύσουν αξιόπιστα ανάλογες σχέσεις σε ατομικό επίπεδο. Η οικολογική πλάνη προκύπτει από το γεγονός ότι μέσα σε μια ομάδα (α) τα άτομα που την απαρτίζουν είναι ετερογενή ως προς το μετρούμενο οικολογικό χαρακτηριστικό που αποδίδεται με ένα συνοπτικό μέτρο και (β) ετερογένεια μπορεί να υπάρχει και ως προς το μέγεθος της σχέσης των πιθανολογούμενων αιτιολογικών παραγόντων για διαφορετικά άτομα. ΕΠ
- ecological study** := οικολογική μελέτη ΑΧ ΕΝ ΕΠ ΙΩ ΕΣΙ ΜΧ' ΣΓ123 ≈ Οικολογικές ονομάζονται οι μελέτες που χρησιμοποιούν την ομάδα αντί για το άτομο ως μονάδα παρατήρησης. ΕΠ Οι οικολογικές μελέτες εξετάζουν τη σχέση μεταξύ της έκθεσης ομάδων ατόμων σε έναν πιθανό παράγοντα κινδύνου και μία έκβαση. Οι εκθέσεις μετρούνται σε επίπεδο πληθυσμού, κοινότητας, ή ομάδας και όχι σε ατομικό επίπεδο. Οι οικολογικές μελέτες μπορούν να προσφέρουν πληροφορίες για μια επιδημιολογική σχέση. Ωστόσο, είναι επιρρεπείς σε συστηματικό σφάλμα, την οικολογική πλάνη. Η οικολογική πλάνη θεωρεί ότι οι συσχετίσεις που παρατηρούνται στις ομάδες υποχρεωτικά ισχύουν και για τα άτομα (π.χ. αν οι χώρες που καταναλώνουν περισσότερο διαιτητικό λίπος παρουσιάζουν μεγαλύτερη επίπτωση καρκίνου του μαστού, τότε οι γυναίκες που τρώνε λιπαρά φαγητά έχουν μεγαλύτερη πιθανότητα να εμφανίσουν καρκίνο του μαστού). Αυτά τα συμπεράσματα μπορεί να είναι ορθά αλλά υποστηρίζονται ασθενώς από τα συνολικά δεδομένα. ΕΝ
- economic activity** := οικονομική δραστηριότητα ΓΣ
- economic activity rate** := συντελεστής οικονομικής δραστηριότητας ΓΣ
- economic analysis** := οικονομική ανάλυση ΕΝ ≈ Μια σειρά ποσοτικών μεθόδων που χρησιμοποιούνται για τη σύγκριση δύο ή περισσότερων θεραπειών, προγραμμάτων, ή στρατηγικών όσον αφορά τη χρήση των πόρων και τα αναμενόμενα αποτελέσματά τους. ΕΝ
- economic characteristic** := οικονομικό χαρακτηριστικό ΓΣ
- economic demography** := οικονομική δημογραφία ΓΣ
- economic gain** := οικονομικό κέρδος ΓΔ1
- economically active population** := οικονομικά ενεργός πληθυσμός ΓΣ
- economically inactive population** := οικονομικά μη ενεργός πληθυσμός ΓΣ
- economist** := οικονομολόγος ΓΔ1
- economy** := οικονομία ΔΔ
- ectopic pregnancy rate** := δείκτης εξωμήτριας κύησης ΑΒ
- eczema** := έκζεμα ΔΔ ΜΣ
- edema, lung** := πνευμονικό οίδημα ΔΔ
- education** := εκπαίδευση ΓΔ1 ΓΔ2 ΜΣ
- education for capability approach** := εκπαίδευση προς απόκτηση ικανοτήτων ΓΒΜ
- education, health** := αγωγή υγείας ΔΔ
- education, safety** := εκπαίδευση μέτρων ασφάλειας ΔΔ
- educational** := εκπαιδευτικός ΓΔ2
- educational goal** := εκπαιδευτικός σκοπός ΓΔ2
- educational method** := εκπαιδευτική μέθοδος ΓΔ2
- educational need** := εκπαιδευτική ανάγκη ΓΔ2
- educational outreach visits** := εκπαιδευτική επίσκεψη απήχησης ΕΝ ≈ Βλέπε Ακαδημαϊκή πληροφόρηση. ΕΝ
- educational spiral** := εκπαιδευτικό σπείραμα ΓΔ· σπείραμα της εκπαίδευσης ΔΒ

educational status := επίπεδο εκπαίδευσεως ΓΣ· κατάσταση εκπαίδευσεως ΓΣ

educationist := εκπαιδευτικός (ουσ.) ΓΔ2

educator := εκπαιδευτικός (ως ουσιαστικό, όχι ως επίθετο)· εκπαιδευτής· παιδαγωγός ΓΔ1

effect := αποτέλεσμα ΔΔ ΕΔ ΕΣΙ ΙΩ ΚΜ ΠΓ' ΤΠ· επίδραση ΓΔ ΕΔ ΕΣΙ ΜΧ' ΠΓ' ΤΛ ≈ Ορίζεται το μέτρο της αποτελεσματικότητας μιας παρέμβασης και εξαρτάται από το είδος της μεταβλητής που εκφράζει την έκβαση. Στην επιδημιολογία ο όρος χρησιμοποιείται για να περιγράψει την αιτιολογική σχέση ενός προσδιοριστή με την συχνότητα εμφάνισης ενός νοσήματος. ΕΔ:(6) \ \ Και "αιτιατό" (σε Φιλοσοφία και Επιστημολογία). ΤΠ ≈ Το αποτέλεσμα θα ήταν result ή outcome, όχι effect. Το effect σημαίνει επίδραση επί (της διαδικασίας παραγωγής) του αποτελέσματος. Εξάλλου ορίζεται ως "μέτρο της αποτελεσματικότητας μιας παρέμβασης" (ΕΔ), που σημαίνει μέτρο της επίδρασης μιας παρέμβασης, άρα αναφέρεται στο αριστερό σκέλος της αιτιολογικής αντίδρασης "αίτιο → αιτιατό", στο αίτιο, όχι στο αποτέλεσμα, στο (προ)ηγούμενο της χρονικής αλληλουχίας αιτίου αποτελέσματος, όχι στο επόμενο, στον "προσδιοριστή" (ΕΔ), όχι στην "συχνότητα εμφάνισης ενός νοσήματος" (ΕΔ) που είναι το αποτέλεσμα. Το αποτελεσματικότητα θα ήταν πιο κοντά στο επίδραση, αλλά όχι το αποτέλεσμα (όσο κοντά είναι το αίτιο από το αιτιατό). ΓΔ \ \ Συμφωνώ επίδραση ΜΧ'

effect measure := μέτρο αποτελέσματος ΚΜ ΜΧ' ΣΓ1· μέτρο επίδρασης ΓΔ ≈ ≈ Βλέπε effect. ΓΔ'

effect measure modification := τροποποίηση του μέτρου αποτελέσματος ΑΧ ΚΜ ΜΧ' ΠΓ' ΣΓ1· τροποποίηση του μέτρου επίδρασης ΓΔ ≈ ≈ Βλέπε effect. ΓΔ'

effect modification := τροποποίηση του αποτελέσματος ΑΧ ΙΩ ΚΜ ΜΧ' ΠΓ'· τροποποίηση του μέτρου αποτελέσματος ΑΧ· συνέργεια ΤΛ· τροποποίηση επίδρασης ΓΔ ≈ Αλλαγή στο αποτέλεσμα, μιας ορισμένης έκθεσης πάνω στην επίπτωση της νόσου, που προέρχεται από έναν άλλο παράγοντα (τροποποιητής: modifier) ≈ Τα "τροποποίηση αποτελέσματος" και "τροποποίηση του μέτρου αποτελέσματος" είναι ισότιμοι όροι. ΑΧ ΜΚ. Άρα τα effect measure modification και effect modification είναι συνώνυμα (ταυτώνυμα); ΓΔ' Βλέπε effect. ΓΔ'

effect modification (Syn: modification of effect) := τροποποίηση αποτελέσματος ΤΠ

effect modifier := τροποποιητής του αποτελέσματος ΑΧ ΙΩ ΜΧ'· τροποποιητής επίδρασης ΓΔ ΕΣΙ, προσδιοριστής επίδρασης ΕΣΙ

effect of accident := επίπτωση ατυχήματος ΔΔ· επίδραση ατυχήματος ΜΧ'

effect of industrial accident := επίπτωση βιομηχανικού ατυχήματος ΔΔ· επίδραση βιομηχανικού ατυχήματος ΜΧ'

effect parameter := αιτιολογικός δείκτης ΤΛ

effect pooled := συνοπτικό αποτέλεσμα ΙΩ

effect size := μέγεθος αποτελέσματος ΕΔ ΕΝ ΜΧ' ΣΓ3· μέγεθος του αποτελέσματος ΠΓ'· θεραπευτικό αποτέλεσμα ΚΜΧ ≈ Ορίζεται η διαφορά της έκβασης μεταξύ των ομάδων παρέμβασης και ελέγχου διαιρεμένη με κάποιο μέτρο μεταβλητότητας (πχ. τυπική απόκλιση). ΕΔ:(6) \ \ Η διαφορά της έκβασης μεταξύ των ομάδων παρέμβασης και ελέγχου διαιρεμένη με κάποιο μέτρο μεταβλητότητας, συνήθως την τυπική απόκλιση. ΕΝ

effect stratified := διαστρωματωμένη επίδραση ΓΔ'· διαστρωματωμένο αποτέλεσμα ΙΩ· στρωματοποιημένο αποτέλεσμα ΜΧ' ≈ ≈ Βλέπε effect. Επίσης αποφυγή του "-ποίηση". ΓΔ'

effect therapeutic := θεραπευτική επίδραση ΓΔ'· θεραπευτικό αποτέλεσμα ΙΩ ≈ ≈ Βλέπε effect. ΓΔ'

effect weighted := σταθμισμένη επίδραση ΓΔ· σταθμισμένο αποτέλεσμα ΙΩ ≈ ≈ Βλέπε effect. ΓΔ'

effect, acute := άμεσο αποτέλεσμα ΜΧ' ΠΓ'· άμεση επίδραση ΓΔ· άμεσες επιπτώσεις ΔΔ

effect, additive := αθροιστικό αποτέλεσμα ΔΔ ΜΧ'· αθροιστική επίδραση ΓΔ

effect, adverse := ανεπιθύμητο αποτέλεσμα ΜΧ'· δυσμενής επίδραση ΓΔ ΔΔ

effect, age := επίδραση ηλικίας ΤΛ

effect, cancerogenic := επακόλουθο καρκινογένεσης ΔΔ· καρκινογόνος επίδραση ΓΔ

effect, carcinogenic := Βλέπε **cancerogenic effect**

effect, carryover := Βλέπε **carryover effect**

effect, chronic := μακροπρόθεσμη επίπτωση ΔΔ· χρόνια επίδραση ΜΧ'

effect, cohort := επίδραση γενεάς ΤΛ· επίδραση κοόρτης ΜΧ' Βλέπε και generation effect

effect, direct := άμεσο αποτέλεσμα ΚΜ

effect, generation := επίδραση γενεάς ΤΛ Βλέπε και cohort effect

effect, genotoxic := γονοτοξική επίδραση ΔΔ ≈ ≈ Είναι ο γόνος στον οποίο παραπέμπει το γονοτοξική γονίδια; Αν όχι και αν το genotoxic αφορά γονίδια, μήπως γονιδιοτοξική επίδραση; ΓΔ'

effect, health := επίπτωση στην υγεία ΔΔ· επίδραση στην υγεία ΜΧ'

effect, irreversible := μόνιμη επίδραση ΔΔ

effect, late := μακροχρόνια επίπτωση ΔΔ· μακροχρόνια επίδραση ΜΧ´

effect, population := επίδραση στον πληθυσμό ΔΔ

effect, separate := ξεχωριστό αποτέλεσμα ΚΜ

effect, solo := ξεχωριστό αποτέλεσμα ΚΜ· ατομικό αποτέλεσμα ΜΧ´

effect, stochastic := στοχαστικό αποτέλεσμα ΚΜ

effect, synergistic := συνεργική ή συνεργιστική δράση ΔΔ

effective := αποτελεσματικός ΔΔ

effectiveness := αποτελεσματικότητα ΓΔ1 ΕΔ ΚΜ ΚΥ ΠΓ´ ΤΛ ΤΠ· αποτελεσματικότητα (θεραπευτικού μέτρου) ΑΧ· αποδοτικότητα ΙΩ ΜΧ´ ≈ Είναι το αποτέλεσμα μιας κλινικής δοκιμής, με αποδεδειγμένη αποτελεσματικότητα μιας θεραπείας σε ιδανικές συνθήκες (efficacy), στην καθημερινή κλινική πράξη. ΕΔ:(16) \ \ Αποτελεσματικότητα σε πραγματικές συνθήκες. ΤΠ

effectiveness, attributable := απόλυτη ατομική αποτελεσματικότητα ΤΛ· αποδοτέα αποδοτικότητα ΜΧ´

effectiveness, clinical := κλινική αποτελεσματικότητα ΚΜ

effectiveness, population attributable := απόλυτη συλλογική αποτελεσματικότητα ΤΛ· αποδοτικότητα αποδοτέα στον πληθυσμό ΜΧ´

effectiveness, relative := σχετική αποτελεσματικότητα ΤΛ· σχετική αποδοτικότητα ΜΧ´

efficacy := αποτελεσματικότητα ΕΣΙ ΙΩ ΜΧ´· αποτελεσματικότητα σε ιδανικές συνθήκες ΕΔ ΠΓ´ ΤΠ· δραστηριότητα ΑΧ ΕΣΙ ΚΜ· αποτελεσματικότητα υπό ιδανικές συνθήκες ΑΧ· βέλτιστη αποτελεσματικότητα ΜΚ´· βέλτιστη δραστηριότητα ΜΚ´· δραστηριότητα φαρμάκου ΤΠ· ιδανική αποτελεσματικότητα ΓΔ1· ιδανική δραστηριότητα (φαρμάκου) ΓΔ1 ≈ Είναι το αποτέλεσμα μιας κλινικής δοκιμής για την αποτελεσματικότητα μιας θεραπείας σε ιδανικές συνθήκες. ΕΔ:(16) \ \ "δραστηριότητα": χρήση στη φαρμακευτική έρευνα. ΤΠ ≈ "δραστηριότητα", "αποτελεσματικότητα υπό ιδανικές συνθήκες": προτιμάται το "δραστηριότητα" ΑΧ \ \ Ως αποτελεσματικότητα χρησιμοποιείται συνήθως το efficacy ΜΧ´

efficiency := αποδοτικότητα ΑΧ ΓΔ1 ΔΧΑ ΕΝ ΕΣΙ ΚΜ ΚΥ ΜΧ´ ΠΓ´ ΣΓ12 ΤΛ· απόδοση ΕΣΙ· αποδοτικότητα ΤΠ· αποτέλεσμα σε σχέση με το κόστος ΑΧ· αποτελεσματικότητα ΕΣΙ· επάρκεια ΔΒ· ικανότητα ΔΒ· στατιστική ακρίβεια ΑΧ ≈ Η τεχνική αποδοτικότητα είναι η σχέση μεταξύ των εισροών (κόστη) και εκροών (στην υγεία, έτη ζωής συνυπολογίζοντας την ποιότητα -QALY). Οι παρεμβάσεις που παρέχουν περισσότερα QALYs για τους ίδιους ή λιγότερους πόρους είναι περισσότερο αποδοτικές. Η τεχνική αποδοτικότητα αξιολογείται χρησιμοποιώντας αναλύσεις ελαχιστοποίησης του κόστους, κόστους-αποτελεσματικότητας, και κόστους-χρησιμότητας. Η αποδοτικότητα κατανομής αναγνωρίζει ότι η υγεία δεν είναι ο μόνος στόχος τον οποίο η κοινωνία επιδιώκει, έτσι οι ανταγωνιζόμενοι στόχοι πρέπει να ζυγίζονται και μετά να συσχετίζονται με το κόστος. Αυτό τυπικά γίνεται μέσω της ανάλυσης του κόστους-οφέλους. ΕΝ \ \ Περιλαμβάνει τη συνεκτίμηση του κόστους. ΤΠ ≈ "αποδοτικότητα", "αποτέλεσμα σε σχέση με το κόστος", "στατιστική ακρίβεια": προτιμάται ο πρώτος όρος ΑΧ

efficiency frontier := μεθόριος αποδοτικότητα ΕΝ ≈ Όταν τα αποτελέσματα μιας μελέτης κόστους-αποτελεσματικότητας αποτυπώνονται σε ένα διάγραμμα κόστους-αποτελεσματικότητας με τους δείκτες κόστους αποτελεσματικότητας (incremental cost-effectiveness ratio), οι γραμμές που προκύπτουν ορίζονται ως μεθόριος αποδοτικότητας. Κάθε στρατηγική που έχει μια βασική υπόθεση κόστους-αποτελεσματικότητας που είναι υψηλότερη από τη μεθόριο αποδοτικότητας μπορεί να θεωρείται κυρίαρχη. ΕΝ ≈ ή μεθόριος αποδοτικότητα ΕΝ

ehrlichiosis := ερλιχίωση ΚΜ

El Niño := Ελ Νίνιο ΚΜ

elaboration := επεξεργασία ΚΜΧ

elasticity := ελαστικότητα ΙΩ

elderly := ηλικιωμένος ΚΜ

elderly patient := ηλικιωμένος ασθενής ΚΜ

elderly people := ηλικιωμένοι ΜΣ

electives := επιλογές ΓΒΜ· επιλεγόμενα μαθήματα ΓΔ2· μαθήματα επιλογής ΓΒΜ

electoral cycle := εκλογικός κύκλος ΓΔ1

electrical syringe := ηλεκτρική ωτική σύριγγα ΜΣ

electricity current := ηλεκτρικό ρεύμα ΚΜ

electricity, static := στατικός ηλεκτρισμός ΚΜ

electrocution := ηλεκτροπληξία ΔΔ

electrolysis := ηλεκτρόλυση ΔΔ

- electromyography** := ηλεκτρομυογράφημα ΕΓ´· ηλεκτρομυογραφία ΔΔ ≈ := ηλεκτρομυογράφημα; ΓΔ´
- electronic patient records system** := ηλεκτρονικό σύστημα καταγραφής ασθενών ΜΣ
- Electronic Prescription Service (EPS)** := υπηρεσία ηλεκτρονικής συνταγογράφησης ΜΣ
- element** := στοιχείο ΔΔ
- elementary school** := στοιχειώδες σχολείο, δημοτικό σχολείο ΓΣ
- elevator** := ανελκυστήρας ΔΔ· ασανσέρ ΔΔ
- eligibility criterion** := κριτήριο επιλογής ΑΧ ΜΧ´· κριτήριο καταλληλότητας ΚΜΧ
- elimination of disease** := εξάλειψη νοσήματος ΓΔ1 ΜΧ´ ΠΓ´ ΤΠ· εξάλειψη νόσου ΚΜ ≈ Μείωση στο μηδέν της ετήσιας συχνότητας ενός ορισμένου νοσήματος σε μια ορισμένη γεωγραφική περιοχή (στο "ΥΓΕΙΑ 21" αυτή είναι η Περιοχή Ευρώπης της ΠΟΥ) ως αποτέλεσμα προμελετημένων προσπαθειών· απαιτείται συνέχιση των μέτρων παρέμβασης. Βλέπε επίσης 'Έλεγχος' και 'Ξερίζωμα'. ΓΔ1:368:(8) ≈ Βλέπε disease control.
- elimination of hazard** := εξάλειψη κινδύνου ΔΔ ΚΜΧ
- elimination of infection** := εξάλειψη μόλυνσης ΚΜ
- elimination of variables, backward** := Βλέπε **backward elimination of variables**
- elimination of variables, forward** := πρόσω απαλοιφή μεταβλητών ΓΔ´ ΜΧ´· πρόσω εξάλειψη μεταβλητών ΙΩ. Βλέπε και **backward elimination of variables**
- elimination of variables, stepwise** := βηματική απαλοιφή μεταβλητών ΓΔ´ ΜΧ´· σταδιακή εξάλειψη μεταβλητών ΙΩ. Βλέπε και **backward elimination of variables** και **stepwise regression**.
- elytron** := έλυτρο ΚΜ
- embryo** := έμβρυο ΓΣ
- embryotoxicity** := εμβρυοτοξικότητα ΔΔ
- emergency** := επείγουσα κατάσταση ΒΟ ΓΔ1
- emergency exit** := έξοδος κινδύνου ΔΔ
- emergency management system (EMS)** := οδηγός έκτακτης ανάγκης ΔΔ
- emergency medicine** := επείγουσα ιατρική ΒΟ ΓΔ1
- emergency preparedness** := ετοιμότητα εκτάκτου ανάγκης ΓΔ1
- emergency procedures for ships carrying dangerous goods (EMS)** := οδηγός ενεργειών εκτάκτου ανάγκης σε πλοία που μεταφέρουν επικίνδυνα φορτία ΔΔ
- emergency response** := αντιμετώπιση έκτακτης ανάγκης ΔΔ ΜΧ´ ≈ := Ίσως "ανταπόκριση έκτακτων αναγκών"; ΕΓ´
- emergency service** := υπηρεσία επειγόντων περιστατικών ΔΔ
- emergency showers** := επείγοντες καταιονισμοί ΜΚ´· ντους για την ασφάλεια του προσωπικού ΔΔ· ντους έκτακτης ανάγκης ΜΧ´ ≈ := Το "ασφάλεια" τι αποδίδει; ΠΓ´ \ \ Το "του προσωπικού" από πού φαίνεται; ντους έκτακτης ανάγκης; ΜΧ´ \ \ Θα προτιμούσα να αποφευχθεί ο ξενόφερτος όρος "ντους". Θα πρότεινα τον ελληνικό "επείγοντες καταιονισμοί" ΜΚ´ \ \ Ποια είναι η διαφάνεια των προτεινόμενων όρων; ΓΔ´
- emergency situation** := κατάσταση έκτακτης ανάγκης ΔΔ
- emergency stop** := διακοπή έκτακτης ανάγκης ΜΧ´· διάταξη επείγουσας διακοπής ΔΔ
- emergency switch-off** := διακοπή έκτακτης ανάγκης ΔΔ· σβήσιμο έκτακτης ανάγκης ΜΧ´
- emergency, radiological** := κατάσταση έκτακτης ανάγκης από ακτινοβολίες ΔΔ
- emergent leader** := αναδυόμενος ηγέτης ΔΓ
- emigration** := αποδημία ΓΣ· μετανάστευση προς το εξωτερικό ΓΣ
- emission** := εκπομπή ΔΔ
- emission standard** := πρότυπο επίπεδο εκπομπής ΔΔ
- emission tax** := φόρος εκπομπής ρύπων ΓΔ1
- emission value** := τιμή εκπομπής ΔΔ
- empathy** := ενσυναίσθηση ΒΚ ΓΔ´ ΧΛ (ΒΚ: Βασίλης Κιοσές, ΧΛ: Χρήστος Λιονής)· συναισθηματική κατανόηση ΚΜ
- emphysema** := εμφύσημα ΔΔ
- empirically supported psychotherapy** := εμπειρικά τεκμηριωμένη ψυχοθεραπεία ΕΔ ΜΧ´ ≈ Είναι σαφώς οριζόμενη ψυχολογική θεραπεία που η αποτελεσματικότητά της θεμελιώνεται μέσα από ελεγχόμενες έρευνες για συγκεκριμένους πληθυσμούς. ΕΔ:(8)
- empiricism** := εμπειρισμός ΑΧ ΜΧ´· εμπειριοκρατία ΑΧ ≈ := εμπειριοκρατία, εμπειρισμός: ισότιμοι όροι. ΑΧ

employability := απασχολησιμότητα ΔΔ
employed := απασχολούμενος ΓΣ
employee := εργαζόμενος ΔΔ
employees in malt processing lung := πνεύμονας εργαζομένων στην επεξεργασία βύνης ΚΜ
employer := εργοδότης ΓΣ ΔΔ
employment := απασχόληση ΔΔ ΚΜ
employment of minors := εργασία ανηλίκων ΔΔ
employment, alternative := εναλλακτική θέση απασχόλησης, εναλλακτική μορφή απασχόλησης ΔΔ
employment, female := εργασία γυναικών ΔΔ
empowerment := ενδυνάμωση ΚΜ
empty set := κενό σύνολο
end of shift := τέλος βάρδιας ΔΔ
end of workweek := τέλος της εργάσιμης εβδομάδας ΔΔ
endemic := ενδημικός ΙΩ ΤΠ
endemic area := ενδημική περιοχή ΤΠ
endemicity := ενδημικότητα ΙΩ
endocrine disorders := ενδοκρινικές διαταραχές ΜΣ
endpoint := καταληκτικό σημείο ΑΧ ΕΝ ΜΚ' ΚΜΧ ΜΧ' ΠΓ'· κατάληξη ΙΩ· τελικό σημείο ΑΧ· τελικό στάδιο ΚΜ· τερματική μεταβλητή ΕΣΙ ≈ Σύμβαμα ή έκβαση με το οποίο ολοκληρώνεται ή τερματίζεται η παρακολούθηση ενός ατόμου σε μια μελέτη (π.χ. θάνατος ή νόσος). ΕΝ ≈ τελικό σημείο, καταληκτικό σημείο: ισότιμοι όροι ΑΧ
energy := ενέργεια ΓΔ1
engineer := μηχανικός ΓΔ1
engineer, safety := τεχνικός ασφάλειας ΔΔ
ensure Syn:: ensuring := εγγύηση ΓΔ1· διασφάλιση ΓΔ1
enteric precautions := μέτρα εντερικής προφύλαξης ΤΠ
enterprise := επιχείρηση ΔΔ
enterprise, small and medium (SME) := μικρομεσαία επιχείρηση (ΜΜΕ) ΔΔ
entrance := είσοδος ΔΔ
entry permit := άδεια εισόδου ΓΣ ΔΔ
entry, collective := ομαδική καταχώριση ΔΔ
enumeration := απαρίθμηση ΓΣ
enumeration district := απογραφικό τμήμα ΓΣ
enumerator := απογραφέας ΓΣ
enumerator's schedule := δελτίο του απογραφέως ΓΣ· συγκεντρωτική κατάσταση απογραφής ΓΣ
environment := περιβάλλον ΔΔ
environment, aquatic := υδατικό περιβάλλον ΔΔ
environment, biological := βιολογικό περιβάλλον ΔΔ
environment, chemical := χημικό περιβάλλον ΔΔ
environment, moderate thermal := μη ακραίο θερμικό περιβάλλον ΔΔ
environment, natural := φυσικό περιβάλλον ΔΔ ΜΧ'· φυσικό περιβάλλον χωρίς την παρέμβαση του ανθρώπου ΓΔ1 ΠΓ'· μη ανθρωπογενές φυσικό περιβάλλον ΓΔ'. Βλέπε και **environment, physical**.
environment, occupational := επαγγελματικό περιβάλλον ΓΔ' ΜΧ'· εργασιακό περιβάλλον ΔΔ· περιβάλλον εργασίας ΔΔ ≈ ≈ Σε αντιδιαστολή με το work environment; ΓΔ'
environment, physical := ανθρωπογενές φυσικό περιβάλλον ΓΔ'· φυσικό περιβάλλον με την παρέμβαση του ανθρώπου ΓΔ1. Βλέπε και **environment, natural**
environment, psychosocial work := ψυχοκοινωνικό εργασιακό περιβάλλον ΔΔ
environment, social := κοινωνικό περιβάλλον ΚΜ
environment, thermal := θερμικό περιβάλλον ΚΜ
environment, work := εργασιακό περιβάλλον ΓΔ' ΜΧ'· περιβάλλον εργασίας ΔΔ ≈ ≈ Συνώνυμο του "environment, occupational"; ΓΔ'
environmental health := υγιεινή περιβάλλοντος ΒΟ ΚΜ ΜΧ' ΠΓ'· περιβαλλοντική υγιεινή ΓΔ1 ΓΔ' ≈ Εκείνες οι πλευρές της ανθρώπινης υγείας και νόσου που καθορίζονται από παράγοντες του περιβάλλοντος. Επίσης αναφέρεται στη θεωρία και πράξη της αξιολόγησης και του ελέγχου παραγόντων του περιβάλλοντος που δυνητικά μπορούν ν' απειλήσουν την υγεία. Η περιβαλλοντική υγιεινή ... περιλαμβάνει τόσο τις άμεσες

παθολογικές δράσεις των χημικών, της ακτινοβολίας και κάποιων βιολογικών παραγόντων όσο και τις δράσεις (συχνά έμμεσες) πάνω στην υγεία κι ευεξία του ευρύτερου φυσικού, ψυχολογικού, κοινωνικού και αισθητικού περιβάλλοντος, στο οποίο συμπεριλαμβάνονται και η πολιτική στέγασης, η αστική ανάπτυξη, η χρήση γης, και οι μεταφορές. ΓΔ1:371:(1) ~ Ο όρος "περιβαλλοντική υγεία" (= "υγεία του περιβάλλοντος" κατά το "ανθρώπινη υγεία" = "υγεία του ανθρώπου") δεν έχει νόημα στο πεδίο "υγεία του ανθρώπου". Το environmental health πρέπει να κατανοηθεί ως εάν ήταν healthy environment (υγιεινό [για τον άνθρωπο] περιβάλλον) ή ακόμα καλύτερα health promoting environment. Βλέπε και υγιεινή, υγιεινή δημόσια πολιτική, υγιεινή επιχείρηση, υγιεινό νοσοκομείο, υγιεινή πόλη, υγιεινό σχολείο. ΓΔ1:371E:[30] \ \ Έχει νόημα το υγιεινή του περιβάλλοντος; Το περιβαλλοντική υγιεινή του ανθρώπου είναι αυτό για το οποίο γίνεται εδώ λόγος. Έχει νόημα το υγιεινή του σχολείου; το υγιεινή στο σχολείο = υγιεινή του ανθρώπου στο σχολικό περιβάλλον = σχολική υγιεινή έχει νόημα, αλλά το υγιεινή του σχολείου; το σχολείο για τον εαυτό του δεν είναι ούτε υγιεινό ούτε ανθυγιεινό, το σχολείο για τον εαυτό του είναι αυτό που είναι, το σχολείο για τον άνθρωπο μπορεί να είναι υγιεινό ή ανθυγιεινό ή ουδέτερο, μπορούμε λοιπόν να μιλάμε για σχολική υγιεινή (του ανθρώπου), αλλά για υγιεινή του σχολείου; για περιβαλλοντική υγιεινή (του ανθρώπου), αλλά για υγιεινή του περιβάλλοντος; "την ευθύνη ήν φέρει και την προσοχήν ήν δέον να καταβάλη περί την ονοματολογία ο κατά πρώτον εισάγων εννοίας και όρους επιστημονικούς εν οιαδήποτε χώρα" Μηλιαράκης). ΓΔ'

environmental impact assessment (EIA) := μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων (ΜΠΕ) ΓΔ1

environmental protection agency (EPA) := υπηρεσία προστασίας του περιβάλλοντος (των ΗΠΑ)

ΔΔ

environmental protection management := διαχείριση της προστασίας του περιβάλλοντος ΔΔ

environmental quality standard (EQS) := πρότυπο ποιότητας περιβάλλοντος ΔΔ ΜΧ'

epicondylitis := επικονδυλίτιδα ΚΜ

epidemic := επιδημία ΕΠ ΕΣΙ ΚΜ ΙΩ ΤΠ· επιδημικός ΓΣ ΕΣΙ ΤΠ ≈ Ο όρος επιδημία αναφέρεται στην πέραν του φυσιολογικού (ή αναμενόμενου) συγκέντρωση περιστατικών μέσα σε ένα δεδομένο χρονικό διάστημα. Επομένως, περιγράφει οποιοδήποτε φαινόμενο εμφανίζει δυναμικές αλλαγές στην επίπτωση και τον επιπολασμό του στη διάρκεια του χρόνου σε έναν πληθυσμό. ΕΠ

epidemic curve := επιδημική καμπύλη ΤΠ

epidemic diagram := επιδημικό διάγραμμα ΙΩ

epidemic outbreak := επιδημική έκρηξη ΙΩ

epidemic, acute := οξεία επιδημία ΙΩ

epidemic, chronic := χρόνια επιδημία ΙΩ

epidemic, common source := επιδημία κοινής πηγής ΙΩ

epidemic, mixed := μικτή επιδημία ΙΩ

epidemic, progressive / propagative := διαδοσική επιδημία ΓΔ' ΜΧ'· προοδευτική επιδημία ΙΩ· διαδοτική επιδημία ΙΩ ≈ ~ Το "διαδοτική" συνηχεί με το δίδω, όχι με το διάδοση· το διαδοσική θα ήταν ίσως καλύτερο. ΓΔ' \ \ ΟΚ προοδευτική/ διαδοσική επιδημία ΜΧ'

epidemic, subacute := υποξεία επιδημία ΙΩ

epidemicity := επιδημικότητα ΤΛ

epidemicity, low level := χαμηλού βαθμού επιδημικότητα ΤΛ

epidemiologic surveillance (Syn: surveillance, public health surveillance) := επιδημιολογική επιτήρηση ΤΠ

epidemiological data := επιδημιολογικά δεδομένα ΜΣ

epidemiological study := επιδημιολογική μελέτη ΔΔ

epidemiology := επιδημιολογία ΔΧΑ ΔΔ ΕΠ ΕΣΙ ΚΜ ΣΓ12 ΤΛ ≈ Η μελέτη της συχνότητας των νόσων (αρκετά στενός ορισμός) ΔΧΑ \ \ Επιδημιολογία είναι η μελέτη της κατανομής και της εξέλιξης διαφόρων νοσημάτων στον ανθρώπινο πληθυσμό (περιγραφική επιδημιολογία) και των παραγόντων που τις διαμορφώνουν (αναλυτική επιδημιολογία). ΕΠ ~ "επιδημιολογία" = επί + δήμος + λόγος = λόγος για τα επί τον δήμον, άρα ορθότερο θα ήταν το επιδημολογία, που συνηχεί και παραπέμπει στον δήμο, στον ίδιο δήμο στον οποίο παραπέμπει το δημοκρατία, όχι στον δήμιο, με τον οποίο συνηχεί και στον οποίο παραπέμπει το επιδημιολογία. Στο μυαλό των ομόγλωσσων, εκτός ίσως επιδημιολόγων, το επιδημιολογία συνοποδηλώνει μελέτη επιδημιών, αν όχι λοιμωδών επιδημιών αποκλειστικά, κατάλοιπο της εποχής που η επιδημιολογία ήταν όντως επιδημιολογία = επιδημία + λόγος = μελέτη λοιμωδών επιδημιών (εκείνη την εποχή το επιδημία ταυτίζονταν με τις λοιμώξεις, αργότερα με εκτατική αναοριοθέτηση του πεδίου της η επιδημιολογία άρχισε να μελετά κάθε τι επί τον δήμον, χωρίς εκτατική αναοριοθέτηση και του ονόματός της σε επί + δήμος + λόγος = επιδημιολογία. Οι πρώτοι επιδημιολόγοι ήταν γιατροί, "επιδημιολόγος = ένας γιατρός που ξέρει να μετρά" κατά την πρώτη πρό-

ταση του προλόγου του Kenneth Rothman στη δεύτερη έκδοση του Introduction to Modern Epidemiology των Ahlbom and Norell (Εισαγωγή στη Σύγχρονη Επιδημιολογία, Λίτσας 1992, σελίδα 9), που συνυποδηλώνει ότι οι γιατροί δεν ξέρουν να μετρούν, απότοκο της περιστολής της ιατρικής στο άτομο (οπότε τι να μετρήσεις);, οι επιδημιολόγοι είναι οι γιατροί που αναδιερεύνησαν το πεδίο της στο δήμο, στην κοινωνία, στο όλο. Με το ίδιο πεδίο ασχολούνταν ήδη μια άλλη ομάδα επιστημόνων, οι δημογράφοι, οικονομικοκοινωνικής προέλευσης, που είπαν το πεδίο Δημογραφία (βλέπε Γ Σιχαμός, Δημογραφία, εκδόσεις Το Οικονομικό, Αθήνα 1993), αντί Δημολογία όπως θα το έλεγαν οι γιατροί (κάποιοι από τους οποίους έγραψαν "Ιατρική Δημογραφία", Β Κατσουγιαννόπουλος, Ιωάννινα 1977). ΓΔ'

epidemiology, analytical := αναλυτική επιδημιολογία ΚΜ ≈ :~ Κατά λέξη η απόδοση είναι σωστή. Κατ' ουσίαν όμως; Τι κάνει η "αναλυτική" επιδημιολογία; Προσπαθεί να απαντήσει στο ερώτημα αν η μεταβλητή x είναι αιτία του νοσήματος y, μελετά τη σχέση $y=f(x)$, αυτό είναι το σημαίνόμενο που ο όρος "αναλυτική επιδημιολογία" θέλει να σημάνει, όχι και πολύ πετυχημένα είναι η αλήθεια, "αιτιολογική επιδημιολογία" θα ήταν πολύ ακριβέστερος και απόλυτα διαφανής όρος. ΓΔ'

epidemiology, deductive := παραγωγική επιδημιολογία ΤΛ

epidemiology, inductive := επαγωγική επιδημιολογία ΤΛ

epidermal := επιδερμικός ΔΔ

epilepsy := επιληψία ΜΣ

equal sets := ίσα σύνολα ΣΠ

equality := ισότητα ΓΔ1 ΟΧ ≈ :~ ΒΟ(-)

equilibrium := ισορροπία ΔΒ

equipment := εξοπλισμός ΓΔ1 ΔΔ ΜΣ

equipment intended for use in potentially explosive atmospheres (ATEX) := εξοπλισμός που προορίζεται για χρήση σε εκρηξιμες ατμόσφαιρες ΔΔ

equipment, approved := εγκεκριμένο είδος εξοπλισμού ΔΔ

equipment, audiometric := ακοομετρική συσκευή ΔΔ

equipment, electrical := ηλεκτρικός εξοπλισμός ΔΔ

equipment, industrial := βιομηχανικός εξοπλισμός ΔΔ

equipment, laboratory := εργαστηριακός εξοπλισμός ΔΔ

equipment, lifting := εξοπλισμός ανύψωσης ΔΔ

equipment, material handling := μέσα χειρισμού των υλικών ΔΔ

equipment, medical := ιατρικός εξοπλισμός ΔΔ

equipment, office := εξοπλισμός γραφείου ΔΔ

equipment, personal protective (PPE) := μέσο ατομικής προστασίας (ΜΑΠ) ΔΔ

equipment, sensitive protective := προστατευτικός εξοπλισμός με αισθητήρα ΔΔ

equipment, service := εξοπλισμός εξυπηρέτησης ΔΔ

equipment, technical := τεχνικός εξοπλισμός ΔΔ

equipment, work := εξοπλισμός εργασίας ΔΔ

equipoise := ισορροπία ΑΧ ΜΧ'· αμφιβολία ΑΧ· αμφιθυμία ΑΧ ≈ :~ Ισότημοι όροι. ΑΧ

equity := δικαιοσύνη ΚΜ ΜΧ'· ισότητα ΓΔ1 ≈ Ισότητα στην υγεία σημαίνει ιδανικά μεν ότι ο καθένας πρέπει να έχει ίσες ευκαιρίες ν' αναπτύξει πλήρως το δυναμικό υγείας του, πρακτικά δε ότι κανένας δεν πρέπει να παρεμποδίζεται από το να υλοποιήσει αυτή τη δυνατότητα. Ο όρος ανισότητα (inequity) ... αναφέρεται στις διαφορές στην υγεία που όχι μόνον είναι άσκοπες και αποφευκτές αλλά, επιπλέον, θεωρούνται μεροληπτικές και άδικες. ΓΔ1:368:(1) ~ Ο όρος που μας βασάνισε περισσότερο ίσως απ' όλους! ΒΟ(-). ΚΥ: ισότητα. ΟΧ: equity = επιείκεια, δικαιοσύνη· inequity = αδικία· equality = ισότητα· inequality = ανισότητα. Σε αλληλογραφία μας με την ΠΟΥ (Pamela Charlton, Editor, Publications, WHO Regional Office for Europe) περιέχονταν η φράση «... the text states that inequality (not inequity by the way) is found ...»· σε διευκρινιστικό αίτημά μας, πήραμε την απάντηση ότι η διαφορά εξηγείται στο έγγραφο The concepts and principles of equity and health, διαθέσιμο στη διεύθυνση <http://www.who.dk/hs/equidisc.htm> . Το κείμενο αυτό έχει μεταφραστεί στα ελληνικά (Margaret Whitehead, Έννοιες και αρχές της ισότητας στην υγεία, έκδοση Τομέα Ιατρικής Οικονομίας, Αθήνα 1990), από την υποσημείωση της σελίδας 5 του οποίου [«για ν' αποφευχθεί η σύγχυση οι όροι “ανισότητα” (“inequality”) και “αδικία” (“inequity”) έχουν επιλεγεί από την ΠΟΥ για την ευρωπαϊκή στρατηγική ΥΓΟ»] συνάγεται ότι equality = ισότητα και equity = δικαιοσύνη· παρόλ' αυτά στον τίτλο και στο κείμενο της μετάφρασης το equity έχει αποδοθεί ως ισότητα! Εμείς, περάσαμε διαδοχικά από τα ισότητα, δικαιοσύνη, ισονομία, ισοτιμία, ξανά και ξανά· κι ενώ είχαμε καταλήξει στα δικαιοσύνη/αδικία, όσοι διάβασαν τα χειρόγραφα δυσκολεύονταν, κι αυτό μας υποχρέωσε να δεχτούμε ‘προσωρινά’ (παρότι ουδέν μονιμότερον...) το

μάλλον μή ακριβές 'ισότητα' που φαίνεται έχει επικρατήσει στα ελληνικά, ενώ το 'δικαιοσύνη' (ή 'ισονομία' ή καλύτερα 'ισοτιμία') ίσως κυριολεκτεί περισσότερο. Φαίνεται πάντως ότι το κλειδί για την κατανόηση του equity είναι το inequity (αδικία κατά τα λεξικά): μεροληπτικές και άδικες διαφορές. ΓΔ1:368:21

equity theory := θεωρία της δικαιοσύνης ΚΜ

equivalence trial := κλινική δοκιμή ισοδυναμίας ΜΧ' ΠΓ'· μελέτη ισοδυναμίας ΕΝ ≈ Οι κλινικές δοκιμές που επιχειρούν να αποκλείσουν κλινικά σημαντική ανωτερότητα μεταξύ των παρεμβάσεων. Αυτές οι μελέτες απαιτούν τον εκ των προτέρων ορισμό της μικρότερης διαφοράς των αποτελεσμάτων μεταξύ των παρεμβάσεων που οι ασθενείς θα θεωρούσαν αρκετά μεγάλη, ώστε να δικαιολογηθεί μια προτίμηση για την παρέμβαση που υπερέχει (δεδομένης της επιβάρυνσης και των κινδύνων της κάθε παρέμβασης). Το διάστημα εμπιστοσύνης για το παρατηρούμενο θεραπευτικό αποτέλεσμα στο τέλος της δοκιμής θα πρέπει να αποκλείει αυτήν τη διαφορά ώστε οι συγγραφείς να μπορούν να ισχυριστούν ισοδυναμία (π.χ. τα όρια του διαστήματος εμπιστοσύνης πρέπει να είναι πιο κοντά στο μηδέν απ' ό,τι η ελάχιστη σημαντική διαφορά για τον ασθενή). Αυτό το επίπεδο ακρίβειας συχνά απαιτεί από τους ερευνητές να συμπεριλάβουν μεγάλο αριθμό ασθενών με μεγάλο αριθμό συμβαμάτων. Αυτές οι κλινικές δοκιμές είναι χρήσιμες για τους ερευνητές για να διαπιστώσουν αν μια οικονομικότερη, ασφαλέστερη, απλούστερη (ή πολύ συχνά, οικονομικά αποδοτικότερη για έναν χορηγό) παρέμβαση δεν είναι ούτε καλύτερη άλλα ούτε χειρότερη (σε όρους αποδοτικότητας) από μία καθιερωμένη παρέμβαση. Ισχυρισμοί ισοδυναμίας είναι συχνοί όταν τα αποτελέσματα δεν είναι στατιστικά σημαντικά, αλλά κάποιος πρέπει να είναι προσεκτικός με το αν τα διαστήματα εμπιστοσύνης αποκλείουν διαφορές μεταξύ των παρεμβάσεων που είναι το ίδιο μεγάλες ή μεγαλύτερες από αυτές που οι ασθενείς θα θεωρούσαν σημαντικές. Αν όχι, τότε η μελέτη είναι ασαφής και όχι ισοδύναμη. ΕΝ

eradication := ξεριζώμα ΓΔ1 ΜΧ'· εκρίζωση ΠΓ' ≈ Μόνιμη μείωση στο μηδέν της παγκόσμιας ετήσιας συχνότητας μιας λοίμωξης που προκαλείται από έναν συγκεκριμένο παράγοντα, ως αποτέλεσμα προμελετημένων προσπαθειών· δεν χρειάζονται πλέον μέτρα παρέμβασης. (Βλέπε επίσης disease control και disease elimination). ΓΔ1:371:(8) ≈ Στα αυτιά του μέσου ομόγλωσσου το εκρίζωση μπορεί να ηχεί και ρίζωση, το εκ- έχει ήδη μετασηματιστεί σε ξε-, το ξεριζώμα είναι απόλυτα διαφανής όρος, χωρίς παράθυρο παρανόησης ή έστω απλού δισταγμού. Το unfreezing (βλέπε) δύσκολα θα μπορούσε να ήταν εκπάγωμα. ΓΔ'

eradication of disease := εκρίζωση νοσήματος ΤΠ· εκρίζωση νόσου ΚΜ· ξεριζώμα νοσήματος ΓΔ'. Βλέπε **eradication**. ≈ ≈ Βλέπε disease control, disease elimination, και eradication.

ergonomical := εργονομικός ΔΔ

ergonomics := εργονομία ΔΔ ΚΜ

ergonomics of the thermal environment := εργονομία θερμικού περιβάλλοντος ΔΔ

ergonomics, physical := φυσική εργονομία ΚΜ

ergonomist := εργονόμος ΔΔ

error := σφάλμα ΔΔ ΕΠ ΕΣΙ ΙΩ ΤΛ ≈ Ονομάζεται η διαφορά μεταξύ της μετρούμενης τιμής ενός μεγέθους από την αληθινή του τιμή. Η αληθινή αυτή τιμή δεν είναι σχεδόν ποτέ γνωστή. Για το λόγο αυτό, συνήθως τα αποτελέσματα συνοδεύονται με μια εκτίμηση του σφάλματος που ονομάζεται και αβεβαιότητα. Τα δύο συνηθέστερα είδη σφάλματος είναι τα τυχαία και τα συστηματικά. ΕΠ \ \ Το "συστηματικό σφάλμα" καλείται και "μεροληψία" (συνώνυμα) ≈ ERROR A false or mistaken result of a measurement. Any other false or mistaken result obtained in a study or experiment. Two broad kinds of error can occur in studies in the health, life, and social sciences: (1) Random error: the portion of variation in a measurement that has no apparent connection to any other measurement or variable, generally regarded as due to chance. (2) Systematic error (see bias): error that is consistently wrong in a particular direction; it often has a recognizable source (e.g., a faulty measuring instrument).

error (bias) := Δεν μπορεί να υπάρξει τέτοιος όρος. Βλέπε και **systematic bias** ≈ Η κατά λέξη απόδοση των όρων error (bias) = σφάλμα (μεροληψία), και error (bias), random = τυχαίο σφάλμα είναι σωστή. Όμως, επειδή το error μπορεί να είναι είτε random είτε systematic, δηλαδή ή μόνον random error ή μόνον systematic error, δηλαδή, επειδή bias = systematic error, ή μόνον random error ή μόνον (systematic error OR bias) γι αυτό (α) όρος error (bias) δεν είναι δυνατό να υπάρξει και όντως στο Dictionary δεν υπάρχει, (β) error (bias), random = random error (bias) = random error (systematic error) = random error (Συνώνυμα: systematic error) = άτοπον, τα random error και systematic error ΔΕΝ είναι συνώνυμα. ≈ error (bias): Δεν είναι δυνατόν να υπάρξει τέτοιος όρος. Δεν υπάρχει στο DoE Τα error και bias δεν είναι συνώνυμα (βλέπε λήμματα). ΓΔ' ΓΡ' ΜΧ' ΠΓ' \ \ Αφού δεν υπάρχει τέτοιος όρος, να φύγει τότε γιατί μπερδεύει. ΜΧ'

error (bias), random := Δεν μπορεί να υπάρξει τέτοιος όρος. Βλέπε **error** (bias). ≈ ≈ Δεν υπάρχει τέτοιος όρος, "random error (bias)", στο DoE Τα error και bias δεν είναι συνώνυμα (βλέπε λήμματα). Το random error δεν είναι bias. ΓΔ' \ \ Αφού δεν υπάρχει τέτοιος όρος, να φύγει τότε γιατί μπερδεύει. ΜΧ'

error of the first kind := Βλέπε **type I error**
error of the second kind := Βλέπε **type II error**
error, dependent := εξαρτώμενο σφάλμα ΙΩ
error, determinate := Βλέπε **systematic error** ΔΔ
error, human := ανθρώπινο σφάλμα ΔΔ
error, independent := ανεξάρτητο σφάλμα ΙΩ
error, random := Βλέπε **random error**.
error, standard := Βλέπε **standard error**.
error, systematic (bias) := Βλέπε **systematic error**
error, type I := Βλέπε **type I error**
error, type II := Βλέπε **type II error**
escape plan := σχέδιο διαφυγής ΔΔ
escape, fire := έξοδος πυρκαγιάς ΔΔ
essential health and safety requirement (EHSRS) := βασική απαίτηση ασφάλειας και υγείας ΔΔ
estimate := εκτίμηση ΤΠ· εκτιμώ ΓΔ' ≈ ~ Βλέπε estimation. ΓΔ'
estimate, point := Βλέπε **point estimate** ≈ ~ Βλέπε estimation. ΓΔ'
estimate, unbiased := αμερόληπτη εκτίμηση ΓΔ' ΕΣΙ ΜΧ'· αστρέβλωτο εκτίμημα ΔΔ ≈ ~ Βλέπε estimation. ΓΔ'
estimation (Syn: estimate (name)) := εκτίμηση ΑΛ' ΕΣΙ ΜΧ' ΠΓ' ΤΠ· εκτιμητική ΕΣΙ ΚΜ ΣΠ· προεκτίμηση ΓΔ1 ≈ ~ assess = αξιολογώ, assessment = αξιολόγηση, assessor = αξιολογητής. Αλλά, κατά το ΟΧ, «estimation = εκτίμηση, κρίση: in my estimation = κατά την κρίση μου». Το «κατά την κρίση μου» ισχύει εκ των προτέρων· εκ των υστέρων ισχύει το «κατά τα γεγονότα». Άρα estimation = η κατά την κρίση μου προεκτίμηση, η κατά την κρίση μου πρόβλεψη· Φαίνεται ότι τα evaluate/-tion/-tor και estimate/-tion/-tor έχουν να κάνουν με το χρόνο, με τη χρονική σχέση του γεγονότος ως προς τον evaluator/ estimator: Αν το γεγονός πρόκειται να συμβεί τότε estimate = (προ)εκτιμώ, estimation = (προ)εκτίμηση και estimator = (προ)εκτιμητής· Αν έχει ήδη συμβεί τότε evaluate = αποτιμώ, evaluation = αποτίμηση (εκ των υστέρων), και evaluator = αποτιμητής. ΓΔ1:432:[8-9] \ \ Συμφωνώ ότι το estimate ταιριάζει στο εκτιμώ, ενώ το evaluate στο αξιολογώ, δηλαδή το αποτέλεσμα μιας πράξης ή κατάστασης. ΜΚ'
estimation, point := σημειακή εκτίμηση ΕΣΙ ΚΜ ΜΧ' ≈ ~ Βλέπε estimation. ΓΔ'
estimation, risk := αξιολόγηση επικινδυνότητας ΔΔ· εκτίμηση κινδύνου ΜΧ' ≈ ~ Βλέπε estimation. ΓΔ'
estimator := εκτιμητής ΕΣΙ ΙΩ ΚΜ· εκτιμήτρια (συνάρτηση) ΕΣΙ ΣΠ ≈ ~ Βλέπε estimation. ΓΔ'
estimator, biased := μεροληπτικός εκτιμητής ΕΣΙ ΜΧ'· διαστρεβλωμένος εκτιμητής ΙΩ· εσφαλμένος εκτιμητής ΠΓ'· μεροληπτική εκτιμήτρια (συνάρτηση) ΕΣΙ
estimator, unbiased := Βλέπε **unbiased estimator**.
ethical code := κώδικας δεοντολογίας ΓΔ1
ethical issue := πρόβλημα δεοντολογίας ΓΔ1
ethics := δεοντολογία ΒΟ ΓΔ1 ΚΜ· ηθική ΕΣΙ ΚΜ ΜΣ· ηθικοί περιορισμοί ΕΣΙ. Βλέπε και **morals**. ≈ ~ "ethics = "δεοντολογία" (ΒΟ), "morals" = "ηθική" (ΒΟ). Το "ethics = "ηθική" είναι αντιδάνεια ομόηχη παγίδα. ΓΔ1:434
ethics committee := επιτροπή δεοντολογίας ΒΟ ΓΔ1
ethics professional := επαγγελματική δεοντολογία ΚΜ
ethics, medical := ιατρική δεοντολογία ΜΣ
ethnic group := εθνοτική ομάδα ΜΣ
ethnic minority := εθνική μειονότητα ΓΣ
ethnography, ethnographic study := εθνογραφία ΕΝ· εθνογραφική μελέτη ΕΝ ≈ Στην ποιοτική έρευνα, μια προσέγγιση της έρευνας που εστιάζει στην κουλτούρα μιας ομάδας ανθρώπων για την κατανόηση της κοσμοθεωρίας αυτών που συμμετέχουν στη μελέτη. ΕΝ ≈ ~ Το ethnographic study είναι όρος, είναι όμως και το ethnography; ή απλά είναι λήμμα της αγγλικής; εκτός αν το πεδίο έχει δεσμεύσει αμφιμονοσήμαντα μια από τις σημασίες του. ΓΔ \ \ Η εθνογραφία είναι και μέθοδος και επιστήμη πια. Θα κρατούσα μόνον τον όρο ethnographic study. Βλέπε: While an ethnographic approach to social research is no longer purely that of the cultural anthropologist, a more precise definition must be rooted in ethnography's disciplinary home of anthropology. Thus, ethnography may be defined as both a qualitative research process or method (one conducts an ethnography) and product (the outcome of this process is an ethnography) whose aim is cultural interpretation. The ethnographer goes beyond reporting events and details of experience. Specifically, he or

she attempts to explain how these represent what we might call “webs of meaning” (Geertz again), the cultural constructions, in which we live.” (brianhoey.com/research/ethnography/)

etiologic fraction := αιτιολογικό κλάσμα ΔΧΑ ΕΣΙ ΣΓ12 Βλέπε **attributable proportion**.

etiquette := εθιμοτυπία ΜΣ

etiquette, professional := επαγγελματική εθιμοτυπία ΜΣ

European Agency for Safety and Health at Work, Bilbao (Spain) (EU-OSHA) := Ευρωπαϊκός Οργανισμός για Ασφάλεια και Υγεία στην Εργασία, με έδρα το Μπιλμπάο (Ισπανία) ΓΔ´ ΔΔ ≈ :~ Ο αρχικός αγγλικός όρος, 11 λέξεων, θα μπορούσε να περιοριστεί σε 9, European Agency for Safety and Health at Work (EU-OSHA), 8 αν παραλείπονταν και το ακρωνύμιο. ΓΔ´

European Centre for Disease Prevention and Control, Stockholm (Sweden) (ECDC) := Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Πρόληψη και τον Έλεγχο των Νόσων, με έδρα τη Στοκχόλμη (Σουηδία) ΔΔ· Ευρωπαϊκό Κέντρο Πρόληψης και Ελέγχου Νοσημάτων ΓΔ´ ΝΡ´ ≈ :~ Ο αρχικός αγγλικός όρος, 10 λέξεων, θα μπορούσε να περιοριστεί σε 8, European Centre for Disease Prevention and Control (ECDC), 7 αν παραλείπονταν και το ακρωνύμιο. ΓΔ´

European Chemicals Agency, Helsinki (Finland) (ECHA) := Ευρωπαϊκός Οργανισμός Χημικών προϊόντων, με έδρα το Ελσίνκι (Φιλανδία) ΔΔ ≈ ` :~ Ο αρχικός αγγλικός όρος, 6 λέξεων, θα μπορούσε να περιοριστεί σε 4, European Chemicals Agency, Helsinki (Finland) (ECHA), 3 αν παραλείπονταν και το ακρωνύμιο. ΓΔ´

European Commission := Ευρωπαϊκή Επιτροπή ΔΔ ΚΜ

European Council := Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ΔΔ

European Environment Agency, Copenhagen (Denmark) (EEA) := Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος, με έδρα την Κοπεγχάγη (Δανία) ΔΔ ≈ :~ Ο αρχικός αγγλικός όρος, 6 λέξεων, θα μπορούσε να περιοριστεί σε 4, European Environment Agency (EEA), 3 αν παραλείπονταν και το ακρωνύμιο. ΓΔ´

European Environment Information and Observation Network (EEIONET) := Ευρωπαϊκό Δίκτυο Πληροφοριών και Παρατηρήσεων για το Περιβάλλον ΔΔ

European Food Safety Authority, Parma (Italy) (EFSA) := Ευρωπαϊκή Αρχή για την Ασφάλεια των Τροφίμων, με έδρα την Πάρμα (Ιταλία) ΔΔ ≈ :~ Ο αρχικός αγγλικός όρος, 7 λέξεων, θα μπορούσε να περιοριστεί σε 5, European Food Safety Authority (EFSA), 4 αν παραλείπονταν και το ακρωνύμιο. ΓΔ´

European Foundation For Quality Management (EFQM) := Ευρωπαϊκό Ίδρυμα για τη Διαχείριση Ποιότητας ΚΜ

European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions, Dublin (Ireland) (EUROFOUND) := Ευρωπαϊκό Ίδρυμα για τη Βελτίωση των Συνθηκών Διαβίωσης και Εργασίας, με έδρα το Δουβλίνο (Ιρλανδία) ΔΔ ≈ :~ Ο αρχικός αγγλικός όρος, 13 λέξεων, θα μπορούσε να περιοριστεί σε 9, European Foundation for Living and Working Conditions Improvement (EUROFOUND), 8 αν παραλείπονταν και το ακρωνύμιο. ΓΔ´

European Inventory of Existing Commercial Chemical Substances (EINECS) := Ευρωπαϊκό Ευρετήριο Υφιστάμενων Εμπορικών Χημικών Ουσιών ΔΔ

European List of Notified Chemical Substances (ELINCS) := Ευρωπαϊκός Κατάλογος Κοινοποιημένων Χημικών Ουσιών ΔΔ

European Maritime Safety Agency, Lisbon (Portugal) (EMSA) := Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια στη Θάλασσα, με έδρα τη Λισαβόνα (Πορτογαλία) ΔΔ ≈ :~ Ο αρχικός αγγλικός όρος, 7 λέξεων, θα μπορούσε να περιοριστεί σε 5, European Maritime Safety Agency (EMSA), 4 αν αφαιρούνταν και το ακρωνύμιο. ΓΔ´

European Medicines Agency, London (United Kingdom) (EMA) := Ευρωπαϊκός Οργανισμός Αξιολόγησης των Φαρμακευτικών Προϊόντων, με έδρα το Λονδίνο (Ηνωμένο Βασίλειο) ΔΔ· Ευρωπαϊκός Οργανισμός Φαρμάκων ΜΧ´ ≈ :~ Ο αρχικός αγγλικός όρος, 7 λέξεων, θα μπορούσε να περιοριστεί σε 4, European Medicines Agency (EMA), 3 αν παραλείπονταν και το ακρωνύμιο. ΓΔ´

European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, Lisbon (Portugal) (EMCDDA) := Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας (εθισμού στα ναρκωτικά), ε έδρα τη Λισαβόνα (Πορτογαλία) ΔΔ· Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Εθισμού στα Ναρκωτικά ΜΧ´ ≈ :~ Ο αρχικός αγγλικός όρος, 11 λέξεων, θα μπορούσε να περιοριστεί σε 9 λέξεις, European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (EMCDDA), 8 αν αφαιρούνταν και το ακρωνύμιο. ΓΔ´

European Network and Information Security Agency, Heraklion (Greece) (ENISA) := Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια Δικτύων και Πληροφοριών, με έδρα το Ηράκλειο (Ελλάδα). ΔΔ

- ≈ :~** Ο αρχικός αγγλικός όρος, 9 λέξεων, θα μπορούσε να περιοριστεί σε 7 λέξεις, European Network and Information Security Agency (ENISA), 6 αν αφαιρούνταν και το ακρωνύμιο. ΓΔ´
- European Organization For Quality** := Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ποιότητα ΚΜ
- European Parliament** := Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ΔΔ
- European Prestandard (ENV)** := Πειραματικό Ευρωπαϊκό Πρότυπο ΔΔ
- European Railway Agency, Valenciennes and Lille (France) (ERA)** := Ευρωπαϊκός Οργανισμός Σιδηροδρόμων, με έδρα τις πόλεις Valenciennes και Lille (Γαλλία) ΔΔ **≈ :~** Ο αρχικός αγγλικός όρος, 8 λέξεων, θα μπορούσε να περιοριστεί σε 4 λέξεις, European Railway Agency (ERA), 3 αν αφαιρούνταν και το ακρωνύμιο. ΓΔ´
- European Reconstruction Agency, Thessaloniki (Greece) (ERA)** := Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Ανασυγκρότησης, με έδρα τη Θεσσαλονίκη (Ελλάδα) ΔΔ **≈ :~** Ο αρχικός αγγλικός όρος, 6 λέξεων, θα μπορούσε να περιοριστεί σε 4 λέξεις, European Reconstruction Agency (ERA), 3 αν αφαιρούνταν και το ακρωνύμιο. ΓΔ´
- European Region of WHO** := Περιοχή Ευρώπης της ΠΟΥ ΓΔ1
- European Standard** := Ευρωπαϊκό Πρότυπο ΔΔ
- European Topic Centre on Air and Climate Change (ETC/ACC)** := Ευρωπαϊκό Θεματικό Κέντρο για τον Αέρα και την Κλιματική Μεταβολή ΔΔ
- European Training Foundation, Turin (Italy) (ETF)** := Ευρωπαϊκό Ίδρυμα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, με έδρα το Τορίνο (Ιταλία) ΔΔ **≈ :~** Ο αρχικός αγγλικός όρος, 6 λέξεων, θα μπορούσε να περιοριστεί σε 4 λέξεις, European Training Foundation, (ETF), 3 αν αφαιρούνταν και το ακρωνύμιο. ΓΔ´
- European Union** := Ευρωπαϊκή Ένωση ΔΔ ΚΜ
- European Union Institute for Security Studies, Paris (France) (EUISS)** := Ινστιτούτο Μελετών για Θέματα Ασφάλειας, με έδρα το Παρίσι (Γαλλία) ΔΔ **≈ :~** Ο αρχικός όρος, 9 λέξεων, θα μπορούσε να περιοριστεί σε 7 λέξεις, European Union Institute for Security Studies (EUISS), 6 αν αφαιρούνταν και το ακρωνύμιο. ΓΔ´
- euthanasia** := γιουθανείζια ΓΔ´· ευθανασία ΚΜ **≈ :~** Εισάγεται ο νεολογισμός "γιουθανείζια" για να γίνεται σαφής διάκριση μεταξύ του δάνειου όρου euthanasia όπως αυτός χρησιμοποιείται σήμερα από τους αγγλόγλωσσους και του όρου "ευθανασία" (καλός θάνατος, έννοια για την οποία οι αγγλόγλωσσοι χρησιμοποιούν πια τον όρο "good death"). Στην ελληνική "ευθανασία" σημαίνει "καλός θάνατος", στην αγγλική euthanasia δεν σημαίνει good death. ΓΔ´
- eutrophication** := ευτροφισμός ΓΔ1
- evaluation** := αξιολόγηση ΔΔ ΜΚ´ ΜΧ´· αποτίμηση ΓΔ1· αποτίμηση (εκ των υστέρων) ΓΔ2· εκτίμηση ΔΔ **≈ :~** Βλέπε estimation. ΓΔ´
- evaluation research** := έρευνα αποτίμησης ΜΣ **≈ :~** Βλέπε estimation. ΓΔ´
- evaluation study** := μελέτη εκτίμησης ΔΔ **≈ :~** Βλέπε estimation. ΓΔ´
- evaluation, health** := αξιολόγηση υγείας ΚΜ **≈ :~** Βλέπε estimation. ΓΔ´
- evaluation, program** := αξιολόγηση προγράμματος ΜΧ´ ΠΓ´· αξιολόγηση του προγράμματος ΔΔ **≈ :~** Βλέπε estimation. ΓΔ´
- evaluation, quality** := αξιολόγηση ποιότητας ΜΧ´· αξιολόγηση της ποιότητας ΔΔ· αποτίμηση της ποιότητας ΔΔ **≈ :~** Βλέπε estimation. ΓΔ´
- evaluation, risk** := αξιολόγηση κινδύνου ΜΧ´· αποτίμηση επικινδυνότητας ΔΔ **≈ :~** Βλέπε estimation. ΓΔ´
- evaluation, visual** := οπτική αξιολόγηση ΔΔ **≈ :~** Βλέπε estimation. ΓΔ´
- evaluation, work capacity** := εκτίμηση της ικανότητας εργασίας ΔΔ
- event** := συμβάν ΓΡ´ ΚΜ ΜΧ´ ΠΓ´ ΣΓ12· γεγονός ΕΣΙ ΤΛ· ενδεχόμενο ΕΣΙ ΚΜ ΣΠ
- event causation** := αιτιότητα συμβάντων ΚΜ
- event rate** := ποσοστό συμβάντων ΜΧ´· ρυθμός συμβαμάτων ΕΝ **≈** Αναλογία ή ποσοστό των συμμετεχόντων μίας ομάδας της μελέτης οι οποίοι βιώνουν ένα σύμβαμα. ΕΝ **≈** Είναι rate, άρα θα πρέπει να ισχύσουν τα περί rate. ΠΓ´ \ \ Είναι τα σύμβαμα και συμβάν ταυτόσημα; Αν ναι, γιατί ο νεολογισμός; ΓΔ´ \ \ Ναι, είναι ταυτόσημα. ΜΧ´
- event, exhaustive** := εξαντλητικό ενδεχόμενο ΚΜ
- event, independent** := ανεξάρτητο ενδεχόμενο ΚΜ ΣΠ
- event, vital** := ζωτικό δημογραφικό γεγονός ΤΛ
- ever-married person** := άτομο το οποίο έχει συνάψει γάμο (έγγαμος, χήρος ή διαζευγμένος) ΓΣ
- ever-married survivor** := επιζών άτομο το οποίο έχει συνάψει γάμο (έγγαμος, χήρος ή διαζευγμέ-

νος) ΓΣ

evidence := τεκμήριο ΓΔ1 ΕΝ ΙΩ ΜΚ' ΜΧ' · απόδειξη ΓΔ1 ΙΩ ΜΧ' · ένδειξη ΜΧ' ΠΓ' ΣΓ3· αποδεικτικό στοιχείο ΚΜ ΜΚ' ≈ Ένας ευρύς ορισμός του τεκμηρίου είναι κάθε εμπειρική παρατήρηση που συλλέγεται συστηματικά ή μη. Οι μη συστηματικές παρατηρήσεις μεμονωμένων γιατρών αποτελούν μία πηγή τεκμηρίων. Τα πειράματα φυσιολογίας αποτελούν μια άλλη πηγή. Τα τεκμήρια κλινικής έρευνας αναφέρονται στη συστηματική παρατήρηση κλινικών συμβαμάτων και είναι ο σκοπός του παρόντος βιβλίου. ΕΝ ~ ΟΧ: απόδειξη. \ \ Είναι το "τεκμήριο" ένα "αποδεικτικό στοιχείο"; (συνώνυμα) ΓΔ' \ \ Πιστεύω πως ναι, το τεκμήριο είναι αποδεικτικό στοιχείο. ΜΧ' \ \ Αν και ο όρος evidence based medicine έχει ενταχθεί στο καθημερινό ιατρικό λεξιλόγιο, εξακολουθεί να υπάρχει σύγχυση ως προς περιεχόμενό του. Στη χώρα μας, σημαντικό μέρος της σύγχυσης οφείλεται στην ακατάλληλη μετάφραση του αγγλικού όρου evidence. Η έννοια αυτού του όρου, όπως την είχαν κατά νουν οι ανάδοχοι του, υποδηλώνει πιθανότητα και επομένως, η ορθή απόδοσή του στη γλώσσα μας είναι «ένδειξη» και όχι «απόδειξη» ή «τεκμηρίωση», που παραπέμπουν σε βεβαιότητα. Θ Μουντοκαλάκης: [PDF](#)

evidence-based := τεκμηριωμένος ΕΓ' ΜΧ' · αποδεικτικός ΓΔ1· βασισμένος σε αποδείξεις ΓΔ1· βασισμένος σε ενδείξεις ΠΓ' · βασισμένος σε τεκμηρίωση ΕΓ' · που βασίζεται σε τεκμήρια ΓΔ' ≈ ~ Ο όρος "που βασίζεται σε αποδεικτικό στοιχείο" θα ήταν εξίσου αν όχι περισσότερο διαφανής. Τα "αποδεικτικός" και "βασισμένος σε αποδείξεις" με βάση τις αποδόσεις του όρου evidence-based medicine. ΓΔ' \ \ Συνηθίζεται όμως να λέγεται τεκμηριωμένη ιατρική. ΜΧ'

evidence-based experts := ειδικοί της τεκμηριωμένης ιατρικής ΕΝ ≈ Κλινικοί που μπορούν, με έναν εξελιγμένο τρόπο, να βρουν ανεξάρτητα, να εκτιμήσουν και να εφαρμόσουν με σύνεση τα καλύτερα τεκμήρια στη φροντίδα των ασθενών. ΕΝ

evidence-based health care := τεκμηριωμένη φροντίδα υγείας ΕΝ· φροντίδα υγείας βασισμένη σε ενδείξεις ΠΓ' ≈ Η ευσυνείδητη, σαφής, και συνετή χρήση των καλύτερων διαθέσιμων τεκμηρίων για τη λήψη αποφάσεων στη φροντίδα ασθενών. Η τεκμηριωμένη κλινική πρακτική απαιτεί τον συνδυασμό της ατομικής κλινικής γνώσης και των προτιμήσεων του ασθενούς με τα καλύτερα διαθέσιμα κλινικά τεκμήρια από συστηματική έρευνα, λαμβάνοντας υπόψιν και τους διαθέσιμους πόρους. ΕΝ

evidence-based medicine (EBM) := τεκμηριωμένη ιατρική ΕΝ ΕΣΙ ΜΧ' ΤΛ· ιατρική βασισμένη σε ενδείξεις ΕΔ ΘΜ ΠΓ' · αποδεικτική ιατρική ΙΩ· ιατρική βασισμένη σε αποδείξεις ΕΔ· ιατρική βασισμένη στην τεκμηρίωση ΜΣ· ιατρική που στηρίζεται σε τεκμήρια ΙΩ· ιατρική στηριζόμενη σε μαρτυρίες ΕΣΙ· ιατρική στηριζόμενη σε τεκμήρια ΕΣΙ ≈ Είναι η Ιατρική που ασκείται με τρόπο ώστε οι καθημερινές κλινικές αποφάσεις να θεμελιώνονται στα ευρήματα της τρέχουσας έρευνας, λαμβάνοντας υπ' όψιν και τις ατομικές ιδιαιτερότητες των ασθενών. ΕΔ:(7) \ \ Η τεκμηριωμένη ιατρική μπορεί να θεωρηθεί ως υποκατηγορία της τεκμηριωμένης φροντίδας υγείας, που περιέχει και άλλους κλάδους της υγειονομικής περίθαλψης, όπως τη νοσηλευτική ή τη φυσικοθεραπεία. Οι υποκατηγορίες της τεκμηριωμένης ιατρικής περιλαμβάνουν π.χ. την τεκμηριωμένη χειρουργική και την τεκμηριωμένη καρδιολογία. Βλέπε επίσης Τεκμηριωμένη Φροντίδα Υγείας. ΕΝ ~ Θ. Μουντοκαλάκης (ΘΜ). Αποσαφηνίζοντας τον όρο "evidence based medicine". Αρχεία Ελληνικής Ιατρικής 2015, 32(5): 650-660. [PDF](#). \ \ Βλέπε και [evidence](#). ΓΔ'

evidence-based policy making := τεκμηριωμένη χάραξη πολιτικής ΕΝ· χάραξη πολιτικής βασισμένη σε ενδείξεις ΠΓ' ≈ Η χάραξη πολιτικής είναι τεκμηριωμένη όταν οι πολιτικές πρακτικές (π.χ. χρήση πόρων από κλινικούς), υπηρεσιών, και διαχείρισης (π.χ. οργανωτικές και οικονομικές δομές) βασίζονται σε τεκμήρια που προκύπτουν από έρευνα ως προς τα οφέλη ή το λόγο κόστους-οφέλους. ΕΝ

evidence-based practice := τεκμηριωμένη πρακτική ΕΝ ΚΜ ΜΧ' · πρακτική βασισμένη στην ένδειξη ΓΡ' ΠΓ' . Βλέπε [evidence-based medicine](#) . ≈ Η Τεκμηριωμένη Πρακτική είναι η κλινική πρακτική κατά την οποία η απόφαση ιατρικής φροντίδας είναι συνεπείς με τις αρχές της Τεκμηριωμένης Ιατρικής. Αυτό σημαίνει ότι οι αποφάσεις πρώτα από όλα είναι συνεπείς με τις καλύτερα τεκμήρια σχετικά με τα οφέλη και τα μειονεκτήματα της κάθε προσέγγισης. Δεύτερον, οι αποφάσεις θα είναι συνεπείς με τις αξίες και προτιμήσεις κάθε ασθενή προσωπικά. ΕΝ

evidence, external := εξωγενή τεκμήρια ΙΩ· εξωγενείς ενδείξεις ΠΓ'

evidence, general := γενική πληροφορία ΚΜ

evidence, medical := ιατρική ένδειξη ΚΜ

evidence, specific := συγκεκριμένη πληροφορία ΚΜ

evolution := εξέλιξη ΒΟ ΓΔ1

exact age := ακριβής ηλικία ΓΣ

examination criteria := κριτήριο εξέτασης ΚΜ

examination report := έκθεση εξέτασης ΔΔ

- examination, initial medical** := αρχική ιατρική εξέταση ΔΔ
- examination, medical** := ιατρική εξέταση ΚΜ
- examination, medical or check up** := ιατρικός έλεγχος ΔΔ
- examination, periodical medical** := περιοδική ιατρική εξέταση ΔΔ
- examination, physical** := Βλέπε **physical examination** ΓΔ2
- examination, preventive medical** := προληπτική ιατρική εξέταση ΔΔ
- excess mortality** := υπερέχουσα θνησιμότητα ΓΣ
- excess of births over deaths** := υπεροχή γεννήσεων έναντι των θανάτων ΓΣ
- excess risk** := επιπλέον κίνδυνος ΑΧ
- exchange** := συναλλαγή ΔΓ ≈ Η συμπεριφορά του ενός θα έχει ως αποτέλεσμα την ευχαρίστηση ή τη δυσρέσκεια του άλλου, και το αντίστροφο. ΔΓ
- exclusion criterion** := κριτήριο αποκλεισμού ΕΝ ≈ Τα χαρακτηριστικά που καθιστούν τα άτομα μη κατάλληλα για να συμμετέχουν σε μία μελέτη ή καθιστούν τις μελέτες μη κατάλληλες για τη συμμετοχή τους σε μία συστηματική ανασκόπηση. ΕΝ
- exclusion, mutual** := αμοιβαίος αποκλεισμός ΚΜ
- executive function in thinking** := ανώτατη λειτουργία της σκέψης ΚΚ· διευθυντική λειτουργία της σκέψης ΓΔ2
- executive, senior** := ανώτερο στέλεχος ΔΔ
- exercise** := άσκηση ΚΜ ΜΣ
- exhaustion** := εξάντληση ΚΜ
- exhaustion, heat** := θερμική εξάντληση ΚΜ
- exit** := έξοδος ΔΔ
- exit permit** := άδεια εξόδου ΓΣ
- exodus** := έξοδος ΓΣ· μαζική αποδημία ΓΔ· μαζική μετανάστευση ΓΣ
- exogenous** := εξωγενής ΚΜ
- expectation** := προσδοκία ΜΣ
- expectation bias** := συστηματικό σφάλμα προσδοκίας ΕΝ ≈ Κατά τη συλλογή των δεδομένων, ένας ερευνητής έχει πληροφορίες που επηρεάζουν τις δικές του προσδοκίες για την εύρεση της έκθεσης ή της έκβασης. Στην κλινική πράξη, η κρίση ενός κλινικού μπορεί να επηρεαστεί από προηγούμενη γνώση για την παρουσία ή απουσία μιας διαταραχής. Βλέπε Συστηματικό σφάλμα. ΕΝ \ \ Κατά τη συλλογή των δεδομένων, οι προσδοκίες και προκαταλήψεις του ερευνητή επηρεάζουν την αμερόληπτη κατάταξη των περιπτώσεων σε σχέση με την έκθεση ή την έκβαση. ΑΔ
- expectation of life** := προσδοκωμένη διάρκεια ζωής ΓΣ
- expectation of life at birth** := προσδοκωμένη διάρκεια ζωής κατά τη γέννηση ΓΣ
- expectation of life, mean-life span** := προσδόκιμο ζωής ΣΓ12
- expectation of working life** := προσδοκωμένη διάρκεια της οικονομικώς ενεργού ζωής ΓΣ
- expected** := αναμενόμενος ΔΧΑ
- expected cell counts** := αναμενόμενη συχνότητα ΚΜ ΣΠ
- expected diagnostic gain** := αναμενόμενο διαγνωστικό κέρδος ΚΜ ΠΓ· διαγνωστικό περιεχόμενο ΚΜ
- expected weight of evidence** := αναμενόμενη πληροφοριακή αξία ΚΜ ΠΓ· αναμενόμενο βάρος ένδειξης ΚΜ· αναμενόμενο βάρος πληροφορίας ΚΜ
- experience, field** := Βλέπε **field experience** ΓΔ2
- experience, job** := επαγγελματική πείρα ΔΔ
- experience, post-marketing** := εμπειρία μετά την έξοδο στην αγορά ΙΩ
- experienced workers** := ειδικευμένοι εργάτες ΓΣ
- experiment** := πείραμα ΑΧ ΔΧΑ ΕΣΙ ΙΩ ΚΜ ΠΓ' ΣΓ12 ΣΠ· πείραμα τύχης ΚΜ ΣΠ· πειραματισμός ΑΧ· πειραματική επιβεβαίωση ΑΧ ≈ Έρευνα όπου η έκθεση ελέγχεται από τον ερευνητή με σκοπό τη βελτίωση της εγκυρότητας της έρευνας, π.χ. με τυχαία χορήγηση της έκθεσης στα άτομα του πληθυσμού της μελέτης (τυχαιοποιημένο πείραμα = randomized experiment) ≈ πείραμα, πειραματισμός, πειραματική επιβεβαίωση: ισότιμοι όροι. ΑΧ
- experiment of nature** := πείραμα της φύσης ΙΩ
- experimental** := πειραματικός ΔΔ ΚΜ
- experimental bias** := μεροληψία του ερευνητή ΕΔ· συστηματικό σφάλμα του ερευνητή ΠΓ' ≈ Το φαινόμενο κατά το οποίο ασυνείδητα ο ερευνητής επιθυμεί να επιβεβαιώσει το εμπειρικό αποτέλεσμα που

επιθυμεί, ακόμα και αν το αποτέλεσμα δεν απηχεί κατ' ανάγκη την αλήθεια (21). ΕΔ

experimental design := πειραματικός σχεδιασμός ΔΔ ΕΣΙ ΤΛ· ερευνητικός σχεδιασμός ΤΛ

experimental event rate := ρυθμός συμβαμάτων ομάδας παρέμβασης ΕΝ ≈ Αναλογία ή ποσοστό των συμμετεχόντων στην ομάδα παρέμβασης οι οποίοι βιώνουν ένα σύμβαμα. ΕΝ := Είναι rate, άρα θα πρέπει να ισχύσουν τα περί rate. ΠΓ'

experimental group := πειραματική ομάδα ΚΜ· ομάδα περιπτώσεων ΣΠ

experimental research := πειραματική έρευνα ΜΣ

experimental study := πειραματική μελέτη ΕΓ' ΠΓ' ΣΓ123· πειραματική έρευνα ΑΧ· έρευνα παρέμβασης ΑΧ ≈ := πειραματική έρευνα ή έρευνα παρέμβασης: προτιμάται ο πρώτος όρος ΑΧ \\
πειραματική μελέτη, όχι έρευνα παρέμβασης διότι η interventional study είναι ένα είδος πειραματικής έρευνας, αλλά υπάρχουν και άλλες πειραματικές έρευνες. Γενικά, η απόδοση του όρου study είναι μόνο μελέτη ή καί έρευνα (research); ΕΓ'

experimental treatment := πειραματική θεραπεία ΕΝ ≈ Μια θεραπευτική εναλλακτική στη δεδομένη ή συνήθη θεραπεία, που αποτελεί συχνά μια νέα παρέμβαση ή διαφορετική δοσολογία ενός συνήθους φαρμάκου. ΕΝ

expert := ειδικός ΓΔ1 ΓΔ2 ΠΓ'· εμπειρογνώμονας ΓΔ1 ΓΔ2 ΔΔ

expert power := δύναμη της εμπειρίας και γνώσης ΔΓ

expert system := έμπειρο σύστημα ΕΣΙ ΙΩ

expert system, Bayesian := Βλέπε **Bayesian expert system**

expert, content := Βλέπε **content expert**. ΓΔ2

expert, faculty := Βλέπε **faculty expert**. ΓΔ2

expert, process := Βλέπε **process expert**. ΓΔ2

expert, qualified := ειδικευμένοι εμπειρογνώμονες ΔΔ

expertise := ειδικότητα ΓΔ2 πείρα και γνώση ΓΔ1

explanandum := εξηγητέο ΚΜ

explanans := που εξηγούν ΚΜ

explanation := εξήγηση ΚΜ ΠΓ'· επεξήγηση ΚΜΧ

explosion := έκρηξη ΔΔ

explosion control := έλεγχος έκρηξης ΔΔ

explosion proof := αντιακρηκτικό ΔΔ

explosive := εκρηκτική ύλη, εκρηκτικό ΔΔ

exponential population := εκθετικός πληθυσμός ΓΣ

exposed := εκτεθειμένοι ΚΜ ΠΓ' ΤΠ· εκτεθέντες ΔΧΑ ΤΠ ≈ "εκτεθειμένοι" ή "εκτεθέντες", ανάλογα με χρόνο έκθεσης. ΤΠ

exposed group := εκτεθειμένα άτομα ΑΧ· εκτεθέντες ΑΧ· ομάδα εκτεθειμένων ΕΓ' ΠΓ'· ομάδα εκτεθέντων ΑΧ· ομάδα που εκτέθηκε ΑΒ ≈ := ομάδα εκτεθέντων, εκτεθέντες, εκτεθειμένα άτομα: ισότιμοι όροι ΑΧ \\
ομάδα εκτεθειμένων, όχι εκτεθέντα άτομα ή εκτεθέντες γιατί η εστίαση είναι στην ομάδα ΕΓ'

exposed top risk of an event := εκτεθειμένος στον κίνδυνο ενός γεγονότος ΓΣ

exposure := έκθεση ΔΧΑ ΔΔ ΕΝ ΙΩ ΚΜ ΣΓ123 ΤΠ ≈ Χαρακτηριστικό ή γεγονός που μπορεί να επηρεάζει τη συχνότητα εκδήλωσης της νόσου (ο όρος "έκθεση" μερικές φορές περιορίζεται σε περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά). Μια κατάσταση στην οποία εκτίθενται οι ασθενείς (μια εν δυνάμει ωφέλιμη ή επιβλαβής παρέμβαση) και μπορεί να επηρεάσει την υγεία τους. ΕΝ \\
Έκθεση σε παράγοντες που μπορεί να επηρεάσουν τη συχνότητα εκδήλωσης της νόσου. ΑΛ'

exposure, additive := αθροιστική έκθεση ΙΩ

exposure, cumulative := αθροιστική έκθεση ΔΔ ΠΓ'· συνολική έκθεση ΙΩ· σωρευτική έκθεση ΓΡ'

exposure, daily personal noise of a worker (LEP,d) := ημερήσια ατομική ηχοέκθεση εργαζομένου ΔΔ

exposure, dermal := δερματική έκθεση ΔΔ

exposure, environmental := περιβαλλοντική έκθεση ΔΔ

exposure, human := ανθρώπινη έκθεση ΔΔ

exposure, initial := αρχική έκθεση ΙΩ

exposure, job := επαγγελματική έκθεση ΔΔ

exposure, occupational := επαγγελματική έκθεση ΔΔ

exposure, time-dependent := χρονοεξαρτώμενη έκθεση ΙΩ

extent of the risk := έκταση κινδύνου ΚΜ

external evidence := βλέπε **evidence** ΙΩ
external information resource := εξωτερική πηγή πληροφοριών ΓΔ2
external migration := εξωτερική μετανάστευση ΓΣ
external validity (Syn: generalizability) := Βλέπε **generalizability**.
extinction of infections agent := εξαφάνιση λοιμογόνου παράγοντα ΚΜ
extraneous determinant := εξωγενής προσδιοριστής ΣΓ123
extrapolation := προεκβολή ΔΔ ΕΣΙ· παρεκβολή ΕΣΙ· προέκταση ΔΔ
extrapolation of the population trend := παρεκβολή της τάσεως του πληθυσμού ΓΣ
extreme value := ακραία τιμή ΕΣΙ ΙΩ
extrinsic := εξωγενής ΚΜ

F

face fly := μύγα του προσώπου ΚΜ
faceshields := ασπίδες προσώπου ΔΔ
facilitate := διευκολύνω ΓΔ2
facilitator := διευκολυντής ΓΔ2
facilitatory := διευκολυντικός (εάν αναφέρεται στον καθοδηγητή) ΓΔ2· διευκολυνόμενος (εάν αναφέρεται στο μαθητή) ΓΔ2
facilitatory learning := διευκολυνόμενη μάθηση ΓΔ2
facilitatory teaching := διευκολυντική διδασκαλία ΓΔ2
facilitatory teaching skill := δεξιότητα διευκολυντικής διδασκαλίας ΓΔ2
facilitatory tutorial learning := διευκολυνόμενη καθοδηγούμενη μάθηση ΓΔ2
facilitatory tutorial method := διευκολυντική καθοδηγητική μέθοδος ΓΔ2
facilitatory tutorial teaching := διευκολυντική καθοδηγητική διδασκαλία ΓΔ2
facilitatory tutoring method := μέθοδος διευκολυντικής καθοδήγησης ΓΔ2
facilities, sanitation := σύστημα υγιεινής ΔΔ
facility := εγκατάσταση ΒΟ ΓΔ1
fact := γεγονός ΓΔ2
factor := παράγοντας ΔΔ ΕΣΙ ΙΩ ΚΜ ΤΛ
factor analysis := ανάλυση σε παράγοντες ΓΔ' ΠΓ'· παραγοντική ανάλυση ΕΣΙ ΚΜ· ανάλυση παράγοντα ΚΜ
factor collaboration and safety := παράγοντας συνεργασίας και ασφάλειας ΚΜ
factor of accident := συντελεστής ατυχήματος ΚΜ
factor, confounding := συγχυτικός παράγοντας ΚΜ ΤΛ· συγχυτής ΠΓ'
factor, ergonomic := εργονομικός παράγοντας ΔΔ
factor, human := ανθρώπινος παράγοντας ΔΔ
factor, independent := ανεξάρτητη μεταβλητή ΚΜ
factor, predisposing := προδιαθεσικός παράγοντας ΚΜ
factor, preventive := προληπτικός παράγοντας ΚΜ
factor, risk := Βλέπε **risk factor**
factor, safety := συντελεστής ασφάλειας ΔΔ· παράγοντας ασφάλειας ΠΓ'
factor, selection := παράγοντας επιλογής ΤΛ
factor, socioeconomic := κοινωνικοοικονομικός παράγοντας ΚΜ
factorial design := παραγοντικός σχεδιασμός ΑΒ
factory := εργοστάσιο ΔΔ
factory of explosives := εργοστάσιο εκρηκτικών ΚΜ
facts := στοιχεία ΓΔ2
factual conditional := υποθετική πρόταση του πραγματικού ΚΜ ΠΓ'
faculty expert := ειδικός καθηγητής ΓΔ2· ειδικός στη σχολή ΓΔ2
faculty resource := οι καθηγητές ως πηγή μάθησης ΓΔ2
fading away := βαθμιαία απόσυρση ΓΔ2
fail-safe n := δείκτης fail-safe n [[[[[[[μετάφραση ???]]]]]]] EN := \approx Ο ελάχιστος αριθμός των μη ανιχνεύσιμων μελετών με αρνητικά αποτελέσματα που απαιτείται για την αλλαγή των συμπερασμάτων μιας μετα-ανάλυσης. Ένας μικρός δείκτης fail-safe n υποδηλώνει ότι τα συμπεράσματα της μετα-ανάλυσης μπο-

ρεί να είναι επιρρεπή σε συστηματικό σφάλμα δημοσίευσης. EN :~ Απόδοση του όρου στα ελληνικά; Πώς υπολογίζεται; "των μη ανιχνεύσιμων" (των που δεν είναι δυνατόν να ανιχνευτούν· υπάρχουν τέτοιες;) ή "των μη ανιχνευθεισών" (των που δεν ανιχνεύτηκαν); "αρνητικά αποτελέσματα" ή "διαφορετικά αποτελέσματα" ή "αντίθετα αποτελέσματα"; Το DoE δεν έχει τον όρο. ΓΔ' \ "αρνητικά αποτελέσματα"; ΑΛ'

failure := αποτυχία ΚΜ ΣΠ· αστοχία ΔΔ ΠΓ'

failure, common cause := αστοχία λόγω κοινής αιτίας ΔΔ

FAIR (feedback, activity, interest, relevance) := ΑΔΕΣ (ανατροφοδότηση, δραστηριότητα, ενδιαφέρον, συνάφεια) ΓΔ2

fairness := αμεροληψία ΜΣ

fall back := οπισθοδρομώ ΓΔ2

fallacy := σφάλμα ΠΓ'· πλάνη ΤΛ

fallacy, ecological := οικολογική πλάνη ΙΩ ΚΜ ΤΛ· οικολογικό σφάλμα ΠΓ'

false negative := ψευδώς αρνητικό ΔΧΑ EN ΚΜ ΠΓ' ΣΠ· λανθασμένα αρνητικό ΕΣΙ ≈ Αυτοί που έχουν τη διαταραχή-στόχο, αλλά μία διαγνωστική δοκιμασία εσφαλμένα τους αναγνωρίζει ως μη έχοντες τη διαταραχή. EN

false negative rate := ποσοστό ψευδώς αρνητικών αποτελεσμάτων ΚΜ ΣΓ12

false positive := ψευδώς θετικό ΑΒ ΔΧΑ EN ΚΜ ΣΠ· λανθασμένα θετικό ΕΣΙ ≈ Αυτοί που δεν έχουν τη διαταραχή-στόχο, αλλά μία διαγνωστική δοκιμασία εσφαλμένα τους αναγνωρίζει ως έχοντες τη διαταραχή. EN

false positive rate := ποσοστό ψευδώς θετικών αποτελεσμάτων ΚΜ ΣΓ13

falsifiability := διαψευσιμότητα ΑΧ

falsification := διάψευση ΑΧ

familial := οικογενής ΚΜ

Familial adenomatous polyposis := οικογενής αδеноματώδης πολύποδας ΑΒ

familiar := οικογενειακός ΚΜ

family := οικογένεια ΓΔ1 ΓΣ ΚΜ

family allowance := οικογενειακό επίδομα ΓΣ

family and community orientation := προσανατολισμός προς την οικογένεια και την κοινότητα ΚΜ

family and community practice := οικογενειακή και κοινοτική πρακτική ΓΔ1

family doctor := οικογενειακός γιατρός ΚΜ

family Health nurse := οικογενειακή επισκέπτρια υγείας ΓΔ1

family health physician := γιατρός οικογενειακής υγείας (βλέπε και **general practitioner**) ΓΔ1

family household := ιδιωτικό οικοκυριό ΓΣ· οικογενειακό οικοκυριό ΓΣ

family planning := οικογενειακός προγραμματισμός ΓΔ1 ΓΣ

family practice := οικογενειακή ιατρική ΜΣ

family size := μέγεθος οικογένειας ΓΣ ΚΜ

family size distribution := κατανομή κατά μέγεθος οικογένειας ΓΣ

fan := ανεμιστήρας ΔΔ

farm population := γεωργικός πληθυσμός ΓΣ

farmer := αγρότης ΚΜ

farmer's lung := πνεύμονας αγρότη ΚΜ· πνεύμων του αγρότη ΓΡ' ≈ Διάμεση πνευμονοπάθεια. ΓΡ'

fat := λίπος ΓΔ1

fatality := θνητότητα ΕΠ ΚΜ ≈ Η θνητότητα εκφράζει την πιθανότητα θανάτου από ένα νόσημα, ατόμων που έχουν ήδη προσβληθεί από το νόσημα αυτό. ΕΠ

fatality (Syn: case fatality) := θνητότητα ΤΠ

fatality or accident, fatal := θανατηφόρο ατύχημα ΔΔ

father := πατέρας ΓΣ

fatigue := κούραση ΔΔ

fatigue, mental := διανοητική κόπωση ΔΔ

fatigue, physical := σωματική κόπωση ΔΔ

fatigue, visual := οπτική κόπωση ΔΔ

favism := κυαμισμός ΚΜ

feasibility := εφικτότητα ΚΜ

features := δευτερεύοντα χαρακτηριστικά ΚΜ ≈ ~ Πότε μιλάμε για features; ΕΓ'

fecundity := γονιμότητα ΚΜ ΣΠ. Βλέπε και **fertility**. ≈ ~ Είναι τα fecundity και fertility συνώνυμα; ΕΓ'

\\ FECUNDITY The ability to produce live offspring. FERTILITY The actual production of live offspring. (DoE)

fee for service := κατά πράξη αμοιβή ΚΜ

fee-for-service payment := βλέπε **payment**, **fee-for-service** ΓΔ1

feedback := ανατροφοδότηση ΓΔ1 ΜΣ

feedback effect := επίδραση ανατροφοδότησης ΕΝ ≈ Η βελτίωση που παρατηρείται στη λήψη ιατρικών αποφάσεων λόγω της αξιολόγησης και ανατροφοδότησης της επίδοσης. ΕΝ ~ "της επίδοσης"; ΑΔ'

feeling thermometer := θερμόμετρο αισθημάτων ΕΝ ≈ Το θερμόμετρο αισθημάτων είναι μία οπτική αναλογική κλίμακα που παρουσιάζεται ως θερμόμετρο, τυπικά με εύρος από 0 ως 100, με το 0 να αντιπροσωπεύει τον θάνατο και το 100 την πλήρη υγεία. Χρησιμοποιεί κανείς το θερμόμετρο για να δηλώσει την κατάσταση υγείας του ή μία υποθετική κατάσταση υγείας. ΕΝ

female := θήλεια, θήλυς ΓΣ

female fertility rate := συντελεστής γονιμότητας θηλέων ΓΣ

female nuptiality := γαμηλιότητα θηλέων ΓΣ

female reproduction rate := ποσοστό αναπαραγωγής θηλέων ΓΣ· συντελεστής αναπαραγωγής θηλέων ΓΣ

fertility := γονιμότητα ΓΣ ΔΔ ΙΩ ΚΜ ΣΠ. Βλέπε και **fecundity**. ≈ ~ Βλέπε fecundity.

fertility function := συνάρτηση γονιμότητας ΓΣ

fertility of marriage := γονιμότητα του γάμου ΓΣ

fertility rate := συντελεστής γονιμότητας ΓΣ

fertility schedule := πίνακας γονιμότητας ΓΣ

fertility table := πίνακας γονιμότητας ΓΣ

fester := μολύνομαι ΚΜ

fetus := έμβρυο ΑΒ

fever, metal fume := πυρετός από μέταλλο ΔΔ

fibre, man made vitreous (MMV) := τεχνητή γυάλινη ίνα ΔΔ

fibre, man-made := συνθετική ίνα ΔΔ

fibre, mineral := ανόργανη ίνα ΔΔ

fibre, textile := υφαντουργική ίνα ΔΔ

fibrosis := ίνωση ΔΔ

fibrosis, lung := πνευμονική ίνωση ΔΔ

fibrosis, pulmonary := πνευμονική ίνωση ΔΔ

field experience := εμπειρία επιτόπου ΓΔ2· εμπειρία στο πεδίο ΓΔ2· επιτόπια εμπειρία ΓΔ2

field observation := παρατήρηση πεδίου ΕΝ ≈ Στην ποιοτική έρευνα, αποτελεί μία από τις τρεις βασικές μεθόδους συλλογής δεδομένων. Περιλαμβάνει τη συμμετοχή του ερευνητή ως μάρτυρα που καταγράφει τα γεγονότα καθώς συμβαίνουν. Υπάρχουν τρεις προσεγγίσεις στην παρατήρηση πεδίου. Με την άμεση παρατήρηση, οι ερευνητές καταγράφουν λεπτομερώς στοιχεία από το περιβάλλον που μελετούν. Στη μη συμμετοχική παρατήρηση, ο ερευνητής συμμετέχει σχετικά λίγο στις αλληλεπιδράσεις που μελετά. Στη συμμετοχική παρατήρηση, ο ερευνητής αναλαμβάνει έναν ρόλο στο κοινωνικό πλαίσιο πέρα από αυτόν του ερευνητή (π.χ. κλινικός ιατρός, μέλος επιτροπής). ΕΝ

field theory := θεωρία του δυναμικού πεδίου ΔΓ ≈ ~ Η ετυμολογία προέρχεται από τις έννοιες α' πεδίο= κάποιος χώρος και β' μαγνητικό πεδίο= κάποιος δυναμικός χώρος. ΔΓ

field trial := δοκιμή πεδίου ΣΓ123

field, causal := αιτιακό πεδίο ΚΜ

field, electric := ηλεκτρικό πεδίο ΔΔ

field, electromagnetic := ηλεκτρομαγνητικό πεδίο ΔΔ ΚΜ

field, magnetic := μαγνητικό πεδίο ΔΔ

figure, primary immunisation := σχήμα πρωτογενούς ανοσοποίησης ΚΜ

figured session := πολυπρόσωπη συνεδρία ΚΜ

file (office) := φάκελος ΔΔ· αρχείο ΔΔ· ντοσιέ ΔΔ

file (tool) := λίμα ΔΔ

file drawer phenomenon := φαινόμενο του αρχείου στο συρτάρι ΕΔ· φαινόμενο παραμονής στο αρχείο ΜΚ' ≈ Αναφέρεται στην τάση των ίδιων των ερευνητών να μη προχωρούν σε δημοσίευση μελετών με μη στατιστικά σημαντικά αποτελέσματα ή αποτελέσματα που έρχονται σε αντίθεση με προηγούμενες έρευνες. ΕΔ:(21) ~ Πρόκειται για κατεξοχήν θετικές έρευνες που όμως βαφτίζονται αρνητικές... (βλέπε negative

study) ΓΔ´

file, injured workers' := φάκελοι των τραυματισμένων εργαζομένων ΔΔ

filter := φίλτρο ΔΔ ΕΣΙ· ηθμός ΕΣΙ

filter, infrared := φίλτρο υπέρυθρης ακτινοβολίας ΔΔ

filter, particle := φίλτρο σωματιδίων ΔΔ

filter, sunglare := φίλτρο ηλιακής θάμβωσης ΔΔ

filter, ultraviolet := φίλτρο υπεριώδους ακτινοβολίας ΔΔ

filtration := διήθηση ΔΔ

finance := δημοσιονομία ΓΔ1· δημόσια οικονομικά ΓΔ1

finance management := οικονομική διαχείριση ΜΣ

financial := χρηματικός ΓΔ1· οικονομικός ΓΔ1

findings, new research := νέα πορίσματα ερευνών ΔΔ· νέα ευρήματα της έρευνας ΠΓ´

finite population correction := ρύθμιση πεπερασμένων πληθυσμών ΚΜ

finite sampling correction := διόρθωση πεπερασμένης δειγματοληψίας (πληθυσμού) ΕΣΙ

fire := πυρκαγιά ΚΜ

fire announcement := αναγγελία πυρκαγιάς ΚΜ

fire classification and confrontation := κατάταξη πυρκαγιών και αντιμετώπιση ΚΜ

fire extinguisher, mobile := τροχήλατος πυροσβεστήρας ΔΔ

fire fighting := πυρόσβεση ΔΔ

fire fighting cabinet (FFC) := πυροσβεστική φωλιά ΔΔ

fire-extinguisher := πυροσβεστήρας ΔΔ

fire, chemical := χημική πυρκαγιά ΚΜ

fire, electric := ηλεκτρική πυρκαγιά ΚΜ

firefighter := πυροσβέστης ΔΔ

firefighting mean := πυροσβεστικό μέσο ΚΜ

firefighting tap := πυροσβεστικός κρουνός ΚΜ

first aid := πρώτες βοήθειες ΔΔ ΚΜ

first marriage := πρώτος γάμος ΓΣ

fiscal := δημοσιονομικός ΓΔ1 ΚΥ

fishbone diagram := διάγραμμα "ψαροκόκαλο" ΚΜ· διάγραμμα ψαροκόκαλου ΠΓ´

Fisher's exact test := ακριβής έλεγχος του Fisher ΣΓ3

fitness := ευεξία ΑΛ´· ευρωστία ΓΔ1. Βλέπε και [wellbeing](#).

fixed cohort := μελέτη κοόρτης με σταθερή έκθεση ΠΓ´· μελέτη σειράς με σταθερή έκθεση ΓΡ´· προοπτική έρευνα σταθερής ή διαρκούς έκθεσης ΑΧ ≈ ~ Γιατί μελέτη; Αφού δεν γράφει fixed cohort study, μόνο fixed cohort. Επομένως, θα έλεγα "κοόρτη με σταθερή έκθεση" (αν αυτό σημαίνει). Γιατί όμως όχι "κλειστή κοόρτη", αφού και fixed population αποδίδεται "κλειστός πληθυσμός"; ΕΓ´

fixed effect := Βλέπε [fixed effects model](#)

fixed effects model := μοντέλο σταθερών επιδράσεων ΕΔ ΕΝ ΕΣΙ ΙΩ· μοντέλο σταθερών αποτελεσμάτων ΙΩ ΠΓ´ ≈ Μοντέλο στατιστικής ανάλυσης των δεδομένων των μελετών που προέκυψαν από τη συστηματική ανασκόπηση της βιβλιογραφίας δηλαδή της μετα-ανάλυσης. Το μοντέλο σταθερών επιδράσεων υποθέτει ότι η επίδραση της θεραπείας είναι η ίδια σε όλες τις μελέτες, δηλαδή η διαφορά μεταξύ μελετών οφείλεται σε τύχη και μόνο. Οι γενικεύσεις του μοντέλου σταθερών επιδράσεων περιορίζεται στο σύνολο των μελετών που έχουν τα ίδια χαρακτηριστικά με τις εξεταζόμενες μελέτες. ΕΔ:(7) \ \ Ένα μοντέλο που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό του συνοπτικού αποτελέσματος σε μια μετα-ανάλυση το οποίο υποθέτει ότι υπάρχει μία και μοναδική αληθινή τιμή για όλες τις πρωτογενείς μελέτες. Η υπόθεση είναι ότι αν όλες οι μελέτες είχαν άπειρο μέγεθος, θα απέδιδαν ταυτόσημες εκτιμήσεις του αποτελέσματος. Άρα, οι παρατηρούμενες εκτιμήσεις του αποτελέσματος διαφέρουν μεταξύ τους μόνο λόγω τυχαίου λάθους. Αυτό το μοντέλο λαμβάνει υπ' όψιν μόνο την μεταβλητότητα εντός κάθε μελέτης και όχι τη μεταβλητότητα μεταξύ των μελετών. ΕΝ

fixed population := κλειστός πληθυσμός ΑΧ

flammable := εύφλεκτος ΔΔ

flange, insulating := μονωτική φλάντζα ΔΔ

flash back := ανάδρομο βίωμα ΚΜ

flea := ψύλλος ΚΜ ΤΠ ≈ Ανήκει στην ομοταξία των εντόμων. ΤΠ

flexibility := ευκαμψία ΓΔ1

flexible labour market := ελαστική αγορά εργασίας ΓΔ1

- floor, industrial** := βιομηχανικό δάπεδο ΔΔ
- floor, slippery** := ολισθηρά δάπεδα ΔΔ
- flow chart** := διάγραμμα ροής ΚΜ
- flow diagram** := διάγραμμα ροής ΔΔ ΚΜΧ
- flow rate, sampling (q)** := ροή δειγματοληψίας ΔΔ
- fluctuation** := διακύμανση ΕΣΙ ΤΛ· ταλάντωση ΕΣΙ· αυξομείωση ΕΣΙ
- fluctuation, cyclic** := κυκλική διακύμανση ΚΜ ΤΛ
- fluoridation** := φθορίωση ΚΜ
- foam system** := σύστημα αφρού ΚΜ
- foam, insulating** := μονωτικός αφρός ΔΔ
- focus group** := εστιασμένη ομάδα ΕΝ· ομάδα συζήτησης πελατών ΚΜ ≈ Βλέπε Συνέντευξη. ΕΝ
- foetal death** := εμβρυϊκός θάνατος ΓΣ
- foetal death rate** := συντελεστής εμβρυϊκής θνησιμότητας ΓΣ
- foetal death ratio** := αναλογία εμβρυϊκής θνησιμότητας ΓΣ
- foetal mortality** := εμβρυϊκής θνησιμότητας ΓΣ
- foetus** := έμβρυο ΓΣ
- folate** := φυλικό οξύ ΒΟ ΓΔ1
- follow-up** := παρακολούθηση ΑΧ ΙΩ ΚΜ· διαχρονική παρακολούθηση ΤΠ· επαναληπτική εξέταση ΑΒ
- follow-up bias** := συστηματικό σφάλμα παρακολούθησης ΣΓ12
- follow-up death rate** := τρέχων δείκτης θνησιμότητας ΚΜ ΣΠ· θνησιμότητα παρακολούθησης ΠΓ'· παρακολούθηση ΕΣΙ
- follow-up study** := μελέτη παρακολούθησης ΔΧΑ ΠΓ' ΣΓ123· προοπτική έρευνα ΑΧ. Βλέπε και cohort-study. ≈ ~ Δεν νομίζω η follow-up study να είναι το ίδιο με την cohort study, follow-up study μπορείς να κάνεις και σε άλλες μελέτες. Το follow-up σημαίνει ότι αφού έχεις κάνει μια μελέτη, ακολουθεί σε κάποιο χρονικό διάστημα μια δεύτερη μελέτη που "πατά" στην πρώτη και εξετάζονται ίδιες ή και άλλες παράμετροι. ΕΓ'
- follow-up study (Syn: cohort study. Βλέπε και: prospective study, longitudinal study)** := μελέτη διαχρονικής παρακολούθησης ΤΠ· μελέτη σειρών ΤΠ
- follow-up, complete follow-up** := παρακολούθηση ΕΝ· πλήρης παρακολούθηση ΕΝ ≈ Ο βαθμός στον οποίο οι ερευνητές γνωρίζουν την έκβαση για κάθε ασθενή που συμμετέχει στη μελέτη. Αν η παρακολούθηση είναι πλήρης, τότε η έκβαση είναι γνωστή για όλους τους συμμετέχοντες στη μελέτη. ΕΝ
- follow-up, late follow-up** := όψιμη παρακολούθηση ΙΩ
- food** := τροφή ΒΟ ΓΔ1· τρόφιμο ΤΑ ≈ ~ ΤΑ = Τριχοπούλου Αντωνία, Πίνακες συνθέσεως τροφίμων και ελληνικών φαγητών, Αθήνα 1992.
- food additive** := προσθετικό τροφίμων ΒΟ ΓΔ1
- food choice** := επιλογή τροφίμων ΓΔ1
- food handler** := χειριστής τροφίμων ΚΜ
- food hygiene** := υγιεινή τροφίμων ΚΜ
- food production** := παραγωγή τροφίμων ΓΔ1
- food safety** := ασφάλεια τροφίμων ΓΔ1
- food safety policy** := πολιτική ασφάλειας τροφίμων ΔΔ
- food security** := εξασφάλιση τροφίμων ΓΔ1
- food-borne disease** := τροφιμογενής ασθένεια ΑΒ
- food, infant** := βρεφική τροφή ΚΜ
- footwear, safety** := υποδήματα ασφαλείας ΔΔ
- force field analysis** := ανάλυση πεδίου δυνάμεων ΚΜ
- force of mortality** := ένταση της θνησιμότητας ΓΣ
- forced expiratory volume (FEV1)** := δυναμικά εκπνεόμενος όγκος στο πρώτο δευτερόλεπτο ΜΣ
- forced migration** := αναγκαστική μετανάστευση ΓΣ
- foreground questions** := ερωτήσεις προκείμενου κλινικού προβλήματος ΕΝ ≈ Αυτές οι κλινικές ερωτήσεις τίθενται πιο συχνά από έμπειρους ιατρούς. Είναι ερωτήσεις που γίνονται καθώς ανασκοπείται η βιβλιογραφία (π.χ. τι σημαντικές νέες πληροφορίες πρέπει να γνωρίζω για την καλύτερη θεραπεία των ασθενών μου;) ή όταν επιλύεται ένα πρόβλημα (π.χ. συγκεκριμένες ερωτήσεις που δημιουργούνται κατά τη φροντίδα των ασθενών και οι οποίες θα γίνει προσπάθεια να απαντηθούν μετά από αποτίμηση της βιβλιογραφίας). ΕΝ
- foreign hull** := ξένο κέλυφος ΔΓ

foreign-born := γεννηθείς στο εξωτερικό ΓΣ

foreigner := αλλοδαπός ΓΣ· ξένος ΓΣ

forest plot := διάγραμμα δέντρου ΕΔ ΠΓ'· δεντρόγραμμα ΕΔ ≈ Γραφική απεικόνιση των αποτελεσμάτων των επιμέρους μελετών και του συνοπτικού αποτελέσματος από την μετα-ανάλυση (23). ΕΔ

form := δελτίο ΤΛ ≈ ~ "δελτίο"; Κάποιο παράδειγμα; Στο αμέσως επόμενο "form, alternate" = "εναλλακτική μορφή". ΕΓ'

form, alternate := εναλλακτική μορφή ΚΜ

formal demography := τυπική δημογραφία ΓΣ

formaldehyde or methanal := φορμαλδεΰδη ή μεθανάλη ή μυρμηκική αλδεΰδη ΔΔ

formative := ενημερωτικός ΔΒ

formative assessment := ενδιάμεση αξιολόγηση ΜΣ

formative evaluation (Syn: diagnostic evaluation) := ενημερωτική αξιολόγηση ΔΒ· πληροφοριακή αξιολόγηση ΔΒ

forming := σχηματισμός ΔΒ ΚΜ

formula, chemical := χημικός τύπος ΔΔ

forum, oil companies international marine (OCIMF) := Διεθνές φόρουμ εταιρειών πετρελαίου ΔΔ

foul := μολυσμένος ΚΜ

foundation := ίδρυμα ΓΔ1

four-fold table := τετράπτυχος πίνακας ΑΧ ΕΠ· τετράχωρος πίνακας ΕΓ ≈ Είναι ο απλούστερος τρόπος επιδημιολογικής διερεύνησης της ατομικής συσχέτισης μεταξύ ενός νοσήματος και ενός παράγοντα, όπου τα άτομα μπορούν να ταξινομηθούν ταυτόχρονα, ανάλογα με την παρουσία ή την απουσία του παράγοντα και την παρουσία ή την απουσία του νοσήματος. ΕΠ

fraction, inhalable := εισπνεύσιμο κλάσμα ΔΔ

fraction, respirable := αναπνεύσιμο κλάσμα ΔΔ

free and low cost supply of infant formula to hospitals := τροφοδοσία των μαιευτηρίων/ νοσοκομείων με δωρεάν ή φθηνά τεχνητά γάλατα ΓΔ1

freedom, degrees of := βλέπε **degrees** ΙΩ

frequency := συχνότητα ΔΔ ΕΓ' ΕΣΙ· απόλυτη συχνότητα ΠΓ' ΣΓ13 ≈ ~ "απόλυτη συχνότητα", για να το ξεχωρίζουμε από τη σχετική συχνότητα (%) ΠΓ' \ frequency σημαίνει "συχνότητα", όχι "απόλυτη συχνότητα" = "absolute frequency", όπως relative frequency = σχετική συχνότητα. ΕΓ'

frequency distribution := κατανομή συχνοτήτων ΔΔ ΕΣΙ ΚΜ ΣΠ

frequency histogram := ιστόγραμμα συχνοτήτων ΙΩ

frequency mortality study := μελέτη αναλογικής θνησιμότητας ΣΓ1

frequency polygon := πολύγωνο συχνοτήτων ΕΣΙ ΚΜ ΣΠ

frequency table := πίνακας συχνοτήτων ΣΓ3 ≈ ~ Αφού "κατανομή συχνοτήτων", frequency table ή frequencies table; ΓΔ' \ frequency table ΕΓ

frequency, cumulative := αθροιστική συχνότητα ΚΜ ΣΠ

frequency, low (LF) := χαμηλή συχνότητα ΔΔ

frequency, relative := σχετική συχνότητα ΚΜ

frequency, sound := συχνότητα ήχου ΔΔ

frequentist := συχνολογικός ΙΩ· συχνοτιστής ΕΣΙ

Friedman's test := έλεγχος του Friedman ΣΓ3

frontiers or boundaries := όρια ή σύνορα ΓΔ1

frostbite := κρυοπάγημα ΔΔ ΚΜ

fulfillment := πληρότητα ΓΔ1

fulfillment theory := θεωρία της εκπλήρωσης ΚΜ

fume := καπνός ΔΔ· αναθυμιάσεις ΔΔ ΚΜ

fume, welding := καπνός συγκόλλησης ΔΔ

fumes, asphalt := καπνοί ασφάλτου ΔΔ

fumigation := απολύμανση με υποκαπνισμό ΚΜ

function := λειτουργία ΙΩ· λειτουργικότητα ΙΩ

function, lung := πνευμονική λειτουργία ΔΔ

function, safety := ασφαλής κατάσταση ή ασφαλής λειτουργία ΔΔ

function, tutor := Βλέπε **tutor function**. ΓΔ2

functional := λειτουργικός ΚΜ

functional status := λειτουργική κατάσταση ΙΩ

funding := χρηματοδότηση ΓΔ1

funnel plot := διάγραμμα ανεστραμμένου χωνιού ΕΝ ΙΩ· διάγραμμα χωνιού ΕΓ· χωνογράφημα ΕΣΙ· χωνοδιάγραμμα ΕΣΙ ≈ Μια γραφική απεικόνιση για την αξιολόγηση της πιθανότητας συστηματικού σφάλματος δημοσίευσης σε μια συστηματική ανασκόπηση. Το μέτρο αποτελεσματικότητας συνήθως αναπαριστάται στον οριζόντιο άξονα και το μέτρο του τυχαίου σφάλματος κάθε μελέτης στον κατακόρυφο άξονα. Αν δεν υπάρχει συστηματικό σφάλμα δημοσίευσης, το γράφημα θα πρέπει να έχει το σχήμα χωνιού. Αν υπάρχει συστηματικό σφάλμα ενάντια στη δημοσίευση αρνητικών μελετών ή μελετών που δείχνουν ανεπιθύμητες επιδράσεις της παρέμβασης, ένα τεταρτημόριο του γραφήματος θα απουσιάζει μερικώς ή πλήρως. ΕΝ := Γιατί "ανεστραμμένου"; Ποια η αγγλική λέξη; ΕΓ'

futility := ματαιότητα ΙΩ

fuzzy set theory := θεωρία ασαφών συνόλων

fuzzy sets := ασαφές σύνολο ΕΣΙ [αμετάφραστο] ΙΩ

G

gain := κέρδος ΓΔ1

gain, diagnostic := διαγνωστικό κέρδος ΚΜ

gainful occupation := βιοποριστικό επάγγελμα ΓΣ· προσοδοφόρο επάγγελμα ΓΣ

gainful occupied population := βιοποριστικώς απασχολούμενος πληθυσμός ΓΣ

game := παιχνίδι ΓΔ1

gas := αέριο ΔΔ

gas atmosphere, explosive := εκρήξιμη ατμόσφαιρα αερίων ΔΔ

gas escape := διαφυγή αερίου ΚΜ

gas outbreak := έκρηξη αερίου ΚΜ

gas outbreak in closed space := έκρηξη αερίου σε κλειστό χώρο ΚΜ

gas, asphyxiating := ασφυξιογόνο αέριο ΔΔ

gas, flammable := εύφλεκτο αέριο ΔΔ

gas, liquified natural (LNG) := υγροποιημένο φυσικό αέριο ΔΔ

gas, liquified petroleum (LPG) := υγροποιημένο αέριο πετρελαίου ή υγραέριο ΔΔ

gas, toxic := τοξικό αέριο ΔΔ

gastrointestinal := γαστρεντερικό ΓΔ1

gastrointestinal disease := πάθηση του γαστρεντερικού ΜΣ

gatekeeper := θυρωρός ΓΔ1 ΚΜ· θυροφύλακας ΜΚ'· φρουρός ΜΣ ≈ := ΒΟ(-) ΟΧ: πορτιέρης, φύλακας (πύλης, σιδηροδρομικής διασταύρωσης κτλ). ΚΥ: πυλωρός. ΜΙ: θυρωρός. Άλλες ιδέες: θυροφύλακας, κλειδοκράτορας (κατά τον άγιο Πέτρο), ρυθμιστής (ως ρυθμιστής εισόδου στο σύστημα). Το 'πυλωρός' παραπέμπει στο στομάχι, το 'θυρωρός' παραπέμπει στις πολυκατοικίες, το 'θυροφύλακας', κατά το πολύ πετυχημένο και δημοφιλές στο στρατό 'θαλαμοφύλακας', δεν θα ήταν ίσως άσχημη ιδέα, αλλά παραπέμπει στη "θύρα 13" και υπερτονίζει το 'φύλακας'. Δεδομένου ότι δεν πρόκειται για απλή φύλαξη αλλά κυρίως για ρύθμιση εισόδου στο σύστημα (κάτι που ο θυρωρός επίσης κάνει) προτιμήσαμε τελικά τον όρο 'θυρωρός', που έχει και μεγαλύτερη μάλλον επικοινωνιακή ισχύ (αν και ίσως υποβαθμίζει στα ελληνικά τη λειτουργία της ΠΦΥ). ΓΔ1:369:[24] \\ Παρότι συμφωνώ με την ανάλυση των όρων θυρωρού και θυροφύλακα, στα αγγλικά ο όρος θυρωρός αποδίδεται με τον όρο doorman. Το συνθετικό -keeper εμπεριέχει την έννοια του φύλακα που αποτρέπει και όχι μόνον ελέγχει (πχ. goalkeeper), οπότε ο όρος θυροφύλακας ίσως ταιριάζει καλύτερα. ΜΚ'

gatekeeper function := λειτουργία θυρωρού ΓΔ1· λειτουργία θυροφύλακα ΜΚ' ≈ Ένας αποδεκτός ρόλος μιας συγκεκριμένης επαγγελματικής ή οργανωτικής μονάδας (πχ το πρωτοβάθμιο επίπεδο φροντίδας) μέσω του οποίου είναι προσπελάσιμοι άλλοι, συχνά ακριβοί ή σπάνιοι, πόροι φροντίδας. ΓΔ1:369:(2) ≈ Όπως το "τας θύρας, τας θύρας εν σοφία πρόσχωμεν" της Θείας Λειτουργίας, που δηλώνει ότι μέσα από τις θύρες κάτι "ακριβό και σπάνιο" πρόκειται να συμβεί. (http://oodegr.co/oode/orthod/mystiria/erminia_leitoyrgias_1.htm) ΓΔ'

gatekeeper roles := ρόλοι φρουρού ΜΣ

Gaussian distribution (Syn: normal distribution) := Βλέπε **normal distribution**

gear, safety := συσκευή αρπάγης (ασανσέρ) ΔΔ

gender := κοινωνικό φύλο ΓΔ1 ΓΟ ≈ Δεν πρόκειται για το (βιολογικό) φύλο (sex: αρσενικό, θηλυκό), αλλά για τον κοινωνικό ρόλο που το κάθε βιολογικό φύλο παίζει (gender: άντρας, γυναίκα), για τον οποίο

(ρόλο) χρησιμοποιείται από τους κοινωνιολόγους ο όρος 'gender'. ΓΔ1:368:[20] ~ ΓΟ (Γκόρντον Ουέινράιτ· Η γλώσσα του σώματος· Καστανιώτης, Αθήνα 1999:300): gender = κοινωνικό φύλο. ΒΟ: gender identity = ταυτότητα φύλου. ΟΧ, CP, DI, MI: gender = γένος (μόνον αυτό). ΓΔ1:368:[20] \\ Βλέπε και δελτίο αστυνομικής ταυτότητάς μας, το γένος των ουσιαστικών της Γραμματικής, και ίσως το γένος των ζώων. ΓΔ1:440:[43] **gender identity** := ταυτότητα (κοινωνικού) φύλου ΒΟ ΓΔ1. Βλέπε **gender**.

gender sensitivity := ευαισθησία (κοινωνικού) φύλου ΓΔ1. Βλέπε **gender**. ≈ Η ενσωμάτωση της θεώρησης του 'κοινωνικού φύλου' στην πολιτική και στρατηγική υγείας. Η θεώρηση ως προς το 'κοινωνικό φύλο' οδηγεί σε καλύτερη κατανόηση των γεγονότων που επηρεάζουν την υγεία των γυναικών και των ανδρών. Δεν ενδιαφέρεται μόνο για τις βιολογικές διαφορές μεταξύ γυναικών και ανδρών, ή μόνο για τον αναπαραγωγικό ρόλο των γυναικών, αλλ' αναγνωρίζει και τις επιδράσεις των κοινωνικά, πολιτισμικά και συμπεριφορικά καθορισμένων σχέσεων και των ρόλων κι ευθυνών των ανδρών και γυναικών στην ατομική, οικογενειακή και κοινωνική υγεία. ΓΔ1:368:(7)

gene := γονίδιο ΓΔ1 ΔΔ ΕΣΙ

gene therapy := γονιδιακή θεραπεία ΒΟ ΓΔ1

gene, polymorphic := πολυμορφικό γονίδιο ΔΔ

general census := γενική απογραφή ΓΣ

general death rate := γενικός συντελεστής θνησιμότητας ΓΣ

general fertility rate := γενικός συντελεστής γονιμότητας ΓΣ

general health perception := γενική αντίληψη υγείας ΙΩ

general health personnel := προσωπικό γενικής υγείας ΓΔ1· γενικό προσωπικό υγιεινής ΜΧ'· γενικό υγειονομικό προσωπικό ΕΓ' ≈ ~ προσωπικό γενικής υγείας (general-health personnel) ή γενικό προσωπικό υγιεινής (general health-personnel); (πρόβλημα των τριών) ΓΔ'

general life table := γενικός πίνακας επιβιώσεως γενεάς ΓΣ

General Medical Council (GMC) := Γενικό Ιατρικό Συμβούλιο ΜΣ

General Medical Services (GMS) := Γενικές Ιατρικές Υπηρεσίες ΜΣ

general practice (GP) := Γενική ιατρική ΜΣ

general practice attachment := άσκηση στη Γενική Ιατρική ΜΣ

general practice registrar := ειδικευόμενος γενικής ιατρικής ΜΣ

general practitioner (GP) := γενικός ιατρός ΜΣ

general practitioner (Syn: family physician) := γενικός οικογενειακός γιατρός ΓΔ1· γενικός γιατρός ΕΓ' ≈ ~ general practitioner = γενικός γιατρός, δεν θα έβαζα συνώνυμο "family physician", γιατί και ένας παθολόγος μπορεί να είναι "οικογενειακός γιατρός" ΕΓ'

general practitioner assistant := βοηθός γενικού ιατρού ΜΣ

general practitioner associate := συνεργάτης γενικού ιατρού ΜΣ

general practitioner co-operatives := συνεργασία γενικών ιατρών ΜΣ

general practitioner, principal := διευθυντής γενικής ιατρικής ΜΣ

generalizability (Syn: external validity) := εξωτερική εγκυρότητα ΔΧΑ ΕΔ ΕΝ ΕΠ ΙΩ ΕΣΙ· γενικευσιμότητα ΓΔ' ΕΔ ΕΠ· δυνατότητα γενίκευσης ΔΧΑ ΕΝ ΙΩ· επεκτάσιμη εγκυρότητα ΓΔ' ΕΣΙ ΜΧ'· γενίκευση ΕΝ· γενικευτικότητα ΔΧΑ ≈ Η δυνατότητα εφαρμογής του αποτελέσματος της έρευνας έξω από τη βάση μελέτης. ΔΧΑ \\ Η βεβαιότητα ότι τα αποτελέσματα μιας έρευνας είναι γενικεύσιμα και σε άλλον, παρόμοιο με αυτόν της έρευνας, πληθυσμό. Στην επιδημιολογία, ο όρος αυτός μπορεί να αντικατασταθεί με τον όρο γενικευσιμότητα ΕΔ(22) ΕΠ \\ Ο βαθμός στον οποίο τα αποτελέσματα μιας μελέτης μπορούν να γενικευτούν σε περιβάλλοντα ή πληθυσμούς άλλους από αυτούς που μελετήθηκαν. ΕΝ ≈ γενίκευση ή γενικευσιμότητα; Το "επεκτάσιμη εγκυρότητα" είναι πολύ πιο διαφανές από το "εξωτερική εγκυρότητα"... ΓΔ' \\ Το generalizability είναι πράγματι συνώνυμο του "external validity"; ΕΓ'

generation := γενεά ΓΣ

generation fertility := γονιμότητα γενεάς ΓΣ

generation life table := πίνακας επιβιώσεως γενεάς ΓΣ

generation reproduction rate := συντελεστής αναπαραγωγής γενεάς ΓΣ

generation sacrifice := θυσία γενεάς ΙΩ

generation time := χρόνος γενιάς ΚΜ

generic := γενόσημο ΚΜ ΜΣ ΠΓ'· χημική φαρμακευτική ουσία ΓΔ1 ≈ ~ Μόνο "γενόσημο", γιατί και "χημική φαρμακευτική ουσία"; και τα πρωτότυπα έχουν "χημική φαρμακευτική ουσία" ΕΓ'

generic health-related quality of life := συνολική ποιότητα ζωής που σχετίζεται με την υγεία ΕΝ ≈ Βλέπε Ποιότητα ζωής που σχετίζεται με την υγεία. ΕΝ

generic instrument := γενόσημο εργαλείο ΚΜ· γενόσημο όργανο ΚΜ

genetic := γενετικός ΒΟ ΓΔ1

genetic make-up := γενετική κατασκευή ΓΔ1

genetic susceptibility to infection := γενετική επιρρόπεια στις λοιμώξεις ΚΜ· γενετική ευπάθεια στις λοιμώξεις ΠΓ'

genetics := γενετική ΔΔ

genetics, clinical := κλινική γενετική ΓΔ1

genetics, new := γενετική κατασκευή ΒΟ ΓΔ1

genitals := γεννητικά όργανα ΒΟ ΓΔ1

genitourinary disease := πάθηση του γεννητικού συστήματος ΜΣ

genome := γονιδίωμα ΒΟ ΓΔ1 ΕΣ1

genotoxic := γενετοξικός ΔΔ

geographical distribution of the population := γεωγραφική κατανομή του πληθυσμού ΓΣ

geometric mean := γεωμετρικός μέσος ΕΣ1 ΠΓ' ΣΓ3· μέση γεωμετρική τιμή ΕΠ ΕΣ1 ≈ Είναι ο αντιλογάριθμος της μέσης τιμής των λογαριθμημένων τιμών των δεδομένων μιας κατανομής. ΕΠ

geriatric := γηριατρικός ΓΔ1

germ cell := βλαστικό κύτταρο ΒΟ ΓΔ1

German measles := Γερμανική ιλαρά ΑΒ· ερυθρά ΕΓ' ≈ :~ Είναι κάτι άλλο ή η συνήθης, η γνωστή, ιλαρά; ΓΔ' \ To "German measles" είναι η ερυθρά (rubella), όχι η γνωστή ιλαρά. Λέγεται έτσι στ' αγγλικά (German measles), επειδή την περιέγραψαν για πρώτη φορά Γερμανοί γιατροί. ΕΓ'

germicide := μικροβιοκτόνος ΔΔ

gestation := κύηση ΑΒ

girls := θήλεια τέκνα ΓΣ· κορίτσια ΓΣ

glass, safety := γυαλιά ασφαλείας ΔΔ

global budget := σφαιρικός προϋπολογισμός ΓΔ1 ΚΥ

global burden of disease := παγκόσμιο φορτίο νοσηρότητας ΓΔ1 ΙΩ

globally harmonised system of classification and labeling of chemicals (GHS) := σύστημα οικουμενικής εναρμόνισης για την ταξινόμηση και την επισήμανση των επικίνδυνων χημικών ουσιών ΔΔ· παγκοσμίως εναρμονισμένο σύστημα ταξινόμησης και επισήμανσης των χημικών προϊόντων ΔΔ ≈ :~ "παγκόσμια εναρμονισμένο σύστημα ταξινόμησης και σήμανσης χημικών"? Κι ακόμα πιο οικονομικό "παγκόσμιο σύστημα ταξινόμησης και σήμανσης χημικών"? (η οικονομική αρχή οροδοσίας επιβάλλει με τα ελάχιστα να λες τα μέγιστα...) ΓΔ

glossary := ερμηνευτήριο ΓΔ1 ≈ Κατάλογος ορισμών ή/και ερμηνειών των όρων (κάθε όρος ακολουθείται από κείμενο που ορίζει ή/και επεξηγεί το περιεχόμενό του). Δεν έχει καμία σχέση με τη γλώσσα και το... υποτίθεται "γλωσσάριο" (τέτοιο σημαινόμενο δεν υπάρχει για να [μπορεί να] υπάρξει σημαίνον) ΓΔ1:362:(2) ≈ :~ Ο αγγλικός όρος glossary (ερμηνευτήριο) είναι διαφορετικός από τον όρο vocabulary (λεξιλόγιο). Το ΒΟ εσφαλμένα τους θεωρεί ταυτόσημους (Avi, Bvi, Avii, Bvii, A1, A353, B1, B73). Το λεξιλόγιο είναι κατάλογος όρων: παραθέτει τους όρους, συνήθως αλφαβητικά, με ή χωρίς μετάφραση· αν προστίθενται και παραπομπές εύρεσης γίνεται και ευρετήριο. Το glossary είναι κατάλογος ορισμών ή/και ερμηνειών των όρων (κάθε όρος ακολουθείται από κείμενο που ορίζει ή/και επεξηγεί το περιεχόμενό του), είναι ερμηνευτήριο (κατά το ευρετήριο, ψαλτήριο κτλ) ή ερμηνευτικό λεξικό ή ερμηνευτικό λεξιλόγιο ή κατάλογος ερμηνειών, αλλά όχι 'γλωσσάριο', το 'γλωσσάριο' καί στερείται νοήματος στην ελληνική και προκαλεί σύγχυση καθώς εκλύει ισχυρότατους ακουστικούς και οπτικούς συνειρμούς με τη γλώσσα, με την οποία και δεν έχει καμία σχέση: δεν υπάρχει 'η γλώσσα' και 'το γλωσσάριο', κατά το παιδί - παιδάριο· η γλώσσα ή υπάρχει ή δεν υπάρχει, δεν υπάρχει μικρή γλώσσα, κάθε γλώσσα είναι εξορισμού μεγάλη (αξίωμα της Γλωσσολογίας). Πρόκειται απλά για ομόηχη παγίδα. Ούτε καν αντιδάνεια. Προέρχεται από το μεταβατικό ρήμα gloss = σχολιάζω που συνδέεται με το αριθμήσιμο ουσιαστικό gloss = σχόλιο, ερμηνεία (ΟΧ), που έλκει την καταγωγή του από τη συνήθεια των βιβλιοφίλων των περασμένων αιώνων να σημειώνουν στα περιθώρια των βιβλίων τους σχόλια ή ερμηνείες (ένα τέτοιο gloss ήταν το περίφημο "μεγάλο θεώρημα του Fermat", γραμμένο στο περιθώριο των Αριθμητικών του Διοφάντου). Λανθασμένα το ΟΧ αποδίδει «glossary = γλωσσάριο, λεξιλόγιο», ενώ ολοφάνερα έπρεπε να γράψει "σχολιαστήριο", "ερμηνευτήριο". Ακόμα και το μη αριθμήσιμο ουσιαστικό «gloss = λούστρο, γυαλάδα, στιλπνότητα· επίφαση» και η συναφής ρηματική φράση «gloss over = στιλβώνω, γυαλίζω, και μεταφορικά συγκαλύπτω» από την οποία παράγεται το «glossy = στιλπνός, γυαλιστερός» (απ' όπου και τα glossy γυαλιστερά περιοδικά) καμία σχέση δεν έχουν με τη γλώσσα, κι αν έχουν κάποια σχέση με κάτι είναι με το σχόλιο και την ερμηνεία, που αποκαλύπτουν και λαμπικάρουν το σχολιαζόμενο. Τα παραρτήματα των

βιβλίων με ορισμούς ή/και ερμηνείες δεν είναι λεξιλόγια, ούτε φυσικά 'γλωσσάρια' (τέτοιο σημαινόμενο δεν υπάρχει), είναι ερμηνευτήριο ή σχολιαστήριο. ΓΔ1:362:[2] ΓΔ'

glossary of terms := ερμηνευτήριο όρων ΓΔ1. Βλέπε **glossary**. ≈ Βλέπε glossary. ≈ Βλέπε glossary.

glove := γάντι ΔΔ

glove, medical := ιατρικό γάντι ΔΔ

glove, protective := προστατευτικό γάντι ΔΔ

glucose dipstick analysis := ταινία μέτρησης σακχάρου ΜΣ

glucose tolerance test := δοκιμασία ανοχής γλυκόζης ΑΒ· καμπύλη σακχάρου ΑΒ

goal := σκοπός ΓΔ1 ≈ Μια γενική επιδίωξη για την οποία αγωνιζόμαστε. Στον τομέα υγείας η ΠΟΥ έχει καθορίσει ως σκοπό το 'υγεία για όλους', που σημαίνει ότι "ως ελάχιστο όλοι οι άνθρωποι σε όλες τις χώρες πρέπει να έχουν το λιγότερο ένα τέτοιο επίπεδο υγείας ώστε να είναι ικανοί να εργάζονται παραγωγικά και να συμμετέχουν ενεργά στην κοινωνική ζωή της χώρας στην οποία ζουν". (Βλέπε και 'Υγεία για όλους'). ΓΔ1:374:(3)

goal setting := καθορισμός στόχων ΜΣ

goal, educational := Βλέπε **educational goal**. ΓΔ2

goggles := γυαλιά ασφαλείας ΚΜ

gold standard := χρυσός κανόνας ΕΓ' ΕΝ ΙΩ ΣΓ12· μέθοδος αναφοράς ΚΜ ΣΓ12· δοκιμασία αναφοράς ΚΜ ΣΓ12· χρυσό πρότυπο ΓΔ ΠΓ'. Βλέπε και **standard**. ≈ Μια καθιερωμένη μέθοδος ή μέθοδος με ευρέως αποδεκτή ακρίβεια για τη διάγνωση μίας νόσου που παρέχει ένα πρότυπο με το οποίο ένα νέο τεστ μπορεί να συγκριθεί. Η μέθοδος δεν είναι απαραίτητα μόνο μία απλή διαδικασία αλλά μπορεί να περιλαμβάνει την παρακολούθηση ασθενών για παρατήρηση της εξέλιξης της κατάστασής τους, αλλά και τη συναίνεση μιας κριτικής επιτροπής για τις εκβάσεις τους. ΕΝ ≈ χρυσό πρότυπο ΓΔ' \ "χρυσός κανόνας", έτσι το λέμε οι περισσότεροι. ΕΓ'

gold standard of reference := χρυσός κανόνας αναφοράς ΕΓ' ΙΩ. Βλέπε **gold standard**.

gonorrhoea := βλεννόρροια ΓΔ1· γονόρροια ΓΔ1

good practice := καλή πρακτική ΓΔ1

goodness of fit test := έλεγχος καλής προσαρμογής ΕΣΙ ΚΜ ΣΠ

goodness of fit X2 := μέθοδος X2 καλής εφαρμογής ΤΛ

governance := διοίκηση ΓΔ1 ΟΧ· διακυβέρνηση ΕΓ' ≈ Το σύστημα μέσω του οποίου η κοινωνία οργανώνει και διαχειρίζεται τις υποθέσεις διαφορετικών τομέων και εταίρων για να επιτύχει τους σκοπούς της. ΓΔ1:366:(7) ≈ ΟΧ: governance = διοίκηση, εξουσία. ΓΔ1:366:[15]

governance, clinical := κλινική διακυβέρνηση ΕΓ' ΚΜ· κλινική διαχείριση ΚΜ

governing board := διοικητικό συμβούλιο ΚΜ

governing directive := κατευθυντήρια οδηγία ΚΜ ≈ ≈ Είναι το governing directive ίδιο με guideline; ΕΓ'

government := κυβέρνηση ΓΔ1 ΚΜ

graduation of the population distribution by age := εξομάλυνση της καθ' ηλικία κατανομής του πληθυσμού ΓΣ

graph, line := γραμμικό διάγραμμα ΚΜ

grassroots := απλός λαός (αν ουσιαστικό) ΓΔ1 ΟΧ· λαϊκός (αν επίθετο) ΓΔ1 ΟΧ

Greenpeace := Γκρίνπις ΓΔ1 ≈ Διεθνής οικολογική μη κυβερνητική οργάνωση (ΜΚΟ). Κατά λέξη "πράσινη ειρήνη". Ως ξένο κύριο όνομα μένει αμετάφραστο· απλά μεταγράφεται ηχητικά, ώστε ο αναγνώστης να γνωρίζει πώς να το προφέρει για να γίνεται κατανοητός. ΓΔ1:396

grit, spent blasting := εξαντλημένη άμμος αμμοβολής ΔΔ

grocer's itch := κνησμός του μανάβη ΚΜ

groom := γαμβρός ΓΣ

gross error := αδρό σφάλμα ΕΔ ≈ Το μέρος της μεταβλητότητας μιας μέτρησης που οφείλεται σε απροσεξία, άγνοια ή έλλειψη εμπειρίας. ΕΔ:(16) ≈ Η ερμηνεία (το πεδίο ορισμού) επιβάλλει τον όρο «χοντροκομμένο σφάλμα» παρά τον "αδρό σφάλμα". Οι όροι "gross" στο GDP (gross domestic product, Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν) και "αδρός" (crude) στους δείκτες γεννητικότητας και θνησιμότητας έχουν την έννοια του συνολικού, γενικού, ακαθάριστου (όχι του απροσεξία, άγνοια, απειρία). Τέλος, τι είναι αυτό το σφάλμα; τυχαίο ή συστηματικό; ή υπάρχει και τρίτο είδος;; ΓΔ'

gross migration := ακαθάριστη μετανάστευση ΓΣ

gross reproduction rate := ακαθάριστος συντελεστής αναπαραγωγής ΓΣ

grounded theory := θεμελιωμένη θεωρία ΕΝ ≈ Στην ποιοτική έρευνα, η προσέγγιση ανάπτυξης μιας

θεωρίας μετά τη συλλογή και επεξεργασία δεδομένων με σκοπό να ανταποκρίνεται σε πραγματικές παρατηρήσεις. ΕΝ

grounding := γείωση ΔΔ

groundwater := υπόγεια νερά ΓΔ1· υπόγεια ύδατα ΚΜ

group := ομάδα ΓΔ2 ΙΩ ΤΛ

group comparison := σύγκριση ομάδων

group polarization phenomenon := φαινόμενο της πόλωσης της ομάδας ΔΓ

group problem solving := ομαδική επίλυση προβλημάτων ΔΓ

group work := ομαδική εργασία ΜΣ

group, comparison := ομάδα σύγκρισης ΤΛ ≈ :~ Όχι group comparison (σύγκριση ομάδων), comparison group (ομάδα σύγκρισης). ΓΔ'

group, control := ομάδα ελέγχου ΙΩ ΤΛ

group, critical := κρίσιμη ομάδα ΔΔ

group, experimental := πειραματική ομάδα ΙΩ

group, minority := μειονοτική ομάδα ΚΜ

group, patient-participation := ομάδα με συμμετοχή των ασθενών ΜΣ

group, peer-support := ομάδα υποστήριξης μεταξύ ομοτίμων ΜΣ

group, reference := ομάδα αναφοράς ΤΛ

group, small := Βλέπε **small group**. ΓΔ2

group, small tutorial := Βλέπε **small tutorial group**. ΓΔ2

group, special exposure := ομάδα ειδικής έκθεσης ΤΛ

group, treatment := ομάδα θεραπείας ΤΛ· ομάδα παρέμβασης ΤΛ ≈ :~ Και πάλι το πρόβλημα της φαρμακοεξάρτησης της ιατρικής... (και της Επιδημιολογίας). Βλέπε placebo. ΓΔ'

group, tutorial := Βλέπε **tutorial group**. ΓΔ2

group, work (WG) := ομάδα εργασίας ΔΔ

grouped data := ομαδοποιημένα δεδομένα ΜΧ' ΠΓ'· ομαδοποιημένα στοιχεία ΚΜ ΣΠ

grouping := ομαδοποίηση ΓΣ ΚΜ

growth := αύξηση ΓΔ1

growth and development := αύξηση κι ανάπτυξη ΓΔ1. Βλέπε **development**. ≈ :~ Βλέπε development.

growth monitoring := παρακολούθηση της αύξησης ΓΔ1

growth of static electricity := ανάπτυξη στατικού ηλεκτρισμού ΚΜ

guarantee := εγγύηση ΓΔ1 ΠΓ'

guard, hand := προστατευτικό χεριού ΔΔ· γάντι ΔΔ

guess := εικασία ΓΔ2

guidance := καθοδήγηση ΓΔ2

guidance, vocational := επαγγελματικός προσανατολισμός ΚΜ

guide, medical first aid (MFAG) := ιατρικός οδηγός πρώτων βοηθειών (του διεθνούς ναυτιλιακού οργανισμού) ΔΔ ≈ :~ Πού φαίνεται στο πρωτότυπο ότι είναι του διεθνούς ναυτιλιακού οργανισμού; ΓΔ' \\ Χρειάζεται το εντός παρενθέσεως; ΕΓ'

guide, safety := οδηγία ασφάλειας ΔΔ

guideline := κατευθυντήρια οδηγία ΓΔ1 ΓΔ' ΕΝ· οδηγία ΚΜ ≈ Βλέπε clinical practice guideline.

guideline, clinical := κλινική κατευθυντήρια οδηγία ΓΔ' ΠΓ'· κατευθυντήρια οδηγία ΚΜ· κλινική οδηγία ΔΔ

guidelines := κατευθυντήριες οδηγίες ΜΣ

gulf war syndrome := σύνδρομο του πολέμου του κόλπου ΚΜ

H

HACCP := Βλέπε **hazard analysis and critical control points**

HACCP control := έλεγχος HACCP ΓΔ'· HACCP υπό έλεγχο ΔΔ

HACCP plan := σχέδιο HACCP ΔΔ

HACCP study := μελέτη HACCP ΔΔ

HACCP study and planning := μελέτη & σχεδιασμός HACCP ΔΔ

HACCP team := ομάδα HACCP ΔΔ

HACCP team leader := συντονιστής HACCP ΔΔ

- HACCP validation** := επικύρωση HACCP ΔΔ
- haemolysis** := αιμόλυση ΔΔ
- haemophilus influenza** := αιμόφιλος ινφλουέντζας ΓΔ1
- haemorrhoids** := αιμορροΐδες ΜΣ
- half life** := ημιζωή ΔΔ· χρόνος υποδιπλασιασμού ΚΜ
- hammer, sledge** := βαριά ΔΔ
- hand hygiene** := υγιεινή χεριών ΤΠ
- hand protection** := προστασία χεριών ΚΜ
- handicap** := μειονέκτημα ΒΟ ΓΔ1 ΙΩ. Βλέπε και **impairment** και **disability**. ≈ := ~ "μειονέκτημα" μόνο; Υπάρχει και η λέξη "μειονεξία". Δεν θα μπορούσε να είναι και "ανικανότητα" και "αναπηρία"; ΕΓ' \\ Το νόσημα "ωτοσκλήρυνση" αποτελεί μια διαταραχή της ακοής (επίπεδο οργάνου), που προκαλεί μια ανικανότητα του ατόμου, η οποία μπορεί να είναι σοβαρότερο μειονέκτημα για έναν μουσικό και για μια τηλεφωνήτρια παρά για έναν σχεδιαστή μόδας (ΙΩ285).
- handicap-free life expectancy** := Βλέπε **life expectancy**.
- handicapped** := μειονεκτικό άτομο ΒΟ ΓΔ1 ≈ := ~ Είναι το "μειονεκτικό άτομο" ίδιο με το "άτομο με ειδικές ανάγκες"; Υπάρχει στα αγγλικά ο αντίστοιχος όρος του "άτομο με ειδικές ανάγκες" ή το "handicapped" αποδίδει αυτόν τον όρο; ΕΓ'
- handing of fuel dust** := χειρισμός καύσιμης σκόνης ΚΜ
- handling** := χειρισμός ΔΔ· διαχείριση (π.χ. φυσικού αντικειμένου) ΔΔ
- handling of loads, manual** := χειρωνακτική διακίνηση φορτίων ΔΔ
- handling, manual** := χειρωνακτικός χειρισμός ΔΔ
- handling, patient** := χειρισμός του ασθενούς ΠΓ'· χειρισμός του σώματος του ασθενούς ΔΔ
- handling, waste** := διαχείριση αποβλήτων ΔΔ
- happiness** := ευτυχία ΓΔ1
- happy slave** := ευτυχισμένος σκλάβος ΙΩ
- harasement (e.g. sexual)** := παρενόχληση (π.χ. σεξουαλική) ΔΔ
- harasement, sexual** := σεξουαλική παρενόχληση ΔΔ
- harassment** := παρενόχληση ΚΜ
- hard data** := ισχυρά δεδομένα ΜΧ' ΠΓ' ΤΛ· στερεά δεδομένα ΤΛ
- harm** := βλάβη ΓΔ1 ΔΔ ΕΝ ΠΓ'· ζημιά ΔΔ· ανεπιθύμητη ενέργεια ΚΜΧ ≈ Δυσμενείς συνέπειες της έκθεσης σε μια παρέμβαση. ΕΝ
- harm, mental** := διανοητική βλάβη ΔΔ ΝΡ'
- harm, physical** := σωματική βλάβη ΔΔ
- harmful** := επιβλαβές ΔΔ
- harmless by experience** := εμπειρικά επικίνδυνο ΔΔ
- harmonization** := εναρμόνιση ΔΔ
- harmonization, international** := διεθνής εναρμόνιση ΔΔ
- harness, safety** := εξάρτηση ασφαλείας ΔΔ
- Hawthorne effect** := φαινόμενο Hawthorne ΕΝ ≈ Η τάση της ανθρώπινης επίδοσης να βελτιώνεται όταν οι συμμετέχοντες γνωρίζουν ότι η συμπεριφορά τους παρακολουθείται. ΕΝ
- hay fever** := πυρετός εκ χόρτου ΜΣ
- hazard** := κίνδυνος ΓΔ1 ΔΔ ΕΣΙ ΙΩ ΟΧ ΤΛ· βλαπτικός παράγοντας ΓΡ'· στιγμιαίος κίνδυνος ΙΩ ≈ := ~ hazard = "βλαπτικός παράγοντας", "κίνδυνος" = risk ΓΡ'
- hazard analysis and critical control points (HACCP)** := ανάλυση κινδύνων και κρίσιμα σημεία ελέγχου ΔΔ
- hazard and operability (HAZOP) analysis** := μελέτη επικινδυνότητας και λειτουργικότητας ΔΔ
- hazard at work** := βλαπτικός παράγοντας στην εργασία ΓΡ'· εργασιακός κίνδυνος ΔΔ
- hazard function** := συνάρτηση κινδύνου ΑΧ ΕΣΙ
- hazard identification** := αναγνώριση κινδύνου ΔΔ
- hazard ratio** := λόγος κινδύνων ΠΓ'· στιγμιαίος σχετικός κίνδυνος ΕΝ· σχετικός κίνδυνος ΙΩ ≈ Ο σταθμισμένος σχετικός κίνδυνος ενός αποτελέσματος (π.χ. θάνατος) καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου της μελέτης. Συχνά αναφέρεται στο περιεχόμενο μιας ανάλυσης επιβίωσης. ΕΝ
- hazard, biochemical** := βιοχημικός κίνδυνος ΔΔ ΑΝ'
- hazard, biological** := βιολογικός κίνδυνος ΔΔ ΚΜ ΑΝ'
- hazard, chemical** := χημικός βλαπτικός παράγοντας ΓΡ'· χημικός κίνδυνος ΔΔ

hazard, electrical := ηλεκτρικός κίνδυνος ΔΔ ΛΝ´· κίνδυνος από το ηλεκτρικό ρεύμα ΔΔ ΛΝ´

hazard, ergonomic := εργονομικός κίνδυνος ΔΔ ΛΝ´

hazard, materials handling := κίνδυνος από την διαχείριση υλικών ΔΔ ΛΝ´

hazard, microbiological := μικροβιολογικός κίνδυνος ΔΔ ΛΝ´

hazard, moral := ηθικός κίνδυνος ΚΜ

hazard, multi-factorial work := πολυπαραγοντικός κίνδυνος ΔΔ

hazard, occupational := επαγγελματικός κίνδυνος ΔΔ ΚΜ

hazard, physical := φυσικός κίνδυνος ΔΔ

hazard, proportional := αναλογικός κίνδυνος ΤΛ

hazard, psychological and organisational := ψυχολογικός και οργανωτικός κίνδυνος ΔΔ

hazard, psychosocial := ψυχοκοινωνικός κίνδυνος ΚΜ

hazard, radiation := κίνδυνος από ακτινοβολία ΔΔ

hazard, significant := σημαντικός κίνδυνος ΔΔ

hazard, thermal := θερμικός κίνδυνος ΔΔ

hazardous := επικίνδυνος ΓΔ1 ΒΟ

head := κεφάλι ΔΔ ΛΝ´· επικεφαλής ΛΝ´

head lice := ψείρα κεφαλής ΚΜ

headache := κεφαλαλγία ΜΣ

healing := ίαση ΚΜ

health := υγεία ΒΟ ΓΔ1 ΔΔ ΚΜ ΜΣ ≈ 1: "ΥΓΕΙΑ είναι η κατάσταση ΠΛΗΡΟΥΣ σωματικής, πνευματικής, ψυχικής και κοινωνικής ευεξίας και όχι μόνον η ΑΠΟΥΣΙΑ αρρώστιας ή αναπηρίας" (καταστατικό ΠΟ). 2: Η μείωση της θνησιμότητας, νοσηρότητας ή ανικανότητας που οφείλονται σε ανιχνεύσιμη νόσο ή διαταραχή, και η αύξηση του υποκειμενικά αντιληπτού επιπέδου υγείας. Ο πρώτος ορισμός, αυτός του Καταστατικού της ΠΟΥ, εκφράζει ένα ιδανικό, που θα πρέπει να είναι ο σκοπός όλων των δραστηριοτήτων υγειακής ανάπτυξης (δηλαδή η υγεία ως ένα θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα και παγκόσμιος κοινωνικός σκοπός). Ωστόσο, δεν επιδέχεται αντικειμενική μέτρηση, και για εργασιακούς σκοπούς απαιτείται ένας πιο στενός ορισμός· ο δεύτερος ορισμός χρησιμοποιείται συνήθως γι' αυτό τον σκοπό (πχ στις στατιστικές της υγείας). ΓΔ1:375:(2) ≈ Ο πρώτος ορισμός είναι πιστή αντιγραφή από τη γνωστή αφίσα του Υπουργείου Υγείας & Πρόνοιας (1988) για τα 40 χρόνια από την ίδρυση της ΠΟΥ. Κατά την άποψή μας, από τον ορισμό αυτόν απουσιάζουν τρεις ακόμα συνιστώσες της ανθρώπινης ύπαρξης, η οικονομική, η πολιτική και η ηθική υγεία· άρα θα ήταν ίσως καλό να επεκταθεί ο ορισμός της υγείας και προς αυτές τις κατευθύνσεις. Ενώ ο ορισμός της υγείας ως λήθη από τον Γερμανό φιλόσοφο Χανς Γκέοργκ Γκαντάμερ αποτελεί ίσως την πιο γόνιμη πρόκληση: "Είμαστε υγείς όταν δεν το αντιλαμβανόμαστε ότι είμαστε υγείς, όταν το ξεχνάμε. Η ζωή στηρίζεται σ' αυτή τη λήθη. Αυτή η λήθη είναι ο σκοπός κάθε θεραπείας. Θεραπεύομαι σημαίνει ξαναρχίζω να ξεχνάω." (Θανάσης Γιαλκέτσης, Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία 10-12-1996). ΓΔ1:375:[39]

health and safety := υγεία και ασφάλεια ΜΣ

health and safety at work := υγεία και ασφάλεια στην εργασία ΚΜ

Health Belief Model := Μοντέλο αντιλήψεων θεμάτων υγείας ΜΣ

health benefit := ωφέλεια υγείας ΚΜ ΜΚ´· ωφελήματα υγείας ΙΩ· όφελος υγείας ΕΓ´ ≈ ≈ Γιατί ωφελήματα και όχι όφελος ή ωφέλεια; Υπάρχει λόγος το ωφέλημα να υπάρξει στην ελληνική; Ιδίως διότι συνηχεί τόσο πολύ με το ωφέλιμος/η/ο (beneficial). ΓΔ´

health benefit plans, employee := ασφάλιση υγείας υπαλλήλων ΚΜ· προγράμματα προνομιών υγείας εργαζομένων ΛΝ´ ≈ Για ιδιωτική ασφάλιση. ΛΝ

health care := φροντίδα υγείας ΒΟ ΓΔ1 ΕΓ´ ΠΓ´· υγειονομική περίθαλψη ΑΒ

health care delivery system := σύστημα παροχής φροντίδας υγείας ΙΩ

health care provider := πάροχος φροντίδας υγείας ΛΝ´· προμηθευτής φροντίδας υγείας ΚΜΧ

health care reform := μεταρρύθμιση της περίθαλψης υγείας ΕΓ´· μεταρρύθμιση της φροντίδας υγείας ΓΔ1· μεταρρύθμιση του συστήματος φροντίδας υγείας ΓΔ´ ≈ ≈ Το health care reform περιλαμβάνει περισσότερα από μόνο "φροντίδα" του αρρώστου, επομένως θα έβαζα "μεταρρύθμιση της περίθαλψης υγείας" ΕΓ´ \ Μάλλον αναφέρεται σε μεταρρύθμιση του (συνολικού, νοσοκομειακού και μη) συστήματος υγείας μιας χώρας. ΓΔ´

health competence := υγειακή επάρκεια ΓΔ1 ≈ Η επάρκεια του ατόμου να επηρεάζει τους παράγοντες που προσδιορίζουν την υγεία. ΓΔ1:376:(1) ≈ Κατά τα 'clinical competence = κλινική επάρκεια' (ΒΟα429) και 'cultural competence= πολιτισμική επάρκεια' (ΧΡ). Βλέπε επίσης τη σημείωση στον όρο 'κατάλληλη υγειακή τεχνολογία'. ΓΔ1:376:[39] \ Για το "υγειακή" βλέπε appropriate health technology.

- health costs (Syn: health care costs) :=** κόστος υγείας ΕΓ' ΕΝ ΠΓ'· κόστος περίθαλψης υγείας ΕΓ'· κόστος υγειονομικής περίθαλψης ΕΝ ≈ Οι πόροι υγειονομικής περίθαλψης που καταναλώνονται. Αντιπροσωπεύει την αδυναμία χρησιμοποίησης των ίδιων πόρων για άλλους σημαντικούς σκοπούς. ΕΝ
- health definition :=** ορισμός υγείας ΜΣ
- health determinants :=** προσδιοριστές υγείας ΜΣ
- health development :=** υγειακή ανάπτυξη ΓΔ1 ≈ Η διαδικασία της συνεχούς, προοδευτικής βελτίωσης της κατάστασης της υγείας ενός πληθυσμού. ΓΔ1:376:(3) ~ Για το "υγειακή" βλέπε appropriate health technology.
- Health Development Agency (HDA) :=** Επιτροπή Ανάπτυξης Υγείας ΜΣ
- health education :=** αγωγή υγείας ΓΔ1 ΚΜ ΠΓ' ΤΠ· εκπαίδευση υγείας ΚΜ ≈ Συνειδητά δομημένες ευκαιρίες για μάθηση, σχεδιασμένες να διευκολύνουν αλλαγή της συμπεριφοράς. ΓΔ1:362:(1) \ \ Οργανωμένες και συντονισμένες παρεμβάσεις για παροχή ενημέρωσης, σχεδιασμένες να διευκολύνουν αλλαγή στάσεων και συμπεριφορών υγείας. ΑΛ'
- health expectancy :=** προσδόκιμο υγείας ΓΔ1· προσδόκιμο υγιούς ζωής ΠΓ' ≈ Το προσδόκιμο υγείας είναι ένα πληθυσμιακό μέτρο του ποσοστού της 'αναμενόμενης μέγιστης διάρκειας ζωής' (expected lifespan) που εκτιμάται να είναι γεμάτη υγεία και πληρότητα ή χωρίς αρρώστια, νόσο ή ανικανότητα, σύμφωνα με τις κοινωνικές αξίες κι αντιλήψεις και σύμφωνα με τα πρότυπα των επαγγελματιών υγείας. Παραδείγματα δεικτών προσδόκιμου υγείας που χρησιμοποιούνται σήμερα είναι τα 'Έτη Ζωής Χωρίς Ανικανότητα' (DFLY= disability-free life years) και τα Ποιοτικά Σταθμισμένα Έτη Ζωής (QALY= quality-adjusted life years). Εστιάζουν πρωταρχικά στο βαθμό στον οποίο τα άτομα ζουν μια ζωή χωρίς ανικανότητα, διαταραχή και/ ή χρόνια νόσο. ΓΔ1:373:(4)
- health facility :=** υγειονομική εγκατάσταση· υπηρεσία υγείας ΚΜ
- health facility administrator :=** διευθύνων υπάλληλος υγειονομικής εγκατάστασης ΚΜ
- health facility merger :=** συγχώνευση υγειονομικής εγκατάστασης ΚΜ ΠΓ'
- health facility moving :=** μετακίνηση υγειονομικής εγκατάστασης ΚΜ
- health facility planning :=** σχεδιασμός υγειονομικής εγκατάστασης ΚΜ
- health facility, proprietary :=** ιδιόκτητη υγειονομική εγκατάσταση ΚΜ
- health for all (HFA) :=** Υγεία Για Όλους (ΥΓΟ) ΓΔ1 ≈ Ως ελάχιστο όλοι οι άνθρωποι σε όλες τις χώρες πρέπει να έχουν το λιγότερο ένα τέτοιο επίπεδο υγείας ώστε να είναι ικανοί να εργάζονται παραγωγικά και να συμμετέχουν ενεργά στην κοινωνική ζωή της χώρας στην οποία ζουν". (Βλέπε επίσης 'Σκοπός'). ΓΔ1:376:(1) ~ Ως ελάχιστο όλοι οι άνθρωποι σε όλες τις χώρες πρέπει να έχουν ένα επίπεδο υγείας που τους επιτρέπει να είναι ικανοί να εργάζονται παραγωγικά και να συμμετέχουν ενεργά στην κοινωνική ζωή της χώρας στην οποία ζουν". ΑΛ'
- health for all policy (Syn: HFA policy) :=** πολιτική Υγεία Για Όλους ΓΔ1· ΥΓΟ-πολιτική ΓΔ1 ≈ Ένα συμφωνημένο πλαίσιο για ανάπτυξη υγειακής πολιτικής, βασισμένο στις αξίες του 'υγεία για όλους'. ΓΔ1:372:(1) ~ "πολιτικής υγείας" αντί "υγειακής πολιτικής" ΑΛ'
- health for all target (Syn: HFA target) :=** στόχος Υγεία Για Όλους ΓΔ1· ΥΓΟ-στόχος ΓΔ1 ≈ Ένας ευρωπαϊκός (ή εθνικός) στόχος για ΥΓΟ είναι ένας σκοπός για τον οποίο αγωνιζόμαστε, σε ευθυγράμμιση με τη συμφωνημένη ευρωπαϊκή (ή εθνική) πολιτική ΥΓΟ. Προϋποθέτει πολιτική βούληση που να δεσμεύσει πόρους της χώρας για την επίτευξη αυτού του σκοπού. ΓΔ1:374:(1)
- health for all value (Syn: HFA value) :=** αξία Υγεία Για Όλους ΓΔ1· ΥΓΟ-αξία ΓΔ1 ≈ Η υγεία ως ανθρώπινο δικαίωμα· ισότητα στην υγεία και αλληλεγγύη· συμμετοχή, ευθύνη και λογοδοσία. ΓΔ1:364:(1)
- health gain :=** υγειακό κέρδος ΓΔ1 ≈ Μια αύξηση στην καταμετρημένη υγεία ενός ατόμου ή πληθυσμού, που συμπεριλαμβάνει τόσο τη διάρκεια όσο και την ποιότητα της ζωής. ΓΔ1:376:(3)
- health impact assessment (HIA) :=** μελέτη υγειακών επιπτώσεων (ΜΥΕ) ΓΔ1 ≈ Μια (προ)εκτίμηση των συνολικών, άμεσων και έμμεσων, επιδράσεων μιας πολιτικής, ενός προγράμματος, μιας υπηρεσίας ή ενός ιδρύματος στην κατάσταση υγείας και στη συνολική υγειακή και κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη. ΓΔ1:370:(6) ~ Κατά το Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ, Environmental Impact Assessment)· αποτελεί το ακριβές αντίστοιχό του, όπως άλλωστε και το 'Υγεία 21' του 'Ατζέντα 21'. Επιπλέον, επειδή το ΜΠΕ είναι ευρύτερα γνωστό, το ΜΥΕ ανακαλεί αυτόματα συνειρμούς και την αίσθηση ότι κατά το μισό της (ή και περισσότερο) η σημασία του όρου είναι γνωστή (εξάλλου για το ίδιο περίπου πρόκειται, και σίγουρα για την ίδια φιλοσοφία και την ίδια αρχή). Έτσι ο όρος ΜΥΕ προτιμάται, παρότι μια κατά λέξη απόδοση θα ήταν 'Εκτίμηση των επιπτώσεων στην υγεία' (όπως έχει αποδοθεί στο 'Υγεία 21 - μια εισαγωγή', έκδοση ΕΣΔΥ και ΕΛΕΓΕΙΑ 1999(:):21). Κατ' αναλογία των Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, για ν' ανακαλεί αυτόματα συνειρμούς, και την αίσθηση ότι κατά το μισό της η σημασία του όρου είναι γνωστή· εξάλλου σχεδόν για

το ίδιο πρόκειται. ΓΔ1:370:[26]

health information := πληροφορία υγείας ΚΜ

health infrastructure := υγειακή υποδομή ΓΔ1

health insurance := ασφάλιση υγείας ΙΩ

health insurer := ασφαλιστικός φορέας υγείας ΑΒ

health interview survey := συνεντευξιακή έρευνα υγείας ΓΔ1

Health Maintenance Organization := Οργανισμός Διατήρησης Υγείας ΙΩ

health maintenance organization (HMO) := Οργανισμός Προστασίας της Υγείας ΚΜ

health outcome := έκβαση υγείας ΓΔ' ΕΓ' ΕΝ ΠΓ'· νόσημα ΑΧ· άλλη υγειονομική έκβαση ΑΧ ≈ Όλες οι πιθανές μεταβολές στην κατάσταση υγείας που μπορούν να συμβούν σε έναν καθορισμένο πληθυσμό ή που μπορεί να σχετίζονται με μία παρέμβαση. Αυτές περιλαμβάνουν αλλαγές στη διάρκεια και ποιότητα ζωής, μείζονα νοσηρότητα, και θνητότητα. ΕΝ ≈ "και θνητότητα" ή "και θνησιμότητα" ή και τα δυο; ΓΔ' \ \ Αντί "μεταβολές στην", "μεταβολές (βραχυπρόθεσμες, μεσοπρόθεσμες, μακροπρόθεσμες) στην". ΑΔ'

health outcome-driven programme := πρόγραμμα οδηγούμενο από την έκβαση ΓΔ1

health perception := αντίληψη υγείας ΙΩ

health personnel := προσωπικό υγείας ΓΔ1 ΚΜ

health planning := σχεδιασμός υγείας ΚΜ

health planning guidelines := κατευθυντήριες οδηγίες σχεδιασμού υγείας ΓΔ' ΕΓ'· γενικές κατευθύνσεις σχεδιασμού υγείας ΚΜ

health policy := υγειακή πολιτική ΓΔ1· πολιτική υγείας ΓΔ1 ≈ Ένα σύνολο αποφάσεων ή δεσμεύσεων να επιδιωχθούν άξονες δράσης που αποβλέπουν στην επίτευξη καθορισμένων σκοπών και στόχων για βελτίωση της υγείας. ΓΔ1:376:(3) ≈ ΒΟ: health policy = πολιτική υγείας. Το "υγειακή πολιτική" κατά τα οικονομική/αγροτική/κοινωνική/κτλ πολιτική (βλέπε και σημείωση στο "κατάλληλη υγειακή τεχνολογία"). ΓΔ1:376:[42]

health policy audit := απολογισμός υγειακής πολιτικής (βλέπε **audit**) ΓΔ1 ≈ ≈ Ποια είναι η ιστορία του audit; ίσως από κει βγάλαμε άκρη για την απόδοση του όρου στα ελληνικά. Περιοριζόμενοι στο ΟΧ: audible = ακουστικός, ακουόμενος, audibly = ευδιάκριτα, audience ακροατήριο, ακρόαση, audition δοκιμαστική ακρόαση (ηθοποιού, τραγουδιστή), audit λογιστικός έλεγχος, auditor ορκωτός λογιστής. Οπότε audit = απολογισμός ('απολογισμός δράσης', που λένε στα κόμματα), αυτοέλεγχος το πολύ (ή μήπως αυτοκριτική). Φαίνεται ότι το management audit = διαχειριστικός έλεγχος (ΒΟ) ταιριάζει: όταν ο διαχειριστής κάνει έλεγχο, πρόκειται για αυτοέλεγχο και απολογισμό της επιχείρησης. ΓΔ1:432:[10]

health potential := δυναμικό υγείας ΓΔ1· υγειακό δυναμικό ΓΔ1 ≈ Ο πληρέστερος βαθμός υγείας που ένα άτομο μπορεί να πετύχει. Προσδιορίζεται με το να: (i) φροντίζει κάποιος τον εαυτό του και τους άλλους· (ii) είναι ικανός να παίρνει αποφάσεις και να κρατά στα χέρια του τον έλεγχο της ζωής του· και (iii) είναι εγγυημένο πως η κοινωνία στην οποία ζει δημιουργεί συνθήκες που επιτρέπουν την επίτευξη υγείας από όλα τα μέλη της. ΓΔ1:366:(1) ≈ Το 'υγειακό δυναμικό' παραπέμπει ίσως σε πληθυσμιακό επίπεδο, ενώ το 'δυναμικό υγείας', σύμφωνα με την ανωτέρω ερμηνεία του όρου, αναφέρεται στο άτομο. Θα μπορούσε ωστόσο και οι δύο όροι να χρησιμοποιηθούν εξίσου καλά τόσο για το ατομικό όσο και για το πληθυσμιακό επίπεδο. Μια συσχέτιση με τα γνωστά από άλλους επιστημονικούς τομείς ('ηλεκτρικό δυναμικό', 'υδραυλικό δυναμικό', 'ενεργειακό δυναμικό' κτλ) συμβάλλει στη σύλληψη της έννοιας του όρου 'υγειακό δυναμικό'. Η 'διαφορά υγειακού δυναμικού' θα μπορούσε κατ' αναλογία προς τη 'διαφορά ηλεκτρικού δυναμικού' να οριστεί ως η διαφορά του τωρινού επιπέδου υγείας από το ιδεώδες κι επιθυμητό. Δεν πρέπει να γίνει σύγχυση του 'δυναμικού υγείας' με το 'προσωπικό υγείας', το υγειονομικό προσωπικό (health personnel), που μπορεί καμιά φορά να λέγεται και 'υγειονομικό δυναμικό' κατά το 'εργατικό δυναμικό'. ΓΔ1:366:[16]

health profile := προφίλ υγείας ΕΝ ΚΜ ΣΓ12 ≈ Ένας τύπος εργαλείου συλλογής δεδομένων που προορίζεται για χρήση σε ολόκληρο τον πληθυσμό (συμπεριλαμβανομένων των υγιών, των πολύ αρρώστων και των ασθενών με κάθε τύπο προβλήματος) και που σκοπεύει να μετρήσει όλες τις σημαντικές πτυχές της ποιότητας ζωής που σχετίζεται με την υγεία. ΕΝ

health promoting city Syn:: healthy city := υγιεινή πόλη ΓΔ1· πόλη που προάγει την υγεία ΓΔ1 ≈ Μια πόλη η οποία δημιουργεί και βελτιώνει αδιάκοπα εκείνο το φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον κι επεκτείνει εκείνους τους πόρους της κοινότητας που καθιστούν τους ανθρώπους ικανούς να υποστηρίζουν αμοιβαία ο ένας τον άλλον στην εκτέλεση όλων των λειτουργιών της ζωής και στην ανάπτυξη του πλήρους δυναμικού τους. Το πρόγραμμα 'Υγιεινές Πόλεις' είναι ένα μακροπρόθεσμο αναπτυξιακό πρόγραμμα που επιδιώκει να θέσει την υγεία στην ατζέντα αυτών που παίρνουν αποφάσεις στις πόλεις της Ευρώπης και να οικοδομήσει ένα ισχυρό λόμπι για τη λαϊκή υγεία στο τοπικό επίπεδο. Το δίκτυο 'Υγιεινές Πόλεις' είναι ένα δίκτυο ευρωπαϊκών πόλεων που πειραματίζονται με νέους τρόπους προαγωγής της υγείας και βελτίωσης του περιβάλλο-

ντος. ΓΔ1:378:(2) \ \ Συνοπτικότερα η 1η πρόταση, "Μια πόλη που αναπτύσσει υποστηρικτικό περιβάλλον και αποβλέπει στην επίτευξη των στόχων της προαγωγής υγείας." ΑΛ' ~ Βλέπε health promoting company. Στην Ελλάδα υπάρχουν πόλεις που είναι μέλη του δικτύου, πληροφορίες στο Δήμο Αθηναίων (ή και σε άλλους Δήμους). 'Λαϊκή' ή 'δημόσια'; Public= δημόσιος ή λαϊκός; Δημόσια υγεία (=υγεία του δημοσίου) ή λαϊκή υγεία (= υγεία του λαού, υγεία των ανθρώπων); Ποιο είν' αυτό το 'δημόσιο' για την υγεία του οποίου μιλάμε; Μήπως το 'Δημόσια υγεία', που παρά που το λέμε κάθε μέρα εξακολουθεί να μη βγάζει νόημα στα ελληνικά, δεν είναι παρά μία ακόμα αγγλικούρα κοντά στις τόσες άλλες; Η παραγνώριση ότι το νόημα στο μέρος το δίνει το όλο, ότι το νόημα της λέξης ορίζεται από το πεδίο ορισμού της (από τα συμφραζόμενα), άρα το νόημα μιάς και της ίδιας λέξης μπορεί ν' αλλάζει αν αλλάζει το πεδίο ορισμού της, οδήγησε σε γλωσσικές διαμαρτίες του τύπου 'υγιής πόλη', 'φυσική εξέταση' (του αρρώστου) κτλ. ΓΔ1:378:[47]

health promoting company Syn:: healthy company := υγιεινή εταιρία ΓΔ1· εταιρία που προάγει την υγεία ΓΔ1 ≈ Οι αρχές μιας υγιεινής εταιρίας/ επιχείρησης περιλαμβάνουν: (i) ασφαλές περιβάλλον εργασίας; υγιεινές μεθόδους εργασίας, προγράμματα για προαγωγή της υγείας, και διευθέτηση των ψυχοκοινωνικών παραγόντων κινδύνου στον χώρο εργασίας· (ii) μελέτη υγειακών επιπτώσεων των εμπορικών προϊόντων της που προωθεί στην αγορά· και (iii) συμβολή στην υγειακή και κοινωνική ανάπτυξη της κοινότητας. ΓΔ1:377 \ \ Μια εταιρία που αναπτύσσει υποστηρικτικό περιβάλλον και αποβλέπει στην επίτευξη των στόχων της προαγωγής υγείας (βλέπε health promotion) ΑΛ' ~ Οι αγγλικοί όροι 'health promoting' και 'healthy' ταυτίζονται απολύτως, γι αυτό και όλοι οι 5 όροι health-promoting hospital (=healthy hospital), health-promoting school (=healthy school), healthy company (=health-promoting company), healthy city (=health-promoting city), healthy public policy (=health-promoting public policy), αποδόθηκαν στα ελληνικά με το μονολεκτικό όρο 'υγιεινός' με δεύτερη προτίμηση το πολυλεκτικό/ περιφραστικό 'που προάγει την υγεία' και τρίτη τη γενική 'προαγωγής' ('προαγωγής της υγείας'), που κατά το δυνατόν αποφεύχθηκε: ενώ το, πχ, 'υγιεινό σχολείο' είναι ελληνικά ελληνικά, το 'σχολείο προαγωγής υγείας' είναι αγγλικά ελληνικά, δηλαδή καμουφλαρισμένα αγγλικά. Η απόδοση του healthy ως 'υγιής' δεν βγάζει νόημα: Τι θα πει 'υγιής επιχείρηση', όπως στα γρήγορα θα μπορούσε κανείς να μεταφράσει τον αγγλικό όρο; "Εκείνη που βγάζει κέρδη!", θάλεγε αμέσως, χωρίς σκέψη ούτε περίσκεψη, ο ιδιοκτήτης της, κατανοώντας τη φράση μεταφορικά. Όταν όμως πρόκειται για κυριολεκτική χρήση; Εδώ πρόκειται για τις επιπτώσεις της επιχείρησης στην υγεία των ανθρώπων, κι αυτές μπορεί να είναι είτε που προάγουν την υγεία (υγιεινές) είτε που την οπισθάγουν (ανθυγιεινές). Τι θα πει, πάλι, 'υγιής πόλη'; Η πόλη ως προς τους πολίτες της μπορεί να είναι ή υγιεινή ή ανθυγιεινή (προαγωγός ή υγείας ή ασθένειας). Ως προς τον εαυτό της μπορεί, έστω, να είναι υγιής ή ασθενής (τι είναι τότε υγιής πόλη και τι ασθενής; επιπλέον μπορεί μια ασθενής ως προς τον εαυτό της πόλη να είναι μια υγιεινή ως προς τους πολίτες της πόλη;). Εμάς όμως τι μας ενδιαφέρει (perspective); η πόλη για τον εαυτό της ή η πόλη για τους πολίτες της; είμαστε υγειολόγοι ή 'πολεολόγοι'; Τέλος, τι μπορεί να σημαίνει το 'υγιής δημόσια πολιτική'; Είναι η πολιτική υγιής; Είναι βέβαια, σε άλλο επίπεδο, αλλά είμαστ' εμείς, οι επαγγελματίες υγείας, εκείνοι που θα το κρίνουν αυτό; Ή μιλάμε για τις συνέπειες της δημόσιας πολιτικής πάνω στην υγεία; οπότε πρόκειται για υγιεινή δημόσια πολιτική (= που προάγει την υγεία) ή ανθυγιεινή (= που προάγει την ασθένεια); ΓΔ1:377:[45]

health promoting hospital := υγιεινό νοσοκομείο ΓΔ1· νοσοκομείο που προάγει την υγεία ΓΔ1. Βλέπε και **health promoting company**. ≈ Ένα νοσοκομείο που προάγει την υγεία δεν παρέχει μόνο υψηλής ποιότητας ολοκληρωμένες ιατρικές και νοσηλευτικές υπηρεσίες, αλλ' επίσης αναπτύσσει και μια κοινωνική ταυτότητα που (i) αγκαλιάζει τους σκοπούς της Υγιεινής, (ii) αναπτύσσει μια οργανωτική δομή και κουλτούρα προαγωγής της υγείας με το να προβλέπει ενεργούς, συμμετοχικούς ρόλους για τους ασθενείς και όλα τα μέλη του προσωπικού, (iii) αναπτύσσει τον εαυτό του μέσα σ' ένα φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον που προάγει την υγεία, και (iv) συνεργάζεται ενεργά με την κοινότητα στην οποία ανήκει. ΓΔ1:378:(4) \ \ Ένα νοσοκομείο που αναπτύσσει υποστηρικτικό περιβάλλον για στην επίτευξη των στόχων της προαγωγής υγείας (βλέπε health promotion). ΑΛ' ~ Ένα νοσοκομείο δεν είναι εξορισμού υγιεινό, επειδή προσπαθεί ν' αποκαταστήσει απώλειες υγείας. Μπορεί θαυμάσια να είναι (και συχνά, αν όχι συχνότερα, είναι) ανθυγιεινό. Μπορεί κάλλιστα να προάγει (επάγει θα ήταν επίσης καλός όρος) την αρρώστια. Αντί να κρατήσουν τη διατροφή, πχ, ως διδακτικό πρότυπο προς τους χιλιάδες ασθενείς, επισκέπτες και προσωπικό (και δι' αυτών προς το σύνολο της κοινωνίας), ως παράδειγμα προς μίμηση, την παρέδωσαν σε εξωτερικά συνεργεία μειοδοτικών διαγωνισμών (κυλικεία, εστιατόρια) για προώθηση υπερεπεξεργασμένων τροφίμων προαγωγής υπέρτασης, παχυσαρκίας, διαβήτη κτλ. Μέσα στους 'ναούς της υγείας'! Δεν είναι μόνον ότι τα νοσοκομεία μας – πρότυπο υποτίθεται, δάσκαλος, της κοινωνίας σε θέματα υγείας – δεν είναι πρότυπο μη καπνίσματος, είναι και ότι, στην πράξη, προωθούν ό,τι σαβουροτροφή κυκλοφορεί στο εμπόριο. Θεωρώντας μάλιστα ότι η διατροφή δεν είναι δικό τους θέμα... Ο ναός της υγείας, οίκος εμπορίου (δεν είναι τούτο ένδειξη ότι τα νοσοκομεία δεν είναι υπηρεσίες υγείας αλλά ασθένειας;) Βλέπε και (α) Cochrane A, Αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα, Εξάντας

2000· (β) Illich I, Ιατρική Νέμεση, Θεσσαλονίκη 1988· (γ) McKeown T, The role of medicine: dream, mirage or nemesis? Nuffield Provincial Hospitals Trust, London 1976. ΓΔ1:378:[48]. Βλέπε και health promoting company.

health promoting public policy (Syn: healthy public policy) := δημόσια πολιτική που προάγει την υγεία ΓΔ1· δημόσια πολιτική προαγωγής της υγείας ΕΓ· δημόσια πολιτική προάσπισης της υγείας ΕΓ· δημόσια πολιτική προώθησης της υγείας ΕΓ· υγιεινή δημόσια πολιτική ΓΔ1. Βλέπε και **health promoting company**. ≈ Ένα κατηγορηματικό ενδιαφέρον από όλους τους τομείς της πολιτικής, μια ανησυχία για υγεία και ισότητα και μια ευθύνη και λογοδοσία για τον αντίκτυπο της δράσης τους στην υγεία. Ο κύριος σκοπός μιας τέτοιας δημόσιας πολιτικής είναι να δημιουργήσει ένα υποστηρικτικό περιβάλλον που να καθιστά τους ανθρώπους ικανούς να ζουν με υγεία. ΓΔ1:377:(1) ~ Βλέπε health promoting company.

health promoting school := υγιεινό σχολείο ΓΔ1· σχολείο που προάγει την υγεία ΓΔ1. Βλέπε και **health promoting company**. ≈ Ένα σχολείο που αποβλέπει στην επίτευξη υγιεινού τρόπου ζωής από το συνολικό πληθυσμό του σχολείου με το να αναπτύσσει υποστηρικτικό περιβάλλον που συντελεί στην προαγωγή της υγείας. Προσφέρει ευκαιρίες και απαιτεί δεσμεύσεις για την παροχή ενός ασφαλούς και προάγοντος την υγεία κοινωνικού και φυσικού περιβάλλοντος. Ενισχύει συνεχώς την ικανότητά του να είναι ένα υγιεινό περιβάλλον διαβίωσης, μάθησης και εργασίας. (2,4) «Το υγιεινό σχολείο περιλαμβάνει εκπαίδευση για υγεία στο σχολικό πρόγραμμα και στις δραστηριότητες της υπηρεσίας σχολικής υγιεινής. Η ΠΟΥ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Συμβούλιο της Ευρώπης λειτουργούν από κοινού ένα δίκτυο υγιεινών σχολείων από το 1992». [49] ΓΔ1:378 \ \ Ένα σχολείο που αναπτύσσει υποστηρικτικό περιβάλλον για την επίτευξη των στόχων της προαγωγής υγείας (βλέπε health promotion). Η ΠΟΥ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Συμβούλιο της Ευρώπης λειτουργούν από κοινού ένα δίκτυο υγιεινών σχολείων από το 1992». ΑΛ' ~ Βλέπε και health promoting company. Στην Ελλάδα υπάρχουν σχολεία που είναι μέλη του δικτύου, πληροφορίες Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού, Νοσοκομείο Παίδων.

health promotion := προαγωγή υγείας ΒΟ ΕΓ' ΜΣ ΤΠ· υγιεινή ΓΔ1 ΓΔ'· προάσπιση υγείας ΕΓ'· προώθηση υγείας ΕΓ'. Βλέπε και **health promoting company**. ≈ Η διαδικασία που καθιστά ικανά τα άτομα και τις κοινωνίες να θέτουν υπό τον έλεγχό τους τα αίτια της υγείας και μ' αυτό τον τρόπο να βελτιώνουν την υγεία τους. Μια έννοια σε εξέλιξη· περιλαμβάνει τον επίκτητο τρόπο ζωής και άλλους κοινωνικούς, οικονομικούς, περιβαλλοντικούς και προσωπικούς παράγοντες που συμβάλλουν στην υγεία. (Βλέπε και 'Αίτια υγείας'). ΓΔ1:372:(1) \ \ "Σύμφωνα με τον ΠΟΥ, η προαγωγή υγείας είναι η διαδικασία που καθιστά τα άτομα ικανά να αυξάνουν τον έλεγχο και να βελτιώνουν την υγεία τους. Δεν επικεντρώνεται αποκλειστικά στην ατομική συμπεριφορά, περιλαμβάνει ένα ευρύτερο φάσμα κοινωνικών και περιβαλλοντικών παρεμβάσεων. Health promotion is the process of enabling people to increase control over, and to improve, their health. It moves beyond a focus on individual behaviour towards a wide range of social and environmental interventions." ΑΛ' ~ Κατά το ΒΟ "health promotion" = "προαγωγή υγείας". Ωστόσο, στην πραγματικότητα και στην ουσία του, το health promotion είναι ακριβώς αυτό που στα ελληνικά λέμε μονολεκτικά "υγιεινή" (στο βιβλίο τούτο γράφεται με Υ αν πρόκειται για ουσιαστικό, πχ το μάθημα Υγιεινή, και με υ αν πρόκειται για επίθετο, πχ υγιεινό περιβάλλον). Ένας health promoting factor δεν είναι παρά ένας υγιεινός παράγοντας, μια health promoting habit μια υγιεινή συνήθεια, μια health promoting city μια υγιεινή πόλη κτλ. Επειδή το hygiene έχει παρεξηγηθεί στ' αγγλικά (όπου πρακτικά σήμερα σημαίνει καθαριότητα και στο hygiene hypothesis υπερκαθαριότητα), δεν σημαίνει πως εμείς θα πρέπει να ξεχάσουμε τη γλώσσα μας – υποτίθεται ότι μετέχομε στη γέννηση της (Κ Γεωργουσόπουλος· Γεύσεις, οσμές, φωνές πατρίδος· Τα Νέα/ Πρόσωπα 9-8-00, 76:46) – ή ν' απαρνηθούμε τα ελληνικά (ΙΘ Κακριδής· Το μεταφραστικό πρόβλημα, ε' έκδοση. Εστία, Αθήνα 2000). Ίσως δεν είναι τόσο όσο νομίζομε πολύ το «πολύ σπάνια αγγλικοί περιφραστικοί όροι αποδόθηκαν με μονολεκτικούς ελληνικούς» (ΒΟβΧΧV γραμμή 37) όσο ότι «εμείς συχνά βαδίζομε ανάποδα στην τάση των γλωσσών γι απλοποίηση και βραχυλογία» (ΓΗ Χάρης. Ναι, το κάρο μπροστά απ' τ' άλογο. Τα Νέα/ Πρόσωπα 23-9-2000, 81:35). Παραβλέπομε ότι ο όρος προαγωγή στα ελληνικά έχει δυσφημιστεί αρκετά από τους προαγωγούς πορνείας: αν εξαιρέσει κανείς την προαγωγή των υπαλλήλων, δεν νομίζομε ότι χρησιμοποιούν άλλοι τη λέξη με χρώμα όχι αρνητικό. Το λιγότερο που θα ήθελε κανείς είναι η σύνναψη 'υγιεινή'+ 'αρνητικό'... ΓΔ1:372:[32] ΓΔ' \ \ health promotion = προαγωγή υγείας, προάσπιση υγείας, προώθηση υγείας. Είναι, με βάση το παραπάνω σκεπτικό ίδια με "υγιεινή"; ΕΓ'

health promotion activity at the workplace := ενέργεια προώθησης της υγείας στο χώρο εργασίας ΔΔ. Βλέπε και **health promoting company**. ≈ ~ Επομένως, εδώ θα μπορούσαμε να πούμε "ενέργεια υγιεινής στο χώρο εργασίας"; ΕΓ' \ \ "υγιεινή δράση στο χώρο εργασίας" = (περιφραστικότερα) δράση προαγωγής της υγείας στο χώρο εργασίας" ή και "δράση για ακόμα καλύτερη υγεία στο χώρο εργασίας" ΓΔ'. Βλέπε και health promoting company.

- health promotion committee** := επιτροπή υγιεινής ΓΔ1
- health promotion model** := μοντέλο προαγωγής υγείας ΜΣ
- health promotion model, Beattie's** := μοντέλο προαγωγής υγείας του Beattie ΜΣ
- health promotion model, behaviour change approach** := μοντέλο προαγωγής υγείας, προσέγγιση αλλαγής συμπεριφοράς ΜΣ
- health promotion model, educational approach** := μοντέλο προαγωγής υγείας, εκπαιδευτική προσέγγιση ΜΣ
- health promotion model, empowerment approach** := μοντέλο προαγωγής υγείας, προσέγγιση της ενδυνάμωσης ΜΣ
- health promotion model, Ewles and Simnett approaches** := μοντέλο προαγωγής υγείας, προσέγγιση των Ewles και Simnett ΜΣ
- health promotion model, Nordenfelt's health enhancement** := μοντέλο προαγωγής υγείας του Nordenfelt για την ενίσχυση της υγείας ΜΣ
- health promotion model, social change approach** := μοντέλο προαγωγής υγείας, προσέγγιση κοινωνικής αλλαγής ΜΣ
- health promotion model, Tannahill** := μοντέλο προαγωγής υγείας του Tannahill ΜΣ
- health promotion model, Tones** := μοντέλο προαγωγής υγείας του Tones ΜΣ
- health promotion specialist** := ειδικός για την προαγωγή υγείας ΜΣ
- health promotion theory** := θεωρία προαγωγής υγείας ΜΣ
- health protection** := προστασία της υγείας ΤΠ· προάσπιση της υγείας ΤΠ
- health risk** := κίνδυνος υγείας ΚΜ
- health sector** := υγειακός τομέας ΓΔ1· τομέας υγείας ΓΔ1 ≈ Απαρτίζεται από (i) οργανωμένες δημόσιες και ιδιωτικές υπηρεσίες υγείας (που περιλαμβάνουν την υγιεινή, την πρόληψη, τη διάγνωση, τη θεραπεία και τη φροντίδα), (ii) την πολιτική και τις δραστηριότητες του υπουργείου υγείας και των δομών του, (iii) τις σχετιζόμενες με την υγεία μη κυβερνητικές οργανώσεις και κοινωνικές ομάδες, και (iv) τις εταιρίες, ενώσεις και συλλόγους των επαγγελματιών υγείας. ΓΔ1:377(4) := "υγειακός" κατά τα οικονομικός, αγροτικός, χειρουργικός κτλ τομέας. Βλέπε και σημείωση στο 'κατάλληλη υγειακή τεχνολογία', και σημείωση στη 2η § του 6.1. ΓΔ1:377:[43]
- health security** := εξασφάλιση υγείας ΓΔ1
- health service** := υπηρεσία υγείας ΒΟ ΓΔ1 ΚΜ ΙΩ· υγειακή υπηρεσία ΓΔ1 ≈ Οποιαδήποτε υπηρεσία που μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση της υγείας ή στη διάγνωση, θεραπεία κι αποκατάσταση αρρώστων· δεν περιορίζεται απαραίτητα στις ιατρικές ή στις υπηρεσίες φροντίδας. Επίσης, ένα επίσημο οργανωμένο σύστημα ιδρυμάτων και οργανισμών, ο πολλαπλός αντικειμενικός σκοπός των οποίων είναι ν' αντιμετωπίζουν τις ποικίλες υγειακές ανάγκες κι απαιτήσεις του πληθυσμού. ΓΔ1:379:(3,2). \ "Οι υπηρεσίες υγείας περιλαμβάνουν τις δομές και το προσωπικό που εργάζονται για προαγωγή υγείας, πρόληψη νοσημάτων, θεραπεία και αποκατάσταση, χρησιμοποιώντας πόρους ειδικά αφιερωμένους και κατανεμημένους γι' αυτούς τους σκοπούς . Συμβάλλουν σημαντικά στην υγεία του πληθυσμού. Χρησιμοποιούν μεγάλο ποσό οικονομικών πόρων και είναι από τους κύριους εργοδότες κάθε χώρας. Καλλιεργούν, τέλος, ένα αίσθημα ασφάλειας στα άτομα και ένα κλίμα εμπιστοσύνης στην κοινωνία, παράγοντες που είναι σημαντικοί για την ανάπτυξη της οικονομίας και, γενικότερα, για την κοινωνία στο σύνολό της." ΓΔ1:213:[5] := "υγειακή υπηρεσία" (αντί υγειονομική, που παραπέμπει σε νόμους παρά σε υγεία). ΓΔ1:379:[51] Βλέπε και σημείωση στην 3η § του 6.1. Για το "υγειακή" βλέπε appropriate health technology.
- health service administration** := διοίκηση υπηρεσιών υγείας ΚΜ
- health service for the aged** := υπηρεσία υγείας ηλικιωμένων ΚΜ ≈ := Είναι όντως όρος; Είναι κάτι το ειδικό; Υπάρχει και για άλλες ομάδες; πχ, for children, for women, κτλ. Θα το αφαιρούσα εάν δεν είναι κάτι συγκεκριμένο, πχ, κάτι σαν Medicare ή Medicaid. ΕΓ' \ "Οι πηγές είναι αυτές που είναι", μας έγραψε ο Πρόεδρος της ΕΛΕΤΟ Κ. Βαλεοντής. Έκτοτε έγινα πιο φειδωλός στο να αφαιρώ όρους. Οι συγγραφείς των αρχικών λεξιλογίων οι ίδιοι θα μπορούσαν με μεγαλύτερη άνεση να το κάνουν... ΓΔ'
- health service research** := έρευνα στις υπηρεσίες υγείας ΚΜ· έρευνα υπηρεσιών υγείας ΕΓ'
- health services, demand of** := ζήτηση υπηρεσιών υγείας ΙΩ
- health services, indigenous** := αυτόχθονες υπηρεσίες υγείας ΜΚ'· ιθαγενείς υπηρεσίες υγείας ΚΜ· υπηρεσία υγείας για ιθαγενείς ΕΓ' ≈ := "υπηρεσία υγείας για ιθαγενείς" ή "υπηρεσία υγείας από ιθαγενείς"; (πρόβλημα των τριών) ΓΔ'
- health state (Syn: health status)** := Βλέπε **health status**. ≈ := Το DoE δεν έχει τον όρο. ΓΔ'
- health status (Syn: health state)** := κατάσταση υγείας ΓΔ1 ΕΓ' ΕΝ ΙΩ ΚΜ· υγειακή κατάσταση ΓΔ1

≈ Ένας γενικός όρος για την κατάσταση υγείας ενός ατόμου, ομάδας ή πληθυσμού, που μετρείται σύμφωνα με ορισμένα πρότυπα. Οι δείκτες υγείας της ΠΟΥ (βλέπε παράρτημα 2) παρέχουν διεθνώς αποδεκτά πρότυπα για τις ποικίλες πλευρές της κατάστασης υγείας. ΓΔ1:376:(3)1 ΑΛ' \ Η κατάσταση υγείας ενός ατόμου ή ομάδας κατά τη διάρκεια ενός καθορισμένου χρονικού διαστήματος (συνήθως αξιολογείται σε ένα συγκεκριμένο χρονικό σημείο). ΕΝ ≈ HEALTH STATUS The degree to which a person is able to function physically, emotionally, and socially with or without aid from the health care system. Compare quality of life. (DoE) \ Για το "υγειακή" βλέπε appropriate health technology. ΓΔ'

health status indicator := δείκτης κατάστασης υγείας ΚΜ

health system := σύστημα υγείας ΓΔ1· υγειακό σύστημα ΓΔ1 ≈ Μια επίσημη δομή για έναν ορισμένο πληθυσμό, της οποίας τα οικονομικά, η διοίκηση, το πεδίο δράσης και το περιεχόμενο καθορίζονται από το νόμο και τους κανονισμούς, και η οποία προνοεί να παρέχονται στους ανθρώπους υπηρεσίες, που συμβάλλουν στην υγεία τους, και φροντίδα υγείας σε συγκεκριμένους χώρους (σπίτια, εκπαιδευτικά ιδρύματα, χώρους εργασίας, δημόσιους χώρους, κοινότητες, νοσοκομεία και κλινικές), και μπορεί να επηρεάσει το φυσικό και ψυχοκοινωνικό περιβάλλον. ΓΔ1:375:(3) ≈ Για το "υγειακό" βλέπε appropriate health technology.

health system agency := υπηρεσία συστήματος υγείας ΚΜ ≈ ≈ Νομίζω δεν αποδίδει σωστά αυτό που είναι, κάτι σαν τα δικά μας τα ΥΠΕ. ΕΓ'

health system plan := σχέδιο συστήματος υγείας ΚΜ

health visitor := επισκέπτης υγείας ΚΜ ≈ Ο επισκέπτης υγείας είναι επαγγελματίας υγείας που παρέχει υπηρεσίες φροντίδας υγείας σε επίπεδο ατόμου, οικογένειας ή κοινότητας, με έμφαση στην πρόληψη της νόσου και στην προαγωγή της υγείας. Διαθέτει τις απαραίτητες γνώσεις και τις κατάλληλες δεξιότητες να εκτιμά τις ανάγκες υγείας, να σχεδιάζει, να εφαρμόζει και να αξιολογεί προληπτικές παρεμβάσεις σε επίπεδο ατόμου, οικογένειας ή κοινότητας. ΑΛ'

health visitors := επισκέπτες υγείας ΜΣ

health-related quality of life (HRQL) := ποιότητα ζωής που σχετίζεται με την υγεία ΕΝ· σχετιζόμενη με την υγεία ποιότητα ζωής ΕΓ' ≈ Ποιότητα ζωής που σχετίζεται με την υγεία: Μέτρηση του πώς αισθάνονται οι άνθρωποι ή της αξιολόγησής τους για την κατάσταση υγείας τους. Τέτοιες μετρήσεις μπορεί να είναι για μια νόσο συγκεκριμένα ή γενικές. Ποιότητα ζωής σχετιζόμενη με συγκεκριμένη νόσο: η μέτρηση αυτή αξιολογεί το πλήρες εύρος των προβλημάτων και εμπειριών ενός ασθενούς σχετικά με μία συγκεκριμένη νόσο. Γενική ποιότητα ζωής σχετιζόμενη με την υγεία: Η μέτρηση αυτή περιλαμβάνει στοιχεία που καλύπτουν όλες τις σχετικές πτυχές της HRQL. Είναι σχεδιασμένη για άτομα με οποιοδήποτε πρόβλημα υγείας (ή κανένα πρόβλημα απολύτως) και επιτρέπουν τις συγκρίσεις μεταξύ διαφορετικών νόσων ή καταστάσεων. ΕΝ

health, environmental := βλέπε **environmental health** ΓΔ1

health, holistic := καθολική υγεία ΚΜ· ολιστική υγεία ΑΝ' συνολική υγεία ΠΓ'

health, mental := ψυχική υγεία ΚΜ

health, occupational := επαγγελματική υγεία ΔΔ ΚΜ· εργασιακή υγεία ΔΔ· υγεία στην εργασία ΔΔ· επαγγελματική υγιεινή ΓΔ

health, public := βλέπε **public health** ΓΔ1· δημόσια υγεία ΔΔ

healthful := υγιεινός ΓΔ1 ΔΙ ≈ ≈ ΔΙ = Κωνσταντόπουλος ΓΚ, εκ Δίβρης. Νέον αγγλοελληνικών και ελληνοαγγλικών λεξικών, ανάπτυπον εκ της αμερικανικής εκδόσεως DIVRY, Ήφαιστος, Αθήνα, χωρίς χρονολογία.

healthiness := υγιεινότητα ΓΔ1 ΔΙ ≈ ≈ ΔΙ = βλέπε healthful.

healthy := υγιής ΔΔ ΚΜ· υγιής (αν αφορά άνθρωπο) ΓΔ1· υγιεινός (αν διαδικασία ή συνθήκες που έχουν επιπτώσεις στην υγεία των ανθρώπων) ΓΔ1 ≈ ≈ Η παραγνώριση ότι το νόημα στο μέρος το δίνει το όλο, ότι το νόημα της λέξης ορίζεται από το πεδίο ορισμού της (από τα συμφοραζόμενα), άρα το νόημα μιάς και της ίδιας λέξης μπορεί ν' αλλάζει αν αλλάζει το πεδίο ορισμού της, οδήγησε σε γλωσσικές διαμαρτίες του τύπου 'υγιής πόλη', 'φυσική εξέταση' (του αρρώστου) κτλ. ΓΔ1:439:[40]

healthy carrier := υγιής φορέας ΚΜ

Healthy Cities Project := Πρόγραμμα Υγιών Πόλεων ΜΣ

healthy eating := υγιεινή διατροφή ΓΔ1 ≈ ≈ healthy eating = κατανάλωση υγιεινού φαγητού, υγιεινή διατροφή ΓΔ1:432

Healthy Walks := Υγιείς Περίπατοι ΜΣ

healthy worker effect (Syn: healthy worker survivor effect) := φαινόμενο υγιούς εργάτη ΔΧΑ ΙΩ ΠΓ' ΣΓ12· φαινόμενο επιλογής υγιών εργαζομένων ΚΜ ΣΠ· φαινόμενο υγιούς εργαζόμενου ΑΧ ΓΡ'· φαινόμενο αυξημένης επιβίωσης υγιών εργαζομένων ΑΧ ≈ ≈ "φαινόμενο αυξημένης επιβίωσης υγιών εργαζομένων" και φαινόμενο υγιούς εργαζόμενου": ισότιμοι όροι. ΑΧ \ Νομίζω το healthy worker survivor effect είναι μία συνιστώσα (component) του healthy worker effect. Το survivor εδώ δεν σημαίνει "αυξημέ-

νη επιβίωση", αλλά δεν είμαι και σίγουρη, βλέπε: "Healthy Worker Survivor Effect: Workers who do not have strong motivation to work because of health problems do not present themselves for employment (self-selection). They generally change jobs frequently or retire early. They change their job for different reasons including health. The effect is reduced after 15 years of entry to the industry." (ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2847330/) ΕΓ'

hearing := ακοή ΓΔ1 ΔΔ

hearing level (HL) := επίπεδο ακοής ΔΔ

hearing loss, acute := οξεία απώλεια της ακοής ΔΔ

hearing loss, noise induced := βαρηκοΐα από θόρυβο ΚΜ

hearing valuation := εκτίμηση ακοής ΚΜ

hearing, weak := βαρηκοΐα ΔΔ

heart arrest := καρδιακή ανακοπή ΚΜ

heart disease := καρδιακό νόσημα ΚΜ

Heartbeat := Χάρτμπιτ ΓΔ1 ≈ Όνομα προγράμματος πρόληψης καρδιαγγειακών νοσημάτων της Ουαλίας· κατά λέξη 'παλμός της καρδιάς, καρδιοχτύπι'· ως ξένο κύριο όνομα μένει αμετάφραστο, απλά μεταγράφεται ηχητικά ώστε ο αναγνώστης να γνωρίζει πώς να το προφέρει για να γίνεται κατανοητός. ΓΔ1

heat := θερμότητα ΔΔ

heat cramp := κράμπα θερμότητας ΚΜ

heat stroke := θερμοπληξία ΚΜ

hedonistic treadmill := ηδονιστικός κυλιόμενος τάπητας ΙΩ

height measurement := μέτρηση ύψους ΜΣ

helix, double := διπλή έλικα (του DNA) ΔΔ

helmet := κράνος ΔΔ

helmet, acoustic := ωτοασπίδα ΔΔ

helmet, safety := κράνος ασφάλειας ΔΔ

helmet, welding := μάσκα κεφαλής ΔΔ ΠΓ'· κράνος ηλεκτροσυγκόλλησης ΔΔ

helplessness := ανημπόρια ΓΔ1

hematotoxicity := τοξικολογία αιμοποιητικού συστήματος ΔΔ

hemelytron := ημιέλυτρο ΚΜ

hepatitis := ηπατίτιδα ΓΔ1 ΚΜ

hepatitis B immunization := εμβολιασμός για ηπατίτιδα Β ΜΣ

hepatotoxicant := ηπατοτοξικό ΔΔ

hepatotoxicity := ηπατοτοξικότητα ΔΔ

hepatotoxicology := ηπατοτοξικολογία ΔΔ

herd immunity := ανοσία αγέλης ΚΜ· συλλογική ανοσία ΑΒ ΤΠ

heritage := κληρονομιά ΓΔ1

hernias := κήλη ΑΒ

herz := χέρτζ (κύκλοι ανά δευτερόλεπτο) ΔΔ

heterogeneity := ετερογένεια ΕΝ ΕΣΙ ΙΩ ≈ Διαφορές μεταξύ των επιμέρους μελετών που συμπεριλαμβάνονται σε μια συστηματική ανασκόπηση, οι οποίες τυπικά αφορούν τα αποτελέσματα των μελετών. Ο όρος μπορεί επίσης να εφαρμοστεί και σε άλλα χαρακτηριστικά της μελέτης. ΕΝ

heterogeneity of effect := ετερογένεια του αποτελέσματος ΚΜ

heterogeneity, between-study := ετερογένεια μεταξύ των μελετών ΙΩ

heterogeneity, biologic := βιολογική ετερογένεια ΙΩ

heterogeneity, statistical := στατιστική ετερογένεια ΙΩ

heterogeneity, within-study := ετερογένεια εντός των μελετών ΙΩ

heteroscedastic := ετεροσκεδαστικός ΕΣΙ

heteroscedasticity := ετεροσκεδαστικότητα ΙΩ ΚΜ ΣΠ

hexadiene := εξαδιένιο ΔΔ

hexane := εξάνιο ΔΔ

HFA evaluation process := ΥΓΟ-διαδικασία αποτίμησης ΓΔ1

HFA policy := ΥΓΟ-πολιτική ΓΔ1

HFA target := ΥΓΟ-στόχος ΓΔ1

HFA value := ΥΓΟ-αξία ΓΔ1

hierarchic regression := ιεραρχική παλινδρόμηση ΕΝ ≈ Η ιεραρχική παλινδρόμηση εξετάζει τη σχέση

μεταξύ ανεξάρτητων μεταβλητών ή προγνωστικών μεταβλητών (π.χ. ηλικία, φύλο, σοβαρότητα νόσου) και μιας εξαρτημένης μεταβλητής (π.χ. θάνατος). Η ιεραρχική παλινδρόμηση διαφέρει από την τυπική παλινδρόμηση στο ότι ο ένας προγνωστικός παράγοντας είναι υποκατηγορία ενός άλλου προγνωστικού παράγοντα. Ο προγνωστικός παράγοντας χαμηλότερου επιπέδου εμπεριέχεται στον προγνωστικό παράγοντα υψηλότερου επιπέδου. Για παράδειγμα, σε μια παλινδρόμηση που προβλέπει την πιθανότητα της διακοπής της μηχανικής υποστήριξης της ζωής σε μονάδες εντατικής θεραπείας που συμμετέχουν σε μια διεθνή μελέτη, η πόλη εμπεριέχεται μέσα στη χώρα και η μονάδα εντατικής θεραπείας μέσα στην πόλη. EN

hierarchy of evidence := ιεράρχηση τεκμηρίων EN ≈ Ένα σύστημα κατηγοριοποίησης και οργάνωσης των διαφόρων τύπων τεκμηρίων που τυπικά αφορούν ερωτήματα θεραπείας και πρόληψης. Οι κλινικοί και οι ερευνητές θα πρέπει να ψάχνουν για τεκμήρια από την υψηλότερη βαθμίδα της ιεραρχίας. EN ΑΛ

high level disinfectant := απολυμαντικό υψηλού επιπέδου απολύμανσης ΚΜ

high risk population := πληθυσμός υψηλού κινδύνου ΑΒ

high speed of work := ταχύς ρυθμός εργασίας ΔΔ

hip replacement := αρθροπλαστική ισχίου ΓΔ1· αντικατάσταση ισχίου ΓΔ1

Hippocratic Oath := Όρκος του Ιπποκράτη ΜΣ

histogram := ιστόγραμμα ΕΣΙ ΚΜ ΣΓ3

historiography := ιστοριογραφία EN ≈ Μια μεθοδολογία της ποιοτικής έρευνας σχετικά με τη κατανόηση τόσο των ιστορικών γεγονότων όσο και των προσεγγίσεων στη συγγραφή ιστορικών αφηγήσεων. EN

history := ιστορικό ΓΔ2

history of exposure := ιστορία έκθεσης ΕΓ'· πορεία της έκθεσης ΑΒ ≈ ~ Χρειάζεται όντως; ΕΓ'

history taking := λήψη ιστορικού ΜΣ

holistic strategy := ολιστική στρατηγική ΙΩ

home := σπίτι ΓΔ1

home dialysis := κατ' οίκον αιμοκάθαρση ΚΜ

home nursing := νοσηλεία στο σπίτι ΚΜ

home visiting := κατ' οίκον επίσκεψη ΜΣ

home visiting family Health nurse := κατ' οίκον οικογενειακή επισκέπτρια υγείας ΓΔ1

home, healthy := υγιεινή κατοικία ΚΜ

homeless := άστεγος ΓΔ1

homeopathy := ομοιοπαθητική ΜΣ

homogeneity := ομοιογένεια ΕΣΙ ΚΜ

homoscedastic := ομοσκεδαστικός ΕΣΙ

homoscedasticity := ομοσκεδαστικότητα ΕΣΙ ΙΩ ΣΓ3

homoscedasticity assumption := υπόθεση της ομοσκεδαστικότητας ΚΜ ΣΠ

honesty := τιμιότητα ΜΣ

honey := μέλι ΚΜ

horse fly := αλογόμυγα ΚΜ

hose := μάνικα ΚΜ

hose, fire := εύκαμπτος πυροσβεστικός σωλήνας (πυροσβεστική μάνικα) ΔΔ

hospice := άσυλο ΒΟ ΓΔ1 ΜΣ

hospital := νοσοκομείο ΔΔ

hospital administration := διοίκηση νοσοκομείου ΚΜ

hospital at home := νοσοκομείο κατ' οίκον/ στο σπίτι ΓΔ1

hospital based := βασισμένος στο νοσοκομείο ΓΒΜ· που βασίζεται στο νοσοκομείο ΓΒΜ

hospital bed capacity := δύναμη κρεβατιών νοσοκομείου ΚΜ

hospital bed occupancy := κάλυψη νοσηλευτικών κλινών ΙΩ

hospital careers := νοσοκομειακή καριέρα ΜΣ

hospital control := νοσοκομειακός μάρτυρας ΤΛ

hospital departments := τμήματα νοσοκομείου ΚΜ

hospital design and construction := σχεδιασμός και κατασκευή νοσοκομείου ΚΜ

hospital discharge := εξιτηρίου νοσοκομείου ΜΣ

hospital planning := σχεδιασμός νοσοκομείων ΚΜ

hospital unit := νοσοκομειακή μονάδα ΚΜ

hospital university := πανεπιστημιακό νοσοκομείο ΚΜ

hospital without beds := νοσοκομείο χωρίς κρεβάτια ΓΔ1

hospital-at-home := κατ' οίκον νοσηλεία ΜΣ
hospital, county := νομαρχιακό νοσοκομείο ΚΜ
hospital, day care := νοσοκομείο ημέρας ΒΟ ΓΔ1
hospital, military := στρατιωτικό νοσοκομείο ΚΜ
hospital, municipal := δημοτικό νοσοκομείο ΚΜ
hospital, pediatric := παιδιατρικό νοσοκομείο ΚΜ
hospital, public := δημόσιο νοσοκομείο ΚΜ
hospital, short stay := νοσοκομείο βραχείας παραμονής ΓΔ1
hospital, special := ειδικό νοσοκομείο ΚΜ
hospitalisation := νοσηλεία ΑΒ· εισαγωγή σε νοσοκομείο ΑΒ· κλινική παραμονή ΑΒ
hospitalised patient := νοσοκομειακός ασθενής ΑΒ
hospitalization := νοσηλεία ΙΩ· περίθαλψη ΔΔ
hospitalization, days of := ημέρες νοσηλείας ΙΩ
hospitalization, mean duration of := μέση διάρκεια νοσηλείας ΙΩ
hospitalization, number of procedures := αριθμός επεμβάσεων κατά τη διάρκεια της νοσηλείας ΙΩ
host := ξενιστής ΑΒ ΑΧ ΤΠ ≈ Το υποδόχο μικροοργανισμού που ανήκει στο ζωικό βασίλειο ΑΧ Περιλαμβάνει ανθρώπους και ζώα. ΤΠ
host related := σχετικά με τον ξενιστή ΚΜ
hour, normal := κανονικό ωράριο ΔΔ
house dust mite := ακάρεα οικιακής σκόνης ΚΜ
house fly := οικιακή μύγα ΚΜ
house security := ασφάλεια οικίας ΚΜ
housebound patient := κατακεκλιμένος ασθενής ΜΣ
household := νοικοκυριό ΓΣ· οικοκυριό ΓΣ
household method := μέθοδος της αυτοαπογραφής ΓΣ
household schedule := δελτίο οικοκυριού ΓΣ
housekeeping := διαχείριση νοικοκυριού ΓΔ2
housing := στέγαση ΒΟ ΓΔ1
Human Development Index := δείκτης ανθρώπινης ανάπτυξης ΙΩ
human ehrlichiosis := ανθρώπινη ερλιχίωση ΚΜ
Human Genome Project := Πρόγραμμα Ανθρώπινου Γονιδιώματος ΙΩ
humanisation of work := προσαρμογή της εργασίας στον άνθρωπο ΔΔ
humanism := ανθρωπισμός ΚΜ
humidity := υγρασία ΔΔ
humidity, relative := σχετική υγρασία ΔΔ
hunch := προαίσθημα ΓΔ2
husband := σύζυγος ΓΣ
hydride, tin := υδρίδιο του κασσιτέρου ΔΔ
hydrocarbon, chlorinated := χλωριωμένος υδρογονάνθρακας ΔΔ
hydrocarbon, polynuclear aromatic (PAH) := πολυπυρηνικός αρωματικός υδρογονάνθρακας ΔΔ· πολυαρωματικός υδρογονάνθρακας ΔΔ
hydrocarbon, unsaturated := ακόρεστος υδρογονάνθρακας ΔΔ
hygiene := υγιεινή ΔΔ ΚΜ
hygiene and safety at work council (HSW council) := συμβούλιο υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας (ΣΥΑΕ) ΔΔ
hygiene, industrial := βιομηχανική υγιεινή ΔΔ
hygiene, personal := ατομική υγιεινή ΔΔ
hygiene, social := κοινωνική υγιεινή ΚΜ
hygienic := υγιεινός ΔΔ
Hygienics := Υγιεινή ΚΜ
hygienist, occupational := υγιεινολόγος εργασίας ΔΔ
hygieneology := υγιεινολογία ΚΜ
hygiology := υγιεινολογία ΚΜ
hygrine := υγρίνη ΔΔ
hyperlipidaemia := υπερλιπιδαιμία ΜΣ

hypersensitivity := υπερευαισθησία ΔΔ

hypertension := υπέρταση ΚΜ ΜΣ

hypertension rule of halves := κανόνας των μισών στην υπέρταση ΜΣ

hypertension, white coat hypertension := υπέρταση λευκής μπλούζας ΜΣ

hypertensive := υπερτασικός ΚΜ

hyperthermia := υπερθερμία ΔΔ

hyperthyroidism := υπερθυρεοειδισμός ΚΜ

hypochondriasis := υποχονδρίαση ΜΣ

hypothermia := υποθερμία ΔΔ

hypothesis := υπόθεση ΓΔ2 ΙΩ

hypothesis test := έλεγχος υπόθεσης ΣΓ3

hypothesis testing := έλεγχος υπόθεσης ΔΧΑ ΕΣΙ ΙΩ ΚΜ ΠΓ' ΣΠ. Βλέπε και έλεγχος σημαντικότητας ΔΧΑ.

hypothesis, alternative := Βλέπε **alternative hypothesis**. ≈ εναλλακτική υπόθεση ΔΔ ΙΩ ΚΜ

hypothesis, null := μηδενική υπόθεση ΔΔ ΙΩ· άκυρη υπόθεση ΚΜ

hypothesis, test := υπόθεση υπό έλεγχο ΙΩ

hypothetico-deductive process := υποθετικο-απαγωγική διαδικασία ΓΔ2. Βλέπε και **deductive inference** και **deductive reasoning** και **inductive inference** και **inductive reasoning**. ≈

«Hypothetico-deductive method = Υποθετικο-απαγωγική μέθοδος = Η αποδεκτή μέθοδος για τη διεξαγωγή επιστημονικών ερευνών. Σύμφωνα με αυτή, ο μελετητής προτείνει μια δοκιμαστική εξήγηση των αρχικών παρατηρήσεων, με τη μορφή πειραματικής υπόθεσης, η οποία με περαιτέρω έρευνες υποστηρίζεται, αναιρείται ή συμπληρώνεται. Κατά τον J Piaget, μόνο όταν το άτομο φτάνει στο στάδιο των τυπικών διεργασιών είναι ικανό να επιτελέσει συλλογισμό αυτού του είδους», και «Formal operational stage = Περίοδος των τυπικών διεργασιών = Σύμφωνα με τον J Piaget, το τελικό στάδιο στην εξέλιξη των γνωστικών διαδικασιών, που κάνει την εμφάνισή του στην ηλικία των 11-12 ετών περίπου. Διακρίνεται από αφαιρετική σκέψη, υποθετικο-παραγωγικούς συλλογισμούς και αποδέσμευση από τον κόσμο των συγκεκριμένων φαινομένων και διαδικασιών». (Χουντουμάδη Α & Πατεράκη Α. Σύντομο Ερμηνευτικό Λεξικό Ψυχολογικών Όρων, αγγλοελληνικό-ελληνοαγγλικό. Δωδώνη, Αθήνα-Γιάννινα 1989). \ «Είναι ακριβώς η επιστήμη της εποχής μας που ενώ κάνει χρήση της υποθετικής και παραγωγικής μεθοδολογίας (deductio), δεν υποκύπτει στην μονόδρομη νεοθετικιστική (Σχολή Βιέννης) μεταφυσική της a priori γνώσης, αλλά μαζί με την πειραματική μεθοδολογία προσπαθεί να βρει τα κατάλληλα μέσα όχι μόνο για να εξηγήσει τον κόσμο, αλλά προπαντός για να τον μεταβάλει. Χρησιμοποιεί δηλαδή και την επαγωγή (induction) και την παραγωγή (deduction)» (Γ Διζικιρίκης: Ο νεοελληνικός διαφωτισμός και το ευρωπαϊκό πνεύμα 1750-1821: αισθητική και ιδεολογία των λογίων της Τουρκοκρατίας, Φιλιππότης, Αθήνα 1984:44). \ «Στη λαϊκή θεώρηση, η οποία οικοδομεί απαγωγικά, σύμφωνα με μια προσχηματισμένη γνώμη συλλαμβάνοντας αναπόδεικτα πράγματα, κάτι τέτοιο δεν είναι ασυνήθιστο. Αυτός ο τρόπος σκέψης αρμολογείται με μοτίβα, εργάζεται με τύπους.» (Μ Γ Μερακλής: Παιδαγωγικά της Λαογραφίας, Ιωλκός, Αθήνα 2001:161). ΓΔ2

hypothetico-deductive reasoning := υποθετικο-συμπερασματική λογική ΜΣ

hypothyroidism := υποθυρεοειδισμός ΚΜ

I

i priori probability := εκ των προτέρων πιθανότητα ΚΜ. Βλέπε **prior probability** ≈ ≈ To "priori probability" της πηγής (ΚΜ) κρίθηκε τυπογραφικό λάθος. ΓΔ' ΕΝ' ΔΝ'

i2 metric := i2 ΕΝ ≈ To i2 είναι το αποτέλεσμα μιας δοκιμασίας ετερογένειας. Μπορεί να υπολογιστεί από το Cochran Q (το πιο κοινώς χρησιμοποιούμενο μέτρο στατιστικής ετερογένειας) σύμφωνα με τον τύπο: $i2 = 100\% \times (\text{Cochran Q} - \text{βαθμοί ελευθερίας})$. Όλες οι αρνητικές τιμές του i2 θεωρούνται ίσες με 0, έτσι ώστε το εύρος τιμών να είναι μεταξύ του 0% και 100%. ΕΝ

identification := ταυτοποίηση ΔΔ

identity badge := αναγνωριστικό σήμα ΜΣ

idiosyncratic := ιδιοσυγκρασιακός ΜΣ

if/then rule := κανόνας εάν/τότε ΙΩ

ignition source := πηγή ανάφλεξης ΚΜ

ignorance := άγνοια ΜΣ

ill health := άσχημη υγεία ΓΔ1· κακή υγεία ΓΔ1

- ill-structured problem** := κακοδομημένο πρόβλημα ΓΔ2
- illegal** := παράνομος ΓΔ1
- illegitimacy ratio** := αναλογία εξώγαμων γεννήσεων ΓΣ
- illegitimate birth rate** := συντελεστής εξώγαμων γεννήσεων ΓΣ
- illegitimate child** := εξώγαμο τέκνο ΓΣ
- illicit** := απαγορευμένος ΓΔ1 ΟΧ
- illiteracy** := αναλφαβητισμός ΓΔ1 ΙΩ
- illiterate** := αγράμματος ΓΣ
- illness** := ασθένεια ΑΒ ΓΔ1 ΓΣ ΜΣ· νόσος ΓΣ ΜΣ· πάθηση ΠΓ' ΣΓ12· αρρώστια ΓΔ1
- illness behaviour** := συμπεριφορά ασθένειας ΜΣ
- illness, chronic** := χρόνια ασθένεια ΜΣ
- illness, common** := κοινή ασθένεια ΜΣ
- illness, major** := μείζων ασθένεια ΜΣ ≈ Οξεία και δυνητικά απειλητική για τη ζωή ασθένεια. ΜΣ
- illness, mental** := διανοητική ασθένεια ΔΔ
- illness, minor** := ελάσσων ασθένεια ΜΣ ≈ Αυτοπεριοριζόμενη ασθένεια. ΜΣ
- illness, repetitive motion** := ασθένεια από επαναλαμβανόμενη κίνηση ΔΔ
- illumination** := φωτισμός ΔΔ
- imitation** := μίμηση ΔΒ
- immediate cause of death** := άμεση αιτία θανάτου ΓΣ
- immigration** := είσοδος μεταναστών ΓΣ
- immune** := άνοσος ΤΠ
- immunity** := ανοσία ΙΩ ΚΜ ΤΠ
- immunity, active** := ενεργητική ανοσία ΚΜ ΤΠ
- immunity, herd** := ανοσία αγέλης ΙΩ
- immunity, natural** := ανοσία, φυσική ΤΠ
- immunity, passive** := παθητική ανοσία ΚΜ ΤΠ
- immunity, population** := πληθυσμιακή ανοσία ΚΜ
- immunity, specific** := ειδική ανοσία ΚΜ
- immunization** := ανοσοποίηση ΒΟ ΓΔ1 ΙΩ ΜΣ ΤΠ· εμβολιασμός ΜΣ ΤΠ
- immunogenicity** := ανοσογόνος δράση ΤΠ· ανοσοποιητική ικανότητα ΚΜ ≈ Ικανότητα πρόκλησης ανοσίας ΤΠ
- immunologically naïve equivalent** := ανοσολογικά παρθένο ισοδύναμο ΙΩ
- immunotherapy** := ανοσοθεραπεία ΒΟ ΓΔ1
- immunotoxicant** := ανοσοτοξικός ΔΔ
- immunotoxicity** := ανοσοτοξικότητα ΔΔ
- immunotoxicology** := ανοσοτοξικολογία ΔΔ
- impact** := επίδραση ΤΠ· επίπτωση ΓΔ1· συνέπεια ΓΔ1
- impact factor** := συντελεστής απήχησης ΕΔ ≈ Είναι ο δείκτης αξιολόγησης των επιστημονικών περιοδικών και γίνεται με βάση τις βιβλιογραφικές αναφορές που λαμβάνουν τα άρθρα, τα οποία δημοσιεύονται στα περιοδικά σε δεδομένη χρονική περίοδο. Ο συντελεστής απήχησης για ένα περιοδικό υπολογίζεται με βάση μία περίοδο τριών ετών και εκφράζει τον μέσο αριθμό των φορών, κατά τις οποίες δημοσιεύονται άρθρα που αναφέρονται μέχρι και δύο έτη μετά τη δημοσίευση. ΕΔ:(23)
- impact, late** := μακροχρόνια επίπτωση ΔΔ
- impact, measures of** := μέτρα επίδρασης ΤΠ ≈ Παραδείγματα: attributable risk, population attributable risk κ.ά. ΤΠ
- impair** := εξασθενίζω ΔΔ· μειώνω ΔΔ
- impairment** := διαταραχή ΓΔ1 ΙΩ. Βλέπε και disability και **handicap**. ≈ Στο χώρο της υγείας, οποιαδήποτε απώλεια ή ανωμαλία της ψυχολογικής, φυσιολογικής ή ανατομικής δομής ή λειτουργίας. (Βλέπε επίσης 'ανικανότητα' και 'μειονέκτημα'). ΓΔ1:366:(1):[12] ≈ ΒΟ(-) \\ "Στην εκτίμηση του ολικού φορτίου νοσηρότητας σε έναν πληθυσμό θα πρέπει να διακρίνουμε μεταξύ των όρων 'διαταραχή' (impairment; organ level), 'ανικανότητα' (disability; individual level), και 'μειονέκτημα' (handicap; environmental and social level)." ΙΩ:284
- imperilled area** := επαπειλούμενη περιοχή ΤΠ
- implantation** := εμφύτευση ΒΟ ΓΔ1
- implementation** := εφαρμογή ΓΔ1 ΔΔ ΚΜ ΚΜΧ ΟΧ ΠΓ· εκπλήρωση ΓΔ1 ΟΧ· υλοποίηση ΔΔ ≈ ≈ Η

‘εφαρμογή’ μιας πολιτικής δεν είναι παρά η εκπλήρωση υπεσχημένων, δοσμένων υποσχέσεων, δεσμεύσεων (αυτοδεσμεύσεων προεκλογικά, υπογραφή συμβολαίου εκλογικά, αμοτεροδεσμεύσεων μετεκλογικά). Η πολιτική είναι υπόσχεση· που εκπληρώνεται· και λογοδοτείς αν ναι ή όχι. ΓΔ1:432:[7]

importance, medical := υγειονομική σημασία ΚΜ

impoverishment, functional := λειτουργική φτώχεια ΓΔ1

impractical := μη πρακτικός ΚΜ

improvement := βελτίωση ΓΔ1 ΚΜ· καλύτερευση ΓΔ1

improvement, quality (QI) := βελτίωση ποιότητας ΔΔ

impulsive thinker := παρορμητικά σκεπτόμενος ΓΔ2· παρορμητικός στοχαστής ΓΔ2

in-group := έσω-ομάδα ΔΓ ≈ Οι δικοί μου, ο κύκλος των δικών μου, "δικός μας άνθρωπος είναι" ΔΓ

in-patient := νοσηλευθείς ασθενής ΤΛ

in-patient, days := ασθενοημέρες ΤΛ

inactive gas := αδρανές αέριο ΚΜ

incapacity := ανικανότητα ΓΔ1 ΟΧ ΛΣ ≈ ~ ΒΟ(-)

incentive-based arrangement := διακανονισμός βασισμένος σε κίνητρα ΓΔ1

incidence := επίπτωση ΒΟ ΔΔ ΕΝ ΕΠ ΕΣΙ ΙΩ ΚΜ ΤΛ ΤΠ· συχνότητα ΓΔ1 ΓΔ' ΟΧ ≈ Η συχνότητα εμφάνισης νέων κρουσμάτων της νόσου σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο. ΑΛ' \ \ Ο αριθμός νέων περιπτώσεων νόσου σε μια συγκεκριμένη περίοδο, που εκφράζεται ως το ποσοστό του αριθμού των ανθρώπων που βρίσκονται σε κίνδυνο τη δεδομένη περίοδο. ΕΝ \ \ Η επίπτωση παρέχει τη συχνότητα επέλευσης ενός γεγονότος (όπως έναρξη μιας νόσου, διάγνωση μιας νόσου, είσοδος στο νοσοκομείο, έξοδος από το νοσοκομείο, έναρξη μικροβιοφορίας, εμβολιασμός, ορομετατροπή) σε μια χρονική περίοδο ορισμένης διάρκειας. Η τιμή της επίπτωσης εξαρτάται από το μέγεθος της χρονικής περιόδου και το είδος της χρονικής μονάδας που χρησιμοποιείται (εβδομάδα, μήνας, έτος κ.λπ.). ΕΠ \ \ Συχνότητα εκδήλωσης της νόσου (μετράται με το ρυθμό επίπτωσης: incidence rate) και την αθροιστική επίπτωση (cumulative incidence). ΔΧΑ:171. \ \ INCIDENCE (Syn: incidence number) The number of instances of illness commencing, or of persons falling ill, during a given period in a specified population. More generally, the number of new health-related events in a defined population within a specified period of time. It may be measured as a frequency count, a rate, or a proportion. (DoE) ~ To incidence των νοσημάτων για το οποίο οι επιδημιολόγοι κάνουν λόγο είναι η συχνότητά τους. Απόδειξη ότι οι μονάδες μέτρησής του είναι οι κλασικές από τη Φυσική μονάδες συχνότητας [1/χρόνος]. Όταν πάλευα να κατανοήσω την έννοια της επίπτωσης όπως την πρωτοείδα στα ελληνικά βιβλία, μού ήταν τρομερά δύσκολο ν' απαλλαγώ από το νόημα της συνέπειας που η ελληνική λέξη "επίπτωση" κουβαλάει. Πόσο φωτίστηκα όταν συνειδητοποίησα ότι πρόκειται για τη γνωστή μου από τη Φυσική συχνότητα... Για τον ευρύ πληθυσμό, των ιατρών, πλην (ίσως) επιδημιολόγων, συμπεριλαμβανομένων, το επίπτωση και το επιπτώσεις είναι το ίδιο και σημαίνει συνέπεια και συνέπειες, ενικός και πληθυντικός. Για τον επιδημιολόγο όμως, με την ανανοηματοδότηση τού επίπτωση, την αποκοπή του από το γλωσσικό σώμα των ομόγλωσσων και τη μετατροπή του σε τεχνικό όρο, επίπτωση και επιπτώσεις δεν είναι το ίδιο: επίπτωση σημαίνει συχνότητα και επιπτώσεις σημαίνει συνέπειες (καί συνέπεια). Μήπως πρέπει να σκεφτούμε σοβαρά να αποδώσουμε τα του Καίσαρος τω Καίσαρι και τα του incidence στη συχνότητα; Αλλ' όχι στην επίπτωση, επίπτωση στα ελληνικά είναι συνώνυμο του συνέπεια (στον πληθυντικό δε, επιπτώσεις, ταυτόσημο του συνέπειες, καμιά σχέση με συχνότητα που είναι πραγματικά το incidence). Τα δυο παραδείγματα που το ΟΧ δίνει δίπλα σε καθεμιά από τις δύο σημασίες είναι διαφωτιστικά· στο συχνότητα: “this area has a high incidence of burglaries= αυτή η περιοχή έχει μεγάλη συχνότητα διαρρήξεων”· και στο επίπτωση: “the incidence of a tax= η επίπτωση ενός φόρου” (που βέβαια δεν σημαίνει "η συχνότητα ενός φόρου" αλλά "οι συνέπειες ενός φόρου"). Μπορούμε πράγματι να διακινδυνεύσουμε την υπόθεση ότι κατά πάσα πιθανότητα ο πρώτος που απέδωσε τον όρο incidence στα ελληνικά άνοιξε το λεξικό, βρήκε «incidence = 1 επίπτωση», το ‘μετέφρασε’ επίπτωση, χωρίς να κάνει τον κόπο να διαβάσει και παρακάτω και να δει ότι το λήμμα έχει και δεύτερη σημασία, «2 συχνότητα», να μελετήσει τα παραδείγματα, να ορίσει το πεδίο ορισμού του όρου, να βρει το αντίστοιχο πεδίο ορισμού στα ελληνικά, να βρει τον ελληνικό όρο γι αυτό το πεδίο και να τον χρησιμοποιήσει, πριν ανανοηματοδοτήσει ή νεολογίσει θέτοντας σε δοκιμασία το γλωσσικό αισθητήριο των ομόγλωσσων της γλώσσας υποδοχής. Η μηχανιστική μεταφορά στο απόγειό της! . ΓΔ1:440:[42]. Παρήγαγε έναν απόλυτα αδιαφανή όρο, ακόμα και για τους επιδημιολόγους αν το γλωσσικό τους αισθητήριο αφεθεί να αποφασίσει, όπως έδειξε και σχετική δοκιμή βλέπε Εισαγωγή του παρόντος Λεξικού. ΓΔ' \ \ Στην ελληνική ψυχιατρική βιβλιογραφία για τον όρο incidence χρησιμοποιείται το "επέλευση" και για τον όρο prevalence το "επικράτηση". ΤΠ' \ \ Το δε "Λεξικό των Ιατρικών Όρων" του Γ Μιχαηλίδη (επιμ. Νέλλης Βέζου-Μαγκούτη) που από τους καθηγητές ξένων γλωσσών χορηγείται στους φοιτητές ιατρικής δύο τουλάχιστον σχολών, Αθήνας και Ιωαννίνων, αποδίδει τον όρο incidence ως "1 πρόσπτωσης. 2 συχνότης." και

τον όρο incidence of disease ως "η συχνότης της νόσου". ΓΔ´

incidence density := επίπτωση-πυκνότητα ΚΜ ΣΓ12· επίπτωσοπυκνότητα ΓΔ´· πυκνότητα επίπτωσης ΓΔ´ ≈ ~ Το επίπτωση-πυκνότητα ΔΕΝ είναι ελληνικά. Είναι μηχανιστική μεταφορά της σύνταξης θέσης που διαθέτει η αγγλική (σε δύο συνεχόμενα ουσιαστικά, το πρώτο είναι επίθετο), και που δεν διαθέτει η ελληνική (κάτι ή είναι επίθετο από μόνο του ή δεν είναι). Η ελληνική, αν αυτό για το οποίο μιλάμε είναι η πυκνότητα, είτε συνθέτει: επιπτωσοπυκνότητα το επίθετο συντίθεται από αριστερά στο ουσιαστικό το οποίο προσδιορίζει, είτε επιθετοποιεί: επιπτωσιακή πυκνότητα (νεολογισμός), είτε το μετατρέπει σε γενική κτητική που έπεται: πυκνότητα επίπτωσης (ίσως το πιο ρέον). Αν δεν μιλάμε για πυκνότητα, αλλά για επίπτωση, τότε πυκνοτική επίπτωση (δείχνει δύσπεπτος νεολογισμός) ή επίπτωση πυκνότητας (δυσπροσδιόριστο σημαίνόμενο). Η προσφυγή στο πεδίο ορισμού δείχνει απόλυτα αναγκαία. ΓΔ´ \ INCIDENCE DENSITY The average person-time incidence rate. Sometimes used to describe the hazard. See force of morbidity; hazard rate; incidence rate. (DoE)

incidence density (Syn: incidence rate) := πυκνότητα επίπτωσης ΤΠ· πηλίκο επίπτωσης ΤΠ

incidence density difference := διαφορά επιπτώσεων-πυκνοτήτων ΣΓ12· διαφορά πυκνότητας επίπτωσης ΚΜ· διαφορά πυκνοτήτων επίπτωσης ΓΔ´

incidence density ratio := λόγος επιπτώσεων-πυκνοτήτων ΣΓ12· λόγος πυκνότητας επίπτωσης ΚΜ· λόγος πυκνοτήτων επίπτωσης ΓΔ´ ≈ ~ INCIDENCE-DENSITY RATIO (IDR) The ratio of two incidence densities. See also rate ratio. (DoE)

incidence estimation := εκτίμηση επίπτωσης ΚΜ

incidence proportion := ποσοστό επίπτωσης ΙΩ ΓΔ´· επίπτωση ποσοστό ΚΜ· επίπτωση-ποσοστό ΣΓ12

incidence proportion (Syn: cumulative incidence) := αναλογία επίπτωσης ΤΠ

incidence proportion difference := διαφορά επιπτώσεων-ποσοστών ΣΓ12· διαφορά ποσοστών επίπτωσης ΓΔ´

incidence proportion ratio := λόγος επιπτώσεων-ποσοστών ΣΓ12· λόγος ποσοστών επίπτωσης ΓΔ´

incidence rate := δείκτης επίπτωσης ΑΒ ΑΧ ΔΔ· ρυθμός επίπτωσης ΑΧ ΔΧΑ ΕΣΙ· τρέχων δείκτης περιστατικών ΚΜ ΣΠ· επίπτωση ΔΧΑ· επίπτωση-πυκνότητα ΚΜ· επίπτωση-ρυθμός ΓΡ´· μέτρο επίπτωσης ΔΧΑ· ποσοστό επίπτωσης ΕΣΙ· πυκνότητα επίπτωσης ΔΧΑ ≈ Ο αριθμός των νέων περιπτώσεων της νόσου, διαιρεμένος με το ποσόν των ανθρωποετών (στο αντίστοιχο τμήμα) της βάσης μελέτης (βλέπε υποσημείωση στον όρο "επίπτωση"). ΔΧΑ ≈ ρυθμός επίπτωσης, δείκτης επίπτωσης: προτιμάται ο πρώτος όρος. ΑΧ \ Παρότι στο γλωσσάρι του βιβλίου του S. Norell «Βασική Επιδημιολογία» γίνεται διάκριση μεταξύ incidence (επίπτωση) και incidence rate (ρυθμός επίπτωσης), στο βιβλίο «Εισαγωγή στη Σύγχρονη Επιδημιολογία» δεν γίνεται τέτοια διάκριση και με τον όρο «επίπτωση» αποδίδεται ο όρος "incidence rate". ΔΧΑ:171:[1]: υποσημείωση στον όρο "επίπτωση".

incidence rate (Syn: incidence density) := πηλίκο επίπτωσης ΤΠ

incidence rate difference := διαφορά επιπτώσεων ΑΧ ΠΓ´· διαφορά κινδύνου επίπτωσης ΙΩ· διαφορά ρυθμών επίπτωσης ΑΧ ≈ ~ διαφορά ρυθμών επίπτωσης, διαφορά επιπτώσεων: ισότιμοι όροι. ΑΧ \ Εάν στο incidence rate προτιμάται ο 1ος όρος, δεν θα έπρεπε κι εδώ να μην είναι ισότιμοι; ΓΔ´

incidence rate ratio := λόγος επιπτώσεων ΑΧ ΠΓ´· λόγος ρυθμών επίπτωσης ΑΧ· σχετικός κίνδυνος επίπτωσης ΙΩ ≈ ~ λόγος ρυθμών επίπτωσης, λόγος επιπτώσεων: ισότιμοι όροι ΑΧ

incidence rate ratio (Syn: rate ratio) := λόγος πηλίκων επίπτωσης ΤΠ

incidence study := προοπτική έρευνα ΑΧ

incidence, cumulative := αθροιστική επίπτωση ΚΜ

incidence, economic := οικονομική επίπτωση ΚΜ ≈ ~ Ποια η έννοια του "οικονομική επίπτωση"; Οικονομική συχνότητα ή οικονομική επίπτωση (οικονομικές συνέπειες;) ΓΔ´

incidence, proportional := αναλογική επίπτωση ΤΛ

incident := συμβάν ΔΔ· περιστατικό ΔΔ

incident case := νέα περίπτωση ενός νοσήματος ΑΧ

incident rate := δείκτης συμβάντων ΔΔ

inclusion criteria := κριτήριο επιλογής ΕΝ ≈ Τα χαρακτηριστικά που καθορίζουν έναν πληθυσμό κατάλληλο για μία μελέτη ή που καθορίζουν τις μελέτες που θα είναι κατάλληλες για μία συστηματική ανασκόπηση. ΕΝ ≈ Αντί "έναν πληθυσμό", "ένα άτομο ή έναν πληθυσμό". ΑΛ´

income := εισόδημα ΓΔ1 ΜΣ

income, per capita := κατά κεφαλή εισόδημα ΙΩ

incompetence := ανικανότητα ΜΣ

incontinence := ακράτεια ΒΟ ΓΔ1

incorporation := ενσωμάτωση ΓΔ1

incorporation bias := συστηματικό σφάλμα ενσωμάτωσης ΕΝ ≈ Συμβαίνει όταν οι ερευνητές χρησιμοποιούν έναν χρυσό κανόνα που περιλαμβάνει μια διαγνωστική δοκιμασία που είναι και αντικείμενο της έρευνας. Το αποτέλεσμα είναι η εμφάνιση σφάλματος που τείνει να εμφανίζει τη δοκιμασία πιο ικανή να ξεχωρίζει τα άτομα με νόσο από τα άτομα χωρίς νόσο απ' ό,τι είναι στην πραγματικότητα. ΕΝ ~ Βλέπε και bias.

increase := αύξηση ΔΔ

incubation := επώαση ΑΒ ΙΩ

incubation period := περίοδος επώασης ΚΜ ΤΠ· χρόνος επώασεως ΚΜ· ≈ Χρόνος από μόλυνση έως έναρξη συμπτωμάτων. ΤΠ

independence assumption := υπόθεση της ανεξαρτησίας ΚΜ ΣΠ

independence of effect := ανεξαρτησία αποτελεσμάτων ΚΜ

independence, mutual := αμοιβαία ανεξαρτησία ΚΜ

independent association := ανεξάρτητη σχέση ΕΝ ≈ Όταν μία μεταβλητή συσχετίζεται με μία έκβαση μετά από προσαρμογή για πολλαπλούς άλλους πιθανούς προγνωστικούς παράγοντες (συχνά μετά από ανάλυση παλινδρόμησης), η σχέση είναι μία μη εξαρτημένη σχέση. ΕΝ

independent factor := ανεξάρτητη μεταβλητή ΣΠ

independent learner := ανεξάρτητος μαθητής ΓΔ2

independent samples t-test := έλεγχος t για ανεξάρτητα δείγματα ΠΓ' ΣΓ3

independent variable := ανεξάρτητη μεταβλητή ΕΝ ΕΠ ΕΣΙ ΣΓ1 ΣΠ ≈ Η μεταβλητή που θεωρείται ότι προκαλεί, επηρεάζει ή τουλάχιστον συσχετίζεται με την εξαρτημένη μεταβλητή. ΕΝ \ \ Ονομάζεται η μεταβλητή που μπορούμε να μεταβάλλουμε κατά βούληση κατά τη διάρκεια μιας μέτρησης. ΕΠ

independent variate := ανεξάρτητη μεταβλητή ΣΓ23

indeterministic := ιντετερμινιστικός ΚΜ

index := δείκτης ΔΔ ΙΩ ΤΛ ΤΠ

index case := περίπτωση δείκτης ΑΧ· πρωτογενές κρούσμα ΚΜ

index category := ενδεικτική κατηγορία ΣΓ123

index group := ομάδα δείκτης ΑΧ· ομάδα έκθεσης ΑΧ· ομάδα εκτεθειμένων ΠΓ' ≈ ~ ομάδα δείκτης, ομάδα έκθεσης: ισότιμοι όροι. ΑΧ

index of interest := δείκτης ενδιαφέροντος ΙΩ

index, heat stress (HSI) := δείκτης θερμικής καταπόνησης ΔΔ

index, normative := κανονικός δείκτης ΙΩ

index, positive := θετικός δείκτης ΙΩ

index, regular := κανονικός δείκτης ΤΛ

indicative occupational limit values (IOELV) := κατάλογος ενδεικτικών επαγγελματικών οριακών τιμών ΔΔ

indicator := δείκτης ΒΟ ΓΔ1 ΔΔ ≈ Μεταβλητές που βοηθούν να μετρώνται αλλαγές στην κατάσταση υγείας άμεσα ή έμμεσα και ν' αξιολογείται η έκταση στην οποία οι αντικειμενικοί σκοποί και στόχοι ενός προγράμματος έχουν επιτευχθεί. Για τους ΥΓΟ-στόχους χρησιμοποιούνται τόσο ποσοτικοί όσο και ποιοτικοί δείκτες. ΓΔ1:365:(1)

indicator condition := συνθήκη δείκτης ΕΝ ≈ Μια κλινική κατάσταση (π.χ. ασθένεια, σύμπτωμα, τραύμα ή κατάσταση υγείας) που συμβαίνει σχετικά συχνά και για την οποία υπάρχουν ισχυρά τεκμήρια ότι η υψηλής ποιότητα περίθαλψη είναι επωφελής. Οι συνθήκες δείκτες μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την αξιολόγηση της ποιότητας της φροντίδας με τη σύγκριση της φροντίδας που παρέχεται (όπως εκτιμάται μέσω των διαγραμμάτων ή της παρατήρησης) με αυτήν που συστήνεται. ΕΝ

indicator variable := δείκτρια μεταβλητή ΕΣΙ· ενδεικτική μεταβλητή ΣΓ1· μεταβλητή δείκτης ΑΧ

indicator variate := Βλέπε **indicator variable**

indicator, clinical := κλινικός δείκτης ΔΔ

indicator, thermal := θερμικός δείκτης ΚΜ

indices of heat stress := δείκτες θερμικού στρες ΚΜ

indigenous := αυτόχθονος ΓΔ1 ΟΧ ≈ ~ ΒΟ(-)

indigestion := δυσπεψία ΚΜ

indirect costs and benefits := έμμεσο κόστος και όφελος ΕΝ ≈ Το αποτέλεσμα της εναλλακτικής στρατηγικής διαχείρισης του ασθενούς στην παραγωγικότητα του ασθενούς και άλλων που εμπλέκονται στη

φροντίδα του. EN

indirect standardization := έμμεση προτυποποίηση ΠΓ' ΣΓ1· έμμεση προτύπωση ΑΧ ΓΔ'· έμμεση τυποποίηση ΕΣΙ

indirect transmission := έμμεση μετάδοση ΤΠ

individual disability weight := δείκτης ατομικής ανικανότητας ΔΒ

individual risk rating := διαβάθμιση ατομικού κινδύνου ΓΔ1

individual schedule := ατομικό δελτίο ΓΣ

induced abortion := προκλητή έκτρωση ΓΣ

induction := εισαγωγή ΜΣ

induction period (Syn: induction time) := χρόνος επαγωγής ΑΧ ΔΧΑ ΠΓ' ΣΓ12· περίοδος επαγωγής ΔΧΑ ΚΜ· χρόνος επώασης ΑΧ· περίοδος επώασης ΙΩ. ≈ Ο χρόνος από την έκθεση μέχρι το αποτέλεσμα (εκδήλωση της νόσου). Σύγκρινε: Λανθάνων χρόνος, λανθάνουσα περίοδος (latent period) χρόνος μεταξύ εκδήλωσης της νόσου και διάγνωσής της. ΔΧΑ:172. ≈ χρόνος επαγωγής, χρόνος επώασης: ισότιμοι όροι ΑΧ \ \ Στον όρο latent period αποδίδεται από άλλους διαφορετικό περιεχόμενο. Έτσι το χρονικό διάστημα ανάμεσα στην έκθεση σε κάποιο νοσογόνο παράγοντα και στην κλινική εκδήλωση του αντίστοιχου νοσήματος ορίζεται ως χρόνος ή περίοδος επώασης (incubation period) αν πρόκειται για λοιμώδη νοσήματα και ως λανθάνουσα περίοδος (latent period) αν πρόκειται για μη λοιμώδη ή άγνωστης αιτιολογίας νοσήματα (Τριχόπουλος. 1982, σελ. 154), οπότε ο όρος περίοδος επαγωγής (induction period) είναι γενικότερος και καλύπτει και τις δύο υποπεριπτώσεις. ΔΧΑ:172:[1]

induction time (Syn: induction period) := Βλέπε **induction period**.

inductive := επαγωγικός ΑΒ ΚΜ ΠΓ'

inductive (βλέπε epidemiology) := επαγωγική (επιδημιολογία) ΤΛ

inductive inference := επαγωγικός διαλογισμός ΠΓ'· επαγωγικός συμπερασμός ΑΧ. Βλέπε και **inductive reasoning** και **deductive reasoning** και **hypothetico-deductive process**. ≈ ≈ INDUCTIVE LOGIC See inductive reasoning.

inductive reasoning := επαγωγική αιτιολόγηση ΜΣ· επαγωγικός στοχασμός ΓΔ'· επαγωγικός συλλογισμός ΓΔ'. Βλέπε και **deductive inference** και **deductive reasoning** και **hypothetico-deductive process** ≈ ≈ INDUCTIVE REASONING Argument that seeks to reach generalizations by reasoning from an assembly of particular observations. (DoE) Άρα, επαγωγή = από το μερικό στο γενικό (γενίκευση: ολόκληρη η στατιστική αυτό προσπαθεί να εξορθολογίσει). ΓΔ'

induration := κίρωση ΑΒ

industrial accident of big extent := βιομηχανικό ατύχημα μεγάλης έκτασης ΚΜ

industrial population := βιομηχανικός πληθυσμός ΓΣ

industry := βιομηχανία ΓΔ1 ΔΔ

industry, construction := οικοδομική βιομηχανία ΔΔ· κατασκευαστική βιομηχανία ΔΔ

industry, textile := κλωστοϋφαντουργία ΔΔ

inequalities, health := ανισότητες στην υγεία ΔΔ

inequality := ανισότητα ΓΔ1 ΚΜ ≈ ≈ ΒΟ(-)

inequity := αδικία ΓΔ1· ανισότητα ΓΔ1 ≈ ≈ ΒΟ(-)

inertia := αδράνεια ΔΔ

infant := βρέφος ΓΣ

infant deaths := θάνατοι βρεφών ΓΣ

infant formula := βλέπε **free and low cost** ΓΔ1

infant mortality := βρεφική θνησιμότητα ΓΣ

infant mortality rate := βρεφική θνησιμότητα ΑΧ ΠΓ'· δείκτης βρεφικής θνησιμότητας ΑΧ· συντελεστής βρεφικής θνησιμότητας ΓΣ ≈ ≈ βρεφική θνησιμότητα, δείκτης βρεφικής θνησιμότητας: ισότιμοι όροι. ΑΧ

infant, low birth weight := βρέφος, γεννημένο ελλιποβαρές ΚΜ· ελλιποβαρές βρέφος ΠΓ'

infection := λοίμωξη ΒΟ ΓΔ1 ΚΜ ΜΣ ΠΓ' ΤΠ· μόλυνση ΔΔ ΤΠ· μετάδοση ΔΔ· μολυσματική ασθένεια ΔΔ ≈ Χωρίς εκδήλη κλινική νόσο (μόλυνση)· Με εκδήλη κλινική νόσο (λοίμωξη). ΤΠ

infection control := έλεγχος λοιμώξεων ΒΟ ΓΔ1

infection rate := σταθερά μολυσματικότητας ΙΩ ≈ ≈ Το rate σταθερά? ΠΓ' \ \ Το infection rate είναι το ίδιο όπως incidence rate, μόνο που αφορά τις λοιμώξεις (infections)· δηλαδή πόσα νέα κρούσματα σε ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα είχαμε από, πχ, HIV. ΕΓ'

infection, acute := οξεία λοίμωξη ΔΔ· οξεία μόλυνση ΔΔ

infection, hospital acquired := νοσοκομειακή λοίμωξη ΔΔ
infection, latent := λανθάνουσα μόλυνση ΚΜ
infection, radioactive := ραδιενεργή μόλυνση ΚΜ
infectious := μολυσματικός ΚΜ
infectious agent := λοιμογόνος παράγοντας ΤΠ
infectious disease := λοιμώδης νόσημα ΤΠ· μολυσματική ασθένεια ΓΣ
infectiousness := μολυσματικότητα ΙΩ ΚΜ
infective := μολυσματικός ΙΩ
infectivity := μολυσματικότητα ΙΩ ΚΜ ΤΠ
inference := διαλογισμός ΚΜ ΠΓ' ΣΓ12· λογισμός ΑΧ· συμπέρασμα ΑΧ· συμπερασματολογία ΑΧ· συμπερασμός ΑΧ· συναγωγή ΑΧ ≈ INFERENCE The process of evolving from observations and axioms to generalizations. In statistics, the development of generalization from sample data, usually with calculated degrees of uncertainty. Causal inference from observational data is a key task of epidemiology and other sciences as sociology, education, behavioral sciences, demography, economics, or health services research; these disciplines share methodological frameworks for causal inference. (DoE) ~ λογισμός, συμπέρασμα, συμπερασματολογία, συμπερασμός, συναγωγή: ισότιμοι όροι. ΑΧ
inference engine := επαγωγική μηχανή ΙΩ
inference, statistical := στατιστική επαγωγή ΚΜ
inferential := συμπερασματολογία ΚΜΧ
inferential statistics := επαγωγική στατιστική ΣΓ3· συμπερασματολογική στατιστική ΕΣΙ
infertility := στειρότητα ΑΒ
infestation := εξωπαρασιτισμός ΤΠ ≈ Αρθρόποδα στην εξωτερική επιφάνεια του σώματος. ΤΠ
infirmity := αναπηρία ΓΔ1 ΟΧ ≈ ~ ΒΟ(-)
inflammatory bowel disease := φλεγμονώδης νόσος του εντέρου ΜΣ
inflation := πληθωρισμός ΙΩ
informatics := πληροφορική ΓΔ1
information := πληροφορία ΓΔ1 ΕΣΙ ΙΩ ΟΧ
information bias := συστηματικό σφάλμα πληροφορίας ΙΩ ΠΓ' ΣΓ123 ΤΛ· συστηματικό σφάλμα πληροφόρησης ΕΠ ΤΠ ≈ Συστηματικό σφάλμα κατά τη συλλογή πληροφοριών = Συστηματικό σφάλμα που οφείλεται σε λάθος κατά τη μέτρηση της έκθεσης, του αποτελέσματος ή της μεταξύ αυτών σχέσης, το οποίο οδηγεί σε δυσταξινόμηση των συμμετεχόντων στη μελέτη (σφάλμα δυσταξινόμησης). ΕΠ
information for use := πληροφορία χρήσης ΔΔ
information gathering := συγκέντρωση πληροφοριών ΓΒΜ
information seeking process := διαδικασία αναζήτησης πληροφοριών ΓΔ2
information system := σύστημα πληροφοριών ΓΔ1
information technology := πληροφορική ΜΣ
information technology (IT) := τεχνολογία πληροφοριών ΓΔ1
informational redundancy := πλεόνασμα πληροφορίας ΕΝ ≈ Στην ποιοτική έρευνα, το σημείο στην ανάλυση κατά το οποίο η εισαγωγή νέων δεδομένων αποτυγχάνει να παράγει νέες πληροφορίες. Αυτό θεωρείται το κατάλληλο σημείο για τον τερματισμό της συλλογής δεδομένων στους περισσότερους σχεδιασμούς και το κατάλληλο σημείο για τον τερματισμό της ανάλυσης σε άλλους. ΕΝ \\ Το σημείο στο οποίο πρέπει κάποιος να σταματήσει τη συλλογή δεδομένων σε μια ποιοτική μελέτη. Στις ποσοτικές μελέτες δεν υπάρχει τέτοιο σημείο κορεσμού. ΠΓ' ~ Μόνο στην "ποιοτική"; Έμμεσα συνάγεται ότι η "ποσοτική" δεν είναι ποιοτική έρευνα: συμφωνείτε;; ΓΔ'
informed consent := ενημερωμένη συγκατάθεση ΑΧ ΕΝ ΚΜ· πληροφορημένη συγκατάθεση ΙΩ· πληροφορημένη συγκατάθεση ΑΧ· πληροφορημένη συναίνεση ΣΓ12· συγκατάθεση μετά από πληροφόρηση ΤΠ ≈ Η δήλωση από τους υποψήφιους συμμετέχοντες σε μια μελέτη (προφορική ή γραπτή) ότι επιθυμούν να συμμετάσχουν στη μελέτη, μετά από πλήρη παράθεση των κινδύνων, ωφελειών και άλλων επιπλοκών που πιθανά προκύπτουν από τη συμμετοχή στη μελέτη. ΕΝ ~ Ισότιμοι όροι. ΑΧ
informed consent := ενημερωμένη συγκατάθεση ΜΣ
infrared (IR) := υπέρυθρο ΔΔ
ingestion := κατάποση ΔΔ
ingredient := συστατικό ΔΔ
inhabitant := κάτοικος ΓΣ
inhalation := εισπνοή ΔΔ

inhaler := εισπνεόμενο ΜΣ
inherent non specific resistance := εγγενής μη ειδική αντοχή ΚΜ
inheritance, genetic := γενετική κληρονομικότητα ΚΜ
initiator := παράγοντας επαγωγής ΚΜ
injecting drug user := χρήστης ενδοφλέβιων ναρκωτικών ΓΔ1
injection := ένεση ΒΟ ΓΔ1 ΔΔ ΜΣ
injection, intradermal := ενδοδερμική ένεση ΜΣ
injection, intramuscular := ενδομυϊκή ένεση ΜΣ
injection, subcutaneous := υποδόρια ένεση ΜΣ
injury := κάκωση ΒΟ ΓΔ1 ΠΓ΄ ΣΓ12· τραύμα ΔΔ ΜΣ· τραυματισμός ΔΔ
injury from moving machine part := τραυματισμός από κινούμενο μέρος μηχανής ΔΔ
injury recording := καταγραφή ατυχημάτων ΔΔ
injury, elbow := κάκωση του αγκώνα ΔΔ
injury, eye := βλάβη του οφθαλμού ΔΔ
injury, hand := κάκωση άκρας χειρός ΔΔ
injury, head := κρανιακή κάκωση ΔΔ
injury, multiple := πολλαπλή κάκωση ΔΔ
injury, neck := κάκωση του αυχένα ΔΔ
injury, repetitive strain := τραυματισμός από επαναλαμβανόμενη καταπόνηση ΔΔ· κάκωση λόγω επαναλαμβανόμενης καταπόνησης ΔΔ
injury, shoulder := κάκωση του ώμου ΔΔ
injury, wrist := κάκωση του καρπού ΔΔ
innervation, occupational := εργασιακή νεύρωση ΚΜ ≈ := ~ εργασιακή νεύρωση; Ορισμός; Ερμηνεία; Παράδειγμα; ΓΔ΄ \ Η ψυχιατρική 'νεύρωση' αποδίδεται στην αγγλική ως "neurosis". Ο όρος innervation υποδηλώνει την παροχή νευρικών οδών και δικτύων και δεν μπορώ να φανταστώ πώς συνέχεται με το occupational. Μήπως να παραλειφθεί το λήμμα; ΕΓ
inpatient-days := ασθενοημέρες ΤΛ
inpouching := κοιλότητα ΑΒ
input := ερεθίσματα ΔΓ
input (Ant: output) := είσοδος (π.χ ηλεκτρονικού σήματος) ΓΔ΄ ΔΔ εισροή ΓΔ΄ ΚΜ· εισερχόμενα ΓΔ1. Βλέπε και **output**.
inquiry := έρευνα ΓΔ2
insect := έντομο ΤΠ
insect vector := έντομο διαβιβαστής ΚΜ
insecticide := εντομοκτόνο ΔΔ ΚΜ
insecticide := εντομοκτόνο ΤΠ
insecticide, residual := εντομοκτόνο διαρκείας ΓΔ1
insecurity := ανασφάλεια ΓΔ1
insecurity, job := επαγγελματική ανασφάλεια ΔΔ
insoluble := αδιάλυτος ΔΔ
insomnia := αϋπνία ΔΔ ΚΜ
inspection := επιθεώρηση ΔΔ ΕΣΙ ΚΜ· εξέταση ΕΣΙ
inspector := επιβλέπων ΔΔ
inspector, labour := επιθεωρητής εργασίας ΔΔ
inspectorate, labour := επιθεώρηση εργασίας ΔΔ
installation := εγκατάσταση ΔΔ
installation work := εσωτερική εγκατάσταση ΔΔ
installation, air conditioning := εγκατάσταση κλιματισμού ΔΔ
installation, electrical := ηλεκτρική εγκατάσταση ΔΔ
installation, offshore := εγκαταστάσεις ανοιχτής θάλασσας ΔΔ
instance := προσωποστιγμή ΣΓ1
instantaneous death rate := στιγμιαίος συντελεστής θνησιμότητας ΓΣ
institute of medicine := ινστιτούτο ιατρικής ΚΜ
institutional household := συλλογική συμβίωση ΓΣ
institutional population := πληθυσμός συλλογικών συμβιώσεων ΓΣ

- instruction** := οδηγία ΔΔ
- instruction, safety** := υπόδειξη ασφάλειας ΔΔ
- instruction, work** := οδηγία εργασίας ΔΔ
- instrument** := όργανο ΔΔ
- instrument, measuring** := όργανο μέτρησης ΔΔ
- instrumental** := ενόργανος ΔΔ
- insufficient** := ανεπαρκής ΔΔ
- insulation** := μόνωση ΔΔ
- insulation, acoustical** := ακουστική μόνωση ΔΔ
- insulation, sound** := ηχομόνωση ΔΔ
- insulation, thermal** := θερμική μόνωση ΔΔ· θερμομόνωση ΔΔ
- insulator** := μονωτήρας ΔΔ
- insurance benefit** := ασφαλιστική παροχή ΚΜ
- insurance carrier** := ασφαλιστικός φορέας ΚΜ
- insurance company** := ασφαλιστική εταιρεία ΜΣ
- insurance contribution, employers'** := εργοδοτική εισφορά ΔΔ
- insurance cover** := ασφαλιστική κάλυψη ΜΣ
- insurance health** := ασφάλιση υγείας ΚΜ
- insurance liability** := εθνική ασφαλιστική κάλυψη ΚΜ
- insurance, health** := ασφάλεια υγείας ή ασφάλιση υγείας ΔΔ
- insurance, pharmaceutical services** := ασφάλιση φαρμακευτικής περίθαλψης ΚΜ
- insurance, social (Syn: social security)** := κοινωνική ασφάλιση ΔΔ
- insured** := ασφαλισμένος ΔΔ
- intake** := πρόσληψη ΔΔ
- integral** := αναπόσπαστος ΓΔ1
- integrate** := ενσωματώνω ΓΔ2
- integrated** := απαρτιωμένος ΓΒΜ ≈ ~ Έχει αποδοθεί από τους εκπαιδευτικούς ως “ενσωματωμένος” (στα μαθηματικά ως “ολοκληρωμένος”). ΓΔ2
- integrated care pathways** := ολοκληρωμένη οδός φροντίδας ΚΜ
- integrated voluntary model** := πλήρες προαιρετικό μοντέλο ΚΜ
- integration** := ενσωμάτωση ΓΔ1 ΓΔ2· απαρτίωση ΓΒΜ· ολοκλήρωση ΓΔ1 ≈ Στους εκπαιδευτικούς της Ελλάδας έχει επικρατήσει το “ενσωμάτωση”. Στα Μαθηματικά αποδίδεται ως “ολοκλήρωση”, το ίδιο και στην Ψυχολογία όπου ορίζεται ως «Η διαδικασία της συνάθροισης και οργάνωσης διαφόρων στοιχείων σ’ ένα λειτουργικό σύνολο υψηλότερης βαθμίδας» (Χουντουμάδη & Πατεράκη).
- integration, occupational** := επαγγελματική ένταξη ΔΔ
- integrational organization** := ολοκληρωμένη οργάνωση (πχ ΕΕ) ΓΔ1
- intensity** := ένταση ΓΔ1 ΔΔ ΕΣΙ
- intensity of absorption** := ένταση απορρόφησης ΔΔ
- intensity of work** := ένταση εργασίας ΔΔ
- intensity, luminous** := φωτεινή ένταση ΚΜ
- intensity, sound** := ένταση ήχου ΔΔ
- intention** := πρόθεση ΓΔ1
- intention-to-treat analysis** := ανάλυση σύμφωνα με την πρόθεση για θεραπεία ΙΩ ΜΧ’ ΠΓ’· ανάλυση με βάση την πρόθεση θεραπείας ΑΧ· ανάλυση της πρόθεσης για θεραπεία ΣΓ12 πρόθεση για θεραπεία ΚΜΧ πρόθεση θεραπείας ΤΛ. Βλέπε **intention-to-treat principle**
- intention-to-treat analysis, modified** := τροποποιημένη ανάλυση σύμφωνα με την πρόθεση για θεραπεία ΙΩ ΜΧ’
- intention-to-treat principle** := αρχή της πρόθεσης για θεραπεία ΕΝ ≈ Η ανάλυση των συμμετεχόντων ανάλογα με την ομάδα στην οποία τυχαιοποιήθηκαν, ακόμη και αν δεν έλαβαν τη σχεδιασμένη παρέμβαση. Αυτή η αρχή διατηρεί την ισχύ της τυχαιοποίησης, διασφαλίζοντας ότι οι σημαντικοί γνωστοί και άγνωστοι παράγοντες που επηρεάζουν τα αποτελέσματα έχουν κατανεμηθεί ισομερώς σε όλες τις συγκρινόμενες ομάδες. Δεν χρησιμοποιούμε τον όρο «Ανάλυση Πρόθεσης για Θεραπεία» λόγω της ασάφειας που δημιουργείται από την απώλεια ασθενών κατά την παρακολούθηση, που μπορεί να προκαλέσει ακριβώς τα ίδια σφάλματα όπως η απουσία συμμόρφωσης στην Αρχή Πρόθεσης για Θεραπεία. ΕΝ
- inter-censal period** := ενδοαπογραφική περίοδος ΓΣ

interaction := αλληλεπίδραση ΔΓ ΔΔ ΕΠ ΕΣΙ ΙΩ ΚΜ ΠΓ΄ ΣΓ1· συνέργεια ΤΛ ≈ Δύο ανεξάρτητες μεταβλητές αλληλεπιδρούν μεταξύ τους, όταν οι αλλαγές στην τιμή της μιας αλλάζουν το αποτέλεσμα στην εξαρτημένη μεταβλητή της άλλης. ΕΠ

interaction effect := φαινόμενο αλληλεπίδρασης ΚΜ ΣΠ

interaction term := όρος αλληλεπίδρασης ΙΩ

interaction, biologic := βιολογική αλληλεπίδραση ΙΩ

interaction, biological := βιολογική αλληλεπίδραση ΚΜ

interaction, mechanistic := μηχανιστική αλληλεπίδραση ΙΩ

interaction, statistical := στατιστική αλληλεπίδραση ΙΩ ΚΜ

interactive workshops or educational meetings := διαδραστικό φροντιστήριο ή εκπαιδευτική συνάντηση ΕΝ ≈ Μια στρατηγική για την αλλαγή της συμπεριφοράς των κλινικών. Συμμετοχή των επαγγελματιών σε φροντιστήρια που περιλαμβάνουν την αλληλεπίδραση και τη συζήτηση. ΕΝ := Αντί "σε φροντιστήρια", "σε ομάδες εργασίας και συναντήσεις-φροντιστήρια" ΑΛ΄

interdependence := αλληλεξάρτηση ΣΓ1

interdependence of effects := αλληλεξάρτηση αποτελεσμάτων ΚΜ

interest group := ομάδα με κοινά ενδιαφέροντα ΚΜ

interface audit := εξέταση μέσω αλληλεπίδρασης ΜΣ

interface, man-machine (MMI) := διασύνδεση ανθρώπου-μηχανής ΔΔ

intergovernmental organization (IGO) := διακυβερνητική οργάνωση (ΔΚΟ) ΓΔ1 ≈ Μια οργάνωση που ιδρύεται με διακυβερνητική συμφωνία. Παραδείγματα: ΠΟΥ, Συμβούλιο της Ευρώπης, ΟΟΣΑ, άλλες εξειδικευμένες υπηρεσίες των Ηνωμένων Εθνών. ΓΔ1:366:(2)

interim analysis := ενδιάμεση ανάλυση ΚΜΧ

interject := διακόπτω ΓΔ2

internal := εσωτερικός ΚΜ

internal migration := εσωτερική μετανάστευση ΓΣ

internal validity := εσωτερική εγκυρότητα ΕΔ ΕΝ ΕΣΙ· βλ. **validity** ΔΧΑ ≈ Είναι ο βαθμός στον οποίο η μελέτη μετρά αυτό που υποτίθεται ότι μετρά, δηλαδή η εσωτερική εγκυρότητα αναφέρεται σε σωστές εκτιμήσεις για τον μελετώμενο πληθυσμό βάσης. ΕΔ (22) \ \ Το αν μια μελέτη παρέχει έγκυρα αποτελέσματα εξαρτάται από το αν έχει σχεδιαστεί και διεξαχθεί αρκετά καλά, έτσι ώστε τα ευρήματα της να αντιπροσωπεύουν επακριβώς την κατεύθυνση και το μέγεθος του υποκείμενου αληθινού αποτελέσματος (π.χ. μελέτες που έχουν υψηλή εσωτερική εγκυρότητα έχουν μικρότερο πιθανό συστηματικό σφάλμα). ΕΝ

internalization := υιοθέτηση ΔΒ

international := διεθνής ΒΟ ΓΔ1 ΟΧ

International Agency for Research on Cancer (IARC) := διεθνής οργανισμός ερευνών για τον καρκίνο ΕΓ΄· διεθνής οργανισμός ερευνών καρκίνου ΔΔ

International Association of Port and Harbours (IAPH) := Διεθνής Ένωση Λιμένων ΔΔ

International Atomic Energy Agency (IAEA) := Διεθνής Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας ΔΔ

International Chamber of Shipping (ICS) := Διεθνές Ναυτιλιακό Επιμελητήριο ΔΔ

International Chemical Safety Cards (ICSC) := Διεθνείς Κάρτες Χημικής Ασφάλειας ΔΔ

International Civil Aviation Organization (ICAO) := Διεθνής Οργανισμός Πολιτικής Αεροπορίας ΔΔ

International Classification of Diseases (ICD) := Βλ. **International Statistical Classification of Diseases** (ICD)

International Cochrane Collaboration := Παγκόσμιος Συνασπισμός Cochrane ΙΩ ≈ := "Συνασπισμός"? ΕΓ΄

International Code for Construction and Equipment of Ships Carrying Dangerous Chemicals In Bulk (IBC code) := διεθνής κώδικας σχετικός με τη ναυπήγηση και τον εξοπλισμό των πλοίων που μεταφέρουν χύδην επικίνδυνες χημικές ουσίες (κώδικας IBC), του διεθνούς ναυτιλιακού οργανισμού (IMO) ΔΔ ≈ := Ο όρος (15 λέξεων) δείχνει ορισμός παρά όρος, όπως θα ήταν το εξάλεκτο code for ships carrying dangerous chemicals. ΓΔ΄

International Code for Construction and Equipment of Ships Carrying Liquefied Gases In Bulk (IGC code) := διεθνής κώδικας σχετικός με τη ναυπήγηση και τον εξοπλισμό των πλοίων που μεταφέρουν χύδην υγροποιημένα αέρια (κώδικας IGC), του διεθνούς ναυτιλιακού οργανισμού (IMO) ΔΔ ≈ := Ο όρος (15 λέξεων) δείχνει ορισμός παρά όρος, όπως θα ήταν το εξάλεκτο code for ships carrying liquefied gases. ΓΔ΄

International Commission for Occupational and Environmental Health := Διεθνής Επιτροπή για

την Επαγγελματική και Περιβαλλοντική Υγιεινή ΔΔ

International Confederation of Free Trade Unions := Διεθνής Συνομοσπονδία Ελεύθερων Συνδικάτων ΔΔ

International Convention for Safe Containers (CSC) := Διεθνής Σύμβαση για Ασφαλή Εμπορευματοκιβώτια ΔΔ

International Convention for the Safety of Life at Sea (SOLAS) := Διεθνής Σύμβαση για την Ασφάλεια της Ανθρώπινης Ζωής στη Θάλασσα ΔΔ ≈ ~ Της ανθρώπινης μόνο ή κάθε μορφής ζωής; ΓΔ´

International Convention on Maritime Search and Rescue (SAR) := Διεθνής Σύμβαση για τη Ναυτική Έρευνα και Διάσωση ΔΔ

International Lifesaving Appliance (LSA code) := Διεθνής Κώδικας Σωστικών Μέσων ΔΔ

International Maritime Dangerous Goods Code (IMDG code) := Διεθνής Ναυτιλιακός Κώδικας για τη Μεταφορά των Επικίνδυνων Εμπορευμάτων (κώδικας LMDG) ΔΔ

International Maritime Organization (IMO) := Διεθνής Ναυτιλιακός Οργανισμός ΔΔ

international migration := διεθνής μετανάστευση ΓΣ

International Oil Pollution Prevention Certificate (IOPPC) := Διεθνές Πιστοποιητικό Πρόληψης της Ρύπανσης από Πετρέλαιο ΔΔ

International Organization For Standardization := Διεθνής Οργανισμός για την Τυποποίηση ΚΜ

International Organization for Standardization (ISO) := Διεθνής Οργανισμός Προτυποποίησης ΓΔ´ Διεθνής Οργανισμός Προτύπωσης ΓΔ´ Διεθνής Οργανισμός Τυποποίησης ΔΔ ≈ ~ Βλέπε και standard. ΓΔ´

International Safety Management Code (ISM-code) := Διεθνής Κώδικας Ασφαλούς Διαχείρισεως Πλοίων (ΔΚΑΔ) ΔΔ

International Ships and Port Facilities Security Code (ISPS code) := Διεθνής Κώδικας Ασφάλειας Πλοίων και Λιμενικών Εγκαταστάσεων ΔΔ

International Social Security Association (ISSA) := Διεθνής Ομοσπονδία Κοινωνικής Ασφάλισης ΔΔ

International Statistical Classification of Diseases (ICD) := Διεθνής Στατιστική Ταξινόμηση Νόσων ΕΓ´ ΤΛ· Διεθνής Ταξινόμηση Νόσων ΑΒ ΔΧΑ· Διεθνής Ταξινόμηση Νόσων, Κακώσεων και Αιτιών Θανάτου ΚΜ· Παγκόσμια Ταξινόμηση των Νόσων ΙΩ. ≈ ~ Η 10η έκδοση της Διεθνούς Ταξινόμησης των Νοσημάτων (ΔΤΝ10, ICD10) ονομάζεται International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (χωρίς παρένθεση στο Statistical) = Διεθνής Στατιστική Ταξινόμηση Νόσων και Συναφών Προβλημάτων Υγείας. ΕΓ´ \ \ Για την έννοια των όρων "νόσος" και "νόσημα" βλέπε MeSH Hellas Βιοϊατρική Ορολογία. Η ΔΤΝ9 ονομαζόταν International Classification of Diseases, Injuries and Causes of Death = Διεθνής Ταξινόμηση των Νόσων, Κακώσεων και Αιτιών Θανάτου (Υπουργείο Υγείας 1980) ΓΔ´

International Union of Railways (UIC) := Διεθνής Ένωση Σιδηροδρόμων ΔΔ

International Waste Identification Code (IWIC) := Διεθνής Κωδικός Ταυτοποίησης Αποβλήτων ΔΔ

Internet := διαδίκτυο ΙΩ ΠΓ´ ΜΣ

Internet for health and illness := διαδίκτυο για θέματα υγείας ΚΜ ≈ ~ Χρειάζεται; ΕΓ´

interobserver variation := διαπαρατηρητική μεταβλητότητα ΑΒ· μεταβλητότητα μεταξύ παρατηρητών ΠΓ´

interpersonal := διαπροσωπικός ΚΜ

interpersonal dynamics := διαπροσωπικά δυναμικά ΓΔ2

interpolation := παρεμβολή ΔΔ ΕΣΙ

interpolation of the population size at a date of the inter-censal period := παρεμβολή του μεγέθους του πληθυσμού κατά μια χρονολογία της ενδοαπογραφικής περιόδου ΓΣ

interpretation := ερμηνεία ΔΔ

interpretation of data := ερμηνεία δεδομένων ΔΒ

interpretation of results := ερμηνεία των αποτελεσμάτων ΔΔ ≈ ~ Χρειάζεται; ΕΓ´

Interpreter := διερμηνέας ΜΣ

interquartile range := ενδοτεταρτημοριακό εύρος ΕΔ ΕΣΙ ΠΓ´ ΣΓ3· τεταρτημοριακή απόκλιση ΚΜ ΣΠ· διατεταρτημοριακό εύρος τιμών ΤΠ ≈ ~ Είναι η διαφορά του πρώτου από το τρίτο τεταρτημόριο. Στο μεταξύ τους διάστημα το 50% των τιμών της κατανομής. Επομένως, όσο μικρότερο είναι αυτό το διάστημα, τόσο μεγαλύτερη θα είναι η συγκέντρωση των τιμών και άρα μικρότερη η διασπορά των τιμών της μεταβλητής. Το μισό του ενδοτεταρτημοριακού εύρους είναι γνωστό ως ημιενδοτεταρτημοριακό εύρος (semi-interquartile range) και συμβολίζεται με Q. ΕΔ:(1)

interrater reliability := αξιοπιστία μεταξύ αξιολογητών EN ≈ Η έκταση κατά την οποία δύο ή περισσότεροι αξιολογητές ομαδοποιούν με συνέπεια άτομα με υψηλότερες και χαμηλότερες τιμές ενός χαρακτηριστικού (που τυπικά μετριέται με συσχέτιση μεταξύ τάξεων). EN

interrelationship diagram := διάγραμμα αλληλοσυσχέτισης ΠΓ´· διάγραμμα αλληλοσυσχέτισης συνάφειας ΚΜ

intersectoral action := διατομεακή δράση ΓΔ1 ≈ Δράση στην οποία ο υγειακός τομέας και άλλοι συναφείς τομείς συνεργάζονται για την επίτευξη ενός κοινού σκοπού· η συνεισφορά των διαφόρων τομέων συντονίζεται στενά. ΓΔ1:366:(1) ≈ Στον ορισμό, "τομέας υγείας" αντί "υγειακός τομέας". ΑΛ´ \ \ Για το "υγειακός" βλέπε appropriate health technology. ΓΔ´

interval between marriage and first birth := διάστημα μεταξύ γάμου και πρώτης γεννήσεως ΓΣ

interval between successive births := διάστημα μεταξύ διαδοχικών γεννήσεων ΓΣ

interval scale variate := μεταβλητή διαστηματικής κλίμακας ΣΓ3

interval scaling := αναλογική κλιμάκωση ΙΩ

interval, serial := διαδοχικό διάστημα ΚΜ

interval, tolerance := διάστημα ανοχής ΔΔ

intervention := παρέμβαση ΔΔ

intervention effect := αποτέλεσμα παρέμβασης EN ≈ Βλέπε "θεραπευτικό αποτέλεσμα". EN

intervention study := έρευνα παρέμβασης ΕΠ· μελέτη παρέμβασης ΠΓ´ ≈ Στις έρευνες παρέμβασης περιλαμβάνονται ορισμένες εργαστηριακές πειραματικές έρευνες, τα κλινικά πειράματα, οι κλινικές δοκιμές, οι μελέτες προληπτικής παρέμβασης κ.λπ. Στις έρευνες αυτές γίνεται παρέμβαση του ερευνητή. ΕΠ ΑΛ´

intervention-prognostic study := μελέτη προγνωστικής παρέμβασης ΓΔ´ ΜΚ´ ΠΓ´· προγνωστική μελέτη παρέμβασης ΣΓ12 ≈ ≈ Προγνωστική μελέτη παρέμβασης ή Μελέτη προγνωστικής παρέμβασης (πρόβλημα των τριών). Ο όρος δεν υπάρχει στο DoE ΓΔ

interventionist := οπαδός του παρεμβατισμού ΓΔ´· παρέχοντας παρέμβαση ΚΜΧ ≈ ≈ Τι σημαίνει; ΕΓ´

interview := συνέντευξη ΔΔ ΕΝ ΕΣΙ ΙΩ ≈ Στην ποιοτική έρευνα, αποτελεί μία από τις τρεις βασικές μεθόδους συλλογής δεδομένων. Περιλαμβάνει έναν εξεταστή που απευθύνει ερωτήσεις για να ξεκινήσει διάλογο με τους συμμετέχοντες, ο οποίος θα επιτρέψει την ερμηνεία των εμπειριών και γεγονότων όπως τα εκφράζει ο ίδιος ο συμμετέχων. Οι δύο πιο συνηθισμένοι τύποι συνέντευξης είναι η ημιδομημένη λεπτομερής συνέντευξη μεμονωμένων ατόμων και οι συνεντεύξεις που βασίζονται στη συζήτηση με ομάδες ανθρώπων, που αποκαλούνται ομάδες εστίασης. Στην ποσοτική έρευνα, είναι μια μέθοδος συλλογής δεδομένων στην οποία αυτός που θέτει τις ερωτήσεις αποκτά πληροφορίες μέσω της συζήτησης. EN ≈ Θα προτιμούσα να προηγηθεί αναφορά στην ποσοτική έρευνα και να ακολουθήσει η αναφορά στην ποιοτική. ΑΛ´

interview, personal := προσωπική συνέντευξη ΙΩ

Interview, telephone := τηλεφωνική συνέντευξη ΙΩ

interviewee := συνεντευξιζόμενος ≈ ≈ Βλέπε interviewer.

interviewer := συνεντευκτής ≈ ≈ Πέρα από την οικονομία, η απουσία ξ σε έναν από τους δύο όρους (συνεντευκτής, συνεντευξιζόμενος) κάνει αυτόματα και τους δύο όρους περισσότερο διαφανείς. Αλλιώς ο αναγνώστης πάντα θα προβληματίζεται για ποιον από τους δύο πρόκειται. ΓΔ´

interviewer bias := σφάλμα συνεντευκτή ΜΧ´ ΠΓ´· μεροληψία του συνεντευκτή ΕΣΙ· συστηματικό σφάλμα συνεντευκτή ΓΔ´· σφάλμα συνεντευξιαστή ΕΝ ≈ Μεγαλύτερη σχολαστικότητα από μέρους του συνεντευκτή με ορισμένους συμμετέχοντες απ' ό,τι με άλλους, ενδεχομένως λόγω κάποιων συγκεκριμένων χαρακτηριστικών των συμμετεχόντων. EN ΑΛ´ ≈ Βλέπε bias και interviewer.

intoxication, alcohol := αλκοολική δηλητηρίαση ΒΟ ΓΔ1

intraclass correlation coefficient := συντελεστής ενδοταξικής συσχέτισης ΠΓ´· συντελεστής συσχέτισης εντός της τάξης ΕΝ ≈ Είναι μια μέτρηση της αναπαραγωγιμότητας που συγκρίνει τη διακύμανση μεταξύ των ασθενών με την ολική διακύμανση που περιλαμβάνει τη διακύμανση μεταξύ των ασθενών και τη διακύμανση εντός των ασθενών. EN

intracountry comparisons := ενδοκρατική σύγκριση ΚΜ

intraobserver variation := ενδοπαρατηρητική μεταβλητότητα ΑΒ· μεταβλητότητα εντός των παρατηρητών ΠΓ´

intrarater reliability := αξιοπιστία εντός του αξιολογητή ΕΝ ≈ Η έκταση κατά την οποία ένας βαθμολογητής ομαδοποιεί με συνέπεια άτομα με υψηλότερες και χαμηλότερες τιμές ενός χαρακτηριστικού σε επαναλαμβανόμενες μετρήσεις στο χρόνο (που τυπικά μετριέται με συσχέτιση εντός της τάξης). EN

intrauterine := ενδομήτριος ΑΒ

intrinsic := εγγενής ΚΜ· ενδογενής ΚΜ

intrinsic rate of natural increase := ενυπάρχων συντελεστής φυσικής αυξήσεως ΓΣ· αληθής συντελεστής φυσικής αυξήσεως ΓΣ

intrinsically safe := ασφαλές από κατασκευής ΔΔ· εγγενώς ασφαλές ΔΔ

INUS conditions := συνθήκες INUS ΓΔ' ΚΜ ΠΓ' ≈ J. L. Mackie argues that usual talk of "cause", in fact refers to INUS conditions (Insufficient but Non-redundant parts of a condition which is itself Unnecessary but Sufficient for the occurrence of the effect) (wikipedia.org/wiki/Causality) = Ο JL Mackie υποστηρίζει ότι η συνήθης συζήτηση για «αιτίες», στην πραγματικότητα αναφέρεται σε συνθήκες INUS (ανεπαρκή αλλά μη περιττά μέρη μιας κατάστασης η οποία είναι η ίδια μη αναγκαία αλλά επαρκής για την εμφάνιση του αποτελέσματος) ΓΔ'

invasive disease := διεισδυτικό νόσημα ΓΔ1 ≈ σοβαρές μορφές νοσήματος

inverse rule of 3s := αντίστροφος κανόνας των τριών ΕΝ ≈ Ένας πρόχειρος κανόνας που λέει τα ακόλουθα: αν ένα γεγονός συμβαίνει κατά μέσο όρο μία φορά κάθε x ημέρες, πρέπει να παρατηρήσουμε 3x ημέρες για να είμαστε κατά 95% βέβαιοι ότι θα δούμε τουλάχιστον 1 γεγονός. ΕΝ

investigation := εξέταση ΜΣ· έρευνα ΓΔ2· έρευνα (π.χ. ατυχήματος) ΔΔ

investigation, accident := διερεύνηση ατυχήματος ΔΔ

investment := επένδυση ΓΔ1

investment for health := υγειακή επένδυση ΓΔ1· επένδυση για υγεία ΓΔ1 ≈ Η επένδυση για υγεία αναφέρεται στους πόρους που προορίζονται αποκλειστικά για παραγωγή υγείας και για υγειακό κέρδος. Μπορούν να επενδυθούν από δημόσιες ή ιδιωτικές υπηρεσίες, καθώς επίσης κι από ανθρώπους ως άτομα ή ομάδες. Οι στρατηγικές επένδυσης για υγεία βασίζονται στη γνώση των αιτιών της υγείας κι επιδιώκουν να κερδίσουν πολιτική δέσμευση σε υγιεινή δημόσια πολιτική. ΓΔ1:368:(4) \ \ Η επένδυση για υγεία αναφέρεται στους πόρους που προορίζονται αποκλειστικά για τη βελτίωση του επιπέδου υγείας του πληθυσμού Οι πόροι μπορούν να επενδυθούν από δημόσιες ή ιδιωτικές υπηρεσίες, καθώς επίσης κι από ανθρώπους είτε ως άτομα είτε ως ομάδες. ΑΛ'

iodine := ιώδιο (I) ΓΔ1 ΔΔ

ionization chamber := θάλαμος ιονισμού ΚΜ

IP (integrated panel) := ολοκληρωμένο πάνελ ΓΔ2

iron := σίδηρος ΔΔ· φέρριο (Fe) ΔΔ

irradiation := ακτινοβόληση ΔΔ

irregular fluctuation := ακανόνιστη διακύμανση ΙΩ

irritable bowel syndrome := σύνδρομο ευερέθιστου εντέρου ΜΣ

irritant := ερεθιστικός ΔΔ ΚΜ

irritation := ερεθισμός ΔΔ

irritation, eye := ερεθισμός των οφθαλμών ΔΔ

irritation, skin := δερματικός ερεθισμός ΔΔ

ischaemic heart disease := ισχαιμική καρδιακή νόσος ΒΟ ΓΔ1 ΜΣ

ischemic heart disease := ισχαιμική καρδιοπάθεια ΑΒ

ISO := Βλέπε [International Organization for Standardization](#)

isocyanate := ισοκυανικό ΔΔ

isolate, genetic := γενετικά απομονωμένος πληθυσμός ΚΜ

isolation := απομόνωση ΓΔ1 ΚΜ ΤΠ ≈ Αφορά ασθενείς που έχουν εκδηλώσει νόσο. ΤΠ

isolation, electrical := ηλεκτρική μόνωση ΔΔ

isolation, Social := κοινωνική απομόνωση ΚΜ

isotope, radioactive := ραδιενεργό ισότοπο ΔΔ

issue := θέμα ΤΛ

issue, ethical := ηθικό ζήτημα ΚΜ· ηθικό θέμα ΤΛ

issue, learning := Βλέπε learning issue. ΓΔ2

issue, psychosocial := ψυχοκοινωνικός παράγοντας ΔΔ

itch := κνησμός ΚΜ

item := στοιχείο ΚΜΧ· ερώτηση ΔΒ ≈ Το στέλεχος μιας κλειστής ερώτησης μαζί με τις δυνατές απαντήσεις της ΔΒ

iterative procedure := μέθοδος διαδοχικών προσεγγίσεων ΑΧ

J

jack := γρύλος ΔΔ
jack-knife := jackknife (αμετάφραστο) ΕΣΙ· “μέθοδος του σουγιά” (αμετάφραστο) ΙΩ
jackhammers := διατρητική σφύρα ΔΔ· αερόσφυρα χειρός ΔΔ
jail, healthy := υγιεινή φυλακή ΚΜ
Jakarta Declaration := Διακήρυξη της Jakarta ΜΣ
jargon := επαγγελματική γλώσσα ΓΔ2· αργκό ΓΔ2
jaw := γνάθος ΔΔ
jerrican := μπιτόνι ΔΔ
jet := ακροφύσιο ΔΔ
job := δουλειά ΔΔ· εργασία ΔΔ
job description := περιγραφή ενός επαγγέλματος ΔΒ· του ρόλου κάθε επαγγελματία ΔΒ
Johari Window := παράθυρο του Johari ΜΣ
joint := αρμός ΔΔ
Joint Commission for the Accreditation of Health Organizations (JCAHO) := μικτή επιτροπή για την πιστοποίηση οργανισμών περίθαλψης ΔΔ
joint effect := συνολικό αποτέλεσμα ΚΜ
joint point := συνδεσμικό σημείο ΙΩ
joint probability := συνδυασμένη πιθανότητα ΚΜ· από κοινού πιθανότητα ΣΠ
jointing := ζεύξη ΔΔ· αρμολόγηση ΔΔ
joints := άρθρωση ΔΔ
journal := περιοδικό ΓΔ2 ΜΣ
journalist := δημοσιογράφος ΓΔ1
judiciary := δικαιοσύνη ΓΔ1
junior doctor := νέος ιατρός ΜΣ
justice := δικαιοσύνη ΜΣ
justice, social := κοινωνική δικαιοσύνη ΚΜ
juvenile := νεανικός, νεαρός ΓΣ

K

kaolin or china clay := καολίνης ΔΔ
KAP gap := χάσμα γνώσεων, στάσεων, πράξης ΔΒ ≈ Χάσμα ανάμεσα στις γνώσεις, στις στάσεις και στην πρακτική εφαρμογή τους. ΔΒ
Kaplan-Meier curve := καμπύλη κατά Kaplan-Meier ΙΩ ΠΓ· καμπύλη Kaplan-Meier ΕΝ ≈ Βλέπε Καμπύλη επιβίωσης. ΕΝ
kappa coefficient := δείκτης κάπα ΚΜ ΣΓ1· συντελεστής κάπα ΜΧ' ΠΓ· κάπα (kappa) ΕΣΙ
Kendall's tau correlation coefficient := συντελεστής συσχέτισης του Kendall ΣΓ3· τ του Kendall ΕΣΙ
keratitis, photochemic := φωτοχημική κερατίτιδα ΔΔ
ketone := κετόνη ΔΔ
ketone testing := εξέταση για κετόνες ΜΣ
keyboard := πληκτρολόγιο ΔΔ
kindergarten := νηπιαγωγείο ΓΔ1
kissing bug := έντομο του φιλιού ΚΜ
kit, eye wash := σύνεργα πλύσης οφθαλμών ΔΔ
kit, first aid := κιβώτιο πρώτων βοηθειών ΔΔ
knife handling := χειρισμός μαχαιριών ΔΔ
knot := κόμβος ΙΩ
knowing in action := γνώση στη δράση ΓΔ2
knowledge := γνώση ΓΔ2 ΔΔ
knowledge acquisition := απόκτηση γνώσεων ΙΩ
knowledge base := βάση γνώσεων ΓΔ1 ΙΩ
knowledge verification := επιβεβαίωση γνώσης ΙΩ

knowledgeable := βαθύς γνώστης ΓΔ2
Kolb's cycle := κύκλος του Kolb ΜΣ
Kolb's learning cycle := εκπαιδευτικός κύκλος του Kolb ΜΣ
Korotkoff sounds := ήχοι Korotkoff ΜΣ
kurtosis := κύρτωση ΕΣΙ ΙΩ ΣΓ3

L

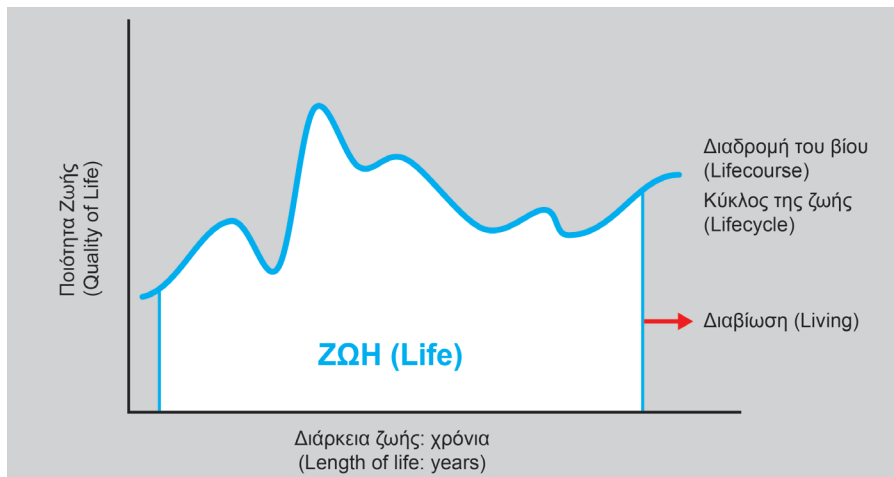
label or mark := ετικέτα ΔΔ· σήμα ΔΔ· σημάδι ΔΔ
labeling := επισήμανση (π.χ. χημικών ουσιών ή παρασκευασμάτων) ΔΔ· σήμανση ΓΔ'
labelled := επισημασμένος ΔΔ· ιχνηθετημένος ΔΔ· σημασμένος ΓΡ' ≈ := ~ σεσημασμένος; ΓΔ'
laboratory := εργαστήριο ΔΔ
laboratory bias := συστηματικό εργαστηριακό σφάλμα ΔΔ ≈ := ~ Βλέπε και **bias**.
laboratory investigation := Βλέπε **laboratory test**. ΓΔ2
laboratory test := εργαστηριακή δοκιμασία ΓΔ2· εργαστηριακή δοκιμή ΔΔ· εργαστηριακή εξέταση ΓΔ2
labour force := εργατικό δυναμικό ΓΣ
labour force concept := έννοια του εργατικού δυναμικού ΓΣ
labour force participation rate := ποσοστό συμμετοχής εργατικού δυναμικού ΓΣ
labour law, international := διεθνές εργατικό δίκαιο ΔΔ
labour migration := μετανάστευση εργασίας ΓΣ· μετανάστευση εργατών ΓΣ
labour or work := εργασία ΔΔ
labour, child := παιδική εργασία ΔΔ
lack := στέρηση ΓΔ1
lack of control := έλλειψη ελέγχου ΔΔ
lactation disorder := διαταραχή γαλουχίας ΚΜ
ladder := σκάλα ΔΔ· (φορητή) κλίμακα ΔΔ
lag := υστέρηση ΔΔ ΕΣΙ
Lalonde report := αναφορά του Lalonde ΜΣ
laminar-flow := ομαλή ροή ΔΔ
Lan-DeMets alpha-spending function method := μέθοδος διόρθωσης του επιπέδου σημαντικότητας α σύμφωνα με το κριτήριο Lan-DeMets ΚΜΧ
landfill := χωματερή ΓΔ1
language := γλώσσα ΓΣ
language line interpreting service := τηλεφωνική γραμμή για υπηρεσίες μετάφρασης ΜΣ
language problems := προβλήματα γλώσσας ΜΣ
large database research := έρευνα μεγάλων βάσεων δεδομένων ΙΩ
larva (Plural: larvae) := προνύμφη ΚΜ
laser := λέιζερ ΔΔ
late fetal death := όψιμος εμβρυϊκός θάνατος ΤΛ
late fetal mortality := όψιμη εμβρυϊκή θνησιμότητα ΓΔ' ΠΓ'· δείκτης όψιμης εμβρυϊκής θνησιμότητας ΚΜ
late foetal death := πρόωρος θάνατος εμβρύου ΓΣ
late foetal death ratio := αναλογία θανάτων από πρόωρο τοκετό ΓΣ
latency period (Syn: latent period) := λανθάνουσα περίοδος ΔΔ ΙΩ ΤΠ. Βλέπε και latent period.
≈ Μεταδοτικά νοσήματα: χρόνος από μόλυνση έως έναρξη περιόδου μεταδοτικότητας. Μη μεταδοτικά νοσήματα: χρόνος από έκθεση έως εκδήλωση νόσου. ΤΠ := ~ Συχνά με προβλημάτισε τι μπορεί να είναι όρος; Το "latency period" είναι όρος, είναι όμως και το "long latency period"; Τι μπορεί να είναι όρος; Η απάντησή μου ήταν ότι όταν με αφαίρεση ή προσθήκη μιας ακόμα λέξης αλλάζει το σημαίνόμενο, αλλοιώνεται η αναλλοίωτη, τότε το προϊόν είναι νέος όρος. Αν η προσθαφαίρεση δεν αλλάζει το σημαίνόμενο, δεν αλλοιώνει την αναλλοίωτη, το προϊόν δεν είναι όρος. Δεν είμαι και πολύ σίγουρος ότι τήρησα "αναλλοίωτη" αυτή την αρχή... ΓΔ' \ \ αφού βάζουμε long, γιατί να μην βάλουμε και short; Ή καλύτερα, γιατί να μπει το long; Εμένα θα μου έφτανε latency period. Επίσης εάν είναι το ίδιο latency period και latent period, θα μπορούσε να μπει σε παρένθεση στον αγγλικό όρο, ως συνώνυμο ΕΓ' \ \ Ναι, ίσως δεν χρειάζεται το long. ΓΡ'
latent period (Syn: latency period) := λανθάνουσα περίοδος ΑΧ ΔΧΑ ΙΩ ΣΓ12 ΤΛ. Βλέπε και latency

- period. λανθάνουσα περίοδος. Βλέπε και latency period ΤΠ ≈ Βλέπε. σχόλιο λήμματος "latency period" ΤΠ ≈ Βλέπε και περίοδος επαγωγής.
- later group** := τελευταία ομάδα ΑΒ· πρόσφατη ομάδα ΑΒ
- lavage, bronchopulmonary** := βρογχοπνευμονικός καθαρισμός ΔΔ· βρογχοπνευμονικό έκπλυμα ΝΡ'
- law** := νόμος ΓΔ1 ΔΔ ΚΜ νόμος ΜΣ
- law of multiplicative probabilities** := νόμος των πολλαπλασιαστικών πιθανοτήτων ΕΝ ≈ Ο νόμος των πολλαπλασιαστικών πιθανοτήτων για ανεξάρτητα γεγονότα (όπου το ένα γεγονός δεν επηρεάζει το άλλο) μας δηλώνει ότι η πιθανότητα να φέρουμε 10 φορές κορώνα όταν στρίψουμε 10 φορές το νόμισμα μπορεί να βρεθεί πολλαπλασιάζοντας την πιθανότητα να φέρουμε κορώνα ($\frac{1}{2}$) 10 φορές. Δηλαδή $\frac{1}{2} \times \frac{1}{2} \times \frac{1}{2}$ κλπ. ΕΝ
- law, common** := εθιμικό δίκαιο ΔΔ
- law, labour** := εργατική νομοθεσία ΔΔ
- law, subsumptive** := συγκεντρωτικός νόμος ΚΜ
- layout, office** := διάταξη του γραφείου ΔΔ· διευθέτηση του γραφείου ΔΔ
- lead** := μόλυβδος ΓΔ1 ΔΔ ΚΜ· πλούμπιο (Pb) ΔΔ
- lead arsenate** := αρσενικός μόλυβδος ΔΔ
- lead azide** := αζίδιο του μολύβδου ΔΔ
- lead carbonate** := ανθρακικός μόλυβδος ΔΔ
- lead chromate** := χρωμικός μόλυβδος ΔΔ
- lead dioxide** := διοξείδιο του μολύβδου ΔΔ
- lead iodide** := ιωδιούχος μόλυβδος ΔΔ
- lead nitrate** := νιτρικός μόλυβδος ΔΔ
- lead styphnate** := στυφνικός μόλυβδος ΔΔ
- lead sulfide** := θειούχος μόλυβδος ΔΔ
- lead time** := επιπρόσθετος χρόνος ΑΛ' ΓΡ' ΕΠ ΙΩ ΠΓ' ≈ Η πραγματοποίηση δοκιμασιών διαλογής (screening tests) είναι δυνατό να προκαλέσει, μετά τη διάγνωση, πλασματική παράταση της συνολικής επιβίωσης, όπως και της επιβίωσης χωρίς κλινικά συμπτώματα. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η διάγνωση γίνεται πιο γρήγορα μέσα από τη διαδικασία διαλογής. Η πλασματική αυτή παράταση ονομάζεται επιπρόσθετος χρόνος. ΕΠ ≈ Είναι πετυχημένη η απόδοση; Όντως;; ΓΔ' \ \ Είναι εξαιρετική και διδακτική. ΓΡ'
- lead time bias** := συστηματικό σφάλμα επιπρόσθετου χρόνου ΓΔ' ΕΝ· σφάλμα πρόσθετου χρόνου ΑΧ ΠΓ'· πρόσθετος χρόνος ΚΜ ≈ Συμβαίνει όταν εκβάσεις όπως η επιβίωση που υπολογίζεται από τη στιγμή της διάγνωσης, μπορεί να δείχνει να αυξάνει, όχι όμως γιατί ζουν περισσότερο οι ασθενείς, αλλά γιατί η πρόωμη διάγνωση μέσω διαλογής παρατείνει τον χρόνο που η ύπαρξη της νόσου είναι γνωστή. ΕΝ
- lead, tetraethyl** := τετρααιθυλιούχος μόλυβδος (C₈H₁₂Pb) ΔΔ
- lead, tetramethyl** := τετραμεθυλιούχος μόλυβδος (C₄H₁₂Pb) ΔΔ
- leadership** := ηγεσία ΚΜ
- leading hypothesis** := κύρια υπόθεση ΕΝ ≈ Βλέπε Διάγνωση εργασίας. ΕΝ
- leaflet** := ενημερωτικό φυλλάδιο ΜΣ
- leakage** := διαρροή ΓΔ1 ΔΔ ΟΧ
- learn to learn** := μαθαίνω να μαθαίνω ΓΔ2
- learner** := μαθητής (αυτός που μαθαίνει) ΓΔ2
- learner, independent** := Βλέπε independent learner. ΓΔ2
- learner, problem solving** := Βλέπε problem solving learner. ΓΔ2
- learner, self-directed** := Βλέπε self-directed learner. ΓΔ2
- learner, self-motivated** := Βλέπε self-motivated learner. ΓΔ2
- learning** := μάθηση ΓΔ2 ΚΜ· εκμάθηση ΜΣ
- learning disability** := διαταραχή μάθησης ΚΜ
- learning issue** := θέμα για μάθηση ΓΔ2· ζήτημα για μάθηση ΓΔ2
- learning management** := διαχείριση μάθησης ΓΔ2
- learning objective** := εκπαιδευτικός σκοπός ΑΧ· εκπαιδευτικός στόχος ΑΧ ≈ ≈ Προτιμάται η πρώτη έννοια ΑΧ
- learning process** := μαθησιακή διαδικασία ΓΔ2· διαδικασία μάθησης ΓΔ2
- learning resource** := πηγή μάθησης ΓΔ2
- learning role** := ρόλος μάθησης ΓΔ2
- learning to learn** := μάθηση να μαθαίνω ΓΔ2

learning, blended := μικτή κατάρτιση ΔΔ
learning, continued := Βλέπε continued learning. ΓΔ2
learning, facilitatory := Βλέπε facilitatory learning. ΓΔ2
learning, facilitatory tutorial := Βλέπε facilitatory tutorial learning. ΓΔ2
learning, lifelong := δια βίου μάθηση ΜΣ
learning, Problem-based (PBL) := Βλέπε **PBL**. ΓΔ2
learning, self-directed := Βλέπε self-directed learning. ΓΔ2
learning, student := Βλέπε student learning ΓΔ2
learning, tutorial := Βλέπε tutorial learning. ΓΔ2
least preferred co-worker := λιγότερο επιθυμητός συνεργάτης ΔΓ
least squares method := μέθοδος ελαχίστων τετραγώνων ΕΣΙ ΚΜ ΣΠ
least squares, ordinary := απλά ελάχιστα τετράγωνα ΙΩ
least squares, weighted := ζυγισμένα ελάχιστα τετράγωνα ΙΩ· σταθμισμένα ελάχιστα τετράγωνα ΠΓ΄
leave, maternity := άδεια μητρότητας ΔΔ
leave, sick := Βλέπε **sick leave**
lecture := διάλεξη ΓΔ2
legal abortion := νόμιμη έκτρωση ΓΣ
legal issues := νομικά θέματα ΜΣ
legionnaires' disease := νόσος των λεγεωνάριων ΔΔ
legislation := νομοθεσία ΓΔ1 ΚΜ
legislation relative with the industrial safety := νομοθεσία σχετική με τη βιομηχανική ασφάλεια ΚΜ
legislation, food := νομοθεσία διατροφής ΚΜ
legislation, medical := ιατρική νομοθεσία ΚΜ
legislative safety controls := νομοθετικοί έλεγχοι ασφάλειας ΚΜ
legitimacy := νομιμότητα ΚΜ
legitimate birth := νόμιμη γέννηση ΓΣ
legitimate birth rate := ποσοστό νόμιμων γεννήσεων ΓΣ· συντελεστής νόμιμων γεννήσεων ΓΣ
legitimate child := νόμιμο τέκνο ΓΣ
legitimate fertility rate := συντελεστής νόμιμης γονιμότητας ΓΣ
legitimate power := νόμιμη δύναμη ΔΓ
legume := όσπριο ΓΔ1
leismaniasis := λεισμανίαση ΚΜ
leisure activity := ψυχαγωγική δραστηριότητα ΓΔ1
length := διάρκεια ΔΒ· μήκος ΔΔ
length bias := συστηματικό σφάλμα παρατεινόμενης διάρκειας ΑΧ ΠΓ΄· συστηματικό σφάλμα διάρκειας ΕΠ· παρατεινόμενη διάρκεια ΚΜ ≈ Τα περιστατικά τα οποία διαγιγνώσκονται κατά την εφαρμογή μιας δοκιμασίας διαλογής (screening test) τείνουν να είναι αυτά που έχουν την πλέον αργή εξέλιξη της νόσου. Επομένως, τα επιλεγμένα περιστατικά διαφέρουν σημαντικά ως προς την πρόγνωση. Η παρερμηνεία αυτή ονομάζεται συστηματικό σφάλμα διάρκειας. ΕΠ := Βλέπε **bias** και systematic error.
length bias sampling := δειγματοληπτικό σφάλμα παρατεινόμενης διάρκειας ΑΧ
length of a generation := διάρκεια γενεάς ΓΣ· μήκος γενεάς ΓΣ
length of life := διάρκεια ζωής ΓΣ· μήκος ζωής ΓΣ
length of stay := διάρκεια νοσηλείας ΤΛ
length time bias := συστηματικό σφάλμα διάρκειας ΙΩ· συστηματικό σφάλμα χρονικής διάρκειας ΕΝ ≈ Συμβαίνει όταν οι ασθενείς στους οποίους διαγιγνώσκεται η νόσος μέσω διαλογής φαίνεται να ζουν περισσότερο από τους ασθενείς που η νόσος εμφανίζεται κλινικά με συμπτώματα, γιατί η διαλογή τείνει να ανιχνεύει περιστατικά με αργή εξέλιξη νόσου και γι' αυτόν τον λόγο έχουν καλύτερη πρόγνωση. ΕΝ
leprosy := λέπρα ΚΜ
leptospira := λεπτόσπειρα ΔΔ
leptospirosis := λεπτοσπείρωση ΔΔ
lethal := θανατηφόρος ΔΔ
leucoderma, occupational := επαγγελματική λεύκη ΚΜ
level := επίπεδο ΔΔ ΙΩ

level of education := επίπεδο εκπαίδευσεως ΓΣ
level of evidence := επίπεδο τεκμηρίωσης EN ≈ Μια ιεράρχηση των ερευνητικών τεκμηρίων που θα καθορίσει την κλινική πρακτική και που συνήθως κυμαίνεται από την ισχυρότερη στην ασθενέστερη. EN
level of interest := επίπεδο που ενδιαφέρει ΔΔ
level, critical := κρίσιμη στάθμη ΔΔ
level, hearing threshold (HTL) := επίπεδο ακοής κατωφλίου ΔΔ
level, lowest observed effects (LOEL) := χαμηλότερο επίπεδο όπου παρατηρείται αποτέλεσμα ΔΔ
level, metacognitive := Βλέπε metacognitive level. ΓΔ2
level, national := εθνικό επίπεδο ΔΔ
level, no observed effect (NOEL) := δόση χωρίς παρατηρήσιμη επίδραση ΔΔ
level, peak sound (acute exposure) := ανώτατη ηχοστάθμη (οξεία έκθεση) ΔΔ
level, radiation := επίπεδο ακτινοβολίας ΔΔ
level, significance := Βλέπε **significance level**
level, sound power := στάθμη ηχητικής ισχύος ΔΔ
level, sound pressure := ηχητική στάθμη ΔΔ
level, working (WL) := επίπεδο εργασίας ΔΔ
lexis diagram := διάγραμμα του Lexis ΓΣ
liability := νομική ευθύνη ΔΔ
liability, employee := ευθύνη μισθωτού ΔΔ
liability, employer := ευθύνη εργοδότη ΔΔ
liability, third party := αστική ευθύνη τρίτων ΔΔ ΠΓ´
library := βιβλιοθήκη ΚΜ
lice := Πληθ. του **louse** (βλέπε λήμμα)
lice flour disease := νόσος φθειρών αλεύρου ΚΜ ≈ :~ Όμως louse = "ψείρα" (όχι φθείρα) ΓΔ´
licensure := χορήγηση άδειας ΚΜ
life := ζωή ΒΟ ΓΔ1 ≈ :~ Η διάρκεια της ζωής, το μήκος χρόνου, μετριέται με τα χρόνια. Έχουμε (i) την ευθεία του χρόνου πάνω στην οποία μετράμε την 'αναμενόμενη διάρκεια ζωής' (life expectancy), τη 'μέγιστη αναμενόμενη διάρκεια ζωής' (lifespan είδους) και τη διάρκεια ζωής του καθενός μας (lifespan ατόμου), και (ii) την καμπύλη της διαβίωσης (living) την οποία ακολουθεί η ζωή μας, κατά τη διαδρομή του βίου της (**εικόνα 1**). Το ανάμεσά τους εμβαδόν δεν είναι παρά η ζωή (life), με τα πάνω της και τα κάτω της. Κρατάμε το 'επιβίωση' αποκλειστικά για το 'survival'· άρα δεν φαίνεται σωστό το 'προσδόκιμο επιβίωσης' για το 'life expectancy', διότι δεν πρόκειται για επιβίωση από κάτι, από ατύχημα, από νόσο, από σφαγή κτλ. Δεν φαίνεται επίσης σωστό το 'προσδόκιμο ζωής' για το 'life expectancy', διότι δεν πρόκειται για 'ζωή' αλλά για 'διάρκεια ζωής', αλλιώς η ζωή περιστελλεται στη διάρκειά της, από εμβαδόν σε μήκος: η ζωή είναι κάτι (πολύ) περισσότερο από τη διάρκειά της, είναι αδικία να την ακρωτηριάσουμε σε διάρκεια, όπως ατυχώς (ή ίσως καταναγκην) ως τώρα έχουμε κάνει, αλλά καιρός ν' αποδώσουμε τα της ζωής στη ζωή! Ανάμεσα στα 'αναμενόμενη διάρκεια ζωής' και 'πιθανή διάρκεια ζωής' (OX) το 2ο αναφέρεται στο πώς υπολογίζεται το 1ο, το τι, για το οποίο και γίνεται λόγος, γι αυτό υιοθετήσαμε το 'αναμενόμενη'. Απ' την εποχή που η ζωή μετριόταν με τα χρόνια περάσαμε (επιτέλους! ή έστω περνάμε) στην εποχή που μετριέται "με της καρδιάς το πύρωμα και με το αίμα" (Παλαμάς) ή έστω και με της καρδιάς το πύρωμα και με το αίμα (=ποιότητα). Αυτό δεν μπορεί ν' αφήσει άθικτη την ορολογία, δεν μπορεί αυτή να μείνει στην παλιά (κακή) εποχή. (Βλέπε και Δημολιάτης Γ, Νύν απολύεις τον δούλον σου Δέσποτα· στο "Ποιότητα Υπηρεσιών Υγείας", Θεμέλιο, Αθήνα 2002: 25-56).
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑ: life = ζωή, living = διαβίωση, survival = επιβίωση, lifespan = μέγιστη διάρκεια ζωής, lifecourse= lifecycle= διαδρομή του βίου/ της ζωής. Προφανώς και οι Άγγλοι είναι καιρός ν' αλλάξουν την ορολογία τους: το life expectancy να αποκτήσει το πραγματικό του περιεχόμενο (αναμενόμενη ζωή, προσδόκιμο ζωής), life duration expectancy = αναμενόμενη διάρκεια ζωής, life quality expectancy = αναμενόμενη ποιότητα ζωής κτλ. ΓΔ1:434:[25]
life course (Syn: life cycle) := βιολογικός κύκλος ΚΜ· διαδρομή του βίου ΓΔ1· διαδρομή της ζωής ΓΔ1· κύκλος του βίου ΓΔ1· κύκλος της ζωής ΓΔ1 ≈ Ολόκληρη η έκταση της ζωής από τη γέννηση μέχρι το θάνατο, περιλαμβάνοντας τις διάφορες ηλικίες, τη βρεφική, την παιδική, την εφηβική κτλ. Νοηματικά το life course είναι ταυτόσημο με το life cycle. (Διευκρίνηση της ΠΟΥ σε ερώτημά μας.) ΓΔ1:434:[22,23] ≈ LIFE COURSE The natural history of human life. A term for conditions that evolve over a large part or all of the life span from infancy, or even from conception, through adolescence, adult life, and senescence. Life cycle has been used to describe a series of distinct, bounded life stages that are socially and/or biologically influenced. The concept of life span used in psychology assumes that development and aging form a continuous process

from birth to death. The distinction between life span and life course is mainly a matter of scientific history. LIFE CYCLE See life course. (DoE)

Εικόνα 1. Η ευθεία του χρόνου, η καμπύλη της διαδρομής του βίου, η (δια)βίωση και η ζωή. (Δική μας κατασκευή για τις ανάγκες του παρόντος Λεξικού. ΓΔ'). Στην ευθεία του χρόνου μετριοούνται: η αναμενόμενη διάρκεια ζωής (life duration expectancy), η μέγιστη αναμενόμενη διάρκεια ζωής (lifespan of species), και η διάρκεια ζωής (η ηλικία, lifespan of individual, age, length of life). Καθώς το αυξομειούμενο σε ύψος αδράχτι της ποιότητας μετακινείται προς τα δεξιά (διαβίωση), καθώς δηλαδή βιώνεται η ποιότητα, υφαιίνει πίσω της μια επιφάνεια, το εμβαδόν της οποίας είναι η ζωή: καιρός πια να πάμομε να τη μετράμε με τα χρόνια, αλλά με την ποιότητα μέσα σ' αυτά τα χρόνια. (Δια)βίωση είναι η διαδικασία της ύφανσης της ζωής. Ζωή είναι το ύφασμα, κάτι (πολύ) περισσότερο από το μήκος του: είναι επιφάνεια (μήκος χρόνου επί βάθος ποιότητας). Στον αργαλειό της ζωής, τα χρόνια είναι το στημόνι και η ποιότητα το υφάδι. Η ζωή μπορεί να είναι ένα απλό μονόχρωμο σεντόνι, ένα περσικό χαλί, ένας πίνακας υφαντικής: εξαρτάται από τη μαστοριά αυτουνού που πλέκει το υφάδι, από την ποιότητα που υφαιίνεται μέσα στο στημόνι του χρόνου.

life cycle (Syn: life course) := Βλέπε. **life course**.

life enhancement := επαύξηση ζωής ΓΔ1. Βλέπε **life**. ≈:~ Ο όρος 'επαύξηση' θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί, αντί των 'επιμήκυνση' ή 'παράταση', αν στο κείμενο υπήρχε το enhancement αντί του 'prolongation' που υποτιμά τη 'ζωή', διότι η ζωή δεν είναι μόνο διάρκεια που επιμηκύνεται ή παρατείνεται, είναι κυρίως ποιότητα που βιώνεται κατά μήκος της οποίας διάρκειας. ΓΔ1:365:[10] ΓΔ'

life events := γεγονότα ζωής ΜΣ

life expectancy := αναμενόμενη διάρκεια ζωής ΓΔ1 ΓΔ'. προσδόκιμο επιβίωσης ΒΟ ΙΩ ΚΜ· προσδόκιμο ζωής ΕΣΙ, ΠΓ'· αναμενόμενη ζωή ΒΟ ΚΜ· προσδοκία διάρκειας ζωής ΓΣ· προσδοκία ζωής ΓΣ. Βλέπε **life**. ≈:~ "αναμενόμενη διάρκεια ζωής", παρότι ΒΟ: "αναμενόμενη ζωή, προσδόκιμο επιβίωσης": (α) Τα 'αναμενόμενη ζωή' και 'προσδόκιμο επιβίωσης' είναι πια σήμερα ανεπαρκή και ίσως και παραπλανητικά, διότι η ζωή δεν είναι μόνον διάρκεια, είναι καί (κυρίως) ποιότητα που βιώνεται μέσα σ' αυτή τη διάρκεια. (β) επιβίωση είναι το survival (βλέπε λήμμα) και όχι το life, το life είναι ζωή όχι επιβίωση από κάτι, πχ από τροχαίο, πόλεμο, νόσημα κτλ. ΓΔ1:434:[24]. Βλέπε και life.

life expectancy, average := μέση αναμενόμενη επιβίωση ΙΩ· μέσο προσδοκώμενο ζωής ΜΧ'. Βλέπε **life expectancy**

life expectancy, handicap-free := προσδόκιμο επιβίωσης ελεύθερο μειονεκτήματος ΙΩ· προσδόκιμο ζωής ελεύθερο μειονεκτήματος ΜΧ'

life line := γραμμή ζωής ΓΣ

life potential of a population := το σύνολο της προσδοκωμένης ζωής των ατόμων του πληθυσμού ΓΣ

life potential of an individual := προσδοκωμένη ζωή ενός ατόμου ΓΣ

life prolongation := παράταση διάρκειας ζωής ΓΔ1. Βλέπε και **life** και **life expectancy**

life space := ψυχολογικός χώρο-χρόνος ΔΓ ≈:~ Είναι ο όρος του Lewin. ΔΓ

life span := Βλέπε **lifespan**.

life table := πίνακας επιβίωσης ΑΒ ΓΣ ΣΓ1 ΤΛ· πίνακας ζωής ΕΣΙ

life table death rate := συντελεστής θνησιμότητας πίνακα επιβίωσης ΓΣ

life table function := συνάρτηση πίνακα επιβίωσης ΓΣ

life transitions := αλλαγές της ζωής ΜΣ

lifejacket := σωσίβιο γιλέκο ΔΔ

lifelong learning := δια βίου μάθηση ΜΣ

lifeskill := δεξιότητα ζωής ΓΔ1 ≈ Εκείνες οι προσωπικές, κοινωνικές, γνωστικές και σωματικές επιδεξιότητες που κάνουν τους ανθρώπους ικανούς να ελέγχουν και κουμαντάρουν τη ζωή τους και ν' αναπτύσσουν την ικανότητα να ζουν με τις αλλαγές και να προκαλούν αλλαγές στο περιβάλλον τους. ΓΔ1:365:(2) ~ Μια σχεττικά καινούργια έννοια που αρχικά διαμορφώθηκε στις ΗΠΑ. Λεπτομέρειες <http://www.usoe.k12.ut.us/curr/lifeskills> όπου και ορίζεται ότι οι δεξιότητες ζωής είναι: δια βίου μάθηση (lifelong learning), σύνθετη σκέψη (complex thinking), αποτελεσματική επικοινωνία (effective communication), συνεργασία (collaboration), υπεύθυνος βίος & πολιτεία (responsible citizenship), και ικανότητα για εργασία (employability). ΓΔ1:365:[8]

lifespan := ανώτατο όριο ζωής ΓΣ· μέγιστη διάρκεια ζωής ΓΔ1 ≈ ~ span = πιθαμή, άνοιγμα (χεριών, φτερών), πλάτος αφίδας (μεταξύ δύο στηριγμάτων), διάστημα χρόνου (μεταξύ δύο σημείων), διάρκεια (ΟΧ). Αν μεταξύ γέννησης και θανάτου = lifespan. «Τα άτομα έχουν ένα ατομικό lifespan που πρακτικά ορίζεται από την ηλικία θανάτου. Το μακροβιότερο άτομο ενός είδους που έχει καταγραφεί καθορίζει το μέγιστο lifespan του είδους. Για ετερογενείς πληθυσμούς όπως ο ανθρώπινος το μέγιστο lifespan του είδους είναι, εξορισμού, πάντα μεγαλύτερο από την αναμενόμενη διάρκεια ζωής» (S. Jay Olshansky, Bruce A. Carnes, Aline Desesquelles: Prospects for Human Longevity; Science 23/2/01, 291:1491-2 (Policy Forum, Demography)). ΓΔ1:434:[19-21]

lifestyle := τρόπος ζωής ΒΟ ΓΔ1 ΜΣ

lifestyle change := αλλαγή του τρόπου ζωής ΜΣ

lifestyle, sedentary := καθιστικός τρόπος ζωής ΜΣ

lifetime fertility := γονιμότητα εφ' όρου ζωής (συμπληρωμένη γονιμότητα) ΓΣ

lifetime risk := δια βίου κίνδυνος ΑΧ

lift := Βλέπε **elevator** ΔΔ

lift, service := ανελκυστήρας μικρών φορτίων ΔΔ

lifting := ανύψωση βάρους ΔΔ· άρση βάρους ΔΔ· σήκωμα βάρους ΔΔ

lifting, heavy := ανύψωση βαρέων φορτίων ΔΔ

light := φως ΔΔ

light, artificial := τεχνητός φωτισμός ΔΔ· τεχνητό φως ΜΧ'

light, ultraviolet (UV) := υπεριώδες φως ΔΔ

light, visible (VIS) := ορατό φως ΔΔ

lighting := φωτισμός ΔΔ ΚΜ

lighting of machines, integral := ενσωματωμένος φωτισμός μηχανών ΔΔ

lignite or brown coal := λιγνίτης ΔΔ

likelihood := πιθανολόγηση ΤΠ· πιθανοφάνεια ΕΣΙ ΙΩ ΚΜ ΣΓ12

likelihood estimate, maximum (MLE) := εκτίμηση μέγιστης πιθανοφάνειας ΙΩ

likelihood function curve := καμπύλη συνάρτησης πιθανοφάνειας ΙΩ

likelihood interval := διάστημα πιθανοφάνειας ΙΩ

likelihood maximization, partial := μερική μεγιστοποίηση πιθανοφάνειας ΙΩ

likelihood ratio := λόγος πιθανοφανειών ΑΛ' ΓΔ' ΓΡ' ΕΣΙ ΚΜ ΠΓ' ΣΓ12· λόγος πιθανοφάνειας ΕΝ ΙΩ ≈ Σε μία διαγνωστική δοκιμασία ή μία δοκιμασία διαλογής (συμπεριλαμβανομένου κλινικών συμπτωμάτων και σημείων) για μία νόσο, ο λόγος πιθανοφάνειας εκφράζει τη σχετική πιθανότητα του αποτελέσματος της δοκιμασίας στα άτομα με τη νόσο ως προς τα άτομα χωρίς τη νόσο. Ένας λόγος πιθανοφάνειας ίσος με 1 σημαίνει ότι η πιθανότητα του παθολογικού μετά το τεστ είναι ταυτόσημη με την πιθανότητα του παθολογικού πριν το τεστ. Καθώς η τιμή αυξάνεται υψηλότερα από το 1, η μετά το τεστ πιθανότητα σταδιακά αυξάνεται σε σχέση με την πριν το τεστ πιθανότητα. Καθώς η τιμή μειώνεται κάτω από το 1, η μετά το τεστ πιθανότητα σταδιακά μειώνεται σε σχέση με την πριν από το τεστ πιθανότητα. ΕΝ ~ Η αγγλική χρησιμοποιεί τον ενικό ως γενικό αριθμό (τα επιθετοποιημένα ουσιαστικά δεν έχουν πληθυντικό, πχ incidence ratio). Στην ελληνική το επίθετο ακολουθεί υποχρεωτικά τον αριθμό την πτώση και το γένος του ουσιαστικού που προσδιορίζει (ανθρώπινα χαρακτηριστικά, αλλά human characteristics, όχι human characteristics). Η ελληνική προσδιορίζει με σύνθεση (ανθρωπινοχαρακτηριστικά ή, οικονομικότερα, ανθρωποχαρακτηριστικά). Έτσι, ενώ likelihood ratio (DoE), όχι likelihoods ratio, όχι λόγος πιθανοφάνειας στα ελληνικά, δεν κάνει νόημα, ενώ το λόγος πιθανοφανειών κάνει (ο λόγος είναι λόγος δύο πραγμάτων, όχι ενός). ΓΔ' \ \ Σύμφωνα πλήρως. ΓΡ

likelihood ratio for a negative test result := αρνητικός λόγος πιθανοφανειών ΚΜ ΣΓ12· λόγος πιθανοφανειών του αρνητικού αποτελέσματος ΚΜ· λόγος πιθανοφανειών του αρνητικού αποτελέσματος μιας δοκιμασίας ΓΔ'

likelihood ratio for a positive test result := θετικός λόγος πιθανοφανειών ΚΜ ΣΓ12· λόγος πιθανοφανειών του θετικού αποτελέσματος ΚΜ· λόγος πιθανοφανειών του θετικού αποτελέσματος μιας δοκιμασίας ΓΔ´

likelihood, conditional := πιθανοφάνεια υπό συνθήκη ΙΩ

likelihood, maximum := μέγιστη πιθανοφάνεια ΙΩ

likelihood, relative := σχετική πιθανοφάνεια ΙΩ

likelihood, standardized := πρότυπη πιθανοφάνεια ΙΩ

Likert scale := κλίμακα Likert EN ΕΣΙ ΣΓ3 ≈ Κλίμακες, τυπικά με 3 ως 9 πιθανές τιμές, που εκτείνονται ανάμεσα σε ακραίες στάσεις ή συναισθήματα (όπως από την απόλυτη διαφωνία στην απόλυτη συμφωνία) όπου οι αποκρινόμενοι σημειώνουν για να υποδείξουν την βαθμολόγησή τους. EN

limb, lower := κάτω άκρο ΔΔ

limb, upper := άνω άκρο ΔΔ

limestone := ασβεστόλιθος ΔΔ

limit := όριο ΔΔ

limit, critical := κρίσιμο όριο ΔΔ

limit, explosion := όριο εκρηκτικότητας ΔΔ

limit, lower := χαμηλότερο όριο ΔΔ

limit, lower explosive (LEL) := κατώτερο εκρηκτικό όριο ΔΔ· κατώτερο όριο ανάφλεξης ΔΔ

limit, maximum exposure := μέγιστο όριο έκθεσης ΔΔ

limit, occupational exposure (OEL) := όριο επαγγελματικής έκθεσης ΔΔ

limit, permitted := επιτρεπόμενο όριο ΔΔ

limit, quantitation (QL) := όριο ποσοτικοποίησης ΔΔ

limitations self-awareness := αυτογνωσία των περιορισμών ΜΣ

line, life := σχοινί ασφαλείας ΔΔ

line, regression := ευθεία συμμεταβολής ή παλινδρόμησης ΔΔ

line, safety := σχοινί ασφάλειας ΔΔ

line, sampling := δειγματοληπτική γραμμή ΔΔ

linear regression := γραμμική παλινδρόμηση EN ΕΣΙ ΣΓ13 ≈ Ο όρος χρησιμοποιείται για την ανάλυση παλινδρόμησης όπου η εξαρτημένη μεταβλητή ή η μεταβλητή-στόχος είναι μια συνεχής μεταβλητή και η σχέση ανάμεσα στην εξαρτημένη μεταβλητή και την ανεξάρτητη μεταβλητή θεωρείται γραμμική. EN

linearity assumption := υπόθεση της γραμμικότητας ΚΜ ΣΠ

linguistic rule := γλωσσικός κανόνας ΙΩ

liquid := υγρό ΔΔ

liquid, flammable := εύφλεκτο υγρό ΔΔ ΚΜ

liquor, tanning := υγρό βυρσοδεψίας ΔΔ

list := σειρά ΤΛ

list of chemical elements classified according to their atomic number (z) := κατάλογος των χημικών στοιχείων ταξινομημένων σύμφωνα με τον ατομικό τους αριθμό (z) ΔΔ ≈ :~ Ο όρος (11 λέξεων) δείχνει ορισμός παρά όρος, όπως θα ήταν το τετράλεκτο list of chemical elements ή το τρίλεκτο chemical elements list. ΓΔ´

list of dangerous substances classified in the order of the atomic number of the element most characteristic of their properties := κατάλογος των επικινδύνων ουσιών ταξινομημένων βάσει του ατομικού αριθμού του στοιχείου του πλέον χαρακτηριστικού των ιδιοτήτων τους ΔΔ ≈ :~ Ο όρος (20 λέξεων) δείχνει ορισμός παρά όρος, όπως θα ήταν το τετράλεκτο list of dangerous substances, το τρίλεκτο dangerous substances list ή και το δίλεκτο dangerous substances. ΓΔ´ ΜΚ´

list, waiting := σειρά αναμονής ΤΛ

listening := ακρόαση ΜΣ

literate := εγγράμματος ΓΣ

literature := βιβλιογραφία ΓΔ2

live birth := γέννηση ζώντος ΓΣ

live birth rate := συντελεστής γεννήσεων ζώντων ΓΣ. Βλέπε και [livebirth rate](#).

live born child := γεννηθέν ζων παιδίον ΓΣ

livebirth rate := δείκτης γέννησης ζωντανών ΑΧ. Βλέπε και [live birth rate](#).

living := διαβίωση ΓΔ1 ≈ :~ Βλέπε life.

LLA (long loop assessment) := αξιολόγηση μεγάλου κύκλου ΓΔ2

load := φορτίο ΔΔ

load, critical := κρίσιμο φορτίο ΔΔ

load, toxic := τοξικό νέφος ΔΔ

load, work := φόρτος εργασίας ΔΔ

loader := φορτωτής ΔΔ

local consensus process := διαδικασία τοπικής ομοφωνίας EN ≈ Μια στρατηγική αλλαγής της συμπεριφοράς των ιατρών. Η συμμετοχή των ιατρών σε συζητήσεις για την επίτευξη ομοφωνίας πάνω σε κάποια προτεινόμενη προσέγγιση για την αλλαγή πρακτικής στην ιατρική φροντίδα. EN

local distribution := μικροτροπική κατανομή ΚΜ ΤΛ· τοπική κατανομή ΜΧ' ΤΛ· περιοχική κατανομή ΚΜ

local Government := αυτοδιοίκηση ΓΔ1

local health authorities (LHA) := τοπικές υγειονομικές αρχές ΚΜ

local Health council := τοπικό συμβούλιο υγείας ΓΔ1

localization := εντοπισμός ΔΔ

loci (locus) := τόπος ΤΛ

loci (locus), genetic := γονιδιακός τόπος ΤΛ

log risk scale := κλίμακα λογαριθμικού κινδύνου ΚΜ

log-book := βιβλίο εκπαίδευσης ΔΒ· εκπαιδευτικό εγχειρίδιο ΚΚ

log-minus-log := log-minus-log [αμετάφραστο] ΙΩ

log-normal distribution := λογαριθμοκανονική κατανομή ΕΣΙ ΜΧ'· λογαριθμική κανονική κατανομή ΙΩ ≈ ~ LOG-NORMAL DISTRIBUTION If a variable Y is such that the natural log of Y is normally distributed, it is said to have log-normal distribution. This is a skew distribution. (DoE) ΓΔ'

log-rank test := δοκιμασία log-rank ΙΩ· έλεγχος με λογαριθμικές βαθμίδες ΕΣΙ· λογαριθμο-βαθμιδωτός έλεγχος ΓΔ'· λογαριθμο-βαθμολογικός έλεγχος ΕΣΙ ≈ ~ Αν "έλεγχος με λογαριθμικές βαθμίδες ΕΣΙ", τότε "λογαριθμο-βαθμιδωτός έλεγχος" αντί "λογαριθμο-βαθμολογικός έλεγχος ΕΣΙ" ΓΔ'

logarithm := λογάριθμος ΣΓ3

logarithmic := λογαριθμικός ΔΔ

logarithmic distribution := λογαριθμική κατανομή ΔΔ

logger lung := πνεύμονας υλοτόμου ΚΜ

logistic population := λογιστικός πληθυσμός ΓΣ

logistic regression := λογιστική παλινδρόμηση ΕΣΙ ΚΜ ΠΓ' ΣΓ13· λογαριθμιστική παλινδρόμηση EN ΣΠ· λογιστική (λογαριθμιστική) εξάρτηση ΙΩ ≈ Μια ανάλυση παλινδρόμησης στην οποία η εξαρτημένη μεταβλητή είναι δυαδική. EN

logit := λογάριθμος λόγου συμπληρωματικών πιθανοτήτων ΕΣΙ· λότζιτ ΣΓ3

loiasis := λοΐαση ΚΜ

longitudinal := διαμήκης ΔΔ EN

longitudinal study := διαχρονική μελέτη ΠΓ' ΤΠ· διαχρονική δειγματοληπτική έρευνα (longitudinal survey) ΕΣΙ· διαμήκης μελέτη EN· διαχρονική έρευνα ΑΧ· μελέτη κοόρτης EN· μελέτη σειρών ΤΠ· προοπτική μελέτη EN. Syn: cohort study, longitudinal survey, prospective study. ≈ ~ Syn: cohort study. Βλέπε και: prospective study, follow-up study. ΤΠ

loss := απώλεια ΔΔ

loss to follow-up (Syn: lost to follow-up) := Βλέπε **lost to follow-up** ≈ ~ Ο όρος loss to follow-up δεν υπάρχει στο DoE. ΓΔ'

loss, hearing or hearing, weak := απώλεια ακοής ΔΔ· βαρηκοΐα ΔΔ

loss, heat := απώλεια θερμότητας ΔΔ

loss, occupational hearing := επαγγελματική βαρηκοΐα ΔΔ

lost to follow-up (Syn: loss to follow-up) := αδυναμία παρακολούθησης ΚΜ ΤΛ· απώλεια παρακολούθησης ΑΧ ΠΓ'· απώλεια κατά την παρακολούθηση EN ≈ Ασθενείς τον οποίων η κατάσταση σχετικά με την έκβαση ή το υπό μελέτη καταληκτικό σημείο είναι άγνωστη. EN ≈ LOST TO FOLLOW-UP Subjects in a longitudinal study (cohort study, randomized controlled trial) whose status or outcome is unknown (e.g., because they could not or did not wish to attend follow-up visits). See also attrition; censoring; dropout. (DoE). Ο όρος loss to follow-up δεν υπάρχει στο DoE. ΓΔ'

loudspeaker := megάφωνο ΔΔ

louse := ψείρα ΚΜ ΤΠ· φθείρα ΤΠ ≈ Ανήκει στην ομοταξία των εντόμων. ΤΠ

low weight := ελλειποβαρής ΒΟ ΓΔ1

lower respiratory := κατώτερο αναπνευστικό ΑΒ
luminance := φωταύγεια ΚΜ
lung := πνεύμονας ΔΔ
lung cancer := καρκίνος πνεύμονα ΜΣ
lung, mushroom workers := πνεύμονας καλλιεργητών μανιταριών ΔΔ

M

machine := μηχανή ΔΔ
machinery, low-noise := συσκευή χαμηλού θορύβου ΔΔ
machinery, metalworking := μεταλλουργικό μηχάνημα ΔΔ
machinery, textile := κλωστοϋφαντουργικό μηχάνημα ΔΔ
magnetic field, static := στατικό μαγνητικό πεδίο ΚΜ
magnitude := μέγεθος ΓΔ1 ΟΧ
magnitude of treatment effect size := μέγεθος της επίδρασης του θεραπευτικού αποτελέσματος
ΕΔ ≈ Είναι η ποσοτική αποτίμηση του μεγέθους του αποτελέσματος συγκριτικών κλινικών δοκιμών για να εκφραστεί η δράση μιας παρέμβασης. ΕΔ:(7)
maieutic := μαιευτικός ΓΔ2
main factors of fire control := κύριοι παράγοντες ελέγχου μιας πυρκαγιάς ΚΜ
maintaining the HACCP system := τήρηση του συστήματος HACCP ΔΔ
maintenance := συντήρηση ΒΟ ΓΔ1 ΔΔ
major := μείζων ΒΟ ΓΔ1
make-up, genetic := γενετική κατασκευή ΓΔ1
malaria := ελονοσία ΒΟ ΓΔ1
malathion := μαλαθείο ΔΔ
male := αρσενικός ΔΔ
males := άρρενες ΓΣ
malformation := δυσμορφία ΓΔ1 ΟΧ
malignance := κακοήθεια ΔΔ
malnutrition := κακοσιτισμός ΓΔ1 ≈ := ΒΟ(-)
Malthusian population theory := Μαλθουσιανή πληθυσμιακή θεωρία ΓΣ
mammography := μαστογραφία ΒΟ ΓΔ1 ΚΜ
man := άνδρας ΓΣ
management := διαχείριση ΒΟ ΓΔ1 ΔΔ ΕΣΙ ΚΜ· διοίκηση ΔΔ ΕΣΙ· διοικητική ΕΣΙ
management cycle := κύκλος διαχείρισης ΜΣ
management of occupational health := διαχείριση εργασιακής υγείας ΚΜ
management of technological risks := διαχείριση τεχνολογικών κινδύνων ΚΜ
management plan := σχέδιο διαχείρισης ΜΣ
management responsibility := ευθύνη της διοίκησης ΚΜ
management system, environmental (EMS) := σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης ΔΔ
management team := ομάδα διαχείρισης ΜΣ
management, air quality := διαχείριση της ποιότητας του αέρα ΔΔ
management, asbestos := διαχείριση αμιάντου ΔΔ
management, dangerous substances := διαχείριση επικίνδυνων ουσιών ΔΔ
management, learning := Βλέπε learning management. ΓΔ2
management, noise := διαχείριση θορύβου ΔΔ
management, quality := διαχείριση ποιότητας ΔΔ· διοίκηση ποιότητας ΔΔ
management, risk := διαχείριση κινδύνου ΔΔ
management, safety := διαχείριση της ασφάλειας ΔΔ
management, safety and health := διαχείριση της ασφάλειας και της υγείας ΔΔ
management, stress := καταπολέμηση του άγχους ΔΔ
management, total quality (TQM) := Βλέπε total quality management (TQM)
manager := διαχειριστής ΓΔ1
managerial grid := διευθυντικό πλέγμα ΚΜ
mandatory notification system := σύστημα υποχρεωτικής δήλωσης ΤΠ

- manganese** := μαγγάνιο (Mn) ΔΔ
- manganism** := μαγγανισμός ΔΔ
- manifestational (βλέπε criteria)** := ευρηματολογικό ΤΛ
- manipulation analysis** := ανάλυση δυνατότητας χειρισμού ΚΜ
- manpower** := ανθρώπινο δυναμικό ΔΔ
- Mantel-Haenszel model** := μοντέλο κατά Mantel-Haenszel ΙΩ· μοντέλο των Mantel-Haenszel ΠΓ΄
- Mantel-Haenszel pooling** := σύνοψη κατά Mantel-Haenszel ΙΩ· συνένωση των Mantel-Haenszel ΠΓ΄
- Mantel-Haenszel test** := έλεγχος Mantel-Haenszel
- Mantel-Haenszel test for survival data** := δοκιμασία Mantel-Haenszel σε πίνακες επιβίωσης ΤΛ· δοκιμασία των Mantel-Haenszel σε δεδομένα επιβίωσης ΠΓ΄· Βλέπε και **Mantel-Haenszel test**.
- manual metal arc (MMA)** := συγκόλληση τόξου με επενδυμένο ηλεκτρόδιο ΔΔ
- manual syringe** := χειροκίνητη ωτική σύριγγα ΜΣ
- manual, procedural** := εγχειρίδιο διαδικασιών ΔΔ
- manual, quality** := εγχειρίδιο ποιότητας ΔΔ
- map** := χάρτης ΓΣ
- maple peelers' lung** := πνεύμονας αποφλοιωτών σφενδάμνου ΚΜ
- marble** := μάρμαρο ΔΔ
- marginalization** := περιθωριοποίηση ΓΔ1
- marital condition** := οικογενειακή κατάσταση ΓΣ
- marital fertility** := έγγαμη γονιμότητα ΓΣ
- marital status** := οικογενειακή κατάσταση ΓΣ ΤΛ
- marker, biological** := βιολογικός δείκτης ΚΜ
- market** := αγορά ΓΔ1
- market orientation** := προσανατολισμός προς την αγορά ΓΔ1
- market, labour** := αγορά εργασίας ΔΔ
- marketing of health service** := μάρκετινγκ υπηρεσιών υγείας ΚΜ
- marking (Syn: labeling)** := σήμανση (π.χ μηχανών) ΔΔ
- marking system** := σύστημα επισήμανσης ΚΜ· σύστημα σήμανσης ΓΔ΄
- marking, conformity** := σήμα συμμόρφωσης ΔΔ
- Markov chain** := αλυσίδα Markov ΙΩ· Markovianή αλυσίδα ΕΣΙ
- Markov chain model** := μοντέλο αλυσίδων Markov ΙΩ· Βλέπε **Markov model**.
- Markov model (Syn: multistate transition model)** := μοντέλο Markov EN ΙΩ (Συν: μοντέλο μετάβασης πολλαπλών καταστάσεων EN) ≈ Τα μοντέλα Markov είναι εργαλεία που χρησιμοποιούνται στην ανάλυση αποφάσεων. Πήραν το όνομα τους από τον Ρώσο μαθηματικό του 19ου αιώνα. Τα μοντέλα του Markov είναι η βάση προγραμμάτων λογισμικού που αναπαριστούν τι μπορεί να συμβεί σε μια κοόρτη ασθενών σε μια σειρά κυκλικών περιόδων (π.χ. περίοδοι ενός χρόνου). Το μοντέλο επιτρέπει τη πιθανότητα οι ασθενείς να μετακινηθούν από τη μία κατάσταση υγείας στην άλλη. Για παράδειγμα, ένας ασθενής μπορεί να έχει ένα ήπιο εγκεφαλικό σε έναν κύκλο 3 μηνών, να συνεχίσει με ελάχιστους λειτουργικούς περιορισμούς για έναν αριθμό κύκλων, να εμφανίσει επεισόδιο αιμορραγίας γαστρεντερικού σε έναν επόμενο κύκλο και τελικά να υποστεί ένα σοβαρό εγκεφαλικό επεισόδιο. Ιδανικά, τα δεδομένα από τυχαίοποιημένες κλινικές δοκιμές καθορίζουν την πιθανότητα της μετάβασης από τη μία κατάσταση στην άλλη κατά τη διάρκεια μιας περιόδου με την εφαρμογή διαφορετικών θεραπευτικών επιλογών. EN
- Markov model cycle** := κύκλος μοντέλου Markov ΙΩ
- Markov process** := διαδικασία Markov ΙΩ· διαδικασία του Markov ΕΣΙ· Markovianή ανέλιξη ΕΣΙ
- marks, conformity** := σήματα συμμόρφωσης ΔΔ
- marriage** := γάμος ΓΣ
- marriage benefit** := όφελος γάμου ΓΣ
- marriage certificate** := πιστοποιητικό γάμου ΓΣ
- marriage license** := άδεια γάμου ΓΣ
- marriage rate** := ποσοστό γάμων ΓΣ· συντελεστής ποσοστό γάμων ΓΣ
- married couple** := έγγαμο ζεύγος ΓΣ
- masculine depressive syndrome** := καταθλιπτικό σύνδρομο των αντρών ΓΔ1
- masculinity proportion** := αναλογία αρρένων ΓΣ
- masculinity proportion at birth** := αναλογία αρρένων κατά τη γέννηση ΓΣ

- masculinity ratio** := αναλογία αρρένων ΓΣ
- mask** := μάσκα ΔΔ
- mask, gas** := αντιασφυξιογόνα μάσκα ΔΔ
- mask, half** := μάσκα μισού προσώπου ΔΔ
- mask, mouthpiece assembly** := μάσκα με στομίδα ΔΔ
- mask, self-contained** := αυτόνομη μάσκα ΔΔ· αυτοτελής μάσκα ΔΔ
- masking** := αποκρυπτοποίηση ΚΜΧ· απόκρυψη ΑΧ
- mass migration** := μαζική μετανάστευση ΓΣ
- mass screening** := γενική διαλογή ΚΜ· μαζική διαλογή ΚΜ
- mass spectrometry, low resolution (LRMS)** := φασματομετρία μάζας χαμηλής διακριτικής ικανότητας ΔΔ
- matched pair** := ταιριασμένο ζευγάρι ΑΒ
- matched pairs** := αντιστοιχισμένα ζεύγη ΚΜ ΣΠ
- matching** := εξομοίωση ΑΒ ΑΧ ΔΧΑ ΓΡ' ΕΝ ΕΠ ΙΩ ΚΜ ΠΓ' ΜΧ' ΣΓ23 ΤΛ ΤΠ· ταιρίασμα ΔΧΑ ΓΡ' ΕΣΙ· σύζευξη ΕΣΙ· συναρμογή ΕΣΙ· ταύτιση ΜΧ'· τεχνική εξομοίωσης ΤΛ ≈ Μια διαδικασία που έχει ως σκοπό να κάνει τις ομάδες παρέμβασης και ελέγχου συγκρίσιμες ως προς παράγοντες (συγχυτικούς ή μη) που είναι εξωγενείς στο σκοπό της μελέτης, αλλά που μπορούν να επηρεάσουν την ερμηνεία των αποτελεσμάτων της μελέτης. Για παράδειγμα, σε μελέτες ασθενών-μαρτύρων, μεμονωμένοι ασθενείς μπορούν να εξομοιωθούν με μάρτυρες βάσει ηλικίας, φύλου ή άλλων κλινικών χαρακτηριστικών. ΕΝ \ Μέθοδος μέσω της οποίας γίνεται προσπάθεια να σχηματιστούν δύο όσο το δυνατόν περισσότερο όμοιες ομάδες όσον αφορά στην κατανομή ορισμένων μεταβλητών, εκτός από το βαθμό της έκθεσης στον παράγοντα που μελετάται. Υπάρχουν δύο τύποι εξομοίωσης: Αναλογική και ατομική εξομοίωση. ΕΠ \ Επιλογή μιας ομάδας, έτσι ώστε να είναι παρόμοια με μια άλλη ομάδα, ως προς την κατανομή μιας ή περισσότερων μεταβλητών. ΔΧΑ ≈ "εξομοίωση", "τεχνική εξομοίωσης": ισότιμοι όροι (διευκρίνιση Παγώνας Λάγιου)
- matching of controls to cases** := εξομοίωση των μαρτύρων με τους ασθενείς ΔΧΑ. Βλέπε και **matching** ≈ Επιλογή των μαρτύρων (δείγμα της βάσης της μελέτης ή του πληθυσμού της μελέτης), έτσι ώστε να είναι παρόμοιοι με τους ασθενείς ως προς την κατανομή τους κατά μία ή περισσότερες μεταβλητές (π.χ. ηλικία, φύλο). ΔΧΑ
- matching of unexposed to exposed** := εξομοίωση των μη εκτεθέντων με τους εκτεθέντες ΔΧΑ. Βλέπε και **matching** ≈ Επιλογή των μη εκτεθέντων, έτσι ώστε να είναι παρόμοιοι προς τους εκτεθέντες ως προς την κατανομή τους κατά μία ή περισσότερες μεταβλητές (π.χ. ηλικία, φύλο)
- matching, frequency** := αναλογική εξομοίωση ΚΜ ΠΓ' ΤΛ· εξομοίωση με βάση τη συχνότητα ΙΩ· τεχνική εξομοίωσης ΤΛ
- matching, individual** := ατομική εξομοίωση ΙΩ ΚΜ ΠΓ' ΤΛ· τεχνική εξομοίωσης ΤΛ
- matching, over-** := Βλέπε **overmatching**
- material** := υλικό ΔΔ
- material, insulating** := μονωτικό υλικό ΔΔ· στεγανωτικό υλικό ΔΔ
- material, low dispersible radioactive** := χαμηλής διασποράς ραδιενεργό υλικό ΔΔ
- material, radioactive** := ραδιενεργό υλικό ΔΔ
- material, special form radioactive** := ειδικής μορφής ραδιενεργό υλικό ΔΔ
- maternal age** := ηλικία μητέρας κατά τη γέννηση ΤΛ
- maternal child health center** := κέντρο υγείας μητέρας και παιδιού ΚΜ
- maternal health service** := υπηρεσία υγείας μητρότητας ΚΜ
- maternal mortality** := μητρική θνησιμότητα ΓΣ
- maternity** := μητρότητα ΓΣ
- maternity benefit** := όφελος μητρότητας ΓΣ
- mathematical demography** := μαθηματική δημογραφία ΓΣ
- matrix** := πίνακας ΔΔ ΕΣΙ· μήτρα ΔΔ· πινάκιο ΙΩ
- matrix diagram** := διάγραμμα καλουπιού ΚΜ
- matrix, mixing** := πινάκιο ανάμιξης ΙΩ
- matter, particulate** := σωματιδιακή ύλη ΔΔ
- maturity** := ωριμότητα ΓΣ
- maturity of followers** := ωριμότητα υφιστάμενων ΚΜ
- Mauchly's test of sphericity** := έλεγχος σφαιρικότητας του Mauchly ΣΓ3
- maximum exposure level** := ανώτατο όριο έκθεσης ΚΜ

maximum likelihood estimator := εκτιμητής μέγιστης πιθανοφάνειας ΕΣΙ ΚΜ ΣΠ· εκτιμήτρια μέγιστης πιθανοφάνειας ΕΣΙ

maximum likelihood method := μέθοδος μέγιστης πιθανοφάνειας ΚΜ ΣΠ· μέθοδος της μέγιστης πιθανοφάνειας ΕΣΙ

maximum population := ανώτατο όριο πληθυσμού ΓΣ

McNemar's test := έλεγχος του McNemar ΕΣΙ ΣΓ3· δοκιμασία του McNemar ΜΧ'· τεστ του McNemar ΕΣΙ

meal := γεύμα ΓΔ1

meals-on-wheels := γεύμα στο αυτοκίνητο ΓΔ1· γεύμα καθοδόν ΓΔ1· γεύμα επί τροχών ΓΔ1

mean := μέση τιμή ΕΣΙ ΚΜ ΤΠ· μέσος ΕΣΙ ΠΓ' ΣΓ3· μέσος όρος ΔΔ ΙΩ· μέσος (αριθμητικός) ΣΠ

mean age := μέση ηλικία ΓΣ

mean annual rate := μέσος ετήσιος συντελεστής ΓΣ

mean annual rate of increase := μέσος ετήσιος συντελεστής αύξησης ΓΣ

mean interval between successive generations := μέσο διάστημα μεταξύ διαδοχικών γεννήσεων ΓΣ

mean length of life := μέση διάρκεια ζωής ΓΣ

mean population := μέσος πληθυσμός ΓΣ

mean value := μέση τιμή ΕΣΙ ΕΠ· μέσος όρος ΕΠ ≈ Το άθροισμα των παρατηρούμενων τιμών διαιρούμενο διά του συνολικού αριθμού των παρατηρήσεων: $m = \sum x/n$. ΕΠ

measles := ιλαρά ΓΔ1

measure := μέτρο ΔΧΑ ΙΩ· δείκτης ΔΧΑ· δείκτης μέτρησης ΑΧ· μέγεθος ΑΒ· μέτρηση ΑΒ

measure of association := μέτρο σχέσης ΙΩ ΠΓ' ΣΓ123· μέτρηση της σχέσεως ΑΧ

measure of central tendency := μέτρο κεντρικής τάσης ΕΣΙ ΚΜ ΣΓ3 ΣΠ

measure of dispersion := μέτρο διασποράς ΣΓ3

measure of effect := μέτρο αποτελέσματος ΙΩ ΣΓ2

measure of frequency := μέτρο συχνότητας ΣΓ123

measure of location := μέτρο θέσης ΣΓ3

measure of risk := μέτρο κίνδυνου ΙΩ

measure of spread (Syn: measure of data variation) := μέτρο διασποράς ΚΜ ΣΠ· μέτρο μεταβλητότητας ΚΜ ΣΠ

measure of variability := μέτρο μεταβλητότητας ΣΓ3

measure, control := προληπτικό μέτρο ελέγχου ΔΔ

measure, examination of control := εξέταση του μέτρου ελέγχου ΔΔ

measure, maintenance of control := συντήρηση του μέσου ελέγχου ΔΔ

measure, protective := προστατευτικό μέτρο ΔΔ· μέτρο προστασίας ΔΔ

measurement := μέτρηση ΔΔ ΙΩ ΚΜ

measurement, epidemiological := επιδημιολογικές μετρήσεις ΔΔ

measurement, noise level := μέτρηση της έντασης του θορύβου ΔΔ

measurement, qualitative := ποιοτική μέτρηση ΙΩ ≈ ~ Βλέπε qualitative research. ΓΔ'

measurement, quality := μέτρηση ποιότητας ΔΔ

measurement, quantitative := ποσοτική μέτρηση ΙΩ ≈ ~ Βλέπε qualitative research. ΓΔ'

measurement, radiation := μέτρηση ακτινοβολίας ΔΔ

measurement, repeated := επαναλαμβανόμενη μέτρηση ΙΩ

measurement, thermal stress := μέτρηση της θερμικής καταπόνησης ΔΔ

measurement, vibration := μέτρηση των δονήσεων ΔΔ

measures, testing of control := δοκιμή των μέσων ελέγχου ΔΔ

mechanic and ergonomic hazard := μηχανικός και εργονομικός κίνδυνος ΚΜ

mechanical := μηχανικός ΚΜ

mechanics := μηχανική (κλάδος της φυσικής) ΔΔ

mechanisation := μηχανοποίηση ΔΔ

mechanism := μηχανισμός ΔΔ

mechanism of transmission := τρόπος μετάδοσης ΚΜ

media := μέσα μαζικής ενημέρωσης (ΜΜΕ) ΓΔ1 ΜΣ

median := διάμεσος ΔΔ ΕΔ ΕΣΙ ΙΩ ΠΓ' ΣΓ3 ΣΠ· διάμεση τιμή ΔΔ ΕΔ ΕΠ ΚΜ ΤΠ ≈ Η τιμή μιας μεταβλητής, η οποία είναι συγχρόνως μεγαλύτερη από τις μισές μετρήσεις και μικρότερη από τις άλλες μισές.

Αντιστοιχεί στο 50ό εκατοστημόριο. ΕΠ ΕΔ:(22)

median age := διάμεσος ηλικία ΓΣ

median length of life := διάμεσος διάρκεια ζωής ΓΣ

median survival := διάμεση επιβίωση ΕΝ ≈ Το χρονικό διάστημα στο οποίο έχει επιβιώσει ο μισός πληθυσμός της μελέτης. ΕΝ

median test := διάμεσος έλεγχος ΕΣΙ· έλεγχος διαμέσου ΣΓ3· τεστ διαμέσου ΕΣΙ

medical awareness := ιατρική συνειδητότητα ΙΩ· συναίσθηση ΠΓ´

Medical Certificate of Cause of Death := Ιατρικό Πιστοποιητικό Αιτίας Θανάτου ΜΣ

medical certificate of death := ιατρικό πιστοποιητικό θανάτου ΓΣ

medical defense unions := ιατρικές ομάδες άμυνας ΜΣ

medical education := ιατρική εκπαίδευση ΓΒΜ

medical skills := ιατρικές δεξιότητες ΜΣ

medical staff := ιατρικό προσωπικό ΜΣ

medical subject heading (MeSH) := επικεφαλίδα ιατρικού θέματος ΕΝ· ιατρική θεματική επικεφαλίδα ΕΔ ≈ Το ελεγχόμενο λεξιλόγιο που χρησιμοποιεί η Εθνική Ιατρική Βιβλιοθήκη των ΗΠΑ για την αρχειοθέτηση των άρθρων στο MEDLINE/Pubmed. Η ορολογία του MeSH παρέχει έναν σταθερό τρόπο ανάκτησης πληροφοριών που μπορούν να χρησιμοποιούν διαφορετικές φράσεις για την ίδια έννοια. ΕΝ \ \ Είναι ο ελεγχόμενος θησαυρός λεξιλογίου της Εθνικής Ιατρικής Βιβλιοθήκης. Αποτελείται από σύνολα όρων ονομασίας περιγραφόμενα σε μια ιεραρχική δομή που επιτρέπει την αναζήτηση σε διάφορα επίπεδα εξειδίκευσης. ΕΔ:(9)

medication := φάρμακο ΜΣ· χορήγηση φαρμάκου ΔΔ

medication review := ανασκόπηση της φαρμακευτικής αγωγής ΜΣ

medication, over-the-counter (OTC) := μη συνταγογραφούμενο φάρμακο ΜΣ

medicine := ιατρική ΔΔ ΤΛ· φάρμακο ΔΔ

medicine, community := ιατρική κοινότητας ΤΛ

medicine, cytotoxic (drugs) := κυτταροτοξικό φάρμακο ΔΔ

medicine, evidence-based := Βλέπε [evidence-based medicine](#)

medicine, evidence-based occupational := αποδεικτική ιατρική της εργασίας ΔΔ· ιατρική της εργασίας βασισμένη σε αποδείξεις ΝΡ´· ιατρική της εργασίας βασισμένη σε ενδείξεις ΠΓ´· τεκμηριωμένη επαγγελματική υγιεινή ΓΔ´

medicine, occupational := ιατρική της εργασίας ΔΔ

medicine, preventive := προληπτική ιατρική ΚΜ

medicine, social := κοινωνική ιατρική ΚΜ

Medicines Control Agency := Υπηρεσία ελέγχου φαρμάκων ΜΣ

meeting := συνέδριο ΙΩ

meeting, scientific := επιστημονικό συνέδριο ΙΩ

mega-analysis (meta-analysis of individual patient data) := mega-ανάλυση (μετα-ανάλυση ατομικών δεδομένων) ΙΩ ≈ ~ "μεγαανάλυση" ή (για αποφυγή της σχετικής χασμωδίας) "μεγανάλυση". Βλέπε meta-analysis ΓΔ´

member checking := έλεγχος μελών ΕΝ ≈ Στην ποιοτική έρευνα, η ανταλλαγή ενδιάμεσων ευρημάτων από τη μελέτη με τους συμμετέχοντες για να εξεταστεί αν οι απόψεις τους αποδόθηκαν πιστά και να εξακριβωθεί αν τα συμπεράσματα έχουν νόημα για τους συμμετέχοντες. ΕΝ

member of the household := μέλος του οικοκυριού ΓΣ

menopause := εμμηνόπαυση ΓΔ1

menstruation := έμμηνη ρύση ΚΜ

mental := ψυχικός ΓΔ1

mental health := ψυχική υγεία ΒΟ ΓΔ1 ΜΣ· πνευματική υγεία ΜΣ

mental illness := πνευματική ασθένεια ΜΣ

mentoring := καθοδήγηση ΓΔ1

mercury := υδράργυρος ΓΔ1 ΔΔ· μερκούριο (Hg) ΔΔ

mesothelioma := μεσοθηλίωμα ΔΔ

meta-analysis := μετα-ανάλυση ΔΓ ΕΔ ΕΝ ΕΣΙ ΙΩ ΣΓ2· μεταανάλυση ΚΒ ΠΓ´· μετανάλυση ΓΔ´ ≈ Η καινούργια στατιστική μεθοδολογία της μετα-ανάλυσης επιτρέπει την αντιπαράθεση των αποτελεσμάτων από πολλές μελέτες, ώστε να καταλήξουν σε μία σύνθεση στον υπό εξέταση χώρο. Για μια περιγραφή της βλέπε GV Glass: Integrating findings: The meta-analysis. ΔΓ Είναι οι στατιστικές τεχνικές που συνδυάζουν αποτελέσματα πολλών μελετών για να εξάγουν ένα ενιαίο συμπέρασμα και που μετράνε την ίδια έκβαση. ΕΔ:(7) \ \

Μια στατιστική μεθοδολογία για τον ποσοτικό συνδυασμό αποτελεσμάτων πολλαπλών μελετών που μετράνε την ίδια έκβαση. EN ~ "μεταανάλυση" ή (για αποφυγή της σχετικής χασμωδίας) "μετανάλυση" ΓΔ' \ \ Τα διεθνοποιημένα ελληνικά προθήματα τα διατηρούμε αναλλοίωτα όπως τα τηλε- (tele-) μετα- (meta-), βιο- (bio-) και όλα τα προθήματα των μονάδων του Διεθνούς Συστήματος Μονάδων (SI) (χιλιο-, μεγα-, νανο-, τερα-, ...): μετααρχείο, τηλεειδοποίηση, μεγαώμ, ... KB (Κ Βαλεοντής, πρόεδρος της ΕΛΕΤΟ, επιστολή 30-8-2015)

meta-analysis, cumulative := αθροιστική μετα-ανάλυση ΙΩ

meta-analysis, individual data := μετα-ανάλυση ατομικών δεδομένων EN ≈ Μία μετα-ανάλυση στην οποία δεδομένα από κάθε ασθενή από κάθε πρωτογενή μελέτη χρησιμοποιούνται για τη δημιουργία των συνοπτικών αποτελεσμάτων. Αυτή η προσέγγιση καθιστά την «ανάλυση με πρόθεση για θεραπεία» ακριβέστερη και τις αναλύσεις υπο-ομάδων πιο ουσιαστικές. EN

meta-analysis, overview := μετα-ανάλυση ΕΠ ≈ Ο όρος μετα-ανάλυση αναφέρεται σε ερευνητικούς σχεδιασμούς που έχουν σκοπό την ποσοτική σύνθεση των δεδομένων από πολλές διαφορετικές μελέτες που ασχολούνται με το ίδιο θέμα. Η ποσοτική σύνθεση αποβλέπει (α) στον υπολογισμό ενός συνολικού (συνοπτικού) αποτελέσματος (pooled effect) από όλες τις μελέτες και (β) στη διεξοδική ανίχνευση, τον υπολογισμό και την εξήγηση των παραμέτρων ως προς τις οποίες οι μελέτες αυτές διαφέρουν μεταξύ τους, είτε λόγω πραγματικών διαφορών, είτε λόγω τυχαίων σφαλμάτων. ΕΠ

meta-analysis, prospective := προοπτική μετα-ανάλυση ΙΩ

meta-epidemiology := μετα-επιδημιολογία ΣΓ12

meta-experimental study := μετα-πειραματική μελέτη ΣΓ12

meta-regression := μετα-εξάρτηση ΙΩ· μεταπαλινδρόμηση ΠΓ'

meta-regression analysis := ανάλυση μετα-παλινδρόμησης ΕΔ EN ≈ Στατιστική τεχνική της μετα-ανάλυσης για τον εντοπισμό πηγών ετερογένειας των μελετών που λαμβάνει υπόψη τα χαρακτηριστικά των ασθενών ή του σχεδιασμού στο επίπεδο κάθε μελέτης. Χρησιμοποιείται επίσης για τη διερεύνηση της σχέσης μεταξύ των χαρακτηριστικών των ασθενών ή των μελετών και του μεγέθους του θεραπευτικού αποτελέσματος. ΕΔ:(22) \ \ Όταν συνοψίζονται τα χαρακτηριστικά των ασθενών ή του σχεδιασμού στο επίπεδο κάθε μελέτης οι ερευνητές που κάνουν μια μετα-ανάλυση κινδυνεύουν να μην εντοπίσουν τις συσχετίσεις ανάμεσα σε αυτά τα χαρακτηριστικά και το μέγεθος του θεραπευτικού αποτελέσματος. Επιπλέον, ο κίνδυνος για λανθασμένες ερμηνείες όσον αφορά τα διαφορετικά αποτελέσματα της θεραπείας είναι υψηλός όταν ο αριθμός των μελετών είναι μικρός και πολλά χαρακτηριστικά ασθενών και μελετών διαφέρουν. Τεχνικές μετα-παλινδρόμησης μπορεί να χρησιμοποιηθούν για να ερευνηθεί εάν τα χαρακτηριστικά των ασθενών (π.χ. νεότεροι ή ηλικιωμένοι ασθενείς) ή των μελετών (π.χ. μελέτες χαμηλής ή υψηλής ποιότητας) σχετίζονται με το μέγεθος του θεραπευτικού αποτελέσματος. EN

meta-regression, control-rate := μετα-εξάρτηση βασικού κίνδυνου ΙΩ· μεταπαλινδρόμηση βασικού κίνδυνου ΠΓ'

meta-regression, ecologic := οικολογική μετα-εξάρτηση ΙΩ

meta-synthesis := μετα-σύνθεση EN ≈ Η διαδικασία συνδυασμού ποιοτικής έρευνας πάνω σε ένα συγκεκριμένο θέμα κατά την οποία οι ερευνητές συγκρίνουν και αναλύουν κείμενα επιμέρους μελετών και αναπτύσσουν νέες ερμηνείες. EN

metabolic disorders := μεταβολικές διαταραχές ΜΣ

metabolism := μεταβολισμός ΚΜ

metacognition := μεταγνώση ΓΔ2

metacognitive := μεταγνωσιακός ΓΔ2

metacognitive level := μεταγνωσιακό επίπεδο ΓΔ2

metacognitive skill := μεταγνωσιακή δεξιότητα ΓΔ2

metal := μέταλλο ΓΔ1 ΔΔ

metal, heavy := βαρέα μέταλλα ΔΔ

metal, toxic := τοξικό μέταλλο ΔΔ

meter, frequency := συχνόμετρο ΔΔ

meter, sound dose := ηχοδοσίμετρο ΔΔ

methadone maintenance program := πρόγραμμα συντήρησης με μεθαδόνη ΓΔ1 OK ≈ :~ OK = OKANA

methaemoglobinaemia := μεθαιμοσφαιριναιμία ΓΔ1

method := μέθοδος ΔΔ ΕΣΙ ΣΓ12

method of agreement := κανόνας της συμφωνίας ΚΜ

method of analogy := κανόνας της αναλογίας ΚΜ

- method of concomitant variation** := κανόνας της συνακόλουθης διακυμάνσεως ΚΜ
- method of difference** := κανόνας της διαφοράς ΚΜ
- method of least squares** := μέθοδος των ελαχίστων τετραγώνων ΣΓ3
- method, alternative** := εναλλακτική μέθοδος ΔΔ
- method, analytical** := αναλυτική μέθοδος ΔΔ
- method, comparative** := συγκριτική μέθοδος ΔΔ
- method, educational** := Βλέπε **educational method**. ΓΔ2
- method, epidemiological** := επιδημιολογική μέθοδος ΔΔ
- method, facilitatory tutorial** := Βλέπε **facilitatory tutorial method**. ΓΔ2
- method, facilitatory tutoring** := Βλέπε **facilitatory tutoring method** ΓΔ2
- method, laboratory** := εργαστηριακή μέθοδος ΔΔ ΠΓ´
- method, qualitative** := ποιοτική μέθοδος ΔΔ ≈ ~ Βλέπε qualitative research. ΓΔ´
- method, quantitative** := ποσοτική μέθοδος ΔΔ ≈ ~ Βλέπε qualitative research. ΓΔ´
- method, reference** := μέθοδος αναφοράς ΔΔ
- method, screening** := μέθοδος διαλογής ΔΔ
- method, standard** := πρότυπη μέθοδος ΔΔ
- method, validated** := επικυρωμένη μέθοδος ΔΔ
- methodology** := μεθοδολογία ΔΔ ΚΜ ΣΠ
- methods for the determination of hazardous substances (MDHS)** := μέθοδοι προσδιορισμού επικίνδυνων ουσιών ΔΔ ΠΓ´
- methods, accepted** := αποδεκτές μέθοδοι
- metrology** := μετρολογία ΔΔ
- microclimate** := μικροκλίμα ΔΔ
- micronutrient** := μικροθρεπτικός ΓΔ1
- microorganism** := μικροοργανισμός ΔΔ
- microscopy, scanning electron (SEM)** := ηλεκτρονική μικροσκοπία σάρωσης ΔΔ
- migraine** := ημικρανία ΚΜ
- migrant study** := έρευνα μεταναστών ΤΛ· μελέτη με μετανάστες ΠΓ´· μελέτη σε ομάδες μεταναστών
 AB ≈ ~ Νομίζω δεν αποδίδει σωστά την έννοια, γιατί "Migrant studies are an extension of the ecologic study design, which compares disease rates in different locations. In migrant studies, the disease rate among persons who have migrated from one location to another is compared with the disease rate in persons who did not migrate. Ideally, the rate for migrants is compared both with persons remaining in the country of origin and with lifelong residents of the destination or host country." ΕΓ´
- migration** := μετανάστευση ΓΣ μετανάστευση ΙΩ
- migration movement** := μεταναστευτική κίνηση ΓΣ
- migration policy** := μεταναστευτική πολιτική ΓΣ
- migration rate** := ποσοστό μεταναστεύσεως ΓΣ· συντελεστής μεταναστεύσεως ΓΣ
- milestone** := ορόσημο ΓΔ1 ΟΧ
- milestone problems** := παθήσεις χαμαιλέων ΜΣ
- military hygiene** := υγιεινή στρατού ΚΜ
- mill** := μύλος ΔΔ
- million particles per cubic foot (MPPCF)** := εκατομμύρια σωματίδια ανά κυβικό πόδι ΔΔ
- mine** := ορυχείο ΔΔ
- mine, underground** := υπόγειο ορυχείο ΔΔ
- mineral** := ορυκτό ΔΔ
- mini-peak flow meter** := μικρό ροόμετρο ΜΣ
- minimal important difference** := ελάχιστη σημαντική διαφορά ΕΝ ≈ ~ Η μικρότερη δυνατή διαφορά σε μία σημαντική για τον ασθενή έκβαση την οποία οι ασθενείς θεωρούν ωφέλιμη και θα καθόριζε, επί απουσίας ανεπιθύμητων ενεργειών και υπερβολικού κόστους, μια αλλαγή στην υγειονομική περίθαλψη και διαχείριση του ασθενούς. ΕΝ
- minimal sufficient condition** := ελάχιστη επαρκής συνθήκη ΚΜ
- minimum age at marriage** := κατώτερο όριο ηλικίας συνάψεως γάμου ΓΣ
- minimum infectious dose** := ελάχιστη μολυσματική δόση ΚΜ
- minimum population** := ελάχιστο όριο πληθυσμού ΓΣ
- mining** := εξόρυξη ΚΜ

ministry of foreign affairs := υπουργείο εξωτερικών ΓΔ1

ministry of health := υπουργείο υγείας ΓΔ1

minor civil division := ελάχιστη πολιτική υποδιαίρεση ΓΣ

minority := μειονότητα ΓΔ1 ΓΣ

misclassification := δυσταξινόμηση ΓΡ' ΔΧΑ ΙΩ ΠΓ' ΣΓ2 ΤΛ ΤΠ· εσφαλμένη ταξινόμηση ΓΡ' ΕΣΙ ΙΩ· λανθασμένη ταξινόμηση ΓΡ' ΕΣΙ ≈ Τάση ταξινόμησης των ατόμων σε λάθος κατηγορία, όσον αφορά, για παράδειγμα, την έκθεση ή τη νόσο. Βλέπε: ευαισθησία, ειδικότητα, μη διαφορική δυσταξινόμηση. ΔΧΑ := Και τα τρία με ιδιαίτερη προτίμηση στην δυσταξινόμηση. ΓΡ'

misclassification in respect of disease := δυσταξινόμηση της νόσου ΔΧΑ ≈ Δυσταξινόμηση ως προς τη νόσο, με την ίδια ευαισθησία και ειδικότητα για τους εκτεθέντες και τους μη εκτεθέντες, αντίστοιχα. ΔΧΑ

misclassification in respect of exposure := δυσταξινόμηση της έκθεσης ΔΧΑ ≈ Δυσταξινόμηση ως προς την έκθεση, με την ίδια ευαισθησία και ειδικότητα για τα περιστατικό (τους ασθενείς, cases) και για τη βάση της μελέτης ή τον πληθυσμό της μελέτης, αντίστοιχα. ΔΧΑ

misclassification, differential := διαφορική δυσταξινόμηση ΠΓ' ΤΠ· διαφορική εσφαλμένη ταξινόμηση ΙΩ

misclassification, non-differential := μη διαφορική δυσταξινόμηση ΠΓ' ΤΠ· μη διαφορική εσφαλμένη ταξινόμηση ΙΩ

missing data := ελλιπή δεδομένα ΕΣΙ ΜΧ'· ελλείποντα δεδομένα ΓΡ' ΙΩ· ελλείπουσες παρατηρήσεις ΕΣΙ· παρατηρήσεις που λείπουν ΓΔ'. Βλέπε **missing value**

missing value := απύουσα τιμή ΣΓ3. Βλέπε **missing data**

mist := ομίχλη ΔΔ

mistake := λάθος ΔΔ ΚΜ· σφάλμα ΔΔ. Βλέπε και **error** ΔΔ.

mite := άκαρι ΤΠ ≈ Ανήκει στην ομοταξία των αραχνιδίων. ΤΠ

mites := ακάρεα ΚΜ

mitral regurgitation := ανεπάρκεια μιτροειδούς ΑΒ

mix := μίγμα ΓΔ1

mixed economy := μικτή οικονομία ΓΒΜ

mixed-methods study := μελέτη μικτών μεθόδων ΕΝ ≈ Μια μελέτη που συνδυάζει συνδυασμό προσεγγίσεων συλλογής δεδομένων, ποιοτικές και ποσοτικές, στη μεθοδολογία της μελέτης και συχνά χρησιμοποιείται στη έρευνα παροχής υπηρεσιών και οργάνωσης. Μερικές μελέτες μικτών μεθόδων συνδυάζουν διαφορετικούς σχεδιασμούς (π.χ. οι ερευνητές μπορούν να ενθέσουν ποιοτικές ή ποσοτικές διαδικασίες αξιολόγησης μέσα σε ποσοτικούς σχεδιασμούς αξιολόγησης για να βελτιώσουν την κατανόηση παραγόντων που επηρεάζουν ένα φαινόμενο). Μερικές μελέτες μικτών μεθόδων χρησιμοποιούν έναν σχεδιασμό έρευνας, αλλά πολλαπλές μεθόδους για τη συλλογή δεδομένων (π.χ. ερωτηματολόγια, συνεντεύξεις, παρατηρήσεις και αναλύσεις εγγράφων). ΕΝ

mixed-motive games := παιγνίδια αντικρουόμενων (ή συγκρουόμενων) κινήτρων ΔΓ ≈ := "of research" στο σύγγραμμα του L Schulman, Review of research in education. Itasca III: Peacock 1977. ΔΓ

mixes outbreaks of substances not characterized as explosives := εκρήξεις μιγμάτων ουσιών μη χαρακτηρισμένων ως εκρηκτικών ΚΜ

mixture := μίγμα ΔΔ

mobbing := παρενόχληση ΔΔ

mobile health unit := κινητή υγειονομική μονάδα ΚΜ

mobility, occupational := επαγγελματική κινητικότητα ΔΔ

mobility, social := κοινωνική κινητικότητα ΚΜ

modal age of death := συνήθης ηλικία κατά το θάνατο ΓΣ· τυπική ηλικία κατά το θάνατο ΓΣ

mode := επικρατούσα τιμή ΔΔ ΕΠ ΕΣΙ ΙΩ ΚΜ ΜΧ' ΣΓ3 ΣΠ ΤΠ· δεσπόζουσα τιμή ΕΣΙ· τρόπος λειτουργίας ΔΔ ≈ Η αριθμητική τιμή στην οποία σημειώθηκαν οι περισσότερες παρατηρήσεις. ΕΠ

mode of spread := τρόπος μετάδοσης ΚΜ

model := μοντέλο ΕΣΙ ΙΩ ΤΛ· υπόδειγμα ΓΔ2 ΕΣΙ ΜΚ'· πρότυπο ΔΔ ΜΚ'· διαπλάθω (ρήμα) ΓΔ2· στατιστική μέθοδος ΤΛ ≈ := μοντέλο, στατιστική μέθοδος: ισότιμοι όροι. ΤΛ \ \ Θα προτιμούσα "πρότυπο" ή "υπόδειγμα", αντί της ξενόφερτης model. ΜΚ'

model of organizational stress := μοντέλο οργανωσιακού στρες ΔΔ

model, additive := προσθετικό μοντέλο ΚΜ

model, age-period := μοντέλο ηλικίας-περιόδου ΙΩ

model, building of := οικοδόμηση μοντέλου ΙΩ

- model, cohort effects** := μοντέλο επιδράσεων κοόρτης ΙΩ
- model, Cox** := Βλέπε **Cox model**
- model, cross-validation** := διασταυρωμένη επικύρωση μοντέλου ΙΩ
- model, DerSimonian and Laird model** := μοντέλο κατά DerSimonian-Laird ΙΩ· μοντέλο των DerSimonian-Laird ΠΓ'
- model, deterministic** := αιτιοκρατικό μοντέλο ΓΔ' ΓΡ'· ντετερμινιστικό μοντέλο ΙΩ· προσδιοριστικό πρότυπο ΜΚ ≈ Το αιτιοκρατικό μοντέλο "αποδέχεται την ύπαρξη της αιτιότητας, την καθολική αιτιώδη και νομοτελειακή συνάφεια όλων των φαινομένων. Το ευθέως αντίθετο της αιτιοκρατίας πρεσβεύει η αναϊτιοκρατία ή ιντετερμινισμός". ΓΡ' ≈ Τι σημαίνει "ντετερμινιστικό"; (αν όχι αιτιοκρατικό;) ΓΔ' \ \ Προσδιοριστικό πρότυπο (model): η απόδοση του μοντέλου είναι πλήρως καθορισμένη από τις τιμές των παραμέτρων και τις αρχικές συνθήκες. Σε αντίθεση στα στοχαστικά μοντέλα υπάρχει εγγενής τυχαιότητα· η ίδια ομάδα παραμέτρων και αρχικών συνθηκών μπορεί να οδηγήσει σε διαφορετική έκβαση. ΜΚ' \ \ Αν έτσι, δεν τινάζεται στον αέρα όλη η αιτιολογική επιδημιολογία, αφού στην ουσία στοχαστικά πρότυπα κατασκευάζει; ΓΔ'
- model, Mantel-Haenszel** := Βλέπε **Mantel-Haenszel model**
- model, multiplicative** := πολλαπλασιαστικό μοντέλο ΚΜ
- model, Peto** := μοντέλο κατά Peto ΙΩ
- model, proportional hazards** := στατιστική μέθοδος· μοντέλο αναλογικού κινδύνου ΤΛ
- model, random effects** := μετα-ανάλυση τυχαίων επιδράσεων ΓΔ' ΙΩ· μετα-ανάλυση τυχαίων αποτελεσμάτων ΙΩ
- model, SIR** := μοντέλο SIR ΙΩ
- model, training of** := εκπαίδευση μοντέλου ΙΩ
- model, validation of** := επιβεβαίωση μοντέλου ΙΩ· επικύρωση μοντέλου ΙΩ
- modeling** := πλάσιμο υποδείγματος ΓΔ2
- modeling-coaching-fading** := πλάσιμο-εκγύμναση-απόσυρση ΓΔ2
- modeling, holistic** := ολιστικό μοντέλο ΚΜ
- modeling, statistical** := στατιστικό μοντέλο ΚΜ
- models of illness** := μοντέλα ασθενειών ΜΣ
- models of illness, biopsychosocial model** := βιο-ψυχο-κοινωνικό μοντέλο ασθένειας ΜΣ
- models of illness, functional model** := λειτουργικό μοντέλο ασθένειας ΜΣ
- models of illness, medical model** := ιατρικό μοντέλο ασθένειας ΜΣ
- models of illness, social model** := κοινωνικό μοντέλο ασθένειας ΜΣ
- models of illness, sociological model** := κοινωνιολογικό μοντέλο ασθένειας ΜΣ
- modification of effect (Syn: effect modification)** := τροποποίηση αποτελέσματος ΤΠ
- modified quarantine** := περιορισμένη καραντίνα ΚΜ
- modifier** := τροποποιητής ΔΔ ΚΜ ΣΓ13· τροποποιητικός παράγοντας ΤΠ
- modulation, frequency** := διαμόρφωση συχνότητας ΔΔ
- module, problem based learning** := Βλέπε **PBL module** (PBLM). ΓΔ2
- moisture** := υγρασία ΔΔ
- moment** := ροπή ΕΣΙ ΙΩ
- moment in a minimal sufficient condition** := στιγμή σε μια ελάχιστη επαρκή συνθήκη ΚΜ
- monitoring** := παρακολούθηση ΓΔ1 ΓΔ2 ΔΔ ΚΜ ΜΣ· επιτήρηση ΔΔ
- monitoring of gases and vapours** := παρακολούθηση αερίων και ατμών ΔΔ
- monitoring of microorganisms** := παρακολούθηση μικροοργανισμών ΔΔ
- monitoring test** := δοκιμή παρακολούθησης ΔΔ
- monitoring, air** := έλεγχος ρυπάνσεως ατμοσφαιρας ΔΔ
- monitoring, biological** := βιολογική παρακολούθηση ΔΔ
- monitoring, environmental** := περιβαλλοντική παρακολούθηση ΔΔ
- monitoring, health** := έλεγχος της υγείας ΔΔ
- monitoring, OSH** := παρακολούθηση της ΕΑΥ ΔΔ
- monitoring, particulate** := παρακολούθηση σωματιδίων ΔΔ
- monitoring, personal** := ατομική παρακολούθηση ΔΔ
- monitoring, workplace** := παρακολούθηση του χώρου εργασίας ΔΔ
- monotonous work** := μονότονη εργασία ΔΔ
- Monte Carlo simulations** := προσομοιώσεις κατά Monte Carlo ΙΩ
- Monte-Carlo exact test** := ακριβής έλεγχος Monte-Carlo ΕΣΙ ΣΓ3· ακριβής δοκιμασία Monte-Carlo

ΜΧ´

monthly variation := μηνιαία διακύμανση ΚΜ**moral issues** := ηθικά ζητήματα ΜΣ**morals** := ηθική ΒΟ ΓΔ1. Βλέπε **ethics**. ≈ ~ Βλέπε ethics.**morbidity** := νοσηρότητα ΑΒ ΕΠ ΙΩ ΚΜ ΣΠ ΤΠ ≈ Η νοσηρότητα είναι η συχνότητα, το είδος και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των νοσημάτων τα οποία επιπολάζουν στο γενικό πληθυσμό. ΕΠ**morbidity rate** := δείκτης νοσηρότητας ΑΧ· συντελεστής νοσηρότητας ΓΣ**morbidity ratio** := αναλογία νοσηρότητας ΓΣ**morbidity, age-adjusted** := νοσηρότητα προτυπωμένη ως προς την ηλικία ΙΩ**morbidity, age-specific** := ειδική ως προς την ηλικία νοσηρότητα ΙΩ**morsus** := δείγμα εντόμου ΚΜ**mortality** := θνησιμότητα ΒΟ ΓΔ1 ΓΣ ΔΔ ΕΠ ΙΩ ΚΜ ΠΓ´ ΣΓ12 ΣΠ ΤΛ ΤΠ· δείκτης θνησιμότητας ΤΛ ≈ Θνησιμότητα είναι η συχνότητα του θανάτου ατόμων του γενικού πληθυσμού από ένα νόσημα κατά τη διάρκεια μιας ορισμένης χρονικής περιόδου (συνήθως ενός έτους). ΕΠ**mortality experience** := εμπειρία θνησιμότητας ΑΒ ≈ ~ Ποιος είναι ο ορισμός και η ερμηνεία αυτού του όρου; ΓΔ´ \ \ Στην ουσία σημαίνει "θάνατο". Πχ. late mortality experience (όψιμος, απώτερος θάνατος) σε ασθενείς που επιβίωσαν τουλάχιστον 5 έτη μετά τη διάγνωση καρκίνου σε ηλικία μικρότερη των 21 ετών. ΜΚ´**mortality rate** := δείκτης θνησιμότητας ΑΧ· θνησιμότητα ΠΓ´· ηλικιακή θνησιμότητας ΤΠ· συντελεστής θνησιμότητας ΓΣ ≈ ~ Βλέπε rate**mortality table** := πίνακας θνησιμότητας ΓΣ**mortality, age-adjusted** := θνησιμότητα προτυπωμένη ως προς την ηλικία ΙΩ**mortality, age-specific** := ειδική ως προς την ηλικία θνησιμότητα ΙΩ ΠΓ´· ειδική κατά ηλικία θνησιμότητα ΤΛ· ειδικός κατά ηλικία δείκτης θνησιμότητας ΤΛ**mortality, cause-specific** := ειδική ως προς την αιτία θνησιμότητα ΙΩ ΠΓ´· ειδική κατά αιτία θνησιμότητα ΤΛ· ειδικός κατά αιτία δείκτης θνησιμότητας ΤΛ**mortality, childhood** := παιδική θνησιμότητα ΓΔ1**mortality, crude** := αδρή θνησιμότητα ΠΓ´ ΤΛ· αδρός δείκτης θνησιμότητας ΤΛ**mortality, general** := γενική θνησιμότητα ΙΩ**mortality, infant** := βρεφική θνησιμότητα ΓΔ1 ΙΩ ΚΜ ΠΓ´· δείκτης βρεφικής θνησιμότητας ΤΛ**mortality, late fetal** := όψιμη εμβρυϊκή θνησιμότητα ΙΩ ΠΓ´ ΤΛ· δείκτης όψιμης εμβρυϊκής θνησιμότητας ΤΛ**mortality, late infant** := όψιμη βρεφική θνησιμότητα ΙΩ**mortality, maternal** := μητρική θνησιμότητα ΙΩ ΚΜ ΠΓ´ ΤΛ· δείκτης μητρικής θνησιμότητας ΤΛ**mortality, neonatal** := νεογνική θνησιμότητα ΙΩ ΠΓ´· δείκτης νεογνικής θνησιμότητας ΤΛ**mortality, operative** := εγχειρητική θνησιμότητα ΚΜ ΠΓ´· δείκτης εγχειρητικής θνησιμότητας ΤΛ**mortality, perinatal** := περιγεννητική θνησιμότητα ΙΩ ΠΓ´· δείκτης περιγεννητικής θνησιμότητας ΤΛ**mortality, post-neonatal** := δείκτης όψιμης βρεφικής θνησιμότητας ΤΛ· όψιμη βρεφική θνησιμότητα ΠΓ´**mortality, proportional** := αναλογική θνησιμότητα ΠΓ´· δείκτης αναλογικής θνησιμότητας ΤΛ**mosquito** := κουνούπι ΚΜ ΤΠ ≈ Ανήκει στην ομοταξία των εντόμων. ΤΠ**mosquito control** := έλεγχος κουνουπιών ΚΜ ΠΓ´**mosquito net** := κουνουπιέρα ΚΜ**mother** := μητέρα ΓΣ**mother, nursing** := θηλάζουσα μητέρα ΔΔ**mother, working** := εργαζόμενη μητέρα ΔΔ**motherhood** := μητρότητα ΓΔ1**motivation, work** := παρακίνηση για εργασία ΔΔ**movement, social** := κοινωνικό κίνημα ΚΜ**multi institutional system** := νοσοκομειακό συγκρότημα ΚΜ**multi person** := πολυπρόσωπη ΚΜ**multi-tasking** := πολλαπλά καθήκοντα ΜΣ**multicollinearity** := πολυσυγγραμμικότητα ΕΣΙ ΚΜ ΣΠ**multidimensional scaling** := πολυδιάστατη κλιμακποίηση ΕΣΙ**multidisciplinary teaching (Syn: multidisciplinary approach)** := πολυσυστηματική διδασκαλία

ΓΔ2· διασυστηματική διδασκαλία ΓΔ2· πολυσυστηματική προσέγγιση ΓΔ2· διασυστηματική προσέγγιση ΓΔ2. Βλέπε και **discipline based**. ΓΔ2

multidisciplinary team := πολυεπιστημονική ομάδα ΓΔ1

multilevel analysis := πολυεπίπεδη ανάλυση ΓΔ'· πολυεπίπεδική ανάλυση ΙΩ

multinomial experiment := πολυωνυμικό πείραμα ΚΜ ΣΠ

multiphasic := πολυφασικό ΚΜ

multiple birth := πολλαπλή γέννηση ΓΣ

multiple comparisons := πολλαπλές συγκρίσεις ΕΠ ΕΣΙ ΙΩ ΣΠ ≈ Όταν ένα αποτέλεσμα είναι στατιστικά σημαντικό στο επίπεδο του 5%, αυτό σημαίνει ότι αν ίσχυε η άκυρη υπόθεση, τότε θα αναμενόταν, αν προκύψει από τύχη, ένα τέτοιο αποτέλεσμα μόνο σε 5% των περιπτώσεων. Αν όμως υποθεθεί ότι κατά τη διάρκεια μιας έρευνας επιχειρούνται πολλαπλές συγκρίσεις μεταξύ διαφόρων ομάδων, τότε υπάρχει αυξημένη πιθανότητα ανάδειξης στατιστικά σημαντικών ευρημάτων και όταν ακόμη δεν υπάρχει οποιαδήποτε πραγματική διαφορά. Έτσι, όταν γίνονται πολυάριθμες (π.χ. 100) συγκρίσεις μεταξύ ομάδων, των οποίων οι μέσες τιμές δεν διαφέρουν μεταξύ τους, θα πρέπει να αναμένεται ότι για ορισμένες συγκρίσεις (στην προκειμένη περίπτωση για 5 συγκρίσεις) θα προκύψει αποτέλεσμα στατιστικά σημαντικό στο επίπεδο του 5%. Το αποτέλεσμα αυτό είναι συνέπεια των πολλαπλών συγκρίσεων (multiple comparisons effect). ΕΠ

multiple counting := διπλοαπογραφή, πολλαπλή μέτρηση ΓΣ

multiple endpoint := πολλαπλά καταληκτικά σημεία ΠΓ'· πολλαπλή κατάληξη ΙΩ

multiple imputation := πολλαπλή αναπλήρωση ΙΩ· πολλαπλή αντικατάσταση ΕΣΙ

multiple linear regression := πολλαπλή γραμμική παλινδρόμηση ΚΜ ΠΓ' ΣΓ3 ΣΠ· πολλαπλή γραμμική εξάρτηση ΕΠ ΙΩ ≈ Πρόκειται για ανάλυση η οποία εξετάζει τις συσχετίσεις πολλαπλών μεταβλητών. Η μέθοδος της πολλαπλής γραμμικής εξάρτησης ενδείκνυται όταν η εξαρτημένη μεταβλητή είναι ποσοτική. ΕΠ ≈ Το "εξάρτηση" είναι πιο διαφανής όρος. ΓΔ'

multiple logistic model := πολλαπλό λογιστικό μοντέλο ΚΜ

multiple logistic regression := πολλαπλή λογιστική παλινδρόμηση ΙΩ ΜΧ' ΠΓ' ΣΓ3· πολλαπλή λογαριθμιστική εξάρτηση ΕΠ ΙΩ ≈ Πολλές βιοϊατρικές έρευνες μελετούν παράγοντες που επηρεάζουν την εμφάνιση ή μη μιας συγκεκριμένης κατάστασης (συχνά ενός νοσήματος). Στην περίπτωση αυτή, η εξαρτημένη μεταβλητή είναι ποιοτική με δύο πιθανά αποτελέσματα και επομένως δεν είναι δυνατή η εφαρμογή της πολλαπλής γραμμικής εξάρτησης. Συνήθως εφαρμόζεται η λογαριθμιστική εξάρτηση, που στηρίζεται επίσης στην εφαρμογή ενός μοντέλου στα δεδομένα. Στην απλούστερη περίπτωση, η εξαρτημένη μεταβλητή κωδικοποιείται με 2 τιμές: με 0 αν δεν υπάρχει η κατάσταση (το νόσημα) που μελετάται και με 1 αν υπάρχει. Η μέση τιμή της εξαρτημένης μεταβλητής είναι η αναλογία των ατόμων που έχουν την κατάσταση (το νόσημα). ΕΠ

multiple regression := πολλαπλή παλινδρόμηση

multiple regression analysis := πολλαπλή ανάλυση παλινδρόμησης ΜΧ' ΠΓ' ΣΓ3· ανάλυση πολλαπλής εξάρτησης ΓΔ' ΚΜ

multiple sclerosis := πολλαπλή σκλήρυνση ΜΣ· σκλήρυνση κατά πλάκας ΑΒ

multiplicative := πολλαπλασιαστικό ΙΩ

multiplicative model := πολλαπλασιαστικό μοντέλο ΣΓ1

multiplier, quarter square := πολλαπλασιαστής του ενός τετάρτου των τετραγώνων ΔΔ

multisectoral action := πολυτομεακή δράση ΓΔ1 ≈ Για πρακτικούς σκοπούς είναι συνώνυμο του 'διατομεακή δράση', απλά δίνει έμφαση στη συμβολή, ευθύνη και λογοδοσία πολλών τομέων. ΓΔ1:372:(1)

multisectoral responsibility := πολυτομεακή ευθύνη ΓΔ1

multistate transition model := μοντέλο μετάβασης πολλαπλών καταστάσεων ΕΝ ≈ Βλέπε Μοντέλο Markov. ΕΝ

multivariate analysis := πολυμεταβλητή ανάλυση ΕΣΙ ΜΧ' ΠΓ' ΣΓ13· πολυπαραγοντική ανάλυση ΕΠ ≈ Κάθε ανάλυση που επιχειρεί να εξετάσει τη συμπεριφορά περισσότερων από μία εξαρτημένων μεταβλητών. ΕΠ

multivariate analysis of variance := πολυμεταβλητή ανάλυση διασποράς ΕΣΙ. Βλέπε **analysis of variance**, multi-level

multivariate regression analysis := πολυμεταβλητή ανάλυση παλινδρόμησης ΜΧ' ΠΓ'· ανάλυση πολυμεταβλητής εξάρτησης ΓΔ'· πολυπαραγοντική ανάλυση παλινδρόμησης ΕΝ ≈ Ένας τύπος παλινδρόμησης που παρέχει ένα μαθηματικό μοντέλο που επιχειρεί να εξηγήσει ή να προβλέψει την εξαρτημένη μεταβλητή λαμβάνοντας ταυτόχρονα υπ' όψιν δύο ή περισσότερες ανεξάρτητες μεταβλητές. ΕΝ

multivariate statistical methods := πολυμεταβλητές στατιστικές μέθοδοι ΚΜ

mumps := παρωτίτιδα ΓΔ1

musculoskeletal disorder := μυοσκελετική διαταραχή ΓΔ1
musculoskeletal disorders := μυοσκελετικές δυσλειτουργίες ΜΣ
mushroom growers lung := πνεύμονας καλλιεργητώνμανιταριών ΚΜ
mushroom poisoning := δηλητηρίαση απόμανιτάρια ΚΜ
mutagen := μεταλλαξιγόνα ουσία ΔΔ
mutagenesis := μεταλλαξιγένεση ΔΔ
mutagenic := μεταλλαξιγόνο ΔΔ
mutagenicity := μεταλλακτικότητα ΔΔ
mutation := μετάλλαξη ΑΒ ΔΔ ΕΣΙ ΚΜ
mutually exclusive events := ασυμβίβαστα ενδεχόμενα ΚΜ ΣΠ· αμοιβαίως ασυμβίβαστα ενδεχόμενα ΕΣΙ· ξένα ενδεχόμενα ΕΣΙ
MYCIN certainty factors := Βλέπε certainty factors ΙΩ
myiasis := μυΐαση ΚΜ
myocardial infarction, acute := οξύ έμφραγμα του μυοκαρδίου ΜΣ

N

n-of-1 RCT := τυχαιοποιημένη ελεγχόμενη κλινική δοκιμή του ενός ατόμου EN ΜΧ' ≈ Σχεδιασμός μελέτης για τον προσδιορισμό της επίδρασης μιας παρέμβασης ή έκθεσης σε ένα μόνο άτομο. Στον σχεδιασμό του ενός ατόμου, ο ασθενής υποβάλλεται σε ζεύγη θεραπευτικών περιόδων που είναι οργανωμένες έτσι ώστε μια περίοδος να περιλαμβάνει τη χρήση της πειραματικής θεραπείας και η άλλη περίοδος την χρήση εναλλακτικής θεραπείας ή placebo. Ασθενής και γιατρός δεν έχουν γνώση της θεραπείας αν είναι εφικτό (διπλά-τυφλή μελέτη), και ο ασθενής παρακολουθείται. Οι περίοδοι θεραπείας επαναλαμβάνονται έως ο ιατρός και ο ασθενής να πειστούν ότι οι θεραπείες διαφέρουν ή όχι. EN
n-year survival proportion := ποσοστό n-ετούς επιβίωσης ΣΓ1
narrative approach := αφηγηματική προσέγγιση ΜΣ
narrative review := περιγραφική ανασκόπηση EN ≈ Άρθρο ανασκόπησης (όπως ένα τυπικό κεφάλαιο βιβλίου) το οποίο δεν διεξάγεται με μεθόδους ελαχιστοποίησης των συστηματικών σφαλμάτων (σε αντίθεση με τη συστηματική ανασκόπηση). EN
natality := γεννητικότητα ΓΣ
national clinical assessment authority := εθνική αρχή κλινικής αξιολόγησης ΚΜ
national Health Council := εθνικό συμβούλιο υγείας (ΚΕΣΥ) ΓΔ1
national health information model := εθνικό υπόδειγμα πληροφοριών υγείας ΚΜ
National Health Insurance System, NHI := εθνικό σύστημα ασφάλισης της υγείας ΚΜ
National Health Performance Committee (NHPC) := εθνική επιτροπή επίδοσης υγείας ΚΜ
National Health Priority Action Council (NHPAC) := εθνικό συμβούλιο δράσης προτεραιοτήτων στην υγεία ΚΜ
national health program := εθνικό πρόγραμμα υγείας ΚΜ
National Health Service := Εθνικό Σύστημα Υγείας (ΕΣΥ) ΚΜ
National Health Service (NHS) := Εθνική Υπηρεσία Υγείας ΙΩ
National Institute for Clinical Excellence (NICE) := Εθνικό Ινστιτούτο Κλινικής Αριστείας ΜΣ
national institute for occupational safety and health (NIOSH) := εθνικό ινστιτούτο για την επαγγελματική υγεία και ασφάλεια (των ΗΠΑ) ΔΔ
national institute of clinical studies (NICS) := εθνικό ινστιτούτο κλινικών μελετών ΚΜ
national problem := εθνικό πρόβλημα ΚΜ
national recommendations on quality management in health care := εθνικές συστάσεις για τη διαχείριση της ποιότητας στη φροντίδα υγείας ΚΜ
nationality := εθνικότητα, ιθαγένεια ΓΣ
native := ιθαγενής ΓΣ
nativity := εθνικότητα ΤΛ
natural experiment := πείραμα της φύσης ΤΛ
natural growth := φυσική αύξηση ΓΣ
natural history := φυσική ιστορία EN ≈ Σε αντιδιαστολή με την πρόγνωση, η φυσική ιστορία αναφέρεται στις πιθανές συνέπειες και εκβάσεις μίας νόσου ή κατάστασης και τη συχνότητα με την οποία αναμένονται να συμβούν όταν η νόσος αφήνεται χωρίς θεραπεία. EN

- natural increase** := φυσική αύξηση ΓΣ
- natural movement** := φυσική κίνηση ΓΣ
- naturalization** := πολιτογράφηση ΓΣ
- nature, multifactorial** := πολυπαραγοντική φύση ΔΔ
- necessary** := αναγκαίος ΚΜ ΠΓ΄
- necessary cause** := αναγκαία αιτία ΑΧ ΔΧΑ ΣΓ12 ΤΛ
- necessity** := αναγκαιότητα ΚΜ
- need** := ανάγκη ΓΔ1
- need (medical)** := ανάγκη (ιατρική) ΤΛ
- need (medical), perceived** := συνειδητή ανάγκη (ιατρική) ΤΛ
- need (medical), unperceived** := μη συνειδητή ανάγκη (ιατρική) ΤΛ
- need, educational** := Βλέπε **educational need**. ΓΔ2
- needle** := βελόνα ΔΔ
- needle exchange program** := πρόγραμμα ανταλλαγής χρησιμοποιημένων συρίγγων με νέες ΓΔ1
ΟΚ ≈ ~ OK = OKANA
- needlestick** := νυγμός με βελόνη ΔΔ
- needs assessment research** := έρευνα εκτίμησης αναγκών ΜΣ
- needs-based formula** := φόρμουλα βασισμένη στις ανάγκες ΓΔ1
- negative** := αρνητικός ΣΠ
- negative binomial distribution** := αρνητική διωνυμική κατανομή ΙΩ
- negative growth** := αρνητική αύξηση ΓΣ
- negative predictive error** := αρνητικό προγνωστικό σφάλμα ΠΓ΄ ΜΚ΄· αρνητικό διαγνωστικό σφάλμα ΣΓ13 ≈ ~ Μήπως είναι "negative prediction error"; Βλέπε και "positive prediction error". Μπορεί κάποιος να εξηγήσει πού χρησιμοποιούνται; Μήπως εννοούν τα false-negative errors και false-positive errors, αντίστοιχα; ΕΓ΄
- negative predictive value** := αρνητική προγνωστική αξία ΑΒ ΕΝ ΙΩ ΚΜ ΜΧ΄ ΜΣ ΠΓ΄ ΤΛ· αρνητική διαγνωστική αξία ΣΓ12 ΤΠ· αρνητική προβλεπτική αξία ΕΣΙ· αρνητική προβλεπτική τιμή ΕΣΙ ≈ Βλέπε προγνωστική αξία. ΕΝ
- negative study** := μελέτη με στατιστικά μη σημαντική σχέση ΓΔ΄ ΠΓ΄· αρνητική μελέτη ΕΝ ≈ Μελέτη στην οποία οι συγγραφείς έχουν συμπεράνει ότι οι συγκρινόμενες ομάδες δεν διαφέρουν στατιστικά όσον αφορά τις υπό μελέτη μεταβλητές. Ερευνητικά αποτελέσματα που αποτυγχάνουν να υποστηρίξουν την υπόθεση των ερευνητών. ΕΝ ~ Εάν "οι συγγραφείς έχουν συμπεράνει ότι οι συγκρινόμενες ομάδες δεν διαφέρουν" και αυτή είναι η πραγματικότητα, αυτή είναι μια εξαιρετική θετική μελέτη. Εάν οι συγγραφείς αποκαλύπτουν την πραγματικότητα, η μελέτη τους είναι θετική (καλή). Εάν αντιφάσκουν με την πραγματικότητα η μελέτη τους είναι αρνητική (κακή). Η αντίθεση μεταξύ της πλήρως αδιαφανούς επαγγελματικής αργκό (στατιστικά μη σημαντικό = αρνητική μελέτη) και γλωσσικού αισθητηρίου ομόγλωσσων (αρνητικό=κακό) αξίζει ιδιαίτερης μελέτης. ΓΔ΄
- negative, true** := Βλέπε **true negative**
- negotiating** := διαπραγμάτευση ΓΔ2
- negotiation** := διαπραγμάτευση ΜΣ
- neighborhood control** := ομάδα ελέγχου γειτονιάς ΑΒ· μάρτυρες από το γειτονικό περιβάλλον ΠΓ΄
- neighbourhood** := γειτονιά ΓΔ1
- neo-natal mortality** := νεογνική θνησιμότητα ΓΣ
- neonatal mortality** := δείκτης νεογνικής θνησιμότητας ΚΜ· νεογνική θνησιμότητα ΠΓ΄
- neonatal mortality (or death) rate** := δείκτης νεογνικής θνησιμότητας ΑΧ
- neonatal tetanus** := νεογνικός τέτανος ΒΟ ΓΔ1
- nephrotoxicant** := νεφροτοξικός ΔΔ
- nephrotoxicity** := νεφροτοξικότητα ΔΔ
- nervous** := αγχώδης ΚΜ
- nervous system disease** := πάθηση του νευρικού συστήματος ΜΣ
- nested case-control study** := φωλιασμένη μελέτη ασθενών-μαρτύρων ΜΧ΄ ΠΓ΄ ΣΓ2· εγκλωβισμένη μελέτη περιπτώσεων-μαρτύρων ΕΣΙ· εμφωλευμένη μελέτη περιπτώσεων-μαρτύρων ΕΣΙ· ενσωματωμένη έρευνα ασθενών-μαρτύρων ΑΧ
- net immigration** := καθαρή (εισροή) μετανάστευση από το εξωτερικό ΓΣ
- net migration** := καθαρή μετανάστευση ΓΣ

net reproduction rate := καθαρός συντελεστής αναπαραγωγής ΓΣ

net sensitivity := καθαρή ευαισθησία ΑΒ

net specificity := καθαρή ειδικότητα ΑΒ

net-emigration := καθαρή αποδημία ΓΣ

net, safety := δίκτυ ασφάλειας ΔΔ

network, national information := εθνικό δίκτυο πληροφοριών ΔΔ

neural network := νευρωνικό δίκτυο ΕΝ ΕΣΙ ΙΩ ≈ Η εφαρμογή μη γραμμικής στατιστικής μεθοδολογίας σε προβλήματα αναγνώρισης προτύπων. Τα νευρωνικά δίκτυα μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη ανάπτυξη κανόνων κλινικής πρόγνωσης. Η τεχνική αναγνωρίζει εκείνους τους προγνωστικούς παράγοντες που συσχετίζονται πιο ισχυρά με την έκβαση ενδιαφέροντος και οι οποίοι ανήκουν στον κανόνα κλινικής πρόγνωσης, και εκείνους που μπορούν να παραλειφθούν χωρίς ο κανόνας να χάσει την ισχύ του. ΕΝ

neural network, activation function := συνάρτηση ενεργοποίησης νευρωνικού δικτύου ΙΩ

neural network, activation threshold := ουδός ενεργοποίησης νευρωνικού δικτύου ΙΩ

neural network, back propagation := ανάστροφη διάδοση νευρωνικού δικτύου ΙΩ

neural network, connection := σύνδεση νευρωνικού δικτύου ΙΩ

neural network, feed-forward := νευρωνικό δίκτυο πρόσω τροφοδότησης ΙΩ

neural network, genetic algorithm := γενετικός αλγόριθμος νευρωνικού δικτύου ΙΩ

neural network, gradient descent := κατάβαση σε πρηνές νευρωνικού δικτύου ΙΩ

neural network, hidden layer := απόκρυφο στρώμα νευρωνικού δικτύου ΙΩ

neural network, input := πληροφορία εισόδου νευρωνικού δικτύου ΙΩ

neural network, local minimum := τοπικό ελάχιστο νευρωνικού δικτύου ΙΩ

neural network, momentum := παράμετρος ορμής νευρωνικού δικτύου ΙΩ

neural network, output layer := στρώμα εκβάσεων νευρωνικού δικτύου ΙΩ

neural network, overfitting := υπερπροσαρμογή νευρωνικού δικτύου ΙΩ

neural network, pattern := συνδυασμός (σχέδιο) νευρωνικού δικτύου ΙΩ

neural tub defect := δυσπλασία νευρικού σωλήνα ΒΟ ΓΔ1

neurological conditions := νευρολογικές καταστάσεις ΜΣ

neuropathy := νευροπάθεια ΔΔ

neurotoxicant := νευροτοξικό ΔΔ

neurotoxicity := νευροτοξικότητα ΔΔ

neurotoxicological := νευροτοξικολογικός ΔΔ

neurotoxicology := νευροτοξικολογία ΔΔ

neurotoxin := νευροτοξίνη ΚΜ

neutralization risk := εξουδετέρωση κινδύνου ΚΜ

never-married := άγαμος (κατά την ηλικία των 45 έως 50 ετών) ΓΣ

new diagnostic information ratio := λόγος νέας διαγνωστικής πληροφορίας ΠΓ΄· λόγος νέας πληροφορίας ΚΜ

new form of work := νέα μορφή εργασίας ΔΔ

new poor := νεόπτωχος ΓΔ1

new-born := νεογέννητο ΓΣ

newly married couple := ζεύγος νεόνυμφων ΓΣ

nickel := νικέλιο ή νικκόλιο (Ni) ΔΔ

nit := κόνιδα ΚΜ

nitrogen := άζωτο ΔΔ ΠΓ΄· νιτρογόνο ΔΔ ≈ N, N₂ ως αέριο ΔΔ.

no observable adverse effect level (NOAEL) := επίπεδο με μη παρατηρήσιμες δυσμενείς επιδράσεις ΔΔ· επίπεδο με μη παρατηρούμενες αρνητικές συνέπειες ΔΔ ≈ ≈ NO_oAEL για διάκριση από το αμέσως επόμενο NO_dAEL; ΓΔ΄

no observed adverse effect level (NOAEL) := επίπεδο με μη παρατηρηθείσες δυσμενείς επιδράσεις ΓΔ΄· επίπεδο μη παρατήρησης δυσμενών επιδράσεων ΔΔ ≈ ≈ NO_dAEL για διάκριση από το αμέσως επόμενο NO_oAEL; ΓΔ΄

no treat test threshold := ουδός όχι θεραπείας διαγνωστικής δοκιμασίας ΚΜ ≈ ≈ ουδός δοκιμασίας μη θεραπείας; κατώφλι δοκιμασίας μη θεραπείας; ΓΔ΄

node := κόμβος ΕΣΙ ΙΩ

node, chance := κόμβος πιθανότητας ΙΩ

node, decision := κόμβος απόφασης ΙΩ

- noise** := θόρυβος ΕΣΙ ΔΔ ΚΜ
- noise dosimeter** := δοσίμετρο θορύβου ΚΜ
- noise exposure** := ηχοέκθεση ΔΔ
- noise, occupational** := επαγγελματικός θόρυβος ΔΔ
- noiseless** := αθόρυβο ΔΔ
- nominal group technique** := τεχνική της ονομαστικής λειτουργίας ομάδας ΚΜ
- nominal variable (Syn: categorical variable)** := ονομαστική μεταβλητή ΤΠ· κατηγορική μεταβλητή ΤΠ
- nominal variate** := ονομαστική μεταβλητή ΣΓ3
- nomogram** := νομόγραμμα ΑΧ ΕΝ ΕΣΙ ≈ Μία γραφική κλίμακα που διευκολύνει τον υπολογισμό μιας πιθανότητας. Το πιο ευρέως χρησιμοποιημένο νομόγραμμα είναι αυτό που έχει αναπτυχθεί από τον Fagan για την μετάβαση από την πιθανότητα πριν το τεστ, μέσω του λόγου πιθανοφάνειας, στην πιθανότητα μετά το τεστ. ΕΝ
- nomological** := νομολογικός ΚΜ
- non allegiant study** := μελέτη χωρίς υποταγή του ερευνητή στη μέθοδο ΕΔ ≈ Είναι οι μελέτες ψυχοθεραπευτικών παρεμβάσεων στις οποίες οι συγγραφείς δεν έχουν είτε αναπτύξει την ψυχοθεραπεία, είτε εκπαιδεύσει τους θεραπευτές, είτε εποπτεύσει την εφαρμογή της, είτε δεν είναι υποστηρικτές της υπό εξέταση θεραπείας. ΕΔ:(10)
- non bona fide treatment** := μη γνήσια θεραπεία ΕΔ ≈ Είναι οι ψυχολογικές θεραπείες που δεν έχουν σαφή θεραπευτικό προσανατολισμό ή λογική και απουσιάζουν παράγοντες που είναι αποδεδειγμένα θεραπευτικοί (πχ. η ανάπτυξη ειδικής θεραπευτικής σχέσης ή συμμαχίας μεταξύ του θεραπευτή και θεραπευμένου). ΕΔ:(20)
- non differential misclassification** := μη διαφορική δυσταξινόμηση ΑΧ
- non response** := άρνηση συνεργασίας ΚΜ
- non stated** := μη δηλώσαντες ΓΣ
- non toxic** := μη τοξικός ΔΔ
- non-case** := μη περίπτωση ΑΒ
- non-compliance** := μη-συμμόρφωση ΜΣ
- non-concurrent prospective study** := ασυγχρονική προοπτική μελέτη ΑΒ
- non-differential misclassification** := μη διαφορική δυσταξινόμηση ΔΧΑ ΣΓ12
- non-diseased** := άτομο που δεν ασθένησε ΑΒ
- non-drug therapy** := μη-φαρμακολογική θεραπεία ΜΣ
- non-experimental study** := μη πειραματική μελέτη ΣΓ123
- non-exposed** := μη εκτεθειμένοι ΤΠ· με εκτεθέντες ΤΠ ≈ "μη εκτεθειμένοι" και "μη εκτεθέντες", ανάλογα με χρόνο έκθεσης. ΤΠ := Αφού είναι μη εκτεθέντες/ εκτεθειμένοι, τι "ανάλογα με το χρόνο έκθεσης"; ΓΔ'
- non-exposed group** := μη εκτεθειμένοι ΠΓ'· ομάδα που δεν εκτέθηκε ΑΒ
- non-farm population** := μη γεωργικός πληθυσμός ΓΣ
- non-inferiority trial** := δοκιμή μη υπεροχής ΚΜΧ· κλινική δοκιμή μη υπεροχής ΠΓ'
- non-parametric method** := μη παραμετρική μέθοδος ΣΓ3
- non-parametric test** := βλέπε **test** ΙΩ
- non-participation rate** := βλέπε **rate** ΙΩ
- non-response** := αδυναμία συνεργασίας ΤΛ· άρνηση συνεργασίας ΤΛ· μη απόκριση ΕΣΙ· μη συμμετοχή ΓΡ'
- non-response bias** := συστηματικό σφάλμα μη ανταπόκρισης ΣΓ12· συστηματικό σφάλμα μη απόκρισης ΣΓ12
- non-response rate** := βλέπε **rate** ΙΩ
- non-small cell carcinoma** := μη-μικροκυτταρικό καρκίνωμα ΑΒ
- non-steroidal anti-inflammatory drugs (NSAIDs)** := μη στεροειδή αντιφλεγμονώδη (ΜΣΑΦ) ΜΣ
- nonadherence** := μη συμμόρφωση ΕΝ ΕΣΙ· ανακολουθία ΕΣΙ ≈ Οι ασθενείς είναι μη συμμορφούμενοι όταν δεν λαμβάνουν πλήρως την παρέμβαση της μελέτης (π.χ. συνήθως δεν λαμβάνουν τη προβλεπόμενη δόση ή τη διάρκεια της αγωγής ή δεν συμμετέχουν πλήρως στο πρόγραμμα της μελέτης). ΕΝ
- nonane** := εννεάνιο ΔΔ
- noncentral Fisher distribution** := μη κεντρική κατανομή Fisher ΙΩ
- noncommunicable disease** := μη μεταδοτικό νόσημα ΓΔ1
- noncompliance** := μη-συμμόρφωση ΔΔ

nongovernmental organization (NGO) := μη κυβερνητική οργάνωση (ΜΚΟ) ΓΔ1 ≈ Εθνική ή διεθνής οργανωτική οντότητα, όπως μια ομάδα πολιτών, ένας σύλλογος, μια εκκλησιαστική ομάδα ή ένα ίδρυμα, που αποτελεί ένα ανεξάρτητο κι ευέλικτο αντιστάθμισμα στην(στις) κυβέρνηση(εις) και στον κερδοσκοπικό επιχειρηματικό τομέα. ΓΔ1:371:(2)

noninferiority trial, equivalence trial := κλινική δοκιμή μη-κατωτερότητας ΕΝ· μελέτη ισοδυναμίας ΕΝ ≈ Οι κλινικές δοκιμές που επιχειρούν να αποκλείσουν κλινικά σημαντική ανωτερότητα της παρέμβασης ελέγχου. Αυτές οι μελέτες απαιτούν τον εκ των προτέρων ορισμό της μικρότερης διαφοράς των αποτελεσμάτων μεταξύ των παρεμβάσεων που οι ασθενείς θα θεωρούσαν αρκετά μεγάλη, ώστε να δικαιολογηθεί μια προτίμηση για την παρέμβαση ελέγχου (δεδομένης της επιβάρυνσης και των κινδύνων της κάθε παρέμβασης). Το διάστημα εμπιστοσύνης για το παρατηρούμενο θεραπευτικό αποτέλεσμα στο τέλος της δοκιμής θα πρέπει να αποκλείει αυτήν τη διαφορά ώστε οι συγγραφείς να μπορούν να ισχυριστούν μη-κατωτερότητα (π.χ. τα όρια του διαστήματος εμπιστοσύνης πρέπει να είναι πιο κοντά στο μηδέν απ' ό,τι η ελάχιστη σημαντική διαφορά για τον ασθενή). Αυτό το επίπεδο ακρίβειας συχνά απαιτεί από τους ερευνητές να συμπεριλάβουν μεγάλο αριθμό ασθενών με μεγάλο αριθμό συμβαμάτων. Αυτές οι κλινικές δοκιμές είναι χρήσιμες για τους ερευνητές για να διαπιστώσουν αν μια οικονομικότερη, ασφαλέστερη, απλούστερη (ή πολύ συχνά, οικονομικά αποδοτικότερη για έναν χορηγό) παρέμβαση δεν είναι ούτε καλύτερη άλλα ούτε χειρότερη (σε όρους αποδοτικότητας) από μία καθιερωμένη παρέμβαση. ΕΝ

nonparticipant observation := μη συμμετοχική παρατήρηση ΕΝ ≈ Βλέπε Παρατήρηση πεδίου. ΕΝ

norm-based system := σύστημα που βασίζεται σε κανόνες ΓΔ1

normal := κανονικός ΔΔ ΕΣΙ

normal age at death := κανονική ηλικία κατά το θάνατο ΓΣ

normal curve (Syn: Gaussian curve) := κανονική καμπύλη ΣΠ· καμπύλη του Gauss ΣΠ

normal distribution (Syn: Gaussian distribution) := κανονική κατανομή ΔΔ ΕΣΙ ΙΩ ΚΜ ΣΠ· κατανομή του Gauss ΕΣΙ ΣΓ3· γκαουσιανή κατανομή ΕΣΙ

normal probability plot := διάγραμμα κανονικότητας ΣΓ3

normal Q-Q plot := κανονικό διάγραμμα Q-Q ΣΓ3

normal value := φυσιολογική τιμή ΕΠ ≈ Αν και οι φυσιολογικές τιμές μετατρέπονται σε παθολογικές με ασαφή, συνεχή και προοδευτικό τρόπο, εντούτοις έχουν καθιερωθεί συμβατικά όρια φυσιολογικών τιμών για διευκόλυνση της επικοινωνίας μεταξύ των μελετητών και αντικειμενοποίηση των κριτηρίων της διαγνωστικής διαδικασίας. Τα όρια των φυσιολογικών τιμών είναι: Μέση τιμή ± 2 σταθερές αποκλίσεις ΕΠ

normality assumption := υπόθεση της κανονικότητας ΚΜ ΣΠ

norming := ομαλοποίηση ΚΜ· σύνθεση ΔΒ

normotensive := νορμοτασικοί ΑΒ

notice, prohibition := απαγορευτική προειδοποίηση ΚΜ

notifiable disease := νόσημα υποχρεωτικής δήλωσης ΤΠ

notification of disease (Syn: reporting of disease) := δήλωση νοσήματος ΤΠ

notification of infectious disease := δήλωση λοιμώδους νοσήματος ΚΜ ΤΜ

NSFs (National Service Frameworks) := Εθνική Υπηρεσία Εργασίας ΜΣ

nuclear := πυρηνικός ΓΔ1

null hypothesis := μηδενική υπόθεση ΑΧ ΕΝ ΕΠ ΕΣΙ ΣΓ23· άκυρη υπόθεση ΑΧ ΕΠ· υπόθεση μηδέν ΣΠ ≈ Άκυρη είναι η υπόθεση, σύμφωνα με την οποία δεν υπάρχει συσχέτιση αιτίου και αποτελέσματος, μέχρι να αποδειχθεί το αντίθετο. ΕΠ \ \ Στο πλαίσιο του ελέγχου της υπόθεσης, η μηδενική υπόθεση είναι η αρχική υπόθεση που η στατιστική δοκιμασία είναι σχεδιασμένη να εξετάσει και πιθανώς να απορρίψει, υποστηρίζοντας ότι δεν υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των υπό μελέτη μεταβλητών. ΕΝ ≈ Ισότιμοι όροι. ΑΧ ΕΠ

null result := μηδενικό αποτέλεσμα ΕΝ ≈ Ένα μη στατιστικά σημαντικό αποτέλεσμα, μια μη στατιστικά σημαντική διαφορά, μεταξύ των ομάδων. ΕΝ

number needed to harm (NNH) := αναγκαίος αριθμός θεραπευομένων για βλάβη ενός ΓΔ'· αριθμός ασθενών που πρέπει να πάρουν θεραπεία για την πρόκληση βλάβης σε έναν από αυτούς ΕΝ· αριθμός ασθενών που χρειαζόταν να λάβουν θεραπεία για να παρουσιάσει βλάβη ένας ασθενής ΚΜΧ ≈ Ο αριθμός των ασθενών που, αν έπαιρναν την πειραματική παρέμβαση, θα οδηγούσε έναν ασθενή να υποστεί βλάβη κατά τη διάρκεια μιας συγκεκριμένης περιόδου. Είναι το αντίστροφο της απόλυτης αύξησης κινδύνου και εκφράζεται ως ποσοστό: $1/(\text{απόλυτη διαφορά κινδύνου}) \times 100\%$. ΕΝ ≈ Βλέπε NNS, NNT. \ \ απόλυτης αύξησης εδώ, απόλυτης μείωσης στο NNT; ΓΔ'

number needed to screen (NNS) := αναγκαίος αριθμός διαλεγμένων για πρόληψη ενός ΓΔ'· αριθμός που πρέπει να υποστεί διαλογή ΕΝ· αριθμός ατόμων που πρέπει να υποστούν διαλογή ΠΓ' ≈

Ο αριθμός υγιών που απαιτείται να ελεγχθούν για την πρόληψη ενός ανεπιθύμητου γεγονότος. EN :~ Βλέπε NNH, NNT.

number needed to treat (NNT) := αναγκαίος αριθμός θεραπευομένων για θεραπεία ενός ΓΔ· αναγκαίος αριθμός (πασχόντων) για θεραπεία ΣΓ2· αριθμός ασθενών που πρέπει να θεραπευτεί EN· αριθμός ασθενών που χρειάζονταν να λάβουν θεραπεία για να αντιμετωπιστεί ένας ασθενής ΚΜΧ :~ Ο αριθμός ασθενών που πρέπει να λάβουν θεραπεία κατά τη διάρκεια μιας συγκεκριμένης περιόδου για την επίτευξη ενός επιπλέον θετικού συμβάματος. Όταν γίνεται συζήτηση για το NNT, είναι σημαντικό να προσδιοριστεί η παρέμβαση, η διάρκειά της και τα προσδοκώμενα αποτελέσματα. Είναι το αντίστροφο της απόλυτης μείωσης κινδύνου και που εκφράζεται ως ποσοστό: $1/(\text{απόλυτη διαφορά κινδύνου}) \times 100\%$. EN :~ Βλέπε NNH, NNS.

number of divorces per new marriage := αριθμός διαζυγίων ανά συναπτόμενο γάμο ΓΣ

number, binary := δυαδικός αριθμός ΔΔ

numerical descriptive measure := αριθμητικό περιγραφικό μέτρο ΚΜ ΣΠ

numerus clausus := περιορισμένος αριθμός ΔΒ· συγκεκριμένος αριθμός ΔΒ

nuptial net reproduction rate := καθαρός συντελεστής αναπαραγωγής κατά τον γάμο ΓΣ

nuptiality := γαμηλιότητα ΓΣ

nuptiality rate := συντελεστής γαμηλιότητας ΓΣ

nuptiality table := πίνακας γαμηλιότητας ΓΣ

nurse := νοσηλεύτης ΚΜ

nurse, occupational health := νοσοκόμος εργασίας ΔΔ· νοσηλεύτης επαγγελματικής υγείας ΝΡ'

nursing := νοσηλευτική ΒΟ ΓΔ1 :~ Στην ευρύτερη έννοιά της, η παροχή νοσηλευτικής φροντίδας σε άτομα, οικογένειες ή κοινότητες για αποκατάσταση ή διατήρηση της υγείας, περιλαμβάνει δε και τη νοσηλευτική συνιστώσα της οργανωμένης φροντίδας υγείας και των υπηρεσιών πρόληψης. Τέτοια φροντίδα μπορεί να παρέχει προσωπικό από τη βοηθό νοσοκόμα μέχρι την επαγγελματία νοσηλεύτρια και τη μαία. ΓΔ1:371:(9) \ \ Στην ευρύτερη έννοιά της, η παροχή νοσηλευτικής φροντίδας σε άτομα, οικογένειες ή κοινότητες για αποκατάσταση της υγείας. Σε περιπτώσεις που φέρει κατάλληλο προσδιορισμό, μπορεί να περιλαμβάνει και τη νοσηλευτική συνιστώσα της πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας καθώς και των υπηρεσιών πρόληψης. ΑΛ' :~ Στα ελληνικά 'Νοσηλεία' και 'Νοσηλευτική περίθαλψη' σημαίνουν νοσηλεία σε νοσηλεύτήριο (= νοσοκομείο), και όχι φροντίδα της νοσοκόμας, μέσα κι έξω απ' τα νοσοκομεία, ('νοσηλευτική'), στην οποία αναφέρεται ο αγγλικός όρος 'nursing'. Δεν πρέπει να γίνει σύγχυση μεταξύ τους. ΓΔ1:371:[27]

nursing care := νοσηλευτική φροντίδα ΚΜ

nursing staff := νοσηλευτικό προσωπικό ΚΜ

nursing, occupational := βοηθητικό προσωπικό για την ιατρική της εργασίας ΔΔ· επαγγελματική νοσηλευτική ΝΡ'

nutrition := διατροφή ΒΟ ΓΔ1

NVQ (national vocational qualification) := ΔΕΚ (δίπλωμα επαγγελματικής κατάρτισης) ΓΔ2· ΠΕΚ (πιστοποίηση επαγγελματικής κατάρτισης) ΓΔ2

O

obesity := παχυσαρκία ΓΔ1 ΔΔ ΚΜ ΜΣ

object := αντικείμενο ΣΓ12

objective := αντικειμενικός σκοπός ΓΔ1· αντικειμενικός στόχος ΓΔ2

objective structured clinical examination (OSCE) := αντικειμενικά δομημένη κλινική εξέταση ΓΔ2 ΜΣ· αντικειμενική, δομημένη κλινική εξέταση ΓΒΜ :~ Εξέταση φοιτητή που συνδυάζει την αξιολόγηση πολλών κλινικών δεξιοτήτων στη σειρά σε συνθήκες προσομοίωσης. Δεξιότητες που εξετάζονται είναι η λήψη ιστορικού, η επικοινωνία, η κλινική εξέταση, η ερμηνεία εξετάσεων, η διαφορική διάγνωση. Ο εξεταστής σε κάθε σταθμό χρησιμοποιεί μία πρότυπη λίστα βαθμολογίας (checklist) για να καταγράψει τις ικανότητες του υποψηφίου στα επιμέρους τμήματα της δεξιότητας. ΜΣ

objective, quality := στόχος ποιότητας ΔΔ

objectivity := αντικειμενικότητα ΔΒ ΙΩ

obligation and responsibility of safety techniques := υποχρέωση και αρμοδιότητα τεχνικών ασφάλειας ΚΜ

obligation and right of worker := υποχρέωση και δικαίωμα εργαζομένου ΚΜ

obligation of director := υποχρέωση διευθυντή ΚΜ

obligation of engineer of production and foreman := υποχρέωση μηχανικού παραγωγής και εργοδηγού ΚΜ

observation := παρατήρηση ΔΔ ΚΜ ΤΛ

observation bias := συστηματικό σφάλμα παρατήρησης ΑΧ ΓΔ´· σφάλμα παρατήρησης ΑΧ ΠΓ´ := ~ "συστηματικό σφάλμα παρατήρησης", "σφάλμα παρατήρησης": ισότιμοι όροι ΑΧ \ \ Το bias μπορεί να είναι μόνον συστηματικό σφάλμα, βλέπε bias.

observation period := περίοδος παρακολούθησης ΙΩ

observation period Syn:: follow-up period := παρατηρητική περίοδος ΔΧΑ· περίοδος παρατήρησης ΔΧΑ· περίοδος παρακολούθησης ΔΧΑ ≈ Περίοδος χρόνου, στη διάρκεια της οποίας ο πληθυσμός της μελέτης παρατηρείται όσον αφορά την εκδήλωση της νόσου

observation, quality audit := παρατήρηση κατά την επιθεώρηση της ποιότητας ΔΔ

observational rating scale := ειδική κλίμακα παρακολούθησης ΔΒ

observational study := μελέτη παρατήρησης ΕΝ ΕΣΙ· έρευνα παρατήρησης ΑΧ· μη παρεμβατική έρευνα ΑΧ· παρατηρητική μελέτη ΕΣΙ· περιγραφική μελέτη ΚΜΧ ≈ Ο όρος μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να περιγράψει πολλούς σχεδιασμούς που δεν είναι τυχαιοποιημένες δοκιμές (π.χ. μελέτη κοόρτης ή ασθενών-μαρτύρων που αναζητούν αιτιολογικές σχέσεις, προγνωστικές μελέτες, μελέτες διαγνωστικών δοκιμών, και ποιοτικές μελέτες). Πιο συχνά αναφέρεται σε μελέτες κοόρτης και ασθενών-μαρτύρων στις οποίες οι προτιμήσεις του ασθενούς ή του ιατρού ή οι συγκυρίες καθορίζουν αν το άτομο θα εκτεθεί σε μια παρέμβαση, μια συμπεριφορά, ή έναν πιθανό επιβλαβή παράγοντα (σε αντίθεση με την τυχαιοποιημένη δοκιμή όπου η έκθεση είναι στον έλεγχο του ερευνητή). ΕΝ := ~ "έρευνα παρατήρησης", "μη παρεμβατική έρευνα": ισότιμοι όροι. ΑΧ

observatory, risk := παρατηρητήριο των κινδύνων ΔΔ

observed := παρατηρηθείς ΔΧΑ

observed cell count := παρατηρούμενη συχνότητα ΚΜ ΣΠ

observed value := παρατηρηθείσα τιμή ΚΜ

observer bias := συστηματικό σφάλμα παρατηρητή ΕΝ ≈ Συμβαίνει όταν οι παρατηρήσεις ενός παρατηρητή διαφέρουν συστηματικά ανάλογα με τα χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων (π.χ. συστηματικά διαφορετικές παρατηρήσεις στην ομάδα θεραπείας και ελέγχου). ΕΝ := ~ Βλέπε και bias.

obstruction := απόφραξη ΔΔ

obstruction, intestinal := απόφραξη εντέρου ΒΟ ΓΔ1

occupation := επάγγελμα ΓΣ ΔΔ ΚΜ ΤΛ· απασχόληση ΤΛ ≈ := ~ Ισότιμοι όροι. Διευκρίνιση Παγώνας Λάγιου.

occupation, arduous and unhealthy := βαρύ και ανθυγιεινό επάγγελμα ΔΔ

occupation, elementary := ανειδίκευτος εργάτης ΔΔ· πρωτογενές επάγγελμα ΝΡ´

occupational := επαγγελματικός ΔΔ

occupational class := επαγγελματική ομάδα ΓΣ

occupational classification := ταξινόμηση κατά επάγγελμα ΓΣ

occupational disease mortality := θνησιμότητα επαγγελματικής ασθένειας ΓΣ

occupational exposure limits := όριο εργασιακής έκθεσης ΚΜ

occupational exposure standard := πρότυπο εργασιακής έκθεσης ΚΜ

occupational health manager := υπεύθυνος εργασιακής υγιεινής ΚΜ

occupational health service := υπηρεσία επαγγελματικής υγιεινής ΒΟ ΓΔ1 ΚΜ

occupational mobility := επαγγελματική κινητικότητα ΓΣ

occupational mortality := επαγγελματική θνησιμότητα ΓΣ

occurrence := συχνότητα ΔΧΑ

occurrence function := συνάρτηση συχνότητας ΚΜ ΣΓ123

occurrence of disease := συχνότητα νοσήματος ΤΠ

occurrence, measures of := μέτρα συχνότητας ΤΠ ≈ Παραδείγματα: incidence rate, incidence proportion, prevalence κ.ά. ΤΠ

ocular := οφθαλμικός ΔΔ

odds := λόγος συμπληρωματικών πιθανοτήτων ΑΧ ΓΡ´ ΕΣΙ ΠΓ´ ΣΓ123 ΤΛ· αναλογία ΕΝ· αναλογία συμπληρωματικών πιθανοτήτων ΕΣΙ· αναλογία υπέρ-κατά ΕΣΙ· σχετική πιθανότητα ΜΧ´ ΤΠ ≈ Ο λόγος των συμβαμάτων προς τα μη συμβάματα. Ο λόγος του αριθμού των συμμετεχόντων στη μελέτη που βιώνουν την έκβαση που μας ενδιαφέρει προς τον αριθμό των συμμετεχόντων στη μελέτη που δεν βιώνουν την έκβαση αυτή ΕΝ

odds ratio (OR) := λόγος των odds ΓΡ´ ΕΣΙ ΠΓ´ ΣΓ123· σχετικός λόγος συμπληρωματικών πιθανοτήτων

νοτήτων ΑΧ ΓΡ' ΠΓ' ΤΛ· λόγος πιθανοτήτων ΑΒ ΓΡ' ΣΠ· λόγος σχετικών πιθανοτήτων ΕΣΙ ΜΧ' ΤΠ· πηλίκο διαγωνίων γινομένων ΑΧ ΕΠ ΤΛ· διαγώνιο πηλίκο ΑΧ ΕΠ· λόγος αναλογιών ΕΝ ΙΩ· σχετικός λόγος ΑΧ ΣΠ· διαγώνιος λόγος ΑΧ· λόγος συμπληρωματικών πιθανοτήτων ΚΜ· λόγος των οτζ ΣΓ123· προσεγγιστικός σχετικός κίνδυνος ΑΧ· σχετικό στοιχείο ΙΩ· σχετικός κίνδυνος ΑΧ ≈ Είναι ο λόγος των επιπτώσεων των κινδύνων ανάμεσα σε εκτεθειμένους και μη εκτεθειμένους, όπως προκύπτει από έρευνες ασθενών-μαρτύρων. ΕΠ Ο λόγος των αναλογιών ενός συμβάντος σε μία ομάδα έκθεσης ως προς μία ομάδα που δεν έχει εκτεθεί. ΕΝ Είναι δείκτης αντιστοιχίας. ΤΛ ≈ Οι όροι "σχετικός λόγος συμπληρωματικών πιθανοτήτων" και "πηλίκο διαγωνίων γινομένων" στους ΤΛ είναι ισότιμοι όροι (διευκρίνιση Παγώνας Λάγιου). Από τους 7 προτεινόμενους όρους προτιμώνται οι "σχετικός λόγος συμπληρωματικών πιθανοτήτων", "σχετικός λόγος", "διαγώνιο πηλίκο" (διευκρίνιση ΑΧ). \ \ συμφωνώ με ΠΠ, αλλά και πιο εύχρηστα λόγος πιθανοτήτων. ΓΡ'

odds reduction := μείωση αναλογιών ΕΝ ≈ Η μείωση αναλογιών εκφράζει για τις αναλογίες ό,τι εκφράζει η μείωση σχετικού κινδύνου για τους κινδύνους. Όπως η μείωση του σχετικού κινδύνου είναι 1 - σχετικός κίνδυνος, η μείωση αναλογιών είναι 1 - σχετικές αναλογίες (οι σχετικές αναλογίες και ο λόγος αναλογιών είναι συνώνυμες). Άρα, αν μία θεραπεία δίνει ένα λόγο αναλογιών 0.6 για μία συγκεκριμένη έκβαση, η θεραπεία μειώνει τις αναλογίες για τη συγκεκριμένη έκβαση κατά 0.4. ΕΝ

odds, relative := Βλέπε **relative odds**

office := γραφείο ΔΔ

officer := αξιωματούχος ΓΔ1

officer, safety := υπεύθυνος ασφάλειας ΔΔ

official, union := συνδικαλιστικό στέλεχος ΔΔ

old age := γήρας ΓΣ

old age assistance := βοήθεια ηλικιωμένων ΚΜ

old people := γέρων ΓΣ

old-old := υπέργηρος ΓΔ1

one tailed test := έλεγχος μιας ουράς ΕΣΙ, μονόπλευρος έλεγχος ΚΜ

one to one consultation := ένας προς ένας εξέταση ΜΣ

one way antagonism := ανταγωνισμός μίας κατεύθυνσης ΚΜ

one-person household := μονομελές οικοκυριό ΓΣ

one-side test := Βλέπε **one-sided test** ≈ ≈ Ο όρος δεν υπάρχει στο DoE. ΓΔ'

one-sided := Βλέπε **one-sided test**

one-sided test := μονόπλευρος έλεγχος ΕΣΙ ΜΧ' ΣΠ· δοκιμασία μιας διεύθυνσης ΑΧ· δοκιμασία μονής διεύθυνσης ΕΠ· έλεγχος μονής κατεύθυνσης ΣΓ3 ≈ Ονομάζεται η δοκιμασία που εφαρμόζεται στην περίπτωση μιας εναλλακτικής υπόθεσης, όπου υπάρχει απόκλιση της υπό έλεγχο μεταβλητής κατά μία μόνο κατεύθυνση (μίας διεύθυνσης, one-sided). ΕΠ ≈ ONE-SIDED TEST: A statistical test based on the assumption that only one direction of departure from the test hypothesis is of interest. Sometimes called a "one-tailed test," although that term has other meanings. See also two-sided test. (DoE). ΓΔ'

one-tailed := Βλέπε **one-sided test** ≈ ≈ Ο όρος δεν υπάρχει στο DoE. ΓΔ'

one-tailed test := Βλέπε **one-sided test**

one-way analysis of variance := ανάλυση διασποράς μιας κατεύθυνσης ΣΓ3

oocyst := ωοκύστη ΚΜ

open population := ανοικτός πληθυσμός ΓΣ

open population (Syn: dynamic population) := ανοικτός πληθυσμός ΑΧ ΔΧΑ ΣΓ12· δυναμικός πληθυσμός ΔΧΑ ≈ Ένας πληθυσμός, προς τον οποίο και από τον οποίον εισέρχονται και εξέρχονται άτομα στη διάρκεια της περιόδου παρατήρησης (π.χ. ο πληθυσμός μιας πόλης με ανθρώπους που διακινούνται μέσα και έξω από αυτήν. Σύγκρινε: κλειστός πληθυσμός

open-ended question := ερώτηση ανοιχτού τύπου ΕΣΙ ΠΓ'· ανοιχτού τύπου ερώτηση ΕΝ ≈ Ερωτήσεις που δεν προσφέρουν συγκεκριμένη δομή για τις απαντήσεις του αποκρινόμενου και του επιτρέπουν να απαντήσει με δικά του λόγια. ΕΝ

operating characteristic := λειτουργικό χαρακτηριστικό ΚΜ

operation, emergency := λειτουργία σε έκτακτη ανάγκη ΔΔ

operational case definition := χρηστικός καθορισμός περιπτώσεων ΤΛ

operational hypothesis := υπόθεση εργασίας ΚΜ ΣΠ

operational management := διοίκηση επιχειρήσεων ΜΣ

opportunistic := ευκαιριακός ΓΒΜ

- opportunistic health promotion** := ευκαιριακή προώθηση της υγείας ΚΜ
- opportunity** := ευκαιρία ΓΔ1 ΙΩ ΚΜ
- opportunity costs** := κόστος ευκαιρίας ΕΝ ≈ Η αξία των διαφυγόντων οφελών (υγείας ή άλλων) από εναλλακτικές στρατηγικές όταν χρησιμοποιείται ένας πόρος. ΕΝ
- optimality** := βελτιστότητα ΚΜ
- optimum density** := άριστη πυκνότητα ΓΣ
- optimum population** := άριστο μέγεθος πληθυσμού ΓΣ
- oral contraceptive** := αντισυλληπτικό χάπι ΑΒ
- oral health** := στοματική υγεία ΓΔ1
- oral hygiene** := στοματική υγιεινή ΒΟ ΓΔ1
- oral hygiene index** := δείκτης στοματικής υγιεινής ΚΜ
- order of marriage** := σειρά γάμου ΓΣ
- ordered array** := διατεταγμένες παρατηρήσεις ΚΜ ΣΠ
- ordinal** := διατάξιμος ΑΧ ΕΣΙ· διαβαθμιζόμενος ΑΧ· διατακτικός ΕΣΙ ≈ ~ Οι όροι "διατάξιμος" και "διαβαθμιζόμενος" είναι ισότιμοι. ΑΧ
- ordinal variable** := διατάξιμη μεταβλητή ΤΠ
- ordinal variate** := διατάξιμη μεταβλητή ΣΓ3
- ordinary least squares** := βλέπε **least squares** ΙΩ
- organ preservation** := οργάνωση και διοίκηση ΚΜ
- organ, sense (Syn: sensory organ)** := αισθητήριο όργανο ΔΔ
- organisation of work** := οργάνωση εργασίας ΔΔ
- organisation or organization** := οργάνωση ΔΔ
- organisation, European** := Ευρωπαϊκός οργανισμός ΔΔ
- organisation, international** := διεθνής οργανισμός ΔΔ
- organisation, national** := εθνικός οργανισμός ΔΔ
- organisations, standards** := οργανισμός τυποποίησης ΔΔ. Βλέπε **International Organization for Standardization** (ISO)
- organism** := οργανισμός (π.χ. βιολογικός) ΔΔ
- organism, aquatic** := υδρόβιος οργανισμός ΔΔ
- organization** := οργανισμός (π.χ. υπηρεσία) ΔΔ
- organization and administration** := οργάνωση και διοίκηση ΒΟ ΓΔ1
- organization, non-profit** := μη κερδοσκοπικός οργανισμός ΚΜ
- organization, work** := οργάνωση εργασίας ΔΔ
- organizational** := οργανωτικός ΒΟ ΓΔ1
- organizational goal** := οργανωτικός στόχος ΚΜ
- organizational learning** := "συνεργασιακή" μάθηση ΔΒ
- organizational skills** := οργανωτικές δεξιότητες ΜΣ
- organochlorine** := οργανοχλωριωμένο ΔΔ
- organophosphate** := οργανοφωσφορικό ΚΜ· οργανοφωσφορικό άλας ΔΔ
- OSCE (objective structured clinical examination)** := Βλέπε **objective structured clinical examination**.
- oscillation** := ταλάντωση ΔΔ ΕΣΙ
- osteoarthritis** := οστεοαρθρίτιδα ΚΜ ΜΣ· οστεοαρθρίτις ΒΟ ΓΔ1
- osteopathy** := οστεοπαθητική ΜΣ
- osteoporosis** := οστεοπόρωση ΓΔ1 ΚΜ
- otitis external** := εξωτερική ωτίτιδα ΜΣ
- otitis media** := μέση ωτίτιδα ΜΣ
- otoscope** := ωτοσκόπιο ΜΣ
- ototoxic** := ωτοτοξικός ΔΔ
- Ottawa Charter for Health Promotion** := Χάρτης της Οτάβα για την Προαγωγή Υγείας ΜΣ
- out of hours** := εκτός ωραρίου ΜΣ
- out-group** := έξω-ομάδα ΔΓ
- out-of-hours care** := φροντίδα εκτός ωραρίου ΜΣ
- outbreak** := έκρηξη ΚΜ ΤΛ· επιδημία ΑΒ ΤΠ· έξαρση κρουσμάτων ΤΠ· επιδημική έκρηξη ΚΜ· επιδημική έξαρση ΤΠ

outbreak investigation := διερεύνηση επιδημίας ΤΠ

outbreak risk := κίνδυνος έκρηξης ΚΜ

outbreak, chemical := χημική έκρηξη ΚΜ

outbreak, electric := ηλεκτρική έκρηξη ΚΜ

outbreak, epidemic := επιδημική έκρηξη ΚΜ ΤΛ

outbreak, mechanic := μηχανική έκρηξη ΚΜ

outbreak, natural := φυσική έκρηξη ΚΜ

outbreak, nuclear := πυρηνική έκρηξη ΚΜ

outcome := έκβαση ΑΧ ΒΟ ΓΔ1 ΓΔ2 ΓΔ' ΓΡ' ΙΩ ΜΚ' ΚΜΧ ΜΧ' ΟΧ ΠΓ' ΣΓ123 ΤΠ· αποτέλεσμα ΓΔ1 ΕΣΙ ΚΜ· κατάληξη ΟΧ· τελικό αποτέλεσμα ΑΧ ≈ Στο χώρο της υγείας, το αποτέλεσμα ή ο αντίκτυπος (impact) των μέτρων πολιτικής ή των υγειονομικών παρεμβάσεων από την άποψη της αλλαγής της υγειακής κατάστασης ή συμπεριφοράς. ΓΔ1:367:(2) ≈ Συχνά στο κείμενο τα συμφραζόμενα επέβαλαν σχεδόν τον όρο 'αποτέλεσμα' που τότε χρησιμοποιήθηκε (είναι επίσης ευρύτερα κατανοητό, έχει δηλαδή μεγαλύτερη επικοινωνιακή ισχύ). ΓΔ1:367:[17]

outcome and process assessment health care := εκτίμηση έκβασης και διαδικασίας φροντίδας υγείας ΚΜ ≈ ≈ Είναι αυτό όρος ή φράση; Αν "outcome and process assessment health care" είναι 2 όροι: α) outcome assessment και β) process assessment, είναι οι δύο πλήρεις όροι (α) "outcome assessment health care"; ή "outcome health care assessment"; ή "health care outcome assessment"; και (β) "process assessment health care"; ή "process health care assessment"; ή "health care process assessment"; Και ποια η πλήρης μετάφρασή τους; ΓΔ'

outcome-oriented := προσανατολισμένος στην έκβαση ΓΔ1· προσανατολισμένος στο αποτέλεσμα ΓΔ1

outlaw := εκτός νόμου ΓΔ1 ΟΧ

outlier := απομακρυσμένη παρατήρηση ΕΠ ΙΩ ΠΓ'· απόμακρη παρατήρηση ΕΣΙ· έκτοπος ΑΒ ΕΣΙ· έκτροπος ΕΣΙ ≈ Έτσι ονομάζονται οι παρατηρήσεις που απέχουν πολύ από τις προβλεπόμενες, σύμφωνα με το μοντέλο που εξετάζεται. ΕΠ

outline := περίγραμμα ΓΔ1

outlining := σκιαγράφηση ΓΔ1

outpatient := εξωτερικός ασθενής ΚΜ

outpatient visits := επισκέψεις στα εξωτερικά ιατρεία ΙΩ

output := έργο ΔΓ

output (Ant: input) := εκροή ΓΔ' ΚΜ· εξερχόμενα ΓΔ1 έξοδος ΓΔ'. Βλέπε και **input**.

output, intermediate := ενδιάμεση εκροή ΚΜ

outreach service := επί τόπου υπηρεσία ΓΔ1

ovarian := ωοθηκικός ΑΒ

over matching := Βλέπε **overmatching**

over registration := διπλοκαταγραφή, πολλαπλή καταχώρηση ΓΣ

over-dispersion := υπερδιασπορά ΙΩ· υπερσκέδαση ΕΣΙ

over-interpretation := υπερερμηνεία ΙΩ ΤΛ

over-population := υπερπληθυσμός ΓΣ

over-the-counter (OTC) medication := μη συνταγογραφούμενα φάρμακα ΜΣ ≈ Φάρμακα που μπορούν να αγοραστούν από φαρμακεία και άλλα εμπορικά καταστήματα χωρίς ιατρική συνταγή. ΜΣ

overcrowded dwelling := υπερπυκνωμένη κατοικία ΓΣ

overestimation bias· positive bias := μεροληψία υπερεκτίμησης ΕΔ· συστηματικό σφάλμα υπερεκτίμησης ΑΛ' ≈ Είναι το είδος του συστηματικού σφάλματος στο οποίο η παρατηρούμενη διαφορά είναι μεγαλύτερη από την πραγματική. ΕΔ:(24) ≈ Είναι μεγαλύτερη ή περιγράφεται μεγαλύτερη; ΓΔ'

overflow := υπέρβαση κάλυψης (νοσηλευτικών κλινών) ΤΛ

overload, work := υπερβολικός φόρτος εργασίας ΔΔ

overmatching := υπερεξομοίωση ΓΡ' ΚΜ ΙΩ ΤΛ ΤΠ· υπερταίριασμα ΕΣΙ ≈ ≈ OVERMATCHING An undesirable result from matching comparison groups too closely or on too many variables. (DoE). ΓΔ'

overtime := υπερεργασία ΔΔ

overweight := υπέρβαρος ΔΔ

overwork := υπερωρία ΜΣ

oxide := οξείδιο ΓΔ1

oxide, nitric := μονοξείδιο του αζώτου ΔΔ

oxide, tantalum := οξειδίο του τανταλίου ΔΔ

oxide, zinc := οξειδίο του ψευδαργύρου ΔΔ

P

p value := τιμή p EN ΕΣΙ ΜΧ' ΠΓ' ΣΓ23 ακριβής πιθανότητα ΚΜ ΣΠ· p-τιμή ΕΣΙ· τιμή κριτηρίου p ΕΠ· τιμή πιθανότητας p ΕΣΙ ≈ Η πιθανότητα ότι αποτελέσματα εξίσου ή περισσότερο ακραία από αυτά που παρατηρήθηκαν θα συμβούν, αν η μηδενική υπόθεση είναι αληθής και το πείραμα επαναλαμβάνεται ξανά και ξανά. $P < 0.05$ σημαίνει ότι υπάρχουν λιγότερες από 1 στις 20 πιθανότητες ότι σε επαναλήψεις του πειράματος αποτελέσματα εξίσου ή περισσότερο ακραία από αυτά που παρατηρήθηκαν θα συμβούν, αν η μηδενική υπόθεση είναι αληθής. EN Η τιμή p εκφράζει την πιθανότητα που υπάρχει να είναι τυχαίο ή όχι το αποτέλεσμα μιας στατιστικής ανάλυσης. ΕΠ

p-value function := συνάρτηση τιμής p ΑΧ

pain, chronic := χρόνιος πόνος ΔΔ

pain, local := τοπικός πόνος ΔΔ

paint, fire resistant := χρώμα πυράντοχο ΔΔ

paint, fire retardant or paint, flame retardant := χρώμα πυροπροστασίας ΔΔ

painting, spray := βάψιμο με ψεκασμό ΔΔ

paired-samples t-test := έλεγχος t για δείγματα ανά ζεύγη ΣΓ3· έλεγχος t κατά ζεύγη (paired t-test) ΕΣΙ

palliative care (Syn: palliative treatment) := παρηγορητική φροντίδα ΒΟ ΓΔ1· παρηγορητική θεραπεία ΒΟ ΓΔ1

palpation := ψηλάφηση ΚΜ

pandemic := πανδημία ΙΩ ΚΜ

panel study := μελέτη εκπροσώπων ΙΩ· μελέτη (ομάδας) πάνελ ΕΣΙ ≈ ~PANEL STUDY A combination of cross-sectional and cohort methods in which the investigator conducts a series of cross-sectional studies of the same individuals or study sample. This method of study permits changes in one variable to be related to changes in other variables. (DoE)

panel, control := πίνακας ελέγχου ΔΔ

paper, original := ερευνητική εργασία ΚΜ

paper, white := λευκή βίβλος ΔΔ

papillary carcinoma := θηλώδες καρκίνωμα ΑΒ

papilloma := θήλωμα ΒΟ ΓΔ1

papillomavirus := ιός θηλώματος ΓΔ1· παπιλομαϊός ΒΟ

papular rash := βλατιδώδες εξάνθημα ΚΜ

parameter := παράμετρος ΕΣΙ ΚΜ ΣΠ

parameter, biological := βιολογική παράμετρος ΔΔ

parametric method := παραμετρική μέθοδος ΣΓ3

paraquat := παρακουάτ ΔΔ

parasite := παράσιτο ΔΔ

parasiticide := παρασιτοκτόνο ΔΔ

parathion := παραθείον ΔΔ

parent := γονέας ΓΣ

parenthood := γονικότητα (μητρότητα ή πατρότητα) ΓΔ1 ΓΣ

parenting education := γονική εκπαίδευση ΓΔ1

Pareto analysis := ανάλυση Pareto ΚΜ

parity := σειρά γεννήσεως τέκνων ΓΣ

parity distribution := κατανομή κατά σειρά γεννήσεως ΓΣ

parity-specific birth probability := ειδική κατά σειρά γεννήσεως πιθανότητα γεννητικότητας ΓΣ

parity-specific birth rate := ειδικός συντελεστής γεννητικότητας κατά σειρά γεννήσεως ΓΣ

Parkinson's disease := νόσος Parkinson ΜΣ

parliament := κοινοβούλιο ΓΔ1

parliament for health := κοινοβούλιο υγείας ΓΔ1

partial census := μερική απογραφή ΓΣ

partial correlation coefficient := συντελεστής μερικής συσχέτισης ΣΓ3

partial likelihood maximization := βλέπε **likelihood maximization** ΙΩ

partial verification bias := συστηματικό σφάλμα μερικής επαλήθευσης ΕΝ ≈ Συμβαίνει όταν μόνο ένα επιλεγμένο δείγμα ασθενών που έχουν υποβληθεί σε ένα διαγνωστικό τεστ επαληθεύονται με το τεστ αναφοράς και αυτό το δείγμα εξαρτάται από το αποτέλεσμα του αρχικού τεστ. Για παράδειγμα, ασθενείς με υποψία στεφανιαίας νόσου των οποίων το αποτέλεσμα του τεστ κόπωσης ήταν θετικό είναι πιο πιθανόν να υποβληθούν σε στεφανιογραφία (το τεστ αναφοράς) από αυτούς των οποίων το αποτέλεσμα του τεστ είναι αρνητικό. ΕΝ ≈ Βλέπε και bias.

partiality := μεροληψία ΚΜ

participant observation := συμμετοχική παρατήρηση ΕΝ ≈ Βλέπε Παρατήρηση πεδίου. ΕΝ

participation, worker := συμμετοχή εργαζομένων ΔΔ

particle := σωματίδιο (π.χ. πρωτόνιο) ΔΔ

particle movement := κίνηση σωματιδίου ΚΜ

particle, ultrafine := υπερλεπτόκοκκο σωματίδιο ΔΔ

particulate := σωματίδιο (π.χ. σκόνης) ΔΔ

particulate not otherwise specified (PNOS) := ακαθόριστο σωματίδιο ΔΔ

partition := διαμέριση ΕΣΙ

partner := συνεταιίρος ΓΔ1

partner, social := κοινωνικός εταίρος ΔΔ

partnership := συνεταιρισμός ΓΔ1· συνασπισμός ΓΔ' ≈ ≈ Παρά που στην ελληνική έχουν συνδεθεί με τους αγροτικούς συνεταιρισμούς (για ορισμό βλέπε partnership for health). ΓΔ1:438:[36]

partnership for health := συνεταιρισμός για υγεία ΓΔ1 ≈ Συνεταιρισμός για υγεία σημαίνει πως όλοι οι εταίροι οφείλουν ν' αναλαμβάνουν την ευθύνη (responsibility) για τις συνέπειες στην υγεία της πολιτικής και της δράσης τους, και να θεωρούν δεδομένη τη λογοδοσία (accountability) για το μερίδιο ευθύνης για υγεία που τους αναλογεί. ΓΔ1:375 ≈ Ο όρος αυτός δεν περιέχεται στο αγγλικό κείμενο του Παραρτήματος 5. Επειδή όμως στο καθαυτό κείμενο του Υγεία 21 χρησιμοποιείται συχνότατα και επειδή είναι σημαντικός όρος του Υγεία 21, αντιγράφεται εδώ ακριβώς ο ορισμός που του δίνεται στο τέλος της τρίτης παραγράφου του υποκεφαλαίου 7.3 (σελίδα 268). ΓΔ1:375:[37]

parts per billion (ppb) := μέρη στο δισεκατομμύριο ΔΔ

parts per billion per volume (PPBV) := μέρη στο δισεκατομμύριο κατ' όγκο ΔΔ

parts per million (ppm) := μέρη στο εκατομμύριο ΔΔ

parts per million per volume (PPMV) := μέρη στο εκατομμύριο κατ' όγκο ΔΔ

parts per trillion (PPT) := μέρη στο τρισεκατομμύριο ΔΔ

passage := διάδρομος ΔΔ

passenger lists := κατάλογοι επιβατών ΓΣ

passive := παθητικός ΚΜ

passive learning role := παθητικός ρόλος μάθησης ΓΔ2

pasteurization := παστερίωση ΤΠ

paternalism := λήψη αποφάσεων για κάποιον άλλον ΜΣ

path analysis := ανάλυση διαδρομής ΕΣΙ· ανάλυση μονοπατιού ΚΜ· διαδρομική ανάλυση ΚΜ

path diagram := διάγραμμα μονοπατιού ΚΜ

pathogen in frozen food := παθογόνο σε συνθήκη κατάψυξης τροφίμων ΚΜ

pathogenicity := παθογονικότητα ΚΜ· παθογόνος δράση ΤΠ ≈ Ικανότητα πρόκλησης κλινικά έκδηλης νόσου. ΤΠ

pathognomonic := παθογνωμονικός ΜΣ

patient := ασθενής ΒΟ ΓΔ1 ΔΔ ΚΜ· άρρωστος ΒΟ ΓΔ1 ΔΔ

patient acceptance of health care := αποδοχή υγειονομικής φροντίδας από τον άρρωστο ΚΜ

patient centredness := ασθενο-κεντρικότητα ΜΣ· επικέντρωση στον ασθενή ΧΛ (Χρήστος Λιονής)

patient centered care := φροντίδα επικεντρωμένη στον ασθενή ΧΛ (Χρήστος Λιονής)

patient compliance := συμμόρφωση ασθενούς ΜΣ

patient confidentiality := εμπιστευτικότητα ασθενούς ΜΣ

patient education := εκπαίδευση ασθενούς ΚΜ ΠΓ'· αγωγή αρρώστου ΚΜ

patient identification system := σύστημα αναγνώρισης ασθενών ΚΜ

patient management := διαχείριση ασθενούς ΜΣ

patient preference := προτίμηση ασθενή ΕΝ ≈ Η σχετική αξία με την οποία οι ασθενείς αξιολογούν διάφορες καταστάσεις υγείας. Οι προτιμήσεις διαμορφώνονται από αξίες, πιστεύω, και προσωπικές τάσεις

σχετικά με το τι θεωρούν ότι θα κερδίσουν –ή θα χάσουν– ως αποτέλεσμα μιας απόφασης. Η σαφής απαρίθμηση και εξισορρόπηση των οφελών και κινδύνων, που είναι κεντρικής σημασίας στην τεκμηριωμένη κλινική πρακτική, βοηθά σημαντικά στην εναρμόνιση των υποκειμένων αξιών με τις αποφάσεις που λαμβάνονται. EN :~ Γιατί όχι "κλινική πράξη" στον ορισμό; Αμέσως κατανοητό και μη παρανοητό, σε αντίθεση με το "κλινική πρακτική" που ο αναγνώστης πριν αποφασίσει ότι κατάλαβε αρχίζει να σκέφτεται "τι να σημαίνει τώρα αυτό;" (β) "υποκειμένων" ή "υποκειμενικών"; ΓΔ´

patient-centered care := εστιασμένη στον ασθενή (άνθρωπο) φροντίδα := ~ Είναι καλύτερα ό ορος αυτός να αποδίδεται ως εστιασμένη στο πρόσωπο φροντίδα (person-centered care) (Χρήστος Λιονής, Καθηγητής Γενικής Ιατρικής) \ \ φροντίδα επικεντρωμένη στον ασθενή ΓΔ´ φροντίδα επικεντρωμένη στο πρόσωπο ΓΔ´

patient-centred consultation := ασθενο-κεντρική συμβουλευτική ΜΣ

patient-important outcome := σημαντική για τον ασθενή έκβαση EN := Εκβάσεις τις οποίες οι ασθενείς θεωρούν σημαντικές. Είναι σε αντίθεση με τις υποκαταστάτριες εκβάσεις που θεωρούν σημαντικές οι γιατροί. Ένας τρόπος σκέψης για τις σημαντικές εκβάσεις για τον ασθενή είναι το εάν οι ασθενείς θα ήταν διατεθειμένοι να υποβληθούν σε θεραπεία με τους σχετικούς κινδύνους ή το κόστος, αν η έκβαση ήταν το μόνο πράγμα που θα άλλαζε. Αυτό ισχύει για θεραπείες που βελτιώνουν συμπτώματα ή προλαμβάνουν τη νοσηρότητα και τη θνητότητα. Δεν ισχύει για θεραπείες που μειώνουν την αρτηριακή πίεση, βελτιώνουν την καρδιακή παροχή, ή την οστική πυκνότητα, χωρίς να βελτιώνουν την ποιότητα ή να αυξάνουν τη διάρκεια ζωής. EN

patient-mediated intervention := παρέμβαση με τη μεσολάβηση ασθενή EN := Μια στρατηγική για την αλλαγή της συμπεριφοράς των κλινικών ιατρών. Περιλαμβάνει κάθε παρέμβαση που στοχεύει στην αλλαγή της επίδοσης των επαγγελματιών υγείας μέσω αλληλεπιδράσεων με, ή μέσω πληροφοριών που παρέχονται από ή προς, τους ασθενείς. EN

patient-participation group := ομάδα με συμμετοχή ασθενών ΜΣ

patient, intervention, comparison, outcome (PICO) := μεθοδολογία PICO ΠΓ´ PICO EN := Ασθενής, Παρέμβαση, Σύγκριση, Έκβαση. Μια μέθοδος για την απάντηση κλινικών ερωτημάτων. EN

patient, simulated := Βλέπε **simulated patient**. ΓΔ2

patient, standardized := Βλέπε **standardized patient**. ΓΔ2

patient's agenda := ατζέντα του ασθενούς ΜΣ

patient's perspective := άποψη του ασθενούς ΜΣ

patients' rights := δικαιώματα ασθενών ΓΔ1 := Τα βασικά δικαιώματα των ασθενών στην υγεία από την άποψη της πρόσβασης στη φροντίδα και στις υπηρεσίες, της ισότητας στη θεραπεία, και της ποιότητας της φροντίδας. ΓΔ1:366:(2)

pattern of inheritance := σχέδιο της κληρονομιάς ΓΔ1

pattern recognition := αναγνώριση προτύπου ΕΣΙ ΚΜ· αναγνώριση πατρώου ΕΣΙ· πρότυπο αναγνώρισης ΜΣ

pattern, clinical := νοσολογική εικόνα ΚΜ

payment := πληρωμή ΙΩ

payment for health service := αμοιβή ιατρικής πράξης ΓΔ1 ΚΥ

payment, capitation := Βλέπε capitation payments.

payment, fee-for-service := αμοιβή κατά πράξη και περίπτωση ΓΔ1 ΚΥ

payment, out-of pocket := πληρωμή από τη τζέπη ΓΔ1· πληρωμή από την τσέπη ΠΓ´

payment, salary := πληρωμή με πάγιο μισθό ΓΔ1 ΚΥ

payment, third-party := πληρωμή από τρίτους πληρωτές ΓΔ1 ΚΥ

PBA (performance based assessment) := ΑΒΕ (αξιολόγηση που βασίζεται στην εκτέλεση του έργου· αξιολόγηση με βάση τις επιδόσεις) ΓΔ2

PBL (problem based learning) := ΜΒΠ (εκμάθηση μέσω επίλυσης προβλημάτων ΓΒΜ· επί του προβλήματος εκμάθηση (Παπαδημητριάδης)· μάθηση με βάση το πρόβλημα ΚΤ· μάθηση που βασίζεται σε προβλήματα ΓΔ2) := ~ Το πρόθεμα "εκ" (εκμάθηση) δεν προσθέτει στο μανθάνειν κάτι περισσότερο από το "μάθηση", το "επίλυση προβλημάτων" αποδίδει το "problem solving", κάτι διαφορετικό από το PBL (Δρόσος Ε & Δημολιάτης Γ. PBL: επανάσταση στην Ιατρική Εκπαίδευση; Αρχαία Ελληνικής Ιατρικής), το δε "επί" χωρίς το "τη βάσει" φαίνεται μισό. Το "μάθηση που βασίζεται σε προβλήματα" ρέει πολύ καλά στη σημερινή ελληνική και κυριολεκτεί απολύτως. ΓΔ2

PBL module (PBLM) := αυτοτελής μονάδα της μάθησης μέσω επίλυσης προβλημάτων· αυτοτελής μονάδα της μάθησης με βάση το πρόβλημα· αυτοτελής μονάδα της μάθησης που βασίζεται σε προβλήματα· ενότητα της μάθησης μέσω επίλυσης προβλημάτων· ενότητα της μάθησης με βάση το πρόβλημα· ενότητα της μάθησης που βασίζεται σε προβλήματα ΓΔ2

peace := ειρήνη ΓΔ1

peak := κορυφή ΔΔ ΕΣΙ· αιχμή ΕΣΙ

peak expiratory flow rate (PEFR) measurement := μέτρηση μέγιστης εκπνευστικής ροής ΜΣ

Pearson's correlation coefficient := συντελεστής συσχέτισης Pearson ΕΣΙ· συντελεστής συσχέτισης του Pearson ΣΓ3

pediculosis pubis := φθειρίαση εφηβαίου ΚΜ

pediculus := φθείρα ΚΜ. Βλέπε και **lice**

peer := ομότεχνος ΓΔ1 ≈ ~ «Ξέρω πόσο πολύτιμος είναι ο έπαινος των ομοτέχνων· γιατί μόνο σε περιπτώσεις που πια το πράγμα saute aux yeux (είναι οφθαλμοφανές) δεν θα σου τον αρνηθούν αυτοί με κάποια υπεκφυγή», Αλέξης Πανσέληνος, Ζαΐδα ή Η καμήλα στα χιόνια, Μυθιστόρημα, Καστανιώτης, 4η έκδοση 1997: 408-9· και «Πάνω από 100 ποιητικές συλλογές και μελέτες για τους ομοτέχνους συγκροτούν το κύριο σώμα του έργου του», Χρύσα Προκοπάκη: Ανθολογία Γιάννη Ρίτσου, Κέδρος 2000:9). Μπορεί να είσαι συνάδελφος με κάποιον, αλλά να μην είσαι ομότεχνός του. ΟΧ: peer = ισάξιος, ταίρι, ομότιμος· ως ρήμα: κοιτάζω ερευνητικά, περιεργάζομαι. ΓΔ1

peer assisted learning (PAL) := εκμάθηση από ομότιμους ΜΣ· διδασκαλία που υποστηρίζεται από ομότιμους ΜΣ· μάθηση υποβοηθούμενη από ισότιμους ΓΔ´

peer group := ομάδα ομότεχνων ΓΔ´· ομάδα ομότιμων ΚΜ ≈ ~ Το "ομότιμος" παραπέμπει στους "ομότιμους καθηγητές", ενώ το peer δεν είναι αυτό. ΓΔ´ Βλέπε peer.

peer pressure := πίεση από ομοίους· πίεση από ομότεχνους ΓΔ2

peer review := αξιολόγηση από ομότιμο ΜΣ· κρίση από εμπειρογνώμονες ΙΩ· κρίση από ομότεχνους ΓΔ1· κρίση εργασίας από ομότιμους ΚΜΧ ≈ ~ Βλέπε peer.

peer-support groups := ομάδες υποστήριξης από ομότιμους ΜΣ

pelvic inflammatory disease := πυελική φλεγμονώδης νόσος ΑΒ

pensioner := συνταξιούχος ΓΣ

people := λαός ΓΣ ΚΜ

people at risk := άτομα σε κίνδυνο ΑΒ

people oriented := έμφαση στο άτομο ΚΜ

peptic ulcers := πεπτικό έλκος ΜΣ

per capita income := βλέπε **income** ΙΩ

per-protocol analysis := ανάλυση κατά πρωτόκολλο ΕΝ· ανάλυση σύμφωνα με το πρωτόκολλο ΚΜΧ ≈ ~ Ανάλυση που περιορίζεται στους ασθενείς που παραμένουν στην αρχική ομάδα τυχαιοποίησης σε μία τυχαιοποιημένη κλινική δοκιμή (παραλείπονται οι ασθενείς που έφυγαν από τη μελέτη ή που για άλλους λόγους δεν έλαβαν την παρέμβαση στην οποία τυχαιοποιήθηκαν). Αυτή η ανάλυση μπορεί να παρέχει παραπλανητική εκτίμηση του αποτελέσματος γιατί δεν συμπεριλαμβάνονται πλέον όλοι οι ασθενείς που τυχαιοποιήθηκαν με αποτέλεσμα σημαντικοί άγνωστοι παράγοντες που μπορεί να επηρεάζουν το αποτέλεσμα να μην κατανέμονται εξίσου στις συγκρινόμενες ομάδες. ΕΝ ≈ ~ "κατά πρωτόκολλο" ή "κατά το πρωτόκολλο". Επίσης, είναι "ανάλυση κατά τους ασθενείς που έμειναν" αυτό που δίνεται ως ερμηνεία; ΓΔ´

perceived := αντιληπτός ΚΜ

perceived health := υποκειμενικά αντιληπτή υγεία ΓΔ1

perceived need := συνειδητή ανάγκη ΤΛ

perceived quality := αντιληπτική ικανότητα ΚΜ

percent := σχετική συχνότητα ΣΓ3

percentage := ποσοστό ΚΜ ΤΠ· εκατοστιαία αναλογία ΓΣ

percentage distribution (by age) := ποσοστιαία κατανομή (καθ' ηλικία) ΓΣ

percentage, predicted of dissatisfied (ΠΠΔ) := προβλεπόμενο ποσοστό δυσαρέσκειας ΔΔ

percentile (Syn: centile· quantile) := εκατοστημόριο ΕΣΙ ΠΓ´ ΤΠ· ποσοστωση ΚΜ ΣΠ· εκατοστιαία θέση ΤΠ· εκατοστιαίο σημείο ΕΣΙ· εκατοστοτόμος ΕΣΙ

perception := αντίληψη ΒΟ ΓΔ1

perception, social := κοινωνική αντίληψη ΚΜ

perception, visual := οπτική αντίληψη ΚΜ

percutaneous transluminal angioplasty (PCTA) := διαδερμική διαυλική αγγειοπλαστική (ΔΔΑ) ΓΔ1

performance := απόδοση ΚΜ

performance, safety := επίδοση στον τομέα της ασφάλειας ΔΔ

perinatal := περιγεννητικός ΓΔ1 ΚΜ

perinatal mortality := δείκτης περιγεννητικής θνησιμότητας ΚΜ· περιγεννητική θνησιμότητα ΠΓ´

perinatal mortality := περιγεννητική θνησιμότητα ΓΣ
perinatology := περιγεννητική ιατρική ΚΜ
period of gestation := περίοδος της κυοφορίας ΓΣ
period prevalence := επιπολασμός περιόδου ΑΒ ΑΧ ΣΓ12
period, latent := λανθάνουσα περίοδος ΚΜ ΠΓ´· περίοδος επώασης ΔΔ
periodontal disease := νόσημα του περιοδοντίου ΓΔ1
peripartum := περιγεννητικός ΚΜ
perlite := περλίτης ΔΔ
permanent resident := μόνιμος κάτοικος ΓΣ
permeability := διαπερατότητα ΔΔ
permutation := επαναμετάθεση ΙΩ
permutation test := δοκιμασία επαναμετάθεσης ΙΩ
person := άτομο ΓΣ· πρόσωπο ΓΣ ΚΜ
person to person transmission := μετάδοση από άνθρωπο σε άνθρωπο ΤΠ
person trade-off := ανταλλαγή προσώπων ΙΩ
person with special needs := άτομο με ειδικές ανάγκες ΔΔ
person-moment := προσωποστιγμή ΓΔ´ ΠΓ´· προσωπο-στιγμή ΣΓ12
person-time := ανθρωπο-χρόνος ΤΠ· ανθρωποχρόνος ΑΧ
person-time Syn:: person-years := ανθρωποχρόνος· ανθρωποέτη ΔΧΑ ≈ Άθροισμα του αριθμού των χρονικών μονάδων παρατήρησης (σε έτη) για κάθε άτομο (η βάση της μελέτης ή ένα ποσοστό της, π.χ. οι εκτεθέντες)
person-year := ανθρωποέτος ΔΧΑ ΕΣΙ· ανθρωπο-έτος ΤΠ
person, certificated := πιστοποιημένο πρόσωπο ΔΔ
personal and continuing care := προσωπική και συνεχόμενη φροντίδα ΚΜ
Personal Medical Services (PMS) := Εξατομικευμένες Ιατρικές Υπηρεσίες ΜΣ
personal professional development := προσωπική επαγγελματική ανάπτυξη ΜΣ
personal protective equipment (PPE) := εξοπλισμός ατομικής προφύλαξης ΤΠ
personality := προσωπικότητα ΚΜ
personnel := προσωπικό ΔΔ
personnel administration hospital := διοίκηση προσωπικού νοσοκομείου ΚΜ
personnel and objects fall := πτώση προσωπικού και αντικειμένων ΚΜ
personnel, administrative := διοικητικό προσωπικό ΚΜ
personnel, laboratory := εργαστηριακό προσωπικό ΔΔ· προσωπικό εργαστηρίου ΔΔ
personnel, maintenance := προσωπικό συντήρησης ΔΔ
personnel, management := διοίκηση προσωπικού ΚΜ
personnel, selection := επιλογή προσωπικού ΚΜ
personnel, technical := τεχνικό προσωπικό ΔΔ
perspective := προοπτική ΙΩ
perspective, individual := ατομική προοπτική ΙΩ
perspective, societal productive := κοινωνική παραγωγική προοπτική ΙΩ
perspectives := οπτική πλευρά ΜΣ
pertusis (Syn: pertussis· whooping cough) := κοκίτης ΒΟ ΓΔ1· κοκκύτης ΑΒ
pest repellent := εντομοαπωθητικό ΚΜ
pesticide := εντομοκτόνο ΓΔ1 ΚΜ· φυτοφάρμακο ΔΔ
Peto model := βλέπε **model** ΙΩ
pharmaceuticals := φάρμακα ΓΔ1
pharmaceutical company := φαρμακευτική εταιρεία ΜΣ
pharmacist := φαρμακοποιός ΜΣ
pharmacoepidemiology := φαρμακοεπιδημιολογία ΓΔ1 ΚΜ ≈ := PHARMACOEPIDEMIOLOGY (Syn: drug epidemiology) The study of the distribution and determinants of drug-related events in populations and the application of this study to efficacious treatment. DoE
phase I := φάση Ι ΙΩ
phase I study := κλινική δοκιμή φάσης Ι ΠΓ´· μελέτη φάσης Ι ΕΝ ≈ Μελέτες που διεξάγονται σε υγιείς εθελοντές, ερευνούν τη φυσιολογική δράση ενός φαρμάκου και αξιολογούν αν παρουσιάζει μη αποδεκτή τοξικότητα. ΕΝ

- phase II studies** := κλινική δοκιμή φάσης II ΠΓ΄· μελέτη φάσης II EN ≈ Αρχικές μελέτες σε ασθενείς που παρέχουν προκαταρκτικά στοιχεία για πιθανή αποτελεσματικότητα του φαρμάκου. EN
- phase III studies** := κλινική δοκιμή φάσης III ΠΓ΄· μελέτη φάσης III EN ≈ Τυχαιοποιημένες ελεγχόμενες κλινικές δοκιμές που σχεδιάζονται για να εξετάσουν το μέγεθος του θεραπευτικού αποτελέσματος ή του κινδύνου ενός φαρμάκου. EN
- phase IV studies (Syn: postmarketing surveillance studies)** := κλινική δοκιμή φάσης IV ΠΓ΄· μελέτη φάσης IV EN· μελέτη επιτήρησης μετά την κυκλοφορία EN ≈ Μελέτες που διεξάγονται αφού διαπιστωθεί η αποτελεσματικότητα ενός φαρμάκου και το φάρμακο έχει προωθηθεί στην αγορά, τυπικά για να αποδειχτεί η συχνότητα σπάνιων ή μη αναμενόμενων παρενεργειών. EN
- phase, lag** := λανθάνουσα φάση ΔΔ
- phase, log** := λογαριθμική φάση ανάπτυξης ΔΔ
- phenol** := φαινόλη ΔΔ
- phenomenological theory** := φαινομενολογική θεωρία ΚΜ
- phenomenology** := φαινομενολογία EN ≈ Στην ποιοτική έρευνα, μια προσέγγιση που δίνει έμφαση στην πολυπλοκότητα των ανθρώπινων εμπειριών και στην ανάγκη κατανόησης της εμπειρίας ολιστικά, όπως ακριβώς βιώνεται. EN
- phlebotomine sand fly** := σκνίπα ΚΜ. Βλέπε και **phlebotomus**.
- phlebotomus (Syn: sandfly)** := φλεβοτόμος ΤΠ. Βλέπε και **phlebotomine sand fly**. ≈ Ανήκει στην ομοταξία των εντόμων. ΤΠ
- phlebotomy** := φλεβοκέντηση ΜΣ
- phrase, risk** := φράση κινδύνου· φράση επικινδυνότητας ΔΔ
- phrase, safety** := φράση ασφαλούς χρήσης· φράση προφύλαξης ΔΔ
- phthiriasis** := φθειρίαση ΚΜ
- physical** := σωματικός (αν αναφέρεται στο ανθρώπινο σώμα)· φυσικός (αν στη φύση) ΓΔ1· φυσικός ΙΩ
- physical activity** := σωματική δραστηριότητα ΓΔ1
- physical environment** := ανθρωπογενές φυσικό περιβάλλον ΓΔ1 ≈ Φυσικό περιβάλλον μετά την παρέμβαση του ανθρώπου, 'ανθρωπογενές'.
- physical examination** := σωματική εξέταση ΓΔ1 ΓΔ2 EN΄· φυσική εξέταση ΓΔ2 ΙΠ ΜΚ΄· κλινική εξέταση EN΄ ≈ Εξέταση του σώματος του αρρώστου. ΓΔ1:441 \ \ "Εξέταση του αρρώστου με φυσικά μέσα, χωρίς εργαστηριακή βοήθεια". ΠΙ (Ιορδάνης Παπαδόπουλος, καθηγητής Χειρουργικής ΕΚΠΑ: προσωπική επικοινωνία. ΓΔ΄) ≈ Είναι natural = φυσικός (χωρίς την παρέμβαση του ανθρώπου), physical = σωματικός (όταν αναφέρεται στο ανθρώπινο σώμα), φυσικός (όταν αναφέρεται στο [όταν το πεδίο ορισμού είναι το] 'ανθρωπογενές' περιβάλλον). Άρα, physical examination = σωματική εξέταση (εξέταση του σώματος του αρρώστου, σε αντιδιαστολή με το mental examination = εξέταση της ψυχής του αρρώστου): Το 'φυσική εξέταση' είναι μια απ' τις μεγαλύτερες αγγλικούρες στην ιστορία της ελληνικής ιατρικής, μηχανιστική μεταφορά του physical examination, φυσική εξέταση (του αρρώστου από το γιατρό· υπάρχει και αφύσικη;), αντί σωματική εξέταση που είναι το σωστό (ομόηχη ομόγραφη αντιδάνεια παγίδα, από το δάνειο physical, βλέπε λέξη). Βλέπε και natural environment = φυσικό περιβάλλον χωρίς την παρέμβαση του ανθρώπου, physical environment = φυσικό περιβάλλον με την παρέμβαση του ανθρώπου ('ανθρωπογενές'), natural control = φυσικός έλεγχος ~ φυσική επιλογή, natural selection = φυσική επιλογή. ΓΔ1:441[44] \ \ Ο δόκιμος ιατρικός όρος είναι "φυσική εξέταση" και υπονοεί την κλινική εξέταση του σώματος. ΜΚ΄ \ \ Θα πρότεινα τον όρο "σωματική εξέταση" ή "κλινική εξέταση". EN΄
- physical therapy** := φυσική θεραπεία ΜΣ
- physician, family** := οικογενειακός γιατρός ΚΜ
- physician, occupational** := ιατρός εργασίας EN΄ ΝΡ΄· γιατρός εργασίας ΔΔ ≈ ≈ "γιατρός εργασίας"; ΓΔ΄ \ \ ΝΑΙ ΓΡ΄ \ \ Πιστεύω "ιατρός εργασίας" κατά το παιδίατρος (και όχι παιδογιατρός) κλπ. Άλλωστε υπάρχει ομοφωνία μεταξύ των ΝΡ, συγγραφών που κατέχουν την ειδικότητα!! ΛΝ΄ \ \ Θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί ένας όρος σε όλο το λεξικό "ιατρός" ή "γιατρός". Κλίνω ασθενώς προς το "ιατρός". EN΄ \ \ Η επαναφορά της καθαρεύουσας στη μέση εκπαίδευση παρήγαγε μια γενιά που ντρέπεται που δεν μιλάει "καθαρά ελληνικά", οι παρενέργειες ενός νόμου... Βλέπε και "Αρχή του μέλλοντος" στην οροδοσία. ΓΔ΄
- physician, occupational health** := ιατρός εργασίας ΔΔ
- physiology, occupational** := φυσιολογία της εργασίας ΔΔ
- physiotherapy** := φυσιοθεραπεία ΜΣ
- picture, clinical** := κλινική εικόνα ΚΜ

pie chart := κυκλικό διάγραμμα ΕΣΙ ΣΓ3 ΣΠ· διάγραμμα πίτας ΚΜ· πιτόγραμμα ΜΧ´

piles := αιμορροΐδες ΜΣ

pipe, air := αεραγωγός ΔΔ

pivotal age := επίκεντρος ηλικία ΓΣ

place of arrival := τόπος αφίξεως ΓΣ

place of origin := τόπος καταγωγής ΓΣ

place of residence := τόπος κατοικίας ΓΣ

placebo := εικονικό φάρμακο ΑΧ ΕΝ ΙΩ ΕΣΙ ΛΝ´ ΠΓ´ ΣΓ12 ΤΛ· εικονική παρέμβαση ΑΛ´ ΓΔ´ ΕΔ ΕΝ´ ΠΓ´ ανενεργό φάρμακο ΑΧ ΠΓ´ placebo (πλασίμπο) ΑΒ ΕΓ´ ΕΣΙ· αδρανές φάρμακο ΕΣΙ· εικονική θεραπευτική παρέμβαση ΛΝ´ ψευδής παρέμβαση ΕΔ ≈ Είναι μια πλαστή (εικονική) παρέμβαση που μπορεί να παραγάγει το φαινόμενο της αυθυποβολής. Συνήθεις εικονικές παρεμβάσεις στην ιατρική είναι τα αδρανή σκευάσματα (δισκία). Σε μια τέτοια εικονική θεραπευτική διαδικασία χορηγείται στον ασθενή ένα αδρανές χάπι, δίνεται στον ασθενή πληροφορία ότι αυτό μπορεί να βελτιώσει την κατάστασή του, αλλά δεν δίνεται πληροφορία ότι είναι στην πραγματικότητα αδρανές. Μια τέτοια παρέμβαση μπορεί να κάνει τον ασθενή να πιστέψει ότι η θεραπεία θα αλλάξει την κατάστασή του, και αυτή η πεποίθηση μπορεί να παράγει μια υποκειμενική αντίληψη θεραπευτικού αποτελέσματος, κάνοντας τον ασθενή να αισθανθεί ότι η κατάστασή του έχει βελτιωθεί. Το φαινόμενο αυτό είναι γνωστό ως το φαινόμενο placebo (πλασίμπο). ΕΔ:(16) \\
Μια βιολογικά αδρανής ουσία (τυπικά ένα χάπι ή κάψουλα) η οποία μοιάζει όσο το δυνατό πιο όμοια με την ενεργή παρέμβαση. Τα εικονικά φάρμακα δίνονται ορισμένες φορές στους συμμετέχοντες της ομάδας ελέγχου μιας δοκιμής ενός φαρμάκου για να διασφαλιστεί ότι η μελέτη είναι τυφλή. ΕΝ ≈ "εικονικό φάρμακο", "ανενεργό φάρμακο": προτιμάται ο πρώτος όρος. ΑΧ \\
(α) Το "εικονικό φάρμακο" επικρατεί, είναι φανερό ότι η οροδοσία κυριαρχείται από τη φαρμακοεπιδημιολογία. Άλλες παρεμβάσεις (ψυχοθεραπεία, φυσικοθεραπεία, χειρουργική, ομοιοπαθητική κτλ) μένουν εκτός. Γενικεύοντας ο όρος "εικονική παρέμβαση" είναι ορθότερος (γενικότερος). (β) Μόνο "υποκειμενική αντίληψη θεραπευτικού αποτελέσματος"; ή καί αντικειμενική; (είναι κρίμα που μια εταιρία δεν παράγει εικονικά φάρμακα, έγραψε ο Archie Cochrane στο βιβλίο που πυροδότησε το κίνημα της τεκμηριωμένης πολιτικής υγείας: Effectiveness and Efficiency: Random Reflections on Health Services, cochrane.org/about-us/our-name· Αποτελεσματικότητα και Αποδοτικότητα: Τυχαίες Σκέψεις για τις Υπηρεσίες Υγείας, Εξάντας 2000, biblionet.gr/book/44744/) ΓΔ´ \\
εικονική παρέμβαση (ευρύτερη έννοια). ΑΛ´ \\
Προτείνω τον όρο "εικονική παρέμβαση" για να μπου και τα άλλα πεδία. ΕΝ´

placebo effect := φαινόμενο του εικονικού φαρμάκου ΕΝ· φαινόμενο placebo (πλασίμπο) ΕΓ´ ≈ Η δράση μιας παρέμβασης που είναι ανεξάρτητη από τη βιολογική της δράση. ΕΝ

plan, emergency := σχέδιο έκτακτης ανάγκης ΔΔ

plan, quality := σχέδιο ποιότητας ΔΔ

planning := σχεδιασμός ΒΟ ΓΔ1

planning, emergency := σχεδιασμός αντιμετώπισης έκτακτων καταστάσεων ΔΔ

planning, quality := σχεδιασμός ποιότητας ΔΔ

planning, safety := προγραμματισμός ασφάλειας ΔΔ

planning, social := κοινωνικός σχεδιασμός ΚΜ

plant, compost := εγκατάσταση λιπασματοποίησης ΓΔ´ ΕΝ´ εγκατάσταση κομποστοποίησης ΝΡ´ λιπασματοποίηση ΔΔ ≈ ≈ Το λιπασματοποίηση φαίνεται πιο διαφανής όρος. ΓΔ´ \\
Συμφωνώ ΕΝ´ \\
Η λέξη plant αναφέρεται στην εγκατάσταση, η λέξη λιπασματοποίηση περιγράφει τη διαδικασία. ΛΝ´ \\
"εγκατάσταση λιπασματοποίησης"; ΓΔ´

plasmodium falciparum := δρεπανωτό πλασμώδιο ΒΟ ΓΔ1

plasmodium vivax := ζηηρό πλασμώδιο ΒΟ ΓΔ1

platform, lifting := ανυψωτική εξέδρα (πλατφόρμα) ΔΔ

platform, uploading := αποβάθρα εκφόρτωσης ΔΔ

platforms, elevating := Βλέπε **platform, lifting** ΔΔ

plausibility := αληθοφάνεια ΑΧ ΚΜ· ευλογοφάνεια ΑΧ ≈ ≈ Ισότιμοι όροι. ΑΧ \\
Συμφωνώ ΕΝ´

play := παιχνίδι ΓΔ1

play-the-winner := παίξε-το-νικητή ΙΩ

plug, ear := προστατευτικό βύσμα αυτιού ΔΔ· ωτοβύσμα ΔΔ

plural birth := πολλαπλή γέννηση ΓΣ

pneumoconiosis := πνευμονοκονίωση ΔΔ

pneumoconiosis, coal workers' (CWP) := πνευμονοκονίωση ανθρακωρύχων ΔΔ

point epidemics := σημειακή επιδημία ΕΠ ΤΛ ≈ Είναι οι επιδημίες που προκαλούνται από την ταυτόχρο-

νη ή τη σχεδόν ταυτόχρονη έκθεση μιας ομάδας ανθρώπων στον ίδιο λοιμογόνο παράγοντα ή, σπανιότερα, στον ίδιο χημικό ή φυσικό παράγοντα. Στις σημειακές επιδημίες, η χρονική κατανομή των κρουσμάτων υπογορεύεται, σχεδόν αποκλειστικά, από την αντίστοιχη κατανομή του χρόνου επώασης. Έτσι, όταν είναι γνωστή η φύση της νόσου που προκάλεσε τη συγκεκριμένη σημειακή επιδημία, είναι δυνατό να υπολογιστεί ο χρόνος μόλυνσης, αφαιρώντας τη διάμεση περίοδο επώασης από το χρόνο εμφάνισης του διάμεσου κρούσματος. Η διευκρίνιση του χρόνου μόλυνσης διευκολύνει σημαντικά την ανακάλυψη της αντίστοιχης πηγής μόλυνσης (π.χ. του υπεύθυνου τροφίμου στις τροφικές δηλητηριάσεις). ΕΠ

point estimate (Syn: point estimation· point estimator) := σημειακή εκτίμηση ΕΣΙ ΙΩ ΣΠ· σημειακός εκτιμητής ΕΝ· σημειακή εκτιμήτρια ΣΓ23 ≈ Η τιμή που αντιπροσωπεύει καλύτερα την τιμή μιας παραμέτρου του πληθυσμού. ΕΝ

point estimation := Βλέπε **point estimate**.

point estimator := Βλέπε **point estimate**.

point of death := σημείο θανάτου ΓΣ

point prevalence := σημειακός επιπολασμός ΑΧ ΠΓ´ ΣΓ12· επιπολασμός χρονικού σημείου ΑΒ

point source epidemic := επιδημία σημειακή πηγής ΤΠ

point, critical control (CCP) := κρίσιμο σημείο ελέγχου ΔΔ

point, flash := σημείο ανάφλεξης ΔΔ

poison := δηλητήριο ΔΔ ΚΜ

poison control center := κέντρο δηλητηριάσεων ΚΜ

poisoning := δηλητηρίαση ΒΟ ΓΔ1 ΔΔ ΚΜ ΜΣ

poisoning, acute := οξεία δηλητηρίαση ΔΔ

poisoning, chronic := χρόνια δηλητηρίαση ΔΔ

Poisson distribution := κατανομή Poisson ΕΣΙ ΙΩ ΠΓ´ ΣΓ3. Βλέπε και **Poisson probability distribution**.

Poisson probability distribution := κατανομή πιθανότητας Poisson ΚΜ ΠΓ´ ΣΠ. Βλέπε και **Poisson distribution**.

Poisson regression := εξάρτηση κατά Poisson ΕΠ· παλινδρόμηση κατά Poisson ΠΓ´ ≈ Η εξάρτηση κατά Poisson εφαρμόζεται όταν η εξαρτημένη μεταβλητή έχει χαρακτηριστικά που σχετίζονται με επίπτωση συμβάντων στο χρόνο. Ο υπολογισμός των συντελεστών που παλινδρομούν γίνεται συνήθως με ανεύρεση των εκτιμητών μέγιστης πιθανοφάνειας. ΕΠ

policy := πολιτική ΓΔ1 ≈ «Πολιτική (policy) είναι ένα σύνολο ιδεών ή σχεδίων που χρησιμοποιείται ως βάση για λήψη αποφάσεων, ειδικά στην πολιτική, την οικονομία και τις επιχειρήσεις» (CC). Βλέπε και politics. := CC = Collins Cobuild English Dictionary: helping learners with real English. London 1997. ΓΔ´

policy and procedure, safety := πολιτική και διαδικασία ασφάλειας ΔΔ

policy implementation := εκπλήρωση πολιτικής ΓΔ1 ≈ ≈ Κι όχι τόσο εφαρμογή: η πολιτική είναι υπό-σχεση που εκπληρώνεται. ΓΔ1:432:[7]. Βλέπε implementation.

policy making := διαμόρφωση πολιτικής ΚΜ

policy-making := παραγωγή πολιτικής ΓΔ1

policy, health and safety := πολιτική για την υγεία και την ασφάλεια ΔΔ

policy, OSH := πολιτική υγείας και ασφάλειας στην εργασία (ΥΑΕ) ΔΔ

policy, quality := πολιτική ποιότητας ΔΔ

policy, unemployment := πολιτική για την ανεργία ΔΔ

poliomyelitis := πολιομυελίτιδα ΒΟ ΓΔ1

political division := πολιτική υποδιαίρεση ΓΣ

political system := πολιτικό σύστημα ΒΟ ΓΔ1 ΚΜ

political will := πολιτική βούληση ΓΔ1

politician := πολιτικός ΓΔ1

politics := πολιτικά ΓΔ1 ΕΝ´· πολιτική ΚΜ· πολιτική δραστηριότητα ΕΝ´. Βλέπε και **policy**. ≈ «1 πολιτικά (politics) είναι οι δράσεις ή δραστηριότητες που έχουν σχέση με την επίτευξη και χρήση ισχύος σε μια χώρα ή κοινωνία. 2 η πολιτική σου είναι τα πιστεύω σου για το πώς μια χώρα θάπρεπε να κυβερνάται. 3 πολιτική είναι η μελέτη των τρόπων με τους οποίους κυβερνιούνται οι χώρες. 4 ο όρος 'πολιτική' μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να μιλήσουμε για τον τρόπο που μοιράζεται η εξουσία σ' έναν οργανισμό και για τον τρόπο που αυτή επηρεάζεται από τις προσωπικές σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων που δουλεύουν μαζί.» (CC) ΓΔ1:436:[30]. Βλέπε και **policy**. := Προτείνω να βγει από το λεξικό. Αν όχι, συμφωνώ με τον όρο "πολιτικά" ή "πολιτική δραστηριότητα". ΕΝ´

pollutant := ρύπος ΒΟ ΓΔ1 ΔΔ

pollutant, air := ατμοσφαιρικός ρύπος ΔΔ

pollutant, environmental := ρυπογόνα ουσία του περιβάλλοντος ΔΔ· ρύπος του περιβάλλοντος ΔΔ

polluter pays principle := αρχή “ο ρυπαίνων πληρώνει” ΓΔ1 ≈ Η ενσωματωμένη στη νομοθεσία μερικών χωρών αρχή σύμφωνα με την οποία οι παραγωγοί που ευθύνονται για ρύπανση[5] πρέπει να πληρώνουν την αποζημίωση (compensation) για τη ζημιά (damage) και στη συνέχεια το κόστος του “καθαρισμού” (“cleaning-up”) της ρύπανσης. ΓΔ1:364:(3)

pollution := ρύπανση ΓΔ1 ΔΔ ΕΝ’ ΜΚ’ ΤΠ ≈ Γενικά τηρήθηκε ο εξής κανόνας: ο όρος ‘ρύπανση’ χρησιμοποιήθηκε για να σημάνει την ύπαρξη ενός οποιουδήποτε παράγοντα εκεί που δεν έπρεπε να υπάρχει· όταν ο παράγοντας αυτός είναι (μικρο)οργανισμός αυτή ειδικά η ρύπανση αποδόθηκε με τον όρο ‘μόλυνση’. Δηλαδή η μόλυνση (contamination, ΒΟ) εμπεριέχεται στη ρύπανση (pollution, ΒΟ), ο μικροοργανισμός είναι ρύπος, το αντίστροφο δεν αληθεύει (ο ρύπος μπορεί και να μην είναι μικροοργανισμός). ΓΔ1:364:[5]. \ \ Αφορά λοιμογόνους και μη λοιμογόνους παράγοντες σε άψυχο περιβάλλον. ΤΠ ≈ Συμφωνώ απόλυτα με τη διάκριση και την ερμηνεία του ΓΔ1. ΜΚ’ \ \ Συμφωνώ. ΕΝ’

pollution, environmental := ρύπανση του περιβάλλοντος ΔΔ

pollution, marine (MARPOL) := διεθνής σύμβαση για την πρόληψη της ρύπανσης από τα πλοία ΔΔ

pollution, noise := ηχορύπανση ΔΔ

pollution, particulate := σωματιδιακή ρύπανση ΓΔ1

pollution, radioactive := ραδιενεργός ρύπανση ΔΔ

polymorphism := πολυμορφισμός ΤΛ

polymorphism, single nucleotide, SNP := μονονουκλεοτιδικός πολυμορφισμός ΤΛ

polymorphism, tagging single nucleotide := ταυτοποίησης μονονουκλεοτιδικός πολυμορφισμός ΤΛ

polymorphisms, genetic := γενετικός πολυμορφισμός ΔΔ

polypharmacy := πολυφαρμακία ΜΣ ≈ Η συνταγογράφηση τεσσάρων ή περισσότερων φάρμακων σε έναν ασθενή. Η συνταγογράφηση αυτή δεν είναι απαραίτητα κακή, και μπορεί να είναι και αναγκαία. Εντούτοις η πολυφαρμακία είναι ένας παράγοντας κινδύνου για πρόκληση πρόσθετης βλάβης στον ασθενή από την αλληλεπίδραση των φαρμάκων. ΜΣ

ponder := ζυγίζω ΓΔ2

pooled (adjusted) := συγκεντρωτικός ΔΧΑ

pooled estimate := συγκεντρωτικός εκτιμητής ΕΝ ≈ Ένα στατιστικό μέτρο που αντιπροσωπεύει την καλύτερη εκτίμηση μιας παραμέτρου που αφορά όλες τις μελέτες που απαντούν στο ίδιο ερώτημα (π.χ. ένας συγκεντρωτικός σχετικός κίνδυνος και διάστημα εμπιστοσύνης 95% από μία ομάδα τυχαιοποιημένων δοκιμών). ΕΝ

pooling := σύνοψη ΙΩ· συνένωση ΣΓ1

pooling, direct := άμεση σύνοψη ΙΩ

pooling, Mantel-Haenszel := Βλέπε [Mantel-Haenszel pooling](#)

poor := φτωχός ΓΔ1

poor health := κακή υγεία (βλέπε και [Ill-health](#)) ΓΔ1

population := πληθυσμός ΓΣ ΔΧΑΔΔ ΕΠ ΙΩ ΚΜ ΣΠ ΤΛ· πλήθος (δειγμάτων) ΔΔ ≈ Βλέπε: πληθυσμός της μελέτης, κλειστός πληθυσμός, ανοιχτός πληθυσμός Είναι το σύνολο όλων των δυνατών αντικειμένων μιας επεξεργασίας, είτε αυτά τελικά επεξεργάζονται είτε όχι. ΕΠ

population analysis := πληθυσμιακή ανάλυση ΓΣ

population at risk := πληθυσμός σε κίνδυνο ΤΛ

population attributable fraction := αποδιδόμενο κλάσμα στον πληθυσμό ΤΠ

population attributable risk := αποδιδόμενος κίνδυνος στον πληθυσμό ΤΠ· αποδοτέος κίνδυνος στον πληθυσμό ΑΒ ΠΓ· οφειλόμενος κίνδυνος πληθυσμού ΚΜ

population census := απογραφή πληθυσμού ΓΣ

population centre := κέντρο του πληθυσμού ΓΣ

population change := πληθυσμιακή μεταβολή ΓΣ

population decline := μείωση του πληθυσμού ΓΣ

population density := πυκνότητα πληθυσμού ΓΣ ΚΜ

population dependent on agriculture := πληθυσμός εξαρτώμενος από τη γεωργία ΓΣ

population development := πληθυσμιακή ανάπτυξη ΓΣ

population dynamics := πληθυσμιακή δυναμική ΓΣ ΚΜ

population equilibrium := πληθυσμιακή ισορροπία ΓΣ
population estimation := υπολογισμός πληθυσμού ΓΣ
population exchange := ανταλλαγή πληθυσμού ΓΣ
population forecast := πληθυσμιακή πρόβλεψη ΓΣ
population growth := αύξηση του πληθυσμού ΓΣ
population movement := κίνηση πληθυσμού ΓΣ
population of interest := πληθυσμός ενδιαφέροντος AB
population parameter := πληθυσμιακή παράμετρος ΓΣ
population policy := πληθυσμιακή πολιτική ΓΣ
population pressure := πληθυσμιακή πίεση ΓΣ
population projection := πληθυσμιακή προβολή ΓΣ
population pyramid := πυραμίδα (ηλικιών) του πληθυσμού ΓΣ
population quality := ποιότητα του πληθυσμού ΓΣ
population rate/risk difference := διαφορά κινδύνου ΑΧ· διαφορά κινδύνων ΠΓ´
population register := μητρώο πληθυσμού ΓΣ
population replacement := αναπλήρωση του πληθυσμού ΓΣ
population statistics := πληθυσμιακές στατιστικές ΓΣ
population studies := πληθυσμιακές μελέτες ΓΣ
population theory := πληθυσμιακή θεωρία ΓΣ
population-time := πληθυσμοχρόνος ΓΔ´ ΠΓ´· πληθυσμο-χρόνος ΣΓ12
population, closed := κλειστός πληθυσμός ΙΩ
population, core := Βλέπε **core** (επί επιδημιών) ΙΩ
population, migrant := μεταναστευτικός πληθυσμός ΚΜ
population, open := ανοικτός πληθυσμός ΙΩ ΚΜ
population, reference := πληθυσμός αναφοράς ΤΛ
population, rural := αγροτικός πληθυσμός ΚΜ
population, statistical := Βλέπε **statistical population**
portfolio := χαρτοφυλάκιο ΜΣ
position, work := θέση εργασίας ΔΔ
positive (+) := θετικός (+) ΚΜ ΣΠ
positive checks := θετικοί περιορισμοί (του πληθυσμού) ΓΣ
positive predictive error := θετικό προγνωστικό σφάλμα ΕΝ´ ΠΓ´ ΜΚ´· θετικό διαγνωστικό σφάλμα ΣΓ12 ≈ ~ Τα "θετικό" και "σφάλμα" δεν είναι αντιφατικά κατά το γλωσσικό αισθητήριο των ελληνόφωνων; Υπάρχει θετικό σφάλμα; Μπορεί ένα σφάλμα να είναι θετικό; (καλό). ΓΔ´ \ \ Θα το άφηνα ως έχει. Ορθός ο συλλογισμός ωστόσο. ΕΝ´ \ \ Μήπως είναι "positive prediction error", το οποίο θα έβγαζε νόημα ("σφάλμα θετικής πρόγνωσης"); ΕΓ´ \ \ Θεωρώ ότι το predictive πρέπει να αποδοθεί ως προγνωστικό και όχι διαγνωστικό. ΜΚ´
positive predictive value := θετική προγνωστική αξία AB ΕΝ ΙΩ ΜΧ´ ΜΣ ΠΓ´· θετική διαγνωστική αξία ΚΜ ΣΓ12 ΤΛ ΤΠ· θετική προβλεπτική αξία ΕΣΙ· θετική προβλεπτική τιμή ΕΣΙ ≈ Βλέπε προγνωστική αξία. ΕΝ
positive predictivity := θετική προβλεπτικότητα ΚΜ ΣΠ· θετική προβλεψιμότητα ΓΔ´
positive study := θετική έρευνα ΕΔ ΕΝ· μελέτη με στατιστικά σημαντική σχέση ΓΔ´ ΠΓ´ ≈ Μελέτη με αποτελέσματα που δείχνει διαφορά την οποία οι ερευνητές ερμηνεύουν ως μη οφειλόμενη στην τύχη. ΕΔ:(7) ΕΝ ≈ Βλέπε negative study
positive, true := Βλέπε **true positive**
positivity criterion := κριτήριο θετικότητας ΚΜ
post test probability := πιθανότητα μετά τη δοκιμασία ΚΜ
post traumatic stress disorder := μετατραυματική διαταραχή άγχους ΚΜ
post-enumeration test := μετααπογραφικός έλεγχος ΓΣ
post-marketing experience := Βλέπε **experience** ΙΩ
post-neo-natal mortality := μετανεογενική θνησιμότητα ΓΣ
posterior probability := εκ των υστέρων πιθανότητα ΕΣΙ· ύστερη πιθανότητα ΚΜ
posteriori probability := εκ των υστέρων πιθανότητα ΚΜ· πιθανότητα εκ των υστέρων ΠΓ´
postneonatal mortality := δείκτης όψιμης βρεφικής θνησιμότητας ΚΜ· όψιμη βρεφική θνησιμότητα ΠΓ´. Βλέπε **postneonatal mortality rate**.

postneonatal mortality rate (Syn: postneonatal death rate) := όψιμη βρεφική θνησιμότητα ΑΧ ΕΝ'. Βλέπε **postneonatal mortality**. ≈ :~ Είναι το mortality rate ίδιο με το death rate; Το mortality δεν είναι death rate; Αν ναι, τότε το mortality rate = death rate rate = death rate2. Είναι η Επιδημιολογία μια επιστήμη που δεν έχει λύσει (ή ακουμπήσει ακόμα) το πρόβλημα των μονάδων μέτρησης των μεταβλητών που μελετά; Όπως η Φυσική έχει εδώ και καιρό κάνει. ΓΔ' \ \ POSTNEONATAL MORTALITY RATE The number of infant deaths between 28 days and 1 year of age in a given year per 1000 live births in that year. It is an important rate to monitor in developing countries, where older infants frequently die of infections and malnutrition. (DoE)

postponement of marriage := αναβολή γάμου ΓΣ

posttest probability := πιθανότητα μετά τη δοκιμασία ΕΝ ≈ Η πιθανότητα η κατάσταση-στόχος να υπάρχει μετά τη γνωστοποίηση των αποτελεσμάτων μιας διαγνωστικής δοκιμασίας. ΕΝ := "να υπάρχει" αντί "να είναι παρούσα"; ΓΔ' \ \ Συμφωνώ. ΕΝ' \ \ "να υφίσταται"; ΛΝ'

posture := στάση εργασίας ΔΔ

potassium := κάλιο (Κ) ΔΔ· ποτάσιο (Κ) ΔΔ· ποτάσιο ΓΔ'

potential confounder := δυνητικός συγχυτής ΣΓ123

potential range of evidence := δυνητικό εύρος πληροφορίας ΚΜ ΠΓ'· δυνητικό εύρος ένδειξης ΚΜ

poverty := φτώχεια ΜΣ· φτώχεια ΓΔ1

poverty and ill health := φτώχεια και ασθένεια ΚΜ

powder := σκόνη ΔΔ

powder, dry chemical := ξηρή χημική σκόνη ΔΔ

power := ισχύς ΑΧ ΕΝ ΕΠ ΕΣΙ ΙΩ ΚΜ ΤΛ· δύναμη ΚΜ ≈ Η ικανότητα μιας μελέτης να απορρίπτει τη μηδενική υπόθεση όταν είναι ψευδής (και θα πρέπει να απορριφθεί). Η δύναμη συνδέεται με την επάρκεια του μεγέθους του δείγματος. Αν το μέγεθος ενός δείγματος είναι μικρό, η μελέτη θα έχει ανεπαρκή δύναμη να ανιχνεύσει διαφορές μεταξύ των ομάδων. ΕΝ \ \ Η ισχύς είναι η πιθανότητα με την οποία σε μια έρευνα μπορεί να τεκμηριωθεί σε βαθμό στατιστικά σημαντικό η ύπαρξη μιας διαφοράς (ή σχέσης) που υπάρχει στον πληθυσμό. Ικανοποιητική ισχύς μιας έρευνας θεωρείται η ισχύς μεταξύ 80–90%. Η ισχύς αυξάνει όσο αυξάνει ο αριθμός των παρατηρήσεων, ενώ εξαρτάται από το μέγεθος της διαφοράς (ή της σχέσης) που πρόκειται να τεκμηριωθεί, καθώς και από το επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας (συνήθως το 5%). Για ποσοτικά χαρακτηριστικά, εκτός από το μέγεθος της διαφοράς, απαιτείται και γνώση ή ικανοποιητική εκτίμηση του μεγέθους της σταθερής απόκλισης. ΕΠ

power of study := ισχύς μελέτης ΤΠ

power of the test := δύναμη του ελέγχου ΚΜ ΣΠ

practicability := πρακτικότητα ΔΒ

practical effect := επίδραση εφαρμογής ΚΜ

practical problem of handling := πρακτικό πρόβλημα χειρισμού ΚΜ

practice := πρακτική ΔΔ

practice building maintenance := συντήρηση κτιρίου ιατρείου ΜΣ

practice formularies := βιβλίο συνταγών ιατρείου ΜΣ

practice guideline := κατευθυντήρια οδηγία πρακτικής ΕΝ ≈ Βλέπε clinical practice guideline.

practice management := διαχείριση ιατρείου ΜΣ

practice management cycle := κύκλος διαχείρισης ιατρείου ΜΣ

practice management team := ομάδα διαχείρισης ιατρείου ΜΣ

practice management, finance := οικονομική διαχείριση ιατρείου ΜΣ

practice management, operational := διοίκηση επιχειρήσεων ιατρείου ΜΣ

practice, good := καλή πρακτική ΔΔ

practice, in := στην πράξη ΓΔ1

practice, recommended := συνιστώμενη πρακτική ΔΔ

practitioner, general := γενικός ιατρός ΚΜ

pragmatistic concept := πραγματιστική έννοια ΚΜ ≈ :~ Το pragmatistic δεν υπάρχει στο DoE Υπάρχει το pragmatistic στα γενικά αγγλικά; Στο Oxford όχι. Το Google δεν το αναγνωρίζει, αντί αυτού έχει μόνο το pragmatic. ΓΔ' \ \ Αφού δεν υπάρχει να το βγάλουμε; ΛΝ' \ \ Θα τον έβγαζα από το λεξικό (φιλοσοφικός όρος, θέλει πιο πολύ "χώρο"). ΕΝ' \ \ Ας μη βιαστούμε να βγάλουμε: "οι πηγές είναι αυτές που είναι" (Κ Βαλεοντής, πρόεδρος ΕΛΕΤΟ). Πιο πολύ χώρο στη 2η έκδοση του Λεξικού μας! ΓΔ'

pragmatistic model := πραγματιστικό μοντέλο ΚΜ

pre-coding := προκωδικοποίηση ΤΛ

- pre-existing fatigue syndrome** := σύνδρομο χρόνιας σοβαρής κόπωσης ΚΜ
- pre-natal allowance** := επίδομα κυήσεως ΓΣ
- preaudit** := έλεγχος ΠΓ'· προληπτικός έλεγχος ΚΜ
- precaution** := προφύλαξη ΔΔ ΤΠ
- precaution principle** := αρχή της προφύλαξης ΤΠ
- precision** := ακρίβεια ΔΧΑ ΕΔ ΕΠ ΕΣΙ ΙΩ ΚΜ ΜΧ' ΠΓ' ΣΓ123 ΤΛ ΤΠ· πιστότητα ΑΧ ΔΔ· επαναληπτικότητα ΔΔ· συνέπεια ΓΡ' ≈ Απουσία τυχαίων σφαλμάτων. Είναι η ικανότητα μιας εξέτασης ή μιας δοκιμασίας να δίνει τα ίδια αποτελέσματα όταν χρησιμοποιείται για πολλαπλές μετρήσεις στα ίδια άτομα και ακριβώς κάτω από τις ίδιες συνθήκες. Επίσης, αφορά στη βεβαιότητα που υπάρχει για μια μέτρηση ή για κάποια δεδομένα. Στην περίπτωση δεδομένων αποτελεί συνώνυμο της αναπαραγωγιμότητας (reproducibility). ΕΔ:(22) Αφορά στα εξής: (α) Ικανότητα μιας εξέτασης ή μιας δοκιμασίας να δίνει τα ίδια αποτελέσματα όταν χρησιμοποιείται για πολλαπλές μετρήσεις στα ίδια άτομα και ακριβώς κάτω από τις ίδιες συνθήκες. (β) Βεβαιότητα που υπάρχει για μια μέτρηση ή για κάποια δεδομένα. Στην περίπτωση δεδομένων, αποτελεί συνώνυμο της αναπαραγωγιμότητας (reproducibility). (γ) Ικανότητα παραγωγής ίδιων αποτελεσμάτων σε επαναλαμβανόμενες μετρήσεις από τον ίδιο ή από διαφορετικούς παρατηρητές. ΕΠ Αφορά τη διακριτική ικανότητα της μεθόδου μέτρησης να προσεγγίζει το μετρούμενο (συνδέεται με τυχαίο σφάλμα). Βλέπε και σχόλιο στο λήμμα accuracy. ΤΠ ~ Μικρό τυχαίο σφάλμα ΑΧ \\ Δείτε το σχόλιό μου για τη διάκριση accuracy vs. precision. ΜΚ' \\ Δεν είναι άμεσα κατανοητή η έννοια "μικρό τυχαίο σφάλμα" ΛΝ'
- preclinical period** := προκλινική περίοδος ΙΩ
- preconception** := προκατάληψη ΜΣ
- precursor** := πρόδρομο ΤΛ
- predictable** := προβλέψιμος ΜΣ
- prediction** := πρόβλεψη ΕΣΙ ΚΜ
- prediction rules** := κανόνες πρόβλεψης ΕΝ ≈ Βλέπε clinical decision rules.
- prediction, noise** := πρόβλεψη θορύβου ΔΔ
- predictive error, negative** := Βλέπε **negative predictive error**
- predictive error, positive** := Βλέπε **positive predictive error**
- predictive value** := προγνωστική αξία ΓΡ' ΙΩ ΠΓ' ΓΔ'· διαγνωστική αξία ΔΧΑ ΤΛ ΤΠ· προβλεπτική αξία ΕΣΙ ΚΜ· προβλεπτική τιμή ΕΣΙ· προρρητική αξία ΚΜ
- predictive value, negative** := Βλέπε **negative predictive value**.
- predictive value, positive** := Βλέπε **positive predictive value**.
- predictivity, negative** := αρνητική προβλεπτικότητα ΚΜ ≈ ~ Ο όρος δεν υπάρχει στο DoE. ΓΔ' \\ Μήπως "prediction" αντί "predictivity"; ΕΓ' \\ Υπονοείται ως 'προγνωσιμότητα' η προγνωστική αξία; ΛΝ' \\ Να βγει; ΕΝ'
- predictivity, positive** := Βλέπε **positive predictivity**. ≈ ~ Ο όρος δεν υπάρχει στο DoE. ΓΔ' \\ Μήπως "prediction" αντί "predictivity"; ΕΓ' \\ Υπονοείται ως 'προγνωσιμότητα' ή προγνωστική αξία; ΛΝ' \\ Να βγει; ΕΝ'
- predictor** := προβλέπτης ΕΣΙ ΜΧ'· προβλεπτικός παράγοντας ΣΓ12. Βλέπε **predictor variate**
- predictor variate** := προβλεπτική μεταβλητή ΣΓ1. Βλέπε **predictor**
- predisposed area** := ευάλωτη περιοχή ΤΠ
- predisposition** := προδιάθεση ΙΩ ΚΜ
- preference** := προτίμηση ΕΝ ΙΩ ≈ Βλέπε Αξίες και προτιμήσεις. ΕΝ
- preferred provider organization (PPO)** := οργανισμός επιλεγμένων προμηθευτών ΚΜ
- pregnancy** := εγκυμοσύνη ΒΟ ΓΔ1 ΓΣ ΔΔ ΚΜ· κύηση ΓΣ
- pregnancy history** := ιστορικό κυήσεως ΓΣ
- pregnancy order** := σειρά κυήσεως ΓΣ· τάξη κυήσεως ΓΣ
- pregnancy rank** := σειρά κυήσεως ΓΣ· τάξη κυήσεως ΓΣ
- pregnancy rate** := ποσοστό κυήσεως ΓΣ
- pregnancy termination Syn:: termination of pregnancy** := διακοπή της εγκυμοσύνης ΓΔ1
- prejudice** := προκατάληψη ΚΜ ΣΓ1
- premature baby** := πρόωρο βρέφος ΓΣ
- premature birth** := πρόωρη γέννηση ΓΣ
- premature delivery** := πρόωρος τοκετός ΓΣ
- premature morbidity** := πρόωρη νοσηρότητα ΓΔ1
- premature mortality** := πρόωρη θνησιμότητα ΓΔ1

- premedication** := προνάρκωση ΚΜ
- prenatal** := προγεννητικός ΑΒ
- preparation** := παρασκεύασμα ΑΒ
- prerequisites for health** := αίτια υγείας ΓΔ1· προϋποθέσεις για υγεία ΓΔ1
- preschool child** := προσχολικό παιδί ΓΣ
- prescribed maintenance therapy** := συνταγογραφούμενη θεραπεία συντήρησης ΓΔ1
- prescribing** := συνταγογράφηση ΚΜ ΜΣ
- prescribing advisor** := σύμβουλος συνταγογράφησης ΜΣ
- prescribing analysis and cost (PACT) data** := δεδομένα από την ανάλυση και το κόστος της συνταγογραφίας ΜΣ
- prescribing budgets** := προϋπολογισμός συνταγογράφησης ΜΣ
- prescribing guidelines** := κατευθυντήριες οδηγίες συνταγογράφησης ΜΣ
- prescribing monitoring** := παρακολούθηση ΜΣ
- prescribing, computer-based** := συνταγογράφηση βασισμένη σε ηλεκτρονικό υπολογιστή ΜΣ
- prescription** := συνταγή ΓΔ1
- prescriptions** := συνταγές ΜΣ
- prescriptions, repeat** := επαναλαμβανόμενες συνταγές ΜΣ
- presentation bias** := συστηματικό σφάλμα παρουσίασης ΙΩ ≈ ≈ Βλέπε και bias.
- preservative** := συντηρητικό ΔΔ
- pressure, maximum allowable working (MAWP)** := μέγιστη επιτρεπτή πίεση εργασίας ΔΔ
- pressure, maximum working** := μέγιστη πίεση εργασίας ΔΔ
- pressure, working** := πίεση εργασίας ΔΔ
- presymptomatic period** := προσυμπτωματική περίοδος ΙΩ
- pretest probability** := πιθανότητα πριν τη δοκιμασία ΕΝ· πιθανότητα προ της δοκιμασίας ΚΜ ΣΓ12
≈ Η πιθανότητα η κατάσταση-στόχος να είναι παρούσα πριν τη γνωστοποίηση των αποτελεσμάτων μιας διαγνωστικής δοκιμασίας. ΕΝ
- prevalence** := επιπολασμός ΑΒ ΑΧ ΒΟ ΓΔ1 ΕΝ ΕΠ ΕΣΙ ΙΩ ΚΜ ΜΣ ΣΓ12 ΤΛ ΤΠ· βαθμός διάδοσης (της ασθένειας) ΚΜ ΣΠ ≈ Ο αριθμός των αρρώστων ατόμων, διαιρεμένος με τον ολικό αριθμό των ατόμων σε μια ορισμένη χρονική στιγμή. ΔΧΑ \ Η αναλογία των ατόμων που επηρεάζονται από μια συγκεκριμένη ασθένεια σε μία συγκεκριμένη στιγμή. Οι εκτιμήσεις του επιπολασμού που λαμβάνονται από μελέτες υψηλής ποιότητας μπορούν να χρησιμοποιηθούν στον καθορισμό των πιθανοτήτων προ της δοκιμασίας. ΕΝ \ Η επιπολασμός παρέχει τη συχνότητα μιας κατάστασης (όπως νόσημα, παθολογικό χαρακτηριστικό, αναπηρία, νοσηλεία σε νοσοκομείο) σε μια ορισμένη χρονική στιγμή. ΕΠ ≈ Στην ελληνική ψυχιατρική βιβλιογραφία για τον όρο incidence χρησιμοποιείται το "επέλευση" και για τον όρο prevalence το "επικράτηση". ΤΠ \ Βλέπε και συζήτηση στο incidence. ΓΔ'
- prevalence difference** := διαφορά επιπολασμών ΑΧ
- prevalence measure (P)** := επιπολασμός ΔΧΑ· δείκτης επιπολασμού ΔΧΑ· μέτρο επιπολασμού (P) ΔΧΑ
- prevalence odds** := αναλογία επιπολασμού ΙΩ ≈ ≈ Υπάρχει το prevalence odds ratio (POR) και το prevalence rate ratio (PRR), αλλά prevalence odds; ΕΓ'
- prevalence pool** := δεξαμενή επιπολασμού ΙΩ
- prevalence study** := μελέτη επιπολασμού ΙΩ. Βλέπε και [cross-sectional study](#).
- prevalence, period** := επιπολασμός περιόδου ΤΠ
- prevalent case** := παλαιά ή επιπολάζουσα περίπτωση ΑΧ
- prevented fraction** := αναλογία (ποσοστό) εμφάνισης μιας νόσου που αποτρέπεται ΑΧ ΕΝ' ≈ Η αναλογία (ποσοστό) εμφάνισης μιας νόσου που αποτρέπεται εξαιτίας ενός προστατευτικού παράγοντα κινδύνου ή υγειονομικής παρέμβασης στον πληθυσμό. ΜΚ' ≈ Γιατί όχι "κλάσμα που αποτράπηκε"; που αποτράπηκε (prevented) ή που αποτρέπεται (preventable); Ορισμός κλάσματος = fraction = το μέρος μιας ποσότητας. ΓΔ' \ αποτραπέν ποσοστό (αυτό που έχει αποτραπεί), preventable = αποτρέψιμο = αυτό που μπορεί να αποτραπεί. ΜΚ' \ Νομίζω αποτράπηκε. Το preventable θα το απέδιδα αποτρεπτό ΕΝ' \ Θα πρότεινα το "αποτρέπεται" ΕΝ'
- prevention** := πρόληψη ΓΔ1 ΔΔ ΕΝ ΕΠ ΙΩ ΚΜ ΤΠ· αποτροπή ΚΜ ≈ Μία προληπτική τακτική είναι μια ενέργεια που μειώνει τον κίνδυνο ενός μελλοντικού συμβάντος ή την εκδήλωση μιας ασθένειας. Η πρωτογενής πρόληψη είναι σχεδιασμένη να αποτρέπει μία κατάσταση πριν αναπτυχθεί. Η δευτερογενής πρόληψη είναι σχεδιασμένη να σταματά ή να επιβραδύνει την πρόοδο μιας νόσου όταν οι ασθενείς εμφανίσουν τη νόσο

και είναι σε κίνδυνο να αναπτύξουν μία διαταραχή σχετική με την παρούσα νόσο τους. Συχνά, η δευτερογενής πρόληψη δεν διαχωρίζεται από τη θεραπεία. Ένα παράδειγμα πρωτογενούς θεραπείας είναι ο εμβολιασμός για κοκκύτη. Ένα παράδειγμα δευτερογενούς πρόληψης είναι η χορήγηση θεραπείας για την οστεοπόρωση σε γυναίκες με χαμηλή οστική πυκνότητα και σπονδυλικό κάταγμα για την πρόληψη μελλοντικών καταγμάτων. Ένα παράδειγμα τριτογενούς πρόληψης είναι ένα πρόγραμμα αποκατάστασης για ασθενείς με επιπλοκές σχετικές με το έμφραγμα του μυοκαρδίου. EN \ \ Πρόληψη (prevention) είναι κάθε ενέργεια που έχει σκοπό την έγκαιρη διάγνωση και την επέμβαση για την παράταση και τη διατήρηση της ατομικής και δημόσιας υγείας πριν από την εμφάνιση της νόσου. Συνήθως περιλαμβάνει επεμβάσεις και ενέργειες που συμβαίνουν είτε πριν από την έναρξη της νοσολογικής διαδικασίας (πρωτογενής πρόληψη, primary prevention), είτε στο διάστημα από την έναρξη της νοσολογικής διαδικασίας μέχρι την εμφάνιση συμπτωμάτων της νόσου, δηλαδή κατά τη λεγόμενη ασυμπτωματική περίοδο (δευτερογενής πρόληψη, secondary prevention). ΕΠ

prevention and confrontation of accident := πρόληψη και αντιμετώπιση ατυχημάτων ΚΜ

prevention of dust outbreaks := πρόληψη εκρήξεων σκόνης ΚΜ

prevention, accident := πρόληψη ατυχήματος ΔΔ

prevention, biological accident := πρόληψη βιολογικών ατυχημάτων ΔΔ

prevention, primary := πρωτογενής πρόληψη ΔΔ ΕΠ ΚΜ· πρωτοταγής πρόληψη ΕΝ' ΙΩ· βασική πρόληψη ΓΔ'· πρωτοβάθμια πρόληψη ΓΔ' ≈ :~ Η απόδοση των όρων primary prevention, secondary prevention και tertiary prevention, ως πρωτογενής, δευτερογενής και τριτογενής πρόληψη, αντίστοιχα, προσκρούει στις αρχές της γλωσσικής καταλληλότητας και της διαφάνειας, λόγω λανθασμένης χρήσης της κατάληξης "-γενής": το επίπεδο παράγει πρόληψη (-γόνος) και δεν παράγεται από την πρόληψη (-γενής), οπότε ορθότερα θα ήταν τα πρωτογόνα, δευτερογόνα, τριτογόνα πρόληψη (Βαλεοντής Κ, Αρχές σχηματισμού όρων, Ορόγραμμα 2010, 102: 1-2.). Η απόδοση πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια, τριτοβάθμια πρόληψη, κατά τα πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια, τριτοβάθμια φροντίδα, αντίστοιχα, είναι και καταλληλότερη και διαφανέστερη. Ωστόσο οι όροι πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια, τριτοβάθμια πρόληψη, εκλύουν συνειρμούς προς χαμηλότερης, υψηλότερης, ύψιστης προτεραιότητας (και αξίας) πρόληψη (βλέπε και Πρωτοδικείο, Εφετείο, Άρειος Πάγος), πράγμα ακριβώς αντίθετο με την πραγματικότητα. Τα κατά ΙΩ πρωτοταγής, δευτεροταγής, τριτοταγής πρόληψη, αντίστοιχα, παρότι δεν προκαλούν συνειρμούς προς τα επίπεδα φροντίδας, απαλύνουν το πρόβλημα. Ίσως ακόμα καλύτερη λύση να είναι τα βασική, προσυμπτωματική, μετ ασυμπτωματική πρόληψη, που είναι και διαφανέστεροι. ΓΔ' \ \ Θα πρότεινα να μείνουν όπως είναι ευρέως γνωστοί οι όροι και να παρατεθούν ως εναλλακτικοί όροι αυτοί που αναφέρονται στις 2 τελευταίες προτάσεις της συζήτησης. ΛΝ' \ \ Συμφωνώ με τα -ταγής. ΕΝ'

prevention, secondary := δευτεροβάθμια πρόληψη ΓΔ'· δευτερογενής πρόληψη ΕΠ· δευτεροταγής πρόληψη ΙΩ· προσυμπτωματική πρόληψη ΓΔ' ≈ :~ Βλέπε prevention, primary.

prevention, tertiary := μετ ασυμπτωματική πρόληψη ΓΔ'· τριτοβάθμια πρόληψη ΓΔ'· τριτοταγής πρόληψη ΙΩ ≈ :~ Βλέπε prevention, primary.

preventive medicine := προληπτική ιατρική ΒΟ ΓΔ1

preventive occupational health := προληπτική εργασιακή υγεία ΚΜ

preventive or prophylactic trial := κλινική δοκιμή προληπτικής παρέμβασης ΠΓ'· πειραματική έρευνα πρόληψης ΑΧ· προληπτική δοκιμή ΑΧ· τυχαιοποιημένη έρευνα πρόληψης ΑΧ

previous births to the mother := προηγούμενες γεννήσεις της μητρός ΓΣ

price := τιμή ΓΔ1

price-performance ratio := λόγος τιμής προς απόδοση ΓΔ1

primary care := πρωτοβάθμια φροντίδα ΒΟ ΓΔ1 ΚΜ ΚΥ ΠΓ'· πρωτογενής φροντίδα ΚΜ ≈ Το πρώτο επίπεδο φροντίδας, που παρέχεται γενικά σε εξωνοσοκομειακούς χώρους (ambulatory setting), σε αντίθεση με τη δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια φροντίδα που κανονικά βασίζονται στο νοσοκομείο. ΓΔ1:373:(1) ≈ Προτιμήθηκε ο καθιερωμένος όρος (ΒΟ, ΚΥ). Ενδιαφέρουσα η διάκριση 'πρωτοταγής πρόληψη' ('primary prevention' ΙΩ:75 και 'πρωτογενές κρούσμα' ('primary case' ΙΩ:19). Ακόμα στον ΧΡ: primary support group = πρωτεύουσα υποστηρικτική ομάδα, και secondary gain = δευτερογενές όφελος. ΓΔ1:373:[34]

primary care team := ομάδα πρωτογενούς φροντίδας ΚΜ

primary case := πρωτογενές κρούσμα ΙΩ ΚΜ

primary cause of death := αρχική αιτία θανάτου ΓΣ

primary health care := πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας ΓΔ1 ΜΣ ≈ Η πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας είναι η κεντρική λειτουργία και το επίκεντρο του συστήματος υγείας μιας χώρας, το κύριο μέσο για την παροχή φροντίδας υγείας, το πιο περιφερικό επίπεδο σ' ένα σύστημα υγείας, κι ένα αναπόσπαστο τμήμα της κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης μιας χώρας. (Βλέπε και 'Αυτοφροντίδα', 'Δευτεροβάθμια', και 'Τριτοβάθμια

φροντίδα'). ΓΔ1:373:(1)

primary healthcare team (PHCT) := ομάδα πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας ΜΣ

primary probability := πρωτογενής πιθανότητα ΣΓ12

primary study := πρωτογενής μελέτη ΕΝ ≈ Μελέτες που συλλέγουν πρωτογενή δεδομένα. Οι πρωτογενείς μελέτες διαφοροποιούνται από τις συνόψεις που συνοψίζουν τα αποτελέσματα των πρωτογενών μελετών, και είναι διαφορετικές από τις συστηματικές ανασκοπήσεις που συνοψίζουν τα αποτελέσματα ενός αριθμού πρωτογενών μελετών. ΕΝ

principal component analysis := ανάλυση συνιστωσών ΚΜ

principle := αρχή ΓΔ1 ΔΔ

prior probability := εκ των προτέρων πιθανότητα ΕΣΙ· προγενέστερη πιθανότητα ΣΓ12· πρότερη πιθανότητα ΚΜ

priority := προτεραιότητα ΓΔ1

priority setting := καθορισμός προτεραιοτήτων ΜΣ

priority, causal := αιτιακή προτεραιότητα ΚΜ

prison, healthy := υγιεινή φυλακή ΚΜ

prisoner's dilemma := δίλημμα του φυλακισμένου ΔΓ

private household := ιδιωτικό οικοκυριό ΓΣ

private sector := ιδιωτικός τομέας ΓΔ1

probabilism := πιθανοκρατία ΑΧ

probabilist := πιθανοκράτης ΑΧ

probabilistic := πιθανολογικός ΚΜ

probability := πιθανότητα ΕΝ ΕΠ ΕΣΙ ΙΩ ΚΜ ΣΠ ΤΛ ΤΠ ≈ Ποσοτική εκτίμηση της πιθανότητας ύπαρξης μιας κατάστασης (όπως στη διάγνωση) ή της πιθανότητας ανάπτυξης μελλοντικών γεγονότων (όπως σε μία μελέτη παρέμβασης). ΕΝ \ H πιθανότητα εμφάνισης τιμής στο διάστημα μεταξύ x_1 και x_2 είναι ίση με: $P(x_1 \leq x \leq x_2) = \int f(x)dx$, από το x_1 ως το x_2 . ΕΠ

probability density function := συνάρτηση πυκνότητας πιθανότητας ΕΣΙ· συνάρτηση πυκνότητας πιθανοτήτων ΙΩ

probability function := συνάρτηση πιθανοτήτων ΙΩ

probability of death := πιθανότητα θανάτου ΓΣ

probability of marriage := πιθανότητα γάμου ΓΣ

probability of survival := πιθανότητα επιβίωσης ΓΣ

probability sample := πιθανοτική δειγματοληψία (probability sampling) ΕΣΙ· πιθανοτική δειγματοληψία (probability sampling) ΕΣΙ· τυχαία δειγματοληψία ΚΜ

probability, conditional := υπό συνθήκη πιθανότητα ΤΛ

probability, diagnostic := διαγνωστική πιθανότητα ΚΜ

probability, joint := Βλέπε **joint probability**.

probability, marginal := οριακή πιθανότητα ΚΜ ΣΠ

probability, one-sided := μονόπλευρη πιθανότητα ΙΩ

probability, post-test := πιθανότητα μετά τη δοκιμασία ΙΩ

probability, posterior := εκ των υστέρων πιθανότητα ΕΣΙ· πιθανότητα εκ των υστερών ΙΩ

probability, pre-test := πιθανότητα πριν τη δοκιμασία ΙΩ

probability, primary := πρωτογενής πιθανότητα ΚΜ

probability, prior := εκ των προτέρων πιθανότητα ΕΣΙ· πιθανότητα εκ των προτέρων ΙΩ

probability, secondary := δευτερογενής πιθανότητα ΚΜ

probability, subjective := υποκειμενική πιθανότητα ΚΜ

probability, transmission := Βλέπε **transmission probability**.

probability, two-sided := αμφίπλευρη πιθανότητα ΙΩ

probable length of life := πιθανή διάρκεια ζωής διάμεσος ΓΣ

probe := διερευνώ ΓΔ2 ≈ Με την έννοια του σιγκλίζω, σκαλίζω, ερεθίζω για να αποκαλύψω, εμβαθύνω, βαθαίνω, εξετάζω καλώς. ΓΔ2

problem based learning (PBL) := Βλέπε **PBL** ΓΒΜ

problem based learning module (PBLM) := Βλέπε **PBL module** (PBLM) ΓΔ2

problem list := κατάλογος προβλημάτων ΜΣ

problem simulation := προσομοίωση προβλήματος ΓΔ2

problem solver := λύτης προβλημάτων ΓΔ2

- problem solving** := επίλυση προβλημάτων ΔΒ ΔΓ ≈ Δίνεται για λύση κάποιο συγκεκριμένο έργο ή πρόβλημα. ΔΓ
- problem solving learner** := μαθητής επίλυσης προβλημάτων ΓΔ2
- problem-solving approach** := προσέγγιση επίλυσης του προβλήματος ΜΣ
- problem, ill-structured** := Βλέπε **ill-structured problem**. ΓΔ2
- problem, reasoning through** := Βλέπε **reasoning through problem** ΓΔ2
- problem, social** := κοινωνικό πρόβλημα ΚΜ
- problem, well-structured** := Βλέπε **well-structured problem**. ΓΔ2
- PROBLEMS (problems, resources, objectives, behavior, learning, examples, motivation, self-directed learning and self-assessment)** := ΠΠΑΣΜΠΚΑΑ (προβλήματα, πηγές, αντικειμενικοί στόχοι, συμπεριφορά, μάθηση, παραδείγματα, κίνητρα, αυτοκατευθυνόμενη μάθηση και αυτοαξιολόγηση) ΓΔ2
- procedure** := διαδικασία ΔΔ ΕΣΙ· μέθοδος ΕΣΙ· πορεία ΔΔ· τεχνική ΕΣΙ
- procedure, emergency** := διαδικασία έκτακτης ανάγκης ΔΔ
- procedure, lockout/tagout** := διαδικασία ασφάλισης/τοποθέτησης ετικέτας (lockout/tagout) ΔΔ
- process** := διαδικασία ΓΔ2 ΔΔ ΕΣΙ ΚΜ· διεργασία ΔΔ ΕΣΙ· ανέλιξη ΕΣΙ· πορεία ΕΣΙ
- process expert** := ειδικός στη διαδικασία ΓΔ2
- process of learning** := Βλέπε **learning process** ΓΔ2
- process reengineering** := σχεδιασμός διαδικασιών ΚΜ
- process, certification** := διεργασία πιστοποίησης ΔΔ
- process, hypothetico deductive** := Βλέπε **hypothetico-deductive process** ΓΔ2
- process, information seeking** := Βλέπε **information seeking process**. ΓΔ2
- process, learning** := Βλέπε **learning process** ΓΔ2
- process, reasoning** := Βλέπε **reasoning process** ΓΔ2
- process, small group** := Βλέπε **small group process**. ΓΔ2
- process, small group learning** := Βλέπε **small group learning process**. ΓΔ2
- process, small group tutorial** := Βλέπε **small group tutorial process**. ΓΔ2
- process, tutorial** := Βλέπε **tutorial process**. ΓΔ2
- process, work** := διεργασία παραγωγής ΔΔ
- processing** := επεξεργασία μεταποίηση ΔΔ
- product** := προϊόν ΔΔ
- product limit formula** := πολλαπλασιαστικός τύπος ΙΩ
- product of conception** := προϊόν συλλήψεως ΓΣ
- product realization** := παραγωγή προϊόντων ΚΜ
- product, metallurgical** := μεταλλουργικό προϊόν ΔΔ
- production** := παραγωγή ΔΔ
- productivity** := παραγωγικότητα ΔΔ
- products, coal** := προϊόν γαιάνθρακα ΔΔ
- professional** := επαγγελματίας ΓΔ2· επαγγελματικός ΓΔ2
- professional conduct** := επαγγελματική επαφή ΜΣ
- professional education** := επαγγελματική επάρκεια ΚΜ
- professional occupation** := επιστήμονας ΚΜ
- professional practice** := άσκηση επαγγέλματος ΚΜ
- professionalism** := επαγγελματική στάση ΜΣ· επαγγελματική συνείδηση ΔΒ· ιατρική συνείδηση ΔΒ· επαγγελματική ιατρική συνείδηση ΔΒ
- prognosis** := πρόγνωση ΔΔ ΕΝ ΤΛ ≈ Οι πιθανές συνέπειες και εκβάσεις μιας νόσου και η συχνότητα με την οποία αναμένεται να εμφανιστούν. ΕΝ
- prognostic factor** := προγνωστικός παράγοντας ΕΝ ΕΣΙ ΙΩ ≈ Χαρακτηριστικά των ασθενών ή συμμετεχόντων που προσδίδουν αυξημένο ή μειωμένο κίνδυνο για μία θετική ή ανεπιθύμητη έκβαση. ΕΝ
- prognostic model (system)** := προγνωστικό μοντέλο (σύστημα) ΙΩ
- prognostic rule** := προγνωστικός κανόνας ΕΝ ≈ Βλέπε Κλινικοί προγνωστικοί κανόνες. ΕΝ
- prognostic study** := προγνωστική μελέτη ΕΝ ≈ Μια μελέτη που παρακολουθεί ασθενείς με σκοπό να προσδιορίσει τη συχνότητα και χρονική στιγμή εμφάνισης μελλοντικών γεγονότων. ΕΝ
- prognostic value** := προγνωστική αξία ΕΝ ≈ Περιλαμβάνει δύο κατηγορίες: θετική προγνωστική αξία, η αναλογία των ανθρώπων με θετικό αποτέλεσμα σε ένα τεστ οι οποίοι έχουν τη νόσο, και αρνητική προγνω-

στική αξία, η αναλογία των ανθρώπων με αρνητικό αποτέλεσμα σε ένα τεστ οι οποίοι δεν έχουν τη νόσο. EN

program review := επιθεώρηση προγράμματος ΚΜ

programme, quality := πρόγραμμα ποιότητας ΔΔ

programme, safety := πρόγραμμα ασφάλειας ΔΔ

progressive epidemic (Syn: propagated epidemic) := κλιμακούμενη επιδημία ΤΠ

progressive patient care := εξελικτική φροντίδα αρρώστου ΚΜ

project, quality := πρόγραμμα ποιότητας ΔΔ

projection := προβολή ΓΔ1 ΕΣΙ ΠΓ´· προέκταση ΙΩ

promoting healthy := προαγωγή υγιούς ΚΜ

promotion := προαγωγή ΓΔ1 ΔΔ ΚΜ ΤΠ· προώθηση ΓΔ1· διαφήμιση ΓΔ1

promotion, health := προαγωγή της υγείας ΔΔ

promotion, workplace health := προαγωγή της υγείας στο χώρο της εργασίας ΔΔ

promotor := παράγοντας προαγωγής ΚΜ

propagated epidemic := αναπαραγωγίμη επιδημία ΚΜ

propagated epidemic (Syn: progressive epidemic) := κλιμακούμενη επιδημία ΤΠ

propagation := πολλαπλασιασμός ΚΜ

propagation, sound := μετάδοση του ήχου ΔΔ

proportion := αναλογία ΑΧ ΔΧΑ ΚΜ ΣΠ ΤΠ· ποσοστό ΣΓ123 ΠΓ´ ≈ Το αποτέλεσμα της διαίρεσης σχετιζομένων αριθμών: ο αριθμητής είναι μέρος του παρονομαστή ΑΧ

proportion married := αναλογία εγγάμων ΓΣ

proportion of exposure := αναλογία έκθεσης (στον κίνδυνο) ΚΜ ΣΠ

proportional := αναλογικός ΔΧΑ

proportional hazard := μοντέλο αναλογικών κινδύνων (proportional hazards model) ΕΣΙ· πολλαπλή εξάρτηση αναλογικού κινδύνου ΑΧ

proportional incidence ratio := λόγος αναλογικής επίπτωσης ΙΩ

proportional mortality := αναλογική θνησιμότητα ΤΠ

proportional mortality ratio (PMR) := αναλογικός δείκτης θνησιμότητας (πηλίκο) ΑΧ ΕΝ´· αναλογικός δείκτης θνησιμότητας ΛΝ´· λόγος αναλογικής θνησιμότητας ΙΩ ≈ ≈ Ενικός ή πληθυντικός; "λόγος αναλογικών θνησιμοτήτων" ή "λόγος αναλογικών θνησιμοτήτων"; Ο λόγος είναι κλάσμα δύο πραγμάτων, ενός αριθμητή κι ενός παρονομαστή. ΓΔ´

proportional mortality study := μελέτη αναλογικής θνησιμότητας ΣΓ23

proportionate mortality := αναλογική θνησιμότητα ΓΣ

prospective analysis := προοπτική ανάλυση ΜΣ

prospective cohort study := προοπτική μελέτη κοόρτης ΑΒ ΙΩ ΠΓ´· προοπτική μελέτη σειράς ΓΡ´ ΧΧ· προοπτική έρευνα μέλλοντος ΑΧ

prospective comparative study (Syn: cohort study) := προοπτική συγκριτική έρευνα ΣΠ

prospective study := προοπτική μελέτη ΕΝ ΕΠ ΕΣΙ ΜΧ´· προοπτική έρευνα ΑΧ ΕΣΙ ≈ Βλέπε cohort study.

prospective study (Syn: cohort study. Βλέπε και: longitudinal study, follow-up study) := προοπτική μελέτη ΤΠ· μελέτη σειρών ΤΠ

protease inhibitor := αναστολέας πρωτεάσης ΒΟ ΓΔ1

protection := προστασία ΓΔ1 ΔΔ ΚΜ ΤΠ· προάσπιση ΤΠ· προφύλαξη ΔΔ

protection from discrimination := προστασία από διακρίσεις ΚΜ

protection of static electricity := προστασία από στατικό ηλεκτρισμό ΚΜ

protection, corrosion := προστασία από οξειδωση ΔΔ

protection, environmental := προστασία του περιβάλλοντος ΔΔ

protection, eye := προστατευτικό οφθαλμού ΔΔ· προστατευτικό μέσο οφθαλμού ΔΔ· μέσο προστασίας ματιού ΔΔ

protection, face := προστασία προσώπου ΔΔ

protection, fire := πυροπροστασία ή πυρασφάλεια ΔΔ

protection, hand := γάντια προστασίας ΔΔ

protection, head := προστασία κεφαλής ΔΔ

protection, leg := προστασία κάτω άκρων ΔΔ

protection, lightning := προστασία από κεραυνό ΔΔ ≈ ≈ Έτσι όπως είναι γενικά γραμμένο από τους ΔΔ υπονοούνται όλα τα μέσα προστασίας, από αλεξικέραυνο μέχρι τροποποίηση συμπεριφοράς. Πιστεύω ότι

κατά βάση το αλεξικέραυνο εννοείται (lightning rod) ΔΝ'

protection, personal := ατομική προστασία ΔΔ

protection, personal eye := μέσο ατομικής προστασίας ματιού ΔΔ

protection, radiation := ακτινοπροστασία ΔΔ

protection, skin := μέσο προστασίας του δέρματος ΔΔ

protection, thermal in operation := θερμική προστασία κατά τη λειτουργία ΔΔ

protective := προστατευτικός ΒΟ ΓΔ1

protector, hearing := μέσο προστασίας της ακοής ΔΔ· προστατευτικό ακοής ΔΔ

protector, knee := μέσο προστασίας γονάτου ΔΔ· επιγονατίδες ΔΔ

protectors, leg := μέσο προστασίας κνήμης ΔΔ

protocol := πρωτόκολλο ΜΣ

protocol deviation := παράκαμψη πρωτοκόλλου ΚΜΧ

protocol, clinical := κλινικό πρωτόκολλο ΔΔ

provider := προμηθευτής ΓΔ1

province := επαρχία ΓΔ1

provision := πρόβλεψη ΓΔ1· εφοδιασμός ΓΔ1· παροχή ΓΔ1

provision, medical := παροχή ιατρικής υπηρεσίας ΔΔ

provision, special := ειδική διάταξη ΔΔ

provisional rate := προσωρινός συντελεστής ΓΣ

proximate cause := εγγύς ή πρόσφατη αιτία ΑΧ

pseudo-random number := ψευδοτυχαίος αριθμός ΙΩ

psychiatric disease := ψυχιατρική ασθένεια ΜΣ

psychiatric services := ψυχιατρικές υπηρεσίες ΜΣ

psycho-emotional conditions := ψυχο-συναισθηματικές καταστάσεις ΜΣ

psycho-syndrome, organic := οργανικό ψυχοσύνδρομο ΔΔ

psychological := ψυχολογικός ΓΔ1 ΙΩ ΜΣ

psychological agent := ψυχολογικός παράγοντας ΔΔ

psychological assessment of stress := ψυχολογική εκτίμηση άγχους ΚΜ

psychological issues := ψυχολογικά θέματα ΜΣ

psychology, occupational := ψυχολογία της εργασίας ΔΔ· επαγγελματική ψυχολογία ΔΔ

psychosis := ψύχωση ΜΣ

psychosocial := ψυχοκοινωνικός ΓΔ1

psychosomatic illnesses := ψυχοσωματική ασθένεια ΜΣ

psychotherapy := ψυχοθεραπεία ΜΣ

puberty := εφηβεία ΓΔ1

pubic lice := ψείρα εφηβαίου ΚΜ

public := κοινό ΔΔ

public amenity := κοινωφελές αγαθό ΓΔ1

public assistance := δημόσια αρωγή ΙΩ

public contract model := μοντέλο με δημόσιο συμβόλαιο ΚΜ

public health := δημόσια υγεία ΓΣ ΚΜ ΜΣ· δημόσια (ή λαϊκή) υγεία αν αναφέρεται σε κατάσταση ΓΔ1· δημόσια υγιεινή αν αναφέρεται σε διαδικασία ΓΔ1· δημόσια παρέμβαση για τροποποίηση κατάστασης ΓΔ1 ≈ Η επιστήμη και τέχνη της πρόληψης των ασθενειών, της επαύξησης της ζωής, της προαγωγής της πνευματικής και σωματικής υγείας κι αποδοτικότητας μέσω οργανωμένων προσπαθειών της κοινότητας.

Η δημόσια Υγιεινή μπορεί να θεωρηθεί ως οι δομές και διαδικασίες με τις οποίες η υγεία των πληθυσμών κατανοείται, περιφρουρείται και προάγεται μέσω οργανωμένων προσπαθειών της κοινωνίας. ΓΔ1:365:(2,10)

~ 'Public health' = 'Δημόσια υγεία' ή 'Δημόσια Υγιεινή'; Άλλος ένας όρος που δεν μας βασάνισε λιγότερο από τον equity! Γενικά (κι ελπίζουμε ότι τον παραβιάσαμε όχι πολλές φορές) ακολουθήθηκε ο εξής κανόνας:

αν αναφέρεται σε κατάσταση τότε 'Λαϊκή υγεία' (και λιγότερο 'Δημόσια υγεία', και για διάκριση απ' το 'Δημόσια Υγιεινή' και γιατί κυριολεκτεί: περί της υγείας των ανθρώπων πρόκειται, όχι περί της υγείας του Δημοσίου), αν σε διαδικασία ή παρέμβαση για τροποποίηση μιας κατάστασης τότε 'Δημόσια Υγιεινή'. ΓΔ1:365:[9]

public health administration := διοίκηση δημόσιας υγείας ΚΜ

public health management := διαχείριση δημόσιας υγιεινής ΓΔ1 ≈ Οι δομές και διαδικασίες με τις οποίες προσδιορίζονται κι εκπληρώνονται αποτελεσματικά οι αλλαγές που είναι απαραίτητες για βελτίωση της υγείας σ' ολόκληρη την κοινωνία. ΓΔ1:366:(10) ~ Αν και δεν είναι σαφές, μάλλον δεν πρόκειται για τη δι-

αχείριση της υγείας των ανθρώπων= διαχείριση της υγείας του λαού= διαχείριση της λαϊκής υγείας= διαχείριση δημόσιας υγείας, αλλά για τη διαχειριστική πλευρά της δημόσιας Υγιεινής= διαχείριση δημόσιας Υγιεινής (όπως αυτή ορίστηκε στο 'Δημόσια Υγιεινή'). ΓΔ1:366:[13]

public health officer := αξιωματούχος δημόσιας υγείας ΓΔ1· αξιωματούχος δημόσιας υγιεινής ΓΔ1

public health service := υπηρεσία δημόσιας υγείας ΚΜ

public health surveillance (Syn: surveillance, epidemiologic surveillance) := επιδημιολογική επιτήρηση ΤΠ

public hearing := δημόσια ακρόαση ΓΔ1

public hygiene := δημόσια υγιεινή ΚΜ

public integrated model := πλήρες δημόσιο μοντέλο ΚΜ

public reimbursement model := δημόσιο μοντέλο ΚΜ· έμμεση πληρωμή με αποζημίωση ΚΜ

public-private mix := δημόσιο-ιδιωτικό μίγμα ΓΔ1· μίγμα δημόσιου-ιδιωτικού ΓΔ1· συνέργεια δημόσιου και ιδιωτικού τομέα ΕΝ' ≈ Ο συνδυασμός δημόσιας και ιδιωτικής χρηματοδότησης και/ή παροχής υπηρεσιών. ΓΔ1:365:(2) := Αναφέρεται στο αποτέλεσμα (μίγμα) της μίξης, όχι στη διαδικασία της ανάμιξης. ΓΔ1:365:[11]

publication := δημοσίευση ΔΔ

publication bias := συστηματικό σφάλμα δημοσίευσης ΑΛ' ΓΔ' ΓΡ' ΕΠ ΕΝ ΙΩ ΜΧ' ΠΓ' ΤΛ· σφάλμα δημοσίευσης ΕΔ ΕΣΙ ≈ Το συστηματικό σφάλμα δημοσίευσης θεωρείται το σημαντικότερο σφάλμα επιλογής στο χώρο της μετα-ανάλυσης. Ο ορισμός του σφάλματος είναι η συστηματική επιλογή των μελετών που θα δημοσιευτούν ανάλογα με το τι προκύπτουν από τα αποτελέσματά τους. ΕΠ \ \ Είναι η συστηματική επιλογή των μελετών που θα δημοσιευτούν ανάλογα με το τι προκύπτει από τα αποτελέσματά τους. ΕΔ \ \ Συμβαίνει όταν η δημοσίευση της έρευνας εξαρτάται από την κατεύθυνση των αποτελεσμάτων της μελέτης και από το αν αυτά είναι στατιστικά σημαντικά. ΕΝ := Το bias είναι εξορισμού συστηματικό σφάλμα, όχι απλά σφάλμα (το σφάλμα μπορεί να είναι και τυχαίο, όχι μόνο συστηματικό). Το "μεροληψία" όπου παραπέμπει η ΕΝ είναι συνώνυμο του "συστηματικό σφάλμα", άρα "συστηματικό σφάλμα δημοσίευσης". ΓΔ' \ \ Συμφωνώ. ΕΝ'

puerperium := λοχεία ΚΜ

pulley, lifting := ανυψωτική τροχαλία ΔΔ

pulse measurement := μέτρηση σφυγμού ΜΣ

pump, variable displacement := αντλία μεταβλητού εκτοπίσματος ΔΔ

rupa := νύμφη ΚΜ

ruparium := πουπάριο ΚΜ

pupil enrolled := εγγεγραμμένος μαθητής ΓΣ

pupil in attendance := φοιτών μαθητής ΓΣ

purchaser Syn:: provider split := διαχωρισμός αγοραστή- προμηθευτή ΓΔ1

pure demography := καθαρά δημογραφία ΓΣ

purifying := καθαρισμός ΚΜ

purpose := σκοπός ΓΔ1

purposive sampling := σκόπιμα επιλεγμένο δείγμα (καθοδηγημένο δείγμα) ΕΝ' ΕΣΙ· σκόπιμη δειγματοληψία ΕΝ ΠΓ'· δείγματα σκοπού ΚΜ ≈ Στην ποιοτική έρευνα, ένας τύπος δειγματοληψίας που δεν βασίζεται στη θεωρία πιθανοτήτων όπου η θεωρία ή η προσωπικές κρίσεις οδηγούν την επιλογή των συμμετεχόντων στη μελέτη. Ανάλογα με το θέμα, τα παραδείγματα περιλαμβάνουν τη δειγματοληψία μέγιστης μεταβλητότητας για την καταγραφή όλου του εύρους ή της ποικιλομορφίας, τη δειγματοληψία ακραίων περιστατικών κατά την οποία πραγματοποιείται συλλογή δειγμάτων που είναι αντίθετα με κάποιον τρόπο, την τυπική ή αντιπροσωπευτική δειγματοληψία ώστε να περιγραφεί τι είναι συνηθισμένο σε ό,τι αφορά το υπό μελέτη φαινόμενο, και τη δειγματοληψία κατά κριτήριο στην οποία όλα τα δείγματα τηρούν ορισμένα προκαθορισμένα κριτήρια σημαντικότητας. ΕΝ

puzzlement := σπαζοκεφαλιά ΓΔ2

Pygmalion phenomenon := φαινόμενο του Πυγμαλίωνα ΕΔ ≈ Αποτελεί μία παιδαγωγική θεωρία κατά την οποία οι προσδοκίες των άλλων επηρεάζουν με άμεσο τρόπο την πραγματικότητα. Το φαινόμενο του Πυγμαλίωνα έχει άμεση σχέση με την ψυχολογική θεωρία της «Αυτοεκπληρούμενης προφητείας», η οποία υποστηρίζει ότι όταν ένας άνθρωπος έχει μία συγκεκριμένη άποψη για ένα άλλον άνθρωπο, ο οποίος βρίσκεται στο ίδιο περιβάλλον μαζί του και υπάρχει μία αλληλεπίδραση μεταξύ τους, τελικά ο δεύτερος άνθρωπος καταλήγει να συμπεριφέρεται σύμφωνα με την αντίληψη του πρώτου. ΕΔ:(25)

pyramid, food := τροφική πυραμίδα ΚΜ

pyrethrins (Syn: pyrethrum) := Βλέπε [pyrethrum](#).

pyrethroids := πυρεθροειδή ΔΔ

pyrethrum (Syn: pyrethrins) := πύρεθρο ΔΔ

Q

quackery := αγυρτεία ΚΜ· κομπογιαννιτισμός ΚΜ

qualification := επάρκεια ΔΔ

qualitative := ποιοτικός ΑΧ ≈ ~ Βλέπε και qualitative research και quantitative. ΓΔ'

qualitative and quantitative characteristic := ποιοτικό και ποσοτικό χαρακτηριστικό ΕΠ ≈ Ποιοτικά (qualitative or categorical) χαρακτηριστικά είναι εκείνα που δεν επιδέχονται αριθμητικές μετρήσεις, αλλά περιγράφονται οι κατηγορίες στις οποίες ταξινομούνται οι παρατηρήσεις, όπως π.χ. το φύλο, το χρώμα της ίριδας, η παρουσία ή η απουσία ενός ορισμένου παθολογικού χαρακτηριστικού κ.λπ. Ποσοτικά (quantitative or numerical) είναι εκείνα που επιδέχονται αριθμητικές μετρήσεις, όπως τα φυσικά μεγέθη (ανάστημα, βάρος), τα βιολογικά μεγέθη (χοληστερόλη, σάκχαρο) κ.λπ. ΕΠ ~ Βλέπε και qualitative research και quantitative. ΓΔ'

qualitative research := μη-ποσοτική έρευνα ΕΝ'· ποιοτική έρευνα ΕΝ ≈ Η ποιοτική έρευνα εστιάζει σε κοινωνικά και ερμηνεύσιμα, και όχι ποσοτικά, φαινόμενα και στοχεύει να ανακαλύψει, να ερμηνεύσει και να περιγράψει, και όχι να δοκιμάσει και να εκτιμήσει. Η ποιοτική έρευνα παράγει επαγωγικά, περιγραφικά συμπεράσματα σχετικά με κοινωνικές εμπειρίες ή καταστάσεις, ενώ η ποσοτική έρευνα παράγει συμπεράσματα αιτιότητας ή συσχετίσεων στον πληθυσμό. Η ποιοτική έρευνα δεν αποτελεί μία μόνο μέθοδο, αλλά είναι μια οικογένεια αναλυτικών προσεγγίσεων που βασίζονται στην περιγραφή και ερμηνεία των ποιοτικών δεδομένων. Συγκεκριμένες μέθοδοι είναι η θεμελιωμένη θεωρία, η εθνογραφία, η φαινομενολογία, η μελέτη περιστατικών, η κριτική θεωρία και η ιστοριογραφία. ΕΝ ~ Η κατά λέξη απόδοση είναι σωστή· συνυποδηλώνει όμως ότι η ποσοτική έρευνα δεν είναι ποιοτική (δεν είναι έρευνα ποιότητας, είναι έρευνα κακής ή μικρής ποιότητας) το οποίο είναι λάθος (η διεισδυτική αυτή παρατήρηση ανήκει στον καθηγητή του Tufts Θωμά Τρικαλινό, από τον καιρό που ακόμα ήταν φοιτητής μας). Από μια άποψη η "ποσοτική έρευνα" είναι περισσότερο ποιοτική από την "ποιοτική έρευνα". Η σύγχυση που προκαλεί ο όρος "ποιοτική" έναντι της ποσοτικής (που είναι δύο φορές πιο ποιοτική: When you can measure what you are speaking about, and express it in numbers, you know something about it. To measure is to know. If you cannot measure it, you cannot improve it. [Lord Kelvin: Sir William Thomson] <http://zapatori.net/kelvin/quotes/>) πρέπει να προσεχτεί και να λυθεί και ορολογικά επειγόντως. Βλέπε και quantitative. ΓΔ' \ "μη ποσοτική". ΕΝ'

qualitative variable := ποιοτική μεταβλητή ΤΠ

qualitative variate := ποιοτική μεταβλητή ΣΓ3

quality := ποιότητα ΔΔ

quality (of study) := ποιότητα (μελέτης) ΙΩ

quality adjusted life expectancy := προσδόκιμο επιβίωσης με συνυπολογισμό της ποιότητας ζωής ΙΩ· προσδόκιμο ζωής διορθωμένο ως προς την ποιότητα ζωής ΠΓ'. Βλέπε **life expectancy**.

quality adjusted life year := Βλέπε **quality-adjusted life years**

quality assurance (QA) := διασφάλιση ποιότητας ΚΜ

quality assurance health care := εξασφάλιση ποιότητας της φροντίδας υγείας ΚΜ

quality audit := επιθεώρηση ποιότητας ΔΔ

quality control := έλεγχος ποιότητας ΓΔ' ΕΝ' ΕΣΙ ΙΩ ΛΝ' ΜΧ'· ποιοτικός έλεγχος ΕΣΙ ≈ ~ "έλεγχος της ποιότητας" ή "ποιοτικός έλεγχος" (ο έλεγχος να είναι ποιοτικός, καλός, σωστός); ΓΔ' \ Κανονικά έλεγχος ποιότητας, όμως επικράτησε ο άλλος όρος. ΛΝ'

quality improvement := βελτίωση ποιότητας ΕΝ ΜΣ ≈ Μια προσέγγιση για τον προσδιορισμό, τη μέτρηση, τη βελτίωση και τον έλεγχο των πρακτικών για τη διατήρηση ή βελτίωση της καταλληλότητας των υπηρεσιών υγείας. ΕΝ

quality indicator := δείκτης ποιότητας ΓΔ1

quality of care := ποιότητα φροντίδας ΓΔ1 ΕΝ ≈ Η έκταση στην οποία η παρεχόμενη φροντίδα, μέσα σ' ένα δεδομένο οικονομικό πλαίσιο, επιτυγχάνει την πιο ευνοϊκή έκβαση όταν σταθμίζονται οι κίνδυνοι με τα οφέλη. ΓΔ1:372:(1) Ο βαθμός στον οποίο η υγειονομική περίθαλψη ανταποκρίνεται στα τεχνικά και ανθρωπιστικά πρότυπα της ιδανικής φροντίδας. ΕΝ

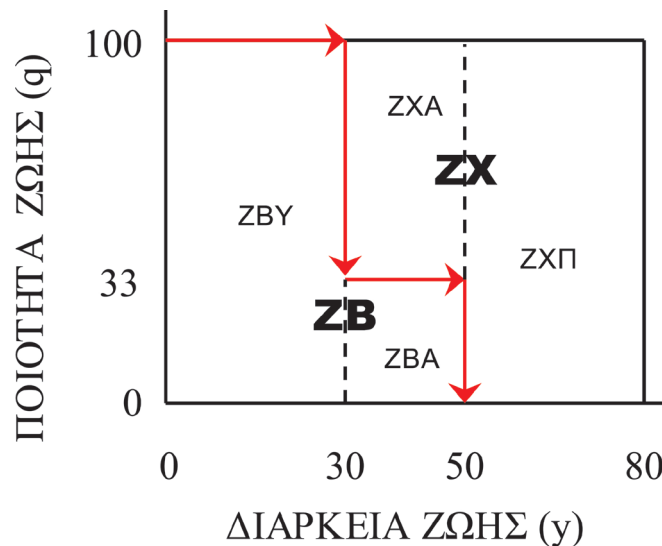
quality of health care := ποιότητα της υγειονομικής περίθαλψης ΔΔ

quality of life := ποιότητα ζωής ΓΔ1 ΔΔ ΕΣΙ ΙΩ ΚΜ ≈ Η αίσθηση των ατόμων ή των ομάδων ότι ικανοποιούνται οι ανάγκες τους και ότι δεν στερούνται τις ευκαιρίες να πετύχουν ευτυχία (happiness) και πληρότητα (fulfillment). ΓΔ1:372:(1)

quality of work := ποιότητα εργασίας ΔΔ

quality scale := κλίμακα ποιότητας ΙΩ

quality-adjusted life years (QALYs) := έτη ζωής σταθμισμένα με την ποιότητά τους ΓΔ' ΕΝ' ΛΝ'· ποιοτικά προσαρμοσμένα έτη ζωής ΓΡ'ΕΣΙ ΜΧ'· έτη ζωής με συνυπολογισμό της ποιότητας ΕΝ ΙΩ· έτη ζωής διορθωμένα ως προς την ποιότητα ζωής ΠΓ' ≈ Μονάδα μέτρησης της επιβίωσης που συνυπολογίζει την επίδραση της κακής κατάστασης υγείας και τους επακόλουθους περιορισμούς στην ποιότητα ζωής. Για παράδειγμα, αν ένας ασθενής ζήσει για 10 χρόνια και η ποιότητα ζωής του είναι μειωμένη κατά 50% λόγω της ύπαρξης χρόνιας πνευμονοπάθειας, η επιβίωση θα ισούται με 5 QALYs. ΕΝ := "QUALITY-ADJUSTED LIFE YEARS (QALYs) An adjustment of life expectancy that reduces the overall life expectancy by amounts that reflect the existence of chronic conditions causing impairment, disability, and/or handicap as assessed from health survey data, hospital discharge data, etc. In practice, numerical weights representing severity of residual disability are established by the judgment of patients and health professionals. Procedures for calculating QALYs, like those for calculating DALYs, begin with chronological age and multiply this by a "utility-weight" for the health state. A variety of techniques have been used, including standard gamble and time trade-off. See also disability-adjusted life years. (DoE) \ "ποιοτικά προσαρμοσμένα" (η προσαρμογή ήταν ποιοτική, εξαιρετικής ποιότητας) ή "προσαρμοσμένα για ποιότητα" (προσαρμογή των ετών στην ποιότητά τους); έτη ζωής σταθμισμένα/ διορθωμένα με την ποιότητά τους; ΓΔ' \ και πάλι κακώς επικράτησε ο πρώτος όρος, οι δύο εναλλακτικές που προτείνει ο ΓΔ' νομίζω ότι είναι καλύτερες. ΛΝ' \ Συμφωνώ με τον τελευταίο σας όρο. ΕΝ' \ Επιπλέον, εικόνα 2:

Εικόνα 2. Ζωή που Βιώνεται (ZB) και Ζωή που Χάνεται (ZX): μια απλουστευμένη εκδοχή της εικόνας 1 (βλέπε life), επαρκής ωστόσο για την κατανόηση της λογικής των μελετών ποιότητας ζωής. Στον οριζόντιο άξονα η διάρκεια ζωής (σε y, από το years, έτη), στον κατακόρυφο η ποιότητα ζωής (σε q, από το quality). Κάποιος γεννιέται στο σημείο 0 με φέρουσα ικανότητα να τον πάει ως τα 80y με ποιότητα ζωής 100q, άρα η ζωή που αναμένεται να βιώσει (αναμενόμενη ζωή, AZ) είναι το εμβαδόν του εξωτερικού ορθογωνίου: $(80y) \times (100q) = 8000qy$. Έστω ότι στα 30 του βγαίνει από σοβαρό ατύχημα με αναπηρία 67%, χάνει δηλαδή τα 67 από τα 100q, και με τα υπόλοιπα 33q ζει άλλα 20 χρόνια και πεθαίνει στα 50 του. Η διαδρομή της ζωής του δηλαδή (βλέπε εικόνα 1 για την έννοια της διαδρομής αυτής) είναι η κόκκινη τεθλασμένη. Οπότε η ζωή που βίωσε (ZB) συνολικά είναι το εμβαδόν κάτω και αριστερά από την κόκκινη γραμμή της ζωής του, και η ζωή που έχασε (ZX) είναι το εμβαδόν πάνω και δεξιά από τη γραμμή αυτή. Η ζωή που βίωσε (ZB) αποτελείται από τα δύο ορθογώνια, ZBY (ζωή που βίωσε με πλήρη υγεία) = $(100q) \times (30y) = 3000qy$ και ZBA (ζωή που βίωσε με αναπηρία) = $(33q) \times (20y) = 660qy$, συνολικά $3000qy + 660qy = 3660qy$. Και η ζωή που έχασε (ZX) αποτελείται επίσης από δύο ορθογώνια, τα ZXΠ (ζωή που έχασε από πρόωρο θάνατο) = $(100q) \times (30y) = 3000qy$ και ZXA (ζωή που έχασε εξαιτίας της αναπηρίας) = $(67q) \times (20y) = 1340qy$, συνολικά $3000qy + 1340qy = 4340qy$. Το δε άθροισμα της ζωής που έζησε (ZB) και της ζωής που έχασε (ZX) ισούται προφανώς με την αναμενόμενη ζωή: $3660qy + 4340qy = 8000qy = AZ$. Τα QALY (quality adjusted life years) δεν είναι παρά η ζωή που βίωσε (ZB) και τα DALY (disability adjusted life years) η ζωή που έχασε (ZX), τα YLL (years of life lost) δεν είναι παρά η ζωή που έχασε από πρόωρο θάνατο (ZXΠ) και τα YLD (years lived with disability) η ζωή που έχασε εξαιτίας της αναπηρίας (ZXA). Είναι όμως φανερό πως δεν πρόκειται για «έτη ζωής διορθωμένα με την ποιότητα» (QALY), ούτε για «έτη ζωής διορθωμένα με την ανικανότητα» (DALY), αλλά για ζωή που βιώθηκε (ZB) και ζωή που χάθηκε (ZX). Και δεν είναι «έτη ζωής που χάθηκαν» (YLL), δεν χάθηκαν έτη ζωής, χάθηκε ζωή από πρόωρο θάνατο (ZXΠ). Ούτε είναι «έτη που βιώθηκαν με αναπηρία» (YLD) αλλά ζωή που χάθηκε (και καθόλου δεν βιώθηκε) εξαιτίας της αναπηρίας (ZXA)· αν τουλάχιστον το YLD ήταν years lost due to disability θα ήταν συμβατό

με την πραγματικότητα, με χρόνια (έστω, αντί ζωής) που χάθηκαν εξαιτίας της ανικανότητας, ενώ το *years lived with disability* παραπέμπει στο ακριβώς αντίθετό του, στα χρόνια που βιώθηκαν με ανικανότητα (XBA), είναι δηλαδή όχι απλά αδιαφανές αλλά απολύτως παραπλανητικό. Συμπέρασμα: Πρόβλημα μπορεί να μην έχει μόνον η απόδοση όρων σε γλώσσα προορισμού. Πρόβλημα μπορεί να έχει και η εισαγωγή όρων στη γλώσσα προέλευσης (πράγμα όχι σπάνιο ή παράλογο όταν τα πράγματα είναι εν τω γενάσθαι και οι πρωτοπόροι κάνουν το πρώτο βήμα δέσμοι ακόμα από την ορολογία του παρελθόντος (μέτρηση της ζωής με τη διάρκειά της, ενώ ο συνυπολογισμός της ποιότητας προκάλεσε κυριολεκτικά αλλαγή παραδείγματος κατά *Khup*, που διέλαθε της προσοχής των πρώτων ορολόγων). Το δίλημμα του μεταφραστή είναι: τι μεταφέρει στη γλώσσα προορισμού; (κατά λέξιν) όρους ή, υπερβαίνοντας την πηγή, (κατ'ουσίαν) έννοιες και νοήματα; Ακόμα κι αν η (κατά λέξιν) επαναπόδοση της ορολογίας προορισμού στη γλώσσα πηγή δεν αποφέρει την (κατά λέξιν) ορολογία πηγή; Έχει και η υπέρβαση της πηγής τα προβλήματά της... ΓΔ'

quality, air := ποιότητα αέρα ΔΔ

quality, diagnostic := διαγνωστική ποιότητα ΚΜ

quality, job := ποιότητα εργασίας ΔΔ

quality, product := ποιότητα των προϊόντων ΔΔ

quality, production := ποιότητα παραγωγής ΔΔ

quality, water := ποιότητα νερού ΔΔ

quantitative := ποσοτικός ΑΧ ≈ Οι όροι ποσοτική ή ποιοτική π.χ. μέθοδος, αφορά το αποτέλεσμα που προκύπτει ανάλογα με τη χρησιμοποιούμενη εργαστηριακή μεθοδολογία. Η ποιοτική μέθοδος αποδίδει θετικό ή αρνητικό αποτέλεσμα ΜΗ ΜΕΤΡΗΣΙΜΟ, ενώ η ποσοτική μέθοδος αποδίδει θετικό ή αρνητικό αποτέλεσμα ΜΕΤΡΗΣΙΜΟ με μονάδες μέτρησης, άρα πρόκειται για διαφορετικές μελέτες ΜΚ' ~ (α) Αν μιλάμε για μελέτες, "διαφορετικές μελέτες", οι αγγλικοί όροι δεν (πρέπει να) είναι qualitative και quantitative απλά, αλλά qualitative study και quantitative study. (β) Αν αποδώσουμε τα qualitative studies και quantitative studies ως "ποιοτικές μελέτες" και "ποσοτικές μελέτες", ο κάτοχος της ελληνικής αυτόματα (υποσυνείδητα) συνάγει το συμπέρασμα ότι οι δεύτερες ΔΕΝ είναι ποιοτικές, δεν έχουν δηλαδή ποιότητα, ενώ η πραγματικότητα είναι πως οι quantitative είναι οι κατεξοχήν ποιοτικές, είναι ποιοτικές όσο οι qualitative σύν κάτι (ή πολύ) παραπάνω: είναι οι qualitative που κατόρθωσαν να γίνουν και quantitative, είναι τα "ψηλός, μέτριου αναστήματος, κοντός" που κατόρθωσαν να γίνουν "197 εκατοστά, 165 εκ, 143 εκ", όπου τα εκατοστά λένε και τα ψηλός-μέτριος-κοντός και κάτι πολύ παραπάνω, άρα τα εκατοστά κι αν είναι φορείς ποιότητας, στον ύψιστο βαθμό μάλιστα. Οι όροι δηλαδή "ποιοτική μελέτη" και "ποσοτική μελέτη" δεν είναι διαφανείς, για να θυμηθώ την 1η αρχή οροδοσίας, το αντίθετο ακριβώς: είναι συσκοτιστικοί, είναι παραπλανητικοί. Το ίδιο συσκοτιστικοί είναι και οι αγγλικοί όροι. Εκτός αν, κατ'εμέ κατά πάσα πιθανότητα, το qualitative ΔΕΝ προέρχεται από την πρώτη σημασία (ποιότητα) του quality αλλά από τη δεύτερη: ιδιότητα/ χαρακτηριστικό (property, attribute, peculiarity), αλλά ποιος μεταφραστής κοιτάζει και τη δεύτερη και την τρίτη σημασία μιας λέξης; ποιος ψάχνει το πεδίο ορισμού της; ανοίγουμε το λεξικό, όπου πέσομε πρώτο και πάμε παρακάτω! ("όχι στην εντατικοποίηση των σπουδών μας"! εμάς των μεταφραστών) «Οι όροι δεν μεταφράζονται! Οι όροι αποδίδονται αφού κατανοηθεί η έννοια που κατασημαίνουν. Ο μεταφραστής που προσπαθεί να "μεταφράσει" τους όρους και όχι, αφού τους διακρίνει, να τους αναζητήσει σε ειδικούς ορολογικούς πόρους (ειδικά λεξικά, λεξιλόγια, βάσεις όρων κτλ.) και να καταλάβει την έννοιά τους ή να ζητήσει τη γνώμη ενός ειδικού του πεδίου είναι κακός μεταφραστής! Ο όρος επιλέγεται αυθαίρετα στη γλώσσα πηγή με βάση κάποιο ή κάποια από τα χαρακτηριστικά της έννοιας που εισήγαγαν ή επισήμαναν και πρωτοχρησιμοποίησαν οι ειδικοί. Κατά την δευτερογενή οροδοσία, σε μια γλώσσα στόχο, καλούνται οι ειδικοί της γλώσσας στόχου όχι να μεταφράσουν τον όρο αλλά να τον ισοδυναμήσουν με έναν όρο της γλώσσας στόχου: να επιλέξουν δηλαδή τη λέξη ή τη φράση της γλώσσας στόχου που θα αποτελεί στο εξής τον ισοδύναμο όρο της γλώσσας στόχου που κατασημαίνει την ίδια έννοια.» (από επιστολή του Κ Βαλεοντή, προέδρου της ελληνικής εταιρίας ορολογίας, 29-8-2015) Η σχέση είναι ανάλογη με τη σχέση "παραμετρικές - μη παραμετρικές στατιστικές δοκιμασίες", ισχυρότερες είναι οι παραμετρικές εκτός αν δεν είναι εφαρμόσιμες (εκτός αν δεν έχει ακόμα εφευρεθεί το εκατοστό), οπότε εφαρμόζουμε την αντίστοιχη λιγότερο ισχυρή μη παραμετρική (το ψηλός, κοντός έχει ήδη εφευρεθεί). Ας θυμηθούμε και τον Lord Kelvin (Sir William Thomson): "When you can measure what you are speaking about, and express it in numbers, you know something about it. To measure is to know. If you can not measure it, you can not improve it." (<http://zapatori.net/kelvin/quotes/>), που σημαίνει ότι αν πεις πως το ύψος μου είναι 172.345 εκατοστά κάτι ξέρεις για το ύψος μου, αν πεις απλά ψηλός δεν ξέρεις και πολλά. Βλέπε και qualitative research. ΓΔ'

quantitative research := ποσοτική έρευνα ΕΝ ≈ Η έρευνα φαινομένων η φύση των οποίων επιτρέπει ακριβείς μετρήσεις και ποσοτικοποίηση προκαθορισμένων μεταβλητών που αποδίδουν τιμές κατάλληλες για στατιστική ανάλυση. ΕΝ ~ Βλέπε και qualitative research και quantitative. ΓΔ'

quantitative variable := ποσοτική μεταβλητή ΤΠ

quantitative variate := ποσοτική μεταβλητή ΣΓ3
quantity := ποσότητα, μέγεθος ΔΔ
quarantine := απομόνωση ΔΔ· καραντίνα ΚΜ ΤΠ ≈ Αφορά υγιή άτομα που έχουν ενδεχομένως εκτεθεί σε λοιμογόνο παράγοντα. ΤΠ
quarry := λατομείο ΔΔ
quarrying := εξόρυξη ΔΔ
quartile := τεταρτημόριο ΕΣΙ ΚΜ ΣΠ ΤΠ· τεταρτοτόμος ΕΣΙ
quartz := χαλαζίας ΔΔ
quasi experimental study := ημιπειραματική μελέτη ΕΣΙ· οιονεί πειραματική μελέτη ΣΓ123
quasi-experiment := ημι-πείραμα
question := ερώτηση ΙΩ
question, close-ended := κλειστή ερώτηση ΙΩ
question, leading := καθοδηγητική ερώτηση ΙΩ
question, open-ended := ανοικτή ερώτηση ΙΩ
question, pre-coded := προκωδικοποιημένη ερώτηση ΙΩ
questioning := αμφισβήτηση ΓΔ2
questionnaire := ερωτηματολόγιο ΓΣ ΔΔ ΕΣΙ ΙΩ
questionnaire, postal := ταχυδρομικό ερωτηματολόγιο ΙΩ
questionnaire, self-administered := αυτόχρηστο ερωτηματολόγιο ΙΩ
quinoxaline := κινόξαλίνη ΔΔ
quinquennial age group := πενταετής ομάδα ηλικιών ΓΣ
quintuplet := πεντάδυμα ΓΣ
quota := ποσόστωση ΚΜ
quota sampling := δειγματοληψία βάσει ποσοτώσεων ΚΜ· ποσοτικό δείγμα (quota sample) ΕΣΙ
quota system := αναλογικό σύστημα ΓΣ

R

race := φυλή ΓΔ1 ΓΣ
radiation := ακτινοβολία ΓΔ1 ΚΜ
radiation, electromagnetic := ηλεκτρομαγνητική ακτινοβολία ΔΔ ΚΜ
radiation, infrared := υπέρυθρη ακτινοβολία ΔΔ
radiation, ionizing := ιοντίζουσα ακτινοβολία ΔΔ
radiation, laser := ακτινοβολία λέιζερ ΔΔ
radiation, microwave := μικροκυματική ακτινοβολία ΔΔ
radiation, non-ionising := μη ιοντίζουσα ακτινοβολία ΔΔ
radiation, solar := ηλιακή ακτινοβολία ΔΔ
radiation, thermal := θερμική ακτινοβολία ΔΔ
radiation, ultraviolet := υπεριώδης ακτινοβολία ΔΔ
radioactive := ραδιενεργό ΔΔ
radioactivity, natural := φυσική ραδιενέργεια ΔΔ
radiofrequency (RF) := ραδιοσυχνότητα ΔΔ
radiography := ακτινογραφία ΔΔ
radiotoxicity := ραδιοτοξικότητα ΔΔ
radix of life table := ρίζα του πίνακα επιβιώσεως ΓΣ
radon := ραδόνιο (Rn) ΓΔ1 ΔΔ
radwaste := ραδιενεργό κατάλοιπο ΔΔ
rain, acid := όξινη βροχή ΔΔ ΚΜ
random := ευκαιριακή διαλογή ΚΜ· τυχαίοποιημένος ΕΝ· τυχαίος ΕΣΙ ≈ Διέπεται από μία τυπική διαδικασία τυχαίοποίησης στην οποία τα παρελθόντα γεγονότα είναι άνευ αξίας για την πρόβλεψη μελλοντικών γεγονότων. Για παράδειγμα, η πιθανότητα ένταξης ενός συμμετέχοντα σε μία από δύο ομάδες είναι 50%. ΕΝ := Στον ορισμό: "μία τυπική διαδικασία τυχαίοποίησης" ή "μία πρότυπη διαδικασία τυχαίοποίησης"; Κυρίως: "Για παράδειγμα" ή "Δηλαδή"; ΓΔ' \ Εμμένω στο τυχαίοποιημένους. ΕΝ'
random allocation := τυχαία κατανομή ΕΝ. Βλέπε και **random allocation design** ≈ Βλέπε Τυχαίοποίηση. ΕΝ

- random allocation design** := σχεδιασμός τυχαίου επιμερισμού ΓΔ' ΕΣΙ· σχεδιασμός τυχαίου καταμερισμού ΕΣΙ
- random case analysis** := ανάλυση τυχαίου περιστατικού ΜΣ
- random digit dialing** := τηλεφωνικές κλήσεις τυχαίων αριθμών ΙΩ· τυχαία κλήση τηλεφωνικών αριθμών ΚΜ ΠΓ'
- random effects** := τυχαίες επιδράσεις ΓΔ' ΕΔ ΕΣΙ· τυχαία αποτελέσματα (επιδράσεις) ΙΩ
- random effects model** := μοντέλο τυχαίων επιδράσεων ΓΔ' ΕΔ ΕΝ ΕΣΙ· μοντέλο τυχαίων αποτελεσμάτων ΙΩ ≈ Μοντέλο στατιστικής ανάλυσης των δεδομένων της μετα-ανάλυσης. Το μοντέλο τυχαίων επιδράσεων υποθέτει ότι η επίδραση της παρέμβασης είναι διαφορετική στον πληθυσμό κάθε μελέτης, δηλαδή αποτελεί ένα τυχαίο δείγμα ανεξάρτητων παρατηρήσεων. Τα αποτελέσματα του μοντέλου τυχαίων επιδράσεων γενικεύονται σε έναν υπερπληθυσμό παρόμοιων μελετών οι οποίες έχουν πραγματοποιηθεί ή πρόκειται να πραγματοποιηθούν. ΕΔ:(7) \ \ Ένα μοντέλο που χρησιμοποιείται για την παραγωγή του συνοπτικού αποτελέσματος σε μια μετα-ανάλυση το οποίο υποθέτει ότι οι μελέτες που έχουν συμπεριληφθεί είναι ένα τυχαίο δείγμα του πληθυσμού των μελετών με το ερώτημα της μετα-ανάλυσης. Κάθε μελέτη συμβάλλει με ένα διαφορετικό πραγματικό αποτέλεσμα και η κατανομή αυτών των αποτελεσμάτων θεωρείται ότι είναι κανονική γύρω από τη μέση τιμή. Επειδή ένα μοντέλο τυχαίων επιδράσεων λαμβάνει υπ' όψιν τη μεταβλητότητα εντός κάθε μελέτης αλλά και μεταξύ των μελετών, το διάστημα εμπιστοσύνης του σημειακού εκτιμητή είναι ευρύτερο σε σχέση με αυτό του μοντέλου σταθερών επιδράσεων, όταν υπάρχει σημαντική μεταβλητότητα (ετερογένεια) μεταξύ των μελετών. ΕΝ
- random error** := τυχαίο σφάλμα ΑΧ ΔΧΑ ΕΔ ΕΝ ΕΠ ΕΣΙ ΙΩ ΠΓ' ΣΓ123 ΤΠ· πιθανό σφάλμα ΔΧΑ· τύχη ΕΝ ≈ Διαφορά μεταξύ μιας εμπειρικής τιμής και της μέσης τιμής των εμπειρικών τιμών (από έναν απεριόριστο αριθμό μελετών που χρησιμοποιούν την ίδια μεθοδολογία). Σύγκρινε: συστηματικό σφάλμα. ΔΧΑ \ \ Το μέρος της μεταβλητότητας μιας μέτρησης που δεν έχει εμφανή σχέση με οποιαδήποτε άλλη μέτρηση ή μεταβλητή. Συνήθως αποδίδεται στην τύχη. ΕΔ:(22) ΕΠ \ \ Δε μπορούμε ποτέ με βεβαιότητα να γνωρίζουμε την αληθινή αποτελεσματικότητα μιας παρέμβασης λόγω του τυχαίου σφάλματος. Οι παρατηρήσεις που πραγματοποιούνται σε μια μελέτη είναι μόνο ένα δείγμα των πιθανών παρατηρήσεων που θα μπορούσαν να γίνουν από έναν σχετικό πληθυσμό ασθενών. Άρα, η μέση τιμή από ένα δείγμα παρατηρήσεων παρουσιάζει κάποια μεταβλητότητα σε σχέση με την πραγματική τιμή του συνολικού πληθυσμού. Όταν το επίπεδο τυχαίου σφάλματος που σχετίζεται με μια μέτρηση είναι υψηλό, η μέτρηση είναι λιγότερο ακριβής και είμαστε λιγότερο σίγουροι για την τιμή της μέτρησης. ΕΝ
- random error measurement** := τυχαίο σφάλμα μέτρησης ΔΔ
- random numbers table** := πίνακας τυχαίων αριθμών ΣΓ12
- random sample** := τυχαίο δείγμα ΕΝ ΕΣΙ ΣΠ ≈ Ένα δείγμα που προκύπτει διαλέγοντας μονάδες (π.χ. μεμονωμένους ασθενείς) με τέτοιο τρόπο ώστε η κάθε μονάδα να έχει ανεξάρτητη και καθορισμένη (γενικά ισότιμη) πιθανότητα επιλογής. Η τύχη καθορίζει αν θα επιλεγεί μία συγκεκριμένη μονάδα (π.χ. από έναν πίνακα με τυχαία κατανεμημένους αριθμούς). ΕΝ
- random sampling** := τυχαία δειγματοληψία ΤΠ
- random variable** := τυχαία μεταβλητή ΚΜ ΣΠ
- randomization** := τυχαιοποίηση ΕΝ ΕΣΙ ΙΩ ΚΜ ΣΓ123 ΤΛ ΤΠ. Βλέπε και **random allocation design**. ≈ Η τυχαία κατανομή των συμμετεχόντων σε ομάδες, που συνήθως πραγματοποιείται με τη βοήθεια ενός πίνακα τυχαίων αριθμών. Δεν πρέπει να συγχέεται με τη συστηματική κατανομή ή την ψευδο-τυχαιοποίηση (π.χ. με βάση τις μονές και ζυγές ημέρες του μήνα) ή με άλλες μεθόδους κατανομής που εναπόκεινται στη προαίρεση του ερευνητή. ΕΝ
- randomization in blocks** := Βλέπε **randomization, in blocks**
- randomization, adaptive** := προσαρμοστική τυχαιοποίηση ΙΩ
- randomization, fixed** := σταθερή τυχαιοποίηση ΙΩ
- randomization, in blocks** := διαστρωματική τυχαιοποίηση ΚΜ ΤΛ· τυχαιοποιημένα μπλοκ (randomized blocks)
- randomization, Mendelian** := Μενδελική τυχαιοποίηση ΤΛ
- randomized** := τυχαιοποιημένος ΤΠ
- randomized clinical trial (RCT)** := τυχαιοποιημένη κλινική δοκιμή ΙΩ ΚΜΧ ΠΓ' ≈ Βλέπε randomized controlled trial (RCT)
- randomized controlled prophylactic trial** := τυχαιοποιημένη ελεγχόμενη έρευνα προληπτικής παρέμβασης ΚΜ· τυχαιοποιημένη ελεγχόμενη μελέτη προληπτικής παρέμβασης ΠΓ' ≈ Βλέπε randomized controlled trial (RCT)

randomized controlled therapeutic trial := τυχαιοποιημένη ελεγχόμενη έρευνα θεραπευτικής παρέμβασης ΚΜ· τυχαιοποιημένη ελεγχόμενη μελέτη θεραπευτικής παρέμβασης ΠΓ' ≈ Βλέπε randomized controlled trial (RCT)

randomized controlled trial (RCT) := τυχαιοποιημένη ελεγχόμενη δοκιμή (ΤΕΔ) ΓΔ1 ΕΝ ΙΩ ΚΜΧ ΣΓ12· τυχαιοποιημένη κλινική δοκιμή ΕΔ ΠΓ' ≈ Πειραματική μελέτη στην οποία τα άτομα τυχαιοποιούνται στη χορήγηση ή μη μιας πειραματικής διαγνωστικής, προληπτικής, θεραπευτικής ή παρηγορητικής παρέμβασης και στη συνέχεια παρακολουθούνται για την αποτίμηση της επίδρασης της παρέμβασης. ΕΝ \\
Πρόκειται για μια πειραματική μελέτη που χρησιμοποιεί την τεχνική τυχαίας διανομής των ασθενών σε ομάδες θεραπείας και ελέγχου. Χρησιμοποιείται προκειμένου να ελαχιστοποιηθούν τα συστηματικά σφάλματα επιλογής στις κλινικές μελέτες. ΕΔ:(7)

randomized experiment := τυχαιοποιημένο πείραμα ΔΧΑ ≈ Βλέπε πείραμα

randomized study := τυχαιοποιημένη μελέτη ΑΒ ΕΠ. Βλέπε **randomized controlled trial (RCT)** ≈ Πρόκειται για μια τεχνική τυχαίας διανομής των ασθενών σε ομάδες θεραπείας και ελέγχου. Χρησιμοποιείται προκειμένου να ελαχιστοποιηθούν τα συστηματικά σφάλματα επιλογής στις κλινικές μελέτες. ΕΠ

randomized study of preventive intervention := τυχαιοποιημένη μελέτη προληπτικής παρέμβασης ΣΓ23

randomized study of therapeutic intervention := τυχαιοποιημένη μελέτη θεραπευτικής παρέμβασης ΣΓ23

randomized trial := τυχαιοποιημένη δοκιμή ΕΝ ≈ Βλέπε randomized controlled trial (RCT)

range := εύρος ΔΔ ΕΣΙ ΠΓ' ΣΓ3· εύρος τιμών ΚΜ ΣΠ ΤΠ· εύρος κατανομής ΕΠ ≈ Η διαφορά ανάμεσα στη μεγαλύτερη και τη μικρότερη τιμή μιας κατανομής. ΕΠ

range, explosive := εκρηκτική ζώνη ΔΔ

range, flammable := εύφλεκτη ζώνη ΔΔ

range, frequency := περιοχή συχνοτήτων ΔΔ

range, interquartile := Βλέπε **interquartile range**

range, measurement := εύρος μετρήσεων ΔΔ

range, normal := κανονικό εύρος ΔΔ

range, working := εύρος εργασίας ΔΔ

rape := βιασμός ΒΟ ΓΔ1

rate := δείκτης ΕΝ' ΜΚ' ΑΝ' ΤΛ· ρυθμός μεταβολής ΑΧ ΕΝ' ΜΚ' ΑΝ'· ρυθμός ΔΧΑΔΔ· ταχύτητα ΔΧΑ ΔΔ· αναλογία ΔΧΑ· δείκτης υγείας και νόσου ΚΜ· πηλίκο ΤΠ· πηλίκο ρυθμού ΤΠ· συντελεστής ΓΣ· συχνότητα ΚΜ· τιμή (ποσοστό) ΓΣ ≈ Διαίρεση δύο αριθμών με χρόνο πάντοτε στον παρονομαστή. ΑΧ := Το rate αλλού αποδίδεται "δείκτης" αλλού "ρυθμός". ΓΔ' \\
Νομίζω θα πρέπει να δοθούν και οι δύο ερμηνείες, "δείκτης" και "ρυθμός μεταβολής". ΜΚ \\
Συμφωνώ, όχι "ταχύτητα" \\
Η απόδοση του rate είναι πρόβλημα. Προτείνω πρώτα να αποδοθεί το rate και μετά τα υπόλοιπα που περιλαμβάνουν το rate. ΠΓ' \\
Συμφωνώ με τους δύο ορισμούς, αλλά γιατί ρυθμός μεταβολής και όχι απλά ρυθμός; ΑΝ'

rate difference := διαφορά κινδύνου ΑΧ· διαφορά μέτρων συχνότητας ΣΓ12· διαφορά συχνοτήτων ΚΜ ≈ RATE DIFFERENCE (RD) The difference between two rates; for example, the difference in incidence rate between a population group exposed to a causal factor and a population group not exposed to the factor: RD = $I_e - I_u$, where I_e = incidence rate among exposed and I_u = incidence rate among unexposed. In comparisons of exposed and unexposed groups, the term "excess rate" may be used as a synonym for RD. (DoE)

rate of change := ρυθμός μεταβολής ΚΜ ΣΠ

rate ratio := λόγος μέτρων συχνότητας ΠΓ' ΣΓ12· σχετικός κίνδυνος ΔΧΑ ≈ RATE RATIO The ratio of two rates; e.g., the rate in an exposed population divided by the rate in an unexposed population: Rate Ratio = I_e / I_u , where I_e is the incidence rate among the exposed and I_u is the incidence rate among the unexposed. See also relative risk. (DoE) ≈ λόγος ταχυτήτων/ρυθμών/αναλογιών ΔΧΑ

rate ratio (Syn: incidence rate ratio) := λόγος πηλίκων επίπτωσης ΤΠ

rate, adjusted (or standardized) := διορθωμένος δείκτης ΚΜ ΠΓ' ΣΠ· σταθμισμένος δείκτης ΓΡ' τυποποιημένος δείκτης ΚΜ ΣΠ. Βλέπε και **rate**.

rate, admission := δείκτης, εισαγωγών ΤΛ

rate, air flow := παροχή αέρα ΔΔ

rate, attack := δείκτης, προσβολής ΤΛ

rate, consultation := δείκτης, ιατρικών επισκέψεων ΤΛ

rate, contact := δείκτης, επαφών ΤΛ

rate, frequency := δείκτης συχνότητας ΔΔ

rate, incidence (βλέπε incidence) := δείκτης, επίπτωσης ΤΛ
rate, mortality (βλέπε mortality) := δείκτης θνησιμότητας ΤΛ· θνησιμότητα ΠΓ΄
rate, non-participation := ποσοστό μη συμμετοχής ΙΩ
rate, non-response := ποσοστό μη απάντησης ΙΩ
rate, peak expiratory flow (PEFR) := κορυφαία ταχύτητα εκπνευστικής ροής ΔΔ
rate, secondary attack := δείκτης, δευτερογενούς προσβολής ΤΛ
rate, severity := δείκτης βαρύτητας ΔΔ
rate, specific energy absorption (SAR) := ρυθμός ειδικής απορρόφησης ενέργειας ΔΔ
rate, ventilation := ρυθμός εξαερισμού ΔΔ
rating, noise reduction (NRR) := δείκτης απόσβεσης ήχου (για ωτασπίδες) ΔΔ ΠΓ΄
ratio := λόγος ΑΒ ΑΛ΄ ΑΧ ΓΡ΄ ΓΣ ΔΧΑ ΕΣΙ ΚΜ ΜΧ΄ ΠΓ΄ ΣΠ ΤΠ· πηλίκο ΑΧ ΔΧΑ ΓΔ΄· αναλογία ΓΣ ΕΣΙ· δείκτης αντιστοιχίας ΤΛ ≈: ~ Ratios: Είναι αριθμός που προκύπτει από τη διαίρεση δύο άλλων αριθμών (πχ. η αναλογία ανδρών/γυναικών σε ένα πληθυσμό). Proportions: Είναι ειδική κατηγορία αναλογίας, όπου ο αριθμητής είναι μέρος του συνόλου που εμφανίζεται στον παρονομαστή του κλάσματος. Πχ. Το % ποσοστό, αναφέρεται στο σύνολο 100 ατόμων. Τέλος, τα Rates: αποτελούν ειδική κατηγορία ratio, που αντιπροσωπεύουν την πιθανότητα ενός συγκεκριμένου συμβάματος. Ο αριθμητής είναι ο αριθμός συμβαμάτων σε συγκεκριμένη χρονική περίοδο και ο παρονομαστής ο αριθμός των ατόμων που εκτέθηκαν στο συμβάν κατά την ανωτέρω περίοδο. ΜΚ΄ \ Επειδή αυτοί οι όροι, πριν να είναι όροι της Επιδημιολογίας και της Υγιεινής, είναι όροι των Μαθηματικών, η αρχή της ιεραρχίας στην οροδοσία επιβάλει ότι θα πρέπει να υποχωρήσουμε στις αποδόσεις από τους μαθηματικούς / στατιστικούς. ΓΔ΄
ratio scale variate := μεταβλητή κλίμακας λόγου ΣΓ3
ratio, likelihood := δείκτης αντιστοιχίας ΤΛ· λόγος πιθανοφανείων ΠΓ΄· πηλίκο πιθανοφάνειας ΤΛ
ratio, odds := Βλέπε **odds ratio**.
ratio, odds (OR) := σχετικός λόγος ΚΜ
ratio, prevalence := λόγος επιπολασμών ΓΔ΄ ΠΓ΄· επικρατούσα αναλογία ΔΔ
ratio, rate := σχετική συχνότητα ΚΜ· δείκτης αντιστοιχίας ΤΛ· δείκτης συχνοτήτων ΤΛ· λόγος συχνοτήτων ΠΓ΄· πηλίκο συχνοτήτων ΤΛ
ratio, response := λόγος απόκρισης ΔΔ
ratio, signal to noise := σχέση σήματος-θορύβου ΔΔ
ratio, standardized incidence := δείκτης αντιστοιχίας ΤΛ· προτυποποιημένος λόγος επιπτώσεων ΠΓ΄· προτυπωμένο πηλίκο επίπτωσης ΤΛ
ratio, standardized mortality := δείκτης αντιστοιχίας ΤΛ· προτυποποιημένος λόγος θνησιμοτήτων ΠΓ΄· προτυπωμένο πηλίκο θνησιμότητας ΤΛ
ratio, vapour density := λόγος πυκνότητας ατμών ΠΓ΄· σχετική πυκνότητα ατμών ΔΔ
rationalism := λογικοκρατία ΓΔ΄· λογοκρατία ΑΧ· ορθολογισμός ΑΧ
rationalization of service := ορθολογική οργάνωση υπηρεσίας ΓΔ1
raw data := αδρά δεδομένα ΙΩ· πρωτογενή δεδομένα ΓΡ΄
raw food := ωμό τρόφιμο ΓΔ1 ≈: ~ (ΤΑ:ΙΙ)
ray, cosmic := κοσμικές ακτίνες ΔΔ ΠΓ΄· κοσμική ακτινοβολία ΓΔ
RCT := ΤΚΔ ΙΩ
RCT endpoint := κατάληξη ΤΚΔ ΙΩ
RCT enrollment period := περίοδος εγγραφής (νέων ασθενών) ΤΚΔ ΙΩ
RCT exclusion criteria := κριτήρια αποκλεισμού ΤΚΔ ΙΩ
RCT factorial design := παραγοντικός σχεδιασμός ΤΚΔ ΙΩ
RCT factorial design, incomplete := ατελής παραγοντικός σχεδιασμός ΤΚΔ ΙΩ
RCT inclusion criteria := κριτήρια συμμετοχής ΙΩ
RCT, cluster community := ΤΚΔ ομάδων κοινοτήτων ΙΩ
RCT, double-blind := διπλά τυφλή ΤΚΔ ΙΩ
RCT, equivalence := ΤΚΔ ισοδυναμίας ΙΩ
RCT, multicenter := πολυκεντρική ΤΚΔ ΙΩ
RCT, open label := μη τυφλή ΤΚΔ ΓΔ΄· ΤΚΔ ανοικτής ταυτότητας ΙΩ· ΤΚΔ χωρίς τυφλοποίηση ΙΩ
RCT, single blind := απλά τυφλή ΤΚΔ ΙΩ
RCT, single center := ΤΚΔ ενός κέντρου ΙΩ
RCT, superiority := ΤΚΔ υπέρροχης ΙΩ
re-employability := επαναπασχόληση ΔΔ

re-engineering := ανασχεδιασμός ΚΜ

re-migration := μετανάστευση επιστροφής ΓΣ· παλιννόστηση ΓΣ

REACH (registration, evaluation, authorization, of chemicals) := καταχώρηση ΔΔ· αξιολόγηση ΔΔ· αδειοδότηση των χημικών ΔΔ

reaction, local := τοπική αντίδραση ΔΔ

reaction, photochemical := φωτοχημική αντίδραση ΔΔ

reagent := αντιδραστήριο ΓΔ1 ΟΧ

realistic and achievable := ρεαλιστικός και εφικτός ΓΔ1

reality, clinical := Βλέπε **clinical reality**. ΓΔ2

reasoning := αιτιολογία ΜΣ· συλλογισμός ΓΔ2

reasoning process := διαδικασία συλλογισμού ΓΔ2· τρόπος σκέψης ΓΔ2

reasoning skill := ικανότητα συλλογισμού ΓΔ2· δεξιότητα συλλογισμού ΓΔ2

reasoning through problem := συλλογισμός μες από το πρόβλημα ΓΔ2

reasoning, clinical := Βλέπε **clinical reasoning**.

reasoning, hypothetico-deductive := υποθετικο-παραγωγική αιτιολογία ΜΣ

reasoning, inductive := επαγωγική αιτιολογία ΜΣ

recall := ανάκληση ΔΔ

recall bias := συστηματικό σφάλμα ανάκλησης ΑΒ ΑΧ ΕΝ ΕΠ ΙΩ ΠΓ΄ ΣΓ12 ΤΠ ΤΛ ≈ Τα συστηματικά σφάλματα ανάκλησης είναι χαρακτηριστικά των αναδρομικών μελετών και προκύπτουν λόγω διαφορετικής ανάκλησης των εμπειριών ανάμεσα στους ασθενείς και τους μάρτυρες. Τα άτομα που έχουν ήδη εμφανίσει τη νόσο είναι περισσότερο πιθανό να θυμηθούν ότι έχουν εκτεθεί σε έναν πιθανό αιτιολογικό παράγοντα. Επίσης, άτομα που έχουν εκτεθεί σε έναν πιθανό ισχυρό αιτιολογικό παράγοντα είναι πιθανότερο να αναφέρουν συμπτώματα ή σημεία της έκβασης, σε σχέση με τους μάρτυρες. Και στις δύο περιπτώσεις, η αιτιολογική σχέση θα φανεί ισχυρότερη απ' ό,τι πραγματικά είναι. ΕΠ \ \ Συμβαίνει όταν ασθενείς οι οποίοι έχουν βιώσει μια δυσμενή έκβαση έχουν διαφορετικές πιθανότητες ανάκλησης της έκθεσης απ' ό,τι ασθενείς που δεν έχουν βιώσει την έκβαση, ανεξάρτητα από την πραγματική έκταση της έκθεσης. ΕΝ. Βλέπε και bias.

recall of facts := ανάκληση γεγονότων ΔΒ

receiver operating characteristic (ROC) curve := καμπύλη ROC ΕΣΙ ΙΩ· καμπύλη λειτουργικών χαρακτηριστικών ΚΜ· χαρακτηριστική καμπύλη ΕΣΙ. Βλέπε **receiver operating curve (ROC)**.

receiver operating curve (ROC) := καμπύλη ROC ΕΝ. Βλέπε **receiver operating characteristic (ROC) curve**. ≈ Ένα γράφημα που απεικονίζει την ισχύ μιας διαγνωστικής δοκιμασίας. Η καμπύλη ROC παρουσιάζει το ποσοστό των αληθώς θετικών (ευαισθησία) στον οριζόντιο άξονα και το ποσοστό των ψευδώς θετικών (1 - ειδικότητα) στον κατακόρυφο άξονα για διάφορα διαχωριστικά όρια μεταξύ θετικής και αρνητικής δοκιμασίας. Μια καμπύλη ROC για ένα ιδανικό τεστ έχει εμβαδό κάτω από την καμπύλη ίσο με 1,0, ενώ ένα τεστ που δεν αποδίδει καλύτερα από την τύχη έχει εμβαδό κάτω από την καμπύλη ίσο μόνο με 0,5. ΕΝ

receptionist := προσωπικό υποδοχής ΜΣ

receptivity := πρόσληψη ΔΒ

recertification := αναπιστοποίηση ΔΒ

reclamation := αποξήρανση ΚΜ

recognition := αναγνώριση ΔΔ

recommendation := σύσταση ΔΔ· υπόδειξη ΔΔ

reconstruction := ανοικοδόμηση ΓΔ1 ΟΧ

record linkage := διασύνδεση αρχείων ΑΒ· διασταύρωση αρχείων ΙΩ· σύνδεση αρχείων ΤΛ· σύνδεση καταγραφών (σε αρχεία) ΕΣΙ

record, medical := ιατρικό αρχείο ΚΜ

record, quality := αρχεία ποιότητας ΔΔ

recording, hazard := καταγραφή κινδύνων ΔΔ

records := αρχείο ΓΔ2

recovery := ανάκτηση ΓΔ1

recruitment := στρατολόγηση ΚΜ ΚΜΧ· εγγραφή ασθενών ΚΜΧ· επάνδρωση ΜΣ

recurrent event := επαναλαμβανόμενο συμβάν ΙΩ

recursive partitioning analysis := ανάλυση επαναλαμβανόμενης κατάτμησης ΕΝ ≈ Τεχνική για τον προσδιορισμό του ιδανικού τρόπου χρήσης μιας ομάδας προγνωστικών μεταβλητών για την εκτίμηση της πιθανότητας ενός ατόμου να βιώσει ένα συγκεκριμένο σύμβαμα. Η τεχνική επαναλαμβανόμενα διαχωρίζει τον πληθυσμό (π.χ. ηλικιωμένοι και νέοι) σύμφωνα με την κατάσταση των ατόμων ως προς μεταβλητές που

διακρίνουν ανάμεσα σε εκείνους που θα υποστούν την υπό μελέτη έκβαση και σε εκείνους που δεν θα την έχουν. EN

recycling := ανακύκλωση ΔΔ· ανακύκλωση ΔΔ

recycling plants in the construction industry := εγκαταστάσεις ανακύκλωσης απορριμμάτων βιομηχανίας κατασκευών ΔΔ

redistribution := ανακατανομή ΓΣ

redness removable fat := ερυθρότητα αφαιρετών λίπους ΚΜ ≈ ≈ Δεν κατανοώ τον αγγλικό όρο ούτε το νόημα του ελληνικού. Μήπως removable fat redness = ερυθρότητα αφαιρούμενου λίπους; (και πάλι δεν ξέρω τι σημαίνει, αλλά δείχνει να βγάζει νόημα) ΓΔ' \ \ Να αφαιρεθεί; EN'

reduction := μείωση ΓΔ1 ≈ ≈ ΒΟ(-)

reduction effect := φαινόμενο αραίωσης ΚΜ

reduction factor := παράγοντας αραίωσης ΚΜ

reduction, noise := εξασθένηση θορύβου ΔΔ· μείωση θορύβου ΔΔ

reference := βιβλιογραφική αναφορά ΓΔ2· βιβλιογραφία ΓΔ2

reference category := κατηγορία αναφοράς ΣΓ123

reference price := τιμή αναφοράς ΕΓ' ΛΝ'· σύστημα αναφοράς ΚΜ ≈ ≈ Υπάρχει όμως και το reference pricing, το οποίο θα μπορούσε να αποδοθεί "σύστημα τιμών αναφοράς". ΕΓ' \ \ 8) APETH: 4533 reference price = σύστημα αναφοράς ΚΜ: σύστημα???

referent power := δύναμη της ταύτισης ΔΓ

referral := παραπομπή ΚΜ ΜΣ

referral bias := συστηματικό σφάλμα παραπομπής EN ≈ Συμβαίνει όταν τα χαρακτηριστικά των ασθενών διαφέρουν σε ένα περιβάλλον φροντίδας υγείας (όπως πρωτογενής φροντίδα) σε σχέση με κάποιο άλλο περιβάλλον φροντίδας που έχει μόνο ασθενείς που έχουν παραπεμφθεί εκεί (όπως δευτερογενής ή τριτογενής φροντίδα). EN Βλέπε Μεροληψία EN

referral letter := παραπεμπτικά σημείωμα ΜΣ

referral, electronic := ηλεκτρονική παραπομπή ΜΣ

refined figures := επεξεργασμένα στοιχεία ΓΣ

reflection := αναστοχασμός ΓΔ2 ΓΔ'· αναλογισμός ΓΔ2· αντανάκλαση ΜΣ

reflection in action := αναστοχασμός στη δράση ΓΔ2

reflective := αναστοχαστικός ΓΔ2

reflex behavior := αντανάκλαστική συμπεριφορά ΓΔ2

reflexivity := αντανάκλαστικότητα EN ≈ Στην ποιοτική έρευνα με παρατήρηση πεδίου, όποια από τις τρεις προσεγγίσεις και αν χρησιμοποιηθεί, ο παρατηρητής πάντα θα έχει κάποια επίδραση σε αυτό που παρατηρεί, μικρή ή μεγάλη. Αυτή η αλληλεπίδραση του παρατηρητή με αυτό που παρατηρεί καλείται αντανάκλαστικότητα. Για το αν διαδραματίζει θετικό ή αρνητικό ρόλο στην προσέγγιση της κοινωνικής πραγματικότητας, ο ερευνητής πρέπει να αναγνωρίσει και να διερευνήσει την αντανάκλαστικότητα και να τη συνυπολογίσει στην ανάλυση των δεδομένων. EN

reflexology := ρεφλεξολογία ΜΣ

reform := μεταρρύθμιση ΓΔ1

reforming := επιβεβαίωση ΔΒ

refractory := πυρίμαχο ΔΔ

refreezing := εκ νέου πάγωμα ΚΜ

refugee := πρόσφυγας ΓΣ

refuse disposal := αποκομιδή απορριμμάτων ΚΜ

regimen := θεραπευτική αγωγή ΚΜΧ

region := διαμέρισμα (γεωγραφικό) ΓΣ· Περιοχή (αν αφορά την Περιοχή Ευρώπης της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας, στο πλαίσιο των κειμένων της)· περιοχή (αν όχι) ΓΔ1 ≈ ≈ Περιοχή (με Π, αν Region), περιοχή (με π, αν region). ΒΟ(-). Στα ελληνικά η λέξη 'περιφέρεια' παραπέμπει στο κέντρο, κέντρο και περιφέρεια (υποδεέστερη από και υποταγμένη στο κέντρο) κι αυτό διαστρεβλώνει την έννοια Region (με R) που υπάρχει στο πρωτότυπο και αναφέρεται στην WHO European Region. Πολύ σπανιότερα γίνεται στο πρωτότυπο λόγος για περιοχή (όχι κατανάγκη περιφερειακή), και 'περιφέρεια' (περιφερειακή περιοχή σε σχέση με κάποιο κέντρο). ΓΔ1:441:[45] \ \ Συμφωνώ. EN' \ \ Νομίζω ότι όταν γράφεται με κεφαλαίο παραπέμπει στους 13 μεγάλους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα πχ Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης (East Macedonia-Thrace region) ΛΝ'

region, critical := κρίσιμη περιοχή ΔΔ

regional health programs := περιφερειακός σχεδιασμός υγείας ΚΜ

regional office for Europe := Βλέπε **regional Office for Europe of WHO**

regional Office for Europe of WHO := Γραφείο Περιοχής Ευρώπης της ΠΟΥ ΓΔ1· περιφερειακό γραφείο για την Ευρώπη ΚΜ ≈ ~ Βλέπε region. \ \ Προτείνω περιφερειακό γραφείο ΔΝ΄

regional problem := τοπικό πρόβλημα ΚΜ

regionalization := περιφερειοποίηση ΓΔ1

regions for health network := δίκτυο περιφερειών για υγεία ΓΔ1 ≈ ~ Ένα δίκτυο περιφερειών στην Ευρώπη που ιδρύθηκε από το Γραφείο Περιοχής Ευρώπης της ΠΟΥ για να πετύχει την αλλαγή στη σκέψη και στη δράση, για την προστασία, διατήρηση και προαγωγή της υγείας στις περιφέρειες. Αποβλέπει στο να υποστηρίξει τη δέσμευση των εθνικών κυβερνήσεων προς το ΥΓΟ μέσω της ανάπτυξης κατάλληλης πολιτικής υγείας σε επίπεδο περιφέρειας. ΓΔ1:366:(2) ≈ ~ Συγκροτείται από υποεθνικές περιοχές (subnational regions). Βλέπε <http://www.who.dk/reghlth/activnavbar.html>. ΓΔ1:366:[14]

register := αρχείο ΓΔ1· ΔΔ

register marriages := μητρώο γάμων ΓΣ

register of births := μητρώο γεννήσεων ΓΣ

register of deaths := μητρώο θανάτων ΓΣ

registration := καταχώρηση ΔΔ· καταγραφή ΤΛ

registration statistics := ληξιαρχικές στατιστικές ΓΣ

registry := αρχείο καταγραφής ΤΛ· μητρώο ΤΠ

registry of toxic effects of chemical substances (RTECS) := αρχείο καταγραφής τοξικών επιπτώσεων χημικών ουσιών ΓΔ΄· κατάλογος τοξικών επιπτώσεων χημικών ουσιών ΔΔ

registry, action := αρχείο καταγραφής δράσης ΤΛ

registry, cancer := Βλέπε **cancer registry**.

registry, clinical trial := αρχείο καταγραφής κλινικών δοκιμών ΤΛ

registry, congenital malformations monitoring system := αρχείο εκγενετής ανωμαλιών ΓΔ΄· αρχείο συγγενών ανωμαλιών ΙΩ. Βλέπε **congenital**.

registry, disease := αρχείο καταγραφής νοσημάτων ΤΛ· αρχείο νοσημάτων ΙΩ

registry, population := αρχείο καταγραφής πληθυσμού ΤΛ

regressand := εξαρτημένη μεταβλητή ΕΣΙ· παλινδρομούμενη μεταβλητή ΕΣΙ· παλινδρομούσα μεταβλητή ΙΩ

regression := παλινδρόμηση ΕΣΙ ΕΝ ΙΩ ΠΓ΄ ΣΓ13· εξάρτηση ΙΩ ΤΛ· στατιστική εξάρτηση ΕΠ παλινδρόμηση ΤΠ ≈ ~ Πρόκειται για μια στατιστική μέθοδο που επιχειρεί να εκτιμήσει τη σχέση ανάμεσα σε μια εξαρτημένη και μία ή περισσότερες ανεξάρτητες μεταβλητές. ΕΠ

regression analysis := ανάλυση παλινδρόμησης ΕΝ ΚΜ· ανάλυση εξάρτησης ΓΔ΄ ≈ ~ Μια μέθοδος που χρησιμοποιεί προγνωστικές ή ανεξάρτητες μεταβλητές για τη δημιουργία ενός στατιστικού μοντέλου για την πρόγνωση της κατάστασης ενός ασθενούς ως προς μια εξαρτημένη μεταβλητή ή έκβαση-στόχο. ΕΝ ≈ ~ Ο όρος "ανάλυση εξάρτησης" είναι καταφανώς διαφανέστερος του "ανάλυση παλινδρόμησης" ΓΔ΄ \ \ Συμφωνώ. ΕΝ΄

regression coefficient := συντελεστής παλινδρόμησης ΕΣΙ ΜΧ΄ ΝΡ΄ ΠΓ΄· συντελεστής εξάρτησης ΕΔ ΕΠ· συντελεστής συμμεταβολής ΔΔ ≈ ~ Ο συντελεστής κλίσης της γραμμής εξάρτησης ή παλινδρόμησης. ΕΔ:(22) \ \ Ο συντελεστής κλίσης της γραμμής εξάρτησης. ΕΠ

regression dilution bias := συστηματικό σφάλμα αραίωσης της εξάρτησης ΙΩ

regression line := γραμμή παλινδρόμησης ΕΣΙ ΣΓ13· ευθεία παλινδρόμησης ΕΣΙ

regression to the mean := παλινδρόμηση προς το μέσο όρο ΕΝ΄ ΙΩ ΠΓ΄· εξάρτηση προς το μέσο όρο ΕΠ ≈ ~ Ο όρος αυτός αναφέρεται στην αρχική υπερεκτίμηση του δειγματοληπτικού μέσου όρου σε σχέση με τον πραγματικό μέσο όρο, όταν το δείγμα έχει επιλεγεί από το ανώτερο ή το κατώτερο άκρο ενός πληθυσμού σύμφωνα με την πρώτη μέτρηση. ΕΠ

regression univariate := απλή παλινδρόμηση ΠΓ΄· μονομεταβλητή παλινδρόμηση ΓΔ΄· μονοπαραγοντική εξάρτηση ΙΩ

regression, conditional logistic := λογιστική (λογαριθμιστική) εξάρτηση υπό συνθήκη ΙΩ ΤΛ· λογιστική παλινδρόμηση υπό συνθήκες ΠΓ΄

regression, linear := γραμμική παλινδρόμηση ΠΓ΄ ΤΠ· γραμμική εξάρτηση ΙΩ ≈ ~ Το εξάρτηση είναι πιο διαφανής όρος από το παλινδρόμηση. ΓΔ΄

regression, logistic := λογαριθμιστική παλινδρόμηση ΤΠ· λογιστική (λογαριθμιστική) εξάρτηση ΙΩ· λογιστική παλινδρόμηση ΠΓ΄

- regression, multiple logistic** := πολλαπλή λογαριθμική εξάρτηση ΤΛ· πολλαπλή λογιστική παλινδρόμηση ΠΓ΄
- regression, multivariate** := πολυπαραγοντική εξάρτηση ΙΩ· πολυμεταβλητή παλινδρόμηση ΠΓ΄
- regression, ordinal logistic** := διατεταγμένη λογιστική (λογαριθμιστική) εξάρτηση ΙΩ· διατεταγμένη λογιστική παλινδρόμηση ΠΓ΄
- regression, Poisson** := εξάρτηση κατά Poisson ΙΩ· παλινδρόμηση κατά Poisson ΠΓ΄
- regression, polytomous logistic** := πολύτομη λογιστική (λογαριθμιστική) εξάρτηση ΙΩ· πολύτομη λογιστική παλινδρόμηση ΠΓ΄
- regression, proportional hazards** := εξάρτηση αναλογικών κινδύνων ΙΩ· παλινδρόμηση αναλογικών κινδύνων ΠΓ΄
- regressor** := παλινδρομητής ΕΣΙ ΙΩ· παλινδρομούσα (ανεξάρτητη) μεταβλητή ΕΣΙ
- regular (index) (βλέπε **index, regular**)** := κανονικός (δείκτης) ΤΛ
- regulation** := κανονισμός ΜΣ
- regulation (EU)** := κανονισμός (ΕΕ) ΔΔ
- rehabilitation** := αποκατάσταση ΒΟ ΓΔ1 ΔΔ ΚΜ· επανένταξη ΔΔ ΚΜ
- rehabilitation center** := κέντρο αποκατάστασης ΚΜ
- rejection error** := σφάλμα απόρριψης ΕΣΙ ΣΓ23
- rejection log** := ημερολόγιο απορρίψεων ΙΩ
- rejection region** := περιοχή απόρριψης ΕΣΙ ΚΜ ΣΠ· κρίσιμη περιοχή ΕΣΙ· χωρίο απόρριψης ΕΣΙ
- rejuvenation** := ανανέωση ΓΣ· ξανάνιωμα ΓΣ
- relapse** := υποτροπή ΑΒ
- relation, human** := ανθρώπινη σχέση ΔΔ
- relation, interpersonal** := διαπροσωπική σχέση ΚΜ
- relation, labour** := σχέση εργασίας ΔΔ
- relationship** := σχέση ΜΣ
- relationship behavior** := συμπεριφορά σχέσεων ΚΜ
- relationship, quantitative structure – activity (QSAR)** := μελέτη ποσοτικής εκτίμησης δομής και δραστηριότητας ΔΔ· ποσοτική σχέση δομής - δραστηριότητας ΔΔ
- relative death rate** := σχετικός δείκτης θνησιμότητας ΚΜ ΣΠ· σχετική θνησιμότητα ΠΓ΄
- relative diagnostic odds ratio** := σχετικός διαγνωστικός λόγος αναλογιών ΕΝ ≈ Ο σχετικός διαγνωστικός λόγος αναλογιών είναι μία τιμή που αναπαριστά την ισχύ μίας διαγνωστικής δοκιμασίας. Είναι εφαρμόσιμος όταν έχουμε μόνο μία τιμή-κατώφλι που χαρακτηρίζει το αποτέλεσμα της δοκιμής ως θετικό ή αρνητικό. Ο διαγνωστικός λόγος πιθανοτήτων υπολογίζεται ως το άθροισμα των αληθώς θετικών και αληθώς αρνητικών διά του αθροίσματος των ψευδώς θετικών και ψευδώς αρνητικών. Ο σχετικός διαγνωστικός λόγος πιθανοτήτων είναι ο λόγος ενός διαγνωστικού λόγου πιθανοτήτων προς κάποιον άλλο. ΕΝ
- relative excess rates** := σχετική περίσσεια μέτρων συχνότητας ΣΓ12
- relative frequency** := σχετική συχνότητα ΓΣ ΣΠ
- relative odds** := λόγος αναλογιών ΙΩ· σχετικές αναλογίες ΕΝ· σχετικές πιθανότητες ΕΣΙ· σχετικές συμπληρωματικές πιθανότητες ΤΛ· σχετική αναλογία ΕΝ· σχετικό στοίχημα ΙΩ· σχετικός λόγος συμπληρωματικών πιθανοτήτων ΤΛ ≈ Βλέπε odds ratio.
- relative risk** := σχετικός κίνδυνος ΣΠ ΤΠ
- relative risk (RR)** := σχετικός κίνδυνος ΑΒ ΔΧΑ ΕΠ ΕΣΙ ΙΩ ΣΓ3· λόγος κινδύνων ΠΓ΄ ≈ Μέτρο της σχέσης μεταξύ ενός παράγοντα έκθεσης και ενός αποτελέσματος (νόσος κ.ά.). Ο σχετικός κίνδυνος αποτελεί το λόγο του κινδύνου στην ομάδα των εκτεθειμένων διά τον κίνδυνο στην ομάδα των μη εκτεθειμένων σε ένα συγκεκριμένο παράγοντα. Σχετικός κίνδυνος άνω της μονάδας δηλώνει ότι η έκθεση αυξάνει τον κίνδυνο εμφάνισης του αποτελέσματος. ΕΠ \ \ Η επίπτωση της νόσου στους εκτεθέντες, διαιρεμένη με την επίπτωση της στους μη εκτεθέντες (με την επίπτωση της νόσου εκφρασμένη είτε ως ρυθμό επίπτωσης είτε ως αθροιστική επίπτωση). Σύγκριση: Αδρός Σχετικός Κίνδυνος = CRR = Crude RR = ο RR χωρίς να έχουν λογαριαστεί οι συγχυστές στην ανάλυση των δεδομένων. Προτυπωμένος Σχετικός Κίνδυνος = SRR = Standardized RR = ο RR εκείνος, που στην ανάλυση των δεδομένων έχουν λογαριαστεί ένας ή περισσότεροι συγχυστές με προτύπωση (standardization). Βλέπε επίσης: Προτυπωμένο πηλίκιο θνησιμότητας (ή νοσηρότητας) = SMR = Standardized Mortality (or Morbidity) Ratio). ΔΧΑ \ \ Βλέπε και rate ratio.
- relative risk increase (RRI)** := αύξηση σχετικού κινδύνου ΕΕ ΕΝ ΜΧ΄ ≈ Η αναλογική αύξηση των ρυθμών έλευσης επιβλαβών συμβαμάτων ανάμεσα στις ομάδες παρέμβασης και ελέγχου. Υπολογίζεται διαιρώντας τη διαφορά των ρυθμών της επιβλαβούς έκβασης στην πειραματική ομάδα (ΡΕΠ) και στην ομάδα

ελέγχου (PEE) με τον ρυθμό της επιβλαβούς έκβασης στην ομάδα ελέγχου ([PEΠ-PEE]/PEE). Τυπικά χρησιμοποιείται με έκθεση σε επιβλαβή παράγοντα. EN EE

relative risk reduction := μείωση σχετικού κινδύνου EN· σχετική μείωση κινδύνου ΠΓ' ΣΓ2 ≈ Η αναλογική μείωση μιας επιβλαβούς έκβασης ανάμεσα στις ομάδες παρέμβαση και ελέγχου. Τυπικά χρησιμοποιείται κατά την έκθεση σε ωφέλιμο παράγοντα ή παρέμβαση. EN := "πρόβλημα των τριών" ΓΔ'

relative risk, risk ratio := σχετικός κίνδυνος EN· αναλογία κινδύνου EN ≈ Λόγος του κινδύνου ενός συμβάματος μεταξύ ενός εκτεθειμένου πληθυσμού προς τον κίνδυνο στους μη εκτεθειμένους. EN

relevance := συνάφεια ΣΓ12· συνέπεια ΔΒ· σχετικότητα ΓΔ2

reliability := αξιοπιστία ΑΧ ΓΔ2 ΔΒ ΔΔ ΕΠ ΕΣΙ ΚΜ ΣΓ1 ΤΠ· φερεγγυότητα EN ≈ Μέτρο σταθερότητας και επαναληψιμότητας εργαστηριακής δοκιμασίας ΑΧ Η ακρίβεια ή η αξιοπιστία των ευρημάτων μιας εργαστηριακής δοκιμασίας αποτελεί μέτρο της σταθερότητας και της επαναληψιμότητας των ευρημάτων μιας σειράς προσδιορισμών που γίνονται σ' ένα ορισμένο δείγμα. Η ακρίβεια αποτελεί συνάρτηση του μεγέθους που μετρείται, της μεθόδου που χρησιμοποιείται και, γενικά, των εργαστηριακών συνθηκών. ΕΠ Η φερεγγυότητα χρησιμοποιείται ως ένα στατιστικός τεχνικός όρος που αναφέρεται στη ικανότητα ενός οργάνου μέτρησης να διαφοροποιεί μεταξύ ατόμων, ασθενών ή συμμετεχόντων ως προς κάποιου χαρακτηριστικό. Η φερεγγυότητα αυξάνεται όσο αυξάνεται η μεταβλητότητα μεταξύ των ατόμων και μειώνεται όσο η μεταβλητότητα εντός των ατόμων (με το πέρασμα του χρόνου, ή με διαφορετικούς βαθμολογητές) αυξάνεται. Η φερεγγυότητα τυπικά εκφράζεται ως ένας συντελεστής συσχέτισης εντός της τάξης με αριθμητή την μεταβλητότητα εντός των ατόμων και παρονομαστή την ολική μεταβλητότητα (μεταξύ των ατόμων και εντός των ατόμων). EN := Μόνον "εργαστηριακής δοκιμασίας"; (reliability ερωτηματολογίων για παράδειγμα) \\ Θα μπορούσαμε να το γενικεύσουμε; Μέτρο σταθερότητας και επαναληψιμότητας μίας ερευνητικής διαδικασίας, πχ εργαστηριακής δοκιμασίας, ερωτηματολογίου κλπ ΛΝ'

reliability in safety design := αξιοπιστία του σχεδιασμού ασφάλειας ΝΡ'· αξιοπιστία του σχεδίου ασφάλειας ΔΔ

relief work := περίθαλψη ΚΜ

relief, humanitarian := ανθρωπιστική βοήθεια ΓΔ1

religion := θρησκεία ΓΔ1 ΓΣ ΚΜ

religious marriage := θρησκευτικός γάμος ΓΣ

relocation := μετακίνηση σε νέα θέση εργασίας ΔΔ

remarriage := επόμενος γάμος ΓΣ

remarriage rate := ποσοστό επόμενου γάμου ΓΣ

remedy, poisoning := αντίδοτο δηλητηρίασης ΔΔ

reminder, reminder systems := υπενθύμιση EN· σύστημα υπενθύμισης EN ≈ Μία στρατηγική αλλαγής της συμπεριφοράς των ιατρών. Χειροκίνητα ή ηλεκτρονικά συστήματα υπενθύμισης που στοχεύουν στην αλλαγή των τακτικών στην κλινική πράξη. EN

removal := αφαίρεση (υλικού) ΔΔ

renal failure := νεφρική ανεπάρκεια ΜΣ

renewable := ανανεώσιμος ΓΔ1

reorienting health services := αναπροσανατολισμός των υπηρεσιών υγείας ΓΔ1 ≈ Ο αναπροσανατολισμός των υπηρεσιών υγείας, όσον αφορά τους τρόπους οργάνωσης και χρηματοδότησης του συστήματος υγείας, χαρακτηρίζεται από ένα πιο έντονο ενδιαφέρον για την επίτευξη υγείας του πληθυσμού. Αυτό θα πρέπει να οδηγήσει σε μια αλλαγή της στάσης και οργάνωσης των υπηρεσιών υγείας, ώστε να εστιάζουν στις ανάγκες του ατόμου, ως συνολική προσωπικότητα, σταθμισμένες με τις ανάγκες του πληθυσμού. ΓΔ1:363:(4)

repatriation := επαναπατρισμός ΓΣ

repeat prescribing := επαναλαμβανόμενη συνταγογράφηση ΜΣ

repeatability := επαναληψιμότητα ΔΔ ΚΜ ΣΓ1 ΤΛ ΤΠ· επαναληψιμότητα (π.χ μετρήσεων) ΔΔ· επαναληψιμότητα (εντός του ίδιου εργαστηρίου) ΙΩ

repeatability, between-test := επαναληψιμότητα μεταξύ διαφορετικών μεθόδων ΙΩ ΠΓ'

repeatability, inter-run := επαναληψιμότητα σε διαφορετικές σειρές ΙΩ ΠΓ'

repeatability, test-retest := επαναληψιμότητα σε διαφορετικές ημέρες ΙΩ ΠΓ'

repeatability, within-run := επαναληψιμότητα στην ίδια σειρά ΙΩ ΠΓ'

repeated measures analysis of variance := ανάλυση διασποράς για επαναλαμβανόμενες μετρήσεις ΣΓ3

repellent := εντομοαπωθητικό ΤΠ

replacement index := δείκτης αναπληρώσεως ΓΣ

replacement rate := συντελεστής αναπληρώσεως ΓΣ
report := αναφορά ΚΜΧ· δημοσίευση ΚΜΧ· έκθεση ΤΠ· εργασία ΚΜΧ
report, inspection := έκθεση ελέγχου ΔΔ
report, medical := ιατρική έκθεση ΚΜ
report, technical := Βλέπε **technical report**. ΓΔ2
reporting := ανάλυση και συμπεράσματα ΔΒ
reporting bias (Syn: selective reporting bias) := συστηματικό σφάλμα αναφοράς ΕΝ ≈ Η τάση των ερευνητών να αναφέρουν με διαφορετικό τρόπο τα ερευνητικά αποτελέσματα ανάλογα με το μέγεθος, την κατεύθυνση ή τη στατιστική σημαντικότητά τους. ΕΝ
reporting burden := αναφερόμενη επιβάρυνση ΑΒ
reporting delay := καθυστέρηση αναφοράς ΙΩ
reporting of disease (Syn: notification of disease) := δήλωση νοσήματος ΤΠ
reporting scale := κλίμακα αναφοράς ΙΩ
representation, symbolic := Βλέπε **symbolic representation**
representational theory := αντιπροσωπευτική θεωρία ΚΜ
representative, management := εκπρόσωπος διοίκησης ΔΔ
representative, safety and health := εκπρόσωπος υγιεινής και ασφάλειας ΔΔ
representative, workers' := εκπρόσωπος των εργαζομένων ΔΔ
reprint analysis := ανάλυση ανατύπωσης ΕΔ ≈ Είναι η εκτίμηση μιας πληροφορίας που προέρχεται από ένα κείμενο το οποίο έχει ανατυπωθεί. ΕΔ (26)
reproducibility := αναπαραγωγιμότητα ΔΔ ΕΣΙ ΠΓ΄· επαναληπτικότητα ΙΩ
reproducibility inter-lab := αναπαραγωγιμότητα σε διαφορετικά εργαστήρια ΠΓ΄· επαναληπτικότητα σε διαφορετικά εργαστήρια ΙΩ
reproducibility, between-test := αναπαραγωγιμότητα μεταξύ διαφορετικών μεθόδων ΠΓ΄· επαναληπτικότητα μεταξύ διαφορετικών μεθόδων ΙΩ
reproduction := αναπαραγωγή ΓΣ
reproduction rate := συντελεστής αναπαραγωγής ΓΣ
reproductive := αναπαραγωγικός ΔΔ
reproductive behaviour := αναπαραγωγική συμπεριφορά ΓΣ
reproductive health := υγεία της αναπαραγωγής ΓΔ1 ≈ Η υγεία της αναπαραγωγής αφορά τις διαδικασίες, τις λειτουργίες και το σύστημα αναπαραγωγής σε όλα τα στάδια της ζωής. Υποδηλώνει ότι οι άνθρωποι είναι ικανοί να έχουν υπεύθυνη, ικανοποιητική και ασφαλή σεξουαλική ζωή, και ότι έχουν την ικανότητα ν' αναπαραχθούν και την ελευθερία ν' αποφασίζουν εάν, πότε και πόσο συχνά θα το κάνουν. Για την τελευταία περίπτωση εξυπακούεται πως αποτελεί δικαίωμα, ανδρών και γυναικών, να πληροφορούνται και να έχουν πρόσβαση σε ασφαλείς, αποτελεσματικές, οικονομικά προσιτές και αποδεκτές μεθόδους της επιλογής τους για ρύθμιση της γονιμότητας, και να έχουν πρόσβαση σε κατάλληλες υπηρεσίες φροντίδας υγείας που να δίνουν στις γυναίκες τη δυνατότητα να έχουν ασφαλή κύηση και τοκετό και να παρέχουν στα ζευγάρια την καλύτερη δυνατή ευκαιρία ν' αποκτήσουν ένα υγιές βρέφος. ΓΔ1:376:(5)
reproductive number := αριθμός αναπαραγωγής ΙΩ
reproductive number, basic := βασικός αριθμός αναπαραγωγής ΙΩ
reproductive number, effective := αποτελεσματικός αριθμός αναπαραγωγής ΙΩ
reproductive period := αναπαραγωγική περίοδος ΓΣ
requirement := απαίτηση ΔΔ
requirement, basic := βασική απαίτηση ΔΔ
requirement, legal := νομική απαίτηση ΔΔ
requirement, occupational air (OAR) := προδιαγραφή του αέρα στο περιβάλλον εργασίας ΔΔ
research := έρευνα ΓΔ1 ΣΓ2 ΤΛ ΜΣ
research design := σχεδιασμός έρευνας ΕΣΙ ΚΜ ΣΠ· σχέδιο έρευνας ΕΣΙ
research in epidemiology and public health := έρευνα στην επιδημιολογία και στην δημόσια υγεία ΚΜ
research network := ερευνητικό δίκτυο ΜΣ
research paradox := παράδοξο της έρευνας ΙΩ
research, applied := εφαρμοσμένη έρευνα ΔΔ
research, operational := επιχειρησιακή έρευνα ΤΛ
research, OSH := έρευνα στον τομέα της ΕΑΥ ΔΔ

researcher := ερευνητής ΓΔ1

researcher triangulation := τριγωνισμός ερευνητή EN. Βλέπε **triangulation**. ≈ Βλέπε τριγωνισμός. EN

reservoir := υποδόχο ΑΧ ΤΠ ≈ Περιλαμβάνει ανθρώπους, ζώα, φυτά και άψυχα στοιχεία του περιβάλλοντος. ΤΠ

residence permit := άδεια διαμονής ΓΣ

resident alien := αλλοδαπός κάτοικος ΓΣ

resident population := μόνιμος πληθυσμός ΓΣ

residual := υπόλοιπο ΓΣ ΕΣΙ ΣΓ3· κατάλοιπο ΕΣΙ ΠΓ'· διαφορά ΓΣ· υπόλειμμα ΕΣΙ

residual confounding := εναπομείνασα συγχυτική επίδραση ΑΛ'· σύγχυση που δεν εξουδετερώθηκε ΠΓ'· υπολειπόμενη σύγχυση ΠΓ'· υπολειπόμενη συγχυτική επίδραση ΓΡ'· υπολειπόμενοι συγχυτικοί παράγοντες EN ≈ Άγνωστοι, μη μετρήσιμοι ή ατελώς μετρήσιμοι προγνωστικοί παράγοντες που παραμένουν σε ανισορροπία μεταξύ των ομάδων ακόμα και μετά την πλήρη διόρθωση για συμμεταβλητές με στατιστικές τεχνικές. Η υπολειπόμενη ανισορροπία οδηγεί σε λανθασμένη εκτίμηση της επίδρασης οποιασδήποτε πιθανής αιτιώδους έκθεσης. EN

residual error := σφάλμα υπολοίπων ΠΓ'· υπόλοιπο σφάλμα ΙΩ

residual variable := μεταβλητή υπολοίπου ΚΜ

residual, Cox-Snell := Βλέπε **Cox-Snell residual**

residual, martingale := υπόλοιπο martingales ΙΩ

residual, partial := μερικό υπόλοιπο ΙΩ

residue := υπόλειμμα ΔΔ· υπόλοιπο ΠΓ'· κατάλοιπο ΔΔ

resilience := ελαστικότητα ΙΩ

resistance, thermal := θερμική αντίσταση ΔΔ

resonance := συντονισμός (π.χ. μηχανικός, μαγνητικός) ΔΔ

resource := πόρος ΓΔ1 ΚΜ· πηγή ΓΔ2

resource allocation := κατανομή πόρων ΚΜ

resource critique := κριτική των πηγών ΓΔ2

resource management := διαχείριση πόρων ΚΜ

resource, available := Βλέπε **available resource**

resource, faculty := Βλέπε **faculty resource**. ΓΔ2

resource, financial := οικονομικός πόρος ΚΜ

resource, learning := Βλέπε **learning resource**. ΓΔ2

respect and caring := σεβασμός και φροντίδα ΚΜ

respirable := αναπνεύσιμος ΔΔ

respiration := αναπνοή ΔΔ

respirator := αναπνευστήρας ΔΔ

respiratory disease := αναπνευστική πάθηση ΜΣ

respiratory isolation := αναπνευστική απομόνωση ΤΠ

response := απόκριση ΔΔ ΕΣΙ· ανταπόκριση ΔΒ· απάντηση ΔΔ· έκβαση ΕΣΙ

response rate := ποσοστό ανταπόκρισης ΑΒ

responsibility := ευθύνη ΓΔ1

responsibility and accountability := ευθύνη και λογοδοσία ΓΔ1

responsibility, corporate social (CSR) := εταιρική κοινωνική ευθύνη ΔΔ

responsibility, social := κοινωνική ευθύνη ΚΜ

responsible and accountable := υπεύθυνος και υπόλογος ΓΔ1

responsiveness := δυνατότητα απόκρισης EN· ανταπόκριση ΚΜ· ανταποκρισιμότητα ΜΚ'· αποκρισιμότητα ΓΔ' ≈ Η ευαισθησία ή ικανότητα ενός οργάνου να ανιχνεύει αλλαγές με την πάροδο του χρόνου. EN \ \ Η ικανότητα ενός οργάνου να ανιχνεύει διαχρονικές αλλαγές. ΓΔ' ≈ RESPONSIVENESS The ability of an instrument to detect change accurately. The ability of a health related-patient reported outcomes (HR-PRO) instrument to detect change over time in the construct to be measured. (DoE). The ability of a scale to detect changes. It is evaluated by longitudinal assessment of patients in whom a change occurred. (Fayers and Machin, 2000). Το όργανο δεν αλλάζει. Εάν το μετρούμενο μέγεθος αλλάξει, είναι το όργανο ικανό να εντοπίσει την αλλαγή; ΓΔ'

restraining force := ανασταλτική δύναμη ΚΜ

restricted randomization := διαστρωματική τυχαιοποίηση ΚΜ· περιορισμένη τυχαιοποίηση ΕΣΙ·

περιοριστική τυχαιοποίηση ΠΓ'

restriction := περιοριστική μέθοδος ΚΜ ΣΓ2

restriction of births := περιορισμός των γεννήσεων ΓΣ

restrictor, one-way := βαλβίδα περιορισμού της ροής ΔΔ

result := αποτέλεσμα ΔΔ

results of test := αποτελέσματα εξέτασης ΜΣ

resuscitation := ανάνηψη ΔΔ

resuscitation, cardiopulmonary (CPR) := καρδιοαναπνευστική ανάνηψη ΔΔ

retail := λιανική πώληση ΓΔ1

retired person := αποσυρθείς από την εργασία ΓΣ

retirement := συνταξιοδότηση ΔΔ

retirement, early := πρόωρη συνταξιοδότηση ΔΔ ΚΜ

retraining := επανεκπαίδευση ΔΔ

retributive := ανταποδοτικός ΜΣ

retrospective audit := αναδρομικός διαχειριστικός έλεγχος ΚΜ

retrospective case analysis := αναδρομική ανάλυση περιστατικού ΜΣ

retrospective cohort study := αναδρομική μελέτη κοόρτης ΑΒ ΔΧΑ ΕΝ' ΙΩ ΠΓ'. αναδρομική μελέτη σειράς ΓΡ' ΧΧ. προοπτική έρευνα παρελθόντος ΑΧ ΤΛ. Βλέπε και **retrospective follow-up study**.

≈ ~ Από την πρώτη λέξη των δύο αποδόσεων το γλωσσικό αισθητήριο των ομόγλωσσων οδηγείται στο συμπέρασμα ότι οι δύο όροι περιγράφουν δύο διαφορετικά πράγματα, πιθανότατα αντίθετα. Ως δεύτερο συνθετικό το ίδιο αισθητήριο βρίσκει δύο λέξεις που αυτόματα τις θεωρεί συνώνυμες. Στο τρίτο συνθετικό δεν αισθάνεται να υπάρχει συνάφεια μεταξύ των δύο λέξεων, κοόρτης και παρελθόντος. Μένει η ισχυρή εντύπωση του πρώτου συνθετικού των δύο όρων: αναδρομική και προοπτική. Συμπεραίνει λοιπόν το αισθητήριο ότι πρόκειται για δύο διαφορετικές μελέτες, για δύο διαφορετικές έρευνες, στην πρώτη πας προς τα πίσω, στη δεύτερη προς τα μπρος. Ότι οι δύο όροι είναι αντώνυμα. Κι όμως οι δύο όροι προσπαθούν να αποδώσουν το ίδιο ακριβώς σημαίνόμενο, άρα είναι συνώνυμα. Μόνο που η γυναίκα του Καίσαρα δεν πρέπει να είναι, πρέπει επιπλέον και να φαίνεται. Οι δύο όροι δεν πρέπει να είναι μόνον συνώνυμα, αλλά πρέπει και να φαίνονται συνώνυμα (ή το λιγότερο να μην φαίνονται αντώνυμα). Οι ίδιοι οι όροι από μόνοι τους δείχνουν αντιφατικοί με τον εαυτό τους. Στον πρώτο, το συνθετικό 'αναδρομική' (προς τα πίσω) αντιφάσκει με το 'κοόρτης' (προς τα μπρος), στον δεύτερο το 'προοπτική' (πρόσω) με το 'παρελθόντος' (οπίσω). Μήπως το πρόβλημα το έχει πρωτίστως ο πρωτότυπος όρος και μεταφέρεται και στις αποδόσεις του; Το γλωσσικό αισθητήριο της αγγλικής είναι πρωτόλειο στον εγκέφαλό μου και δεν μπορώ να το κρίνω. Η παράθεση όμως τριών συνθετικών δημιουργεί αυτόματα την επιφύλαξη μήπως πρόκειται για 'πρόβλημα των τριών', (retrospective (cohort study)) ή ((retrospective cohort study) ή (cohort (retrospective study)) = (retrospective+(cohort+study)) ή ((retrospective+cohort)+study) ή (cohort+(retrospective+study)). Επιπλέον, η αγγλική χρησιμοποιεί σύνταξη θέσης, την οποία η νεοελληνική δεν χρησιμοποιεί (δεν γνωρίζω τι έκανε η αρχαία, αλλά εμείς αποδίδουμε όρους για τους συγκεκριμένους μας). Καταρχήν για ποιο πράγμα γίνεται λόγος; για study, αυτό μάλλον είναι σαφές. Άρα, από τα τρία συνθετικά του όρου, το study παίζει το ρόλο του ουσιαστικού (δεν μπορεί να υπάρξει όρος χωρίς ουσιαστικό), επομένως τα δύο άλλα κατανάγκην θα πρέπει να είναι προσδιορισμοί (δεν μπορεί να υπάρξει όρος με παραπάνω από ένα ουσιαστικά, αν όντως υπάρχουν, τότε πρόκειται για πρόβλημα "δύο σε ένα", για συγκάλυψη δύο διαφορετικών όρων σε έναν, οπότε η συγκάλυψη απαιτεί αποκάλυψη και διαχωρισμό των όρων, δοθέντος ότι συστηματικό σφάλμα 'δύο σε ένα' καταλύει την αρχή του αμφιμονοσήμαντου σημαίνοντος και σημαινομένου, κάτι που δεν είναι επιτρεπτό, επιθυμητό τουλάχιστον, στην τεχνική ορολογία, όπου ο όρος έχει αυτή και μόνον αυτή την έννοια και καμία άλλη, κάτι που έρχεται σε αντίθεση με την αρχή της πολυσημίας που υπάρχει στην καθομιλουμένη, όπου όμως το νόημα ανακτάται με προσφυγή στο γενικότερο περιβάλλον, κάτι που δεν επιτρέπεται στην υποπερίπτωση της καθομιλουμένης 'τεχνική ορολογία' όπου ο όρος οφείλει να έχει αφεαυτού την ίδια πάντα σημασία ανεξάρτητα του περιβάλλοντος στο οποίο κολυμπά [αληθεύει άραγε το αξίωμα τούτο;]). Αν ήταν retrospectively cohort study; δηλαδή μια μελέτη (study), μια μελέτη κοόρτης (cohort study), μια μελέτη κοόρτης που διεξάγεται αναδρομικά (retrospectively cohort study [επιτρέπονται όμως επιρήματα ως συνθετικά όρου; προς διερεύνηση]). Ίσως δεν μας χρειάζονται επιρήματα, μπορεί την απουσία τους να αναπληρώνει η χρονικότητα, η διαχρονία. Τι είναι αρχαιότερο και τι νεότερο; Ανατρέχοντας στην ιστορία των μελετών, η cohort study προηγήθηκε και η retrospective cohort study ακολούθησε, άρα η λύση του προβλήματος των τριών είναι (retrospective (cohort study)), οπότε στην απόδοση του όρου cohort study θα πρέπει να προστεθεί ο προσδιορισμός retrospective. Πώς έχει αποδοθεί ο όρος cohort study; Η πρώτη απόδοση με δανεισμό, 'μελέτη κοόρτης', η δεύτερη με ορισμό 'προοπτική έρευνα', η πρώτη είναι κοντά στο πρωτότυπο αλλά (τελείως) αδια-

φανής στους ομόγλωσσους προορισμού, η δεύτερη το αντίθετο, μακριά από το πρωτότυπο και ικανοποιητικά διαφανής στους ομόγλωσσους προορισμού. Οπότε το πρόβλημα ανάγεται στο 'για ποιον;', για ποιον γίνεται η μετάφραση; προφανώς για τους ομόγλωσσους προορισμού, τούτο δε επιβάλλει η δεύτερη απόδοση να επικρατήσει της πρώτης. Καταρχήν πρόκειται για έρευνα παρελθόντος, όχι μέλλοντος, κι αυτό είναι διαφανέστερο στη δεύτερη απόδοση. Μήπως 'μελέτη κοόρτης αναδρομικά' η πρώτη απόδοση και, δοθέντος ότι δύο αντίθετα επίθετα δεν μπορούν να συνυπάρξουν μέσα στον ίδιο όρο, όρος 'αναδρομική προοπτική έρευνα' δεν μπορεί να σταθεί και επιβάλλεται μετατροπή σε επίρρημα τους ενός από τα δύο επίθετα, η αρχή δε της διαχρονίας επιβάλλει μετατροπή του νεότερου επιθέτου, άρα 'αναδρομικά προοπτική έρευνα' η δεύτερη απόδοση και όχι 'προοπτικά αναδρομική έρευνα'. κτλ κτλ κτλ.

retrospective comparative study (Syn: case-control study) := Βλέπε [case-control study](#).

retrospective follow-up study (Syn: retrospective cohort study) := αναδρομική μελέτη παρακολούθησης ΠΓ' προοπτική έρευνα παρελθόντος ΚΜ. Βλέπε και [retrospective cohort study](#). ≈

≈ FOLLOW-UP STUDY (1) A study in which individuals or populations —selected on the basis of whether they have been exposed to risk, received a specified preventive or therapeutic procedure, or possess a certain characteristic— are followed to assess the outcome of exposure, the procedure, or effect of the characteristic (e.g., occurrence of disease). (2) Synonym for cohort study. (DoE)

retrospective study := αναδρομική μελέτη ΤΠ

return migration := παλιννόστηση ΓΣ

reverse publication bias := ανάστροφο συστηματικό σφάλμα δημοσίευσης ΙΩ ≈ ≈ Βλέπε και bias.

review := ανασκόπηση ΓΔ1 ΓΔ2 ΓΡ' ΔΔ ΕΝ ΕΣΙ ΚΜ ΠΓ'· αναθεώρηση ΔΔ· αξιολόγηση ΠΓ'· επιθεώρηση ΓΔ1· κρίση ΓΔ1 ≈ Γενικός όρος για άρθρα που συνοψίζουν τα αποτελέσματα περισσότερων από μια πρωτογενών μελετών. Βλέπε επίσης Συστηματική ανασκόπηση ΕΝ

review criteria := κριτήρια ανασκόπησης ΔΔ

review, peer := Βλέπε [peer review](#).

review, systematic := Βλέπε [systematic review](#)

revised rate := αναθεωρημένος συντελεστής ΓΣ

revolution := επανάσταση ΓΔ1

reward := αμοιβή ΔΔ

reward power := δύναμη της αμοιβής ΔΓ

rheumatoid arthritis := ρευματοειδής αρθρίτιδα ΚΜ ΜΣ

rhinitis, allergic := αλλεργική ρινίτιδα ΔΔ

right to death := δικαίωμα στο θάνατο ΓΔ1

right to education := δικαίωμα στην εκπαίδευση ΓΔ1

right to health := δικαίωμα στην υγεία ΓΔ1

right to participation := δικαίωμα στη συμμετοχή ΓΔ1

right, injured workers' := δικαίωμα τραυματισμένων εργαζομένων ΔΔ

rights, human := ανθρώπινο δικαίωμα ΓΔ1

risk := κίνδυνος ΑΧ ΕΝ ΕΠ ΚΜ ΜΚ' ΣΓ12 ΤΛ ΤΠ· επικινδυνότητα ΔΔ ΛΝ'· διακινδύνευση ΤΠ ≈

Πιθανότητα εμφάνισης νόσου ΑΧ Ένα μέτρο της συσχέτισης μεταξύ της έκθεσης και της έκβασης (συμπεριλαμβανομένων της επίπτωσης, των ανεπιθύμητων ενεργειών, ή της τοξικότητας). ΕΝ Κίνδυνος καλείται η πιθανότητα ενός δυσμενούς αποτελέσματος. Η προσωπική αντίληψη του κινδύνου ποικίλλει, όπως άλλωστε ποικίλλει και η αντίδραση του καθένα στον κίνδυνο. Κάτι που θεωρείται ως κίνδυνος από κάποιον δεν αντιμετωπίζεται έτσι και από κάποιον άλλο. Διαφοροποίηση παρατηρείται επίσης και ανάλογα με το εάν ο κίνδυνος είναι αυτοπροαίρετος- αυτοεπιβαλλόμενος ή ακούσιος και μη ελεγχόμενος. Η οδήγηση ενός αυτοκινήτου είναι απαραίτητη και οικεία ασχολία, και βρίσκεται υπό τον έλεγχο του οδηγού, και έτσι δεν θεωρείται επικίνδυνο εγχείρημα, σε αντίθεση με τη χρήση του αεροπλάνου ως μεταφορικού μέσου. Η γνωστοποίηση του κινδύνου μπορεί να είναι δύσκολη, λόγω της ατομικής αντίδρασης, που είναι ενστικτώδης και συναισθηματική, όπως επίσης και γιατί δεν υπάρχει κοινό σημείο αναφοράς, με βάση το οποίο να υπολογίζεται ο κάθε κίνδυνος.

ΕΠ \\\ κίνδυνος: πιθανότητα ή αναλογία επέλευσης συμβάντος· διακινδύνευση: δυσμενές ενδεχόμενο ΤΠ ≈ "πιθανότητα εμφάνισης νόσου" ΑΧ' ΜΚ' \\\ Στην επαγγελματική υγιεινή, στην ανάλυση επικινδυνότητας (risk assessment), υπάρχει σαφής διάκριση των εννοιών hazard (κίνδυνος: εγγενής ιδιότητα ενός παράγοντα να προκαλέσει βλάβη) και risk (επικινδυνότητα: η πιθανότητα να προκληθεί βλάβη από την έκθεση στον κίνδυνο). Γι αυτό και οι ΔΔ στο λεξικό του ΕΛΙΝΥΑΕ το αποδίδουν ως επικινδυνότητα. ΛΝ'

risk area := περιοχή διακινδύνευσης ΤΠ

risk assessment := εκτίμηση διακινδύνευσης ΤΠ

risk difference := διαφορά κινδύνου ΑΧ ΙΩ ΚΜ· διαφορά κινδύνων ΓΔ' ΕΝ' ΠΓ' ΤΠ ≈ :~ Δεν υπάρχει διαφορά ενός πράγματος. Υπάρχει διαφορά δύο (ίδιων) πραγμάτων, του ενός από το άλλο. ΓΔ' \ \ Συμφωνώ. ΕΝ'

risk factor := παράγοντας κινδύνου ΑΛ' ΑΧ ΓΔ1 ΕΝ ΕΣΙ ΚΜ ΜΧ' ΠΓ' ΣΓ123 ΤΛ· αίτιο νοσήματος ΓΔ1 ≈ Κοινωνική, οικονομική ή βιολογική κατάσταση, συμπεριφορά ή περιβάλλον που σχετίζεται με ή προκαλεί αυξημένη ευπάθεια (susceptibility) σ' ένα συγκεκριμένο νόσημα (disease), κακή υγεία (ill health), ή κάκωση (injury). ΓΔ1:371:(4). \ \ "Αιτία νόσου (μερικές φορές επίσης χρησιμοποιείται ως συνώνυμο του δείκτη κινδύνου = risk indicator), βλέπε δείκτης κινδύνου, υποσημείωση)". ΔΧΑ \ \ Οι παράγοντες κινδύνου είναι χαρακτηριστικά των ασθενών που συσχετίζονται με την αρχική ανάπτυξη νόσου. Οι προγνωστικοί παράγοντες είναι χαρακτηριστικά των ασθενών που σχετίζονται με αυξημένο ή μειωμένο κίνδυνο μιας θετικής ή αρνητικής έκβασης για μία δεδομένη ασθένεια. ΕΝ :~ Ο όρος 'αίτιο νοσήματος' θα μπορούσε επίσης πολύ καλά ν' αποδώσει τον όρο 'risk factor'. ΓΔ1:371:[29] \ \ Βλέπε και ορισμό αιτίας στο determinant of health και στο risk indicator. ΓΔ'

risk factor, nosological := νοσολογικός παράγοντας κινδύνου ΤΛ

risk factor, prognostic := προγνωστικός παράγοντας κινδύνου ΤΛ

risk factor, weak := ασθενής παράγοντας κινδύνου ΚΜ

risk indicator := δείκτης κινδύνου ΔΧΑ ΣΓ12 ≈ Χαρακτηριστικό ή γεγονός που συμβαίνει πριν από και συνδιακυμαίνεται με τη συχνότητα της νόσου (δηλαδή δείχνει έναν αυξημένο ή μειωμένο κίνδυνο νόσησης). ΔΧΑ:169. :~ Ωστόσο δεν είναι έτσι γενικά αποδεκτοί αυτοί οι όροι, π.χ. «Κάθε παράγοντας που συσχετίζεται στατιστικά με ένα νόσημα ονομάζεται παράγοντας κινδύνου για το νόσημα αυτό (risk factor), ανεξάρτητα αν η συσχέτιση είναι αιτιολογική ή δευτερογενής πλασματική. Κατά συνέπεια, ένας παράγοντας κινδύνου μπορεί ν' αποτελεί αιτιολογικό παράγοντα ενός νοσήματος, ή να σχετίζεται πλασματικά μ' αυτό, χωρίς να έχει οποιαδήποτε αιτιολογική σημασία» (Τριχόπουλος Δ., Επιδημιολογία, Παρισίανος, Αθήνα 1982, σ. 13), όπου «η αιτιολογική σχέση στην επιδημιολογία θα μπορούσε να οριστεί ως «η σχέση μεταξύ ενός παράγοντα και ενός νοσήματος κατά την οποία η προσθήκη, η απομάκρυνση ή η μεταβολή της εντάσεως του παράγοντα, ακολουθείται από μεταβολή της συχνότητας (σε ομαδική βάση) ή της πιθανότητας (σε ατομική βάση) του νοσήματος» (στο ίδιο, σ. 11). ΔΧΑ:169:[1] \ \ Βλέπε και risk factor και determinant of health. ΓΔ'

risk management := διαχείριση διακινδύνευσης ΤΠ

risk of death := κίνδυνος θανάτου ΓΣ

risk of explosion := κίνδυνος εκρήξεως ΔΔ

risk of instrument in operation := κίνδυνος μηχανήματος σε λειτουργία ΚΜ

risk pooling := επιμερισμός κινδύνου ΓΔ1

risk profile := προφίλ κινδύνου ΚΜ ΣΓ12

risk ratio := λόγος κινδύνων ΓΔ' ΕΝ' ΚΜ ΜΧ' ΑΝ' ΠΓ' ΣΓ3 ΤΠ· σχετικός κίνδυνος ΑΧ ΙΩ· λόγος κινδύνου ΕΣΙ ≈ :~ Δεν υπάρχει λόγος ενός πράγματος. Υπάρχει λόγος δύο πραγμάτων, του ενός προς το άλλο. ΓΔ'

risk ratio, relative risk := αναλογία κινδύνων ΕΝ· λόγος κινδύνων ΠΓ'· σχετικός κίνδυνος ΕΝ ≈ Βλέπε Σχετικός κίνδυνος. ΕΝ

risk scale := κλίμακα κινδύνου ΚΜ

risk set sampling := επιλογή μαρτύρων παράλληλα με την επιλογή των περιπτώσεων ΑΧ

risk, absolute := απόλυτος κίνδυνος ΕΣΙ ΤΛ· απόλυτο ρίσκο ΕΣΙ

risk, attributable := αποδιδόμενο ρίσκο ΕΣΙ· αποδιδόμενος κίνδυνος ΕΣΙ αποδόσιμο ρίσκο ΕΣΙ· αποδόσιμος κίνδυνος ΕΣΙ· αποδοτέος κίνδυνος ΠΓ'· καταλογιζόμενο ρίσκο ΕΣΙ· οφειλόμενος κίνδυνος ΚΜ

risk, attributable (among exposed) := αποδοτέος κίνδυνος (μεταξύ εκτεθέντων) ΠΓ' ΤΛ· οφειλόμενος κίνδυνος (μεταξύ εκτεθέντων) ΤΛ ≈ :~ Οι δύο όροι των ΤΛ είναι ισότιμοι (διευκρίνιση Παγώνας Λάγιου)

risk, chemical := χημικός κίνδυνος ΔΔ ΚΜ

risk, competing := Βλέπε **competing risk**

risk, individual := ατομικός κίνδυνος ΚΜ

risk, individual and community := ατομικός και κοινωνικός κίνδυνος ΚΜ

risk, industrial := βιομηχανικός κίνδυνος ΚΜ

risk, mechanical := μηχανικός κίνδυνος ΔΔ

risk, neurotoxicological := νευροτοξικολογικός κίνδυνος ΔΔ

risk, of overflow := κίνδυνος υπέρβασης κάλυψης (νοσηλευτικών κλινών) ΤΛ

risk, population attributable := αποδοτέος κίνδυνος πληθυσμού ΤΛ· αποδοτέος κίνδυνος στον πληθυσμό ΠΓ΄· οφειλόμενος κίνδυνος πληθυσμού ΤΛ ≈ := ~ Οι δύο όροι των ΤΛ είναι ισότιμοι (διευκρίνιση Παγώνας Λάγιου)

risk, relative := σχετικός κίνδυνος ΕΣΙ ΚΜ ΤΛ· λόγος κινδύνων ΠΓ΄

risk, residual := εναπομείνασα επικινδυνότητα ΔΔ

risk, social := κοινωνικό ρίσκο ΚΜ ΠΓ΄

risk, transversal := εγκάρσιος κίνδυνος ΔΔ

risk, work-related health := κίνδυνος για την υγεία στην εργασία ΔΔ

risky shift phenomenon := φαινόμενο αλλαγής προς το ριψοκίνδυνο ΔΓ ≈ Η απόφαση της ομάδας ήταν πιο ριψοκίνδυνη από το μέσο όρο της απόφασης των μελών της πριν από τη συζήτηση. ΔΓ

road traffic accident := τροχαίο ατύχημα ΒΟ ΓΔ1 ΚΜ ΜΣ

road-show := επίδειξη στους δρόμους ΓΔ1

robust := ανθεκτικός ΑΧ

ROC curve := καμπύλη ROC ΕΣΙ ΤΛ· χαρακτηριστική καμπύλη ΕΣΙ

ROC curve, summary := συνοπτική καμπύλη ROC ΙΩ

rockwool := πετροβάμβακας ΔΔ

rodent control := έλεγχος τρωκτικών ΚΜ

rodenticide := μυοκτόνο ΤΠ

rodentification := μυοκτονία ΚΜ

role := ρόλος ΓΔ1

role conflict := σύγκρουση ρόλων ΜΣ

role in organisation := ρόλος στην οργάνωση ΔΔ

role, learning := Βλέπε **learning role**. ΓΔ2

role, passive learning := Βλέπε **passive learning role**. ΓΔ2

role, teaching := Βλέπε **teaching role**. ΓΔ2

roof := στέγη ΔΔ

room, machine := μηχανοστάσιο ΔΔ

rope, safety := συρματόσχοινο ασφαλείας ΔΔ

round numbers := στρογγυλοί αριθμοί ΓΣ

route of exposure := οδός έκθεσης ΔΔ

route of transmission := τρόπος μετάδοσης ΚΜ

route, exposure := Βλέπε **route of exposure**

routine data := δεδομένα τακτικών στατιστικών σειρών ΤΛ· συνήθη δεδομένα ΜΧ΄

rubella := ερυθρά ΑΒ

rule, additive := αθροιστικός νόμος ΚΜ

rule, selection := κανόνας επιλογής ΔΔ

rule, work := κανονισμός εργασίας ΔΔ

run chart := χρονιαίο διάγραμμα ΚΜ

run-in period := δοκιμαστική περίοδος ΑΧ· περίοδος προπαρακολούθησης ΙΩ

rural area := αγροτική περιοχή ΓΣ

rural district := αγροτικό τμήμα ΓΣ

rural health := υγεία αγροτικού πληθυσμού ΚΜ

rural population := αγροτικός πληθυσμός ΓΣ

S

safe := ασφαλής ΓΔ1

safe for men - not safe for fire := ασφαλή για τον άνθρωπο - μη ασφαλή για θερμή εργασία ΔΔ

safe for men - safe for fire := ασφαλή για τον άνθρωπο - ασφαλή για θερμή εργασία ΔΔ

safeguard := διάταξη προστασίας ΔΔ· προστατευτικό μέτρο ΔΔ

safeguarding := προστασία ΔΔ

safety := ασφάλεια ΒΟ ΓΔ1 ΔΔ ΚΜ ΤΛ

safety and health, occupational (OSH or OHS) := επαγγελματική ασφάλεια και υγεία ΔΔ· ασφάλεια και υγεία στην εργασία (ΕΥΑ ή ΥΑΕ) ΔΔ

safety gear, instantaneous := συσκευή αρπάγης ακαριαίας πέδησης (ασανσέρ) ΔΔ· αρπάγη ακα-

ριαίας πέδησης ΠΓ´

safety helmet, industrial := βιομηχανικό κράνος ασφαλείας ΔΔ

safety management systems := σύστημα διαχείρισης της ασφάλειας ΚΜ

safety measure := μέτρο ασφαλείας ΓΔ1

safety nettings := δίκτυα ασφαλείας ΚΜ

safety of machinery := ασφάλεια εξοπλισμού ΔΔ· ασφάλεια μηχανής ΔΔ

safety, chemical := χημική ασφάλεια ΔΔ

safety, construction := ασφάλεια στον κλάδο των κατασκευών ΔΔ

safety, electrical := προφύλαξη από ηλεκτροπληξία ΔΔ

safety, food := ασφάλεια τροφίμων ΔΔ

safety, increased := αυξημένη ασφάλεια ΔΔ

safety, inherent := Βλέπε **safety, intrinsic**

safety, intrinsic (Syn: inherent safety) := εγγενής ασφάλεια ΔΔ

safety, laboratory := ασφάλεια στα εργαστήρια ΔΔ

safety, machine := ασφάλεια των μηχανών ΔΔ

safety, mine := ασφάλεια στα ορυχεία ή τα μεταλλεία ΔΔ

safety, occupational := επαγγελματική ασφάλεια ή εργασιακή ασφάλεια ή ασφάλεια στην εργασία ΔΔ

safety, radiation := προστασία από ακτινοβολίες ΔΔ

safety, road := οδική ασφάλεια ΔΔ

safety, transport := ασφάλεια των μεταφορών ΔΔ

salaried employee := αμοιβόμενος με μισθό ΓΣ· υπάλληλος ΓΣ

salary := μισθός ΓΔ1

salmonella := σαλμονέλα ΚΜ

sample := δείγμα ΔΔ ΕΠ ΕΣΙ ΙΩ ΚΜ ΣΠ ΤΠ ≈ Υποομάδα του πληθυσμού για τον οποίο αναζητούνται πληροφορίες. Η επιλογή των μονάδων του πληθυσμού που θα απαρτίσουν το δείγμα μπορεί να γίνει μέσω διαφόρων μεθόδων (δειγματοληψία). Οι υποομάδες χρησιμοποιούνται, γιατί η μελέτη ολόκληρου του πληθυσμού θα ήταν αδύνατη, πολύ μακροχρόνια ή πολύ δαπανηρή για να επιτευχθεί το απαιτούμενο επίπεδο ακρίβειας. ΕΠ

sample census := δειγματοληπτική απογραφή ΓΣ

sample size := μέγεθος δείγματος ΑΒ ΕΠ ΕΣΙ ΙΩ ΚΜ ΣΠ ≈ Ονομάζεται ο αριθμός των στοιχείων του πληθυσμού που αποτελεί το δείγμα. ΕΠ

sample size calculations := υπολογισμός μεγέθους δείγματος ΙΩ

sample space := δειγματικός χώρος ΚΜ ΣΠ

sample survey := δειγματοληπτική έρευνα ΓΣ

sample survey ΕΣΙ := δειγματοληπτική έρευνα ΕΣΙ

sample, blind := τυφλό δείγμα ΔΔ

sample, control := δείγμα ελέγχου ΔΔ

sample, independent := ανεξάρτητο δείγμα ΚΜ

sample, random := τυχαίο δείγμα ΔΔ ΕΣΙ ΚΜ

sample, unbiased := αμερόληπτο δείγμα ΔΔ

sampler := δειγματολήπτης ΔΔ

samples, audit := εξωτερική δειγματοληψία ελέγχου ΔΔ

sampling := δειγματοληψία ΔΔ ΕΠ ΕΣΙ ΣΓ12 ΤΛ ΤΠ· δειγματικός ΕΣΙ· δειγματοληπτικός ΕΣΙ ≈ Μέθοδος επιλογής αντικειμένων ή ατόμων για μελέτη από ένα μεγαλύτερο πληθυσμό. Οι συνήθεις μέθοδοι είναι αυτές της απλής τυχαίας δειγματοληψίας, της στρωματοποιημένης τυχαίας δειγματοληψίας, της δειγματοληψίας κατά ομάδες και της συστηματικής δειγματοληψίας. Η υποομάδα των ατόμων ή αντικειμένων αποτελεί το δείγμα. ΕΠ

sampling design := δειγματοληπτικός σχεδιασμός ΤΠ

sampling distribution := δειγματική κατανομή ΕΣΙ· δειγματοληπτική κατανομή ΕΣΙ· κατανομή δειγματοληψίας ΚΜ ΣΠ

sampling error (Syn: standard error) := δειγματοληπτικό σφάλμα ΤΠ

sampling frame := δειγματοληπτικό πλαίσιο ΕΣΙ· πλαίσιο δειγματοληψίας ΤΛ

sampling, multi-stage := πολυσταδιακή δειγματοληψία ΤΛ

sampling, random := τυχαία δειγματοληψία ΤΛ

sampling, stratified := στρωματοποιημένη δειγματοληψία ΚΜ· διαστρωματική δειγματοληψία ΤΛ
sandfly (Syn: phlebotomus) := σκνίπα ΤΠ ≈ Ανήκει στην ομοταξία των εντόμων. ΤΠ
sanitary := εξυγιαντικός ΓΔ1· υγειονομικός ΚΜ· υγιεινολογικός ΚΜ
sanitas := υγεία ΚΜ
sanitation := εξυγίανση ΒΟ ΓΔ1 ΠΓ΄· υγιεινή ΚΜ
satisfaction := ικανοποίηση ΓΔ1
satisfaction with health := ικανοποίηση από το επίπεδο υγείας ΙΩ
satisfaction, job := επαγγελματική ικανοποίηση ΔΔ
satisfaction, occupational := επαγγελματική ικανοποίηση ΔΔ
satisfaction, patient := ικανοποίηση ασθενών ΔΔ
scaffold := σκαλωσιά ΔΔ· ικρίωμα ΔΔ
scaffolding := σκαλωσιά ΓΔ2
scatter diagram := διάγραμμα διασποράς ΚΜ
scatter plot := διάγραμμα διασποράς ΕΣΙ· διάγραμμα διασκορπισμού ΕΣΙ· διάγραμμα σημείων ΣΓ3
scedasticity := σκεδαστικότητα ΕΣΙ ΙΩ
scenario "hope and optimism" := σενάριο "ελπίδα κι αισιοδοξία" ΓΔ1
scene, sound := ηχοπέτασμα ΔΔ
schedule := δελτίο ΓΣ
scheme, certification := σχήμα πιστοποίησης ΔΔ
schizophrenia := σχιζοφρένεια ΒΟ ΓΔ1 ΜΣ
school := σχολείο ΓΔ1
school age population := πληθυσμός σχολικής ηλικίας ΓΣ
school health service := υπηρεσία σχολικής υγιεινής ΚΜ
schoolchild := παιδί σχολικής ηλικίας ΓΣ
Science Citation Index := Δείκτης Επιστημονικών Αναφορών ΙΩ
scientific evidence := επιστημονική απόδειξη ΓΔ1· επιστημονική ένδειξη ΠΓ΄
scientific or statistical calculator := αριθμομηχανή ΔΒ
scientific policy makers := κατασκευαστής επιστημονικής πολιτικής ΙΩ
screed := κονίαμα ΚΜ
screening := διαλογή ΑΒ ΑΧ ΔΧΑ ΔΔ ΕΝ ΕΠ ΙΩ ΜΣ· προσυμπτωματική διαλογή ΓΔ΄ ΚΜ ΛΝ΄· προσυμπτωματικός έλεγχος ΑΧ ΕΝ΄ ΚΜ· ανίχνευση ΕΓ΄ ≈ Μαζικός ή ομαδικός προσυμπτωματικός έλεγχος Υπηρεσίες που έχουν σχεδιαστεί ώστε να ανιχνεύουν ανθρώπους που είναι σε υψηλό κίνδυνο για μία κατάσταση σχετιζόμενη με μια τροποποιήσιμη ανεπιθύμητη έκβαση. Προσφέρονται σε ανθρώπους που δεν εμφανίζουν ούτε τα συμπτώματα ούτε έχουν παράγοντες κινδύνου για την έκβαση-στόχο. ΕΝ Διαλογή είναι η χρήση διαγνωστικών μέσων για την πλέον έγκαιρη διάγνωση νοσημάτων πριν από την εκδήλωση εμφανών συμπτωμάτων. Η διαλογή αποσκοπεί, κατά κύριο λόγο, στη δευτερογενή πρόληψη, δηλαδή στη διάγνωση ενός νοσήματος στην προσυμπτωματική περίοδό του, με στόχο την έγκαιρη θεραπεία του και την αποτροπή της εκδήλωσης της συμπτωματικής νόσου, των τριτογενών επιπλοκών και της τελικής κατάληξης. ΕΠ ~: Οι όροι "διαλογή" και "προσυμπτωματικός έλεγχος" είναι ισότιμοι ΑΧ. \ \ Το προσυμπτωματική διαλογή των ΚΜ με κέρδιση: κάνει εντελώς συγκεκριμένο αυτό για το οποίο μιλάμε. Στην ουσία όλες οι νοσοκομειακές διαγνώσεις είναι μετ ασυμπτωματική διαλογή: δεν μιλάμε γι αυτό. Στους φοιτητές μου δείχνω τον διαλογέα, με τον οποίο οι ελαιοπαραγωγοί διαχωρίζουν τις ελιές σε μικρές μεσαίες και μεγάλες: ούτε γι αυτό μιλάμε, ούτε για άλλες διαλογές: μιλάμε για προσυμπτωματική διαλογή, για προσυμπτωματική ανίχνευση νοσήματος. (Στην ουσία της η "διαφορική διάγνωση" της κλινικής ιατρικής δεν είναι παρά "μετ ασυμπτωματική διαλογή") ΓΔ΄
screening test := δοκιμασία διαλογής ΑΧ
screening, genetic := προληπτικός γενετικός έλεγχος ΚΜ
screening, health := ιατρικός έλεγχος ΔΔ
screening, opportunistic := ευκαιριακή διαλογή ΜΣ
screening, population := πληθυσμιακή διαλογή ΜΣ
screening, selective := επιλεκτική διαλογή ΚΜ
scrutinizing demographic data := έλεγχος δημογραφικών δεδομένων ΓΣ· λεπτομερής εξέταση δημογραφικών δεδομένων ΓΣ
search algorithm := αλγόριθμος αναζήτησης ΙΩ
search, between-patient := αναζήτηση δεδομένων μεταξύ διαφορετικών ασθενών ΙΩ
search, job := αναζήτηση εργασίας ΔΔ

search, within-patient := αναζήτηση δεδομένων με βάση τον ασθενή ΙΩ

seasonal migration := εποχική μετανάστευση ΓΣ

seasonal variation := εποχική διακύμανση ΚΜ· εποχική μεταβλητότητα ΕΣΙ

seasonality := εποχικότητα ΙΩ

secondary attack rate := δείκτης δευτερογενούς προσβολής ΙΩ

secondary care := δευτεροβάθμια φροντίδα ΓΔ1 ΜΣ := Υπηρεσίες που πρώτες δέχονται τις παραπομπές της πρωτοβάθμιας φροντίδας, παρέχουν δευτεροβάθμια φροντίδα υγείας περισσότερο εξειδικευμένη απ' ότι μπορεί να προσφερθεί σε πιο περιφερικό επίπεδο (για παράδειγμα ακτινογραφική διάγνωση, γενική χειρουργική, φροντίδα σε γυναίκες με επιπλοκές της κύησης ή του τοκετού, και διάγνωση και θεραπεία σπάνιων και σοβαρών νοσημάτων). Αυτό το είδος της φροντίδας παρέχεται από καταρτισμένο προσωπικό σε ιδρύματα επαρχιακών ή νομαρχιακών νοσοκομείων. (Βλέπε και 'Αυτοφροντίδα', 'Πρωτοβάθμια', και 'Τριτοβάθμια φροντίδα'). ΓΔ1:365:(1)

secondary case := δευτερογενές κρούσμα ΙΩ

secondary cause of death := δευτερεύουσα αιτία θανάτου ΓΣ

secondary education := μέση εκπαίδευση ΓΣ

secondary journal := δευτερογενές περιοδικό ΕΝ := Ένα δευτερογενές περιοδικό δεν δημοσιεύει πρωτογενή έρευνα αλλά περιέχει περιλήψεις δημοσιευμένων ερευνητικών μελετών που συναντούν προκαθορισμένα κριτήρια κλινικής συνάφειας και μεθοδολογικής ποιότητας. ΕΝ

secondary school := σχολείο μέσης εκπαίδευσης ΓΣ

secretion precautions (Syn: body substance precautions) := μέτρα προφύλαξης από σωματικές εκκρίσεις ΤΠ

sector, health := Βλέπε **health sector** ΓΔ1

sector, public := δημόσιος τομέας ΔΔ

secular := διαχρονική ΚΜ

secular trend := διαχρονική τάση ΤΠ· μακροχρόνια τάση ΕΣΙ· χρονική τάση ΕΝ := Μεταβολές στην πιθανότητα εμφάνισης γεγονότων με την πάροδο του χρόνου που είναι ανεξάρτητες από γνωστούς προγνωστικούς παράγοντες της έκβασης. ΕΝ

secure := εξασφαλισμένος ΓΔ1· σίγουρος ΓΔ1

security := ασφάλεια ΚΜ· εξασφάλιση ΓΔ1· σιγουριά ΓΔ1

security, social := κοινωνική ασφάλιση ΔΔ ΚΜ

security, social (Syn: social insurance) := κοινωνική ασφάλιση ΔΔ

seeking work := αναζήτηση εργασίας ΓΣ

SELECT (surgical education linking effective study clinical practice training) := ΧΕΣΑΚΚ (χειρουργική εκπαίδευση μελέτη που συνδέει αποτελεσματικά κλινική πρακτική κατάρτιση) ΓΔ2

selection := επιλογή ΔΔ ΚΜ

selection bias := συστηματικό σφάλμα επιλογής ΑΧ ΓΔ' ΔΧΑ ΕΝ' ΕΠ ΙΩ ΚΜ ΣΓ123 ΤΠ ΤΛ· σφάλμα επιλογής ΑΧ ΓΡ' ΠΓ' ΜΧ'· μεροληψία επιλογής ΕΣΙ ΚΜ. Βλέπε και **bias**. := Είναι το σφάλμα το οποίο δημιουργείται όταν οι αντιπροσωπευτικές τιμές του δείγματος διαφέρουν συστηματικά από τις αντιπροσωπευτικές τιμές του υποκείμενου πληθυσμού. Μπορεί να παρατηρηθεί στις ακόλουθες περιπτώσεις: (α) Λάθη στη δειγματοληψία, όταν το δείγμα δεν είναι αντιπροσωπευτικό του πληθυσμού από τον οποίο προήλθε, είτε λόγω κακής δειγματοληψίας είτε λόγω μη ανταπόκρισης του πληθυσμού (non response error). (β) Τυχαιοποιημένη μελέτη χωρίς τυφλή τυχαιοποίηση, όπου τα χαρακτηριστικά των ατόμων της ομάδας που θα λάβει τη θεραπεία είναι διαφορετικά από αυτά της ομάδας ελέγχου. (γ) Περιγραφικές επιδημιολογικές έρευνες, όταν τα εκτεθειμένα και μη εκτεθειμένα άτομα διαφέρουν όσον αφορά σε μεταβλητές άλλες από τον παράγοντα έκθεσης που μελετάται (στις προοπτικές έρευνες) ή όταν οι μάρτυρες δεν είναι αντιπροσωπευτικό δείγμα του πληθυσμού από τον οποίο προήλθαν οι περιπτώσεις (μελέτες ασθενών-μαρτύρων). ΕΠ := Οι δύο όροι "συστηματικό σφάλμα επιλογής" και "σφάλμα επιλογής" ΔΕΝ είναι ισοδύναμοι (συνώνυμα), το "σφάλμα επιλογής" μπορεί να είναι συστηματικό μπορεί να είναι και τυχαίο, ο πρώτος όρος είναι υποσύνολο του δεύτερου, δεν μπορεί να είναι συνώνυμα. Το μεροληψία εμπεριέχει συστηματικότητα, άρα οι όροι "συστηματικό σφάλμα επιλογής" και "μεροληψία επιλογής" μπορεί να είναι και είναι συνώνυμα. Το selection bias μπορεί να είναι μόνον "συστηματικό σφάλμα επιλογής" και όχι "σφάλμα επιλογής". Βλέπε και bias. ΓΔ'

selection factors := επιλεκτικός παράγοντας ΚΜ

selective migration := επιλεκτική μετανάστευση ΓΣ

selective reporting bias (Syn: reporting bias) := συστηματικό σφάλμα επιλεκτικής αναφοράς εκβάσεων ΕΝ := Βλέπε reporting bias. ΕΝ

- selenium** := σελήνιο (Se) ΔΔ
- self care unit** := μονάδα αυτοφροντίδας ΚΜ
- self unit customer** := πελάτης άτομο ΚΜ
- self-assessment** := αυτοαξιολόγηση ΓΔ2 ΔΔ· αυτο-αποτίμηση ΜΣ ≈ ≈ Βλέπε estimation.
- self-assessment** := αυτοαξιολόγηση ΜΣ
- self-care** := αυτοφροντίδα ΓΔ1 ΜΣ ≈ Όλες οι δραστηριότητες φροντίδας υγείας που πραγματοποιούνται από τα άτομα για τον εαυτό τους και την οικογένειά τους· περιλαμβάνουν την προαγωγή της υγείας, τη διατήρηση της υγείας, την πρόληψη των νοσημάτων, την αυτοδιάγνωση και την αυτοθεραπεία. (Βλέπε και 'Πρωτοβάθμια', 'Δευτεροβάθμια', και 'Τριτοβάθμια φροντίδα'). ΓΔ1:364:(2)
- self-directed learner** := αυτοκατευθυνόμενος μαθητής ΓΔ2
- self-directed learning** := αυτοκατευθυνόμενη μάθηση ΓΔ2 ΔΒ· αυτοκαθοδηγούμενη μάθηση ΚΚ ≈ ≈ ΚΚ = Βασίλης Κιοσσές και Βασίλης Καραθάνος, υποψήφιοι διδάκτορες ιατρικής εκπαίδευσης στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων. ΓΔ'
- self-directed study** := αυτοκατευθυνόμενη σπουδή ΓΔ2· αυτοκατευθυνόμενη μελέτη ΓΔ2
- self-employed** := αυτοαπασχολούμενος ΔΔ
- self-enumeration** := αυτοαπογραφή ΓΣ
- self-evaluation** := αυτοαποτίμηση ΓΔ2
- self-fulfilling prophecy** := αυτοεκπληρούμενη προφητεία ΔΓ
- self-help** := αυτοβοήθεια ΜΣ
- self-help materials** := υλικό αυτοβοήθειας ΙΩ
- self-image** := αυτοεικόνα ΓΔ1
- self-inflicted injury** := αυτοτραυματισμός ΓΔ1
- self-inspection** := αυτοέλεγχος ΔΔ
- self-limiting conditions** := αυτό-περιοριστικές καταστάσεις ΜΣ
- self-medication** := αυτοθεραπεία ΓΔ1
- self-monitoring** := αυτοαποτίμηση ΓΔ2
- self-motivated learner** := αυτοπαρακινούμενος μαθητής ΓΔ2 ≈ Μαθητής που μαθαίνει από δικά του, εσωτερικά, κίνητρα. ΓΔ2
- self-reliance** := αυτοδυναμία ΓΔ1
- self-report instrument** := όργανο αυτοαναφοράς ΙΩ
- self-selection bias** := συστηματικό σφάλμα αυτοεπιλογής ΙΩ ΜΧ' ΣΓ12· συστηματικό σφάλμα αυτεπιλογής ΓΔ ΕΝ' ≈ ≈ αυτεπιλογής για λόγους γλωσσικής οικονομίας και μη χασμωδίας, ΓΔ' \ \ Συμφωνώ. ΕΝ'
- self-study** := προσωπική σπουδή ΓΔ2
- self-supporting person** := αυτοσυντηρούμενο άτομο ΓΣ
- semantic concept** := σημασιολογική έννοια ΚΜ
- semi-interquartile range** := ημιενδοτεταρτημοριακό εύρος ΕΔ ΕΣΙ ≈ Βλέπε ενδοτεταρτημοριακό εύρος
- semi-structured review** := ημιδομημένη συνέντευξη ΓΔ' ΕΝ ΠΓ' ≈ Στην ποιοτική έρευνα, ο συνεντευξιαστής κάνει έναν αριθμό συγκεκριμένων ερωτήσεων, αλλά μπορεί και να κάνει ερωτήσεις κατά την κρίση του. ΕΝ
- seminar** := σεμινάριο ΔΔ
- seminarium** := φυτώριο (Μπαμπινιώτης 1998) ΔΒ
- senility** := γεροντική αδυναμία ΓΣ· γήρας ΓΣ
- sensitisation, skin** := ευαισθησία του δέρματος ΔΔ· δερματική ευαισθητοποίηση ΔΔ
- sensitiser, respiratory** := εισπνεόμενο αλλεργιογόνο ΔΔ
- sensitisers, skin** := δερματοευαισθητοποιητικός παράγοντας ΔΔ
- sensitivity** := ευαισθησία ΑΧ ΓΔ1 ΔΔ ΔΧΑ ΕΝ ΙΩ ΚΜ ΜΣ ΣΓ12 ΣΠ ΤΛ ΤΠ· ευπάθεια ΔΔ ≈ Η αναλογία των ανθρώπων που πραγματικά έχουν μια διαταραχή από αυτούς που αναγνωρίζονται θετικοί σε μία διαγνωστική δοκιμασία. Η δοκιμασία μπορεί να αποτελείται ή να περιέχει κλινικές παρατηρήσεις. ΕΝ
- sensitivity analysis** := ανάλυση ευαισθησίας ΕΔ ΕΝ ΕΣΙ ΙΩ ≈ Είναι ένα είδος τεχνικής για τον προσδιορισμό του ιδανικού τρόπου χρήσης μιας ομάδας προγνωστικών μεταβλητών για την εκτίμηση της πιθανότητας ενός ατόμου να βιώσει ένα συγκεκριμένο σύμβαμα. ΕΔ:(7) \ \ Δοκιμασία συνέπειας μιας εκτίμησης αποτελεσματικότητας λαμβάνοντας υπόψη εκτιμητές και παραδοχές σχετικά με τη δομή των αποφάσεων που πρέπει να ληφθούν. Εμπεριέχει την επαναλαμβανόμενη εκτίμηση του μοντέλου αποφάσεων στο οποίο ένας ή περισσότεροι υπό μελέτη παράγοντες διαφοροποιούνται. ΕΝ

sensitivity in classification in respect of disease := ευαισθησία στην ταξινόμηση της νόσου ΔΧΑ
 ≈ Ο αριθμός των αρρώστων ατόμων που ταξινομούνται ως άρρωστα, διαιρεμένος με τον αριθμό των (πραγματικά) αρρώστων ατόμων (δηλαδή η πιθανότητα ένα άρρωστο άτομο να ταξινομηθεί ως άρρωστο = P {να ταξινομηθεί ως άρρωστο / είναι άρρωστο})

sensitivity in classification in respect of exposure := ευαισθησία στην ταξινόμηση της έκθεσης ΔΧΑ ≈ Ο αριθμός των εκτεθέντων ατόμων που ταξινομούνται ως εκτεθέντα, διαιρεμένος με τον αριθμό των (πραγματικά) εκτεθέντων (δηλαδή η πιθανότητα ένα εκτεθειμένο άτομο να ταξινομηθεί ως εκτεθειμένο = P {να ταξινομηθεί ως εκτεθειμένο / είναι εκτεθειμένο}). Σύγκριση: ειδικότητα (specificity)

sensitivity, multiple chemical := ευαισθησία σε πολλούς χημικούς παράγοντες ΓΔ'ΜΚ'· πολλαπλή ευαισθησία σε χημικούς παράγοντες ΔΔ ≈ ~ Το "πολλαπλή ευαισθησία" δεν μου φαίνεται απολύτως ερμηνεύσιμο. Θα προτιμούσα "ευαισθησία σε πολλούς χημικούς παράγοντες" ΜΚ' \\ "The term multiple chemical sensitivity describes an increased susceptibility towards multiple chemically unrelated substances which elicit symptoms in more than one organ system. ΕΓ'

sensitization := ευαισθητοποίηση ΔΔ

sensitizer := ευαισθητοποιητής ΔΔ

sensor := αισθητήρας ΔΔ

sentinel effect := επίδραση της επιτήρησης ΓΔ'· φαινόμενο της επιτήρησης ΕΝ ≈ Η τάση της ανθρώπινης επίδοσης να βελτιώνεται όταν οι συμμετέχοντες γνωρίζουν ότι η συμπεριφορά τους αξιολογείται. Αντίθετα, το φαινόμενο Hawthorne αναφέρεται σε αλλαγή της συμπεριφοράς ως αποτέλεσμα παρακολούθησης αλλά όχι αξιολόγησης. ΕΝ ~ (1) Υπάρχει όντως διαφορά μεταξύ "παρακολούθησης" και "αξιολόγησης"; (2) παρακολουθούμε τους φοιτητές μας όταν γράφουν· βελτιώνεται η επίδοσή τους; (3) αν αλλάζει η συμπεριφορά των φοιτητών μας επειδή τους παρακολουθούμε όταν γράφουν, τότε αυτό που βαθμολογούμε δεν είναι ο πραγματικός εαυτός τους! να πάμομε να τους παρακολουθούμε; ΓΔ'

sentinel physician system := σύστημα ιατρών παρατηρητών νοσηρότητας ΤΠ

sentinel system := σύστημα παρατηρητών νοσηρότητας ΤΠ

separated person := χωρισμένο άτομο ΓΣ

separation (judicial, de facto) := χωρισμός (δικαστικώς, πραγματικώς) ΓΣ

separation factor := παράγων διαχωρισμού ΓΣ

separation, electrical := ηλεκτρικός διαχωρισμός ΔΔ

sequence := ακολουθία ΚΜΧ· αλληλουχία ΓΔ2

sequential design := διαδοχικός σχεδιασμός ΙΩ

sequential design region of indifference := περιοχή αδιαφορίας διαδοχικού σχεδιασμού ΙΩ

sequential design region of no difference := περιοχή μη διαφοράς διαδοχικού σχεδιασμού ΙΩ

sequential design superiority region := περιοχή υπεροχής διαδοχικού σχεδιασμού ΙΩ

sequential design, closed := κλειστός διαδοχικός σχεδιασμός ΙΩ

sequential design, open := ανοιχτός διαδοχικός σχεδιασμός ΙΩ

sequential test := Βλέπε **sequential testing**

sequential testing := ακολουθιακός έλεγχος (sequential test) ΕΣΙ· διαδοχική εξέταση ΑΒ· διαδοχικός έλεγχος ΑΒ

seroconversion := ορομετατροπή ΙΩ

service := υπηρεσία ΔΔ ΤΛ

service, inpatient := ενδονοσοκομειακή υπηρεσία ΤΛ· νοσοκομειακή υπηρεσία ΤΛ

service, medical := ιατρική υπηρεσία ΔΔ

service, outpatient := υπηρεσία, εξωτερικού ιατρείου ΤΛ

service, primary medical care := υπηρεσία πρωτοβάθμιας περίθαλψης ΤΛ

service, protective and preventive := υπηρεσία προστασίας και πρόληψης ΔΔ

serviceability := επισκευή ΚΜ

set := σύνολο ΚΜ ΣΠ

set intersection := τομή συνόλων ΚΜ ΣΠ

set union := ένωση συνόλων ΚΜ ΣΠ

set, empty := κενό σύνολο ΚΜ

set, equal := ίσο σύνολο ΚΜ

set, universal := Βλέπε **universal set**.

setting := περιβάλλον ΚΜΧ

setting, standard := πρότυπη ρύθμιση ΚΜ

settings for health := υγιεινοί χώροι ΓΔ1· χώροι για υγεία ΓΔ1 ≈ Ο χώρος ή το κοινωνικό πλαίσιο στο οποίο οι άνθρωποι απασχολούνται σε καθημερινές δραστηριότητες, στις οποίες περιβαλλοντικοί, οργανωτικοί και προσωπικοί παράγοντες αλληλεπιδρούν κι επηρεάζουν την υγεία και την ευεξία. ΓΔ1:379:(4) \ \ Οι χώροι στους οποίους αναφέρεται ο όρος ‘settings for health’ περιγράφονται στο υποκεφάλαιο 5.4: σπίτι, γειτονιά, εργασία, παιδικός σταθμός, νηπιαγωγείο, σχολείο, τοπική κοινωνία, πόλη. ΓΔ1:379:[52]

settled := εγκατεστημένος ΓΣ

settlement := αποικισμός ΓΣ· κατοικημένος τόπος ΓΣ· συνοικισμός ΓΣ οικισμός ΓΔ1

severe acute respiratory syndrome (SARS) := σοβαρό οξύ αναπνευστικό σύνδρομο (ΣΟΑΣ, SARS) AB

severity := μέγεθος κινδύνου ΔΔ· σοβαρότητα ΓΔ’

severity of accidents := σοβαρότητα των ατυχημάτων ΔΔ

sewage := λύματα ΒΟ ΓΔ1· αποχέτευση ΚΜ

sewerage := αποχετευτικό δίκτυο ΓΔ1 ΟΧ

sex := φύλο ΒΟ ΓΔ1 ΓΣ ΔΔ

sex age specific death rate := ειδικός συντελεστής θνησιμότητας κατά φύλο και ηλικία ΓΣ

sex distribution := κατά φύλο κατανομή ΓΣ

sex ratio := αναλογία των φύλων ΓΣ

sex ratio at birth := αναλογία των φύλων κατά την γέννηση ΓΣ

sex-specific marriage rate := ειδικός κατά φύλο συντελεστής γάμων ΓΣ

sexual activity := σεξουαλική δραστηριότητα ΜΣ

sexual health := σεξουαλική υγεία ΓΔ1 ≈ Η ολοκλήρωση των σωματικών, συναισθηματικών, νοησιακών (intellectual) και κοινωνικών πλευρών της σεξουαλικής ύπαρξης, με τρόπο που εμπλουτίζει θετικά κι ενισχύει την προσωπικότητα, την επικοινωνία και την αγάπη. Συνεπώς η έννοια της σεξουαλικής υγείας υποδηλώνει μια θετική προσέγγιση της ανθρώπινης σεξουαλικότητας και οι σκοποί της φροντίδας σεξουαλικής υγείας (sexual health care) θα πρέπει να είναι η επαύξηση της ζωής (enhancement of life) και των διαπροσωπικών σχέσεων και όχι απλά η συμβουλή και η φροντίδα που σχετίζονται με την τεκνοποίηση ή τα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα. ΓΔ1:374:(5) ~ Εδώ γίνεται λόγος για σεξουαλική υγεία (sexual health)· όχι για σεξουαλική υγιεινή (βλέπε υποσημείωση στο ‘Δημόσια Υγιεινή’). Το sexual health care όμως είναι ακριβώς ‘σεξουαλική υγιεινή’ (= φροντίδα σεξουαλικής υγείας) και μπορεί ισοδύναμα καί έτσι (‘σεξουαλική υγιεινή’) ν’ αποδοθεί. ΓΔ1:374:[35] \ \ Συμφωνώ. EN’

sexually transmission := αφροδίσια μετάδοση ΚΜ

SG (small group· study guide) := ΜΟ (μικρή ομάδα)· ΟΜ (οδηγός μελέτης) ΓΔ2

sham := εικονική διαδικασία ΑΧ· εικονική επέμβαση ΑΧ ≈ ~ Ισότιμοι όροι. ΑΧ

share := μερίδιο ΓΔ1

sharing, load := κατανομή φορτίου ΔΔ

sharps bin := κάδος αιχμηρών αντικειμένων ΜΣ

sharps disposal := αιχμηρά αντικείμενα ΜΣ

shield, face := προστατευτική προσωπίδα ΔΔ

shielded metal arc welding (SMAW or SMA) := συγκόλληση τόξου με επενδυμένο ηλεκτρόδιο ΔΔ

shift := βάρδια ΔΔ· μετατόπιση ΕΣΙ· μεταφορά ΕΣΙ

shift work := εργασία με βάρδιες ΚΜ

shift, night := νυχτερινή βάρδια ΔΔ

shift, work := βάρδια ΔΔ

shipment := φορτίο ΓΔ1

shipyard := ναυπηγείο ΔΔ

shock, electric := ηλεκτροπληξία ΔΔ

short term := βραχυχρόνια ΚΜ

short-term forecast := βραχυχρόνια πρόβλεψη ΓΣ

shortage, labour := έλλειψη εργατικών χεριών ΔΔ

shoulder := ώμος ΔΔ

shower := καταιονητήρας ΔΔ· ντους ΔΔ

sib ship size := αριθμός αδελφών ΚΜ

sibs := αδελφοί ανεξαρτήτως φύλου ΓΣ

sick := άρρωστος ΒΟ ΓΔ1

sick leave := άδεια ασθενείας ΔΔ· αναρρωτική άδεια ΓΔ1

sickle cell := δρεπανοκύτταρο ΑΒ

sickness := ασθένεια ΓΔ1 ΛΣ· αδιαθεσία ΔΔ ασθένεια ΓΣ· νόσος ΓΣ := ~ ΒΟ(-)

sickness absence (Syn: sick absence) := απουσία λόγω ασθένειας ΔΔ ΜΚ'

side effect := παρενέργεια ΑΧ ΙΩ ΚΜ παρενέργεια ΜΣ

side effect, dose-dependent := δοσοεξαρτώμενη παρενέργεια ΙΩ

side effect, idiosyncratic := ιδιοσυγκρασιακή παρενέργεια ΙΩ

siderosis := σιδήρωση ΔΔ

sign := σημείο ΔΧΑ ΕΝ ΙΩ· πρόσημο (στη Στατιστική, βλέπε **sign test**) ΓΔ' := Κάθε παθολογικό εύρημα που υποδηλώνει ασθένεια και που εντοπίζεται από τον γιατρό κατά την κλινική εξέταση του ασθενούς. Είναι μια αντικειμενική πτυχή της ασθένειας. ΕΝ \ \ Ο ορισμός αυτός ισχύει στην Κλινική Ιατρική. Στη Στατιστική sign είναι το πρόσημο στις προσημικές δοκιμασίες ΓΔ' (βλέπε sign test)

sign test := έλεγχος προσήμου ΠΓ' ΣΓ3· δοκιμασία προσήμου ΜΧ'· προσημική δοκιμασία ΓΔ'· προσημικός έλεγχος ΕΣΙ· sign τεστ ΕΝ := Ένα μη παραμετρικό τεστ για τη σύγκριση δύο ομάδων σε ζεύγη σύμφωνα με τη σχετική κατάταξη των τιμών μεταξύ των ζευγαριών. ΕΝ := "δοκιμασία" αντί "έλεγχος", επειδή γενικά τα στατιστικά τεστ τα λέμε στατιστικές δοκιμασίες, και "προσημική" όχι "προσήμου" επειδή δεν είναι δοκιμασία (κι ακόμα περισσότερο έλεγχος) του προσήμου αλλά δοκιμασία (κι ακόμα περισσότερο) έλεγχος με βάση το πρόσημο, δηλαδή το ελεγχόμενο δεν είναι το πρόσημο, αλλά κάτι άλλο με βάση το πρόσημο, με το τέχνασμα του προσήμου. ΓΔ'

sign, safety := σήμανση ασφάλειας ΔΔ

signal := σήμα (π.χ. ηλεκτρονικού οργάνου) ΔΔ

signal-to-noise ratio := λόγος σήματος προς θόρυβο ΕΝ := Το σήμα αναφέρεται στο στόχο της μέτρησης. Ο θόρυβος αναφέρεται στο τυχαίο σφάλμα που παρεμποδίζει το σήμα. Όταν κάποιος προσπαθεί να διαχωρίσει ανθρώπους σε μια δεδομένη χρονική στιγμή (ποιος είναι καλύτερα, ποιος είναι χειρότερα) το σήμα προέρχεται από τις διαφορές στα αποτελέσματα μεταξύ των ασθενών. Ο θόρυβος έρχεται από τη μεταβλητότητα ή τις διαφορές στα αποτελέσματα στους ασθενείς με την πάροδο του χρόνου. Όσο μεγαλύτερος ο θόρυβος τόσο δυσκολότερη γίνεται η ανίχνευση του σήματος. Όταν κάποιος προσπαθεί να αξιολογήσει αλλαγή με την πάροδο του χρόνου, το σήμα προέρχεται από τις διαφορές στα αποτελέσματα των ασθενών των οποίων η κατάσταση έχει βελτιωθεί ή επιδεινωθεί. Ο θόρυβος προέρχεται από τη μεταβλητότητα στα αποτελέσματα των ασθενών των οποίων η κατάσταση δεν έχει αλλάξει. ΕΝ

signal, auditory danger := ακουστικό σήμα κινδύνου ΔΔ

signal, information := σήμα πληροφόρησης ΔΔ

signal, visual danger := οπτικό σήμα κινδύνου ΔΔ

significance level := επίπεδο σημαντικότητας ΔΔ ΕΣΙ ΚΜ ΣΠ· στάθμη σημαντικότητας ΔΔ ΕΣΙ. Βλέπε και **statistical significance**

significance test := έλεγχος σημαντικότητας ΣΓ3

significance testing := έλεγχος σημαντικότητας ΔΧΑ

significance, statistic := στατιστική σημαντικότητα ΔΔ

significant event analysis (SEA) := ανάλυση σημαντικού περιστατικού ΜΣ

silica := πυρίτης λίθος ΔΔ

silica dust := σκόνη πυριτίου ΚΜ

silica gel := γέλη πυριτίου ΚΜ

silicon := πυρίτιο ΔΔ· σιλικόνιο (Si) ΔΔ

silicon tetrahydride or silane := τετραϋδρίδιο του πυριτίου ΔΔ· σιλάνιο (SiH₄) ΔΔ

silicosis := πυριτίαση ΔΔ

silk := μετάξι ΔΔ

silos effect := αποτέλεσμα στεγανού ΕΝ := Ένας από τους κύριους λόγους για τη θεώρηση στενότερων απόψεων για τη διεξαγωγή οικονομικών αναλύσεων είναι να αξιολογήσει κανείς την επίδραση της αλλαγής στους κύριους διαχειριστές του προϋπολογισμού καθώς μπορεί να χρειαστεί τροποποίηση των προϋπολογισμών πριν από την υιοθέτηση μιας νέας παρέμβασης. ΕΝ

silos := σιλό ΔΔ

silver := Άργυρος ή ασήμι (Ag) ΔΔ

simple := απλό ΚΜ

simple linear regression := απλή γραμμική παλινδρόμηση ΚΜ ΣΓ3 ΣΠ

simple logistic regression := απλή λογιστική παλινδρόμηση ΣΓ3

simple random sampling := απλή τυχαία δειγματοληψία ΕΣΙ ΚΜ ΤΠ

- simple regression** := απλή παλινδρόμηση ΕΝ ≈ Βλέπε μονοπαραγοντική παλινδρόμηση. ΕΝ
- simplicity** := απλότητα ΚΜ
- simplistic** := απλοϊκότητα ΚΜ
- simulated patient** := προσομοιωμένος ασθενής ΓΔ2
- simulation** := προσομοίωση ΓΔ2 ΔΔ
- simulation, problem** := Βλέπε **problem simulation**. ΓΔ2
- single** := άγαμος ΓΣ
- single birth** := απλή γέννηση ΓΣ
- single blind** := μονά τυφλή (κλινική δοκιμή) ΓΡ' ΠΓ' μονή τύφλωση ΕΔ· μονή τυφλότητα ΕΔ· μονό-τυφλο ΕΣΙ ≈ Πειραματικός σχεδιασμός κλινικών μελετών κατά το οποίο, μόνο οι ασθενείς δεν γνωρίζουν τη θεραπεία που λαμβάνουν. ΕΔ:(7)
- single cause of death** := μία (απλή) αιτία θανάτου ΓΣ
- single delivery** := απλούς τοκετός ΓΣ
- sinus arrhythmia** := κολπική αρρυθμία ΜΣ
- sister** := αδελφή ΓΣ
- site, construction** := εργοτάξιο ΔΔ
- situation** := κατάσταση ΓΔ1 ΓΔ2
- size** := μέγεθος ΔΔ ΤΛ
- size of study** := μέγεθος της έρευνας ΔΧΑ· μέγεθος της μελέτης ΠΓ'
- size, family** := μέγεθος οικογένειας ΤΛ
- size, sibship** := αριθμός αδελφών ΤΛ ≈ :~ "αριθμός αδελφιών"; ΓΔ'
- skewness** := ασυμμετρία ΕΣΙ ΠΓ' ΣΓ3· λοξότητα ΕΣΙ ΙΩ ΜΧ'· συμμετρία ΚΜ ΣΠ
- skill** := δεξιότητα ΓΒΜ ΓΔ2 ΜΣ· ικανότητα ΓΔ2
- skill, basic** := βασική δεξιότητα ΔΔ
- skill, facilitatory teaching** := Βλέπε **facilitatory teaching skill**. ΓΔ2
- skill, metacognitive** := Βλέπε **metacognitive skill**. ΓΔ2
- skill, reasoning** := Βλέπε **reasoning skill**. ΓΔ2
- skilled worker** := ειδικευόμενος εργάτης ΓΣ
- skills checklist** := κατάλογος δεξιοτήτων ΜΣ
- skills competence** := επάρκεια δεξιοτήτων ΜΣ
- skills proficiency** := επίδοση δεξιοτήτων ΜΣ
- skin** := δέρμα ΔΔ
- skin disease** := δερματική πάθηση ΜΣ
- slaughterhouse** := σφαγείο ΔΔ
- sleep** := ύπνος ΚΜ
- sleep deprivation** := αποστέρηση ύπνου ΚΜ
- sleep disorder** := διαταραχή ύπνου ΒΟ ΓΔ1 ΚΜ
- sleepiness** := υπνηλία ΔΔ
- sleeping sickness** := νόσος του ύπνου ΚΜ
- sleeplessness** := αϋπνία ΜΣ
- sleeve** := μανίκι ΔΔ
- slipping** := ολίσθηση ΔΔ
- slope** := κλίση ΔΔ
- sludge, industrial effluent** := βιομηχανική λυματολάσπη ΔΔ
- small airways disease** := νόσος μικρών αεραγωγών ΚΜ
- small group** := μικρή ομάδα ΓΔ2
- small group learning process** := διαδικασία μάθησης σε μικρή ομάδα ΓΔ2
- small group process** := διαδικασία μικρής ομάδας ΓΔ2
- small group teaching** := διδασκαλία σε μικρές ομάδες ΓΒΜ
- small group tutorial process** := καθοδηγούμενη διαδικασία μικρής ομάδας ΓΔ2
- small tutorial group** := καθοδηγούμενη μικρή ομάδα ΓΔ2
- smallpox** := ευλογιά ΑΒ ΒΟ ΓΔ1 ΔΔ
- smell** := οσμή ΔΔ
- smoke** := καπνός ΔΔ
- smoke, tobacco** := καπνός τσιγάρου ΔΔ

- smoking** := κάπνισμα ΓΔ1 ΔΔ ΙΩ ΚΜ ΜΣ
- smoking detector** := ανιχνευτής καπνού ΚΜ
- smoking, passive** := παθητικό κάπνισμα ΔΔ ΙΩ
- smoothing** := εξομάλυνση ΕΣ1· λείανση ΕΣ1· λειότριψη ΔΔ· ομαλοποίηση ΙΩ
- smoothing (of mortality by age)** := εξομάλυνση (της θνησιμότητας καθ' ηλικία) ΓΣ
- smothering** := σύστημα κατασβέσεως πυρκαϊάς ΔΔ
- soaking** := ενυδάτωση ΔΔ
- social** := κοινωνικός ΓΔ1 ΙΩ
- social actor** := κοινωνικός φορέας ΔΔ
- social capital** := κοινωνικό κεφάλαιο ΓΔ1 ≈ Το κοινωνικό κεφάλαιο αντιπροσωπεύει το βαθμό της κοινωνικής συνοχής μιας κοινότητας. Αναφέρεται στις διαδικασίες μεταξύ των ανθρώπων οι οποίοι ιδρύουν δίκτυα, καθιερώνουν κανόνες και κοινωνική εμπιστοσύνη, και διευκολύνουν το συντονισμό και τη συνεργασία για αμοιβαίο όφελος. ΓΔ1:369:(4)
- social characteristic** := κοινωνικό χαρακτηριστικό ΓΣ
- social class** := κοινωνική τάξη ΓΣ
- social control, formal** := κοινωνικός έλεγχος ΚΜ
- social demography** := κοινωνική δημογραφία ΓΣ
- social desirability bias** := συστηματικό σφάλμα κοινωνικής αποδοχής ΕΝ ≈ Συμβαίνει όταν οι συμμετέχοντες απαντούν σύμφωνα με κοινωνικούς κανόνες ή σύμφωνα με αποδεκτές κοινωνικές συμπεριφορές και όχι σύμφωνα με την πραγματικότητα (για παράδειγμα, μειωμένη αναφορά κατανάλωσης αλκοόλ). ΕΝ := Βλέπε και bias.
- social marginalization** := κοινωνική περιθωριοποίηση ΓΔ1 ≈ Η διαδικασία με την οποία ορισμένες τρωτές (vulnerable) ομάδες μπορεί ν' αποκλειστούν απ' το να συμμετέχουν πλήρως στην κοινωνική, πολιτική και οικονομική ζωή μιας κοινότητας. Αυτό συμβαίνει όταν η απαραίτητη διατομεακή πολιτική και οι υποστηρικτικοί μηχανισμοί δεν υπάρχουν ώστε να τους δώσουν τη δυνατότητα της πλήρους συμμετοχής. ΓΔ1:369:(1)
- social mobility** := κοινωνική κινητικότητα ΓΣ
- social status group** := ομάδα κοινωνικής καταστάσεως ΓΣ
- social stratification** := κοινωνική στρωματοποίηση ΓΣ
- socialization** := κοινωνικοποίηση ΚΜ
- society** := κοινωνία ΓΔ1 ΜΣ· εταιρία ΓΔ1
- socio-economic group** := κοινωνικο-οικονομική ομάδα ΓΣ
- socioeconomic class** := κοινωνικοοικονομική τάξη ΓΔ1
- socioeconomic group** := κοινωνικοοικονομική ομάδα ΓΔ1
- soft data** := ασθενή δεδομένα ΓΡ'· χαλαρά δεδομένα ΤΛ
- soldering** := κασσιτεροκόλληση / μαλακή κόλληση ΔΔ
- solid** := στερεό ΔΔ
- solid, flammable** := εύφλεκτο στερεό ΔΔ
- solidarity** := αλληλεγγύη ΓΔ1
- solvent** := διαλυτικό ΔΔ· διαλύτης ΔΔ
- solvent, spent** := χρησιμοποιημένος διαλύτης ΔΔ
- solver, problem** := Βλέπε **problem solver**. ΓΔ2
- somatization** := σωματοποίηση ΚΜ
- son** := γιος ΓΣ· υιός ΓΣ
- sorbent** := απορροφητική ουσία ΔΔ
- sore throat** := κυνάγχη ΜΣ
- sound** := ήχος ΔΔ
- sound level meter** := Βλέπε **echometer**
- soundproofing** := ηχομόνωση ΚΜ
- source** := πηγή ΔΔ
- source of definition** := πηγή του ορισμού ΓΔ1
- source population** := πηγή ΚΜ ΣΓ12· πληθυσμός ΚΜ ΣΓ12· πληθυσμός προέλευσης ΤΠ
- source, automated information** := Βλέπε automated information source. ΓΔ2
- source, information** := πηγή πληροφορίας ΔΔ
- source, radioactive** := ραδιενεργή πηγή ΔΔ
- SP (standardized patient)** := ΠΑ (προτυποποιημένος ασθενής) ΓΔ2

space between compound eyes of fly := διχοπτικός οφθαλμός ΚΜ

space, public := δημόσιος χώρος ΔΔ

space, sample := Βλέπε **sample space**.

spatial distribution of the population := κατά τόπο κατανομή του πληθυσμού ΓΣ

spatial mobility := κινητικότητα στο χώρο ΓΣ

Spearman's rank correlation coefficient := συντελεστής συσχέτισης διατάξεων του Spearman ΣΓ3

special risk of ignition and precaution := ειδικός κίνδυνος ανάφλεξης και προφύλαξη ΚΜ

special study module (SSM) := επιλεγόμενο μάθημα ΓΔ2· μάθημα επιλογής ΓΒΜ

specialty, occupational medicine := ειδικότητα της ιατρικής της εργασίας ΔΔ

specification, process := προδιαγραφή κλινικής πρακτικής ΔΔ

specificity := ειδικότητα ΑΧ ΔΒ ΔΧΑ ΔΔ ΕΝ ΕΣΙ ΙΩ ΚΜ ΜΣ ΣΓ12 ΤΛ ΤΠ· ειδίκευση ΔΒ· πιστότητα ΚΜ ΣΠ ≈ Το ποσοστό των ανθρώπων που πραγματικά δεν έχουν μια καθορισμένη διαταραχή που ανιχνεύονται ορθώς από μια δοκιμασία. Η δοκιμασία μπορεί να αποτελείται ή και να περιέχει κλινικές παρατηρήσεις. ΕΝ Ποσοστό διασποράς ανά παράγοντα. ΕΣΙ

specificity in classification in respect of disease := ειδικότητα· στην ταξινόμηση της νόσου ΔΧΑ ≈ Ο αριθμός των ατόμων που ταξινομούνται ως υγιή, διαιρεμένος με τον αριθμό των (πραγματικά) υγιών (δηλαδή η πιθανότητα ένας υγιής να ταξινομηθεί ως υγιής = $P \{ \text{να ταξινομηθεί υγιής} / \text{είναι υγιής} \}$ –ως προς την υπό μελέτη νόσο). ΔΧΑ

specificity in classification in respect of exposure := ειδικότητα στην ταξινόμηση της έκθεσης ΔΧΑ ≈ Ο αριθμός των ατόμων που ταξινομούνται ως μη εκτεθέντες, διαιρεμένος με τον αριθμό των (πραγματικά) μη εκτεθέντων (δηλαδή, η πιθανότητα ενός μη εκτεθέντος να ταξινομηθεί ως μη εκτεθείς = $P \{ \text{να ταξινομηθεί ως μη εκτεθείς} / \text{είναι μη εκτεθείς} \}$). Σύγκριση: Ευαισθησία. ΔΧΑ

specimen := δείγμα ΑΒ ΓΔ2 ΙΩ

specimen bank := τράπεζα δειγμάτων ΙΩ

specimen batch testing := ομαδικός έλεγχος δειγμάτων ΙΩ

specimen handling := δειγματοληψία ΚΜ

spectrum bias := συστηματικό σφάλμα φάσματος νόσου ΕΝ ≈ Ιδανικά, οι ιδιότητες των διαγνωστικών δοκιμασιών ερευνώνται σε έναν πληθυσμό όπου το φάσμα της ασθένειας περιλαμβάνει και όλους εκείνους για τους οποίους οι ιατροί είναι αβέβαιοι για τη διάγνωση, καθώς και άτομα χωρίς νόσο με καταστάσεις που εύκολα συγχέονται με την διάγνωση που μας ενδιαφέρει. Το σφάλμα φάσματος μπορεί να παρατηρηθεί όταν η ακρίβεια μίας διαγνωστικής δοκιμασίας αξιολογείται σε έναν πληθυσμό που διαφέρει από τον ιδανικό. Ένα παράδειγμα σφάλματος φάσματος νόσου περιλαμβάνει έναν πληθυσμό όπου ένα μεγάλο ποσοστό ασθενών έχουν προχωρημένη νόσο και τα άτομα χωρίς νόσο είναι εντελώς φυσιολογικά ή ασυμπτωματικά. Τέτοιες καταστάσεις συναντώνται σε διαγνωστικές μελέτες ασθενών-μαρτύρων (για παράδειγμα, συγκρίνοντας άτομα με προχωρημένη νόσο με φυσιολογικά άτομα). Τέτοιες μελέτες είναι επιρρεπείς στο να δίνουν υπερβολικά αισιόδοξες εκτιμήσεις για την αξία της δοκιμασίας. ΕΝ := Βλέπε και bias.

spectrum, electromagnetic := ηλεκτρομαγνητικό φάσμα ΔΔ ΚΜ

speed := ταχύτητα ΔΔ ΚΜ

sphygmomanometers := σφυγμομανόμετρα ΜΣ

SPICES (student-centered, problem-based, integrated, community-based, electives, systematic) := ΜΠΟΚΕΣ (μαθητοκεντρικό, με βάση το πρόβλημα, ολοκληρωμένο, βασισμένο στην κοινότητα, με επιλεγόμενα, συστηματικό [πρόγραμμα σπουδών]) ΓΒΜ· ΓΔ2

spider := αράχνη ΚΜ

spider venom := δηλητήριο αράχνης ΚΜ

spike := στιγμιαία κορυφή (π.χ θορύβου) ΔΔ

spina-bifida := δισχιδής ράχη ΑΒ

spiral curriculum := ελικοειδές πρόγραμμα σπουδών ΓΒΜ ≈ Έχει αποδοθεί από τους εκπαιδευτικούς ως “σπειροειδές πρόγραμμα σπουδών”. ΓΔ2

spirit varnish := αλκοολικό βερνίκι ΔΔ

spirit, white := ελαφρύ πετρέλαιο ΔΔ

spirometry := σπιρομετρία ΔΔ

spittle := πτύελο ΔΔ

splash := σταγονίδιο ΔΔ

spline := spline [αμετάφραστο] ΕΣΙ ΙΩ· τμηματικό πολυώνυμο ΚΜΧ ≈ := Θα μπορούσε να είναι σφήνα

(Google translator) αν αυτό είναι το κατά το πεδίο ορισμού της σημαίνόμενο; ΓΔ

spline, cubic := κυβικό spline [αμετάφραστο] ΙΩ· κυβικό τμηματικό πολυώνυμο ΜΧ΄

spline, quadratic := τετραγωνικό spline [αμετάφραστο] ΙΩ· τετραγωνικό τμηματικό πολυώνυμο ΜΧ΄

sponsoring := χορηγία ΙΩ· αναδοχή ΙΩ

sporting injury := αθλητική κάκωση ΓΔ1

spot map := κηλιδωτός χάρτης ΤΛ· σημειακός χάρτης ΑΒ

sprayer := ψεκαστήρας ΔΔ

spraying := ψεκασμός ΔΔ

spraying equipment := εξοπλισμός ραντίσματος ΓΔ1

spraying of electrostatic painting := ψεκασμός ηλεκτροστατικής βαφής ΚΜ

spraying, airless := ψεκασμός μη πεπιεσμένου αέρα ΔΔ

spurious correlation := πλασματική συσχέτιση ΚΜ ΣΠ

squamous cell carcinoma := καρκίνωμα από πλακώδες επιθήλιο ΑΒ

SSM (special study module) := Βλέπε **special study module** (SSM). ΓΔ2

st Vincent Declaration := Διακήρυξη του Αγίου Βικεντίου ΓΔ1

st Vincent movement := κίνηση/κίνημα του Αγίου Βικεντίου ΓΔ1 ≈:~ (DI)

stable age distribution := κατανομή σταθερών αναλογιών καθ' ηλικία ΓΣ

stable birth rate := σταθερός συντελεστής γεννητικότητας (πληθυσμού σταθερής συνθέσεως καθ' ηλικία) ΓΣ

stable death rate := σταθερός συντελεστής θνησιμότητας (πληθυσμού σταθεράς συνθέσεως καθ' ηλικία) ΓΣ

stable fly := μύγα των στάβλων ΚΜ ≈:~ αλογόμυγα? ΜΧ΄

stable population := πληθυσμός «σταθερός» στην καθ' ηλικία σύνθεση ΓΣ

staff appraisal := αξιολόγηση προσωπικού ΜΣ

staff management := διαχείριση προσωπικού ΜΣ

staff, substitute := προσωρινό προσωπικό ΔΔ

staffing := στελέχωση ΔΔ

stage of education := εκπαιδευτική βαθμίδα ΓΣ

stairs := κλιμακοστάσιο ΔΔ

stakeholder analysis := ανάλυση ενδιαφερομένων ΕΝ ≈ Μια στρατηγική που αποσκοπεί στην κατανόηση της συμπεριφοράς, των σχεδίων, των σχέσεων και των ενδιαφερόντων των ενδιαφερομένων και στην παραγωγή πληροφοριών για το επίπεδο επιρροής, υποστήριξης και πόρων των ενδιαφερομένων. ΕΝ

standard := πρότυπο ΓΔ1 ΓΔ΄ ΔΔ ΚΜ· κριτήριο ΤΛ· προδιαγραφή ΓΔ1 ≈:~ Ακόμα και η προδιαγραφή εμπεριέχει την έννοια του πρότυπου: μια προδιαγραφή δεν μπορεί να είναι σταθερή ούτε τυπική, αλλά πρότυπη.

standard deviation := τυπική απόκλιση ΑΧ ΔΔ ΕΝ΄ ΕΣΙ ΚΜ ΜΧ΄ ΠΓ΄ ΣΓ13 ΣΠ· σταθερή απόκλιση ΑΧ ΕΠ ΙΩ ΤΠ· πρότυπη απόκλιση ΑΧ ΓΔ΄ ≈ Μέτρο της διασποράς των τιμών μιας μεταβλητής γύρω από μια κεντρική τιμή. Εκφράζει τη μέση μεταβλητότητα. Υπολογίζεται ως η τετραγωνική ρίζα της μεταβλητότητας (σε μια κανονική κατανομή, αντιστοιχεί στο σημείο καμπής της καμπύλης του Gauss, έτσι ώστε ο μέσος όρος $\pm 1SD$ να περιλαμβάνει 68,27% των παρατηρήσεων). ΕΠ ≈:~ (α) "σταθερή" ή "πρότυπη" απόκλιση; ή έστω (το πολύ) "τυπική"; Σταθερά είναι τα c (ταχύτητα του φωτός), π , e . Όχι η SD , που είναι μεταβλητή, και κάθε δείγμα έχει τη δική της, όπως τη δική της μέση τιμή, που σωστά δεν τη λέμε "σταθερή μέση τιμή". Βλέπε και "Standard Methods" = Πρότυπες Μέθοδοι (το βιβλίο της MERCK που περιγράφει τις χημικές μεθόδους), και "standard weights and measures" = "πρότυπα μέτρα και σταθμά" και SMR πιο κάτω και προδιαγραφή πιο πάνω, κτλ. (β) Στον ορισμό, "γύρω από μια κεντρική τιμή" ή "γύρω από τη μέση τιμή της"; μπορεί και γύρω από τη διάμεσο; ΓΔ΄

standard error := τυπικό σφάλμα ΑΧ ΔΔ ΕΝ ΕΣΙ ΚΜ ΜΧ΄ ΠΓ΄ ΣΓ123 ΣΠ· πιθανό σφάλμα ΑΧ ΚΜ ΤΛ· πρότυπο σφάλμα ΓΔ΄ ≈ Η σταθερή απόκλιση του εκτιμητή μιας πληθυσμιακής παραμέτρου. Το τυπικό σφάλμα του μέσου είναι η σταθερή απόκλιση του εκτιμητή της μέσης τιμής του πληθυσμού. ΕΝ ≈:~ Ισότιμοι όροι τα τυπικό σφάλμα και πιθανό σφάλμα. ΑΧ \ \ Είναι το σφάλμα σταθερό, τυπικό, ή πρότυπο; Προφανώς όχι σταθερό, σταθερά και αμετάβλητα είναι τα e , c , π κτλ. ΓΔ΄. Βλέπε συζήτηση στο standard deviation.

standard error (Syn: sampling error) := πιθανό σφάλμα ΤΠ

standard error of the mean := πρότυπο σφάλμα του μέσου όρου ΓΔ΄· σταθερό σφάλμα του μέσου όρου ΙΩ· τυπικό σφάλμα της μέσης τιμής ΜΧ΄ τυπικό σφάλμα του μέσου όρου ΠΓ΄. Βλέπε **standard error**. ≈:~ Βλέπε standard error: τυπικό σφάλμα ΑΧ ΔΔ ΕΝ ΕΣΙ ΚΜ ΜΧ΄ ΠΓ΄ ΣΓ123· πιθανό σφάλμα ΑΧ

ΚΜ ΤΛ· πρότυπο σφάλμα ΓΔ´.

standard gamble := Πρότυπο στοίχημα ΓΔ´· σταθερό στοίχημα ΙΩ

standard metropolitan area := μητροπολιτική περιοχή ΓΣ

standard mortality rates := πρότυποι συντελεστές θνησιμότητας ΓΣ

standard normal distribution := τυπική κανονική κατανομή ΕΣΙ ΜΧ´ ΠΓ´ ΣΓ3· πρότυπη κανονική κατανομή ΓΔ´ ΙΩ· τυποποιημένη κανονική κατανομή ΚΜ ΣΠ

standard of care := πρότυπη φροντίδα ΙΩ

standard of living := επίπεδο διαβίωσης ΓΣ

standard population := πρότυπος πληθυσμός ΑΒ ΑΧ ΓΔ´ ΓΣ· τυπικός πληθυσμός ΕΣΙ

standard program := σταθερό πρόγραμμα ΓΒΜ

standard, check := πρότυπο ελέγχου ΔΔ

standard, empirical := εμπειρικό κριτήριο· ΓΔ´ εμπειρικό κριτήριο ΤΛ

standard, harmonized := εναρμονισμένο πρότυπο ΓΔ´ ΔΔ

standard, international := διεθνές πρότυπο ΓΔ´ ΔΔ

standard, internationally harmonized := διεθνώς εναρμονισμένα πρότυπο ΓΔ´ ΔΔ

standard, national := εθνικό πρότυπο ΓΔ´ ΔΔ

standard, occupational exposure := πρότυπο επαγγελματικής έκθεσης ΓΔ´ ΔΔ

standard, occupational safety and health := πρότυπο επαγγελματικής ασφάλειας και υγείας ΓΔ´ ΔΔ

standard, primary := πρωτογενές πρότυπο ΔΔ

standard, procedural := ενδιάμεσο κριτήριο ΤΛ· διαδικαστικό κριτήριο ΤΛ

standard, quality := πρότυπο ποιότητας ΔΔ

standard, safety := πρότυπο ασφαλείας ΔΔ

standardization := προτύπωση ΑΧ ΔΧΑ ΙΩ ΚΜ ΤΛ ΣΓ1· προτυποποίηση ΕΠ ΚΜ ΣΓ1· στάθμιση ΕΔ· τυποποίηση ΔΔ ≈ Ομάδα τεχνικών που χρησιμεύουν στην απομάκρυνση όσο το δυνατό περισσότερων συνεπειών της διαφοράς στην ηλικία ή σε άλλους συγχυτικούς παράγοντες, κατά τη σύγκριση δύο ή περισσότερων πληθυσμών. ΕΠ

standardization, direct := άμεση προτύπωση ΤΛ

standardization, indirect := έμμεση προτύπωση ΤΛ

standardization, international := διεθνής τυποποίηση ΔΔ ≈ := Βλέπε standardization.

standardized birth rate := προτυποποιημένος συντελεστής γεννητικότητας ΓΣ· σταθεροποιημένος συντελεστής γεννητικότητας ΓΣ

standardized incidence ratio := προτυπωμένος λόγος επιπτώσεων ΙΩ ΠΓ´· προτυπωμένο ηλικιακό επίπτωσης ΤΛ

standardized mean difference := σταθμισμένη διαφορά μέσω ΕΔ ≈ Συνοπτικό στατιστικό μέτρο μεγεθών επίδρασης κατά τη διεξαγωγή μετα-ανάλυσης για συνεχή δεδομένα, όταν όλες οι επιμέρους μελέτες μετρούν την ίδια έκβαση (πχ. κατάθλιψη) αλλά χρησιμοποιούν διαφορετικούς τρόπους μέτρησής της (πχ. διαφορετικά ψυχομετρικά εργαλεία για την κατάθλιψη). Εκφράζει το μέγεθος του αποτελέσματος της παρέμβασης σε κάθε μελέτη σε σχέση με την μεταβλητότητα που παρατηρήθηκαν σε αυτή τη μελέτη. ΕΔ:(11)

standardized morbidity ratio := προτυποποιημένος λόγος νοσηρότητων ΣΓ1 προτυπωμένο ηλικιακό νοσηρότητας ΔΧΑ ≈ Βλέπε standardized mortality ratio. ΓΔ´

standardized mortality rate := τυποποιημένος δείκτης θνησιμότητας ΚΜ ΣΠ· προτυποποιημένος συντελεστής θνησιμότητας ΓΣ· σταθεροποιημένος συντελεστής θνησιμότητας ΓΣ

standardized mortality ratio := προτυπωμένο ηλικιακό θνησιμότητας ΑΒ ΔΧΑ ΚΜ ΤΛ· προτυποποιημένος λόγος θνησιμότητας ΠΓ´ ΣΓ1· προτυποποιημένη αναλογία θνησιμότητας ΓΣ· προτυποποιημένο ηλικιακό θνησιμότητας ΑΧ· προτυπωμένος λόγος θνησιμότητας ΙΩ· προτυπωμένος λόγος θνησιμότητας ΠΓ´· σταθεροποιημένη αναλογία θνησιμότητας ΓΣ· τυποποιημένος λόγος θνησιμότητας ΕΣΙ

≈ O/E = Observed/Expected = Παρατηρηθέντες/Αναμενόμενοι, δηλαδή ο παρατηρηθείς αριθμός θανάτων διαιρεμένος με τον αναμενόμενο αριθμό θανάτων. Αντιστοιχεί στον ρυθμό θανάτων [θνησιμότητα] μεταξύ εκτεθέντων, διαιρεμένος με τον ρυθμό θανάτων μεταξύ των μη εκτεθέντων, όπου κατά την ανάλυση των δεδομένων έχει εξουδετερωθεί ένας ή περισσότεροι συγχυστές με την αποκαλούμενη έμμεση προτύπωση, δηλαδή χρησιμοποιώντας ως βάρη τα ποσοστά της κατανομής των εκτεθέντων. Σύγκριση: σχετικός κίνδυνος, RR. ΔΧΑ := STANDARDIZED MORTALITY RATIO (SMR) The ratio of the number of deaths observed in the study group or population to the number that would be expected if the study population had the same specific rates as the standard population. Often multiplied by 100. See also standardization (indirect). (DoE, όπου δεν

υπάρχει ο όρος standardized mortalities ratio· ωστόσο, μήπως στα ελληνικά είναι ορθότερος ο πληθυντικός: προτυπωμένο πηλίκιο (ή λόγος) θνησιμοτήτων). Βλέπε standardization ΓΔ'.

standardized parameter := προτυπωμένη παράμετρος ΙΩ

standardized patient := προτυποποιημένος ασθενής ΓΔ2

standardized rate := προτυποποιημένος συντελεστής ΓΣ· τυποποιημένος δείκτης ΣΠ

standardized rates ratio := προτυπωμένος λόγος συχνοτήτων ΓΔ' ΠΓ'· προτυποποιημένος λόγος συχνοτήτων ΣΓ1

standardized residual := προτυπωμένο υπόλοιπο ΓΔ' ΠΓ'· τυποποιημένο υπόλοιπο ΣΓ3

standing := όρθια στάση ΔΔ

standstill host := αδιέξοδος ξενιστής ΚΜ

stannosis := κασσιτέρωση ΔΔ

starting point, biological := βιολογικό σημείο εκκίνησης ΓΔ1

state := κατάσταση ΓΔ1 ΚΜ ΣΓ12· κράτος ΓΔ1· πολιτεία ΓΣ· σταθεροποιημένος συντελεστής ΓΣ

state health plan := σχέδιο υγείας πολιτείας ΚΜ

state of population := κατάσταση του πληθυσμού ΓΣ

state, blank := Βλέπε **blank slate**. ΓΔ2

statement := δήλωση ΙΩ ΚΜΧ

statement, CONSORT := δήλωση CONSORT ΙΩ

station, work := εργοτάξιο ΔΔ

stationary population := στάσιμος πληθυσμός ΓΣ

statistic := στατιστική ΔΔ ΚΜ ΣΓ3 ΤΛ· στατιστική συνάρτηση ΕΣΙ· δειγματοσυνάρτηση ΕΣΙ· στατιστικό ΕΣΙ

statistic on occupational disease := στατιστική επαγγελματικής ασθένειας ΔΔ

statistic, accident := στατιστική ατυχήματος ΔΔ

statistic, routine := τακτική στατιστική ΤΛ

statistic, routine morbidity := τακτική στατιστική νοσηρότητας ΤΛ

statistic, vital := στατιστική φυσικής κίνησης ΤΛ

statistical := στατιστικός ΚΜ

statistical bias := στατιστικό συστηματικό σφάλμα ΙΩ ≈ ~ Βλέπε και bias.

statistical estimation := στατιστική εκτίμηση ΣΓ23

statistical explanation, inductive := επαγωγική στατιστική εξήγηση ΚΜ

statistical inference := στατιστική επαγωγή ΣΠ· στατιστική συμπερασματολογία ΑΧ· στατιστικός λογισμός ΑΧ ≈ ~ Ισότιμοι όροι. ΑΧ

statistical interaction := στατιστική αλληλεπίδραση ΑΧ ΣΓ1

statistical population := στατιστικός πληθυσμός ΙΩ

statistical power := στατιστική ισχύς ΣΓ23

statistical significance := στατιστική σημαντικότητα ΕΝ. Βλέπε και **significance level**. ≈ ~ Ένας όρος που υποδηλώνει ότι τα αποτελέσματα της ανάλυσης των δεδομένων της μελέτης είναι απίθανο να έχουν συμβεί κατά τύχη και η μηδενική υπόθεση απορρίπτεται. Όταν είναι στατιστικά σημαντική, η πιθανότητα των παρατηρούμενων αποτελεσμάτων, με δεδομένη τη μηδενική υπόθεση, έχει τιμή μικρότερη από ένα συγκεκριμένο επίπεδο πιθανότητας (πιο συχνά $P < 0,05$). ΕΝ

statistical test := στατιστική δοκιμασία ΕΠ· στατιστικός έλεγχος ΠΓ' ≈ ~ Η στατιστική δοκιμασία αποτελεί μια διαδικασία που επιτρέπει τον υπολογισμό μιας πιθανότητας (τιμή κριτηρίου p ή p -value), η οποία δηλώνει πόσο πιθανό είναι η μετρούμενη σχέση (ή διαφορά κ.λπ.) ή μια περισσότερο ακραία τιμή να υπάρχει από τύχη, εάν η μηδενική υπόθεση πράγματι ισχύει. ΕΠ

statistical unit at the census := στατική μονάδα κατά την απογραφή ΓΣ

statistically significant := στατιστικά σημαντικό ΔΔ· στατιστικά σημαντική σχέση ΠΓ'

statistically significant level := επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας ΕΔ ΕΠ ≈ ~ $p=0.05$: Είναι συμβατικά αποδεκτό ως το όριο κάτω από το οποίο μια διαφορά θεωρείται στατιστικά σημαντική. ΕΔ ΕΠ

Statistics := Στατιστική (επιστήμη)

statistics of population change := στατιστικές των πληθυσμιακών μεταβολών ΓΣ

status := κατάσταση ΤΛ

status, legal := νομική υπόσταση ΔΔ

status, marital := οικογενειακή κατάσταση ΚΜ ΤΛ

status, occupational := επαγγελματική κατάσταση ΔΔ

status, socioeconomic := κοινωνικοοικονομική κατάσταση ΓΔ· κοινωνικο-οικονομική κατάσταση ΤΛ· κοινωνικο-οικονομική στάθμη ΚΜ ≈ :~ κοινωνικοοικονομική (μία λέξη, όπως προκωδικοποίηση, πολυσταδιακή δειγματοληψία, μονονουκλεοτιδική, προτυποποίηση κτλ). ΓΔ' \ \ SOCIOECONOMIC STATUS Descriptive term for a person's position in society, which may be expressed on an ordinal scale using such criteria as income, level of education attained, occupation, value of dwelling place, etc. (DoE)

steady state := σταθερή κατάσταση ΑΧ ΙΩ

steel := χάλυβας ΔΔ

stem := στέλεχος ΔΒ

stent := στεντ ΒΟ ΓΔ1

stenting := τοποθέτηση στεντ ΓΔ1· ενδαυλική πρόθεση ΓΔ1

stepped care := προοδευτική φροντίδα ΑΒ

stepwise regression := βηματική παλινδρόμηση ΕΣΙ ΣΓ3· κατά βήματα παλινδρόμηση ΕΣΙ

sterilant, chemical := χημικό αποστειρωτικό ΚΜ

sterilization := αποστείρωση ΔΔ ΚΜ ΤΠ

stigma := στίγμα ΓΔ1 ΟΧ ≈ :~ ΧΡ(-) ΒΟ(-)

stigmatization := στιγματισμός ΓΔ1 ≈ :~ ΧΡ(-)

stillbirth := γέννηση νεκρού ΓΣ

stillbirth rate := συντελεστής νεκρογεννητικότητας ΓΣ

stillbirth ratio := αναλογία γεννήσεων νεκρών ΓΣ· αναλογία νεκρογεννητικότητας ΓΣ

stillbirths := θνησιγενή ΚΜ

stochastic := στοχαστικός ΕΣΙ ΚΜ· τυχαίος ΕΣΙ

stochasticity := στοχαστικότητα ΙΩ

stomach cancer := καρκίνος στομάχου ΚΜ

stopped early trial, truncated trial := δοκιμή που διακόπηκε πρώιμα ΕΝ· διακοπέισα δοκιμή ΕΝ· κλινική δοκιμή που διακόπηκε πρώιμα ΠΓ'· διακοπέισα κλινική δοκιμή ΠΓ' ≈ Οι διακοπέισες τυχαίοποιημένες ελεγχόμενες κλινικές δοκιμές είναι δοκιμές που σταμάτησαν πρώιμα λόγω εμφανούς ζημίας, ή επειδή οι ερευνητές έχουν συμπεράνει ότι δεν θα μπορέσουν να αποδείξουν την αποτελεσματικότητα μιας θεραπείας, ή λόγω προφανούς οφέλους. Η αποδοχή των αποτελεσμάτων από ΤΚΔ που διακόπηκαν πρώιμα λόγω οφέλους μπορεί να είναι παραπλανητική αν η απόφαση για τη διακοπή της δοκιμής ήταν αποτέλεσμα της καταγραφής ενός προφανούς οφέλους σε μια στιγμή υψηλής τυχαιότητας. ΕΝ

stopping rule := κανόνας διακοπής ΕΣΙ· κανόνας διακοπής μελέτης ΕΝ· κανόνας τερματισμού ΙΩ ≈ Είναι μεθοδολογικοί και στατιστικοί κανόνες για την πρώιμη διακοπή κλινικών μελετών. Λαμβάνουν υπόψη θέματα όπως το προκαθορισμένο μέγεθος δείγματος, οι προκαθορισμένες ενδιάμεσες αναλύσεις, η παρουσία και ο τύπος της εποπτείας των δεδομένων, συμπεριλαμβανομένων και της ανεξάρτητης επίβλεψης της έρευνας, των στατιστικών ορίων, και των στατιστικών προσαρμογών για ενδιάμεσες αναλύσεις και διακοπή. ΕΝ

storming := λειτουργία ΔΒ

strategic planning := σχεδιασμός στρατηγικής ΜΣ

strategy := στρατηγική ΓΔ1 ΕΣΙ ΙΩ ΚΜ ≈ Μια μακροπρόθεσμη και συνολική (comprehensive) πορεία δράσης που παρέχει το πλαίσιο για επιμέρους δραστηριότητες και γεγονότα. ΓΔ1:374:(1) ≈ Σύμφωνα με τον ορισμό αυτό, το 'Proposed strategies' που υπάρχει στο κείμενο αμέσως μετά τα πλαίσια των στόχων, θάπρεπε ν' αποδοθεί 'Προτεινόμενη τακτική' ή ίσως καλύτερα 'Προτεινόμενες δράσεις', αφού οι μεν στόχοι αποτελούν τη 'μακροπρόθεσμη συνολική πορεία', οι δε προτεινόμενες δράσεις 'επιμέρους δραστηριότητες και γεγονότα' στο πλαίσιο της γενικής πορείας. Φαίνεται πως ο ενικός 'strategy' έχει άλλη σημασία (στρατηγική) από τον πληθυντικό 'strategies' (δράσεις [στρατηγήματα; τεχνάσματα;]). Θεωρητικότερα μιλώντας, και οι στόχοι αποτελούν τακτική σε σχέση με τις αρχές, και οι αρχές σε σχέση με το όραμα. Άρα κάθε σκαλοπάτι είναι ταυτόχρονα και στρατηγική (προς τα κάτω) και τακτική (προς τα πάνω). ΓΔ1:374:[36] \ \ «1 Μια στρατηγική είναι ένα γενικό σχέδιο ή σύνολο σχεδίων που αποβλέπουν στο να επιτύχουν κάτι, ιδιαίτερα σε μια μακροχρόνια περίοδο. 2 Στρατηγική είναι η τέχνη του σχεδιασμού του άριστου δρόμου να κερδίσεις ένα πλεονέκτημα ή να κατορθώσεις να πετύχεις, ειδικά στον πόλεμο» (CC).

strategy, noise control := στρατηγική ελέγχου του θορύβου ΔΔ

strategy, quality := στρατηγική ποιότητας ΔΔ

strategy, therapeutic := θεραπευτική στρατηγική ΙΩ

stratification := διαστρωμάτωση ΑΧ ΔΧΑ ΔΔ ΕΠ ΙΩ ΚΜ ΚΜΧ ΠΓ' ΣΓ ΤΛ ΤΠ· διάστρωση ΑΧ ΔΧΑ ΕΠ ΚΜ ΤΛ· στρωματοποίηση ΕΣΙ ≈ Η διαδικασία διαχωρισμού ενός πίνακα σύμφωνα με τις κατηγορίες μιας μεταβλητής, για να εξουδετερωθεί η επίδραση του συγχυτικού παράγοντα. ΕΠ Υποδιαίρεση σε κατηγορίες

(στρώματα) ως προς μια ή περισσότερες μεταβλητές. Βλέπε: Διαστρωματική ανάλυση και διαστρωματική δειγματοληψία, αντίστοιχα. ΔΧΑ :~ διαστρωμάτωση και διάστρωση: ισότιμοι όροι. ΑΧ

stratification, population := πληθυσμιακή διάστρωση ΑΛ' ΠΓ'· πληθυσμιακή διαστρωμάτωση ΑΛ' ΠΓ'· πληθυσμιακή διάστρωση ΤΛ· πληθυσμιακή διαστρωμάτωση ΤΛ

stratified := διαστρωματική ΚΜ

stratified analysis := διαστρωματική ανάλυση ΔΧΑ ΣΓ1 :~ Ανάλυση δεδομένων, όπου η σχέση αναλύεται μετά τη διάστρωση ως προς μία ή περισσότερες μεταβλητές, π.χ. για να εξουδετερωθεί η σύγχυση από μια τέτοια μεταβλητή. Βλέπε: Διάστρωση

stratified random sampling := στρωματοποιημένη τυχαία δειγματοληψία ΚΜ· διαστρωματική τυχαία δειγματοληψία ΠΓ'

stratified sample ΕΣΙ := στρωματοποιημένο δείγμα ΕΣΙ

stratified sampling := διαστρωματική δειγματοληψία ΔΧΑ :~ Δειγματοληψία με διαφορετικά δειγματοληπτικά πηλίκια μεταξύ των στρωμάτων σε ένα δειγματοληπτούμενο πληθυσμό. Βλέπε: Διάστρωση. ΔΧΑ

stratum (plural, strata) := στρώμα ΔΔ ΙΩ ΚΜ ΤΛ

strength := δυνατότητα ΚΜ

strength of association := ισχύς ΑΧ· ένταση της σχέσης ΑΧ :~ :~ Ισότιμοι όροι. ΑΧ

strength of causal effects := ισχύς των αιτιακών επιδράσεων ΚΜ

strength of causes := ισχύς των αιτιών ΚΜ

streptococcus pneumoniae := στρεπτόκοκκος πνευμονίας ΒΟ ΓΔ1

stress := στρες ΒΟ ΓΔ1 ΔΔ ΜΣ· άγχος ΔΔ ΚΜ ΜΣ· πίεση ΕΣΙ· τάση (π.χ. μηχανική) ΔΔ

stress mechanical := μηχανική καταπόνηση ΚΜ

stress, cold := καταπόνηση λόγω ψύχους ΔΔ

stress, heat := θερμική καταπόνηση ΔΔ· θερμικό στρες ΔΔ

stress, thermal := θερμική καταπόνηση ΔΔ· θερμικό στρες ΔΔ

stress, work-related := εργασιακό στρες ΔΔ

stressor := στρεσογόνος παράγοντας ΔΔ

stroke, heat := θερμοπληξία ΔΔ

stroming := ανακατάταξη ΚΜ

strong risk factor := ισχυρός παράγοντας κινδύνου ΚΜ

structure, organisational := οργανωτική δομή ΔΔ

structured := δομημένος ΔΒ· κωδικοποιημένος ΔΒ

structured abstract := δομημένη περίληψη ΕΝ :~ Μια σύντομη περίληψη των βασικών στοιχείων ενός άρθρου που έχει προκαθορισμένες κεφαλίδες. Για παράδειγμα, οι περιλήψεις θεραπείας του ACP Journal Club περιέχουν τις κυρίες κεφαλίδες Ερώτημα, Μέθοδοι, Περιβάλλον, Ασθενείς, Παρεμβάσεις, Κύρια Αποτελέσματα, και Συμπεράσματα. Οι καλύτερα δομημένες περιλήψεις περιέχουν και υποκεφαλίδες. Για παράδειγμα οι περιλήψεις θεραπείας του ACP Journal Club περιέχουν στο τμήμα μέθοδοι υποκεφαλίδες όπως σχεδιασμός, κατανομή, τυφλοποίηση και περίοδος παρακολούθησης. ΕΝ

structured care := δομημένη φροντίδα ΜΣ

student := σπουδαστής ΒΟ ΓΔ2 ΓΣ· φοιτητής ΒΟ :~ :~ Σπουδαστής, αντί φοιτητής, γιατί φοιτητής είναι ο εγγεγραμμένος σε πανεπιστήμιο, ενώ σπουδαστής είναι αυτός που σπουδάζει ένα αντικείμενο (σπουδή). Επίσης είναι η πρώτη προτίμηση του ΟΧ: «student = σπουδαστής, φοιτητής, μελετητής». ΓΔ2

student learning := μάθηση του σπουδαστή ΓΔ2

student-centered := μαθητοκεντρικός ΓΒΜ

study := μελέτη ΔΧΑ ΠΓ' ΓΔ2· έρευνα ΔΧΑ ΤΛ· σπουδή ΓΔ2 :~ :~ Πότε μεταφράζουμε το study "μελέτη" και πότε "έρευνα"; Είναι ισότιμα τα δύο; ΕΓ' \ \ Συχνότερα προτιμήθηκε το σπουδή για την απόδοση του study, αντί του μελέτη: οι σπουδαστές σπουδάζουν. Οι δε σπουδές στην ιατρική είναι ένα σύνολο από πολλές επιμέρους σπουδές, καθεμιά τους σε ένα ορισμένο αντικείμενο, και όλες μαζί ως όλο συναποτελούν το Πρόγραμμα Σπουδών. ΓΔ2

study base := βάση μελέτης ΔΧΑ ΚΜ ΣΓ12· βάση έρευνας ΔΧΑ :~ Ο «ανθρωπο-χρόνος-εμπειρίας» ("person-time-experience") που μελετάται ως προς την εμφάνιση της νόσου, δηλαδή ο πληθυσμός της μελέτης (study population = SP) επί την διάρκεια της παρατηρητικής περιόδου

study population := μελετώμενος πληθυσμός ΚΜ ΣΓ12· ο υπό μελέτη πληθυσμός ΔΧΑ· πληθυσμός της έρευνας ΔΧΑ· πληθυσμός της μελέτης ΔΧΑ :~ Τα άτομα που περιλαμβάνονται στην μελέτη. Βλέπε: πληθυσμός, κλειστός πληθυσμός, ανοιχτός πληθυσμός. ΔΧΑ

study registry, prospective := προοπτικό αρχείο μελετών ΙΩ

study, before and after := μελέτη πριν και μετά ΚΜ
study, blind := τυφλή έρευνα ΤΛ· τυφλή μελέτη ΠΓ΄
study, case := μελέτη περίπτωσης ΚΜ
study, case-control := αναδρομική έρευνα ασθενών-μαρτύρων ΤΛ· έρευνα ασθενών μαρτύρων ΚΜ· μελέτη ασθενών μαρτύρων ΠΓ΄· μελέτη περιπτώσεων-μαρτύρων ΕΣΙ
study, clinical := κλινική έρευνα ΤΛ· κλινική μελέτη ΠΓ΄
study, clinical intervention := κλινική έρευνα παρέμβασης ΚΜ· κλινική μελέτη παρέμβασης ΠΓ΄
study, cohort := προοπτική έρευνα ΚΜ ΤΛ· προοπτική μελέτη ΚΜ· μελέτη κοόρτης ΠΓ΄· μελέτη ομοταξίας ΕΣΙ
study, community := έρευνα πεδίου ΤΛ· μελέτη πεδίου ΠΓ΄
study, comparative clinical without randomization := έρευνα συγκριτική κλινική χωρίς τυχαιοποίηση ΤΛ· μελέτη συγκριτική κλινική χωρίς τυχαιοποίηση ΠΓ΄
study, cost-benefit := έρευνα κόστους-ωφέλειας ΤΛ· μελέτη κόστους-ωφέλειας ΠΓ΄
study, cost-effectiveness := έρευνα κόστους-αποτελεσματικότητας ΤΛ· μελέτη κόστους-αποτελεσματικότητας ΠΓ΄
study, cross-over := Βλέπε **crossover study**.
study, cross-sectional := Βλέπε **cross-sectional study**.
study, crossover := Βλέπε **crossover study**.
study, descriptive := Βλέπε **cross-sectional study**.
study, dose-finding := Βλέπε **dose-finding study**
study, double blind := διπλά τυφλή έρευνα ΤΛ
study, ecological := οικολογική μελέτη ΓΡ΄ ΕΣΙ ΙΩ
study, environmental := περιβαλλοντική μελέτη ΔΔ
study, evaluation := μελέτη εκτίμησης ΚΜ :≈ :~ Βλέπε estimation και evaluation.
study, experimental := πειραματική έρευνα ΚΜ ΤΛ
study, field := ειδική έρευνα πεδίου ΚΜ· έρευνα πεδίου ΤΛ
study, follow-up := έρευνα παρακολούθησης ΤΛ
study, genetic association := έρευνα γενετικών συσχετίσεων ΤΛ
study, genetic linkage := έρευνα γενετικών συνδέσεων ΤΛ
study, genome-wide association (GWAS) := έρευνα συσχέτισης ολικού γονιδιώματος ΤΛ
study, hazard and operability := μελέτη κινδύνου και λειτουργικότητας ΔΔ
study, historical cohort := προοπτική έρευνα παρελθόντος ΤΛ :≈ :~ Το historical cohort study μάλλον είναι ίδιο με το retrospective cohort study. Θα μετέφραζα "αναδρομική (ιστορική) μελέτη κοόρτης" ΕΓ΄
study, historical control := έρευνα διαχρονικών συγκρίσεων ΤΛ
study, intervention := έρευνα παρέμβασης ΚΜ ΤΛ· μελέτη παρέμβασης ΔΔ
study, longitudinal := διαχρονική μελέτη ΝΡ΄ ΠΓ΄· διαμήκης μελέτη ΔΔ· διαχρονική έρευνα ΤΛ· μελέτη σειράς ΝΡ΄
study, migrant := Βλέπε **migrant study**.
study, morbidity := έρευνα νοσηρότητας ΤΛ
study, multicenter clinical := πολυκεντρική κλινική έρευνα ΤΛ
study, nested case-control := φωλιασμένη μελέτη ασθενών-μαρτύρων ΠΓ΄· αναδρομική έρευνα ενταγμένη σε προοπτική ΤΛ
study, non experimental := μη πειραματική έρευνα ΤΛ
study, observational := μελέτη παρατήρησης ΕΣΙ ΜΧ΄· μη πειραματική έρευνα ΤΛ· παρατηρητική μελέτη ΕΣΙ :≈ :~ Διευκρίνηση Παγώνας Λάγιου.
study, panel := Βλέπε **panel study**
study, prevalence := Βλέπε **cross-sectional study**.
study, prospective := προοπτική έρευνα ΕΣΙ ΤΛ· προοπτική μελέτη ΕΣΙ ΜΧ΄
study, prospective cohort := προοπτική μελέτη κοόρτης ΜΧ΄ΠΓ΄· προοπτική έρευνα ΤΛ· προοπτική μελέτη σειράς ΓΡ΄
study, prospective comparative (cohort study) := προοπτική μελέτη κοόρτης ΠΓ΄· προοπτική συγκριτική έρευνα ΚΜ :≈ :~ Όλες οι μελέτες είναι συγκριτικές. Προτείνω να γίνει προοπτική μελέτη κοόρτης ΠΓ΄ \ \ Πράγματι, όλες οι αναλυτικές μελέτες είναι συγκριτικές ΑΛ΄
study, randomized controlled (clinical) := τυχαιοποιημένη ελεγχόμενη έρευνα ΤΛ· τυχαιοποιημένη ελεγχόμενη (κλινική) δοκιμή ΠΓ΄· τυχαιοποιημένη ελεγχόμενη (κλινική) μελέτη ΓΡ΄ ΜΧ΄

- study, randomized controlled therapeutic** := έρευνα, τυχαιοποιημένη ελεγχόμενη θεραπευτικής παρέμβασης (ΤΕΘ) ΤΛ
- study, retrospective** := αναδρομική έρευνα ΚΜ ΤΛ· αναδρομική μελέτη ΔΔ ΕΣΙ
- study, retrospective cohort** := Βλέπε **retrospective cohort study**
- study, retrospective comparative (case control study)** := αναδρομική συγκριτική έρευνα (case control study) ΚΜ· μελέτη ασθενών-μαρτύρων. ΠΓ' ≈ :~ Ο όρος αναδρομική προκαλεί σύγχυση, καθώς έχει εγκαταλειφθεί πλέον. Προτείνω τον όρο μελέτη ασθενών-μαρτύρων. ΠΓ' \ \ Θεωρώ ότι είναι σκόπιμο να διατηρηθούν και οι δύο όροι. ΑΛ'
- study, risk and functionalism** := μελέτη κινδύνου και λειτουργικότητας ΚΜ
- study, sampling** := δειγματοληπτική μελέτη ΚΜ
- study, self-directed** := Βλέπε **self-directed study**. ΓΔ2
- study, therapeutic intervention** := έρευνα θεραπευτικής παρέμβασης ΚΜ ΤΛ
- study, time trend** := διαχρονική έρευνα ΤΛ
- study, uncontrolled clinical follow-up** := απλή κλινική έρευνα παρακολούθησης χωρίς συγκριτικό δείγμα ΤΛ· μη ελεγχόμενη κλινική παρακολούθηση ΕΓ'
- study, usability** := μελέτη ευχρηστίας ΚΜ
- style, didactic** := Βλέπε **didactic style**. ΓΔ2
- style, teaching** := Βλέπε **teaching style**. ΓΔ2
- style, tutorial** := Βλέπε **tutorial style**. ΓΔ2
- styrene** := στυρένιο ΚΜ
- styrene or vinylbenzene or phenylethylene** := στυρένιο ΔΔ ΚΜ· βινυλοβενζόλιο ΔΔ· στυρόλιο ΔΔ· φαινυλοαιθυλένιο ΔΔ
- sub-area** := υπο-περιοχή ΓΣ
- sub-cohort** := υπο-κοόρτη ΑΒ
- sub-fecundity** := μειωμένη αναπαραγωγική ικανότητα ΓΣ· υπογονιμότητα ΓΣ
- sub-fertility** := υπογονιμότητα ΓΣ
- sub-population** := υποπληθυσμός ΓΣ
- subadditivity** := υποπροσθετικότητα ΚΜ
- subcontractor** := υπεργολάβος ΔΔ
- subcontracts** := συμβάσεις υπεργολαβίας ΔΔ
- subgroup analysis** := ανάλυση υποομάδων ΕΔ ΕΝ ≈ Ορίζεται η ξεχωριστή ανάλυση δεδομένων ανά υποομάδα ασθενών, όπως αυτών σε διαφορετικά στάδια ασθένειας, αυτών με διαφορετικές νοσολογικές οντότητες ή αυτών με διαφορετικές ηλικίες. ΕΔ:(7) \ \ Η ξεχωριστή ανάλυση δεδομένων ανά υποομάδα ασθενών, όπως αυτών σε διαφορετικά στάδια ασθένειας, αυτών με διαφορετικές νοσολογικές οντότητες καταστάσεις ή αυτών με διαφορετικές ηλικίες. ΕΝ
- subject** := υποκείμενο ΑΒ
- subnational entity** := υποεθνική οντότητα ΓΔ1
- subsequent birth** := επόμενη γέννηση ΓΣ
- subset** := υποσύνολο ΚΜ ΣΠ
- substance** := ουσία ΔΔ
- substance, active** := ενεργή ουσία ΔΔ
- substance, corrosive (C)** := διαβρωτική ουσία ΔΔ
- substance, dangerous** := επικίνδυνη ουσία ΔΔ
- substance, environmentally hazardous** := ουσία επιβλαβής για το περιβάλλον ΔΔ
- substance, explosive (E)** := εκρηκτική ουσία ΔΔ
- substance, fire resistant** := πυρίμαχη ουσία ΔΔ
- substance, flammable (F, F+)** := εύφλεκτη ουσία ΔΔ
- substance, harmful (Xn)** := επιβλαβής ουσία ΔΔ
- substance, irritating (Xi)** := ερεθιστική ουσία ΔΔ
- substance, neurotoxic** := νευροτοξική ουσία ΔΔ
- substance, notification of chemical** := γνωστοποίηση χημικών ουσιών ΔΔ
- substance, reprotoxic** := ουσία τοξική για την αναπαραγωγή ΔΔ
- substance, teratogenic** := τερατογόνα ουσία ΔΔ
- substance, toxic (T, T+)** := τοξική ουσία ΔΔ
- substance, volatile** := πτητική ουσία ΔΔ

- substantial causation** := αιτιότητα "νέων ουσιών" ΚΜ
- substitute** := υποκατάστατο ΔΔ
- substitution** := υποκατάσταση ΓΔ1 ΔΔ· αντικατάσταση ΕΣΙ
- substructure** := υποδομή ΚΜ
- subtype** := υπότυπος ΑΒ
- suburb** := περίχωρον ΓΣ
- success** := επιτυχία ΚΜ ΣΠ
- sudden coronary death (Syn: sudden cardiac death)** := αιφνίδιος καρδιακός θάνατος ΒΟ ΓΔ1
- sufficiency** := επάρκεια ΕΣΙ ΚΜ
- sufficient** := ικανή ΚΜ
- sufficient cause** := επαρκής αιτία ΑΧ ΔΧΑ ΚΜ ΣΓ12
- sufficient cause model** := μοντέλο της επαρκούς αιτίας ΚΜ
- sufficient condition** := επαρκής συνθήκη ΚΜ
- sufficient-component cause model** := μοντέλο επαρκούς- συνιστώσας (συστατικής) αιτίας ΑΧ
- suicide** := αυτοκτονία ΒΟ ΓΔ1 ΓΣ ΜΣ
- summary life table** := σύνοψη πίνακος επιβιώσεως ΓΣ
- summative evaluation** := πιστοποιητική αξιολόγηση ΔΒ
- Sunday working** := κυριακάτικη εργασία ΔΔ
- superadditivity** := υπερπροσθετικότητα ΚΜ
- superficial** := επιπολαιότητα ΚΜ
- supervisor of the census** := επόπτης απογραφής ΓΣ
- supply** := προσφορά ΓΔ1
- support system, marine pollution emergency response (MPERSS)** := επιχειρησιακό σχέδιο ενεργειών σε περίπτωση ρύπανσης της θάλασσας από πετρελαιοκηλίδα ΔΔ
- support, social** := κοινωνική υποστήριξη ΔΔ
- supportive environment** := υποστηρικτικό περιβάλλον ΓΔ1 ≈ Το υποστηρικτικό για την υγεία περιβάλλον προσφέρει στους ανθρώπους προστασία από απειλές για την υγεία και τους κάνει ικανούς να διευρύνουν τις δυνατότητές τους και ν' αναπτύξουν αυτοδυναμία (self-reliance) στην υγεία τους. Στο χώρο της υγείας ... τόσο οι φυσικές όσο και οι κοινωνικές πλευρές του περιγύρου. Περιλαμβάνει το πού ζουν οι άνθρωποι, την τοπική τους κοινωνία, το σπίτι τους, το πού εργάζονται και πού παίζουν· επίσης το πλαίσιο που καθορίζει την πρόσβαση στους πόρους διαβίωσης και στις ευκαιρίες για ενδυνάμωση. Έτσι η δράση για δημιουργία υποστηρικτικού περιβάλλοντος έχει πολλές διαστάσεις: φυσική, κοινωνική, πνευματική, οικονομική και πολιτική· κάθε μία τους είναι αζεχώριστα συνδεδεμένη με τις άλλες σε μια δυναμική αλληλεπίδραση. ΓΔ1:379:(4,1)
- supreme labour council (SLC)** := Ανώτατο Συμβούλιο Εργασίας (ΑΣΕ) ΔΔ
- surface** := επιφάνεια ΔΔ ΓΔ1· επιφανειακός (αν επίθετο) ΓΔ1 ≈ :~ (ΒΟ)
- surface antigen** := επιφανειακό αντιγόνο ΒΟ ΓΔ1
- surface area** := έκταση επιφάνειας ΓΣ
- surface, slippery** := ολισθηρή επιφάνεια ΔΔ
- surrogate endpoint** := υποκατάστατο καταληκτικό σημείο ΕΝ ≈ Εκβάσεις που από μόνες τους δεν είναι σημαντικές για τους ασθενείς, αλλά συσχετίζονται με εκβάσεις που είναι σημαντικές για τους ασθενείς (π.χ. οστική πυκνότητα για τα κατάγματα, χοληστερόλη για το έμφραγμα του μυοκαρδίου και αρτηριακή πίεση για τα εγκεφαλικά). Αυτές οι εκβάσεις δεν θα επηρέαζαν τη συμπεριφορά του ασθενούς, αν ήταν οι μόνες εκβάσεις που θα άλλαζαν με μια παρέμβαση. ΕΝ
- surrogate marker** := υποκαταστάτης δείκτης ΙΩ· υποκατάστατος δείκτης ΕΝ' ΕΣΙ ≈ :~ "που υποκαθιστά" ή "που υποκαθιστάται"; ΓΔ'
- surrogate outcome** := υποκαταστάτρια έκβαση ΕΝ ≈ Βλέπε surrogate endpoint (υποκατάστατο καταληκτικό σημείο). ΕΝ
- surveillance** := επαγρύπνηση ΓΔ1 ΔΔ ΕΠ ΙΩ· επιτήρηση ΑΧ ΓΔ1 ΔΔ ΜΣ· εποπτεία ΚΜ ≈ Ο όρος επαγρύπνηση (surveillance) δηλώνει την παθητική καταγραφή ή την ενεργητική αναζήτηση περιγραφικών δεδομένων για ζητήματα που αφορούν την ατομική και τη δημόσια υγεία. Σκοπός της επαγρύπνησης είναι η συγκέντρωση, η ανάλυση, η αξιολόγηση και η ανάδρομη διάδοση και χρήση αυτών των στοιχείων προς όφελος της ομάδας ή του κοινωνικού συνόλου απ' όπου προήλθαν. ΕΠ :~ ΕΚΕΠΑΠ: επιτήρηση. ΒΟ(-)
- surveillance (Syn: (2) public health surveillance, epidemiologic surveillance)** := επιτήρηση ΤΠ· επιδημιολογική επιτήρηση ΤΠ
- surveillance bias** := Βλέπε **detection bias**

surveillance of the working environment := επίβλεψη του εργασιακού περιβάλλοντος ΔΔ

surveillance study := μελέτη επιτήρησης επαγρύπνησης ΣΓ1

surveillance, active := ενεργός επαγρύπνηση ΙΩ

surveillance, cycle := κύκλος επαγρύπνηση ΙΩ

surveillance, epidemiological := επιδημιολογική εποπτεία ΚΜ

surveillance, health := επίβλεψη της υγείας· επιτήρηση της υγείας ΔΔ

surveillance, occupational health := επιτήρηση της υγείας στην εργασία ΔΔ

surveillance, passive := παθητική επαγρύπνηση ΙΩ

surveillance, personal := ατομική εποπτεία ΚΜ

surveillance, quality := επιτήρηση της ποιότητας ΔΔ

surveillance, system := σύστημα επαγρύπνησης ΙΩ ΠΓ΄

survey := δημοσκόπηση ΕΝ ΕΣΙ ΙΩ ΚΜ ΠΓ΄ ΣΠ· έρευνα ΚΜ ΤΛ· δειγματοληπτική έρευνα ΕΣΙ· επιθεώρηση ΔΔ· επισκόπηση ΕΣΙ· εποπτεία ΔΔ. Βλέπε και **study**. ≈ Μελέτη παρατήρησης που εστιάζει στην απόκτηση πληροφοριών για δραστηριότητες, πεποιθήσεις, προτιμήσεις, γνώσεις ή συμπεριφορές με ή χωρίς την παρουσία συνεντευξιαστή. ΕΝ ≈ Γιατί όχι συνεντευκτής; Αντί συνεντευξιαστή (στον ορισμό). ΓΔ΄

survey, field := μελέτη πεδίου ΚΜ

survey, medical := ιατρική έρευνα ΔΔ

survey, nutrition := έρευνα διατροφής ΚΜ

survey, ongoing := συνεχής δημοσκόπηση ΙΩ

survey, periodic := περιοδική δημοσκόπηση ΙΩ

survival := επιβίωση ΓΔ1 ΙΩ ΣΓ1 ΤΛ ≈ ≈ Βλέπε και life. ΓΔ΄

survival analysis := ανάλυση επιβίωσης ΕΝ ΕΠ ΕΣΙ ΚΜ ΣΓ1 ΣΠ ≈ Στατιστική διαδικασία που χρησιμοποιείται για τη σύγκριση των ποσοστών των ασθενών σε κάθε ομάδα που βιώνουν ένα σύμβαμα σε διάφορα χρονικά διαστήματα κατά τη διάρκεια της μελέτης (π.χ. θάνατος). ΕΝ Η ανάλυση δεδομένων που αφορούν στο χρόνο που μεσολαβεί μέχρι κάποιο συγκεκριμένο συμβάν, π.χ. μικρή επίδραση συγκεκριμένης θεραπείας στο χρόνο επιβίωσης. ΕΠ

survival curve (Syn: Kaplan-Meier curve) := καμπύλη επιβίωσης ΕΝ ΣΓ1· καμπύλη Kaplan-Meier ΕΝ ≈ Μια καμπύλη που αρχίζει από το 100% του πληθυσμού της μελέτης και δείχνει το ποσοστό του πληθυσμού που επιβιώνει (ή που είναι ελεύθερο νόσου ή άλλης έκβασης) σε διαδοχικές χρονικές στιγμές και για όσο υπάρχουν διαθέσιμες πληροφορίες. ΕΝ

survival proportion := ποσοστό επιβίωσης ΙΩ

survival proportion, disease-free := ποσοστό επιβίωσης χωρίς νόσο ΙΩ

survival rate := δείκτης επιβίωσης ΑΧ, ποσοστό επιβίωσης ΠΓ΄

survival ratio technique := τεχνική της αναλογίας επιβιώσεως ΓΣ

survival, cell := κυτταρική επιβίωση ΚΜ

survival, corrected := διορθωμένη επιβίωση ΤΛ

survival, relative := σχετική επιβίωση ΤΛ

surviving child := επιζών τέκνο ΓΣ

survivor := επιζών ΓΣ

survivor sampling := επιλογή μαρτύρων στο τέλος της μελέτης ΑΧ

survivorship function := συνάρτηση επιβιώσεως ΓΣ

susceptibility := ευπάθεια ΓΔ1 ΚΜ ΣΓ1· επιδεκτικότητα ΕΓ΄· επίνοση κατάσταση ΤΠ

susceptible := επίνοσος ΙΩ ΤΠ· επιδεκτικός ΕΓ΄· ευπαθής ΑΒ

sustainability := βιωσιμότητα ΓΔ1· διατηρησιμότητα ΓΔ1 ≈ ≈ Βλέπε sustainable και sustainable development.

sustainable := βιώσιμη αν αναφέρεται στην ανάπτυξη ΓΔ1· διατηρήσιμη αν στην υγεία ΓΔ1· συνεχής αν στη χρηματοδότηση ΓΔ1. Βλέπε **sustainable development**. ≈ Χρησιμοποιούμε τον όρο sustainable για να περιγράψουμε τη χρήση των φυσικών πόρων, όταν αυτή κρατιέται σ' ένα σταθερό επίπεδο τέτοιο που δεν είναι πιθανό να βλάψει το περιβάλλον· ένα sustainable πλάνο, μέθοδος, ή σύστημα μπορεί να συνεχιστεί με τον ίδιο ρυθμό ή στο ίδιο επίπεδο δραστηριότητας χωρίς να βλάψει την αποδοτικότητά του και τους ανθρώπους που επηρεάζονται από αυτό. (Collins Cobuild English Dictionary: helping learners with real English. London 1997. Μετάφραση ΓΔ΄) ≈ Οι όροι sustainable, sustainability, "αιφόρος" δεν υπάρχουν στα ΒΟ και ΟΧ. Στο ΟΧ υπάρχουν τα λήμματα sustain (συγκρατώ, στηρίζω, βαστάζω· συντηρώ, δυναμώνω, διατηρώ· υφίσταμαι, παθαίνω· δέχομαι [νομική]) και sustenance (συντήρηση, θρεπτική αξία, τροφή). Το ΟΧ αποδίδει το βιώσιμος viable και το βιωσιμότητα viability. Βλέπε sustainable development.

sustainable development := βιώσιμη ανάπτυξη ΓΔ1 ≈ Ανάπτυξη που ικανοποιεί τις ανάγκες του παρόντος χωρίς να βάζει σε κίνδυνο τη δυνατότητα των μελλοντικών γενεών να ικανοποιήσουν τις δικές τους. ΓΔ1:364:(11) := BO(-), OX(-). Τον όρο 'sustainable development' εισήγαγε το 1987 η έκθεση "Το κοινό μας μέλλον" (Our Common Future), γνωστή και ως "έκθεση Brundtland" της Παγκόσμιας Επιτροπής για το Περιβάλλον (βλέπε 11η Πηγή Ορισμών στο τέλος του παραρτήματος αυτού), υπό την προεδρία της Gro Harlem Brundtland, πρωθυπουργού τότε της Νορβηγίας και Γενικής Διευθύντριας τώρα της ΠΟΥ. Για την απόδοσή του στα ελληνικά χρησιμοποιήθηκε αρχικά ο όρος 'αιεφόρος/ αειφορική', δάνειο από τη δασοπονία. Επειδή το 'αεί' δημιουργεί την ψευδαίσθηση ότι μπορεί να υπάρξει ενέργεια εκ του μηδενός (παραπέμπει στο αδύνατο να υπάρξει 'αεικίνητο' των φυσικών επιστημόνων των περασμένων αιώνων), προτάθηκαν κατά καιρούς οι όροι: διαρκής, συνεχής, βιώσιμη, διατηρούμενη (που διατηρείται), διατηρήσιμη (που είναι δυνατό να διατηρείται), αυτοσυντηρούμενη, σταθεροποιημένη, στοχαστική (με στοχασμό και φρόνηση). Ανάλογα με τα συμφραζόμενα, με το γλωσσικό/ νοηματικό περιβάλλον, αν πρόκειται για ανάπτυξη (sustainable development) το 'βιώσιμη' φαίνεται να επικρατεί· αν πρόκειται για υγεία (sustainable health) το βιώσιμη δεν φαίνεται να ταιριάζει, ίσως καλύτερα το 'διατηρήσιμη' (όπως στον τίτλο του Κεφαλαίου 5), ενώ και τα 'συνεχής' και 'ισόβια' δεν θα ήταν κακές εναλλακτικές. Λεπτομέρειες: Καλοπίσης Γ· Στοχαστική ανάπτυξη: αδόκιμη, άστοχη και παραπλανητική η χρησιμοποίηση των όρων αειφόρος, αειφορικός, αειφορία για χαρακτηρισμό της ανάπτυξης· Νέα Οικολογία 4/1999, 173: 48-49. Δημολιάτης Γ· Αεικίνητη ανάπτυξη· Νέα Οικολογία 7/1999, 176-177: 43-44. ΓΔ1:364:[6]. \ \ «Ο καθηγητής Σπυρ. Μηλιαράκης στον πρόλογό του τού κλασικού του Εγχειριδίου Βοτανικής (1910), αναφερόμενος σε θέματα ονοματολογίας και επιστημονικών όρων, αναφέρει: "Το λεχθέν υπό του μεγάλου Βοτανικού De Bary, ότι "ο άνθρωπος εξ ανατροφής διατελεί διηνεκώς υπό την πανίσχυρον επίδρασιν της λέξεως", υποδεικνύει την ευθύνην ήν φέρει και την προσοχήν ήν δέον να καταβάλη περί την ονοματολογίαν ο κατά πρώτον εισάγων εννοίας και όρους επιστημονικούς εν οιαδήποτε χώρα"» (Καλοπίσης ό.π.) \ \ Βλέπε και sustainable.

sustainable funding := συνεχής χρηματοδότηση ΓΔ1. Βλέπε **sustainable development**. := := Βλέπε sustainable development.

sustainable health := διατηρήσιμη υγεία ΓΔ1. Βλέπε **sustainable development**. := := Βλέπε sustainable development.

sustaining cause := αιτία που διατηρεί ΚΜ. Βλέπε **sustainable development**. := := Βλέπε sustainable development.

swimming pool := κολυμβητική δεξαμενή ΚΜ

switch, safety := διακόπτες ασφαλείας ΔΔ

symbolic representation := συμβολική αναπαράσταση ΙΩ

symptom := σύμπτωμα ΔΧΑ ΕΝ ΙΩ ≈ Κάθε φαινόμενο ή παρέκκλιση από τη φυσιολογική λειτουργία που αναφέρει ο ασθενής και υποδηλώνει την παρουσία νόσου. ΕΝ

symptom profile form := έντυπο προφίλ συμπτωμάτων ΓΔ1

symptomatic period := συμπτωματική περίοδος ΙΩ

synchronization := συγχρονισμός ΚΜ

syndrome := σύνδρομο ΔΔ ΕΝ ≈ Ένα σύνολο από σημεία, συμπτώματα, ή ανωμαλίες. ΕΝ

syndrome, carpal tunnel := σύνδρομο καρπιαίου σωλήνα ΔΔ

syndrome, hand-arm vibration := σύνδρομο δόνησης άκρας χειρός-βραχίονα ΔΔ

syndrome, post-traumatic stress := σύνδρομο μετατραυματικού άγχους ΔΔ

syndrome, sick building := σύνδρομο ασθενούς (άρρωστου) κτιρίου (ΣΑΚ) ΔΔ· σύνδρομο νοσογόνου κτιρίου ΓΔ' ≈ := Το sick = άρρωστος, στην καθομιλουμένη σημαίνει και αρρωστημένος, νοσηρός (ΟΧ), το αντίθετο του healthy με τη δεύτερη έννοια 'υγιεινός'; ΓΔ1:439:[37] \ \ Το κτίριο το ίδιο ούτε άρρωστο είναι ούτε ασθενές. Μπορεί όμως να είναι ή να μην είναι νοσογόνο (για τον άνθρωπο). "Το σύνδρομο του άρρωστου κτιρίου": πιθανότατα από το πρώτο που βρήκε ο πρώτος που άνοιξε το λεξικό, ακριβώς όπως μάλλον το incidence έγινε επίπτωση, άλλη μια "αγγλικούρα" (κατά το "ελληνικούρες", "γαλλικούρες" κτλ: Λ Τασολάμπρος, Η δημοτική, η αρχαία και η καθομιλουμένη - Η ανθρωπιστική παιδεία, Αθήνα 1980:41-43). ΓΔ'

synergism := συνέργεια ΑΒ ΓΔ ΠΓ'· συνεργική δράση ΚΜ· συνεργισμός ΣΓ1

synergism index := δείκτης συνεργισμού ΚΜ ΣΓ1· δείκτης συνέργειας ΓΔ ΠΓ'

synergy := συνέργεια ΑΧ ΓΡ' ΚΜ ΠΓ' ΤΛ· συνεργία ΕΣΙ ΚΜ· συνεργιστική επίδραση ΑΧ

synonym := συνώνυμο ΚΜ

synopsis := σύνοψη ΕΝ ≈ Σύνοψη περίληψη που εμπεριέχει τις κύριες μεθοδολογικές λεπτομέρειες και τα αποτελέσματα μιας μεμονωμένης μελέτης ή συστηματικής ανασκόπησης. ΕΝ

synthetic cohort := συνθετική γενεά ΓΣ

syphilis := σύφιλη ΓΔ1
system, alarm := σύστημα συναγερμού ΔΔ
system, back-up := εφεδρικό σύστημα ΔΔ
system, care := σύστημα υγειονομικής περίθαλψης ΔΔ
system, combustion := σύστημα καύσης ΔΔ
system, hand-arm := σύστημα χειριού-βραχίονα ΔΔ
system, information := σύστημα πληροφοριών ΓΔ' ΤΠ· σύστημα πληροφορίας (βιοϊατρική βιβλιογραφία) EN ≈ Τα συστήματα περιλαμβάνουν τις κατευθυντήριες οδηγίες κλινικής πρακτικής, κλινικά μονοπάτια, ή συνόψεις βιβλίων βασισμένες σε τεκμήρια που ενσωματώνουν πληροφορίες για συγκεκριμένα κλινικά προβλήματα και παρέχουν τακτικές ενημερώσεις για την καθοδήγηση της ιατρικής πρακτικής. EN
system, management := σύστημα διοίκησης ΔΔ
system, occupational safety and health (OSH) management := σύστημα διαχείρισης της ασφάλειας και της υγείας στην εργασία (ΑΥΕ) ΔΔ
system, protective := σύστημα προστασίας ΔΔ
system, quality := σύστημα ποιότητας ΔΔ
system, quality management (QMS) := σύστημα διαχείρισης ποιότητας ΔΔ
system, reporting := σύστημα αναφοράς ΔΔ
system, reproductive := αναπαραγωγικό σύστημα ΔΔ
system, respiratory := αναπνευστικό σύστημα ΔΔ
system, safety := σύστημα ασφάλειας ΔΔ
system, smoke detector := σύστημα ανίχνευσης καπνού ΔΔ
system, ventilation := σύστημα αερισμού ΔΔ
systematic := συστηματικός ΓΒΜ ΕΣΙ ΚΜ
systematic bias := Δεν υπάρχει τέτοιος όρος στο DoE Τα systematic error και bias είναι συνώνυμα, όρος systematic bias δεν είναι δυνατό να υπάρξει. ΓΔ' EN'. Βλέπε και **error (bias)**. ≈ ~ Το bias (= μεροληψία = συστηματικό σφάλμα = systematic error) είναι κατά σύστημα απόκλιση προς την ίδια κατεύθυνση (systematic error). Αν ήταν πότε προς τη μία πότε προς την άλλη, δεν θα ήταν μεροληψία αλλά τυχαία κύμανση, τυχαίο σφάλμα (random error). Συνεπώς το systematic bias = systematic systematic error = systematic2 error είναι αχρείαστη υπερβολή. Περίπτωση όπου και η γλώσσα προέλευσης μπορεί να έχει προβληματικό όρο. ΓΔ'
systematic error := Βλέπε **bias**.
systematic error (Syn: bias) := συστηματικό σφάλμα ΤΠ
systematic review := συστηματική ανασκόπηση ΓΔ1 EN ΙΩ ≈ Η αναγνώριση, επιλογή, αξιολόγηση, και σύννοψη πρωτογενών μελετών που αντιμετωπίζουν εστιασμένα κλινικά ερωτήματα με τη χρήση μεθόδων που μειώνουν την πιθανότητα συστηματικών σφαλμάτων. EN
systematic sampling := συστηματική δειγματοληψία ΤΠ
systems and programmes, OSH := συστήματα και προγράμματα επαγγελματικής ασφάλειας και υγείας (ΕΑΥ) ΔΔ
systolic blood pressure := συστολική αρτηριακή πίεση ΑΒ

T

t-distribution := κατανομή t του Student ΜΧ' ΠΓ'· κατανομή t-Student ΚΜ ΣΠ· κατανομή t ΕΣΙ· κατανομή t κατά Student ΙΩ ≈ t-DISTRIBUTION The distribution of a quotient of independent random variables, the numerator of which is a standardized normal variate and the denominator of which is the positive square root of the quotient of a chi-square distributed variate and its number of degrees of freedom. (DoE) := κατανομή t κατά Student ή κατανομή t του Student; Όπως Gauss, Fisher, Poisson, Yates, Kendall κτλ ΓΔ' \\\\ Κατανομή t του Student καλύτερα. ΜΧ'
t-Student distribution := Βλέπε **t-distribution**
t-test := δοκιμασία t EN ΜΧ'· έλεγχος t ΕΣΙ ΠΓ''· τεστ t ΕΣΙ ≈ Ένα παραμετρικό στατιστικό τεστ που εξετάζει τη διαφορά μεταξύ των μέσων δύο ομάδων τιμών. EN
taboo := ταμπού ΒΟ ΓΔ1
tachycardia := ταχυκαρδία ΜΣ
talc := τάλκης (Mg3Si4O10(OH)2) ΔΔ
tangibility := απτότητα ΚΜ

- tangible** := απτός ΚΜ ΜΚ΄· χειροπιαστός ΜΚ΄
- tangible, physical** := φυσικό χαρακτηριστικό ΚΜ
- tanning** := βυρσοδεψία ΔΔ
- tantalum** := ταντάλιο (Ta) ΔΔ
- tape, insulating** := μονωτική ταινία ΔΔ
- tar, coal** := λιθανθρακόπισσα ΔΔ
- target** := στόχος ΓΔ1 ΔΔ
- target condition** := κατάσταση-στόχος ΕΝ ≈ Σε μελέτες διαγνωστικών δοκιμασιών, η κατάσταση την οποία οι ερευνητές ή οι κλινικοί ενδιαφέρονται να διαγνώσουν (όπως φυματίωση, καρκίνος του πνεύμονα, ή σιδηροπενική αναιμία). ΕΝ
- target variable, dependent variable, outcome variable** := μεταβλητή-στόχος ΕΝ· εξαρτημένη μεταβλητή ΕΝ· μεταβλητή-έκβαση ΕΝ ≈ Βλέπε Εξαρτημένη μεταβλητή. ΕΝ ≈ Γιατί όλα σε ένα; Είναι ίδια; ΕΓ
- target-outcome, target-endpoint, target-event** := έκβαση-στόχος ΕΝ· κατάληξη-στόχος ΕΝ· σύμβαμα-στόχος ΕΝ ≈ Η κατάσταση την οποία (σε μελέτες παρέμβασης) οι ερευνητές ή οι κλινικοί ενδιαφέρονται να προσδιορίσουν και την οποία αναμένεται η παρέμβαση να βελτιώσει (όπως μείωση εμφράγματος του μυοκαρδίου ή εγκεφαλικού ή θανάτου, επούλωση έλκους κτλ). ΕΝ
- target-setting** := στοχοθεσία ΓΔ1
- task** := καθήκον ΓΔ1 ΓΔ2 ΔΔ· έργο ΓΔ2 ΚΜ· αποστολή ΓΔ2· δουλειά ΔΔ· εργασία ΔΔ· επιμέρους έργο ΔΔ· στόχος ΓΔ2. Βλέπε και **task performance and analysis** (ΒΟ)
- task analysis** := ανάλυση ιατρικής πρακτικής ΔΒ
- task behavior** := συμπεριφορά έργου ΚΜ
- task force** := ομάδα ειδικής αποστολής ΓΔ1
- task oriented** := έμφαση στο καθήκον ΚΜ
- task performance and analysis** := εκτέλεση και ανάλυση έργου ΒΟ
- tax** := φόρος ΓΔ1· φορολογία ΓΔ1
- TBL (task based learning)** := ΜΒΕ (μάθηση με βάση το έργο) ΓΔ2
- teacher** := δάσκαλος ΓΔ1 ΓΔ2
- teacher-centered** := δασκαλοκεντρικός ΓΒΜ
- teacher, case method** := Βλέπε **case method teacher** ΓΔ2
- teaching** := διδασκαλία ΓΔ2
- teaching role** := ρόλος διδασκαλίας ΓΔ2· διδακτικός ρόλος ΓΔ2
- teaching style** := ύφος διδασκαλίας ΓΔ2
- teaching, case method of** := Βλέπε **case method of teaching** ΓΔ2
- teaching, didactic** := Βλέπε **didactic teaching**. ΓΔ2
- teaching, direct** := Βλέπε **direct teaching**. ΓΔ2
- teaching, facilitatory** := Βλέπε **facilitatory teaching**. ΓΔ2
- teaching, facilitatory tutorial** := Βλέπε **facilitatory tutorial teaching**. ΓΔ2
- teaching, tutorial** := Βλέπε **tutorial teaching**. ΓΔ2
- team** := ομάδα ΔΔ ΜΣ
- team based learning (TBL)** := μάθηση βασισμένη στην ομάδα (ΜΒΟ) ΜΣ
- team, functional** := λειτουργική ομάδα ΚΜ
- team, management** := διοικητική ομάδα ΜΣ
- teamwork** := ομαδική εργασία ΔΔ
- tear gas (α-chloroacetophenone)** := δακρυγόνο αέριο (α-χλωροακετοφαινόνη) ΔΔ
- technical** := τεχνικός (επίθετο) ΚΜ
- technical report** := τεχνική έκθεση ΓΔ2
- technician** := τεχνίτης ΔΔ· τεχνικός (ουσιαστικό) ΔΔ
- technique** := τεχνική ΔΔ ΕΣΙ
- technique, projective** := προβολική τεχνική ΚΜ
- technological risk and innate safety** := τεχνολογικός κίνδυνος και εγγενής ασφάλεια ΚΜ
- technology, new** := νέα τεχνολογία ΔΔ
- teenager** := έφηβος ΔΔ
- teflon** := τεφλόν ΔΔ ≈ Βλέπε polytetrafluoroethylene.
- teleconferencing** := τηλεδιάσκεψη ΔΔ

- telematics** := τηλεματική ΓΔ1
- telemedicine** := τηλεϊατρική ΓΔ1
- telephone consultations** := τηλεφωνική συμβουλευτική ΜΣ
- telephone survey** := τηλεφωνική έρευνα ΜΣ
- teleworker** := τηλεεργαζόμενος ΔΔ
- teleworking** := τηλεεργασία ΔΔ
- temperature** := θερμοκρασία ΔΔ
- temperature index, effective** := δείκτης αισθητής θερμοκρασίας ΔΔ
- temperature ranges** := εύρος θερμοκρασίας ΜΣ
- temperature taking** := λήψη θερμοκρασίας ΜΣ
- temperature, control** := θερμοκρασία ελέγχου ΔΔ
- temperature, critical** := κρίσιμη θερμοκρασία ΔΔ
- temperature, wet bulb globe (WBGT)** := θερμοκρασία υγρού σφαιρικού θερμομέτρου ΔΔ
- temporality** := χρονική αλληλουχία ΑΧ· χρονικότητα ΚΜ
- temporary absentee** := προσωρινώς απών ΓΣ
- tendonitis (Syn: tendinitis)** := τενοντίτιδα ΓΡ' ΔΔ· τενοντίτις ΔΔ
- tension, creative** := Βλέπε **creative tension**. ΓΔ2
- teratogen** := τερατογόνο ΔΔ
- teratogenesis** := τερατογένεση ΔΔ
- term** := όρος ΓΔ2
- terminal disinfection** := τελική απολύμανση ΤΠ
- termination** := τερματισμός ΔΔ ΚΜ· απόληξη ΔΔ
- terminology** := ορολογία ΔΔ· ονοματολογία ΔΔ
- territory** := περιοχή ΓΣ· χώρα ΓΣ
- tertiary care** := τριτοβάθμια φροντίδα ΓΔ1 ≈ Εξειδικευμένη φροντίδα που απαιτεί τις υπηρεσίες υψηλά εξειδικευμένων επαγγελματιών υγείας και πολύ εξειδικευμένο εξοπλισμό, για παράδειγμα, οι νευροχειρουργικές ή καρδιοχειρουργικές επεμβάσεις. (Βλέπε και 'αυτοφροντίδα', 'πρωτοβάθμια φροντίδα', 'δευτεροβάθμια φροντίδα'). ΓΔ1:375:(1)
- tertiary case** := τριτογενές κρούσμα ΙΩ
- test** := δοκιμασία ΑΒ ΔΧΑ ΙΩ· δοκιμή ΔΔ· έλεγχος ΕΣΙ
- test of independence** := έλεγχος ανεξαρτησίας ΚΜ ΣΠ
- test statistic** := κατάλληλη στατιστική ΚΜ ΣΠ· κριτήριο ελέγχου ΕΣΙ· στατιστικό ελέγχου ΕΣΙ
- test threshold** := διαχωριστικό όριο δοκιμασίας ΕΝ ≈ Η πιθανότητα κάτω από την οποία ο γιατρός αποφασίζει ότι μια διάγνωση μπορεί να αποκλειστεί από τη λίστα πιθανών διαγνώσεων. ΕΝ
- test treat threshold** := ουδός διαγνωστικής δοκιμασίας-θεραπείας ΚΜ
- test, chi-square** := Βλέπε **chi-square test**
- test, chi-square adjusted for trend** := Βλέπε **chi-square test for trend**
- test, chi-square G-statistic** := chi-square G-statistic test [αμετάφραστο] ΙΩ
- test, chi-square Yates correction for continuity** := Βλέπε **Yates correction for continuity**
- test, clinical or clinical trial** := Βλέπε **clinical trial**, **randomized clinical trial (RCT)**
- test, diagnostic** := διαγνωστική δοκιμασία ΚΜ
- test, Fisher exact** := ακριβής δοκιμασία κατά Fisher ΙΩ
- test, Friedman** := δοκιμασία κατά Friedman ΙΩ
- test, Gehan** := δοκιμασία κατά Gehan ΙΩ
- test, goodness of fit** := δοκιμασία συμφωνίας με τα δεδομένα ΙΩ· έλεγχος καλής προσαρμογής ΕΣΙ
- test, Kolmogorov-Smirnov** := δοκιμασία κατά Kolmogorov-Smirnov ΙΩ· δοκιμασία των Kolmogorov-Smirnov ΜΧ'· έλεγχος Kolmogorov-Smirnov ΕΣΙ
- test, Kruskal-Wallis** := δοκιμασία κατά Kruskal-Wallis ΙΩ· δοκιμασία των Kruskal-Wallis ΜΧ'· έλεγχος Kruskal-Wallis ΕΣΙ
- test, laboratory** := Βλέπε **laboratory test**.
- test, log-rank** := Βλέπε **log-rank test**
- test, Mann-Whitney U** := δοκιμασία U κατά Mann-Whitney ΙΩ· δοκιμασία του Wilcoxon-Mann-Whitney ΜΧ'· έλεγχος Wilcoxon-Mann-Whitney (Wilcoxon-Mann-Whitney test) ΕΣΙ
- test, Mantel-Haenszel** := Βλέπε **Mantel-Haenszel test**
- test, McNemar** := δοκιμασία κατά McNemar ΙΩ· δοκιμασία του McNemar ΜΧ'· έλεγχος του McNemar

ΕΣΙ· ΤΕΣΤ του McNemar ΕΣΙ

test, non-parametric := μη παραμετρική δοκιμασία ΙΩ

test, provocation := δοκιμή πρόκλησης ΔΔ ΝΡ'

test, residual := έλεγχος υπολείμματος ΔΔ

test, screening := δοκιμή διαλογής ΔΔ

test, Shapiro-Wilk := δοκιμασία των Shapiro-Wilk ΑΛ' ΜΧ'· έλεγχος Shapiro-Wilk ΕΣΙ ΜΧ' ΠΓ'· δοκιμασία κατά Wilk-Shapiro ΙΩ ≈ ~ Ο αγγλικός όρος είναι Shapiro-Wilk test και όχι Wilks-Shapiro. Μάλλον υπάρχει τυπογραφικό λάθος στον αγγλικό όρο. Προτείνω έλεγχος Shapiro-Wilk. ΠΠ'

test, sing := δοκιμασία των σημείων ΙΩ

test, statistical := στατιστική δοκιμή ΔΔ

test, Student := δοκιμασία κατά Student ΙΩ

test, Tarone-Ware := δοκιμασία κατά Tarone-Ware ΙΩ

test, toxicity := δοκιμή τοξικότητας ΔΔ

test, Welch := δοκιμασία κατά Welch ΙΩ· δοκιμασία του Welch ΜΧ'· έλεγχος του Welch ΕΣΙ

test, Wilcoxon matched-pairs signed ranks := δοκιμασία κατά Wilcoxon κατά ζεύγη ΙΩ

testing := έλεγχος ΑΒ

testing, audiometric := ακοομέτρηση ΔΔ

testing, patch := δερματική δοκιμή ΔΔ

testing, vision := έλεγχος της όρασης ΔΔ

testwise := δοκιμοσοφία ΔΒ

textbook := διδακτικό εγχειρίδιο ΓΔ2· Βλέπε και **book**. ΓΔ2

textiles, asbestos := υφασμένος αμίαντος ΔΔ

the four C's of education (communication, collaboration, critical thinking, creativity) := τα τέσσερα C της εκπαίδευσης (επικοινωνία, συνεργασία, κριτική σκέψη, δημιουργικότητα) ΔΒ

the gap model := το υπόδειγμα των χασμάτων ΚΜ

the health professions := τα επαγγέλματα υγείας ΓΔ1

the human factor := ο ανθρώπινος παράγοντας ΚΜ

the overall burden of ill health := το ολικό φορτίο κακής υγείας ΓΔ1

the whole is greater than the sum of its parts := το όλο είναι περισσότερο από το σύνολο των μερών ΔΓ

theorem := θεώρημα ΙΩ

theorem, central limit := κεντρικό οριακό θεώρημα ΕΣΙ· θεώρημα κεντρικού ορίου ΙΩ ≈ ~ theorem of "central limit"? "central theorem" of limit? "central limit" of theorem? ΓΔ'

theoretical allegiance := θεωρητική υποταγή ΕΔ· υποταγή σε μια θεωρία ΓΔ' ≈ ~ Τυφλή υπακοή σε μια σχολή σκέψης ή θεωρίας στο χώρο της ψυχοθεραπείας. ΕΔ:(18) ≈ ~ Το "θεωρητική υποταγή" προκαλεί συνειρμούς μάλλον διαφορετικούς από τον ορισμό του όρου (ίσως ο αγγλικός όρος ευθύνεται: καλύτερα αν "theory allegiance" ή ακόμα καλύτερα "allegiance to a theory"). Το "υποταγή σε μια θεωρία" είναι σχεδόν εξίσου διαφανές με τον ορισμό του όρου, γενικεύοντας παράλληλα και πέρα από το χώρο της ψυχοθεραπείας (γιατί μόνο στο χώρο της ψυχοθεραπείας; σε κάθε πεδίο του επιστητού, οι άνθρωποι μπορεί να υποπέσουν στο ίδιο συστηματικό σφάλμα, βλέπε Πολιτική πχ)

theoretical demography := θεωρητική δημογραφία ΓΣ

theoretical saturation := θεωρητικός κορεσμός ΕΝ ≈ ~ Στην ποιοτική έρευνα, αυτό είναι το σημείο στην ανάλυση στο οποίο τα αποτελέσματα είναι πολύ καλά οργανωμένα σε μια συνεκτική θεωρία ή ένα εννοιολογικό πλαίσιο. Αυτό θεωρείται ένα κατάλληλο σημείο παύσης της ανάλυσης των δεδομένων, ειδικά στη μεθοδολογία των θεμελιωμένων θεωριών. ΕΝ

theory := θεωρία ΕΝ ≈ ~ Η θεωρία αποτελείται από έννοιες και από τις συσχετίσεις τους. ΕΝ

theory triangulation := τριγωνισμός της θεωρίας ΕΝ. Βλέπε **triangulation**. ≈ ~ Βλέπε τριγωνισμός. ΕΝ

therapeutic allegiance of the experimenter := υποταγή του ερευνητή στη θεραπευτική μέθοδο ΕΔ ≈ ~ Κατάσταση στην οποία ο ερευνητής έχει τυφλή υπακοή σε ένα είδος ψυχοθεραπείας. ΕΔ:(18) ≈ ~ Ο ερευνητής ή ο ψυχο-ερευνητής; Βλέπε και theoretical allegiance ΓΔ'

therapeutic trial := κλινική δοκιμή ΑΧ ΠΓ'· πειραματική έρευνα θεραπείας ΑΧ· τυχαίοποιημένη έρευνα θεραπείας ΑΧ

therapy := θεραπεία ΙΩ

therapy criterion := κριτήριο θεραπείας ΚΜ

therapy, etiologic := αιτιολογική θεραπεία ΙΩ

therapy, pathophysiologic := παθοφυσιολογική θεραπεία ΙΩ
therapy, symptomatic := συμπτωματική θεραπεία ΙΩ
thermal environment := θερμικό περιβάλλον ΔΔ
thermometer := θερμόμετρο ΜΣ
thermoregulation := θερμορύθμιση ΚΜ
thigh := μηρός ΜΣ
thinker := στοχαστής ΓΔ2
thinker, impulsive := Βλέπε **impulsive thinker**. ΓΔ2
thinking := περίσκεψη ΓΔ2· σκέψη ΓΔ2
thinking about thinking := σκέψη για τη σκέψη (για το πώς λειτουργεί η σκέψη) ΓΔ2· στοχασμός για το σκέπτεσθαι ΓΔ´
thinking, critical := Βλέπε **critical thinking**. ΓΔ2
thought := σκέψη ΓΔ2· περίσκεψη ΓΔ2
thoughtful := συλλογισμένος ΓΔ2
threat := απειλή ΚΜ
threshold := ουδός ΙΩ ΠΓ´· κατώφλι ΓΡ´· προδιαγραφμένο όριο ΔΔ
Threshold Limit Value – Short Term Exposure Limit (TLV–STEL) := οριακή τιμή – οριακή τιμή έκθεσης μικρής διάρκειας (των Αμερικανών Υγιεινολόγων) ΔΔ
Threshold Limit Values – Time Weighted Average (TLV–TWA) := οριακή τιμή έκθεσης – χρονικά σταθμισμένη μέση τιμή (των Αμερικανών Υγιεινολόγων) ΔΔ
threshold, lower assessment := κατώτερο όριο εκτίμησης ΔΔ
threshold, upper assessment := ανώτερο όριο εκτίμησης ΔΔ
throat infections := λοιμώξεις φάρυγγα ΜΣ
throughput := διεργασίες ΔΓ· εκροή ΚΜ
thyroid disorders := διαταραχές θυρεοειδούς ΜΣ
tick := κρότωνας ΚΜ ΤΠ· τσιμπούρι ΤΠ ≈ Ανήκει στην ομοταξία των αραχνιδίων. ΤΠ
tick borne encephalitis := κροτωγενής εγκεφαλίτιδα ΚΜ
tick-borne := κροτωνογενής ΤΠ
time := χρόνος ΔΔ ΜΣ
time frame := χρονικό πλαίσιο ΑΒ
time keeping := εξοικονόμηση χρόνου ΜΣ
time paradox := παράδοξο του χρόνου ΙΩ
time preference := προτίμηση χρόνου ΙΩ
time series := χρονοσειρά ΑΧ ΓΡ´ ΕΠ ΕΣΙ ΙΩ ΜΧ´· χρονική σειρά ΕΣΙ· χρονολογική σειρά ΕΣΙ ≈ Ως χρονοσειρά χαρακτηρίζεται κάθε σειρά παρατηρήσεων για ένα μέγεθος κατά τη διάρκεια του χρόνου. ΕΠ
time series design := μελέτη χρονοσειρών ΕΝ ≈ Σε αυτόν τον σχεδιασμό μελετών, τα δεδομένα συλλέγονται σε διάφορα χρονικά σημεία και πριν και μετά την παρέμβαση. Τα δεδομένα που συλλέχθηκαν πριν την παρέμβαση επιτρέπουν τον υπολογισμό των υποκείμενων τάσεων και κυκλικών επιδράσεων. Τα δεδομένα που συλλέγονται μετά την παρέμβαση επιτρέπουν την εκτίμηση της αποτελεσματικότητας της παρέμβασης λαμβάνοντας υπ’ όψιν υποκείμενες μόνιμες επιδράσεις. Ο σχεδιασμός χρονοσειρών καταγράφει τις εκβάσεις κατά τη διάρκεια ενός αριθμού κύκλων και προσδιορίζει αν το μοτίβο αλλάζει σε συμφωνία με την παρέμβαση. ΕΝ
time series, stationary := στατική χρονοσειρά ΙΩ
time trade-off := ανταλλαγή χρόνου ΙΩ
time trend := διαχρονική τάση ΓΔ´· χρονική τάση ΑΒ· διαχρονική εξέλιξη ΚΜ
time-dependent covariate := χρονοεξαρτημένες συμμεταβλητές ΕΣΙ χρονοεξαρτώμενες μεταβλητές ΙΩ
time-horizon := χρονικός ορίζοντας ΙΩ
time-series study := μελέτη χρονικής σειράς ΑΒ. Βλέπε **time series design**.
time-to-event := χρόνος έως το συμβάν ΙΩ
time, lost working := απώλεια χρόνου εργασίας ΔΔ
time, welding := χρόνος συγκόλλησης ΔΔ
time, working := χρόνος εργασίας ΔΔ
timeliness := εγκαирότητα ΤΠ· επικαιρότητα ΚΜ
timely := έγκαιρος ΤΠ
timing := έγκαιρος ΚΜ· χρονώση ΣΓ1

tin := κασσίτερος ΔΔ· στάννιο (Sn) ΔΔ· στάνιο ΓΔ´
tinnitus := βόμβος αυτιών ΔΔ· εμβοές ΝΡ´· σφύριγμα αυτιών ΔΔ
tissue alteration := ιστική αλλοίωση ΙΩ
titanium := τιτάνιο (Ti) ΔΔ
tobacco := καπνός ΒΟ ΓΔ1 ΚΜ
tobacco producers lung := πνεύμονας καπνοπαραγωγών ΚΜ
tobacco smoke exposure, environmental := περιβαλλοντική έκθεση σε καπνό ΙΩ
tobacco use disorder := διαταραχή από χρήση καπνού ΚΜ
toecap := προστατευτικό δακτύλων ποδιών ΔΔ
toilet := τουαλέτα ΔΔ
tolerance := ανοχή ΔΔ ΕΣΙ ΚΜ· ανεκτικότητα ΔΔ· συντελεστής ανεκτικότητας ΣΓ3
tolerance, reverse := αντίστροφη ανοχή ΚΜ
toluidine or aminotoluene or methylaniline := τολουιδίνη ΔΔ· αμινοτολουόλιο ΔΔ· μεθυλοανιλίνη ΔΔ
tool := εργαλείο ΔΔ
tool, hand := εργαλείο χεριού ΔΔ
tools of explosives fixing := εργαλείο εκρηκτικής στερέωσης ΚΜ
total birth rate := συντελεστής συνολικής γεννητικότητας ΓΣ
total fertility := ολική γονιμότητα ΓΣ
total fertility rate := συντελεστής ολικής γονιμότητας ΓΣ
total growth := συνολική αύξηση ΓΣ
total lifetime := συνολική διάρκεια ζωής ΓΣ
total number of years lived := συνολικός αριθμός ετών ζωής ΓΣ
total priority weight := δείκτης συνολικής προτεραιότητας ΔΒ
total quality management (TQM) := συνολική διαχείριση ποιότητας ΓΔ´ ΠΓ´· διοίκηση ολικής ποιότητας ΕΓ´ ΚΜ. Βλέπε και [European Foundation For Quality Management \(EFQM\)](#), [national recommendations on quality management in health care](#), και [system, quality management \(QMS\)](#) ≈ ~ "διοίκηση ολικής ποιότητας" ή "ολική διοίκηση ποιότητας": το κλασικό "πρόβλημα των τριών": πού πάει το total; στο quality (total quality) ή στο management (total management); Το αποτέλεσμα μπορεί να βγάλει ή να μην βγάλει νόημα στη γλώσσα προορισμού. ΓΔ´ \ \ διοίκηση/ διαχείριση ολικής ποιότητας, management of total quality και όχι total management of quality, νομίζω. ΕΓ´ \ \ Εκτός που το διοίκηση ολικής ποιότητας δεν βγάλει νόημα στα ελληνικά, οι τρεις όροι στους οποίους παραπέμπομε περιέχουν το δίλεκτο quality management, οπότε είναι προφανές πού πάει το total (total quality-management = total management of quality). ΓΔ´
tourism := τουρισμός ΓΔ1
town := πόλη ΓΣ
town planner := πολεοδόμος ΓΔ1
toxic := τοξικός ΔΔ
toxic effect threshold := όριο τοξικής επίδρασης ΚΜ
toxic for reproduction := τοξικό στην αναπαραγωγή ΔΔ
toxication := δηλητηρίαση ΚΜ
toxicity, acute := οξεία τοξικότητα ΔΔ ΚΜ
toxicity, chronic := χρόνια τοξικότητα ΔΔ
toxicity, medication := τοξικότητα φαρμάκου ΚΜ
toxicity, reproductive := αναπαραγωγική τοξικότητα ΔΔ· Βλέπε [toxicology, reproduction](#) και [toxicology, reproductive](#).
toxicity, subacute := υποξεία τοξικότητα ΔΔ
toxicokinetics := τοξικοκινητική ΔΔ
toxicology := τοξικολογία ΔΔ
toxicology, cardiovascular := καρδιαγγειακή τοξικολογία ΔΔ
toxicology, endocrine := ενδοκρινική τοξικολογία ΔΔ
toxicology, genetic := γενετική τοξικολογία ΔΔ
toxicology, industrial := βιομηχανική τοξικολογία ΔΔ
toxicology, occupational := εργασιακή τοξικολογία ΚΜ
toxicology, pulmonary := πνευμονική τοξικολογία ΔΔ

toxicology, reproduction := τοξικολογία αναπαραγωγής ΔΔ. Βλέπε και **toxicology, reproductive** και **toxicity, reproductive**.

toxicology, reproductive := τοξικολογία στην αναπαραγωγή ΔΔ. Βλέπε **toxicology, reproduction** και **toxicity, reproductive**.

toxicology, respiratory := τοξικολογία του αναπνευστικού συστήματος ΔΔ

toxicology, skin := τοξικολογία του δέρματος ΔΔ

trace element := ιχνοστοιχείο ΓΔ1

TRACKER (targets, route of study, assessment activities, core information, keytips, educational opportunities, readable material) := ΣΠΑΚΣΕΑ (στόχοι, πορεία σπουδών, δραστηριότητες αξιολόγησης, πληροφορίες κορμού, συμβουλές-κλειδιά, εκπαιδευτικές ευκαιρίες, αναγνώσιμο υλικό) ΓΔ2

tract, respiratory := αναπνευστική οδός ΔΔ

trade := εμπόριο ΓΔ1

trade-off := εξισορροπιστικό αντάλλαγμα ΓΔ1

training := εκπαίδευση ΜΣ· επιμόρφωση ΔΔ· κατάρτιση ΓΔ1

training, off-the-job := εκπαίδευση εκτός του χώρου εργασίας ΔΔ

training, on-the-job := εκπαίδευση στην εργασία ΔΔ ≈ Learning on-the-job allows service and training to be combined. (Mitchell HE, Harden RM, Laidlaw JM. Towards effective on-the-job learning: the development of a paediatric training guide. Medical Teacher 1998, 20(2): 91-98). ΓΔ'

training, work adjustment := επιμόρφωση με στόχο την προσαρμογή στην εργασία ΔΔ ≈ Χρειάζεται ορισμός. ΓΔ'

transadditivity := υπερπροσθετικότητα ΚΜ

transfer, heat := μεταφορά θερμότητας ΔΔ

transformation := μετασχηματισμός ΕΔ ΕΠ ΙΩ ΚΜ ΣΠ ≈ Ορισμένες ασύμμετρες κωδωνοειδείς κατανομές είναι δυνατό να μετατραπούν σε συμμετρικές με την εφαρμογή κατάλληλων μετασχηματισμών, όπως η αντικατάσταση των αριθμητικών τιμών των μετρήσεων με τους αντίστοιχους λογαρίθμους (log transformation) ή με τις τετραγωνικές τους ρίζες κ.λπ. ΕΔ:(12) Ορισμένες ασύμμετρες κωδωνοειδείς κατανομές είναι δυνατό να μετατραπούν σε συμμετρικές με την εφαρμογή κατάλληλων μετασχηματισμών, όπως η αντικατάσταση των αριθμητικών τιμών των μετρήσεων με τους αντίστοιχους λογαρίθμους (log transformation) ή με τις τετραγωνικές τους ρίζες κ.λπ. ΕΠ

transfrontier := διασυνοριακός ΓΔ1

transient migrant := διερχόμενος μετανάστης ΚΜ

transit := διάβαση ΓΣ· διέλευση ΓΣ

transition := μετάβαση ΓΔ1 ΙΩ

transmission := μετάδοση ΔΔ ΤΛ ΤΠ

transmission probability := πιθανότητα μετάδοσης ΙΩ

transmission, airborne := αερογενής μετάδοση ΤΛ· αερόφερτη μετάδοση ΓΔ'. Βλέπε Σχόλια. ≈ airborne = αερόφερτος: Βαλεοντής Κ. Οι διεθνώς τυποποιημένες διαγλωσσικές «αρχές σχηματισμού όρων» (κατά ISO). ΕΛΕΤΟ, Ορόγραμμα 2010, 102: 1-2: αρχή οροδοσίας "Γλωσσική Καταλληλότητα". ΓΔ'

transmission, direct := άμεση μετάδοση ΤΛ

transmission, indirect := έμμεση μετάδοση ΚΜ

transmission, vector-born := μετάδοση με διαβιβαστή ΤΛ

transparency := διαφάνεια ΓΔ1 ΟΧ

transport := μεταφορά ΔΔ ΓΔ1

transport of dangerous goods by rail := σιδηροδρομική μεταφορά επικίνδυνων εμπορευμάτων ΔΔ

transport of dangerous merchandise := μεταφορά επικίνδυνου εμπορεύματος ΚΜ

transport, material := μεταφορά υλικών ΔΔ

transportation := μεταφορά ΔΔ

transportation of patient := μεταφορά ασθενή ΚΜ

transversal := εγκάρσιος ΔΔ

trauma, acute := οξύ τραύμα ΔΔ

traveler := ταξιδιώτης ΓΣ

travellers' diarrhoea := διάρροια των ταξιδιωτών ΚΜ

treatment := θεραπεία ΜΣ

treatment ESI := αγωγή ΕΣΙ· θεραπεία ΕΣΙ

treatment effect := θεραπευτικό αποτέλεσμα ΚΜΧ

treatment effect, intervention effect := θεραπευτικό αποτέλεσμα ΕΝ· αποτέλεσμα της παρέμβασης ΕΝ ≈ Τα αποτελέσματα συγκριτικών κλινικών δοκιμών μπορούν να εκφραστούν με τη χρήση ποικίλων μέτρων αποτελεσματικότητας των παρεμβάσεων. Παραδείγματα είναι η μείωση του απόλυτου κινδύνου, η μείωση του σχετικού κινδύνου, ο λόγος αναλογιών, και ο αριθμός που πρέπει να θεραπευτεί. Η καταλληλότητα χρήσης αυτών των μέτρων για να εκφραστεί η δράση μιας παρέμβασης και για τον αν θα χρησιμοποιηθούν πιθανότητες, μέσοι ή διάμεσοι για τον υπολογισμό αυτής της δράσης, εξαρτάται από το είδος της μεταβλητής που εκφράζει την έκβαση. Για παράδειγμα, η μείωση του απόλυτου κινδύνου, η μείωση του σχετικού κινδύνου, ο λόγος αναλογιών, και ο αριθμός που πρέπει να θεραπευτεί χρησιμοποιούνται για διχότομες μεταβλητές. ΕΝ

treatment integrity (Syn: treatment fidelity) := ακεραιότητα θεραπείας ΕΔ· ιδανική αποτελεσματικότητα θεραπείας (treatment efficacy) ΓΔ' ≈ Επίσης γνωστή ως πιστότητα θεραπείας (treatment fidelity). Ο όρος αναφέρεται στο βαθμό στον οποίο η παρέμβαση έχει εφαρμοστεί όπως προβλέπεται μέσα από προκαθορισμένους κανόνες και εγχειρίδια χρήσης (27). ΕΔ := Ο όρος θυμίζει το efficacy των οικονομολόγων (αποτελεσματικότητα υπό ιδανικές συνθήκες). Η αρχή οροδοσίας "διεπιστημονικότητα" και "γενικευσιμότητα" θα επέβαλαν τον όρο "treatment efficacy". Ωστόσο οι ερευνητές δεν είναι δυνατό να κατανοήσουν τη σημασία της διεπιστημονικότητας χωρίς δύο τουλάχιστον εντελώς διαφορετικά βασικά πτυχία (στο παράδειγμα, ιατρικής και οικονομικών). ΓΔ'

treatment target := θεραπευτικός στόχος ΕΝ ≈ Η παράμετρος της ασθένειας (ένα σύμπτωμα, σημείο, ή επιπλοκή) εναντίον της οποίας κατευθύνεται η θεραπεία. ΕΝ

treatment threshold := ουδός θεραπευτικής απόφασης ΚΜ

treatment threshold, therapeutic threshold := θεραπευτικό όριο ΕΝ ≈ Πιθανότητα πάνω από την οποία ένας κλινικός θεωρεί μία διάγνωση επιβεβαιωμένη ώστε να σταματήσει την περαιτέρω διερεύνηση και να ξεκινήσει θεραπεία. ΕΝ

treatment, medical := ιατρική περίθαλψη ΔΔ

tree, hierarchical := ιεραρχικό δέντρο ΚΜ

trend := τάση ΔΔ ΕΣΙ ΙΩ

trend, historical := τάση του παρελθόντος ΓΔ1

trend, international := διεθνής τάση ΚΜ

trial := δοκιμή ΕΣΙ ΙΩ ΚΜ ΣΠ· παρεμβατική έρευνα ΤΛ (βλέπε **study**)· παρεμβατική μελέτη ΠΓ'

trial of therapy := θεραπευτική κλινική δοκιμή ΕΝ· κλινική δοκιμή ΠΓ' ≈ Σε μια θεραπευτική δοκιμή, ο ιατρός προσφέρει στον ασθενή μια παρέμβαση, ανασκοπεί τα αποτελέσματα της παρέμβασης στον ασθενή σε συγκεκριμένο χρόνο και, ανάλογα με τη δράση, συστήνει τη συνέχιση ή διακοπή της παρέμβασης. ΕΝ

trial, clinical := κλινική δοκιμή ΚΜ ΠΓ'· κλινικό πείραμα ΚΜ

trial, clinical see clinical test := κλινική δοκιμή ΔΔ ΕΣΙ

trial, comparative efficacy := δοκιμή συγκριτικής αποτελεσματικότητας ΙΩ

trial, large simple := μεγάλη απλή δοκιμή ΙΩ

trial, mega- := μεγαδοκιμή ΓΔ'· mega-δοκιμή ΙΩ

trial, n-of-1 := δοκιμή ενός ατόμου ΙΩ· κλινική δοκιμή ενός ατόμου ΠΓ'

trial, pivotal := καθοριστική δοκιμή ΙΩ

trial, randomized clinical := τυχαιοποιημένη κλινική δοκιμή ΙΩ ΠΓ'

trial, randomized controlled := Βλέπε **randomized controlled trial** (RCT)

trial, safety-efficacy := δοκιμή ασφάλειας-αποτελεσματικότητας ΙΩ

trialist := ο διεξάγων τη δοκιμή ΚΜΧ ≈ := "ο δοκιμαστής"; ΓΔ'

triangulation := τριγωνισμός ΕΝ ≈ Στην ποιοτική έρευνα, μια αναλυτική προσέγγιση στην οποία τα ευρήματα ενισχύονται με τη χρήση πολλαπλών πηγών πληροφοριών. Υπάρχουν διαφορετικοί τύποι τριγωνισμού. Ο τριγωνισμός σε επίπεδο ερευνητή απαιτεί περισσότερους από έναν ερευνητές να συλλέξουν και αναλύσουν τα πρωτογενή δεδομένα, έτσι ώστε τα ευρήματα να προκύπτουν μετά από ομοφωνία μίας ομάδας ερευνητών. Ο τριγωνισμός θεωρίας είναι μια διαδικασία όπου τα ευρήματα ενσωματώνονται με υπάρχουσες θεωρίες της κοινωνικής επιστήμης. ΕΝ := Είναι ο τριγωνισμός ερευνητών ένα είδος συστηματικής ανασκόπησης και σύνθεσης ("μετανάλυσης") μη-ποσοτικών ερευνών; ΓΔ'

trichloroethane := τριχλωροαιθάνιο ΔΔ

trichloroethylene := τριχλωροαιθυλένιο ΔΔ

trichloromethane or chloroform or methane trichloride := τριχλωρομεθάνιο ή χλωροφόρμιο ΔΔ

trichlorotrifluoroethane := τριχλωροτριφθοροαιθάνιο ΔΔ

trim-and-fill method := μέθοδος trim-and-fill EN· μέθοδος αφαίρεσης και προσθήκης ΠΓ΄ ≈ Όταν υπάρχει υποψία συστηματικού σφάλματος δημοσίευσης σε μια συστηματική ανασκόπηση, οι ερευνητές μπορούν να εκτιμήσουν το πραγματικό μέγεθος αποτελέσματος της παρέμβασης αφαιρώντας μικρές θετικές μελέτες για τις οποίες δεν υπάρχουν αντίστοιχες αρνητικές μελέτες και μετά υπολογίζοντας το υποτιθέμενο αληθές μέγεθος αποτελέσματος από το προκύπτον συμμετρικό γράφημα χωνιού. Οι ερευνητές μετά αντικαθιστούν τις θετικές μελέτες που αφαίρεσαν και εισάγουν υποθετικές μελέτες που προσομοιάζουν αυτές τις θετικές μελέτες για τη δημιουργία ενός συμμετρικού γραφήματος χωνιού το οποίο διατηρεί τη νέα συνολική εκτίμηση για το μέγεθος αποτελέσματος. Αυτή η μέθοδος επιτρέπει τον υπολογισμό ενός προσαρμοσμένου διαστήματος εμπιστοσύνης και την εκτίμηση του αριθμού των μελετών που λείπουν. EN

triplet := τρίδυμο ΓΣ

true negative := αληθινά αρνητικό ΕΣΙ· αληθώς αρνητικό ΠΓ΄ ΣΠ· ορθώς αρνητικό EN ≈ Αρνητικό αποτέλεσμα ενός τεστ που σωστά αναγνωρίζει τους μη έχοντες τη διαταραχή-στόχο. EN

true negative rate := ποσοστό αληθώς αρνητικών αποτελεσμάτων ΚΜ ΣΓ12

true positive := αληθινά θετικό ΕΣΙ· αληθώς θετικό ΠΓ΄ ΣΠ· ορθώς θετικό EN ≈ Θετικό αποτέλεσμα ενός τεστ που σωστά αναγνωρίζει τους έχοντες τη διαταραχή-στόχο. EN

true positive rate := ποσοστό αληθώς θετικών αποτελεσμάτων ΚΜ ΣΓ12

true rate of natural increase := αληθής συντελεστής φυσικής αυξήσεως ΓΣ

truncated trial EN := Βλέπε **stopped early trial**.

truthfulness := ειλικρίνεια ΜΣ

tuberculosis := φυματίωση ΒΟ ΓΔ1 ΔΔ ΚΜ

tuberculosis isolation (Syn: isolation, acid fast bacilli (AFB)) := απομόνωση αερογενούς μετάδοσης ΤΠ

tumor := όγκος ΑΒ

tumor suppressor := ογκοκαταστολέας ΑΒ

tungsten or wolfram := βολφράμιο ή τουνγκστένιο (W) ΔΔ

turnover, staff := εναλλαγή του προσωπικού στις θέσεις εργασίας ΔΔ

tutee := εκπαιδευόμενος ΜΣ· καθοδηγούμενος ΜΣ

tutor := καθοδηγητής ΓΔ2 ≈ ~ Tutor = καθοδηγητής, σύμφωνα με (i) το ΟΧ: «Tutor = [σε Πανεπιστήμια] επιμελητής, καθοδηγητής μελέτης», και (ii) τον ορισμό που δίνει ο ίδιος ο συγγραφέας: «The tutor's responsibility is guidance = Η ευθύνη του tutor είναι η καθοδήγηση». Αντί του απολύτως ορθού «καθοδηγητής μελέτης» χρησιμοποιείται παντού στο κείμενο το «καθοδηγητής» για συντομία αλλά και γιατί οι ιδιότητες του καθοδηγητή που περιγράφονται εδώ, φαίνεται πως είναι οι ιδιότητες του κάθε (καλού) καθοδηγητή. ΓΔ2

tutor function := καθοδηγητική λειτουργία ΓΔ2

tutorial := καθοδηγητικός (αν αναφέρεται στον καθοδηγητή) ΓΔ2· καθοδηγούμενος (αν αναφέρεται στο μαθητή) ΓΔ2

tutorial group := καθοδηγούμενη ομάδα ΓΔ2

tutorial learning := καθοδηγούμενη μάθηση ΓΔ2

tutorial process := καθοδηγητική διαδικασία ΓΔ2· καθοδηγούμενη διαδικασία ΓΔ2

tutorial style := καθοδηγητικό ύφος ΓΔ2

tutorial teaching := καθοδηγητική διδασκαλία ΓΔ2

tutoring := καθοδήγηση ΓΔ2

twin study := μελέτη διδύμων ΜΚ΄. Βλέπε και **adoption study**. ≈ Μελέτες διδύμων, σε αντιδιαστολή με τις "adoption studies" που αφορούν "υιοθετημένα μέλη" οικογενειών. ΜΚ΄

twins := δίδυμα ΓΣ

two way classification table := διαξονικός πίνακας ΕΠ ≈ Έτσι ονομάζεται ο πίνακας ο οποίος περιλαμβάνει τα δεδομένα μιας διαξονικής ταξινόμησης. ΕΠ

two-sided test (Syn: two-tailed test) := αμφίπλευρος έλεγχος ΕΣΙ ΠΓ΄ ΜΧ΄ ΣΠ· έλεγχος διπλής κατεύθυνσης ΠΓ΄ ΣΓ3· δίπλευρος έλεγχος ΕΣΙ· δίπλευρο τεστ ΕΣΙ· δοκιμασία διπλής διεύθυνσης ΕΠ· δοκιμασία δύο διευθύνσεων ΑΧ ≈ Λέγεται η δοκιμασία που εφαρμόζεται στην περίπτωση μιας εναλλακτικής υπόθεσης, όπου υπάρχει απόκλιση της υπό έλεγχο μεταβλητής και κατά τις δύο κατευθύνσεις (δύο διευθύνσεων, two-sided). ΕΠ ~ Οι όροι two-sided και two tailed είναι εννοιολογικά ταυτόσημοι. ΜΚ΄ \ \ Στον ορισμό, απόκλιση ή διασπορά; ΓΔ΄

two-sides test := Βλέπε **two-sided test**

two-tailed test := Βλέπε **two-sided test**

type I error := σφάλμα τύπου I EN΄ ΕΣΙ ΙΩ ΚΜ ΠΓ΄ ΣΠ· σφάλμα πρώτου είδους (error of the first

kind) ΕΣΙ ≈ Σφάλμα που προκύπτει όταν απορρίπτεται η μηδενική υπόθεση όταν είναι αληθής (π.χ. οι ερευνητές καταλήγουν ότι υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών, ενώ δεν υπάρχει). EN

type II error := σφάλμα τύπου II EN' ΕΣΙ ΙΩ ΚΜ ΠΓ' ΣΠ· σφάλμα δεύτερου είδους (error of the second kind) ΕΣΙ ≈ Σφάλμα που προκύπτει όταν γίνεται αποδεκτή η μηδενική υπόθεση όταν είναι λανθασμένη (π.χ. οι ερευνητές καταλήγουν ότι δεν υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών, ενώ στη πραγματικότητα υπάρχει). EN

type of injury := τύπος τραυματισμού ΔΔ· φύση της κάκωσης ΔΔ

type of outbreak := είδος έκρηξης ΚΜ

type of protection := τύπος προστασίας ΔΔ

type of workers := κατηγορία εργαζομένων ΔΔ

U

ulcer := έλκος ΑΒ

ulcer, chromium := έλκος που οφείλεται στο χρώμιο ΔΔ

ultra sound := υπέρηχος ΔΔ

unbiased estimate := αμερόληπτη εκτίμηση ΤΠ

unbiased estimator := αμερόληπτος εκτιμητής ΕΣΙ ΚΜ ΜΧ' ΠΓ'· αμερόληπτη εκτιμήτρια (συνάρτηση) ΕΣΙ ΣΠ· αδιαστρέβλωτος εκτιμητής ΙΩ ≈ ~ Είναι το "αδιαστρέβλωτος" πιο διαφανές; ΓΔ'

unblind := μη τυφλή μελέτη ΠΓ'· να αρθεί η τυφλοποίηση ΚΜΧ. Βλέπε και **unblinded study**.

unblinded study := μη τυφλή μελέτη EN ≈ Οι ασθενείς, οι κλινικοί, αυτοί που καταγράφουν τις εκβάσεις, αυτοί που αξιολογούν τις εκβάσεις, οι αναλυτές δεδομένων, και οι συγγραφείς των άρθρων γνωρίζουν αν οι ασθενείς ανήκουν στην πειραματική ομάδα ή την ομάδα ελέγχου. EN

uncertainty := αβεβαιότητα ΔΔ ΙΩ ΜΣ

uncertainty management := διαχείριση αβεβαιότητας ΜΣ

unconsciously := ασυναίσθητα ΓΔ2· ασυνείδητα ΚΚ ΓΔ2

under-developed := υπο-ανάπτυκτος ΓΣ

under-diagnosis := υποδιάγνωση ΓΔ1

under-enumeration := διαφυγή από την απογραφή ΓΣ

under-population := υποπληθυσμός ΓΣ

under-registration := διαφυγή από την καταγραφή ΓΣ

under-treatment := υποθεραπεία ΓΔ1

underestimation bias· negative bias := μεροληψία υπεκτίμησης ΕΔ ≈ Είναι το είδος του συστηματικού σφάλματος στο οποίο η παρατηρούμενη διαφορά είναι μικρότερη από την πραγματική. ΕΔ:(2)

undergraduate medical education committee := επιτροπή προπτυχιακής ιατρικής εκπαίδευσης ΓΒΜ

underload, work := μειωμένος φόρτος εργασίας ΔΔ

underlying cause of death := βασική αιτία θανάτου ΓΣ· υποκείμενη αιτία θανάτου ΓΔ' ΚΜ

undernutrition := υποσιτισμός ΓΔ1

underreport := περιορισμένη αναφορά ΔΔ

understanding := κατανόηση ΚΜ

undetected (Syn: unseen) := μη ανιχνευθείς (Συν: απαρατήρητος) ΓΔ'· μη ανιχνεύσιμος (Συν: μη ορατός) ΜΣ

unemployed := άνεργος ΓΣ ΔΔ

unemployment := ανεργία ΓΔ1 ΔΔ ΚΜ

unexposed Syn:: non-exposed := μη εκτεθειμένοι ΠΓ'· μη εκτεθέντες ΔΧΑ

unfair dismissal := άδικη απόλυση ΚΜ

unfreezing := ξεπάγωμα ΓΔ' ΚΜ ≈ ~ Βλέπε eradication.

uniformity := ομοιομορφία ΔΔ

union, trade := συνδικαλιστική οργάνωση εργαζομένων ΔΔ· σωματείο ΔΔ

unipolar major depression := μείζων καταθλιπτική διαταραχή ΑΒ· μείζων μονοπολική κατάθλιψη ΒΟ ΓΔ1

unit := μονάδα ΔΔ

unit of allocation := μονάδα διανομής EN ≈ Η μονάδα που χρησιμοποιείται για την κατανομή στις ομάδες σύγκρισης (π.χ. άτομα ή ομάδες όπως σχολεία, ομάδες υγειονομικής περίθαλψης, πτέρυγες νοσοκομείων).

EN

unit of analysis := μονάδα ανάλυσης EN ≈ Η μονάδα της ανάλυσης. Αν και πιο συχνά είναι το κάθε άτομο που συμμετέχει στη μελέτη, σε μια μελέτη που χρησιμοποιεί τυχαιοποίηση κατά ομάδες, η μονάδα ανάλυσης είναι η ομάδα (π.χ. σχολείο, κλινική). EN

unit of analysis bias := συστηματικό σφάλμα μονάδας ανάλυσης EN ≈ Όταν οι ερευνητές χρησιμοποιούν τυχαιοποίηση κατά ομάδες (τυχαιοποίηση του ιατρού και όχι του ασθενούς, του νοσοκομείου και όχι του ιατρού ή του ασθενούς, ή του χωριού αντί των ασθενών) και πραγματοποιούν την ανάλυση σαν να είχαν τυχαιοποιήσει τον ασθενή ή συμμετέχοντα, τότε κάνουν σφάλμα μονάδας ανάλυσης. Η σωστή ανάλυση συνυπολογίζει την τυχαιοποίηση κατά ομάδες και λαμβάνει υπ' όψιν την έκταση της διαφοράς των εκβάσεων μεταξύ των ομάδων ανεξάρτητα από τη δράση της θεραπείας. EN

unit, metal welding (MWU) := μονάδα συγκόλλησης μετάλλων ΔΔ

unit, visual display (VDU) := οθόνη οπτικής απεικόνισης ΔΔ· μονάδα οπτικής απεικόνισης (ΜΟΑ) ΔΔ

univariate analysis := μονομεταβλητή ανάλυση ΠΓ' ΣΓ3· μονοπαραγοντική ανάλυση ΕΠ ≈ Η μονοπαραγοντική ανάλυση εξερευνά τη συμπεριφορά κάθε μεταβλητής ενός δείγματος, ξεχωριστά από τις υπόλοιπες. ΕΠ

univariate regression analysis (Syn: simple regression analysis) := μονομεταβλητή ανάλυση παλινδρόμησης ΓΔ' ΠΓ' ΣΓ3· μονοπαραγοντική ανάλυση παλινδρόμησης EN ΕΠ· απλή ανάλυση παλινδρόμησης EN ≈ Παλινδρόμηση στην οποία υπάρχει μόνο μία ανεξάρτητη μεταβλητή υπό μελέτη σε σχέση με την εξαρτημένη μεταβλητή. EN

universal := καθολικός ΓΔ1· οικουμενικός ΚΜ ≈ ~ παγκόσμιος, γενικός, καθολικός (ΟΧ)

universal copyright convention := παγκόσμια σύμβαση για τα πνευματικά δικαιώματα ΓΔ1

universal precautions := μέτρα καθολικής προφύλαξης ΤΠ

universal set := γενικό σύνολο ΚΜ ΣΠ

universality := οικουμενικότητα ΚΜ

university := πανεπιστήμιο ΓΣ

unlawful discrimination := παράνομη διάκριση ΚΜ

unloading := εκφόρτωση ΔΔ

unmasked, unblinded := μη καλυμμένη EN· μη τυφλή EN ≈ Βλέπε Μη τυφλή. EN

unmatched control := μη ταιριασμένο άτομο ελέγχου ΑΒ

unoccupied dwelling := κενή κατοικία ΓΣ

unpaid family worker := βοηθός στην οικογενειακή επιχείρηση χωρίς αμοιβή ΓΣ

unsaturated := ακόρεστος ΔΔ

unseen (Syn: undetected) := απαρατήρητος (Συν: μη ανιχνευθείς) ΓΔ'· μη ορατός (Συν: μη ανιχνεύσιμος) ΜΣ

unskilled worker := ανειδίκευτος εργάτης ΓΣ

up-front costs := πάγιο κόστος EN ≈ Κόστος που αποδίδεται στην «χορήγηση» της θεραπείας, όπως ο χρόνος που δαπανά το ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό, και τα υλικά. EN

upper limit := ανώτερο όριο ΔΔ

upper respiratory tract infections (URTIs) := λοιμώξεις ανώτερου αναπνευστικού συστήματος ΜΣ

uranium := ουράνιο (Ur) ΔΔ

uranium, natural := φυσικό ουράνιο ΔΔ

urban area := αστική περιοχή ΓΣ

urban district := αστική περιφέρεια ΓΣ· αστικό τμήμα ΓΣ

urban health := υγεία αστικού πληθυσμού ΚΜ

urban population := αστικός πληθυσμός ΓΣ

urban renewal := πολεοδομική ανάπλαση ΚΜ

urbanism := αστικισμός ΓΣ

urbanization := αστικοποίηση ΓΣ

urea := ουρία ή καρβαμίδιο ΔΔ

urease := ουρεάση ΔΔ

urine analysis := ανάλυση ούρων ΜΣ

usability := ευχρηστικότητα ΔΔ

use := χρήση ΔΔ

use of health services := χρησιμοποίηση των υγειονομικών υπηρεσιών ΚΜ

use of warning signals := εκπομπή προειδοποιητικών σημάτων ΔΔ

use, industrial := βιομηχανική χρήση ΔΔ

user := χρήστης ΔΔ

usual accident := σύνηθες ατύχημα ΚΜ

usual language := συνήθης γλώσσα ΓΣ

utilitarian := ωφελμιστική θεωρία ΕΝ ≈ Βλέπε Συνεπειοκρατική Θεωρία. ΕΝ

utility := χρησιμότητα ΚΜ

utility curve := καμπύλη χρησιμότητας ΙΩ

utilization of health services := χρήση υπηρεσιών υγείας ΓΔ' ΠΓ'· χρησιμοποίηση των υγειονομικών υπηρεσιών ΚΜ. Βλέπε και **utilization of medical services**

utilization of inpatient services := χρήση των ιδρυματικών υπηρεσιών ΓΔ' ΠΓ'· χρησιμοποίηση των ιδρυματικών υπηρεσιών ΚΜ

utilization of medical services := χρήση υπηρεσιών υγείας ΓΔ' ΠΓ'· χρησιμοποίηση υπηρεσιών υγείας ΤΛ. Βλέπε και **utilization of health services**

utilization of outpatient services := χρήση των εξωτερικών ιατρειών ΓΔ' ΠΓ'· χρησιμοποίηση των εξωτερικών ιατρειών ΚΜ

utilization of primary medical care services := χρήση των υπηρεσιών πρωτοβάθμιας περίθαλψης ΓΔ'· χρησιμοποίηση των υπηρεσιών πρωτογενούς περιθάλψεως ΚΜ

V

vaccination := εμβολιασμός ΒΟ ΓΔ1 ΔΔ ΚΜ ΤΠ

vaccination coverage := εμβολιαστική κάλυψη ΑΒ

vaccine := εμβόλιο ΚΜ

vaccine therapy := εμβολιοθεραπεία ΚΜ

vaccine, acellular := ακυτταρικό εμβόλιο ΓΔ1

vaccine, combination := συνδυασμένο εμβόλιο ΓΔ1

vaccine, conjugated := συζευγμένο εμβόλιο ΓΔ1

vaccine, whole-cell := εμβόλιο ολικών κυττάρων ΓΔ1

vacutainer system := σύστημα κενού ΜΣ

validation := επικύρωση ΓΔ' ΔΔ ΕΣΙ ΙΩ· επιβεβαίωση ΙΩ

validity := εγκυρότητα ΔΒ ΔΔ ΔΧΑ ΔΔ ΕΔ ΕΠ ΕΣΙ ΙΩ ΚΜ ΣΓ12 ΤΛ ΤΠ· αλήθεια ΚΜ ≈ Η εγκυρότητα μιας έρευνας αφορά το βαθμό στον οποίο όντως μπορεί να υπολογίσει αυτό για το οποίο φτιάχτηκε να υπολογίζει. Περιλαμβάνει την απουσία συστηματικών σφαλμάτων σε μια μέτρηση. Διακρίνεται στην εσωτερική εγκυρότητα (internal validity) και την εξωτερική εγκυρότητα (external validity). ΕΔ:(22) Ικανότητα σωστού (χωρίς συστηματικό σφάλμα) προσδιορισμού μιας παραμέτρου. Όσον αφορά σε ποσοτικές μεταβλητές, ο αντίστοιχος όρος είναι η αυθεντικότητα. Εκφράζει την ποιότητα ενός οργάνου που πραγματικά μετρά αυτό που υποτίθεται ότι μετρά. ΕΠ ≈ Βλέπε και internal validity.

validity, construct := εγκυρότητα δομής ΓΔ'· εγκυρότητα κατασκευής ΓΔ'· κατασκευαστική εγκυρότητα ΙΩ ≈ ~ Το "δομική εγκυρότητα" θα αποδιδόταν καλύτερα, νομίζω, με το structural validity. Ο όρος construction εξυπονεί την κατασκευή. ΜΚ'

validity, content := εγκυρότητα περιεχομένου ΙΩ

validity, credibility := εγκυρότητα, αξιοπιστία ΕΝ· εγκυρότητα, εγκυρότητα μη-ποσοτικών (qualitative) μελετών ΓΔ' ≈ Στη μέτρηση της κατάστασης υγείας, η εγκυρότητα αντιπροσωπεύει το κατά πόσο ένα εργαλείο μετρά αυτό που προορίζεται να μετρήσει. Σε όρους κριτικής αποτίμησης, η εγκυρότητα αντιπροσωπεύει το κατά πόσο τα αποτελέσματα της μελέτης πιθανόν να πάσχουν από συστηματικό λάθος και άρα εκφράζουν περισσότερο ή λιγότερο την αλήθεια. Βλέπε credibility. ΕΝ ≈ Βλέπε credibility. ΓΔ'

validity, external (Syn: generalizability) := Βλέπε **generalizability**.

validity, internal := εσωτερική εγκυρότητα ΔΧΑ ΙΩ ≈ Απουσία συστηματικών σφαλμάτων.

validity, measurement := εγκυρότητα μέτρησης ΙΩ

valuation := εκτίμηση ΚΜ

value of a fuel, lower calorific := κατώτερη θερμογόνος δύναμη ενός καυσίμου ΔΔ

value, action := τιμή ανάληψης δράσης ΔΔ

value, average := μέση τιμή ΔΔ

value, ceiling := οριακή τιμή οροφής ΔΔ

value, central := κεντρική τιμή ΔΔ
value, certified := πιστοποιημένη τιμή ΔΔ
value, characteristic := χαρακτηριστική τιμή ΔΔ
value, critical := κρίσιμη τιμή ΔΔ ΚΜ ΣΠ
value, diagnostic := διαγνωστική αξία ΚΜ
value, expected := αναμενόμενη τιμή ΚΜ
value, noise emission := τιμή εκπομπής θορύβου ΔΔ
value, peak := κορυφοτιμή ΔΔ
value, predicted := προβλεπόμενη τιμή ΚΜ
value, predictive := Βλέπε **predictive value**
value, safety := αξία στον τομέα της ασφάλειας ΔΔ
value, social := κοινωνική αξία ΚΜ
value, theoretical := θεωρητική τιμή ΔΔ
values := αξίες ΜΣ

values and preferences := αξίες και προτιμήσεις ΕΝ ≈ Όταν χρησιμοποιείται γενικά, ο όρος "αξίες και προτιμήσεις" αναφέρεται στο σύνολο των στόχων, προσδοκιών, προδιαθέσεων, και πεποιθήσεων που τα άτομα έχουν για ορισμένες αποφάσεις και τα πιθανά αποτελέσματά τους. Η ενσωμάτωση των αξιών και προτιμήσεων των ασθενών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων είναι κεντρικής σημασίας στην τεκμηριωμένη ιατρική. Αυτοί οι όροι έχουν επίσης συγκεκριμένη σημασία και σε άλλες καταστάσεις. Εργαλεία μέτρησης που απαιτούν μία επιλογή υπό συνθήκες αβεβαιότητας για την έμμεση μέτρηση προτιμήσεων σχετικά με μία έκβαση (όπως στο σταθερό στοίχημα) ποσοτικοποιούν τις προτιμήσεις. Εργαλεία μέτρησης που αποτιμούν την έκβαση σε μια κλίμακα με προκαθορισμένα "θετικά" και "αρνητικά" άκρα (π.χ. οπτικές αναλογικές κλίμακες) ποσοτικοποιούν τις αξίες. ΕΝ ≈ Στον ορισμό, «"θετικά" και "αρνητικά" άκρα» ή «"μέγιστο" και "ελάχιστο" άκρα» ή «μέγιστο και ελάχιστο άκρα»; ΓΔ´

valve, safety := ασφαλιστική βαλβίδα, βαλβίδα ασφαλείας ΔΔ

vapour or vapor := ατμός ΔΔ

vapour pressure (VP) := πίεση ατμών ΔΔ· τάση ατμών ΔΔ

variability := μεταβλητότητα ΔΔ ΕΣΙ

variable := μεταβλητή ΑΒ ΕΠ ΕΣΙ ΙΩ ΚΜ ΣΓ1 ΣΠ ΤΛ ΤΠ ≈ Είναι κάθε μέγεθος που υποβάλλεται σε μεταβολή. Μια μεταβλητή ονομάζεται στατιστική ή στοχαστική, όταν το πιθανοσύνολο από το οποίο προέρχεται το δείγμα των τιμών της υφίσταται μόνον τυχαίες μεταβολές ή, εφόσον υφίσταται και συστηματικές, οι τιμές έχουν διορθωθεί κατά το ποσό επίδρασης των συστηματικών αιτιών της μεταβολής. ΕΠ

variable, confounding := παρεμβαλλόμενη μεταβλητή ΚΜ

variable, continuous := συνεχής μεταβλητή ΙΩ

variable, controlled := ελεγχόμενη μεταβλητή ΔΔ

variable, dependent (response variable) := εξαρτημένη μεταβλητή ΕΣΙ ΚΜ· αιτιατή μεταβλητή ΓΔ´
 ≈ ≈ Βλέπε variable, determining

variable, determining := ανεξάρτητη μεταβλητή ΚΜ· προσδιορίζουσα μεταβλητή ΓΔ´· αιτιακή μεταβλητή ΓΔ´ ≈ ≈ Από τα "αίτιο-αιτιατό", οι ανεξάρτητη και εξαρτημένη μεταβλητές θα μπορούσε (αν όχι θα όφειλε) να είναι "αιτία μεταβλητή" (το αίτιο ως επίθετο: αίτιος, αιτία, αίτιο) και "αιτιατή μεταβλητή", κάτι που θα μας συνέδεε με τις ρίζες μας... Βλέπε και variable, dependent (response variable) και variable, independent. ΓΔ´

variable, discrete := διακριτή μεταβλητή ΙΩ

variable, exogenous := εξωγενής μεταβλητή ΚΜ

variable, independent := ανεξάρτητη μεταβλητή ΕΣΙ ΚΜ· αιτία μεταβλητή ΓΔ´ ≈ ≈ Βλέπε variable, determining

variable, latent := λανθάνουσα μεταβλητή ΕΣΙ ΚΜ

variable, random := Βλέπε **random variable**.

variable, separator := διαχωριστική μεταβλητή ΚΜ

variably, family := οικογενειακή παράμετρος ΚΜ

variance := διακύμανση ΑΧ ΔΔ ΕΝ ΕΠ ΕΣΙ ΙΩ ΚΜ ΣΠ· διασπορά ΕΠ ΕΣΙ ΠΓ´ ΣΓ3· μεταβλητότητα ΑΧ ΕΠ ΤΠ· παραλλακτικότητα ΔΔ ≈ Ο τεχνικός όρος για τη στατιστική εκτίμηση της μεταβλητότητας των αποτελεσμάτων. ΕΝ \ \ Οι αντιπροσωπευτικές τιμές διακρίνονται σε αυτές που προσδιορίζουν τη θέση της συνολικής κατανομής στον αντίστοιχο άξονα και σε εκείνες που προσδιορίζουν το βαθμό διασποράς των παρατηρήσεων στον άξονα αυτόν. Μέτρο της διασποράς μιας κατανομής. Εκτιμάται, διαιρώντας το σύνολο των

τετραγώνων των αποκλίσεων από το μέσο όρο διά του αριθμού των παρατηρήσεων μείον 1: $V = (\sum(x-m)^2) / (n-1)$ ΕΠ := Ισότιμοι όροι. ΑΧ \ \ Το "αντιπροσωπευτικές τιμές" στον Ορισμό εκλύουν συνειρμούς προς το αντιπροσωπευτικό δείγμα, ενώ αυτό που περιγράφεται είναι τα "μέτρα" μιας κατανομής. Προτείνω να γραφεί ως εξής: "Οι τιμές που χαρακτηρίζουν μια κατανομή διακρίνονται σε αυτές που προσδιορίζουν τη θέση της συνολικής κατανομής στον αντίστοιχο άξονα και σε εκείνες που προσδιορίζουν το βαθμό διασποράς των παρατηρήσεων στον άξονα αυτόν." και να αποτελεί την πρώτη πρόταση τόσο εδώ όσο και στον όρο mean. ΓΔ' **variance inflation factor** := συντελεστής διόγκωσης της διασποράς ΣΓ3

variance, analysis of := ανάλυση διασποράς (analysis of variance ANOVA, variance analysis) ΕΣΙ· ανάλυση διακύμανσης ΜΧ'· βλέπε **analysis of variance** ΙΩ

variance, between-level := διακύμανση μεταξύ επιπέδων ΙΩ

variance, within-level := διακύμανση εντός των επιπέδων ΙΩ

variate (Syn: variable) := μεταβλητή ΕΣΙ ΣΓ123

variation := μεταβλητότητα ΑΧ ΙΩ ΤΛ· διακύμανση ΑΧ ΤΛ· μεταβολή ΕΣΙ· κύμανση ΕΣΙ := ~ Ισότιμοι όροι: διευκρίνιση ΑΧ και Παγώνας Λάγιου.

variation, between observer := διακύμανση μεταξύ παρατηρητών ΤΛ· μεταβλητότητα μεταξύ παρατηρητών ΤΛ

variation, between subjects := διακύμανση μεταξύ ασθενών ΤΛ· μεταβλητότητα μεταξύ ασθενών ΤΛ

variation, coefficient of := συντελεστής μεταβλητότητας ΕΣΙ ΙΩ· συντελεστής μεταβλητικότητας ΕΣΙ· συντελεστής μεταβολής ΕΣΙ

variation, concomitant := συνακόλουθη διακύμανση ΤΛ· συνακόλουθη μεταβλητότητα ΤΛ

variation, diurnal := διακύμανση εικοσιτετράωρου ΤΛ· μεταβλητότητα, εικοσιτετράωρου ΤΛ

variation, monthly := μηνιαία διακύμανση ΤΛ· μηνιαία μεταβλητότητα ΤΛ

variation, seasonal := εποχική διακύμανση ΤΛ· εποχική μεταβλητότητα ΤΛ

variation, weekly := εβδομαδιαία διακύμανση ΤΛ· εβδομαδιαία μεταβλητότητα ΤΛ

variation, within observer := διακύμανση κατά παρατηρητή ΤΛ· μεταβλητότητα κατά παρατηρητή ΤΛ

varicose veins := κίρσοι ΜΣ

variety := ποικιλία ΔΔ

various := διάφορος ΓΔ1 ΚΜ· ποικίλος ΓΔ1 ΟΧ

vection := μετάδοση νόσου ΚΜ

vector := διάνυσμα ΕΣΙ· φορέας ΑΒ· διαβιβαστής ΑΧ := Το υποδόχο που διαβιβάζει το λοιμώδη παράγοντα ΑΧ

vector of transmission := διαβιβαστής μετάδοσης ΤΠ := Αναφέρεται σε αρθρώποδα. ΤΠ

vector-borne transmission := μετάδοση μέσω διαβιβαστή ΤΠ

vehicle := αγωγός ΚΜ

vehicle borne := άψυχος αγωγός ΚΜ

vehicle of transmission := αγωγός μετάδοσης ΤΠ := Αναφέρεται σε άψυχα αντικείμενα. ΤΠ

vehicle-borne transmission := μετάδοση μέσω αγωγού ΤΠ

velocity := ταχύτητα ΔΔ

venepuncture := φλεβοκέντηση ΜΣ

venom := δηλητήριο φιδιού ΚΜ

ventilation := εξαερισμός ΔΔ

ventilation, local exhaust := τοπικός εξαερισμός ΔΔ

ventilation, natural := φυσικός αερισμός ΔΔ

ventilation, replacement := αερισμός με αντικατάσταση του υπάρχοντος αέρα ΔΔ

verbal communication := λεκτική επικοινωνία ΚΜ

verification := επαλήθευση ΔΔ· επιβεβαίωση ΔΔ

verification bias := συστηματικό σφάλμα επαλήθευσης ΕΝ := Βλέπε differential verification bias. ΕΝ

vertigo := ίλιγγος ΔΔ

very bio-accumulative := άκρως βιοσυσσωρεύσιμος ΔΔ := ~ Το very δεν είναι όρος, είναι καθημερινά αγγλικά. ΑΛ' ΜΧ' ΠΓ' \ \ Το very bio-accumulative όμως ίσως είναι. Θα προτιμούσα να αποφασίσει ένας ειδικός του πεδίου. Επίσης, "οι πηγές μας είναι αυτές που είναι" (δεν επεμβαίνουμε στις πηγές). ΓΔ'

very toxic := πολύ τοξικό ΔΔ

viability := ανθεκτικότητα ΚΜ

- viable** := βιώσιμο ΓΣ
- vibration** := δόνηση ΔΔ ΚΜ
- vibration, hand-arm** := δόνηση μεταδιδόμενη στο σύστημα άκρας χειρός -βραχίονα ΔΔ
- vibration, mechanical** := μηχανική δόνηση ΔΔ
- vibration, whole-body** := δόνηση ολοκλήρου του σώματος ΔΔ
- victim** := θύμα ΔΔ
- village** := χωριό ΓΣ
- vinyl** := βινύλιο ΔΔ
- vinyl chloride or chloroethene or chloroethylene** := βινυλοχλωρίδιο ΔΔ· χλωριούχο βινύλιο ΔΔ· χλωροαιθένιο ΔΔ· χλωροαιθυλένιο ΔΔ
- violence** := βία ΓΔ1 ΔΔ
- violence, physical** := σωματική βία ΔΔ
- virulence** := λοιμογόνος δράση ΤΠ· λοιμοτοξικότητα ΚΜ· μολυσματικότητα ΑΒ ≈ Ικανότητα πρόκλησης σοβαρής νόσου ΤΠ
- visa** := θεώρηση διαβατηρίου ΓΣ· άδεια εισόδου ΓΣ
- viscosity** := ιξώδες ΔΔ
- vision** := όραση ΔΔ· όραμα ΚΜ
- visit to private office** := επίσκεψη σε ιδιωτικό ιατρείο ΙΩ
- visiting alien** := επισκέπτης αλλοδαπός ΓΣ
- visitor** := επισκέπτης ΓΣ
- visual** := οπτικός ΔΔ
- visual analog scale** := οπτική αναλογική κλίμακα ΕΝ. Βλέπε **visual analogue**. ≈ Βαθμονομημένη κλίμακα που αποτελείται από μια ευθεία γραμμή και σε κάθε άκρη βρίσκονται λέξεις ή φράσεις που αντιπροσωπεύουν τα άκρα ενός φαινομένου (π.χ. «ο χειρότερος πόνος που έχω νιώσει ποτέ» σε σχέση με «απολύτως κανένας πόνος»). Οι ερωτηθέντες σημειώνουν πάνω στη γραμμή το σημείο που ανταποκρίνεται στην εμπειρία τους. ΕΝ
- visual analogue** := οπτικό ανάλογο ΙΩ. Βλέπε **visual analog scale**.
- visual display unit** := μονάδα οπτικής απεικόνισης ΚΜ
- visual field** := οπτικό πεδίο ΔΔ
- vital event** := συμβάν στην ανθρώπινη ζωή ΓΣ
- vital index** := δείκτης ζωτικότητας ΓΣ
- vital record** := ληξιαρχική καταγραφή ΓΣ· ληξιαρχική καταχώρηση ΓΣ
- vital statistics** := φυσική κίνηση πληθυσμού ΓΔ' ΙΩ ΚΜ· στατιστικές της υγείας ΚΜ ΣΠ· δημογραφικά στατιστικά ΕΣΙ· στατιστική σειρά φυσικής κίνησης πληθυσμού ΑΧ· στατιστική της φυσικής κίνησης του πληθυσμού ΓΡ'· στατιστικές της φυσικής κινήσεως πληθυσμού ΓΣ
- vital statistics technique** := τεχνική της στατιστικής της φυσικής κινήσεως πληθυσμού ΓΣ
- vocabulary** := λεξιλόγιο ΒΟ ΓΔ1 ΟΧ
- vocational training** := επαγγελματική εκπαίδευση ΜΣ
- volatile** := πτητικός ΔΔ
- volatility** := αστάθεια ΕΣΙ· εκρηκτικότητα ΕΣΙ· μεταβλητότητα ΕΣΙ· πτητικότητα ΔΔ
- voltage, constant (CV)** := σταθερή ηλεκτρική τάση ΔΔ
- voluntary contract model** := μοντέλο με προαιρετικό συμβόλαιο ΚΜ
- voluntary infertility** := εθελούσια έλλειψη γονιμότητας ΓΣ
- voluntary migration** := εθελούσια μετανάστευση ΓΣ
- voluntary parenthood** := εθελούσια μητρότητα ΓΣ· εθελούσια πατρότητα ΓΣ
- voluntary reimbursement model** := προαιρετικό μοντέλο έμμεσης πληρωμής με αποζημίωση ΚΜ
- voluntary, out of pocket model** := προαιρετικό μοντέλο άμεσης πληρωμής ΚΜ
- volunteer bias** := συστηματικό σφάλμα εθελοντικής συμμετοχής ΓΔ' ΣΓ12· σφάλμα του εθελοντή ΑΧ ≈ ~ Βλέπε και bias.
- vulnerable group** := τρωτή ομάδα ΓΔ1

W

- waist hip ratio** := λόγος μέσης-γλουτών ΙΩ
- waiting list** := σειρά αναμονής ΚΜ ΤΛ

walk-in centre := κέντρο υγείας γειτονιάς ΜΣ

walking := περπάτημα ΓΔ1 ΜΣ

war := πόλεμος ΓΔ1

warning, hazard := σήματα κινδύνου ΔΔ

washout period := περίοδος έκπλυσης ΑΒ ΕΝ ≈ Σε μια διασταυρούμενη μελέτη ή σε μια κλινική δοκιμή του ενός ατόμου, η περίοδος που απαιτείται για να παύσει η δράση της θεραπείας από τη στιγμή που θα διακοπεί. ΕΝ

waste := απόβλητα ΒΟ ΓΔ1 ΔΔ· απορρίμματα ΒΟ ΓΔ1

waste disposal := απόρριψη λυμάτων ΚΜ

waste disposal, fluid := αποκομιδή υγρών αποβλήτων ΚΜ

waste from chemical treatment := απόβλητο από τη χημική επεξεργασία ΔΔ

waste from electrolytic refining := απόβλητα από ηλεκτρολυτική διύλιση ΔΔ

waste from preserving agent := απόβλητο από υλικό συντήρησης ΔΔ

waste products := απορρίμματα ΚΜ

waste, acid := όξινο απόβλητο ΔΔ

waste, compound := απόβλητο χημικής ένωσης ΔΔ

waste, industrial := βιομηχανικό απόβλητο ΔΔ

waste, infectious := μολυσματικό απόβλητο ΚΜ

waste, liquid := υγρό απόβλητο ΔΔ

waste, liquid chemical := υγρό χημικό απόβλητο ΔΔ

waste, medical := ιατρικό απόβλητο ΔΔ

waste, metallic := απορρίμματα μετάλλων ΔΔ

waste, radioactive := ραδιενεργό απόβλητο ΔΔ

waste, solid := στερεά απόβλητα ΓΔ1 ΔΔ· στερεά απορρίμματα ΓΔ1

wastewater := λύματα ΓΔ1

water abstraction := άντληση νερού ΓΔ1

water softening := αποσκλήρυνση νερού ΚΜ

water, drinking := πόσιμο νερό ΓΔ1 ΔΔ

watershed := λεκάνη απορροής ΓΔ1

wave := κύμα ΔΔ

wave, epidemic := επιδημικό κύμα ΚΜ

wavelength (λ) := μήκος κύματος (λ) ΔΔ

weakness := αδυναμία ΚΜ

web of causation := αιτιακό δίκτυο ΑΧ· αιτιακός ιστός ΑΧ· αιτιολογικό δίκτυο ΑΧ· αιτιολογικός ιστός ΑΧ· ιστός της αιτιολογίας ΔΧΑ ≈ ~ Ισότιμοι οι αντίστοιχοι όροι. ΑΧ

web-site := ιστοσελίδα ΚΜΧ

website := δικτυοσελίδα ΓΔ'· ιστοσελίδα ΜΣ

wedding := γάμος ΓΣ

week, European on safety and health at work := ευρωπαϊκή εβδομάδα για την ασφάλεια και την υγεία στην εργασία ΔΔ

weekly average of the daily values (L EP, w) := εβδομαδιαίος μέσος όρος των ημερήσιων τιμών ΔΔ

weight := βάρος ΔΔ ΕΣΙ ΙΩ βάρος· συντελεστής στάθμισης ΕΣΙ

weight measurement := μέτρηση βάρους ΜΣ

weight of evidence := βάρος ένδειξης ΚΜ· βάρος πληροφορίας ΚΜ· πληροφοριακή αξία ΚΜ

weight, birth := βάρος γέννησης ΓΔ1

weight, fixed effects := βάρος σταθερών αποτελεσμάτων ΕΝ' ΙΩ· βάρος σταθερών επιδράσεων ΓΔ' ΙΩ

weight, low molecular (LMW := χαμηλό μοριακό βάρος ΔΔ

weight, random effects := βάρος τυχαίων αποτελεσμάτων ΕΝ' ΙΩ· βάρος τυχαίων επιδράσεων ΓΔ' ΙΩ

weighted average := σταθμικός μέσος όρος ΓΣ· σταθμισμένη μέση τιμή ΕΠ· σταθμισμένος μέσος ΕΣΙ ≈ Η σταθμισμένη μέση τιμή είναι ένας μέσος όρος, που λαμβάνει υπόψη την αναλογική συμμετοχή κάθε τιμής από το να υπολογίζει την κάθε τιμή χωριστά. Η σταθμισμένη μέση τιμή των δύο σταθερών αποκλίσεων υπολογίζεται ως εξής: $S_w = \sqrt{\{([n_1-1]s_1^2 + [n_2-1]s_2^2) / ([n_1-1] + [n_2-1])\}}$ ΕΠ

weighted least squares := σταθμισμένα ελάχιστα τετράγωνα ΕΣΙ· βλέπε **least squares** ΙΩ

weighted mean := σταθμικός μέσος ΓΣ

weighting := στάθμιση ΕΣΙ ΙΩ

welding := συγκόλληση ΔΔ

welding, electric := ηλεκτροσυγκόλληση ΔΔ

welding, manual arc := ηλεκτροκόλληση χειρός ΔΔ

welfare := πρόνοια ΓΔ1

welfare state := κράτος πρόνοιας ΓΔ1 ΟΧ ≈ ~ ΒΟ(-)

welfare, social := κοινωνική πρόνοια ΓΔ1 ΚΜ

well-structured problem := καλοδομημένο πρόβλημα ΓΔ2

wellbeing := ευεξία ΓΔ1 ΔΔ. Βλέπε και **fitness**.

wet := υγρός ΔΔ

wet and dry ball method := μέθοδος υγρής και ξηράς σφαίρας ΚΜ

WHO := Βλέπε **World Health Organization**

WHO (country) function := γραφείο λειτουργίας της ΠΟΥ (στη χώρα) ΓΔ1 ≈ ~ Βλέπε και World Health Organization (WHO).

WHO Europe Syn:: WHO-Euro := ΠΟΥ Περιοχής Ευρώπης ΓΔ1 ≈ ~ Βλέπε και World Health Organization (WHO).

WHO European Region := Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας - Περιφέρεια Ευρώπης ΕΓ· Περιοχή Ευρώπης της ΠΟΥ ΓΔ1 ≈ ~ ΒΟ(-). Βλέπε και World Health Organization (WHO) και region.

WHO Regional Committee for Europe := Επιτροπή Περιοχής Ευρώπης της ΠΟΥ ΓΔ1· Επιτροπή Περιφέρειας Ευρώπης του ΠΟΥ ΕΓ' ≈ ~ Βλέπε και World Health Organization (WHO).

WHO Regional Director for Europe := Διευθυντής της ΠΟΥ Περιοχής Ευρώπης ΓΔ1· Διευθυντής του ΠΟΥ Περιφέρειας Ευρώπης ΕΓ' ≈ ~ Βλέπε και World Health Organization (WHO).

WHO Regional Office for Europe := Γραφείο Περιοχής Ευρώπης της ΠΟΥ ΓΔ1· Γραφείο Περιφέρειας Ευρώπης του ΠΟΥ ΕΓ' ≈ ~ Βλέπε και World Health Organization (WHO).

whole body vibration := ολόσωμη δόνηση ΚΜ

whole-cell vaccine := εμβόλιο ολικών κυττάρων ΓΔ1

whole-person medicine := ολιστική ιατρική ΜΣ

whooping cough := κοκκύτης ΑΒ

widow := χήρα ΓΣ

widowed persons := άτομα διατελούντα σε χηρεία ΓΣ

widower := χήρος ΓΣ

widowhood := χηρεία ΓΣ

wife := σύζυγος ΓΣ

Wilcoxon's signed rank test := δοκιμασία προσημικής διάταξης του Wilcoxon ΓΔ· έλεγχος προσημικής διάταξης του Wilcoxon ΠΓ'· έλεγχος προσημασμένης διάταξης του Wilcoxon ΣΓ3· προσημικός έλεγχος βαθμίδων του Wilcoxon (Wilcoxon signed rank test) ΕΣΙ ≈ ~ Το προσημασμένης πάει στο σήμανση όχι στο πρόσημο, για το οποίο πρόκειται στη δοκιμασία αυτή - βλέπε και sign test. ΓΔ'

Wilcoxon's sum rank test := έλεγχος αθροίσματος διατάξεων του Wilcoxon ΣΓ3· έλεγχος αθροίσματος βαθμίδων του Wilcoxon ΕΣΙ· βαθμιδο-αθροιστικός έλεγχος του Wilcoxon (Wilcoxon rank sum test) ΕΣΙ

will := διαθήκη ΒΟ ΓΔ1

withdrawal := απόσυρση (από μελέτη) ΑΒ· αποχώρηση ΚΜΧ· διακοπή συνεργασίας ΤΛ

withdrawal symptoms := συμπτώματα στέρησης ΜΣ

withdrawal syndrome := σύνδρομο στέρησης ΜΣ

wolfram := Βλέπε **tungsten** ΔΔ

woman := γυναίκα ΓΔ1

woman, pregnant := έγκυος ΔΔ

women at work := γυναίκα στην εργασία ΔΔ

wood := ξύλο ΔΔ

wood dust := σκόνη ξύλου ΚΜ

wool := μαλλί ΔΔ· έριο ΔΔ

work := εργασία ΓΔ1 ΚΜ

work history := ιστορικό εργασίας ΚΜ

work on own account := εργαζόμενος για ιδικό του λογαριασμό ΓΣ
work organization := οργάνωση εργασίας ΚΜ
work platform, elevated := υπερανυψωμένη εξέδρα εργασίας ΔΔ· υπερυψωμένη εξέδρα εργασίας ΓΔ'
work related asthma := εργασιακό άσθμα ΚΜ
work spacing, insufficient := ανεπαρκής χώρος εργασίας ΔΔ
work, cold := ψυχρή εργασία ΔΔ
work, compulsory := υποχρεωτική εργασία ΔΔ
work, construction := δομική εργασία ΔΔ
work, full-time := εργασία πλήρους απασχόλησης ΔΔ
work, home-based := κατ' οίκον εργασία ΔΔ
work, hot := θερμή εργασία ΔΔ
work, isolated := απομονωμένη εργασία ΔΔ
work, laboratory := εργαστηριακή εργασία ΔΔ· εργασία εργαστηρίου ΔΔ
work, manual := χειρωνακτική εργασία ΔΔ
work, night := νυχτερινή εργασία ΔΔ
work, office := εργασία γραφείου ΔΔ
work, outdoor := εργασία σε εξωτερικό χώρο ΔΔ
work, paced := εργασία με καθορισμένο ρυθμό ΔΔ
work, part-time := εργασία μερικής απασχόλησης ΔΔ
work, physical := σωματική εργασία ΔΔ
work, repetitive := επαναλαμβανόμενη εργασία ΔΔ
work, roof := εργασία σε στέγες ΔΔ
work, shift := εργασία σε βάρδια ΔΔ
work, static := στατικό έργο ΔΔ
work, subcontracted := υπεργολαβική εργασία ΔΔ
work, temporary := προσωρινή εργασία ΔΔ
work, unpaid := μη αμειβόμενη εργασία ΔΔ
worker := εργάτης ΔΔ
worker, ageing := ηλικιωμένος εργαζόμενος ΔΔ
worker, atypical := εργαζόμενος σε άτυπη θέση απασχόλησης ΔΔ
worker, disabled := εργαζόμενος με ειδικές ανάγκες ΔΔ
worker, foreign := αλλοδαπός εργαζόμενος ΔΔ
worker, home := κατ' οίκον εργαζόμενος ΔΔ
worker, industrial := εργάτης βιομηχανίας ΔΔ· βιομηχανικός εργάτης ΔΔ
worker, lone := απομονωμένος εργαζόμενος ΔΔ
worker, marble := μαρμαροτεχνίτης ΔΔ
worker, migrant := μεταναστεύοντες εργαζόμενοι ΔΔ ΠΓ'
worker, mobile := μετακινούμενος εργαζόμενος ΔΔ
worker, new := νεοπροσληφθείς εργαζόμενος ΔΔ
worker, on-call := εργαζόμενος σε διαθεσιμότητα ΔΔ· εργαζόμενος σε ετοιμότητα ΝΡ'
worker, part-time := εργαζόμενος μερικής απασχόλησης ΔΔ
worker, relocated := μετατιθέμενος εργαζόμενος ΔΔ
worker, seasonal := εποχιακός εργαζόμενος ΔΔ
worker, sex := εργαζόμενος στον τομέα παροχής σεξουαλικών υπηρεσιών ΔΔ
worker, shift := εργαζόμενος σε βάρδιες ΔΔ
worker, skilled := ειδικευμένος εργάτης ΔΔ
worker, temporary := προσωρινός εργαζόμενος ΔΔ
worker, unskilled := ανειδίκευτος εργάτης ΔΔ
worker, white-collar := υπάλληλος γραφείου ΔΔ
worker, young := νέος εργαζόμενος ΔΔ
workers, pregnant := έγκυος εργαζόμενη ΔΔ
workforce := εργατικό δυναμικό ΔΔ
working diagnosis, leading hypothesis := διάγνωση εργασίας ΕΝ· κυρίαρχη υπόθεση ΕΝ· οδηγός υπόθεση ΓΔ' ≈ Η καλύτερη κλινική εξήγηση για το κλινικό πρόβλημα (ή προβλήματα) του ασθενούς. ΕΝ

working hours, legal := νόμιμο ωράριο εργασίας ΔΔ
working level := επίπεδο εργασίας ΚΜ
working level months (WLM) := επίπεδο εργασίας μηνών ΔΔ
working life := οικονομικώς ενεργός βίος ΓΣ
working management := εργασιακή διαχείριση ΚΜ
working population := εργαζόμενος πληθυσμός ΓΣ
working relationships := εργασιακές σχέσεις ΜΣ
working time := ωράριο εργασίας ΚΜ
working, alone := ατομική εργασία ΔΔ
workload, mental := διανοητική κόπωση ΔΔ
workplace := χώρος εργασίας ΓΔ1 ΔΔ
workplace inspections, internal := εσωτερική επιθεώρηση του χώρου εργασίας ΔΔ
workplace transport := μετακίνηση στον χώρο εργασίας ΔΔ
workplace, mobile := κινητή θέση εργασίας ΔΔ
workplace, permanent := μόνιμη θέση εργασίας ΔΔ
workplace, temporary := προσωρινή θέση εργασίας ΔΔ
workshops := συνεργεία ΔΔ
workstation := θέση εργασίας ΔΔ
workstation, occasional := περιστασιακή θέση εργασίας ΔΔ
workstation, usual := συνήθης θέση εργασίας ΔΔ
world := παγκόσμιος αν επίθετο, κόσμος αν ουσιαστικό ΓΔ1
World Bank := Παγκόσμια Τράπεζα ΓΔ1
world health := παγκόσμια υγεία ΒΟ ΓΔ1
World Health Assembly := Παγκόσμια Συνέλευση Υγείας ΓΔ1 ≈ := Παγκόσμια Συνέλευση Υγείας ή Συνέλευση Παγκόσμιας Υγείας; Συνέλευση για την Παγκόσμια Υγεία ίσως; Πού είναι το πραγματικό κέντρο βάρους; (πρόβλημα των τριών). Βλέπε World Health Organization (WHO). ΓΔ'
World Health Declaration := Διακήρυξη για την Παγκόσμια Υγεία ΓΔ1
World Health Organization (WHO) := Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (ΠΟΥ) ΓΔ1 ΓΔ' ΔΔ· Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (ΠΟΥ) ΚΜ ΝΡ' ≈ := Εγώ πάλι το βλέπω περισσότερο ως "Οργανισμός", έτσι έχω συνηθίσει. ΕΓ' \ \ Αν και μερικές φορές χρησιμοποιείται το 'Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας' τελικά δεν το ακολουθήσαμε διότι: (i) Οργάνωση είναι η επίσημη απόδοση (ΒΟ, τόμος Α) η οποία και δεν αναθεωρήθηκε (ΒΟ, τόμος Β), (ii) αποτελεί οργάνωση του ΟΗΕ (ίσως όργανο, αλλ' όχι οργανισμό, οργανισμός είναι ο ΟΗΕ και όργανά του οι οργανώσεις του), (iii) ανακαλεί συνειρμούς μιας δομής ευέλικτης και όχι παγιωμένης γραφειοκρατίας· το οργάνωση συμπαραδηλώνει κίνημα δυναμικό (η ίδια η ΠΟΥ έτσι θεωρεί τον εαυτό της, αλλά κι εμείς έτσι θα θέλαμε τη δομή για την παγκόσμια υγεία), το οργανισμός θυμίζει κόμμα στατικό και δύσκαμπτο που ενδιαφέρεται περισσότερο για τον εαυτό του παρά για το σκοπό της ύπαρξής του, (iv) organization = οργάνωση, οργανισμός, αλλά και organism = οργανισμός (ΟΧ), και τέλος (v) αν η αλλαγή υποκρύπτει κυριαρχία του αρσενικού (οργανισμός), η οπτική φύλου (Υγεία 21, §2.2.3) μας επιβάλλει ν' αντισταθούμε στην κοινωνική αναδίπλωση και να κρατήσουμε το οργάνωση. Ωστόσο όλ' αυτά είναι το δευτερεύον: αν «World Health = Παγκόσμια Υγεία», θα περίμενε κανείς «World Health Organization = Οργάνωση για την Παγκόσμια Υγεία» (όπως 'Διακήρυξη για την Παγκόσμια Υγεία') ή έστω «Οργάνωση Παγκόσμιας Υγείας», αλλ' όχι «Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας». Η διαφορά στην έμφαση, στο 'Υγεία' ή στο 'Οργάνωση', είναι φανερή· κι αυτό είναι το κύριο. Το σήμα το ίδιο της ΠΟΥ είναι αποκαλυπτικό: μιλάει για την "Παγκόσμια Υγεία" (world health) για την οποία χτίσαμε την "Οργάνωση" (organization), και όχι για την παγκόσμια οργάνωση που ασχολείται με την υγεία. ΓΔ1:437:[32].

Εικόνα 3. Παγκόσμια Οργάνωση (World Organization) ή Παγκόσμια Υγεία (World Health); (Λογότυπο διαθέσιμο στη διεύθυνση <http://www.brandsoftheworld.com/logo/who-1>).

world health report := παγκόσμια έκθεση υγείας ΚΜ

World Safety Organization := Παγκόσμια Οργάνωση Ασφαλείας ΔΔ ΝΡ'

would criterion := δυνητικό κριτήριο ΑΧ· κριτήριο του θα μπορούσε να είναι ΑΧ ≈ := ~ Ισότιμοι όροι. ΑΧ

wrist := καρπός ΔΔ

written process and work authorization := γραπτή διαδικασία και άδεια εργασίας ΚΜ

X

x-rays := ακτίνες χ ΔΔ

x2 test := έλεγχος χ^2 (chi-squared test) ΕΣΙ· δοκιμασία χ^2 ΕΝ. Βλέπε **chi-squared test**. ≈ Μια μη παραμετρική στατιστική δοκιμασία που συγκρίνει τις κατανομές διακριτών μεταβλητών από δύο ή περισσότερες ομάδες, με τη μηδενική υπόθεση ότι οι υποκείμενες κατανομές είναι πανομοιότυπες. ΕΝ

xenobiotic := ξενοβιοτικό ΔΔ

xeroderma pigmentosum := μελαγχρωματική ξηροδερμία ΑΒ

xylylene or dimethylbenzene or xylol or methyltoluene := ξυλόλιο ή διμεθυλοβενζόλιο ή ξυλένιο ή μεθυλοτολουόλιο ΔΔ

Y

Yates correction for continuity := διόρθωση για συνέχεια κατά Yates ΕΝ' ΙΩ· διόρθωση συνέχειας κατά Yates ΠΓ' ΤΣ· «διόρθωση συνέχειας» του Yates ΣΓ3· διόρθωση του Yates ΕΣΙ ≈ διόρθωση για συνέχεια κατά Yates ΙΩ· διόρθωση του Yates (Yates's correction) ΕΣΙ := ~ Γιατί όχι Yates's correction (ΕΣΙ:136) ή Yates' correction (Τριχόπουλος Στατιστική:195) = Διόρθωσις κατά Yates (Τριχόπουλος Στατιστική:191). Βλέπε Bonferroni's correction, και Berkson's bias.

Yates's correction := Βλέπε **Yates correction for continuity**

year of birth := έτος γεννήσεως ΓΣ

years of potential life lost := χαμένα έτη ζωής ΑΧ

years of schooling completed := συμπεπληρωμένα έτη φοιτήσεως σε σχολείο ΓΣ

yield := συγκομιδή ΙΩ

young person := νέο άτομο ΓΣ· νέο πρόσωπο ΓΣ

youth := νεότητα ΓΣ· νέος ΓΣ

Z

zero defect := μηδέν λάθη ΚΜ

zero growth population := πληθυσμός μηδενικής αυξήσεως ΓΣ· στάσιμος πληθυσμός ΓΣ

zero parity woman := γυναίκα μηδενικής σειράς γεννήσεως (δεν έτεκε ποτέ ζων τέκνο) ΓΣ

zinc := ψευδάργυρος ή τσίγκιο (Zn) ΔΔ

zone of an area := ζώνη μιας (γεωγραφικής) περιοχής ΓΣ

zone, hazard := επικίνδυνη ζώνη ΔΔ

zoonosis := ζωνόσος ΚΜ

ΠΑΡΑΚΛΗΣΗ

Είναι σχεδόν αδύνατο να μην εντοπίσετε λάθη, σας ζητούμε συγνώμη.
Διορθώστε, προτείνετε, επιχειρηματολογήστε: κλικ [εδώ](#).